

TRAKYA ÜNİVERSİTELER BİRLİĞİ

**TRAKYA BÖLGESİNDE ÜNİVERSİTELERİN
BÖLGESEL KALKINMAYA ETKİSİ**

Prof.Dr. Ensar NİŞANCI

Doç.Dr. Ümit İZMEN

Doç.Dr. Seda H. BOSTANCI

TRAKYA BÖLGESİNDE ÜNİVERSİTELERİN BÖLGESEL KALKINMAYA ETKİSİ

EDİTÖRLER

Prof.Dr. Ensar NİŞANCI, Namık Kemal Üniversitesi

Doç.Dr. Ümit İZMEN, Namık Kemal Üniversitesi

Doç.Dr. Seda H. BOSTANCI, Namık Kemal Üniversitesi

KİTAP ÇALIŞMASI ÜNİVERSİTE KOORDİNATÖRLERİ

Doç.Dr. Durmuş Çağrı YILDIRIM, Namık Kemal Üniversitesi

Doç.Dr. Muharrem ÖZTEL, Kırklareli Üniversitesi

Yrd.Doç.Dr. Meltem OKUR DİNÇSOY, Trakya Üniversitesi

Yrd.Doç.Dr. Özgür TOPKAYA, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

1. Basım: Kasım 2017

ISBN: 978-605-2012-20-8

© Umuttepe Yayınları ®Bu kitabın her türlü yayın hakkı Umuttepe Yayınları'na aittir. Yayın evinin yazılı izni olmadan, kitabın tümünün veyabir kısmının elektronik, mekanik ya da fotokopi yoluyla basımı, yayımı, çoğaltımı ve dağıtımı yapılamaz.

Yayın Yönetmeni: Mustafa Bulut

Sayfa Tasarımı: Merve Aksoy

Kapak Tasarımı: Merve Aksoy

Baskı-Cilt: Yazın Basın Yayın Matbaacılık Trz. Tic. Ltd. Şti.

Çevre Sanayi Sitesi B Blok No: 38-40-42-44

İkitelli-Başakşehir-İstanbul Tel: 0 212 565 01 22 Sertifika No: 12028

Umuttepe Yayınları®

Kadıköy Mahallesi Ziya Gökalp Cad. No: 56/A

İzmit-Kocaeli

Tel: (0262) 359 10 60 Tel: (0262) 325 03 24

Fax: (0262) 323 18 58

www.umuttepeyayinlari.com

e-posta: bilgi@umuttepeyayinlari.com

HAKEM KURULU

Prof.Dr. Ensar NİŞANCI, Namık Kemal Üniversitesi

Doç.Dr. Ümit İZMEN, Namık Kemal Üniversitesi

Doç.Dr. Durmuş Çağrı YILDIRIM, Namık Kemal Üniversitesi

Doç.Dr. Emel GÖNENÇ GÜLER, Trakya Üniversitesi

Doç.Dr. Çiğdem VATANSEVER, Namık Kemal Üniversitesi

Doç.Dr. Muharrem ÖZTEL, Kırklareli Üniversitesi

Doç.Dr. Seda H. BOSTANCI, Namık Kemal Üniversitesi

Yrd.Doç.Dr. Özgür TOPKAYA, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Yrd.Doç.Dr. Meltem GÜNDOĞDU, Kırklareli Üniversitesi

Yrd.Doç.Dr. Deniz YETKİN AKER, Namık Kemal Üniversitesi

Yrd.Doç.Dr. Enver Erdiñ DİNÇSOY, Trakya Üniversitesi

Yrd.Doç.Dr. Meltem OKUR DİNÇSOY, Trakya Üniversitesi

Yrd.Doç.Dr. Ertuğrul Üstün GEYİK, Namık Kemal Üniversitesi

Yrd.Doç.Dr. Ayhan GÖRMÜŞ, Namık Kemal Üniversitesi

Yrd.Doç.Dr. Korhan ARUN, Namık Kemal Üniversitesi

Dr. Denizcan KUTLU, Namık Kemal Üniversitesi

Zühal ÖZBAY DAŞ, Marmara Üniversitesi

YAYINA HAZIRLAYAN

Melik KARAGÖZ, Namık Kemal Üniversitesi

SUNUŞ

Üniversiteler günümüzde bölgesel gelişmeyi hızlandırma ve bireysel gelir dağılımı ve bölgesel eşitsizliklerini azaltmada önemli aktörlerden birisi haline gelmiştir. Ekonomik, sosyal, kültürel, mekansal etkileri ile üniversiteler kentlere yeni bir kimlik ve canlılık kazandırmaya başlamıştır. Günümüzde bu sürecin çeşitli sektörel kalkınma çıktıları elde edilmeye başlamıştır. Eğitimde fırsat eşitsizliği, bölgesel eşitsizlik gibi çeşitli sorunların azaltılmasında etken role sahip olarak üniversiteler önemli misyona sahip olmaktadır. Böylece, üniversitenin kurulması için yapılan yatırım ve sonradan üniversitenin faaliyete geçmesiyle birlikte üniversitenin kent içinde yaptığı ödemeler, ilk ödemenin kat kat üzerine çıkan bir etki yaratır. Çarpan etkisi olarak adlandırılan bu modele göre üniversitenin kendi harcamaları ve öğrenci ve üniversite personelinin yaptığı harcamalar bu talebi sağlayan işletmelerde ekonomik faaliyeti canlandırarak daha başka ürün ve hizmetlere olan talebi uyarır. Üniversitenin açılmasıyla birlikte gerek eğitim kadrosu, gerekse kente okumaya gelen öğrenciler ciddi bir konut talebi yaratmakta, konut talebinin karşılanması ihtiyacı inşaat sektörünü canlandırmakta ve kentsel dönüşümü hızlandırmaktadır. Gençlerin ve akademisyenlerin tüketim alışkanlıklarının kendine özgü dinamiklerinin olması, kentte daha önce olmayan birçok alanda talep yaratmaktadır. Böylece kentler için yeni bir sosyal yaşam tarzı ve kültürel gelişim yaşanmaktadır. Bu dinamizm zaman, zaman kent sakinleri ve üniversite arasında huzursuzluk ve uyum sorunu yaratabilmektedir. Ancak üniversitelerin buldukları kentleri dönüştürebilmeleri, üniversitelerin dışarıdan öğretim üyesi ve öğrenci çekme kapasitesi ile ilgilidir.

Trakya Bölgesi'nin doğal güzellikleri, her kent ve çevresinin kendine özgü doğal, tarihi ve rekreasyonel turizm potansiyelleri, İstanbul ve Avrupa'ya olan yakınlığı ve ulaştırma imkanlarının zenginliği bölgeyi akademisyenler ve öğrenciler için çekim merkezi haline getirmektedir. Bütün bu yönleri ile büyük potansiyellere ve fırsatlara sahip Trakya bölgesinin üniversite ve kent

arasındaki katkı ve ilişkilerinin mevcut durum ve gelecek öngörülerini açısından irdelenmesi kitap çalışmasının temel yaklaşımını oluşturmuştur. Kitap çalışmasının amacı: Trakya bölgesel kalkınmasında üniversitelerin etkilerinin belirlenmesi ve gelecekteki gelişme sürecindeki rolleri üzerine öngörülerde bulunmaktır.

Bu yaklaşımla, bölgesel kalkınma yönünden temel olarak, ekonomik kalkınma, sosyo-kültürel gelişme ve mekansal özellikler konuları ele alınmaktadır. Üniversite, şehir ilişkisindeki temel konular, Trakya bölgesi üniversiteleri geneli ile Edirne, Çanakkale, Tekirdağ, Kırklareli özelinde incelenerek çalışma bölümleri oluşturulmuştur.

Bu çalışmada, Prof.Dr. Ensar Nişancı, Doç. Dr. Ümit İzmen ve Doç. Dr. Seda H. Bostancı, üniversite ve bölgesel kalkınma ilişkisini kavramsal açıdan incelediği bölümde, kitap çalışmasının ana yaklaşımı ve anahtar kavramlarını açıklamaktadır. Trakya Üniversiteleri genelinde yapılan çalışmalar arasında, Doç.Dr. Emel Gönenç Güler, Trakya Bölge Üniversitelerinin turizmdeki rolünü karşılaştırmalı olarak incelemektedir. Doç.Dr. Çiğdem Vatansever, Yrd. Doç. Dr. Ertuğrul Üstün Geyik, ve Yrd. Doç. Dr. Korhan Arun Türkiye'deki üniversitelerin sürdürülebilirlik alanında yaptıkları çalışmalarda etkinlik ve verimliliğini artırabilmek amacıyla oluşturdukları, model önerisini Trakya Üniversiteleri özelinde değerlendirmektedir. Kırklareli Üniversitesi'nde yapılan çalışmalarda, Doç.Dr. Neziha Musaoğlu, Selin Özden, İskender Özatlı ve Sibel Evren kariyer uygulama merkezlerinin bölgesel kalkınmaya etkisinde Kırklareli üniversitenin deneyimlerini anlatmaktadır. Yrd.Doç.Dr. Hatice Meltem Gündoğdu ve Mete Korhan Özkök, Kırklareli örneği üzerinden, kentsel değişim dönüşüm sürecinde üniversitelerin rolünü incelerken, üniversite kampüs özellikleri ve kentin planlama süreci arasındaki ilişkiyi değerlendirmektedir. Kırklareli üniversitesi üzerine yapılan bir başka çalışmada, Aslı Okay Toprak üniversitesinin kurulması ve gelişim sürecindeki etkileri üzerine kent halkının düşüncelerini istatistiksel yöntemlerle incelemektedir.

Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi'nde yapılan çalışmalarda, Doç.Dr. Ümit İzmen ve Zühal Özbay Daş, Tekirdağ kentinin gelişim sürecini ve bölgedeki etkinliğini ve bu süreç içinde üniversitenin rolünü ele almaktadır. Doç.Dr. Seda H. Bostancı, üniversite kampüs alanı özelliklerini, kentin gelişim sürecini inceleyerek, Namık Kemal Üniversitesi öğrencilerinin kentsel yaşamdan beklentilerini incelemektedir. Yrd.Doç.Dr. Ayhan Görmüş ve Yrd.Doç.Dr. Deniz Yetkin Aker üniversitelerin beşeri sermaye yaratma potansiyelleri üzerinden, üniversitelerin bölgesel kalkınmaya etkilerini Tekirdağ örneği ile incelemektedir.

Trakya Üniversitesi'nde yapılan çalışmalarda, Yrd.Doç.Dr. Meltem Okur Dinçsoy ve F. Dila Taşdemir, üniversitenin Edirne ilinin sosyo-ekonomik gelişimine katkısını ele almaktadır. Yrd.Doç.Dr. Enver Erdiç Dinçsoy ve Serdar Özer, Trakya üniversitesinin Edirne sanayisinin gelişimindeki katkılarını değerlendirmektedir.

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi'nde yapılan çalışmalarda, Prof.Dr. Nazan Yelkikalan, Yrd.Doç.Dr. Erdal Aydın ve Yrd.Doç.Dr. Ünzüle Kurt, Biga ilçesindeki yöre halkı üzerine yaptıkları araştırmada, halkın üniversiteye bakış açısını incelemektedir. Doç.Dr. Suat Uğur, Doç.Dr. Cüneyt Kılıç, Yrd.Doç.Dr. Özgür Topkaya, üniversiteli girişimcilerle yaptıkları mülakatlarla Çanakkale'nin yerel kalkınmaya etkilerini değerlendirmektedir.

Bu çalışmanın yapılmasına karar veren Trakya Üniversiteler Birliğine ve Trakya Üniversitelerinden çalışmaya katkıda bulunan akademisyen ve yöneticilere teşekkürlerimizi sunarız. Çalışmanın Trakya üniversitelerinin gelişiminde, karşılıklı etkileşimlerinde, şehir ve bölgelerinin gelişimde katkıda bulunmalarında yenilikçi katkılar sunmasını umarız.

12.04.2017

Editörler

Prof.Dr. Ensar Nişancı, Doç.Dr. Ümit İzmen, Doç.Dr. Seda H. Bostancı

İÇİNDEKİLER

KAVRAMSAL AÇIDAN ÜNİVERSİTELER VE BÖLGESEL KALKINMA İLİŞKİSİ

Ensar NİŞANCI , Ümit İZMEN , Seda H. BOSTANCI 1

TRAKYA BÖLGE ÜNİVERSİTELERİNİN TURİZMDEKİ ROLÜ

Emel GÖNENÇ GÜLER13

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK VE YÜKSEKÖĞRENİM: ÜNİVERSİTELER İÇİN DEĞERLENDİRME MODELİ ÖNERİSİ

Ertuğrul Üstün GEYİK , Çiğdem VATANSEVER , Korhan ARUN 41

‘GİRİŞİMCİ ÜNİVERSİTE’ BAĞLAMINDA KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ KARIYER UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ’NİN BÖLGESEL KALKINMAYA POTANSİYEL KATKILARI

Neziha MUSAOĞLU , İskender ÖZATLI , Sibel EVREN , Selin ÖZDEN63

KENTSEL DEĞİŞİM-DÖNÜŞÜM SÜRECİNDE ÜNİVERSİTELERİN ROLÜ "KIRKLARELİ ÖRNEĞİ"

Hatice Meltem GÜNDOĞDU , Mete Korhan ÖZKÖK80

KIRKLARELİ HALKININ ÜNİVERSİTE’Yİ NASIL KAVRAMSALLAŞTIRDIĞINA DAİR BİR DEĞERLENDİRME

Ashl OKAY TOPRAK..... 117

TEKİRDAĞ’IN GELİŞİMİNDE ÜNİVERSİTENİN ROLÜ

Ümit İZMEN , Zühal ÖZBAY DAŞ 149

ÜNİVERSİTE VE KENT İLİŞKİSİNİN MEKANSAL DİNAMİKLERİ: TEKİRDAĞ ÖRNEĞİ

Seda H. BOSTANCI..... 183

**BEŞERİ SERMAYE VE İÇ GÖÇ HAREKETLERİ BAĞLAMINDA
ÜNİVERSİTELERİN BÖLGESEL KALKINMADAKİ ROLLERİ: NAMIK
KEMAL ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ**

Ayhan GÖRMÜŞ , Deniz YETKİN AKER..... 235

**TRAKYA ÜNİVERSİTESİ'NİN EDİRNE İLİNİN SOSYO-EKONOMİK
GELİŞİMİNE KATKISI**

Meltem OKUR DİNÇSOY , F. Dila TAŞDEMİR..... 263

**ÜNİVERSİTE-SANAYİ İŞBİRLİĞİ KAPSAMINDA TRAKYA
ÜNİVERSİTESİ'NİN EDİRNE SANAYİSİNİN GELİŞİMİNDE AR-GE VE
İNOVASYON KATKILARI**

Enver Erdiñ DİNÇSOY , Serdar ÖZER..... 295

BİGA İLÇESİNDE GİRİŞİMCİLERİN GÖZÜNDEN ÜNİVERSİTE

Nazan YELKİKALAN , Erdal AYDIN , Ünzüle KURT 317

**ÜNİVERSİTELİ GİRİŞİMCİLERİN YEREL KALKINMAYA ETKİSİ:
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ**

Suat UĞUR , Cüneyt KILIÇ , Özgür TOPKAYA 361

YAZAR ÖZGEÇMİŞLERİ379

KAVRAMSAL AÇIDAN ÜNİVERSİTELER VE BÖLGESEL KALKINMA İLİŞKİSİ

Ensar NİŞANCI*

Ümit İZMEN**

Seda H. BOSTANCI***

ÖZET

Yükseköğretimin tarihçesi incelendiğinde, eğitim anlayışları, yenilik ve gelenek ilişkileri, kimlik değerleri ile üniversitelerin ülke sınırlarını aşan değerler yaratan ve dünyayı değiştirme gücüne sahip sistemlerin gelişimine zemin hazırlayan bilgi ve altyapının kaynakları oldukları görülmektedir. Bununla birlikte, üniversite olgusunun, değişim ve dönüşüm dinamiklerinin üniversite topluluğunun ötesinde, şehir ve bölgeleri, sosyal, ekonomik, kültürel, mekânsal olarak dönüştürerek, kimi zaman yeniden üretebildiği potansiyelleri bulunmaktadır. Türkiye gibi çoğu ülkede üniversiteler, gelecek nesilleri ve beşeri sermayeyi geliştirirken, üniversitelerin bölgesel kalkınmada üstleneceği rol üzerine stratejiler geliştirmektedir. Bu çalışma, üniversiteler ve bölgesel kalkınma ilişkisini, kavramsal çerçevede ekonomik, sosyal ve mekânsal boyutları ile ele almaktadır.

* Prof.Dr., Namık Kemal Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dekanı,
enisanci@nku.edu.tr

** Doç.Dr., Namık Kemal Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Uluslararası
İlişkiler Bölümü, uizmen@nku.edu.tr

*** Doç.Dr., Namık Kemal Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve
Kamu Yönetimi Bölümü, shbostanci@nku.edu.tr

1. GİRİŞ

Üniversitelerin gelişmede oynadıkları rolün önemi uzunca bir süreden beri bilinmektedir. Geleneksel olarak üniversiteler araştırma yapan, bilgi üreten ve bu faaliyetlerin sonucunda oluşan bilgi birikimini eğitim kanalıyla gelecek jenerasyonlara aktaran kurumlardır. Bu işlevleriyle üniversiteler, ülkelerin teknolojik, ekonomik, kültürel ve toplumsal gelişiminde kritik bir rol üstlenmişlerdi. Bugün bu işlevlerinin yanı sıra üniversitelerin buldukları bölgede bölgesel kalkınmaya da katkı yapmaları beklenmektedir. Bu açıdan bugün birçok ülkede üniversiteler şimdiye kadar üstlenmiş oldukları misyonlara ilave olarak artık bölgesel kalkınma misyonu ile de hareket etmektedir. Bölgesel kalkınma misyonu içinde en öne çıkan öncelik ekonomik kalkınma olmuştur.

Değişen işlevi ile üniversiteler günümüzde bölgesel gelişmeyi hızlandırma ve bireysel gelir dağılımı ve bölgesel eşitsizliklerini azaltmada önemli aktörlerden birisi haline gelmiştir. Ekonomik, sosyal, kültürel, mekansal etkileri ile üniversiteler kentlere yeni bir kimlik ve canlılık kazandırmaya başlamıştır. Günümüzde bu sürecin çeşitli sektörel kalkınma çıktıları elde edilmeye başlamıştır. Eğitimde fırsat eşitsizliği, bölgesel eşitsizlik gibi çeşitli sorunların azaltılmasında etkin role sahip olarak üniversiteler önemli bir misyona sahip olmaktadır. Böylece, üniversitenin kurulması için yapılan yatırım ve sonradan üniversitenin faaliyete geçmesiyle birlikte üniversitenin kent içinde yaptığı ödemeler, ilk ödemenin kat kat üzerine çıkan bir etki yaratır. Çarpan etkisi olarak adlandırılan bu modele göre üniversitenin kendi harcamaları ve öğrenci ve üniversite personelinin yaptığı harcamalar bu talebi sağlayan işletmelerde ekonomik faaliyeti canlandırarak daha başka ürün ve hizmetlere olan talebi uyarır. Üniversitenin açılmasıyla birlikte gerek eğitim kadrosu, gerekse kente okumaya gelen öğrenciler ciddi bir konut talebi yaratmakta, konut talebinin karşılanması ihtiyacı inşaat sektörünü canlandırmakta ve kentsel dönüşümü hızlandırmaktadır. Gençlerin ve akademisyenlerin tüketim alışkanlıklarının kendine özgü dinamiklerinin olması, kentte daha önce olmayan birçok alanda talep yaratmaktadır. Böylece kentler için yeni bir sosyal yaşam tarzı ve kültürel gelişim yaşanmaktadır. Bu

dinamizm zaman, zaman kent sakinleri ve üniversite arasında huzursuzluk ve uyum sorunu yaratabilmektedir.

Drucker ve Glodstein (2007) Üniversitelerin kentle kurdukları ilişkinin sadece ekonomik etki ile sınırlandırılmayacağına dikkat çeker. R. Garrido-Yserte (2008) de üniversitelerin ekonomik kalkınma, beşeri sermayenin gelişmesi, teknoloji ve inovasyonun hızlanması gibi alanlardaki etkilerinin yanı sıra, nüfus artış hızı, nüfus yapısı, iç göç gibi demografik değişkenlerden siyasi hayata (bireylerin siyasete katılımı, yerel ve merkezi siyasi yapıda değişim), sosyal ve kültürel değişime ve mekânsal dönüşüme kadar uzanan geniş bir alanda etkide bulunduğunu belirtir.

Üniversitelerin buldukları kentleri dönüştürebilmeleri, üniversitelerin dışarıdan öğretim üyesi ve öğrenci çekme kapasitesi ile ilgilidir. Üniversitenin gelişim döneminde yarattığı demografik etkiyle birlikte, gelen yeni öğrenciler ve akademisyenler sayesinde, bölgenin sosyo-ekonomik yapısında da değişim görülür. Siegfried, Sanderson ve McHenry (2006) üniversitelerin çektiği insanlarla birlikte bölgede kültür, eğlence, eğitim, yeme-içme, spor vb. faaliyetlerde değişim ve artışın görüldüğüne dikkat çeker.

Bazı durumlarda kentin sosyal hayatının çok kısıtlı olmasının üniversitenin gelişimi önünde bir engel olduğu da görülmektedir. Bu nedenle üniversitelerin gelişim sürecinde, buldukları kentle olan karşılıklı etkileşimlerini dikkate alarak, buldukları kentin gelişmesini sağlayacak girişimleri, sonraki dönemde kendi gelişmelerinin önünü açan bir faktör olacaktır. Ancak üniversitelerin bu değişen misyonları yerine getirebilmesi bazı koşulların yerine getirilmesine bağlıdır. Kuruluş sürecini tamamlayan üniversitelerin bundan sonra izleyecekleri gelişim sürecinde büyüme ve genişleme stratejilerinin kurumsallaşma ve derinleşme stratejileri ile desteklenmesi gerekecektir.

2. EKONOMİK ETKİLEŞİM

1980 sonrasında ekonomi yazınında verimlilik farklılıklarının açıklanmasında yeni bir yönelim ağırlık kazanmıştır. Klasik üretim araçları olan toprak, emek ve sermaye yatırımları, ikinci dünya savaşını izleyen hızlı

büyüme sürecini açıklamakta yetersizdir (Romer, 1986). Gelişmiş ülkelerdeki verimlilik farklılıklarının nedenini klasik faktörlerin açıklamakta yetersiz kalması üzerine, bu açıklanmadan kalan farkın nedenleri üzerinde durulmaya başlanmıştır. Verimlilik farklılıkları Toplam Faktör Verimliliğinden (TFV) kaynaklanmaktadır. Bu çerçevede, teknolojik gelişmenin etkileri ve beşeri sermaye birikiminin toplam verimlilik farklılıkları üzerindeki etkileri gündeme gelmiştir. Beşeri sermayenin ekonomik performans üzerindeki etkilerini ortaya koyan çalışmaların artmasıyla, beşeri sermaye birikimine en önemli katkıyı sağlayan üniversiteler de artık daha önce üstlenmiş olukları fonksiyonların yanı sıra ekonomik kalkınmaya olan etkileriyle de gündeme gelmiştir.

Hiç şüphesiz beşeri sermayenin artışında en önemli koşul eğitim ve özellikle de yüksek eğitimidir. Üniversiteler, Toplam Faktör Verimliliğini artırarak ekonomik gelişmenin ulusal düzeyde ve makro çerçevede en önemli belirleyicilerinden birisi haline gelmiştir. Üniversitenin beşeri sermayenin gelişimine (Gennaioli, La-Porta, Lopez-de-Silanes ve Shleifer, 2011), bölge istihdamına ve harcamalar yoluyla gelir seviyesine (Ambargis, McComb ve Robbins 2011), teknolojik gelişme ve inovasyona (Chakrabarti ve Santoro, 2004) olan katkılarını inceleyen birçok çalışma mevcuttur.

Üniversitelerin ekonomik kalkınmadaki rolünün araştırılması sadece gelişmiş batı ülkeleri ile sınırlı kalmamıştır. İhracata dönük selektif sanayi stratejilerinin uygulanması beraberinde bilim ve teknoloji politikalarında değişikliği ve üniversitelerin benimsenen sanayi politikası doğrultusunda seçilen sanayilerin taleplerine dönük çalışmalar yapmasını gerektirmiştir. Özellikle Doğu Asya ülkelerinin ekonomik kalkınmada gösterdikleri sıra dışı performansın kökeninde başta üniversiteler olmak üzere beşeri sermaye birikimine katkı yapan kurumların payı da mercek altına alınmıştır. Dünya Bankası tarafından hazırlanan bir raporda, Doğu Asya'da üniversiteye bakış açısının değişmesinin bu ülkelerin teknolojik gelişme ve ekonomik büyüme sürecine yaptığı katkı incelenmektedir (Yusuf, 2007).

1980'lerden itibaren hız kazanan küreselleşme ve neoliberal ekonomi politikaları çerçevesinde üniversitelerin ekonomiye katkısına bakışta da bir değişiklik olmuştur. Üniversiteler 1970'lerden itibaren seçilmiş sektörlerde

teknolojik gelişme, inovasyon ve araştırma-geliştirme gibi fonksiyonlara odaklanırken, 1990'lerden sonra girişimcilik ve etkileşimli öğrenim gibi alanların öncelikler arasına girdiği görülmüştür.

Beşeri sermayenin gelişimine yaptığı katkı ile ülkenin ekonomik kalkınmasına olumlu katkı yapan üniversitelerin finansman ihtiyaçları olduğu açıktır. Üniversitelerin faaliyetlerinin öğrencilerden ve diğer faaliyetlerden elde edilen gelirlerle finanse edilmesi halinde, üniversite harcamaları karşısında yaratılan ekonomik tutarın boyutu ikincil bir tartışma konusu olabilse de, özellikle kamu kaynakları ile kurulan ve çalışan üniversiteler açısından, vatandaşın vergi gelirlerine dayanan kamu kaynaklarının en etkili kullanım yolunun üniversiteler olup olmadığı önemli ve hassasiyetle yaklaşılması gereken bir kaygıdır. Bu kaygının en doğrudan ele alındığı çalışmalar, bölgedeki ekonomik kalkınma açısından üniversitelerin etki analizi çalışmalarıdır.

Üniversitelerin ülke ekonomisine ve buldukları bölgeye yaptıkları ekonomik katkının yanısıra, buldukları bölgeye olumsuz etkileri de olabilir. Bu etkilerin başında üniversitenin çekeceği ilave öğrenci ve personelin yaratacağı ek talep nedeniyle oluşan konut talebindeki artışın bölgede konut fiyatını yukarı çekmesi gelir. Ayrıca, nüfus artışı, çevre kirliliği, trafik yoğunluğu, çevredeki mal ve hizmet arzında sıkıntılar gibi sorunlara da yol açabilir. Ayrıca, yerel halk ile üniversite için gelen öğrenci ve personel arasında kültürel çatışmalar da ortaya çıkabilir.

Üniversitelerin yol açabileceği ekonomik etkiler girdi-çıkıtlı metodolojisi çerçevesinde ele alınabilmektedir (Garrido-Yserte, 2008).

3. SOSYAL ETKİLEŞİM

Üniversitelerin gelişiminin tarihçesine baktığımızda, üniversitelerin özerk yapısı dikkati çeker. Üniversitelerin hep buldukları kentin içinde ama kente ait olmadığını görürüz (Brookliss, 2000, 164). Orta çağlardan bu yana üniversiteler yetenekli bireyleri çeker, kültürel hayatı canlandırır, yeni fikirler üretilmesini sağlar ve yerel ekonomiyi güçlendirir. Buna rağmen üniversitelerin buldukları kentlerin yerli halkıyla zaman zaman çatışma

içinde oldukları da bilinir. Üniversitelerin kütüphaneleri ve derslikleri dışında tüm varlıkları taşınabilir varlıklardır ve bu nedenle bu tür tansiyonlar üniversitelerin buldukları kenti terk etmelerine yol açabilir. Hocaların ve öğrencilerin 1209'da Oxford'dan ve 1204'te Bologna üniversitesinden ayrılarak başka üniversitelere gitmiş olması bu duruma örnektir (OECD, 2007). Bu nedenle üniversitelerin buldukları bölge ile sosyal ve kültürel uyumları, en az bilgi üretimi ve aktarımı kadar önemlidir.

19 yy sonlarından itibaren gerçekliğin zaman ve mekandan bağımsızlaşması ve küreselleşmenin egemen yaklaşım tarzı olmasının etkisi altında üniversiteler araştırma merkezleri kimlikleri ile öne çıkmaya başlamışlardır. Bu da üniversitelerin buldukları bölge ile bağlarını zayıflatan bir unsur olmuştur (Bender, 1998: 8). Fakat ulus devlet modelinin yaygınlaşmasıyla birlikte, üniversitelerin buldukları kentle bağları azalırken devletle bağları sıkılaştırmıştır(OECD, 2007). Ulus devlet fikri altında araştırma ve eğitimin yeknesaklaştırılması yönünde bir eğilim gündeme gelirken, bir yandan da üniversitelerin bağımsız bilgi yuvaları olarak prestijli, devletlerin meşruluğuna katkıda bulunur bir niteliğe bürünmüştür. Bugün üniversiteler arasında küresel çapta gözlemediğimiz alış-veriş ve kooperasyon, bir yandan farklı ülkelerdeki üniversiteleri sosyal ve kültürel ortam olarak birbirlerine yaklaştırırken, prestijli üniversiteler buldukları bölge için özel bir çekim merkezi olmaya ve bölgenin sosyal ve kültürel gelişimine önemli ölçüde katkıda bulunmaya devam etmektedirler. Gelişmiş ülkelerin yanısıra, gelişmekte olan ülkelerde de üniversiteler, ulus devlet inşasında önemli bir araç olmuşlar ve aynı zamanda da uluslararası saygınlık arayışında olmuşlardır (Riddle, 1996). Günümüzde de üniversiteler, hem daha çok sayıda bireyin yüksek öğrenime erişmesini sağlamak aynı zamanda da fark yaratıcı araştırmaların yapıldığı mükemmeliyet merkezleri olarak çalışmak gibi ikili bir misyonları vardır. Bu misyonların karşılık geldiği toplumsal doku ve kültürel hayat birbirlerinden bir hayli farklıdır.

4. MEKANSAL ETKİLEŞİM

Üniversitelerin şehir içindeki konularına göre, şehir içi, şehir dışı ve zamanla şehir içinde kalmış üniversiteler olarak gruplandırma yapılabilir. Benzer bir yaklaşımla, Erçevik ve Önal (2011), şehirdeki konumuna göre üniversiteleri gruplandırırken, şehir içi yerleşke, şehir üniversitesi, şehir dışı yerleşke olarak üç gruba ayırmıştır. Bu yaklaşımda şehir üniversitelerinin bir kısmı şehrin çeşitli bölgelerinde dağınık yapıda konumlanırken, şehir içi yerleşkeler, belirli bir kentsel dönüşüm ya da yeniden işlevlendirme süreci ile oluşturulan ve zamanla şehir içinde kalan yerleşkeler olarak şekillenmektedir.

Üniversite yerleşkeleri arasında şehir dışında kurulanların çoğu şehirlerin gelişim alanlarını şekillendirmektedir. Bu alanlarda, nüfus yapısına uygun olarak site ya da toplu konut benzeri konut alanları ve akademisyen, idari personel ve öğrencilerden oluşan akademik topluluğun yaşam kalitesi beklentilerini karşılayacak kentsel donatı alanları oluşmaktadır. Bunun yanında üniversite yerleşkelerinin bir kısmı, dağlık alan, devlet ormanı alanı, sınır bölgesi gibi gelişme elverişli olmayan bölgelerde kurulmaktadır. Bu tür yerleşkelerin otonom olması, tüm işlevsel özellikleri ile üniversite topluluğu için yeterli yaşam beklentilerini karşılayabilecek nitelikte olabilmesi, sürdürülebilirliği için kritik önem taşımaktadır. Yerleşkelerin ölçekleri, biçimleri ve konuları çeşitlilik göstermekle birlikte, yaşanan, canlılık dolu, güvenli ve yeşil alan standartları yüksek özelliklere sahip olmaları ortak mekansal hedeflerinin başında gelmektedir.

Üniversitelerin mekansal etkileşimi açısından, en çok tartışılan konulardan biri kimlik değerlerinin oluşum sürecidir. Üniversite kimliği ve değerleri, zamanla yaşanmışlıkla, mekanın ruhu, aidiyet gibi kavramlarla beslenerek katmanlaşarak gelişebilmektedir. Üniversite kimlik değerleri, yönetsel kararların ötesinde, zamansal birikimle ruh kazanan bir olgudur. Yükseköğretim kurumları süreç içinde, akademik topluluğun beklentileri, duyguları ve sezgilerini içine katarak canlı bir organizma haline gelerek, özgün kimliğini kazanmaktadır. Bu süreç, büyük belirsizlikleri içinde barındırdığı için günümüzde üniversitelerin hangilerinin zamanla kalıcı bir ruha ve kimliğe sahip olacağına ilişkin öngöründe bulunmak güç görünmektedir. Bunun yanında,

bu beklentiye ilişkin en belirgin ipuçları öğrencilerin üniversite yerleşkesindeki yaşamlarının gözlenmesi ile elde edilebilir. Şehir içi üniversiteler, kimlik değerlerini kuruldukları bölgedeki ilişkileri ile geliştirmektedir. Bu yönü ile şehir içi üniversitelerin kimlik kazanması ve canlanması, yerleşkelere göre daha kolaydır. Üniversite kimliği çok çeşitli konuların arakesitinde oluşurken, kampüs alanlarının tasarımının çok disiplinli karar alma sistemi ile mekânsal değerlendirme parametrelerinin araştırıldığı bir çalışmada, kampüs peyzaj performansının ölçümünde, kampüs kimliğinin en önemli değerlendirme ölçütü olduğu saptanmıştır (Zamora ve Swarts, 2014).

Üniversitelerin dinamik yapıları, hedefinde yeniliği farklı oranı üretmek olan yükseköğretim kurumlarının, şehrin içyapısının da, düzen ve düzensizlik arasındaki denge konumundaki değişime açık halini ifade etmektedir (Clark, 1986). Üniversiteleri yeniliğin merkezleri olarak tanımlarken, kendilerinin tarihsel süreç içinde, tarihin bir parçası haline geldikleri görülmektedir.

Eğitim yapıları, sosyal yaşam merkezleri, yönetim ve yurt yapıları ile üniversite yerleşkeleri, fakültelerin özelliklerini yansıtacak, dış mekan düzenlemesinde tanımlı meydana sahip, park ve rekreasyon alanları ile kendi içinde düzene sahip bütünsel tasarımı yansıtmalıdır. Günümüzün yeşil kampüsleri, bu bütünsel tasarım sürecine, yenilenebilir enerji kaynaklarından, çevre projelerine kadar çeşitlilik gösteren, sürdürülebilir tasarım kriterlerini de eklemiştir. Eko kent modellerine benzer yaklaşımlarla, bütünsel çevre değerlerinin korunması ve geliştirilmesi için kampüs tasarım yaklaşımı olarak bu süreç ifade edilebilir. Genellikle tasarım sürecinin bu hedefe uygun olarak başladığı ve yeşil sertifikasyon süreci yaşayan yerleşkeler olduğu gibi, mevcut dokuyu sürdürülebilir tasarım anlayışına uygun olarak dönüştürebilen yerleşkeler de gün geçtikçe artmaktadır (Finlay ve Massey, 2012).

Üniversitelerin mekansal özelliklerinin dolaylı bir özelliği, turizme etkileridir. Öğrencilerin, akademisyenler ve bu akademik topluluğun aile ve çevreleri şehrin ve bölgenin turistik özelliklerini tanımaya, deneyimlemeye başlamaktadır. Üniversiteler düzenledikleri ulusal ve uluslararası sempozyumlarla şehrin tanıtımına ve turizmüne önemli katkılarda bulunmaktadır.

Şehir üniversiteye göre değişim gösterirken, bu değişim yöre halkı için her zaman olumlu karşılanmamaktadır. Üniversitelerin şehirleri dönüştürme gücü zamanla, şehir içinde eğitim dönemi dışında boş sokakların oluşmasına, şehir ve nüfus dengelerinde zamansal görülemezliklere, planlama sürecinde sürekliliğin kesintisine yol açan bir süreci beraberinde getirmiştir. Bu öğrenci konut talebi etkisine göre şekillenen kentsel dönüşüm çeşidi ilgili literatürde “öğrencileştirme” olarak kavramsallaştırılmıştır (Smith ve Holt, 2007; Hubbard, 2008). Genellikle, şehirlerin kalkınmasında önemli potansiyel ve strateji olarak görülen, öğrenci ve akademik personelin konut talebi, şehrin dokusu ile uyum değerlerini göz ardı edebildiği noktalarda, kentsel gelişimde sorun alanı yaratmaktadır. Bu nedenle üniversite ve şehir ilişkisinin mekansal örgütlenmesi, sosyal ve kültürel etkileşim değerlerinin parçası olarak görülmeli ve tasarımı yönlendirmelidir.

5. SONUÇ YERİNE

Üniversitelerin gelişmede oynadıkları rolün önemi uzunca bir süreden beri bilinmektedir. Geleneksel olarak üniversiteler araştırma yapan, bilgi üreten ve bu faaliyetlerin sonucunda oluşan bilgi birikimini eğitim kanalıyla gelecek jenerasyonlara aktaran kurumlardır. Üniversite olgusu, değişim ve dönüşüm dinamiklerinin üniversite topluluğunun ötesinde, şehir ve bölgeleri, sosyal, ekonomik, kültürel, mekânsal olarak dönüştürerek, kimi zaman yeniden üretebilme potansiyelini barındırmaktadır. Türkiye gibi çoğu ülkede üniversiteler, gelecek nesilleri ve beşeri sermayeyi geliştirirken, üniversitelerin bölgesel kalkınmada üstleneceği rol üzerine stratejiler geliştirmektedir.

Üniversitelerin ülke ekonomisine ve buldukları bölgeye yaptıkları ekonomik katkının yanı sıra, buldukları bölgeye olumsuz etkileri de olabilir. Bölge halkı açısından artan fiyatlar ve arz sıkıntıları gibi ekonomik etkiler dışında üniversitelerin buldukları kentler için yeni bir sosyal yaşam tarzı ve kültürel dinamik yaratması, zaman, zaman kent sakinleri ve üniversite arasında huzursuzluk ve uyum soruna yol açabilmektedir.

Üniversitelerin bu olumsuz etkilerinin bertaraf edilebilmesi ve olumlu etkilerin çoğalması, üniversite ile yerel yapılar arasındaki iş birliği ve etkileşimli yönetim anlayışının yerleşikliğine bağlıdır. Üniversitelerin yerel yönetimlerle, yerel iş dünyası temsilcileri, STK'lar ve diğer paydaşlarla ilişkilerinin iyi olması ve sıkı bir işbirliği kültürünün tesis edilebilmiş olması, üniversitelerin bölgelerine yaptıkları katkıların en yüksek seviyeye çıkmasının önünü açacaktır. Üniversiteler özellikle şehrin gelişiminde merkezi ve yerel yönetimlerce destelenen özellikler taşıdıklarında, halka yönelik sosyal kültürel etkinliklerin gerçekleşmesine ev sahipliği yaparak, sempozyum, seminer, sergi gibi faaliyetleri halka duyurarak şehir yaşamını daha renkli hale getirebilmektedir.

Üniversite olgusu, içinde çeşitlilik barındıran kapsamlı disiplinler arası araştırma alanlarının kesişimi içinde yer almaktadır. Bu çeşitlilik içinde üniversitelerin bölgesel kalkınmaya etkileri de kendi içinde farklı araştırma alanlarını barındırmaktadır. Tematik olarak, ekonomik, sosyal ve mekansal kalkınma özellikleri ele alınırken, bu konuların arakesitinde, beşeri sermaye, girişimcilik, çevresel sürdürülebilirlik ve turizm gibi alanların kapsama dahil olduğu görülmektedir. Üniversitelerin kimlik değerleri yaratarak gelişimi, eğitim kalitesi ve yenilik yaratma gücü ile birlikte, bölgesel kalkınma ve bütünsel yaşam kalitesi beklentilerinin denge durumuna erişmesi ile mümkün olabilir.

KAYNAKÇA

Ambargis, O.Z., McComb, T. and Robbins, A.C., (2011) “Estimating the Local Economic Impacts of University Activity Using a Bill of Goods Approach”, The 19th International Input-Output Conference Alexandria, Virginia June 13-19.

Bender, T. (1988), “Introduction”, in T. Bender (ed.), *The University and the City: From Medieval Origins to the Present*, Oxford University Press, New York/Oxford, pp. 3-10.

Brockliss, L. (2000), “Gown and Town: The University and the City in Europe, 1200-2000”, *Minerva*, Vol. 38, pp. 147-170.

Chakrabarti, A.K., Santoro, M.D., (2004), “Building social capital and learning environment in university-industry relationships” *International Journal of Learning and Intellectual Capital*, Vol. 1, No.1.

Clark, B. R. (1986). “The Higher Education System: Academic Organization in Cross-National Perspective”. University of California Press.

Drucker J., Goldstein H. (2007) “Assessing the Regional Economic Development Impacts of Universities: A Review of Current Approaches.” *International Regional Science Review*, 30 no. 1 (January 2007): 20-46.

Erçevik, B., and Önal, F. (2011). Üniversite kampüs sistemlerinde sosyal mekân kullanımları. *Megaron Journal*, 151-161.

Finlay, J., and Massey, J. (2012). Eco-campus: applying the ecocity model to develop green university and college campuses. *International Journal of Sustainability in Higher Education*, 13(2), 150-165.

Garrido-Yserte. R. (2010) The impact of the university upon local economy: three methods to estimate demand-side effects *The Annals of Regional Science*, February, 44:39.

Gennaioli, N., La-Porta, F., Lopez-de-Silanes, F., and Shleifer, A., (2011) “Human Capital and Regional Development” NBER Working Paper Series, No.17158.

Hubbard, P. (2008). “Regulating the social impacts of studentification: A Loughborough case study”. *Environment and Planning A*, 40(2), 323-341.

OECD (2007) Understanding The Regional Contribution Of Higher Education Institutions: A Literature Review, OECD Education Working Paper No. 9.

Riddle, P. (1996), “The University and Political Authority: Historical Trends and Contemporary Possibilities”, *Research in Sociology of Education and Socialization*, Vol. 11, pp. 43-62.

Romer, P. M. (1986), Increasing Returns and Long-Term Growth, *Journal of Political Economy*, Vol. 94, No. 5, pp. 1002–1037.

Siegfried J., Sanderson A., McHenry P. (2006) “The Economic Impact of Colleges and Universities.” Working paper, Department of Economics, Vanderbilt University.

Smith, D. P., and Holt, L. (2007). “Studentification and ‘apprentice’gentrifiers within Britain's provincial towns and cities: extending the meaning of gentrification”, *Environment and Planning A*, 39(1), 142-161.

Yusuf, S., (2007) “University Industry Links: Policy dimensions” *How Universities Promote Economic Growth*, edited by Shahid Yusuf and Kaoru Nabeshima, World Bank.

Zamora, P. G., and Swarts, M. (2014). Campus Information-and-Knowledge Modeling: Embedding Multidisciplinary Knowledge into a Design Environment for University Campus Planning. *International Journal of Architectural Computing*, 12(4), 439-457.

TRAKYA BÖLGE ÜNİVERSİTELERİNİN TURİZMDEKİ ROLÜ

Emel GÖNENÇ GÜLER*

ÖZET

Üniversiteler buldukları kentlerin ekonomik, coğrafi, sosyal, kültürel, tarihi ve turistik özelliklerini yansıtmaktadırlar. Asırlardan beri üniversiteler, bölgenin ekonomik, sosyal ve kültürel boyutlarıyla derin ve dinamik ilişkiler geliştirmişlerdir. Trakya bölgesi üniversitelerinin bulunduğu coğrafi, tarihi ve kültürel boyutlar üniversitelerin de bu yönde faaliyet göstermelerine, kentin ihtiyaçlarına cevap veren bölüm açmalarına neden olmaktadır. Bu çalışmada, üniversitelerin buldukları kente sosyal ve kültürel açıdan katkılarını, kent turizmini, marka imajını nasıl etkilediğini ve üniversite kentlerinin pazarlaması faaliyetleri üzerinde durulmaktadır. Trakya bölge üniversitelerinin (Trakya, Çanakkale, Namık Kemal ve Kırklareli) tarihçesi, mevcut durumu ile sosyal, kültürel, coğrafi, tarihi özellikler yanında turizme etkileri ve üniversite öğrencilerinin kent markalama faaliyetlerindeki rolü ele alınmaktadır.

1. GİRİŞ

Dünyada ortaçağdan itibaren Toledo, Heidelberg ve Oxford gibi üniversite şehirleri bilginin, yeni fikirlerin ve uygulamaların Avrupa kıtasına yayılmasını sağlayan merkezler olmuştur (Hildreth, 2006: 28).

1923 yılında Cumhuriyet'in kurulmasıyla birlikte, Türkiye'de üniversite sayısı çoğalmaya başlamıştır. Üniversitelerin, Türkiye'nin her bölgesine eğitim hizmetlerinin ulaştırılabilmesi, bölgede sosyal ve kültürel açıdan gelişmelerin

* Doç.Dr., Trakya Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Bölümü, emelgguler@trakya.edu.tr

sağlanması, ülkedeki bölgesel farklılıkları ortadan kaldırması gibi temel katkıları, özellikle 1950'li yıllardan sonra, yeni üniversite kurulmasının temel hedeflerini oluşturmaktadır (Kavili Arap, 2010: 11).

Üniversitelerin bir bölge için altyapı ve sanayi yatırımlarıyla eşdeğer önemli kalkınma faktörü olduğu ön görülmektedir. Bir görüşe göre, bir fakültenin orta ölçekli bir fabrikaya yakın katma değer yarattığı kabul edilmektedir. Bu durum, bölgede öncelikle istihdam ve gelir yaratarak yerel ekonomiye artan biçimde çarpan etkisinde bulunmaktadır.

Bunun sonucunda, üniversiteler iş olanağı yaratmakta, sosyo-kültürel gelişime ve yaşam kalitesine katkıda bulunmakta ve genç nüfusun başka bölgelere göç etmesini önlemeyi hedeflemektedir (Savaş Yavuzçehre, 2016:241).

Üniversitelerin temel amaçları arasında bilimsel bilgi üretmek, kaliteli insan gücü yetiştirmek ve sosyo-kültürel katkı sağlamak olmasına rağmen günümüzde üniversitelerin buldukları bölgeye farklı katkılar sağlaması da beklenmektedir. Üniversiteler, yerel ekonomiler açısından geniş yelpazede çok sayıda kişiyi istihdam ettikleri, kentte üretilen mal ve hizmetleri satın aldıkları ve sosyo-kültürel yaşamının paydaşı oldukları için kentin önemli aktörleridir.

Bir bölgenin sahip olduğu kaynaklarını mekânsal boyutta planlayarak ve kullanarak kalkınması ve çarpan etkisinin yüksek olduğu sektörlerde istihdam yaratarak sağlıklı bir büyümeyi tercih etmesi sadece kendi bölgesi için değil ülke ekonomisine de makro etkileri olacaktır (Dinçsoy, 2015: 88). Türkiye'de üniversitelerin ekonomik gelişimine ve kalkınmada bölgesel farklılıkları azaltmaya katkı sağlama fikriyle, günümüzde her ilde en az bir üniversite bulunmaktadır. Üniversitelerin kentsel kalkınmada, beşeri sermaye yaratması, toplumun sosyo-kültürel yapısının geliştirilmesi ve kentin kurumsal yapısına katkıda bulunması beklenmektedir.

Üniversitelerin kuruldukları kentin öncelikle nüfus yapısına, ekonomik değerlerine, sanayisine, fiziki ve coğrafik özelliklerine, sosyo-kültürel dokusuna, istihdam durumuna, kentin alt ve üst yapı alanlarına doğrudan ve dolaylı etkileri özellikle küçük kentlerde daha fazla görülmektedir.

Üniversitelerin bölgesel ve yerel ekonomilere katkıları yeni bir olgu değildir. Üniversiteler, asırlardır buldukları bölge ve kentlerin ekonomik, sosyal ve kültürel ilişkilerinde derin ve dinamik etki göstermiştir. Üniversiteler hem bilgi üreten ve hem de bilgi tüketen birimler olarak kent markalanmasında da hayati bir rol oynamaktadırlar.

2. ÜNİVERSİTELERİN SOSYAL VE KÜLTÜREL YAPIYA ETKİLERİ

Genel olarak bakıldığında üniversiteler, buldukları kentlerin ya da ülkenin geleceğini belirlemek açısından birçok fırsat yarattıkları görülmektedir. Bu fırsatların doğru değerlendirilmesi durumunda, üniversiteler buldukları kentlere çok etkin katkılarda bulunmakta ve çarpan etkisi yaratmaktadır (Öztürk, Torun ve Özkök, 2011: 152).

Bilgi üreten birimler olarak üniversiteler soyut ürünler (bilgi, yetenek ve inovasyon) üreterek rekabetçi ekonomilerde önemli avantajlar da sağlamaktadırlar.

Üniversiteler, buldukları kentin ihtiyaçlarını karşılamanın yanında, o kentte, ülkede ve dünyada yaşanan gelişmelere de duyarlı olmak zorundadır. Üniversiteler bilimsel araştırma yapma, eğitime, meslek edindirme, kenti ve bölgeyi yönlendirme, bilimsel rehberlik etme gibi işlevleri de bulunmaktadır (YÖK, Kanun No:2547).

Üniversitenin bulunduğu kente faydaları ekonomik, sosyal ve kültürel katkılar olmak üzere üç temel konu altında incelenebilir (Görkemli, 2009:171): bu başlıkta sosyal ve kültürel katkı üzerinde durulacaktır.

1982 yılından sonra Anadolu kentlerinde açılan üniversiteler ise kentlerin uzun dönemde gerçekleşecek olan değişimini hızlandırmıştır (Vural Yılmaz ve Yılmaz, 2013: 205).

Kentin demografik yapısı, coğrafi konumu, yaşam koşulları sosyal ve kültürel bakımından da üniversite-kent ilişkisini etkilemektedir. Büyük kentlerde bulunan üniversiteler, yerel nüfusun yaşamının merkezinde olamamakla birlikte yalnızca mevcut yaşam biçimine katkıda bulunmaktadır. Ankara, İstanbul gibi metropollerdeki üniversite öğrencisi yaşamı, daha çok üniversite yerleşkesi içinde sürerken, küçük kentlerde üniversiteler kent yaşamının içinde ve kent halkının yaşamını daha fazla etkileme ve değiştirme durumuna sahip olduğu görülmektedir (Oktay, 2007).

Üniversiteler, hastaneleri, kütüphanesi, spor tesisleri, sosyal hizmet alanları, araştırma merkezleri, STK'lar veya yerel yönetimlerle yapılan ulusal ve sınır ötesi ortak projeleri, halka yönelik eğitimler, düzenlenen akademik konferanslar, çalıştaylar, kongreler, paneller, üniversite öğrenci topluluklarının faaliyetleri, radyo veya televizyon yayınları ile buldukları mekanların sosyo-kültürel özelliklerini büyük ölçüde etkilemektedirler.

Üniversitelerde, Erasmus, Farabi ve Mevlana gibi akademik değişim programları olan ulusal ve uluslararası eğitim hareketliliği çerçevesinde farklı kültürlere ait öğrenci ve öğretim elemanlarının da gelmesi, kent turizminin de hareketlenmesi anlamına gelmektedir.

Üniversiteler, toplumsal gelişim ve kalkınmada hem nicelik hem de nitelik bakımından da önemli katkılar sunmaktadırlar. Toplumda fırsat eşitliği yaratma, uluslararası seviyede beşeri kaynak yaratma, lider yetiştirme, girişimci ruhu geliştirme, teknolojik gelişimi destekleme, tasarruf eğilimini etkileme, gelir dağılımında olumlu gelişmeler yaratma ve milli birliği sağlama, bu katkılar arasında sayılabilmektedir (Akengin ve Kaykı, 2013:503).

Bu katkılar kısa zamanda gözle görülebilen özellikler olmamakla birlikte toplumun gelişmesi noktasında oldukça önemli olan katkılardır. Üniversiteler bünyelerinde kurdukları öğrenci toplulukları aracılığıyla, eğitimlerini

yaşadıkları yerlerden farklı bir yerde almak amacıyla gelen yetenekli gençleri keşfederek hem öğrencilerin girişimci yönünün geliştirmesine, hem üniversitenin toplumla bir arada olmasına, hem de kenttin problemlerin aşılmasına katkıda bulunmaktadır. Ayrıca, kentte yaşayan üniversite öğrencileri, sosyal ve kültürel alanda en çok karşılaşılan ve yerel gençler tarafından özenilen bir grup olmaktadır (Vural Yılmaz ve Yılmaz, 2013:213). Stratejik bir yönlendirmeye hem kenttin gençleri hem de üniversite öğrencileri kentin gelişimine katkıda bulunabilirler (Borland vd., 2000:19). Üniversitelerin buldukları kentin sosyal ve kültürel yaşamı üzerindeki etkileri aşağıda kısa maddeler halinde sıralanabilmektedir:

- Kentte eğitime katılma oranının artması, nitelikli nüfus yaratma ve kentten göçlerin azalması,
- Üniversite mezunlarının evrensel bilginin yayılmasındaki katkısı,
- Üniversite kültürüyle oluşturulan sosyo-kültürel standartların toplumsal altyapıyı geliştirmesi,
- Farklı kent ve ülkelerden gelen bireylerin birbiriyle etkileşimiyle aralarında ticari, sosyal ve kültürel fırsatlar gelişmesi,
- Kültür alışverişi, açıklık, güven ortamında entelektüel gelişim,
- Kurumlar arası işbirliği ve dayanışmanın sağlanması,
- Kalkınmanın sürdürülebilirlik kazanması,
- Kentte sağlık, iletişim, ulaşım gibi alanlarda öncelikle iyileşmelerin sağlanması,
- Yılın her zamanında sosyal, kültürel ve bilimsel etkinliklerin yapılması,
- Öğrencilerin kamu politikalarına katılımı geliştirmesi (Akar, 2012:97).

Üniversitelerin kurulmasını izleyen dönemde, şehirde yaşanan değişim, yeni sosyal ve kültürel mekanlarının, spor ve eğlence merkezlerinin açılması, farklı şehirlerden ve farklı kültürlerden gelen personel ve öğrencilerin bölge halkıyla ilişkileri sonucunda, kenttin sosyo-kültürel olarak da gelişmesine

büyük katkıları olmaktadır (Okur Dinçsoy, 2013: 65-66). Böylece kentler, üniversite öğrencileri, öğretim elemanları ve dolayısıyla kentte yaşayan halk için daha çekici ve yaşanabilir mekanlar haline gelmektedir.

3.ÜNİVERSİTELERİN KENT MARKALAMA FAALİYETLERİNE KATKISI

Yükseköğretimin küreselleştiği bir dönemde üniversiteler ulusal ve uluslararası marka olmaya doğru gitmektedir. Uluslararası rekabet üniversiteleri pazarlama ve özellikle markalama stratejilerini uygulamaya yönlendirmektedir. Üniversite markalanması, üniversitelerin kendine özgü farklı bir özelliklerle faaliyette bulunmaları olarak tanımlanabilir. Bu farklılığın en önemli özelliği de üniversitenin bulunduğu kent veya destinasyon olarak karşımıza çıkmaktadır. Üniversite ve kent markalanması, potansiyel öğrencilerin bu kenti ve üniversiteyi seçme kararında etkili olmak için beraber çalışmaları gerekmektedir.

Yükseköğretim son yıllarda önemli değişiklikler ve gelişmeler kaydetmiştir. Küreselleşme ile birlikte, en küçük yerleşim alanlarında bile, sosyal ve kültürel yaşam tamamen etkilenmiştir. Gittikçe büyüyen rekabet ortamı ve küreselleşme, üniversiteleri uluslararasılaşmaya zorlamakta ve yalnızca ulusal değil, uluslararası potansiyel öğrencileri çekmeye yönlendirmektedir.

Üniversiteler arasındaki en önemli rekabet, uluslararası öğrenci sayısı ile ifade edilmektedir. 2001 yılında dünyada 1 milyon uluslararası üniversite öğrencisi varken, 2009 yılında bu rakam 3,7 milyona ulaşmıştır. Unesco'nun tahminine göre de 2015 yılında bu sayı 8 milyon uluslararası öğrenciye ulaşacaktır (Gomez ve Dutschke, 2012: 32).

Kent pazarlamasının önemli iki boyutu bulunmakta ve kentte yaşayan halk ile şehri ziyaret edenlerden oluşmaktadır. Kent pazarlamasında yerel halk, ziyaretçiler, yatırımcılar, çalışmak ve eğitim amacıyla gelenler, sivil toplum örgütleri, ticaret odaları, üniversiteler ve yerel yönetimler gibi çeşitli taraflar bulunmaktadır. Bu nedenle, bir kentin imajı belirlenirken bütün bu paydaşların algı ve beklentilerine başvurulmalı ve elde edilecek sonuçlar çerçevesinde kent markalama faaliyetleri belirlenmelidir. Böylece bu paydaşlar (halk, turistler,

yatırımcılar, öğrenciler, yerel yöneticiler) bir markayı, bir destinasyonu çağrıştıran özellikleri- logo, slogan, simge gibi- kullanarak yaşadıkları deneyimlerle ilişkilendirir ve marka konumlandırmayı sağlarlar (Brandt ve Mortanges, 2010: 51).

Uluslararası genişleyen iletişim ağıyla kentler de görücüye çıkmaktadırlar. Bunun farkına varan günümüzün kent yöneticileri, pazarlama iletişimine önem vererek yatırım yapmakta ve kısa-orta-uzun vadeli pazarlama faaliyetleri ile bir marka olmayı amaçlamaktadırlar. Üniversiteler de pazarlama iletişiminin bütün karmasını kullanarak, yerel-ulusal basın, sanal basın, yüz yüze ilişkiler, kurumsal yayınları ve diğer kitle iletişim araçları yanında bilimsel fuar, kültürel faaliyetler, yarışmalar, öğrenci şenlikleri, konser, tören, kokteyl, kongre, panel vb. etkinliklerle kendilerini tanıtmaya çalışmaktadırlar.

Bütün bunlara ek olarak kentler, küreselleşmeyle küçülen dünyada halkını daha mutlu ve refah yaşatmak için pazarlama faaliyeti yapma zorunluluğunu hissetmektedirler (Yüksel ve Sarı, 2014: 280).

Üniversitelerin pazarlama stratejilerindeki en temel faaliyet, kent imajını oluşturmaktır. Üniversitelerin buldukları yerde yapılan imaj ve marka çalışmalarından etkilendikleri, bununla birlikte üniversitelerin pazarlama stratejileriyle kentin pazarlama çalışmaları arasında bir uyum içinde olması gerektiği gözden kaçırılmamalıdır. Üniversite kentleri kentte bulunan üniversitelerin amacına uygun olarak turizm destinasyon yönetim faaliyetlerini uyumlaştırmaları gerekmektedir. Kentler üniversite öğrencilerinin ihtiyaç ve isteklerini karşılamalı, yaşamlarını kolaylaştırmalı ve beklentisinden fazlasını sunmalıdır.

Bununla birlikte kentlerde öğrencilerin tercih ettikleri kentler arasına girmek için, kentte fiziki iyileştirmeler yanında sosyal ve kültürel faaliyetlere daha çok önem vermektedir. Turizm faaliyetleri gelişmekte olan Edirne'nin yöreyi bilen, yörede yaşamaya devam edecek rehber ihtiyacının üniversitede açılacak rehberlik bölümleri tarafından karşılanması arzulanan bir durumdur (Dincsoy, 2016: 89-90). Aynı zamanda Osmanlı mutfağının önemli bir destinasyonunu oluşturan Edirne'de aşçılık ve mutfak hizmetlerinin açılması hem üniversiteye hem de kente olumlu sonuçlar doğuracaktır.

Diğer yandan üniversitelerin yaptıkları yerel bazda uluslararası kültürel faaliyetler, bütün dünya öğrencileri tarafından tercih edilmesini sağlamaktadır. Brighton Üniversitesi ve CINECITY, Brighton film festivali ve 5 değişik müzik festivalleri gibi etkinlikler çarpıcı örnekler arasında bulunmaktadır.

Okumaya gittikleri kentte uzun süreli yaşayan üniversite öğrencileri, birçok özellikleri bakımından kentin markalama sürecine katkı sağlayabilecek bir topluluk olmaktadır. Genç ve enerjik olan ve kent nüfusunun önemli bir bölümünü oluşturan öğrenciler, dünya ile daha hızlı ve fazla uyum sağlayabilmektedirler. Farklı şehirlerden geldikleri için eleştirel ve farklı bakış açısına sahip olan öğrenciler, şehirde uzun süre kaldıkları için şehri tüm ayrıntıları ile yaşamakta, şehrin iyi ya da kötü her özelliğini de fark edebilmektedirler. Son olarak da şehirden ayrıldıklarında şehir ile ilgili birçok kayda değer bilgiyi ve deneyimi beraberinde götüreceklerdir. Bütün bu özellikler, öğrencilerin şehir ile ilgili düşüncelerinin kentlerin markalanması açısından ne kadar önemli olduğunu göstermektedir.

Üniversite öğrencilerinin öğrenim yılı boyunca kentlere yaptıkları doğrudan katkıların yanında sürdürülebilir katkıda da bulunabilmektedir. Üniversite yılları sırasında yaşadığı kentte satılan ve üretilen ürünlere olan aşinalığı, bu kente tekrar gelmeyi, sevdikleri ile bu kentte yaşadıklarını paylaşmak istemektedir. Hatta bu kentten ayrıldıktan sonra bile alışık olduğu ürünleri talep etmeyi, satın almayı ve kullanmayı sürdürmektedir. Bu da kentin tanınırlığını ve ağızdan ağza pazarlamanın bütün avantajlarını taşımaktadır (Oxford Economics, 2013:23).

Üniversitelerin kent markalama ve sürdürülebilir gelişmesine katkıda bulunan başarı faktörleri de aşağıdaki şekilde sıralanmaktadır:

- Büyük üniversitelerin varlığı,
- Uluslararası bilimsel ve kültürel değişim programları,
- Üniversite- sanayi-sektör işbirliği,
- Uluslararası standartta araştırma laboratuvarının oluşturulması,
- Bilimde yenilik ve teknolojik değişim,

- Bilgi teknolojilerine dayalı üretim,
- Somut olmayan değerlerin -sanat ve kültür- artan önemi,
- Kentte kongre ve fuar alanlarının oluşturulması,
- Kültürel altyapı olanaklarının sunulması,
- Toplumsal birlik oluşturulma, olarak karşımıza çıkmaktadır (Torlak, 2015: 63).

Marka olmanın sürdürülebilir avantajlarını fark eden kent yöneticileri, destinasyon marka yönetim sürecini belirleyerek, elindeki bütün imkanları kullanarak şehirlerini markalaştırabilmek için çaba göstermeleri gerekmektedir.

Özellikle küçük kent nüfusunun önemli bir oranını oluşturan üniversite öğrencileri, birçok bakımdan kentlerin markalanma sürecine katkıda bulunabilirler. Bütün dünya ile daha çok ve çabuk iletişim kurma yeteneğinde olan üniversite genç nesil öğrencileri, uluslararası farklılıkların ve değişimlerin farkında olup bu durumu analiz edip yorum yapabilmektedir.

Ülkenin ve dünyanın değişik bölgelerinden gelen bu öğrenciler, eğitim gördükleri kenti, kendi memleketlerinin karşılaştırmasını yapmakta ve öğrenimleri sırasında turistlere nazaran kenti daha çok tanıma ve yaşama imkanı bulmaktadır. Üniversite öğrencileri kentten ayrıldıkları zaman etrafındakilerini, tanıdıklarını aynı kentte eğitim görmek, yaşamak, turistik gezi yapmak, yatırım yapmak ve çalışmak için yönlendirebilmekte ve kentin gönüllü temsilcisi olabilmektedirler. Etkili bir pazarlama stratejisi olan kulaktan kulağa pazarlama kentin tanıtımında büyük bir öneme sahip olmaktadır.

Öğrencilerin kenti önceden tanımaları, fikir sahibi olmaları üniversite tercihlerini etkilemektedir. Kentin tercih edilebilirliğini arttırmak amacıyla, yerel yönetimle üniversite yönetimi ortak çalışmalı, üniversite adaylarına ve ailelere eğitim kurumlarına yönelik şehir ile ilgili tanıtım ve bilgilendirme çalışmaları yapılmalıdır. Yüksek puanlı öğrencilerin kentteki üniversiteyi tercih etmesi durumunda, hem kentin hem de üniversitenin tanıtımına katkı sağlayacaktır.

Kentin bir paydaşı olan öğrencilerin kent algısı ile ilgili görüş, düşünce ve taleplerinin dikkate alınması ve bu yönde stratejiler geliştirilmesi kentin tanıtılması ve marka olmasında önemli rol oynamaktadır (Cop, Akpınar ve Tez, 2014: 84).

Günümüzde üniversiteler, dünyadaki birçok bilimsel ve teknolojik değişimin odağında yer almaktadır. Üniversiteler bu değişimi takip ederek “web” sitelerini de etkin bir şekilde kullanmakta ve üniversiteler arası başarı değerlendirmelerinde önemli rol oynamaktadır. Özellikle gençler tarafından kullanılan facebook, twitter, whatsapp, instagram gibi bazı sosyal ağlarda üniversitelerin beğenilme oranları, paylaşım sayısı, bildirim sıklığı, iletişim ağları takip edilmekte, yorumlanıp hızlı bir şekilde kullanılmakta ve uygulanmaktadır (Kekeç Morkoç ve Doğan, 2014: 58).

4. TRAKYA BÖLGE ÜNİVERSİTELERİ

Uluslararası eğitim sektörü, üniversitelerin kendi dinamiklerini ve koşullarını bilim, teknoloji ve inovasyon yaratma kavramlarını devamlı geliştirmelerini gerektirmektedir. ‘Küreselleşme ve bilgiye dayalı ekonomi’ arasındaki ilişki, üniversitelerin yalnızca yüksek düzeyde öğrencilerini eğiten, kentten izole edilmiş kurumlar olmadıklarını vurgulamaktadır. Üniversitelerin kuruldukları kent, bölge ve ülke gelişiminde yaratıcı ve üretici roller oynayan açık kurumlar olarak kabul edilmesi yönünde etkide bulunmaktadır. Üniversitelerin “bölgesel düzeyde yenilik yaratma eylemi temelde ekonomik kalkınma motiflidir” ifadesi ile bölgesel ekonomik kalkınmayı destekleyici rolleri ön plana çıkarılmakta, öğretimin yanı sıra buldukları kentin ve bölgenin gereksinimlerini karşılayacak şekilde araştırma yapan birimler olmasının üzerinde önemle durulmaktadır. Trakya bölgesinde 2016 yılında yapılan bir çalışmada, yerel halkın kalkınma politikalarıyla yakından ilgilendiği ve üniversitelerin bu konuda bölgede lokomotif görev üstlenebileceği vurgulanmıştır (Okur Dinçsoy, Dinçsoy ve Taşdemir, 2016: 65).

1982 yılında bir bölge üniversitesi olarak kurulan Trakya Üniversitesi, 25 yıl içinde 4 ayrı kent üniversitesinin temellerini atmıştır. Her ile bir üniversite temeline dayanan bu hareketle Trakya bölge illerinde, Edirne Trakya Üniversitesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Tekirdağ Namık Kemal

Üniversitesi ve Kırklareli Üniversitesi olarak eğitim faaliyetlerine devam etmektedirler. Bu bölümde bu bölge üniversitelerinin mevcut durumu, kentin sosyal, kültürel faaliyetleri ve turizm gelişimine katkısı üzerinde durulacaktır.

Trakya bölge üniversiteleri, bölgesel, ulusal ve uluslararası işbirliklerinde aktif görev almaktadır. Üniversiteler, Uluslararası Üniversiteler Birliği'nin, Avrupa Üniversiteler Birliği'nin, ADIM Üniversiteler Konsorsiyumu'nun ve Trakya Üniversiteler Birliği'nin üyesidir (www.tüb.org.tr).

Uluslararası bilim ve eğitim dünyasında etkin, bilinen, izlenen ve tercih edilen bir üniversite olmak için çaba gösteren Trakya bölge üniversitelerinin bulunduğu coğrafik, sosyal, kültürel miras ve yükseköğretim profili açısından, marka üniversite kent olma özelliklerinin birçoğunu taşımaktadır.

4.1. Trakya Üniversitesi

Trakya Üniversitesi, 20 Temmuz 1982 tarihinde kurulmuştur. Trakya Üniversitesi, Edirne, Çanakkale, Tekirdağ ve Kırklareli kentlerinde farklı bölümlerin faaliyet gösterdiği tamamen bir bölge üniversitesi olarak tasarlanmıştır. Bir “Bölge Üniversitesi” olan Trakya Üniversitesi, “Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi”, “Namık Kemal Üniversitesi” ve “Kırklareli Üniversitesi” olarak dört ilde ayrı üniversitelerin temelini oluşturmuştur. Daha sonra, “Trakya Üniversitesi” 2011-2012 eğitim-öğretim yılında, sadece Edirne ilinin 4 ilçesinde, 10 fakülte, 4 enstitü, 4 yüksekokul, 1 konservatuvar, 9 meslek yüksekokulu, 20 araştırma ve uygulama merkezi, 1 teknopark ve 1 anaokulu ile “İl Üniversitesi” olma özelliğini kazanmıştır (www.trakya.edu.tr/pages.tarihce).

Tablo 1: Trakya Üniversitesi 2016 - 2017 Eğitim - Öğretim Yılı Öğrenci Sayıları

	Önlisans	Lisans	Lisansüstü	Toplam
Edirne merkez	11.445	22.445	4.776	38.666
İlçeler	6.061	2.132		8.193
Toplam	17.506	24.577	4.776	46.859

Kaynak: T.Ü Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı Erişim Tarihi: 07.11.2016

Tablo 1’ de 2016-2017 Eğitim-Öğretim yılında Trakya Üniversitesinde kayıtlı öğrenci sayıları görülmektedir. 46.859 üniversite öğrencisi Edirne’de öğrenimine devam etmektedir. Bu öğrencilerin önemli bir kesiminin tek başına kiralık ev, pansiyon, özel yurtlarda, bir kesim öğrencinin ise devlet yurdunda yaşaması; konaklama, ulaşım, altyapı, yiyecek, alışveriş, eğlence, dinlenme ve sosyo-kültürel faaliyetleri içeren pek çok sektörün Edirne’de gelişmesine neden olmaktadır. Edirne merkez ve ilçelerde bulunan 50 bine yakın ve büyük çoğunluğu 19- 22 yaş aralığındaki genç nüfusun özellikle sosyal ve kültürel faaliyetler ihtiyacı, kentte üniversite ve yerel yönetimlerin yanında, birçok girişimcinin bu alanda faaliyetlerini geliştirmiştir.

Tablo 2: Trakya Üniversitesi Personel Sayıları (Eylül 2016)

Kadrolar	Personel Sayısı
Akademik	1674
İdari	1597
Toplam	3271

Kaynak: Trakya Üniversitesi Personel İşleri Daire Başkanlığı, 2016.

Tablo 1 ve Tablo 2, Trakya Üniversitesinin öğrenci, akademik-idari personel olmak üzere toplam 50 binin üzerinde bir nüfusun Edirne’de yaşamını sürdürmekte olduğunu göstermektedir. 2015 yılında yapılan Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi sonuçlarına göre Edirne genel il nüfusu 402.000 kişi

olarak kaydedilmiştir. Bu sonuç bize Edirne’de yaşayan nüfusun yaklaşık yüz kişiden 8’inin üniversite öğrencisi veya çalışanı olduğunu göstermektedir. Görüldüğü üzere, Trakya Üniversitesi, Edirne il ve ilçelerinde yaşamın her alanında etkisini büyük ölçüde göstermektedir.

Trakya üniversitesi yıl boyunca süren hem bilimsel hem de kültürel, sosyal, sanat ve sportif faaliyetlerle halkın nabzını da tutmayı başarmaktadır. Trakya üniversitesi bünyesinde 2016 yılında ulusal ve uluslararası 17 kongre olmak üzere, sempozyum, konferans, seminer, konser, tiyatro, söyleşi ve diğer etkinliklerin sayısı 58 olarak gerçekleşmiştir.

Sağlık, Kültür ve Spor (SKS) daire başkanlığında kurulan 40 öğrenci topluluğu ile 5500 üye öğrenci kültürel, sanatsal ve bilimsel faaliyetlerde bulunmuştur.

32 yıldan beri yapılan spor şenlikleri ve 22 yıldan beri yapılan Kültür sanat şenlikleri, yalnızca Edirne halkının değil bütün bölgenin katılımıyla gerçekleştirilmektedir.

Trakya üniversitesinde 2015 yılında yapılan 56 bilimsel, sosyal ve kültürel organizasyonların yapılması kentin bir kongre turizmine uygun olduğunu göstermektedir. Bu da özel ziyaretçilerin kente çekilmesini sağlayacak ve yapılan çeşitli aktiviteler kentin marka değerini arttıracaktır.

Üniversitenin uluslararası boyutta tanınırlığını destekleyen en önemli unsurlardan öğrenci ve öğretim elemanı hareketliliği sağlayan programları olan Erasmus, Farabi, Mevlana olmak üzere, Avrupa Birliği üye ve üye dışı ülkelerden, yurtiçinden öğrenci sayısı, her geçen yıl artarak son beş yılda binden fazla kişiye ulaşmıştır (www.disiliskiler.trakya.edu.tr).

Her bir kişinin Trakya Üniversitesi amblemi altında bu hareketliliği yapması, üniversitenin hem yurtiçinde hem de uluslararası boyutta tanınırlığını arttırmakta ve kentin ve bölgenin marka imajını desteklemektedir.

Trakya Üniversitesi yöre tarih ve kültürüne de sahip çıkmakta ve kentin markalaşmasına katkıda bulunmaktadır. Lozan anıtını kente kazandıran, 92 yıl

Osmanlı başkentliğinde dünyanın önemli sağlık merkezlerinden olan II. Beyazıt külliyesine uluslararası ödüller kazandıran, Tarihi Ekmekçizade Kervansarayını halkın sosyal ve kültürel hizmetine açan üniversite kentin vizyonunu oluşturmaktadır.

Bununla birlikte, Türkiye'deki önemli antik kentlerden Allianoi- İzmir-Bergama antik şehri ortaya çıkararak dünya kültürüne sahip çıkan Trakya üniversitesi, uluslararası kültür alanında da kendini göstermektedir.

Ayrıca, Trakya bölgesinde önemli çevre sorunu yaratan Ergene Havzasını kurtarma çalışmalarında bulunan Trakya üniversitesi, çözüm önerileri geliştirerek bölgedeki kamu, özel ve STK'lar olmak üzere tüm paydaşlarla işbirliği geliştirmektedir.

Trakya Üniversitesi aynı zamanda Balkan Ülkeleri ile birçok konuda yoğun ilişkiler içinde olan bir üniversite konumundadır. Balkan ülkeleri arasında kurulan, Balkan Çevre Birliği (B.E.N.A) örgütünün ulusal ofisinin Edirne-Karaağaç Yerleşkesinde bulunması ve Üniversite'nin başta Balkanlar olmak üzere, birçok Avrupa ülkesi üniversiteleri ile bilimsel ve kültürel işbirliği anlaşmaları yapmış olması Edirne'deki uluslararası kültürel ve sosyal hareketliliği arttırmıştır.

4.2. Çanakkale 18 Mart Üniversitesi

03 Temmuz 1992 tarihinde, 3837 sayılı kanunla kurulan Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, 1992-1993 Eğitim-Öğretim yılında Trakya Üniversitesi'nden devredilen Çanakkale Eğitim Fakültesi, Çanakkale Meslek Yüksekokulu ve Biga Meslek Yüksekokulu ile eğitim ve öğretime başlamıştır.

Çanakkale 18 Mart Üniversitesi, 2016 yılında Dış Hekimliği Fakültesiyle beraber; 14 Fakülte, 4 Enstitü, 8 Yüksekokul, 13 Meslek Yüksekokulu ile toplam 39 eğitim birimine ulaşmıştır. Bunların yanı sıra; 31 Araştırma ve Uygulama Merkezi de halen faaliyetlerini sürdürmektedir.

Çanakkale 18 Mart Üniversitesinde, 7'si kent merkezinde 15 adet yerleşkeyle 45 binin üzerinde öğrenciye eğitim hizmeti vermektedir. Ana yerleşke olan Terzioğlu Yerleşkesinde, pek çok fakülte, yüksekokul ve merkez öğrenciye ve kent halkına hizmet vermektedir.

Çanakkale Anafartalar Yerleşkesi, Eğitim Fakültesi, Devlet Konservatuvarı ve Eğitim Bilimleri Enstitüsü kent merkezinde yer almakta ve kent-üniversite uyumunun en güzel örneklerinden birini göstermektedir. Bu yerleşkede bir çok ulusal ve uluslararası kongre, sempozyum, söyleşi, panel gibi bilimsel toplantıların yanında, konser, tiyatro, şenlik gibi bir çok sosyal ve kültürel etkinlik yapılmaktadır.

Tablo 3: Çanakkale 18 Mart Üniversitesi 2015-2016 Eğitim-Öğretim Yılı Öğrenci Sayıları

	Önlisans+Lisans	Lisansüstü	Toplam
Çanakkale merkez	22.525	4.021	26.546
İlçeler	15.890		15.890
Toplam	38.415	4.021	42.436

Kaynak: ÇOMU Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı Erişim Tarihi, 2016.

Çanakkale 18 Mart Üniversitesinde Tablo 3'e göre 42.436 öğrenci öğrenim görmekte olup, 2016 yılı Ekim ayı verilerine göre ise; bu sayı 45.425 öğrenciye ulaşmıştır. 2016 yılında lisans programlarından 47.653 ve önlisans programlarından ise 38.928 olmak üzere 86.581 öğrenci mezun olmuştur.

Çanakkale 2015 yılındaki adrese dayalı nüfus sayımında 513.341 kişinin yaşadığı tespit edilmiş olup, bu oran her geçen gün artmakta ve göç alan bir kent haline gelmektedir.

Tablo 4: Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Personel Sayıları (Nisan 2016)

Kadrolar	Personel Sayısı
Akademik	1.639
İdari	833
Toplam	2.472

Kaynak: Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Personel Daire Başkanlığı, 2016.

Çanakkale Üniversitesinde 2016 yılı Nisan ayı verilerine göre (Tablo:4) toplam 2.472 akademik ve idari üniversite personeli görev yapmaktadır. Bu durumda, Çanakkale üniversitesi mensubu toplam 47.897 kişi Çanakkale kentinin içinde yaşamını sürdürmekte ve nüfus rakamlarına dahil olmaktadır.

Çanakkale üniversitesi bulunduğu kentin nüfus miktarında ve yapısında değişiklikler yaratmıştır. Yapılan bir araştırmada Çanakkale ilinin 1975-1980 arasında binde 52 olan yıllık ortalama nüfus artış hızı 1980-1985 arasında binde 37'ye, 1985-1990 arasında ise binde 23'e gerilemiş olmasına rağmen, 1990-2000 yılları arasındaki artış hızı binde 34 olarak görülmüştür. 2015 yılında ise bu oran binde 30 ile 1551 kişi artmıştır.

Çanakkale ilinin önceki dönemlerde binde – 4 civarında olan net göç oranı, 1995- 2000 döneminde binde 27'yi aşmıştır. 1975-1990 arasındaki 5'er yıllık dönemlerde ilin Türkiye'deki net göç sıralaması 20-23 arasında değişirken, 1995-2000 döneminde üniversitenin de kurulmasıyla net göç oranı en yüksek 9. il olmuştur (Işık, 2008: 170).

Çanakkale 18 Mart üniversitesi, SCIMAGO 2012 yıllık olarak yayınladığı raporunda dünyanın en iyi 1500 üniversitesinden biri olarak gösterilmiştir (http://www.scimagoir.com/pdf/sir_2012_world_report.pdf).

Üniversite, ayrıca 2013 yılında Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından Türkiye'nin En Girişimci Üniversiteleri Listesi'nde de yer almıştır.

Çanakkale 18 Mart üniversitesi, Truva, Gelibolu, Gökçeada, Bozcaada, Dardanos gibi merkez ve ilçelerde bulunan tarihi, kültürel ve doğal zenginlikleriyle çevreye duyarlı, beşeri ve sosyal bilgi sermayesini artırmış, genç girişimcilik ruhunu teşvik ederek özellikle tarım ve turizm sektörlerinde küresel rekabet seviyesine ulaşmış öğrenciler yetiştirmekte ve bölgenin kalkınmasında etkin rol üstlenmektedir.

4.3. Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi

Namık Kemal Üniversitesi, 2006 yılında başlayan yapılanma sürecinin ilk çalışmalarını Trakya Üniversitesi Rektörlüğünde, daha sonra, 9 Fakülte, 3 Enstitü, 3 Yüksekokul, 11 Meslek Yüksekokulu, 6 Araştırma ve Uygulama Merkezi, bir NKUTV ve NKU Radyo ile faaliyetine Tekirdağ ilinde devam ettirmiştir.

Tablo 5: Tekirdağ NKÜ 2016 - 2017 Eğitim-Öğretim Yılı Öğrenci Sayıları

	Önlisans	Lisans	Lisansüstü	Toplam
Merkez+İlçeler	20.736	11.256	2832	34.824

Kaynak: NKÜ Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı, 2016.

Tablo 6: Tekirdağ NKÜ Personel Sayıları (2015- 2016)

Kadrolar	Personel Sayısı
Akademik	990
İdari	317
Toplam	1307

Kaynak: <http://aves.nku.edu.tr/istatistikyeni.php?no>, 2016.

Namık Kemal Üniversitesi, Tablo5 ve 6’da görüldüğü gibi 36 binden fazla öğrenci ve personeliyle kentte önemli bir paydaş durumundadır. Namık Kemal Üniversitesi; eğitim ve öğretimin yanında, bilim ve teknolojide ulusal ve küresel ölçekte ileri, ülke ekonomisinde katma değer yaratan, araştırmaya önem veren, kente uyum sağlayan bir üniversite modelini yürütmektedir. 19 farklı ülkede, 80 üniversite ile yapılan ikili anlaşmalarla Erasmus değişim programından 2016 yılında 237 öğrenci faydalanmış ve üniversitenin adını uluslararası boyutta duyurmuştur.

Namık Kemal Üniversitesi, yalnızca bölgenin değil, ülkenin en donanımlı ve öğrenci dostu yerleşkelerinden birine sahiptir. 2016 yılında faaliyette olan 80 öğrenci topluluğuyla, üniversite 53 uluslararası, 43 ulusal olmak üzere 96 kültür ve sanat faaliyeti gerçekleştirilmiş ve yerel halkla bütünleşmiştir.

4.4. Kırklareli Üniversitesi

Kırklareli Üniversitesi 29.05.2007 tarihli ve 26536 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 5662 sayılı Kanunla kurulmuştur. Üniversite bugün 10 Fakültesi, 3 Enstitüsü, 3 Yüksekokulu, 1 Konservatuvarı, 7 Meslek Yüksekokulu ve 14 Uygulama ve Araştırma Merkezi ile bütün il ve ilçelere yayılmış, bölge ihtiyaçlarına cevap veren bir yükseköğretim durumundadır.

Tablo 7: Kırklareli Üniversitesi 2015 - 2016 Eğitim - Öğretim Yılı Öğrenci Sayıları

	Önlisans	Lisans	Lisansüstü	Toplam
I. Öğretim	9.401	5.347	518	15.266
II. Öğretim	4.567	2.803	35	7.405
Toplam	13.968	8.150	553	22.671

Kaynak: Kırklareli Üni. Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı, 2016.

Tablo 7’de belirtilen birimlerde 2015-2016 öğretim yılı itibariyle yaklaşık 23 bin öğrenci eğitim görmektedir. Trakya üniversitesi bünyesindeyken kurulan Meslek Yüksekokulların büyük bir bölümünün Kırklareli’nde olması mevcut önlisans öğrenci sayılarını, daha sonra kurulan lisans programlarındaki öğrenci sayılarından iki kat daha fazla arttırmıştır. 2014-2015 yılında 3275 öğrencinin mezuniyeti de göz önünde bulundurulduğunda Kırklareli Üniversitesi ailesinin gün geçtikçe büyüdüğünü görmekteyiz. 2015-2016 öğretim yılında Kırklareli üniversitesinde Sağlık, Kültür ve Spor daire başkanlığına bağlı 43 öğrenci topluluğu faaliyet göstermektedir.

Tablo 8: Kırklareli Üniversitesi Personel Sayıları (2015- 2016)

Kadrolar	Kişi Sayısı
Akademik	655
İdari	281
Toplam	936

Kaynak: Kırklareli Üni. Personel Daire Başkanlığı, 2016.

Tablo 8’de görüldüğü üzere 2015-2016 yıllar arasında Kırklareli üniversitesinde 655 akademik ve 281 idari personel bulunmaktadır. Bu da yeni gelişmekte olan bir üniversite için oldukça iyi bir potansiyel olmaktadır.

Yükseköğretimin en temel yönelişlerinden biri olan uluslararasılaşma alanında, kısa geçmişine ve mütevazı imkânlarına rağmen, Kırklareli üniversitesinde bu alanda atılan adımlara ayrı bir önem verilmiştir. Bu yolda sağlanacak ilerlemelerin, üniversiteleri dünya çapında tercih edilen kurumlar haline getireceği gibi bunu başaran ülkelerin ekonomik üstünlüğe de sahip oldukları görülmektedir. Bu bakış açısıyla, Kırklareli Üniversitesinde 2016-2017 yılında 245 uluslararası kayıtlı öğrenci öğrenim görmektedir.

5. TRAKYA BÖLGE ÜNİVERSİTELERİ VE TURİZM

Öğrencilerin üniversite tercihlerini etkileyen faktörlerin başında üniversitenin bulunduğu coğrafi konum, iklim, nüfus yapısı, sosyal ve kültürel olanaklar gelmektedir.

Trakya bölgesi, marka kenti destekleyecek farklı coğrafi, tarihsel, kültürel ve turistik potansiyele ve uluslararası üniversitelere sahiptir. Başta 92 yıl Osmanlı imparatorluğuna başkentlik yapmış, UNESCO dünya kültür mirasına sahip Edirne, destansı savaşların yaşandığı “hüzün turizmi”nin en aktif destinasyonlarından olan Çanakkale, Türk şairi Namık Kemal ve Macar Prensi Rakoczi’nin memleketi Tekirdağ ve dünyada eşine az rastlanan longozların kıyısındaki Dupnisa mağarasıyla Kırklareli turistik marka kent olmanın bütün özelliklerini taşımaktadır.

Tablo 9: Trakya Bölgesindeki Turizm Profili (2015)

Şehir	Konaklama tesisi Bakanlık + Belediye belgeli	Yatak kapasitesi	Giriş ve Geceleme sayısı	Sınır giriş sayıları
Edirne	25+15	3240	Giriş: 224.937 Geceleme: 284.035	4.392.902 6 sınır kapısı
Çanakkale	56+521	24.103	Giriş: 512.275 Geceleme: 791.383	34.248 Liman hudut
Tekirdağ	26+9	3646	Giriş: 160.700 Geceleme: 322.044	52.524 Hudut ve Çorlu havaalanı
Kırklareli	10+73	7579	Giriş: 33.800 Geceleme: 46.169	431.099 Dereköy
Toplam Bölge	117+618	38.568	Giriş: 931.712 Geceleme: 1.443.631	Sınır geçiş: 4.910.773

Kaynak: TC. Kültür ve Turizm Bakanlığı Turizm İstatistikleri (2015).

Tablo 9'daki veriler, Trakya Bölgesindeki 2015 yılı turizm ve belediye işletme belgeli konaklama tesisleri ile bu tesislere giriş, geceleme sayısı ve bu illere ait sınır geçişlerini göstermektedir. Bu verilere göre, Trakya bölgesinde bulunan kentlerdeki konaklama tesis sayısı 735 olup, yatak kapasitesi 38.568 olarak görülmektedir. Tablo 9'dan da anlaşılacağı gibi bölgeye yaklaşık 1 milyon otel girişi ve bir buçuk milyon geceleme sayısı olmuştur. Trakya bölgesindeki kentlerde ortalama geceleme sayısı da 1.5 olarak gerçekleşmiştir.

Başka bir deyişle, bölgeye gelen turistlerin yarısı iki gece, diğer yarısı yalnızca bir gece konaklamışlardır. Tablo 9’da, aynı zamanda dört kentte yurtdışından giriş olduğu ve 2015 yılında bölgeye toplam 5 milyona yakın girişlerin olduğu görülmektedir. Özellikle 6 sınır kapısıyla Edirne sınır geçişleri, Türkiye genel sıralamasında İstanbul ve Antalya’dan sonra ilk üçte yer almaktadır. Ancak, bu verilerin bölgedeki konaklama tesislerine pek yansımadağı, bölgenin transit geçiş noktası olarak kullanıldığını göstermektedir. Bu durum, bölgeye gelen turistlerin daha çok günübirlikçi olduklarını açıklamaktadır.

Tablo 10: Trakya Bölgesi Müze ve Ören Yerleri Ziyaretçi Sayısı(2015)

Şehir	Müze ve Ören yeri
Edirne	Edirne Toplam: 466.562 (Beyazıt Külliyesi: 406.562)
Çanakkale	Çanakkale Toplam:624.867 (Troia ören yeri: 480.418)
Tekirdağ	Tekirdağ Toplam: 9.282 (Rakoczi: 2.155)
Kırklareli	Kırklareli 137.201 (Dupnisa Mağarası:130.000)
Toplam	Ziyaretçi sayısı: 1.237.912

Kaynak: TC. Kültür ve Turizm Bakanlığı Turizm İstatistikleri (2015).

Tablo 10’da bölgede bulunan ören ve müze yerlerinin ziyaretçi sayıları ile en çok ziyaret edilen ören yerleri görülmektedir. Kentlerde klasik kent müzelerinden çok özellikli yerlerin gezildiğı dikkat çekmektedir. Edirne Beyazıt Külliyesi 406.562 kişi, Çanakkale Troia ören yerini ziyaret eden kişi sayısı 480.418 Kırklareli Dupnisa mağarasını 130.000, Tekirdağ Rakoczi

müzesi ise 2.155 kişi tarafından ziyaret edilmiştir. Bölgedeki müze ve ören yerlerinin ziyaretçi sayısının, bölge otellerinde konaklama yapan kişi sayısından daha fazla olması, bölgenin gününbirlikçiler tarafından tercih edildiğini doğrulamakta, bölgenin turistik değerlerinin çok farklı ve zengin olmasına rağmen yeterli sayıda konaklamanın yapılmadığını göstermektedir.

Bu da, bölgeye gelen transit yolcu ve gününbirlikçi turistlerin kentte daha az bir katma değer yaratması anlamına gelmektedir. Bunun nedenleri arasında bir dünya kenti olan İstanbul'un bu kentlere çok yakın olması, kentlerin bir transit geçiş noktası gibi görülmesi ve ekonomik değer yaratacak aktivitelerin yaratılmamasıdır.

Bu kadar zengin turistik kapasiteye sahip küçük kentlerdeki yurtiçi ve yurtdışı tanıtım ve pazarlama faaliyetleri, maalesef ekonomik krizlerden dolayı da zaman zaman sekteye uğramaktadır. Oysa bölgesel kalkınmayı sağlayan sektörler arasında olan yükseköğretim kurumlarının, uluslararası ekonomik krizlerden en az etkilendiği sektör olduğu görülmüştür.

Trakya bölgesinde bulunan dört üniversitenin 100 bini aşkın öğrencisinin 10 bine yakınının kentin ihtiyaçları doğrultusunda açılan turizm işletmeciliği, aşçılık, ikram hizmetleri, turizm seyahat bölümleri normal ve ikinci öğrenim bölümlerinde lisans ve ön lisans eğitimi aldığı görülmektedir. Bölgenin öncelikle bu ilgili kitleye tanıtılması ve farkındalık yaratılması, öğrencilerin bölgeye aidiyet duygusunu geliştirecek ve bir gönül bağı oluşturacaktır.

SONUÇ ve ÖNERİLER

1960'lı yıllardan bu yana birçok Avrupa ülkesinde yükseköğretim kurumları bölgesel kalkınma aracı olarak görülmüş ve gelişmemiş bölgelerinde yaygınlaştırılarak bu kurumların buldukları bölgeleri çok yönlü etkileyecekleri öngörülmüştür. Günümüzde üniversiteler bölgenin turizmini destekleyen kurumlar olmuşlardır. Gerek yurtiçinden gerekse yurtdışından gelen öğrenciler bölgenin turizm faaliyetlerinde önemli bir katkı sağlayıcısıdır.

Üniversiteler, öncelikle bulunduğu kentin ve ülkenin sosyo-ekonomik açıdan ilerlemesini sağlayan aktörlerin en önemlilerinden birisidir. Kent nüfusunun önemli bir oranını oluşturan üniversite öğrencilerinin, kentte yaptığı harcamalar da kentin ekonomisini yönlendirebilmektedir. Bununla birlikte üniversitelerin entelektüel yapısı ve farklı bakış açısına sahip yoğun nüfusu açısından, kentin kültürel, sosyo-ekonomik gelişmesine ve kent markalanmasına olan katkıları da önemli olmaktadır.

Coğrafi konumu gereği Trakya bölge üniversiteleri, Avrupa'ya ve dünyanın önemli metropollerinden İstanbul kentine yakınlığı ile güvenli, modern, sosyo-kültürel açıdan zengin yöre halkıyla, turistik ve tarihi özellikleriyle bu kentteki üniversitelerin ulusal ve uluslararası öğrenci tercih edilebilirliğini de arttırmaktadır.

Trakya bölge üniversitelerinin akademik ve idari personel ile öğrenci sayıları toplamı her geçen yıl artan bir oranla 150 bini bulmaktadır. Çanakkale, Edirne, Tekirdağ ve Kırklareli 2015 nüfus sayımı, artan göç oranıyla 2 milyondan fazla bir kitleye ulaştığı göz önünde bulundurulursa, bölgede ortalama öğrenci /nüfus oranı yüzde 8'lere yaklaşmaktadır. Bu da her yüz kişiden 8'inin öğrenci olduğu anlamına gelmektedir.

Bölge üniversitelerinde, turizm sektörüyle ilgili direkt ve dolaylı eğitim alan 10 bine yakın öğrenci için kapsamlı çalışmalar yapılmalı ve bölgenin tanıtılması, kentlerin markalanması açısından önemli bir fırsat olarak görülmelidir. Üniversite başta olmak üzere, bütün kent paydaşlarının; valilik, belediye ve sivil toplum örgütlerinin etkin rol alacağı, kentin tanıtım ve farkındalık çalışmaları, bölge tanınırlığını artıracak ve öğrencilerde aidiyet duygusunu uyandıracaktır.

Trakya bölgesindeki üniversiteler arasında yapılacak karşılıklı tanıtım ve deneyim ziyaretleri, öğrencilerin yaşadıkları ve eğitim gördükleri kenti daha yakından tanımalarını ve farkındalık yaratılmasını sağlayacaktır. Birbirine yakın coğrafi ve kültürel özelliklere sahip bölgedeki kentlerin, “çoklu destinasyon” tanıtım ve pazarlama stratejilerine uygun olduğu görülmektedir. Üniversitelerin Erasmus, Farabi ve Mevlana gibi ulusal ve uluslararası öğrenci

ve öğretim elemanı değişim programları, öğrencilerin farklı kültürleri tanınmasında etkili olmaktadır. Öğrencilerin uluslararası farklı akademik ve kültürel yaklaşımlarla tanışması, üniversitenin yanında kentin de küresel çapta tanınmasına ve markalanmasına önemli katkıda bulunduğu dikkate alınarak gelen ve giden öğrenciye özel çalışmalar yapılmalıdır.

Bu çalışmalar, kentlerin “üniversite kenti”, “öğrenci dostu kent” kimliği taşıması için kentlerin gidermesi gereken eksikliklere de dikkat çekecektir. Üniversitenin bu kentlerin gelişmesinde hem sürükleyici hem de tamamlayıcı rol oynaması sağlanmalıdır.

Kent nüfuslarını önemli ölçüde artıran ve değiştiren üniversite öğrencilerinin, istek ve ihtiyaçlarını karşılayacak alt ve üst yapının iyileştirilmesi, kent yerel yönetimlerinin de gelecek planlarını buna göre uyumlaştırılmasını zorunlu kılmaktadır.

Sonuç olarak; öğrencilere buldukları şehir ile ilgili özellikleri hakkında bilgi verip tanıtılarak görüş ve düşüncelerinin dikkate alınması, öğrencilerin üzerinde olumlu bir izlenim bırakacak ve şehri daha iyi benimsemelerini sağlayacaktır. Kentler, her bir üniversite öğrencisini o kentin “fahri gönüllüsü” olarak görmeli ve kentte kaldığı süre içinde öğrenciye bu şekilde davranılmalıdır. Şehirlerin markalanmasının, hem merkezi hem de yerel yönetimin ve yerel halkın birlikte çalışmasıyla gerçekleşecek bir süreç olduğu, bütün paydaşlar tarafından kabul edilmesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA

Akar, C., (2012) “Üniversite Seçimini Etkileyen Faktörler: İktisadi ve İdari Bilimler Öğrencileri Üzerine Bir Çalışma”, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi, Sayı: 7(1), ss.97-120.

Akengin, H. ve Kaykı, A. (2013). “Şehirleşme Üniversite İlişkisine Bir Örnek: Gazimağusa”, Marmara Coğrafya Dergisi, 28: 501-525.

Borland, D. J., Dawkins, P., Johnson, D. ve Williams, R. (2000) “Returns to Investment in Higher Education The Melbourne Economics of Higher Education Research Program Report No. 1, Report to the Vice Chancellor”, The University of Melbourne, <https://melbourneinstitute.com/downloads/reports/rihe.pdf>, Erişim tarihi: 20.10.2016.

Brandt, C. ve Mortanges, C. P. (2011) “City Branding: A Brand Concept Map Analysis Of A University Town”, *Place Branding and Public Diplomacy*, Vol. 7, No: 1, 50-63.

Cop, R., Akpınar, İ. ve Tez, A.(2014) “Öğrencilerin Şehirlerin Markalaşmasına Yönelik Algıları”, Marmara Üniversitesi, İ.İ.B.F Dergisi, cilt XXXVI, Sayı I: 69-88.

Dinçsoy, E. E., (2015). The Spatial Dimension of Development: Entrepreneurship Analysis of NUTS Level-3 TR212 Region *IIB International Refereed Academic Social Sciences Journal*, 6(20), 83-107.

Dincsoy, E. E., (2016). Environmental, Social and Economic Factors of Development Axes in terms of Spatial Planning: An Analysis of Thrace Region in Turkey. *International Journal of Statistics & Economics*TM, 17(2), 85-96.

Gomez, Ortueta, M. Ve Dutschke, D. (2012) “Strangers On A Train. Viewing US Internalization Of European Higher Education”, EVA/ACA Handbook. Berlin:Raabe.Erişim Tarihi: 21.10.2016.

Görkemli, H. N. (2009). “Selçuk Üniversitesi'nin Konya Kent Ekonomisine Etkileri”. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 22: s.169-186.

Hildreth, PA. (2006) “Roles and Economic Potential of English Medium – sized Cities: A Discussion Paper”, <http://www.surf.salford.ac.uk.ss.28-29>. (Erişim tarihi: 13.Ekim.2016).

Işık, Ş. (2008) “Türkiye'de Üniversitelerin Kentleşme Üzerine Etkileri”, DEÜ SBE Dergisi, Cilt.10, Sayı.3, 159-181.

Kavili Arap, S. (2010) “Türkiye Yeni Üniversitelerine Kavuşurken: Türkiye’de Yeni Üniversiteler”, Ankara Üniversitesi SBF Dergisi 65-1, s.29.

Kekeç Morkoç, D. Ve Doğan, M. (2014) “Use of University Websites for Promotion: A Research on Tourism Departments of Universities”, Cilt 4, Sayı 1, Nisan, 56-66.

Okur Dinçsoy, M., (2013). Regional Targets and Strategies for Thrace Region in Turkey: A SWOT Analysis for Competitiveness. *The International Journal of Social Sciences*, 17(1): 53-66.

Okur Dinçsoy, M., Dinçsoy, E. E., & Tasdemir, Ö. (2016). Local Awareness on Regional Development Agencies: A Case Study on Trakya Development Agency. *IIB International Refereed Academic Social Sciences Journal*, 7(22), 63-95.

Oktay, D. (2007) “Üniversite Kent İlişkisi”, <http://www.yapidergisi.com/makaleicerik.aspx?MakaleNum=25>. Erişim Tarihi: 13.11.2016.

Oxford Economics. (2013) “The Economic Costs And Benefits Of International Students”, January. A Report For The University Of Sheffield. Erişim Tarihi: 23.10. 2016.

Öztürk, S, Torun, İ ve Özkök,Y. (2011) “Anadolu’da Kurulan Üniversitelerin İllerin Sosyo-Ekonomik Yapılarına Katkıları”, Mustafa Kemal University Journal Of Social Sciences Institute, Cilt: 8, Sayı: 16, S. 145-158.

Savaş Yavuzçehre, P. (2016) “Üniversitelerin Kentlerine Etkileri: Denizli Pamukkale Üniversitesi Örneği”, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, C.21, S.1, S.235-250.

Torlak, M. (2015) “Marka Şehir Oluşturma ve Bursa Şehrinin Markalaşması İçin Yol Haritası”, Tüketici ve Tüketim Araştırmaları Dergisi, Cilt 7, Sayı 2, Aralık, 47-93.

Vural Yılmaz, D. ve Yılmaz, C. (2013) “Kent-Cübbe İlişkisi Üniversiteler ve Anadolu Kentlerinin Öğrencileşmesi”, (Ed.) Ergun, C., Güneş, M. ve Dericioğlu, E., A., Kent Üzerine Özgür Yazılar, Bağlam Yayınları, İstanbul.

Yüksel, K. ve Sarı, S. (2014) “Burdur Kent İmajının Yerel Halk İle Üniversite Öğrencileri Arasındaki Karşılaştırmalı Bir İncelemesi”, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 42. Sayı Ekim 2014,s.279.

İnternet Kaynakları

Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Personel Daire Başkanlığı, <http://www.pdb.comu.edu.tr>, Erişim Tarihi: 09.11.2016

ÇOMU Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı, <http://www.oidb.comu.edu.tr>, Erişim Tarihi: 07.10.2016

<http://aves.nku.edu.tr/istatistikyeni.php?no>, Erişim Tarihi: 09.11.2016

http://www.scimagoir.com/pdf/sir_2012_world_report.pdf. Erişim tarihi: 21.10.2016.

Kırklareli Üni. Personel Daire Başkanlığı, <http://www.pdb.klu.edu.tr>, Erişim Tarihi: 09.11.2016

Kırklareli Üni. Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı, <http://www.oidb.klu.edu.tr>, Erişim Tarihi: 07.10.2016

NKÜ Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı, <http://oidb.nku.edu.tr>, Erişim Tarihi: 07.10.2016.

T.Ü Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı, <http://www.oidb.trakya.edu.tr> Erişim Tarihi: 07.11.2016

Trakya Üniversitesi Personel İşleri Daire Başkanlığı, <http://www.pidb.trakya.edu.tr>, Erişim Tarihi: 09.11.2016

www.disiliskiler.trakya.edu.tr. Erişim tarihi: 12.11.2016.

www.tüb.org.tr. Erişim Tarihi: 11.10.2016

[www.trakya.edu.tr.pages.tarihce](http://www.trakya.edu.tr/pages.tarihce). Erişim Tarihi: 08.10.2016.

YÖK-Yüksek Öğretim Kurumu kanunu no:2547, md.4-5.). Erişim Tarihi:02.11.2016.

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Turizm İstatistikleri (2015), www.turizm.istatistikleri.org. Erişim Tarihi: 12.12.2016

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK VE YÜKSEKÖĞRENİM: ÜNİVERSİTELER İÇİN DEĞERLENDİRME MODELİ ÖNERİSİ

Ertuğrul Üstün GEYİK*

Çiğdem VATANSEVER**

Korhan ARUN***

ÖZET

Üniversiteler, çevreyi birçok boyutta etkileyebilirler. Tüzel kimliklerinin yanı sıra bilim ve eğitimlerine katkıda buldukları kişiler aracılığıyla da sürdürülebilirliğe katkı sağlayabilirler. Üniversitelerin birçoğu bu durumun farkına son on yılda varmış ve sürdürülebilirlik uluslararası bir rekabet alanına dönmüştür. Ne var ki Türkiye’deki üniversitelerin birçoğu için bu rekabet alanı ya daha keşfedilmemiş ya da bu alanda yeni yeni adımlar atılmaya başlanmıştır. Bu çalışmanın amacı da bu konuda üniversitelerimize yol gösterecek bir değerlendirme endeksi sağlamaktır. Daha önce yapılan farklı çalışmalar Türkiye’ye özgün olmadığından yanlı sonuçlara neden olabileceği düşüncesiyle özgün bir endeksin geliştirilmesi için başlangıç noktası olarak Trakya Üniversiteler Birliği pilot bölge olarak seçilmiştir. Değerlendirme sonucunda görüleceği gibi hâlihazırda üniversitelerimizin bu endekste her maddede kendini geliştirmesine ihtiyaç bulunmakla birlikte; endeksin daha kapsamlı şekilde düzenlenmesine ihtiyaç bulunmaktadır.

* Yrd.Doç.Dr., Namık Kemal Üniversitesi, İİBF, İktisat Bölümü.eugeyik@nku.edu.tr

** Doç.Dr., Namık Kemal Üniversitesi, İİBF, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü, cvatansever@nku.edu.tr

*** Yrd.Doç.Dr., Namık Kemal Üniversitesi, İİBF, İşletme Bölümü, karun@nku.edu.tr

1. GİRİŞ

Üniversitelerde yapılan sürdürülebilirlik çalışmalarının birçok amacı bulunmaktadır. İlk olarak, üniversiteler sürdürülebilir uygulamalar için bir laboratuvar alanıdır. (a) Bu konuda yapılan çalışmalar üniversitedeki tüm paydaşların katılımıyla gerçekleşebilir. (b) Bu alanda yapılan çalışmalar inovasyona katkı sağlayabilir. (c) Bu üniversitelerde yapılan çalışmalar yöre halkına da aynı şekilde katkıda bulunabilir. (d) Ekonomik yönden kazanç, üniversitelerde sürdürülebilirlik alanında en çok göz önüne çıkan etmen olarak yer alabilir. (e) Atıkların geri dönüşümüne katkı sağlayabilir. (f) Kodifikasyon ile faaliyetlere açıklık getirilebilir. (g) Üniversitelerde yapılan sürdürülebilirlik çalışmaları öğrencilerin sınıfta öğrendikleri kuramları uygulamaya taşımaya yardımcı olur. (h) Son olarak bu çalışmalar ülkemizin eğitim alanında, dünyada meydana gelen ekonomik, ekolojik ve eğitimdeki gelişmelere vereceği cevap olarak görülebilir (Filho, Shiel, do Paço ve Brandli, 2015).

Üniversitelerin sürdürülebilirlik alanındaki çalışmaları sadece kampüsleri değil; bu kampüslerden mezun olan ve olacak kişilerin meslek seçimlerini etkileyecek ve bu bireyler seçimlerinin sonucunda doğal, fiziki, iktisadi, sosyal ve kültürel sistemlere nasıl bir etki yapacakları konularına daha vakıf olacaklardır (AASHE, 2015). Her ne kadar üniversiteler ve sürdürülebilirlik konusu dünyada hızlanan bir trende girmişse de üniversitelerin ve üniversitelerarası kurumların bu konudaki iş birliği ve koordinasyonu için yapılanmalar en çok 10 yıllık bir geçmişe sahiptir. Bu kuruluşların en aktiflerinden biri “The Association for the Advancement of Sustainability in Higher Education” (AASHE – Yüksek Öğretimde Sürdürülebilirliğin Gelişimi Derneği) 2005 yılında faaliyet göstermeye başlamıştır. Bir diğer kuruluş “Higher Education Sustainability Initiative (HESI – Yüksek Öğretimde Sürdürülebilirlik Girişimi)” ise Birleşmiş Milletler çatısı altında son birkaç yıldır faaliyet göstermektedir.

İkinci bölümde örneklerle görüleceği üzere ülkemizdeki üniversiteler kampüs yapılarına ve öğrenim çıktıklarına sürdürülebilirliği yerleştirmek için çaba göstermeye başlamışlardır. Ayrıca, sürekliliği de içeren “yükseköğretimde küresel ölçekte rekabet”, Kalkınma Bakanlığının 10. kalkınma planıyla

hedeflenmektedir. Bununla birlikte zayıf bir planlama ve uygulama; sonrasında hedeflere yetişmek için telaşa sürükleyebileceği gibi, kayıtsızlığın ağır bastığı bir denge noktasına da ulaşılabilir. Bu nedenle üniversitelerin sürdürülebilirlik alanındaki gayretlerindeki başarıları belirlemek ve hatalardan kaçınmak için değerlendirme araçlarına ihtiyaç vardır (Shriberg, 2004). Sürdürülebilirlik alanındaki rekabet için üniversitelere ön ayak olmanın en basit yöntemi benchmarking ve değerlendirme faaliyetlerinde bulunmaktır (Shriberg, 2004).

Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda, üniversitelere rehberlik edecek ve eşgüdüm sağlayacak platform için oluşturulacak değerlendirme araçları ve endeksler önemli bir başlangıç noktası teşkil edebilirler. Aynı zamanda bu endeksler üniversitemizin sürdürülebilirlik alanındaki uluslararası konumlarını görmeleri için bir ilk deneme fırsatı yaratacaktır. Çalışmamızda, değerlendirme yapmak amacıyla Yüksek Öğretimde Sürdürülebilirliğin Geliştirilmesi Derneği'nin (AASHE) geliştirdiği bir endeksten faydalanılmıştır. Bu endeksin dışında sürdürülebilir üniversite faktörlerini değerlendiren veya bu faktörlerin öğrenciler ve personel tarafından nasıl algılandığını değerlendiren çalışmalar da mevcuttur (Nejati ve Nejati, 2013; Shriberg, 2004; Figueredo ve Tsarenko, 2013; Shi ve Lai, 2013; Ralph ve Stubbs, 2013).

2. TÜRKİYE'DEKİ ÜNİVERSİTELER VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

Türkiye'deki üniversiteler, sürdürülebilirlik konusunun yerküre ve bilim dünyası açısından önemini fark etmiş ve önemli adımlar atmaya başlamışlardır. Bu bölümde, Türkiye'den iyi örnekler yer verildikten sonra "Green Metrics" değerlendirme sistemi üzerinden Türkiye'deki üniversitelerin karşılaştırılma sonuçları tartışılacaktır.

Sürdürülebilirlik eğitimlerine Türkiye'den iyi örnekler olarak; Bahçeşehir Üniversitesi'nde çevre politikaları ve doğal kaynaklar ve çevre ekonomisi ve Bilgi Üniversitesi'nde çevre ekonomisi, sürdürülebilirlik, yeşil mimari, yeşil mühendislik, sosyal sorumluluk, AB çevre politikaları, küresel ısınma, iklim değişikliği, çevresel göç derslerinin yürütülmesi verilebilir (EKOIQ, 2010).

Ancak ders kataloglarına bu konuların eklenmesi dışında da üniversiteler özellikle kampüslerini daha "yeşil" hale getirmek amacıyla çalışmalar

yürütmektedir. Özyeğin, Sabancı gibi vakıf üniversitelerinin, Boğaziçi, İTÜ gibi köklü üniversitelerin yanında yeni kurulan özel (örneğin, Piri Reis) ya da devlet üniversiteleri (örneğin, Bülent Ecevit) de olumlu yönde çalışmalar yürütmektedirler. Bu konudaki web sayfalarında arama motorları üzerinden erişilen bu çalışmalar aşağıda sıralanmıştır:

1. Ege Üniversitesi'nde 2015 yılında Yeşil Üniversite ve Sürdürülebilirlik Ulusal Çalıştayı düzenlendi (EKOIQ, 2015)
2. Özyeğin Üniversitesi, üniversitelerin kurumsal ortaklarla işbirliği halinde sürdürülebilirlik becerilerini nasıl geliştirdikleri ve kapasitelerini nasıl arttırdıklarını ele alan “Kapasite Artırımı” ve “En İyi Uygulamalar için İnnovasyon” konulu seçili vaka çalışmaları ile Davos Dünya Ekonomik Forumu'nda vakaları ele alınan 19 üniversiteden biri oldu (Hürriyet, 2016).
3. Boğaziçi Üniversitesi'nde lisans öğrencileri için “Disiplinler arası Sürdürülebilir Kalkınma Dersi” düzenlenmektedir. Derste sürdürülebilir kalkınmanın yarattığı fırsatlar ve sürdürülebilirliğin disiplinler arası uygulanabilirliği anlatılmaktadır (www.boun.edu.tr, 2016a).
4. Türkiye’de karbon ayak izini takip eden çok az sayıda üniversite bulunmaktadır. Boğaziçi İlk çalışmalardan biri “Boğaziçi Üniversitesi'nin Seçilmiş Binalarında Karbon Ayak izinin Ölçülmesi” başlığı altında 2011 yılında Boğaziçi Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projesi olarak başlanmış bir projedir. Bu projede üniversitenin Güney Kampüsü'nde olan binalarda karbon emisyonu envanteri çıkarılması için alt yapı oluşturulmuştur (www.boun.edu.tr, 2016b).
5. Diğer pek çok yeşil kampüs uygulamasının yanında, İTÜ’de “Bisiklet kenti İTÜ” sloganıyla Maslak kampüsünün içinde 6 kilometrelik bisiklet ve yürüyüş yolu ve bir bisiklet evi yapılacaktır (www.itu.edu.tr, 2016).
6. Piri Reis Üniversitesi, Türkiye'nin ilk ve tek çevre duyarlı Yeşil Kampüsünü oluşturma iddiasındadır. Yeşil kampüse; doğal kaynakları yeniden kullanılabilir hale getirmek; güneş enerjisinden faydalanmak, aydınlatmanın bir kısmını güneş pillerinin kullanılarak sağlamak; su ihtiyacı azaltacak çevre düzenlemeleri tasarlamak, geri döndürülebilir

malzemenin kullanmak, yenilikçi 3. kuşak enerji santralinin kullanmak gibi projeler dahil edilmiştir. Tüm bu uygulamaların ne kadarının hayata geçtiği ve izlendiği bilinmemekle birlikte inşaat düzeyinde ve enerji kullanımına yönelik olması önem taşımaktadır (www.pirireis.edu.tr, 2016).

7. Orta Doğu Teknik Üniversitesi Kuzey Kıbrıs Kampüsü'nde, Yeşil Kampus Strateji Belgesi doğrultusunda “Yeşil Satın alma Yönetimi” yapılmasının planlanması ve katı atık geri dönüşümüne yönelik olarak da bir proje başlatılması planlanmıştır (www.ncc.odtu.edu.tr, 2016).
8. 2014 yılında İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü'nde, Sürdürülebilir Yeşil Kampus oluşturulması için stratejiler oluşturulabilmesi ve izlenecek sürecin belirlenmesi amacıyla bir toplantı yapılmış ve sonuçları tüm üniversitelilerin görüş ve önerilerine açılmıştır (www.iyte.edu.tr, 2016).
9. Karabük Üniversitesi, 2014 yılında “The Global Green Award” ödülünü almıştır, bu ödül kurumları küresel ve yeşil ekonomiye katkıları ve sürdürülebilirlik performansı açısından değerlendirmektedir (www.karabuk.edu.tr, 2016).
10. ABD İstanbul Başkonsolosluğu sponsorluğunda, Yeşilist ve Koç Üniversitesi işbirliğiyle 2014 yılında Türkiye'nin ilk kampüsler arası çevre yarışması ‘Students Go Green’ düzenlenmiş, Boğaziçi Üniversitesi'nin elektronik atık projesi ve Özyeğin Üniversitesi'nin sürdürülebilir ulaşım projesi ile ödül kazanan takımlar olmuştur (EKOIQ, 2015).

Endonezya Üniversitesi'nce yürütülen “GreenMetric” sürdürülebilirlik sıralama sistemi üniversitelerin iklim değişikliği, enerji ve su sorunu, atıkların geri dönüşümü ve çevreci ulaşım konularına dikkat çekmelerini sağlamaktadır. Ayrıca ders müfredatlarında daha fazla çevrecilik ve sürdürülebilirlikle ilgili farkındalıkları artırmak amaçlanmaktadır (www.greenmetric.ui.ac.id/, 2016). Tablo 1’de GreenMetric değerlendirmesine göre Bülent Ecevit Üniversitesi Türkiye’deki üniversiteler arasında ilk sırada olmasına rağmen GreenMetric ile iletişime geçen ve değerlendirmeler için bilgi vermeye gönüllü olan 407 üniversite arasında onun bile ancak 217’nci olabilmesi gidilecek daha uzun yolun olduğunun göstergesidir.

Tablo 1: Green Metric Kriterlerine Göre Türkiye'deki Üniversitelerin Performansları

Sıralama	Üniversite	Toplam skor	Altyapı	Enerji ve İklim	Atıklar	Su	Ulaşım	Eğitim
1	University of Nottingham	7267	724	1700	1800	996	1139	908
2	University of Connecticut	7156	917	1625	1575	900	1078	1061
3	University of California Davis	7134	811	1525	1725	900	1153	1020
217	Bülent Ecevit	4171	814	925	975	175	900	382
260	Özyeğin	3764	378	950	975	566	453	442
276	Sabancı	3622	645	666	1200	334	380	397
283	Karabük	3583	421	731	825	245	902	459
303	Selçuk	3405	753	301	1350	100	836	65
320	İnönü	3175	465	676	975	635	376	48
341	Kilis 7Aralık	2995	486	410	750	540	751	58
404	Celan Bayar	1738	578	82	300	250	301	227

Kaynak: Greenmetric internet sitesi <http://greenmetric.ui.ac.id/overall-ranking-2015/>Erişim Tarihi,09.11.2016

BEU göreceli olarak diğer katılımcı Türk üniversitelerden daha iyi sıralama sonucunu belli bir alanda değil; yeşillendirilme, çevre düzenlerinin tamamlanması, doğalgaz kullanımının yaygınlaştırılması, alt yapıdan

kaynaklanan enerji kayıplarının engellenmesi, çevre eğitimleri, çöp toplama sistemlerinin standartlara uygun hale getirilmesi, atıkların ayrıştırılması, gibi sürdürülebilirlik alanındaki imkânları olduğu tüm uygulamalarla elde edildiğini belirtmiştir (www.beu.edu.tr, 2016).

3. YÜKSEK ÖĞRENİMDE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

Sürdürülebilirlik mevcut eğitim programlarına bir ek değil; var olan eğitim düşüncesine yeni bir bakış açısı getirerek; pedagojiye, organizasyon yapılarına ve üniversitelerin ruhuna dokunan bir alan haline gelmiştir (Sterling, 2004)

Yüksek öğretimde sürdürülebilirliği programlara (curriculum) yerleştirmek akademisyenlerin motivasyon ve isteklerinin yanında pedagojiye yaklaşımlarındaki yetenek ve bilgiye de bağlıdır (Anand, Bisailon, Amor, 2016). Bir başka deyişle, yükseköğretimde sürdürülebilirliği benimsemek sadece maddi anlamdaki yaklaşımları değil entelektüel sermayeyi de içerisine katan bütüncül bir yaklaşım gerektirmektedir. Çünkü sadece akademisyenlerin katkıları yüksek öğrenimde sürdürülebilirlik için çok yetersiz olduğundan öğrencilerin sürdürülebilir bir toplumda yer almak ve sürdürülebilirliğe önem veren bir işletmede çalışma istekleri; üniversitelerde sürdürülebilirlik için asıl motivasyon kaynaklarını oluşturmaktadır (Perera ve Hewege, 2016). Bununla birlikte sürdürülebilirlik programları için genel prensipleri belirlemek başka bir şey, pratikte uygulamak ise başka bir şeydir (Scoffham, 2016).

Bu anlamda üniversitelerin eğitim programlarına ilgili konuları yansıtmaları gerekmektedir. Örneğin; Almanya Leuphana University Lüneburg, Centre for Sustainability Management (CSM)'ta verilen MBA eğitimlerinde, sürdürülebilirlik konusuna ilişkin derslerden alınan krediler tüm kredilerin dörtte birini oluşturmaktadır. Her birinin beş-altı alt başlığa sahip olduğu toplam altı ana modülden oluşan bu eğitim tedarik zinciri, örgüt performansı, pazar fırsatları gibi dallarda eğitim vermektedir (Hesselbarth, Buhr ve Schaltegger, 2015).

Yalnızca öğrencileri için değil, içinde bulunduğu sosyal çevre için de üniversiteler sürdürülebilirlik eğitimleri konusunda önemli bir kaynak olmaktadır (de Castro ve Jabbour, 2013). İyi bir kaynak olabilmesi için önemli

adımlardan bir tanesi üniversitelerin belirli kriterlere dayalı sürdürülebilirlik raporlarını yayınlamalarıdır (Larrán ve Andrades, 2015).

Özellikle 2000’li yıllardan itibaren yurtdışındaki üniversitelerde sürdürülebilirlik marjinal bir düşünceden süregelen bir harekete dönüşmüştür. Konu ile ilgili Dalhousie Üniversitesinde bir yüksekokul (College of Sustainability) ve British Columbia Üniversitesinde bir fakülte bulunurken (School of Regional and Community Planning) Columbia Üniversitesi’nde ise bir doktora programı mevcuttur (PhD program in sustainable development) (Caradonna, 2014).

Üniversitelerin zorunlu ya da seçmeli olarak programlarına koyduğu çevreyle ilgili derslerin öğrencilerin “çevreyi koruma” ve “çevre için eyleme geçme” tutumlarını geliştirdiği böylelikle çevre yararına olan davranışların attığı görülmektedir. Çevre yararına olan davranışların yerleşmesi için, üniversitelerin yeterli kaynak ayırması ve günlük akademik yaşamda alışkanlık kazanmaya yönelik uygulamaları olması gerekmektedir (Rodriguez-Barreiro et. al, 2013) Örneğin, öğrencilerin kampüs içinde kendi araçlarını kullanmaları yerine ıslanmadan, güneşte terlemeden yürüyecekleri yürüyüş yollarının yapılması gibi. Bu konuda, çok sıcak bir iklime sahip olmasına karşın Akdeniz Üniversitesi kampüsü yürüyüş yollarının düzenlenmesi ve öğrenciler tarafından sıklıkla kullanılarak tercih edilmesi açısından olumlu bir örnek olarak gösterilebilir (www.akdeniz.edu.tr).

Üniversitelerin öğrencileri ve içinde oldukları şehirle birlikte sürdürülebilirliği sağlayabilmesi için gerekli uygulamalar aşağıda özetlenmiştir (Yücel-Işıldar, 2012; Clugston ve Calder, 1999):

1. Misyon ve amaçlarda belirtilerek tüm alt kurumların bu misyona bağlılıklarını ortaya koyması.
2. Akademik disiplinler ile bilimsel araştırmalarda sürdürülebilirlik konusuna yer verilmesi.
3. Öğrencilerin sürdürülebilirlik değerlerini ve uygulamaları öğrenmesi.

4. Yükselme ve işe alım kriterlerinde sürdürülebilirlik unsurlarının aranması.
5. Üniversitenin ekolojik ayak izinin önemszenmesi.
6. Üniversite destek birimleri ve öğrenci yaşamı hizmetlerinin sürdürülebilirlik uygulamalarına önem vermesi.
7. Kent ve üniversite arasındaki ilişkileri sağlayacak sosyal ağ sistemleri kurulması ve altyapının oluşturulması.
8. Üniversitelerde yürütölmekte olan her türlü ‘yeşillendirme’ aktivitesine halkın da bizzat katılımının sağlanması. Zira en ideal sonuçlar; çevre korumacılık faaliyetleri, sosyal entegrasyon ve mekansal planlamanın bir arada ele alınması ile sağlanabilmektedir.
9. Toplumsal davranış değışikliği için, üniversitelerin model oluşturması. Çevre korumaya yönelik yenilikçi teknolojilerin uygulanması ve bilinçlendirme çabaları üniversiteden halka doğru yayılmalıdır. Örneğin güneş panellerinin kullanılması, enerji kullanımını izleyen, gösteren cihazların kullanılması.
10. Deneyime-tecrübeye dayalı öğrenimin, yerel yönetimlerle iş birliği yaparak güçlendirilmesi.
11. Üniversite öğrencilerinin, Üniversite-kent iş birliğinde aktif olarak rol almasının sağlanması.
12. ISCN gibi ağların yaygınlaştırılması ve bu ağlara katılımın teşvik edilmesi.
13. Üniversitelerden kentlere bilgi transferinin kolaylaştırılması, veri tabanlarının kullanıma açılması.

Bu uygulamaların, kritik başarı faktörlerine dönüştürölerek ölçölmesi, istenilen hedeflere ulaşma ve ilgili alanda gerekli düzeltmelerin yapılabilmesi için önemlidir ve bunun için belirli kriterler oluşturulmalıdır. Sürdürülebilirliğin dahil olduğu sosyal sistemler veya üniversitelerin eğitim sistemleri açısından karşılıklı dengenin sağlanmasında iki alternatif olabilir. Birincisi sürdürülebilirlik gereksinimlerinin üniversitelerin ortaya koyduğundan daha fazla olması. Bu durumda amaç, eğitim programları dahil

üniversitelerin tüm seviyelerindeki temel amaç kaynak-kullanım verimliliğinin artırılması olacaktır. İkinci husus ise üniversitelerin sürdürülebilirliğe olan katkıları, sürdürülebilirlik beklentilerinin üzerine çıktığında üniversiteler kısıtlı kaynakların etkin kullanımını yanında, uzun dönemli strateji belirleyerek tüm kaynakların etkin kullanımının araştırılmasına doğru geçiş yapmalıdırlar (Cai, Olsen ve Campbell, 2012) .

4. SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK KRİTERLERİ

Sürdürülebilirlik kriterlerinin belirlenmesindeki en büyük zorluk çok farklı alanları ve başlıkları bir araya getirmeye çalışmaktır. Bir araya getirmedeki sorun gerçekçi ve dengeli kriterler belirlerken, bu kriterlerin yansız veya anlamsız olmasından kurtaracak derece çok veri toplanmasındaki sıkıntılardır (Dahl, 2007).

Sürdürülebilirliği karar vermek için kullanılan ilk raporlardan biri, bir maden işletmesi olan Voisey's Bay'ın çevre değerlendirme raporudur. Daha sonraki zamanlarda organizasyonların sürdürülebilirlik algısı sadece çevre ile ilgili olmaktan çıkmış; sosyal, ekonomik, ekolojik, sosyo-ekonomik, kültürel hatta ya da politik olguları da belirlenecek geniş bir zemine yayılmıştır. (Gibson, Hassan, Holtz, Tansey ve Whitelaw, 2005). Bu zeminlerin bir arada bulunabileceği en uygun organizasyonlar ise üniversitelerdir.

Üniversitelerin kıyaslanmaları ve başarılarına göre sıralanmaları için oluşturulan değerlendirme araçları için ilk ölçüm kriteri getiren çalışmalardan biri Shriberg (2002)'dir. Sürdürülebilirlikle ilgili on altı değerlendirmeyi derleyen Yarime ve Tanaka (2012) de aynı Shriberg (2002) gibi değerlendirilmelerin eko-verimlilik kadar üniversitelerin diğer çevre boyutlarına da değinmelerinin gerekliliğine değinmiştir. Özellikle eğitim ve araştırma boyutları çoğu sürdürülebilirlik değerlendirilmesinde yeterince yer almamıştır. Yani bakış açılarını çeşitlendirmek ve değerlendirmeleri daha bütüncül hale getirmek gereklidir (Bouckaert, 2015). Daha önce yapılan başka bir kriter belirleme Yale ve Columbia Üniversiteleri tarafından çevre sistemleri, stresi azaltma, insanlığa zararı önleme, sosyal ve kurumsal kapasite, küresel hizmet olmak üzere toplam beş başlık altında 21 kriterledir (Hák,

2007). Ancak bu bütüncül bakış açısı için yanlılıktan uzak, ölçülebilir ve anlaşılabilir ölçüm araçları gereklidir ki bu tür ölçümler şu anda mevcut değildir. Yine de Türkiye'deki üniversitelerin de sürdürülebilirlik kaygılarının dışında kalmaları söz konusu olamaz ve sürdürülebilirliği ölçebilmek için bir ilk endeks oluşturmak gereklidir. Bu çalışma bu değerlendirme için Türkiye'deki ilk çalışmalardan biri olmayı amaçlamıştır.

Bouckaert (2015) değerlendirme araçlarını karşılaştırırken Shriberg (2002)'den yola çıkarak dört kriter oluşturmuştur. Yarime ve Tanaka (2012)'den farklı olarak tüm değerlendirmeleri tek tek incelemek yerine bu değerlendirmeleri *Global Üniversite Sıralamaları, Spesifik Araştırma Değerlendirmeleri ve Sürdürülebilirlik Değerlendirme Çerçevesi* olarak üç alt başlıkta incelemeler yapılmıştır. Bouckaert (2015)'in dört temel kriteri geçerlilik, ölçülebilirlik, bütüncülük ve algılanabilirliktir. *Geçerlilik* en basit haliyle yansız olmayı ve güçlü bir metodolojiye sahip olmayı gerekli kılar. *Ölçülebilirlik* ise indikatörlerin kesin ve kolayca ölçülebilmeleri anlamına gelmektedir. *Algılanabilirlik* çıktılarının basit, şeffaf ve anlaşılabilir olmalarıdır. Son olarak, *bütüncülük* ise değerlendirmelerin çok boyutlu olmasıdır. Ne yazık ki şu anda hiçbir değerlendirme modeli tüm kriterleri yerine getirebilecek durumda değildir. Genel Akademik Sıralama değerlendirmeleri saygınlık, eğitim ve araştırma gibi kriterleri ağırlıklarını alarak ölçmektedir. Basit tek bir son sıralama ve puan vermesi ve göstergelerin çoğunun ölçülebilir olması iyi özellikler olsa da özellikle saygınlık ölçütünün yanlılığı ve sadece araştırma odaklı olması geçerlilik ve bütüncülük kriterleri sağlanamamaktadır. Spesifik araştırma değerlendirmeleri ise hem geçerli hem de ölçülebilirdir. Ancak sadece spesifik alanlarda karşılaştırmalar yaptıkları için hem bütüncül değerler hem de çok karmaşık sonuçlarından dolayı akademi dışında algılanmaları zordur. Sürdürülebilirlik değerlendirmeleri çerçeveleri ise her ne kadar şu ana kadar yanlılık ve ölçülebilirlik sorunlarını yukarıda bahsedilen veri eksikliğinden dolayı aşamamış olsalar da diğer kriterlere göre çok daha bütüncül bakış açısına sahiptirler (Bouckaert, 2015).

Bu çalışmadaki amaç üniversiteler için bir sürdürülebilirlik endeksi oluşturmaktır. Diğer yandan, endeks oluşturmanın ve değerlendirmenin bazı

kısıtları bulunmaktadır. İlk olarak sürdürülebilirlik değişkenlerinin bütüncül bir yaklaşım sergiledikleri söylenemez, yapılan daha çok elimizde olan veriler üzerinden puanlama yapılmasıdır. İkinci olarak endeksteeki maddelerin kabul edilmiş ağırlıkları ve sıralamaları yoktur (Böhringer ve Jochem, 2007).

Çalışmamızda geliştirilen endeks Ebert ve Welsch (2004) tarafından önerilen tutarlı ve anlamlı metodolojik yaklaşıma uygundur. Bu yaklaşımda oluşturulacak endeksin maddelerinin birbirlerine üstünlükleri belirli olmadığı için üniversitelerin değerlendirilmesinde puan toplamlarını karşılaştırmak uygun bir bilimsel yöntem değildir. Birimleri farklı maddeleri toplamak uygun olmayacağından derneşik bir sonuç için maddelerin puanlarının geometrik ortalamasının kullanılması daha doğrudur (Ebert, Welsch, 2004). Bu doğrultuda, yukarıda değinildiği gibi, Bouckaert'in (2015) kriterlerinden bütüncüllük kriterine öncelik vererek Türkiye'ye özgü bir sürdürülebilirlik değerlendirmeleri çerçevesi oluşturulmuştur.

5. YÖNTEM

İlgili yazındaki sürdürülebilirlikle ilgili kriterler gözden geçirilerek 13 madde belirlenmiştir. Bu maddeler sırasıyla; ulaşım, arazi kullanımı, bina planlaması, yenilenebilir enerji, çevre dersi bilgisi, çevre kulüpleri ve düzenlenen aktiviteler, çevre kodifikasyonu, satın alma, kariyer desteği, ekolojik ayak izi, kampüs atıklarının değerlendirilmesi, ilgili kurum ve kuruluşlarla eşgüdündür.

a. Prosedür

Endeksteeki her bir kriterin puanlanmasında Trakya Üniversiteler Birliğine dâhil dört üniversitenin web sitelerindeki bilgiler kullanılmıştır. Web siteleri son yıllarda özellikle nitel araştırmalar için geçerli bir veri olarak sıklıkla kullanılmaktadır (Vatansever ve Yılmaz, 2015, Ehnert, 2009). Her 4 üniversite için de web sayfalarındaki arama motorlarına sırasıyla sürdürülebilirlik, yeşil ve çevre anahtar sözcükleri girilerek, öncelikle ulaşılan kayıtlar endeksteeki kriterler bazında gruplanmış sonrasında da Tablo 2'deki değerlendirme kriterlerine göre puanlama yapılmıştır. Verilerin kayda alınması ve

sınıflandırılması araştırmacılar tarafından yapılmıştır. Değerlendirmedeki nesnelliği sağlamak amacıyla puanlama iki araştırmacı tarafından, ayrı ayrı yapılmış, farklı değerlendirilen konular tartışılarak görüş birliğine varılmıştır.

Her bir kriter için, araştırmacılarca kullanılan değerlendirme leği ve puanları aşağıdaki tabloda gösterilmektedir:

Tablo 2: Değerlendirme ve Puanlama

Puan	Değerlendirmenin Açıklaması
1	Konu hakkında hiçbir girişim ya da bilgi yok.
2	Konu hakkında en az bir veya daha fazla etkinlik mevcut.
3	Konu hakkında ortalamanın üzerinde başarı gösterilmiş.
4	Konu hakkında bölgede nc ve ayrıntılı, ölçülebilir, sürecin sorumlularının belli olduğu etkinlikleri var.
5	Konu hakkında Türkiye’de (Bulunduğu ülkede) nc ve ilk, uluslararası standartları (varsa) tam olarak uygulamakta ya da bu standartları belirleme.

Colorado State Üniversitesi (CSU) geçen yıl, AASHE tarafından verilen evrecilik konusundaki Sürdürülebilirlik izleme ve değerlendirme sistemine göre en yüksek değerlendirme olan ‘‘STARS Platinum’’ seviyesine ulaşan ilk niversite olduğundan kıyas noktası olarak seçilmiştir. Colorado State niversitesinin puanının %85’i kabul edilmiştir nk platin derecelendirme toplam puanın %85’ini ilk olarak geçen niversite olarak kabul edildiğinden geometrik ortalama puanının da bu yüzdesi alınmıştır (AASHE, 2015).

b. Bulgular

Endeks puanı, üniversitelere verilen puan değerlerinin geometrik ortalaması alınarak oluşturulan sonuçların değerlendirilmesine dayanmaktadır. Geometrik puanlamanın tercih edilme sebebi göstergelerdeki bir puanın düşüklüğünün başka bir gösterge puanı tarafından kompanse edilmesini

önlemektir. Böylelikle göstergeler yanlış şekilde aritmetik ortalamada olduğu gibi birbirlerini ikame edemezler. Bu aynı zamanda herhangi bir göstergedeki bir puanlık düşüşün sonuç üzerinde diğer gösterge değerlerinin bir puanlık düşüşle aynı etkiye sahip olması anlamına gelmektedir. Böylelikle herhangi bir boyuttaki zayıf performans geometrik ortalamaya yansır. Yani herhangi başka bir boyuttaki yüksek performans doğrusal olarak zayıf bir performansı telafi etmez. Özellikle aşama kaydetmelerin birçok boyutunun takip edildiği endeksler için basit aritmetik ortalamadan çok daha gerçeğe uygun sonuçlar verir. 2010 yılından beri Birleşmiş Milletler İnsani Gelişmişlik endeksi de yukarıdaki sebeplerden ötürü Geometrik Ortalamaya geçiş yapmıştır (hdr.undp.org).

TÜB'ü oluşturan dört üniversite ve Colorado State Üniversitelerinin karşılaştırmalı endeks kriter puanları ile geometrik ortalama alınarak oluşturulan endeks puanı Tablo 3'de gösterilmektedir:

Tablo 3: TÜB Üniversitelerinin ve CSU'nun Geliştirilen Endekse Göre Puanlama Sonucu

Madde adı/ Üniversite	Çanakkale 18 Mart	Kırklareli	Namık Kemal	Trakya	Colorado State
1. Ulaşım	1	1	2	1	5
2. Arazi kullanımı	3	1	3	1	5
3. Bina planlaması	1	3	1	1	5
4. Yenilenebilir enerji	1	1	1	1	5
5. Çevre dersi bilgisi	2	1	2	1	5
6. Çevre kulüpleri ve düzenlenen aktiviteler	3	1	1	1	5

7. Bilimsel çevre araştırmaları	5	4	4	3	5
8. Çevre kodifikasyonu	2	1	1	1	5
9. Satın alma	1	1	1	1	5
10. Kariyer desteği	1	2	1	1	5
11. Ekolojik ayak izi	1	1	1	1	5
12. Kampüs atıklarının değerlendirilmesi	1	2	1	1	5
13. İlgili kurum ve kuruluşlarla eşgüdüm	1	1	1	1	5
Geometrik Ortalama	1.49	1.35	1.35	1.09	4,25

Tablo 2’de verilen sonuçlara göre bir üniversitenin endeks puanının yükselmesi, bir endeks kriterinden yüksek puan almasına değil bunun yerine her bir kategoriden mümkün olduğunca yüksek puan almasına bağlıdır.

Buna göre Trakya Üniversiteler Birliğine dâhil üniversitelerden en yüksek puanı Çanakkale 18 Mart Üniversitesi almıştır. Kırklareli ve Namık Kemal Üniversitelerinin puanları aynıken, en düşük puanı ise Trakya Üniversitesi almıştır. Dört üniversitenin de performansları görüldüğü gibi Colorado State Üniversitesi’nin oldukça gerisindedir.

6. SONUÇ VE TARTIŞMA

Çalışmamız, yurtdışındaki üniversiteler ile Türkiye'deki üniversitelerin sürdürülebilirlik açısından konumunu bir endeks aracılığıyla karşılaştırmayı, böylelikle izlenebilirliği ve gelişimi sağlamayı amaçlamıştır. Bu açıdan, yükseköğretim düzeyinde sürdürülebilirliği izleyen yetkili bir kurum olarak kabul edilebilecek AASHE'nin çalışmalarını en başarılı bulduğu üniversite ile belli bir model, endeks üzerinden karşılaştırma yapılmıştır. Buna göre; ulaşım olanakları, yenilenebilir enerji kullanımı, satın almada sürdürülebilirliğe verilen önem, karbon ayak izinin izlenmesi konuları başta olmak üzere iyileşme alanlarının olduğu görülmektedir.

Kuşkusuz çalışmanın önemli bazı kısıtları bulunmaktadır. İlk olarak uluslararası benzer değerlendirme (AASHE)'den farklı olarak, puanlama yalnızca web sitesindeki veri göz önüne alınarak yapılmıştır. Web sitesine aktarılmayan ancak TÜB üniversitelerinin hayata geçirdiği pek çok farklı uygulama bulunabilir. Ayrıca, puanlama belli bir sistematik izlenerek ve konunun uzmanı kabul edilebilecek araştırmacılarca gerçekleşse de nitel değerlendirmenin doğası kabul edilecek bir yanlılığı barındırabilir.

Bu bağlamda, oluşturulan endeks bölgemizdeki, dolayısıyla Türkiye'deki üniversitelerin nerede durduğunu ve iyileşme noktalarını göstermesi açısından temel başlangıç olarak kabul edilmelidir. Bir değerlendirme aracı oluşturulurken kriterler ne kadar önemliyse, farklı kriterlerin nasıl bir araya getirileceği de aynı derecede önemlidir. Kriterlerin alabileceği değerlerin ve değerlerin ortalamalarının farklılıklardan dolayı puanlama sonuçları değerlendirilirken geometrik ortalamanın kullanılması bilimsel açıdan daha uygun sonuçlar vermektedir. Geometrik ortalama dolayısı ile endeks maddeleri arasında bağlantı olmadan daha uygun bir genel derecelendirme puanı hesaplanması mümkün olmaktadır. Fakat bu değerlendirmede yüksek puan elde etmek için kurumlar bir konudan yüksek puan almak yerine her konudan istenilen düzeyde uygun puana erişmelidirler. Bu açıdan da geometrik ortalamanın kullanılması üniversitelerin sürdürülebilirlik kriterlerine bütünsel bir bakış açısıyla bakmalarını zorunlu kılmaktadır.

Sürdürülebilirliğin yeşil ekonomiyi kapsayacak şekilde her alanda önemli bir kriter haline gelmeye başlamasıyla birlikte Türkiye'deki üniversitelerin öncü rolü üstlenmesi gerekmektedir. Yurtdışındaki üniversiteler, konuyu hassasiyetle takip etmekte ve gelişimlerini izleyebilmek amacıyla öz değerlendirme yapmaktadırlar. Bu konu Türkiye'de mevcut durumda girişimciliğin oynadığı rol gibi, üniversitelerin başarı sıralamasında etkili olabileceğinden ülkemizdeki üniversitelerin bu konuda gelişime ayak uydurmaları bir zorunluluktur. Böylelikle ülkemizdeki üniversiteler, sürdürülebilirlik açısından rekabetçi konuma gelebileceklerdir.

Üniversitelerimizin rekabetçi konuma gelmeleri öncelikle hangi konumda bulduklarını görebilmelerine bağlıdır. Daha da ötesi burada önerilen bütüncül bir endeks için üniversitelerin de bu konuda hem verilerini toplaması hem de daha şeffaf bir şekilde bu verileri açıklaması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

AASHE Annual Report 2015;

http://www.aashe.org/files/aashe_2015_annualreport_final.pdf, Erişim Tarihi, 14.11.2016.

Anand, C. K., Bisailon, V., & Amor, M. B. (2016). Confronting the Challenges in Integrating Sustainable Development in a Curriculum: The Case of the Civil Engineering Department at Université de Sherbrooke (Canada). In J. P. Davim, & W. L. Filho, Challenges in Higher Education for Sustainability (pp. 247-264). New York, Dordrecht, London: Springer.

Cai, T., Olsen, T., & Campbell, D. (2012). Sustainability, Indicators, and Institutions of Higher Education. *Emergy Synthesis 7: Theory and Applications of the Emergy Methodology*, At The Center for Environmental Policy, University of Florida, Gainesville FL, Volume: Proceedings of the 7th Biennial Emergy Research Conference, (pp. 369-380). Gainesville FL. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/303988548_Sustainability_Indicators_and_Institutions_of_Higher_Education, Erişim Tarihi, 13.11.2016.

Caradonna, J. L. (2014). *Sustainability A History*. Oxford University Press: Oxford, New York.

Clugston, R. M., & Calder, W. (1999). Critical dimensions of sustainability in Higher Education. In W. L. Filho, *Sustainability and University Life* (pp. 31-46). New York:: Peter Lang. Retrieved from http://www.ulsf.org/pdf/Critical_dimensions_SHE.pdf, Erişim Tarihi, 16.11.2016.

Dahl, A. L. (2007). Integrated Assessment and Indicators. In T. Hák, B. Moldan, & A. L. Dahl, *Sustainability Indicators* (pp. 163-176). Washington, DC: Island Press.

De Castro, R., & Jabbour, C. J. C. (2013). Evaluating sustainability of an Indian University. *Journal of Cleaner Production*, Vol.61 (pp. 54-58) Elsevier.

Ehnert, I. (2009) *Sustainability and Human Resource Management: Reasoning and Applications on Corporate Websites*. *European Journal of International Management*. Vol.3 Issue 4.

EKOIQ Dergisi, (2010), “Yeşil Üniversite Nasıl Olunur?”, Ed. Talu, B. BZD Yayıncılık, İstanbul, s.30-38.

Figueredo, F. R., & Tsarenko, Y. (2013). Is “being green” a determinant of participation in university sustainability initiatives? *International Journal of Sustainability in Higher Education*, 14(3), s.242-253. <http://dx.doi.org/10.1108/IJSHE-02-2011-0017>, Erişim Tarihi, 16.11.2016.

Filho, W. L., Shiel, C., do Paço, A., & Brandli, L. (2015). Putting sustainable development in practice: campus greening as a tool for institutional sustainability efforts. In J. P. Davim, *Sustainability in Higher Education* (pp. 1-20). Waltham: Elsevier Ltd.

Hák, T. (2007). The Yale and Columbia Universities’ Environmental Sustainability Index. In T. Hák, B. Moldan, & A. L. Dahl, *Sustainability Indicators* (pp. 361-368). Washington, DC: Island Press.

Hesselbarth, C., Buhr, M., & Schaltegger, S. (2015). Management Education for Sustainability: Deriving Learning Formats from Competence Requirements in J. P. Davim, *Sustainability in Higher Education* Waltham: Elsevier, pp. 21-49.

Karabük Üniversitesi İnternet Sitesi;
<http://www.karabuk.edu.tr/aday/sayfalar/dunyacevreodulu.html>, Erişim tarihi, 10.12.2016.

United Nations Development Programme Human Development Reports internet sitesi, <http://hdr.undp.org/en/content/why-geometric-mean-used-hdi-rather-arithmetic-mean>; Erişim tarihi 12.12.2016.

Hürriyet Gazetesi 19 Ekim 2015 tarihli Haberi, <http://www.hurriyet.com.tr/toplumun-gelecegi-icin-yesil-universiteler-30340398>, Erişim tarihi, 10.12.2016.

Hürriyet Gazetesi 10 Şubat 2016 tarihli Haberi, <http://www.hurriyet.com.tr/ozyegin-universitesi-surdurulebilirlik-konusunda-dunyaya-ornek-oldu>, Erişim tarihi, 10.12.2016

Larrán, M., & Andrades, F. J. (2015). Implementing Sustainability and Social Responsibility Initiatives in the Higher Education System: Evidence

from Spain. In W. L. Filho, L. Brandli, O. Kuznetsova, & A. M. Finisterra do Paço, *Integrative Approaches to Sustainable Development at University Level* (pp. 113-128). New York, Dordrecht, London: Springer.

Nejati, M., & Nejati, M. (2013). Assessment of sustainable university factors from the perspective of university students. *Journal of Cleaner Production*, 48, 101–107.

Perera, C. R., & Hewege, C. R. (2016). Integrating sustainability education into international marketing curricula. *International Journal of Sustainability in Higher Education*, 17(1), 123 - 148.

Ralph, M., & Stubbs, W. (2013). Integrating environmental sustainability into universities. *Higher Education*, 67(1), 71-90.

Rodríguez-Barreiro, L. M., Fernández-Manzanal, R., Serra, L. M., Carrasquer, J., Murillo, M. B., Morales, M. J., Calvo, J. M., & Valle, J. d. (2013). Approach to a causal model between attitudes and environmental behaviour. A graduate case study. *Journal of Cleaner Production*, Vol.48, pp116-125.

Scoffham, S. (2016). Grass Roots and Green Shoots: Building ESD Capacity at a UK University. In J. P. Davim, & W. L. Filho, *Challenges in Higher Education for Sustainability* (pp. 283-289). New York, Dordrecht, London: Springer.

Shi, H., & Lai, E. (2013). An alternative university sustainability rating framework with a structured criteria tree. *Journal of Cleaner Production*, Vol.61, 59-69.

Shriberg, M. (2004). Assessing Sustainability: Criteria, Tools, And Implications. In P. B. Corcoran, & A. E. Wals , *Higher Education and the Challenge of Sustainability Problematics, Promise, and Practice* New York, Boston, Dordrecht, London, Moscow : Kluwer Academic Publishers, pp. 71-86.

Sterling, S. (2004). Higher Education, Sustainability, And The Role Of Systemic Learning. In P. B. Corcoran , & A. E. Wals, *Higher Education and the Challenge of Sustainability Problematics, Promise, and Practice*. New York, Boston, Dordrecht, London, Moscow: Kluwer Academic Publishers, pp. 49-70.

Vatansever, Ç ve Yılmaz, N. (2015). İnsan Kaynakları Yönetimi'nin Görünen Yüzü: Fortune 500 İşletmeleri Web İçerik Analizi. İş, Güç ve İnsan Kaynakları Dergisi, 17(2).

Bülent Ecevit Üniversitesi İnternet Sitesi Haberi <http://web.beun.edu.tr/greenmetrics/>, Erişim tarihi, 10.12.2016.

Boğaziçi Üniversitesi İnternet Sitesi Haberi, http://www.boun.edu.tr/tr_TR/Content/Kampus_Yasami/KampusYesilKampus/AkademikCalismalar/SurdurulebilirKalkinmaDersi, Erişim tarihi, 10.12.2016.

Boğaziçi Üniversitesi İnternet Sitesi Haberi, http://www.boun.edu.tr/tr_TR/Content/Kampus_Yasami/KampusYesilKampus/BasariOykuleri/BasariOykuleri, Erişim tarihi, 10.12.2016.

İstanbul Teknik Üniversitesi İnternet Sitesi Haberi, İstanbul Teknik <http://www.yesilkampus.itu.edu.tr/yesil-kampus>, Erişim tarihi, 10.12.2016

İzmir Teknoloji Üniversitesi İnternet Sitesi Haberi, www.iyte.edu.tr/Files%5CDuyurular%5C0%5C2014_05_30%5C1.pdf, Erişim tarihi, 10.12.2016.

Ortadoğu Teknik Üniversitesi Kuzey Kıbrıs Kampüsü İnternet Sitesi Haberi www.ncc.metu.edu.tr/tr/yesil-kampus, Erişim tarihi, 10.12.2016.

Piri Reis Üniversitesi İnternet Sitesi Haberi <https://www.pirireis.edu.tr/yesil-kampus>, Erişim tarihi, 10.12.2016.

Yücel Işıldar, G. (2012) Sürdürülebilir Kentler İçin Üniversite Yerleşkelerinin Rolü, Yerel Politikalar Dergisi, Sayı 1.

‘GİRİŞİMCİ ÜNİVERSİTE’ BAĞLAMINDA KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ KARIYER UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ’NİN BÖLGESEL KALKINMAYA POTANSİYEL KATKILARI

Neziha MUSAOĞLU*

İskender ÖZATLI**

Sibel EVREN***

Selin ÖZDEN****

ÖZET

Globalleşen dünya ile birlikte üniversitelerin geleneksel olarak üstlendikleri işlevler hızla dönüşmektedir. Değişen koşullar ile birlikte girişimci üniversite modeli ortaya çıkmış, üniversitelerden eğitim ve araştırma rollerinin yanı sıra günümüzde artık bölgesel, sosyal ve ekonomik kalkınmayı destekleyici faaliyetler de beklenmektedir. Bu faaliyetler kapsamında üretilen teknolojinin sanayiye transfer edilmesi, kendi işini kuracak nitelikte girişimci kültüre sahip öğrenciler yetiştirilmesi ve piyasalara nitelikli işgücünün kazandırılması üniversitelerin üstlendikleri yeni işlevlerdendir.

2007 yılında kurulan ve gelişmekte olan Kırklareli Üniversitesi bünyesinde Sürekli Eğitim Merkezi, İleri Teknolojiler Uygulama ve Araştırma Merkezi ya da Teknoloji Transfer Ofisi gibi girişimci üniversitede olması gereken birimler çalışmalarını yürütmektedir. Bu birimlere ek olarak Trakya Kalkınma Ajansı tarafından yürütülen ‘Çok Paydaşlı Ortaklık Modeli İle Kariyer Hizmetleri

* Doç.Dr., Kırklareli Üniversitesi, İ.İ.B.F. Uluslararası İlişkiler Bölümü.

nezih.musaoglu@klu.edu.tr

** Uzman, Kırklareli Üniversitesi, Kariyer ve Uygulama Merkezi. iskenderozatli@klu.edu.tr

*** Uzman, Kırklareli Üniversitesi, Kariyer ve Uygulama Merkezi, sibelevren@klu.edu.tr

**** Uzman, Kırklareli Üniversitesi, Teknoloji Transfer Ofisi, selinozden@klu.edu.tr

Verilmesine Yönelik Teknik Destek Projesi’ (TrakyaKARiyer) aracılığıyla kurulan Kariyer Uygulama ve Araştırma Merkezi de Kırklareli Üniversitesinin ‘girişimci üniversite’ olma yolunda attığı önemli adımlardan biridir. Kırklareli Üniversitesinin yanı sıra Trakya Üniversitesi ve Namık Kemal Üniversitesinin de paydaş olarak katıldığı proje ile Trakya Bölgesi’nin kalkınmasına üniversitelerin çok yönlü katkı sağlaması planlanmaktadır.

Üniversitelerin sanayi ile etkileşim içerisinde kendi işini kuracak nitelikte girişimci kültüre sahip öğrenciler yetiştiren “girişimci üniversiteler” olmaları halinde bölgesel kalkınmayı sürdürülebilir şekilde destekleyecekleri beklenilmektedir. Bu bilgiler ışığında çalışmamızda, girişimci üniversite çerçevesinde Kırklareli Üniversitesi Kariyer Uygulama ve Araştırma Merkezi’nin özelde Kırklareli ilinin genelde Trakya Bölgesi’nin kalkınmasında oynayabileceği rol, Trakya Kalkınma Ajansı tarafından yürütülen Trakya kariyer projesi temelinde irdelenecektir.

1.GİRİŞ

Globalleşme sürecinin etkisiyle dünyada üniversitelerin geleneksel olarak üstlendikleri işlevler dönüşmekte ve üniversiteler geleneksel işlevlerini tamamen terk etmeksizin çeşitli yeni işlevler edinmek durumunda kalmaktadırlar. Günümüzde çağın gereklerine ayak uydurmak adına üniversiteler için geleneksel gelişim modelleri yerine yeni modeller geliştirme gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Geliştirilen bu modellerden bir tanesi “girişimci üniversite” modelidir. “Girişimci üniversite” modeli ile üniversitelerden eğitim ve araştırma rollerinin yanı sıra günümüzde artık bölgesel, sosyal ve ekonomik kalkınmayı destekleyici faaliyetler de beklenmektedir. Bu faaliyetler kapsamında üretilen teknolojinin sanayiye transfer edilmesi, kendi işini kuracak nitelikte girişimci kültüre sahip öğrenciler yetiştirilmesi ve piyasalara nitelikli işgücünün kazandırılması üniversitelerin üstlendikleri yeni işlevler arasında yer almaktadır.

Kalkınma Ajansları yanı sıra üniversiteler de artık bölgesel kalkınmayı sağlayan yerel aktör haline gelmektedir. Literatürde, Türkiye’de kurulan üniversitelerin bölgesel kalkınmaya dair etkilerini inceleyen çeşitli çalışmalar bulunmaktadır (Akçakanat vd. 2010; Çalışkan, 2010; Öztürk vd. 2009; Öztürk

vd. 2011). Ancak bu çalışmalarda genelde üniversitelerin kendileri içsel olarak dönüştürmekte ortaya konulan çalışma, metot ve araçlara yer verilmemektedir; üniversitelerin kurulduğu ile ve bölgeye katkıları daha ziyade ekonomik kazanç, nüfus hareketi, kentin özelliklerinden ya da inşaat sektöründeki hareketliği temelinde analiz edilmektedir.

Türkiye Cumhuriyeti tarihinde 1933 ile 2006 yılları arasındaki 73 yılda 77 üniversite kurulurken, 2006 – 2011 yılları arasındaki 6 yılda 88 üniversite kurulmuştur. Üniversite sayısındaki bu artış beraberinde, üniversitelere yüklenen rolün ne olması gerektiği konusunu zorunlu olarak gündeme getirmektedir. Öğrenci ve mezun açısından üniversiteler sadece “diploma veren” eğitim kurumları mı olmalı, araştırma yapan “bilim yuvaları” mı olmalı, yoksa patent üretip satan, gelir elde eden “girişimci ruha sahip” kurumlar mı olmalı ya da bilgi, beceri ve “girişimci ruha sahip” bireyler yetiştirerek öğrencileri iş dünyası ile etkin ve verimli bir biçimde buluşturulmasında öncü bir rol mü oynamalıdır?

“Girişimci üniversite” kavramı Türkiye’de alanla ilgili literatürde yerini almasına karşın çalışma için yapılan literatür taramasında Türkiye’de üniversitelerin “girişimci anlayışlarının” bölgesel kalkınmaya olan etkilerini inceleyen bir araştırmaya rastlanılmamıştır. Bunun nedeni büyük bir olasılıkla, “girişimci üniversite” kavramının görece yeni bir kavram olmasından ve üniversitelerin bölgelere olan katkısının daha çok yeni kurulan üniversiteler bazında ele alınmasından kaynaklanmaktadır. Çalışmamızın literatüre bu alanda özgün bir katkı sunması söz konusu olabilir.

Çalışmanın amacı, “TrakyaKariyer” projesi çerçevesinde Kırklareli Üniversitesi bünyesinde kurulan ve faaliyete geçiş aşamasında bulunan Kariyer Uygulama ve Araştırma Merkezinin (KUAM) “girişimci üniversite” modeli kapsamında Kırklareli ili ve Trakya bölgesinin bölgesel kalkınmasına olası katkılarını incelemektir. Üniversitenin bölgesel kalkınmada önemli bir aktör olduğu var sayımı üzerine öncelikle Kırklareli Üniversitesinin mevcut yapı, işleyişi ve etkinlikleriyle “girişimci üniversite” modeline ne kadar uyduğu ortaya konulacak daha sonra Kariyer Uygulama ve Araştırma Merkezinin “çok paydaşlı işbirliği” mekanizması çerçevesinde il ve bölge düzeyindeki

paydaşlarla ilişki modeli kurgulanacaktır. Çalışmada son olarak “çok paydaşlı işbirliği” modeli çerçevesinde üniversitenin genel olarak bölgesel kalkınmaya olası katkıları irdelenecektir. Kariyer Uygulama ve Araştırma Merkezi henüz fiilen öğrencilere ve mezunlara hizmet vermeye başlamadığı için çalışmada kantitatif veriler kullanılmayacaktır.

2.“ GİRİŞİMCİ ÜNİVERSİTE”

Harvey (2004), Jeffrey (2001), Newlands (2003), Clayman ve Holbrook (2003), Chakrabarti ve Lester (2004) Peters (2004), Karlsten (2005), Cooke ve Leydesdorff (2004) gibi araştırmacıların çalışmalarında üniversiteler, bölgesel kalkınmanın önemli dinamiklerinden birisi olarak görülmektedir. Literatürdeki bu çalışmalarda üniversitelerin bölgesel kalkınma ile ilişkilendirilmesi çeşitli biçimlerde gerçekleştirilmiştir. Örneğin, üniversite, Peters (2004) ve Karlsten (2005) tarafından bilgi odaklı ekonomi ile bölgesel kalkınma Harvey (2004) tarafından bölgesel toplumsal katılım; Jeffery (2001) tarafından yeni bölgeselleşme olgusu ile ilişkilendirilmektedir.

Başlangıçta bireyler için geliştirilen girişimcilik kavramı, günümüzde çeşitli kurumlar ve özellikle üniversiteler için kullanılmaya başlanmıştır. 1990 lı yılların sonlarına doğru Burton Clark (1998) tarafından ilk kez ortaya atılan “Girişimci üniversite” kavramı için literatürde çeşitli tanımlamalar bulunmaktadır. Örneğin Henry Etzkowitz (1983: 199-200) “girişimci üniversite” kavramını, öğrencilerin yenilikçilik temelli düşünce yeteneğine sahip olmalarını sağlayarak girişimci nesil yetiştirilmesine katkıda bulunan üniversiteler için “özel bir girişim ile işbirliği, sözleşmeli araştırma, patent gibi faaliyetler ile yeni finansman kaynakları üreten üniversite” için kullanmaktadır. Öte yandan “Girişimci üniversite”, Clark Burton (1998: 5) tarafından üniversitelerin geleneksel olarak yürüttükleri eğitim-öğretim ve bilimsel araştırmaların yanı sıra akademik kültür ile piyasa kültürü arasındaki dengeyi de göz ardı etmeden girişimcilik ilkelerinin üniversitelere entegre edilmesi olarak tanımlanmaktadır. Murat Çetin’ in (Çetin, 2007b) tanımına göre ise “girişimci üniversite”, aktif, rekabetçi, her konuda kendine yeterli olan, kaliteli, yerel işgücü piyasası ile ilişkisi olan, yetenekli öğrenciye sahip, dünya çapında ün yapmış, araştırmacı ve personeli olan ve bu şekilde araştırma fonlarını çekebilen üniversitedir. Bu tanımların dışında, artık yükseköğretim kurumlarının amacının

bilgili ve kaliteli insanlar yetiştirmek olmadığını, öğrencilere klasik anlayışın dışında piyasaya ışık tutacak bilgiler verilmesinin daha faydalı olacağını öne süren girişimci üniversite tanımları da mevcuttur. Girişimcilik kültürünün verilmesi, mezun öğrencilerin statülerinin ‘işveren’ e dönüştürülmesi, işgücü piyasasına atılan genç nesiller için yeni iş imkânlarının oluşturulması girişimci üniversitenin amaçları arasında görülmektedir (Odabaşı, 2006: 95). Bu bağlamda girişimci üniversitelerin esas amacı, öğrencilerin, mezunların, akademisyenlerin ve araştırmacıların girişimci yetenek ve girişimci düşünce yapısını geliştirmektir (Sakınç ve Bursalıoğlu, 2012: 98).

Girişimci üniversite modelinin en önemli yararlarının başında ulusal, küresel ve kurumsal taleplere doğru cevaplar verebilmek, üniversite yerleşke sınırlarının dışına çıkarak toplumun ekonomik, kültürel ve sosyal yaşam kalitesinin gelişmesine de katkı sağlamak gelmektedir. Bahsi geçen küresel talepler; çağdaş eğitim seviyesine ulaşabilmek, ülkelerin sistemlerinin evrensel düzeyde başarıya ulaşabilmesini sağlamak ve ülkeler arasındaki sınırları kaldırarak toplumları bir araya getirebilmektir (Parellada ve Bertran, 1999). Ulusal taleplere gelince; burada işgücü-sanayi işbirliğinin geliştirilmesi, bölgesel kalkınmada üniversitenin aktif bir rol alması, toplumda oluşan üniversitelerdeki hizmet çeşitliliğinin artırılması gibi faktörlerden söz edilebilir. Yavuz Odabaşı’na (2006: 90) göre, kurumsal talepler, öğretim elemanlarının daha iyi koşullarda çalışma istekleri, daha yüksek maaş, daha çok kurumsal (mali ve idari) ve akademik özerklik arzuları, bürokrasi ile hiyerarşiden arınmış özgürlükçü ve katılımcı yönetim talepleri içermektedir.

Devlet desteğinin eksik veya yetersiz olduğu durumlarda üniversiteler yeni gelir kaynağı arayışına yönelmektedirler. Bu itici güç sanayi-üniversite işbirliği neticesinde “üniversite şirketi” olgusunu ortaya çıkarmaktadır. Ercan’ a göre (Ercan, 1996: 60) üniversitenin şirketleşmesi iki şekilde meydana gelmektedir. Birincisi, taşeronlaşma gibi üniversitenin sıradan işlerinin üniversite dışına aktarılması olup, ikinci seçenek ise, temel faaliyetlerinin ticarileştirilmesidir. Mühendislik bilimleri uygulamaları (TEKNOPARK), tıp fakülteleri, fakülte olanakları ile kurulan vakıflar, piyasanın talep ettiği sertifika programları ve ücretli kurslar, tezsiz yüksek lisans programları, ikinci öğretim, ODTÜ KKTC

Kampüsü'nde olduğu gibi şube üniversite uygulamaları temel faaliyetlerin ticarileştirilmesi örneklerindedir. Bilindiği üzere, Türkiye' deki TEKMER (Teknoloji Geliştirme Merkezi) ya da TEKNOPARK uygulamaları 06. 07. 2001 tarih ve 4691 Sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu ile Teknoloji Geliştirme Bölgeleri olarak kurulmuştur (Özer, 2011: 95).

Üniversitelerin yalnızca kültür ve bilgi üreten kurumlar olmadığı aynı zamanda bölge için gelir yaratan kurumlar olduğu kabul edilmektedir. Karşı karşıya oldukları ciddi sorunlar, özellikle de finansal sorunlar, girişimci bir organizasyon şeklinin uygulanması konusunda üniversiteler için itici bir güç oluşturmaktadır. Bu nedenle dünyadaki birçok üniversite kendi organizasyon yapısını girişimci bir yapıya kavuştururken, bir kısmı da bu yönde adımlar atmaktadır (Çetin, 2007b: 226). Türkiye' de ise yükseköğretim kurumları küreselleşmeye ayak uydurabilmek adına bir takım zorlu süreçlerden geçip girişimci üniversiteye dönüşme eğilimindedir.

Türkiye'deki "girişimci üniversite" olgusu 2012 yılından beri ölçümlenmektedir. TÜBİTAK tarafından üniversitelerin girişimcilik ve yenilikçilik performanslarına göre sıralandığı "Girişimci ve Yenilikçi Üniversite Endeksi" bu durumu açıkça ortaya koymaktadır. Söz konusu endeks 5 boyut ve bu boyutların altındaki 23 göstergeden oluşmaktadır. Bu boyutlar; bilimsel ve teknolojik araştırma etkinliği, ekonomik katkı ve ticarileşme, fikri mülkiyet havuzu, girişimcilik ve yenilikçilik kültürü, işbirliği ve etkileşimdir. Kırklareli Üniversitesi "Girişimci ve Yenilikçi Üniversite Endeksi" sıralamasında oldukça geri sıralarda yer almaktadır.

3. "GİRİŞİMCİ ÜNİVERSİTE" BAĞLAMINDA KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ

Kırklareli Üniversitesi, 2007 tarihinde kurulmuş ve eğitim-öğretim faaliyetlerine başlamıştır. Üniversite bünyesinde günümüzde 10 fakülte, 3 yüksekokul, 7 meslek yüksekokulu, 1 devlet konservatuvarı ve 3 enstitü mevcut olup çok sayıda araştırma merkezi, koordinatörlükler ve laboratuvarlar gibi çeşitli birimler bulunmaktadır. Üniversite'nin 2013-2017 Stratejik Planı'nda "Misyonu; bilgiye ulaşmayı, üretmeyi, yaymayı, paylaşmayı ve uygulamayı

evrensel boyutlara taşımak; bilimsel, teknolojik ve kültürel birikime katkıda bulunmak; yaratıcı, sorgulayıcı, araştırmacı, katılımcı, liderlik vasıflarına sahip, işine kendini adanmış, en yüksek ahlaki değerlerle donatılmış, sosyal sorumluluğa sahip, yetkin ve özgüven sahibi insanlar yetiştirerek Türk toplumunun ve insanlığın refah ve mutluluğuna katkıda bulunmak olarak; vizyonu ise öğretim ve araştırma kalitesiyle fırsatları gören, geleceği şekillendirme noktasında özgün bilgi üreten öncü üçüncü nesil bir yükseköğretim kurumu olmak” olarak tanımlanmaktadır. Ayrıca üniversite'nin ortak çalışma alanlarına yönelik proje ve etkinlik (kongre, sempozyum, konferans, panel, vs.) taslaklarının oluşturulması, Teknokent veya KOSGEB merkezleri kurulabilmesi için gerekli bütün işbirliği olanaklarının geliştirilmesi ve kullanılması, ulusal ve uluslararası indekslere girebilecek koşullara sahip akademik araştırma, yayın ve projelerinin sayısının artırılması, ulusal ve uluslararası toplantılara katılımın artırılması için özendirici yöntem ve uygulamalar geliştirilmesi, araştırma projelerini oluşturmayı özendirici yöntem ve uygulamalar geliştirilmesi, mezun takip sisteminin oluşturulması, bunun birimlerce istihdam amacıyla kullanılmasının sağlanması ve imaja yansıtılması; kamu kurum ve kuruluşları, yerel yönetimler, STK'lar ve ilgili iş gruplarıyla işbirliği geliştirmesi gibi strateji ve faaliyetleri bulunmaktadır. (Kırklareli Üniversitesi,2017,http://sgdb.klu.edu.tr/dosyalar/birimler/sgdb/dosyalar/dosya_ve_belgeler/2013-2017%20Stratejik%20Plan.pdf).

Kırklareli Üniversitesi'nin 2011-2017 Stratejik planında projelerin sayısının artırılması amacının hangi ölçüde gerçekleştirildiğine bakıldığında, 2015 Faaliyet Raporunda, 2011 yılında kabul edilen proje sayısının 1 iken 2015 yılında bu sayının 41'e ulaştığını tespit etmek mümkündür.

(http://sgdb.klu.edu.tr/dosyalar/birimler/sgdb/dosyalar/dosya_ve_belgeler/2015%20YILI%20FAAL%20B0YET%20RAPORU.pdf).

Üniversite bünyesinde günümüze kadar 14 araştırma ve uygulama merkezi kurulmuştur. Bu araştırma ve uygulama merkezlerinden bazılarının girişimcilik kapsamında yaptığı faaliyetlerin bir kısmı aşağıda özetle verilmiştir.

Teknoloji Transfer Ofisi bünyesinde Kırklareli Üniversitesi'nde geliştirilen projelerin yatırımcılara tanıtılarak projelerin lisanslanması ve ticarileştirilmesi çalışmaları ve TÜBİTAK, KOSGEB, Kalkınma Bakanlığı, Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı gibi kurum/kuruluşlar ile projeler yürütülmektedir.

Merkezi Araştırma Laboratuvarı bünyesinde özel/kamu kurum ve kuruluşlarının araştırma, ürün geliştirme ve üretim aşamalarında ihtiyaç duydukları test ve ölçüm işlemleri yapılmaktadır.

Sürekli Eğitim Merkezi'nde girişimcilik kültürünün geliştirilmesine, insan kaynaklarının iyileştirilmesine ve üretim kapasitesinin artırılmasına yönelik çalışmalar planlanmaktadır. İK Yönetimi Uzmanlığı, İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Mevzuatı Eğitimi, Kurumsal İletişim ve Kurum İçi İletişim Eğitim Programları, AutoCAD, NETCAD, Solidworks ve Photoshop CC Kursları ile İş Güvenliği Uzmanlığı C Sınıfı Temel Eğitimi bunlardan bazılarıdır.

Üniversite ile sanayinin birlikte proje tabanlı çalışmasını hedefleyen Kamu Üniversite Sanayi İşbirliği (KÜSİ) Çalışma Grubu tarafından sanayi firmaları ile Üniversite akademisyenleri arasında uzmanlık alanlarına göre eşleştirme yapılmakta; böylece akademik bilgi birikiminin sanayiye aktarılması, sanayi ile akademisyen arasındaki bilgi transferinin sağlanması amaçlanmaktadır.

Araştırma ve Uygulama Merkezleri kapsamında her yıl çeşitli konferans ve etkinlikler düzenlenerek firmalar ile öğrenci ve akademisyenler bir araya getirilmektedir. “Trakya Bölgesi Kadın İşgücü Analizi”, “Dünya Kalkınma Raporu 2012: Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ve Kalkınma, Kalkınmanın Anahtarı Çevresel Sürdürülebilirlik ile Birlikte İnsan Onuruna Yakışır İş” gibi konferanslar düzenlenen faaliyetlerden birkaçıdır. Teknoloji Transfer Ofisi Başkanlığı kanalıyla olmak üzere TÜBİTAK, Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, KOSGEB, Kalkınma Bakanlığı, Avrupa Birliği Bakanlığı gibi kurum/kuruluşlar vasıtası ile diğer yurt içi ve yurt dışı kaynaklardan faydalanarak bilimsel araştırma faaliyetleri yürütülmektedir. Ayrıca il çapında Üniversite ve çeşitli kurum/kuruluşlar ortaklaşa yürütülen çeşitli projeler mevcuttur. Kırklareli Valiliği, Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü, İl Milli Eğitim Müdürlüğü ve Kırklareli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu ile ortaklaşa

yürütülen “Güneşim Ol”, “Bir Roman Yazıyorum: Düşüm, Gerçeğim” ve “Çocuklar Topluma” gibi projeler bu kapsamda yürütülen çalışmalardan birkaçıdır.

Mevcut yapılar yanı sıra ilerleyen tarihlerde kurulması hedeflenen *Teknopark* ile Üniversitedeki bilgi birikiminin sanayiye aktarılması, üniversite ile firmalar arasında ortaklıkların kurulması, kamu, sanayi ve Üniversite arasındaki işbirliğinin güçlendirilmesi, yeni iş potansiyellerinin ve yeni işletmelerin gelişmesi için olanak sağlanması hedeflenmektedir.

Bunların dışında çalışmamızın da konusu olan Kırklareli Üniversitesi'nin girişimci ruhuna katkı sağlayacak bir diğer merkez ise, Kariyer Uygulama ve Araştırma Merkezidir. (KUAM) Trakya Kalkınma Ajansı'nın yürütücü olarak yer aldığı ve Kırklareli Üniversitesinin paydaşı olduğu TrakyaKariyer projesi ile kurulan Merkez, Trakya bölgesinde kalkınmayı destekleyerek, özellikle kalifiye mezunların yetiştirilmesi ve bunların istihdam edilebilirliklerinin artırılması üzerine çalışmaktadır. Girişimci üniversite sıfatıyla Kırklareli Üniversitesinin öğrencilerini ve mezunlarını bilgi ve refaha taşıma, bölgenin kalkınmasında aktif bir rol oynama stratejik perspektifinde KUAM kritik bir öneme sahip olması beklenmektedir. Projeye birlikte KUAM bölge genelinde istihdam edilebilirliği artırarak, mevcut öğrenci ve mezunlara danışmanlık ve rehberlik hizmetleri sunarak, beceri ve donanımlarına uygun meslek bulmalarında katkıda bulunacak, uygun staj ve iş imkânlarının bulunduğu bir ilan havuzu oluşturacak, çeşitli sektörleri ile bir araya getirerek bilgi sağlaması planlanmaktadır. Misyonu, öğrenci, mezun ve mensuplarımıza; kendilerini tanıma ve iş olanaklarını belirleme, kişisel özellik ve eğilimleri, yetenek, bilgi, beceri, ilgi ve istekleri ile ülke koşulları ve ihtiyaçları doğrultusunda kariyerlerini planlama ve geliştirme konusunda destek vermek; vizyonu, öğrenci, mezun ve mensuplarımızın kariyer gelişimlerine katkı sağlamayı hedef edinerek sürekli gelişen, fark yaratan ve günümüzde ve gelecekte aynı görevi üstlenen merkezler arasında örnek alınan lider bir Merkez olmak olarak tanımlanan Kırklareli Üniversitesi, KUAM “girişimci üniversite” ve “çok paydaşlılık” modellerine uygun olarak faaliyet göstermeyi planlamaktadır.

4.“ÇOK PAYDAŞLILIK TEMELİNDE İŞBİRLİĞİ” MEKANİZMASI

İşbirliği bölgesel kalkınmanın önemli bir bileşenidir. Çetin’e (2007a) göre, “Yerel aktörlerin katılımını ön planda tutan yerel ekonomik kalkınma stratejileri, tüm aktörler arasında büyük ölçüde yatay ve dikey koordinasyonu ve işbirliğini gerektirir.” AB, ILO ve OECD’nin yerel kalkınma politikaları üzerine bir çalışma yapan Çetin, bu üç örgütün politikalarında katılımcı bir yapı mevcut olduğunu, katılım ve işbirliğinin yerel ekonomik faaliyet ve stratejilerinin desteklemede temel koşul olduğunu ortaya koymaktadır. Küreselleşmenin etkisiyle ekonomik yaşama katılan aktörlerin rekabet edebilirlik kapasitesindeki artışın zorunluluk haline gelmesi ve aktörler arasında artan karşılıklı bağımlılık bölgesel işbirliği mekanizmalarının arttırılmasını, çeşitlendirilmesini ve daha etkin kılınmasını gerektirmektedir.

Çetin (2007a) bölgesel kalkınmada işbirliğinin yanı sıra entegre, adem-i merkezietçi bir yaklaşımın benimsenmesinin de önemli olduğunu iddia etmektedir. Bu noktada yerel kalkınma ajanslarının bölgede bulunan kurum ve kişilerle işbirliği içinde olmadan yerel kalkınmayı sağlayamayacakları öne sürülebilir. Trakya bölgesini temel alındığında yerel aktörler; bölgede yer alan üniversiteler, belediyeler, ticaret ve sanayi odaları, organize sanayi bölgeleri, kamu kurum ve kuruluşları olarak sıralanabilir. Yerel aktörlerin Trakya bölgesinin kalkınmasına yönelik amaç ve çıkarları doğrultusunda oluşturacakları çalışma ortaklığı Trakya Bölgesi’nin kalkınmasına yönelik işbirliğini ifade etmektedir. Bu kurumlardan geleneksel işlevi eğitim ve araştırma olan üniversitelerin çalışmanın başında ifade edildiği üzere girişimci olması, yerel unsurlarla işbirliği içinde hareket edip, aynı zamanda adem-i merkezietçi bir anlayış sergilemesi yerel kalkınmaya katkı sağlayabilecek bir potansiyel oluşturabilir.

İşbirliğine dayalı olarak Trakya Kalkınma Ajansı tarafından hazırlanan, “İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi Operasyonel Programı” kapsamında Avrupa Birliği ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından finanse edilen “Kariyer Hizmetleri Sunumunda Çok Paydaşlı Ortaklık Modeli Projesi” (TrakyaKariyer Projesi) bölgedeki yerel unsurların girişimcilik ve işbirliği kültürünü deneyimlemeleri açısından önem arz eden bir projedir.

TR21 (Edirne, Kırklareli ve Tekirdağ) NUTS II Bölgesindeki 3 devlet üniversitesinde (Kırklareli, Trakya, Namık Kemal Üniversiteleri) Kariyer Gelişim Merkezleri kurulmasını, kapasitelerinin geliştirilmesini, kariyer hizmetleri verilmesiyle eğitim sistemi ve iş dünyası arasındaki bağlantının güçlendirilmesini amaç edinen bu projenin paydaşlarından biri olarak Kırklareli Üniversitesi'nin, geleneksel işlevlerinin (eğitim ve araştırma) yanı sıra, bölgedeki diğer aktörlerle işbirliği yaparak girişimci üniversite tanımına uygun bir kurumsal yapılanma ve işleyişe sahip olması öngörülmektedir.

Kırklareli Üniversitesi KUAM'ın girişimci bir aktör olarak Kırklareli iline ve Trakya Bölgesi'ne yapabileceği katkılara geçmeden önce çok paydaşlı bir proje olan TrakyaKariyer projesinin daha anlaşılır olması için paydaş teriminin tanımlanması ve projedeki paydaşlara yer verilmesi önem arz etmektedir.

İşbirliğinin yanı sıra, Freeman tarafından “Organizasyonun örgütsel amaçlarının gerçekleştirilmesini etkileyen ya da bu amaçların gerçekleştirilmesinden etkilenen kişi ya da grup” (Sternberg, 1997: 3) olarak tanımlanan “paydaş” kavramı da bölgesel kalkınmanın kilit unsurlarından biridir. Bölgedeki yerel aktörlerin her biri, bir diğerinin paydaşıdır. TrakyaKariyer projesinin bir paydaşı olarak Kırklareli Üniversitesi'nin her girişimi ve her faaliyeti üniversiteyi olduğu gibi diğer paydaşları da etkileme potansiyeline sahiptir. TrakyaKariyer projesi bölgedeki ilgili yerel aktörlerin paydaş olarak yer aldığı “çok paydaşlı” bir yapı öngörmektedir. Edirne, Kırklareli ve Tekirdağ illerinde yer alan üniversiteler başta olmak üzere İŞKUR, TSO, OSB ve belediyelerin paydaş olarak çok paydaşlı işbirliği modelinin geliştirilmesi ve uygulamasında rol almaktadırlar.

5. KARIYER HİZMETLERİNİN SUNUMUNDA PAYDAŞLARIN ROLLERİ

Kırklareli Üniversitesi KUAM'ın hedeflerine ulaşabilmesi için kendisine güvenen ve aynı zamanda güvendiği paydaşlara ihtiyacı vardır. KUAM en iyi kariyer hizmetini paydaş sayısını arttırıp daha iyi bir kariyer ağı oluşturarak sunabilir. Aktif paydaş sayısı daha fazla ve kariyer ağı (network) daha geniş olan kariyer merkezlerinin sundukları hizmetlerde daha yetkin oldukları ileri sürülebilir.

Çok paydaşlı ve girişimci bir modeli benimseyen Kırklareli Üniversitesi KUAM'ın kompleks problemleri çözme, kaliteli ve etkin bir hizmet sunma, farklı sektörler ve üniversite arasında birleştirici bir rol oynama, kariyer hizmetlerinin sunumuyla ilgili daha nitelikli geri bildirim alarak yeni metodolojiler geliştirme gibi avantajları olacağı öngörülmektedir. Ancak bu avantajların ortaya çıkabilmesi için kariyer hizmetinin sunumunda farklı rolleri üstlenecek iç ve dış paydaşların aktif bir şekilde modele dâhil olması gerekmektedir. Çalışmamızda etkin bir kariyer hizmetinin sunumunda gerekli altı (6) görev ve bu görevlerin yerine getirilmesinde rol alacak paydaşlar belirlenmiştir.

5.1.Üniversite – Sanayi Arasındaki İşbirliğinin Sağlanması

Etkin bir kariyer hizmeti için olmazsa olmazlardan biri üniversite sanayi işbirliğinin sağlanmasıdır. Üniversite ve sanayi sözcükleri girişimci üniversite kavramının da temelini oluşturan sözcüklerdir. Üniversite sanayi arasındaki işbirliğini sağlamada rol oynayacak paydaşlar ise Trakya bölgesindeki işverenler, sanayi – ticaret odaları, teknokentler, organize sanayi bölgeleri, yerel yönetimler, kamu kurumları, işveren birlikleri olarak sıralanabilir.

5.2.İş ve Staj İmkânının Sağlanması

Üniversite öğrencilerinin ve mezunlarının iş dünyasını tanıyabilecekleri staj imkânı, stajdan sonra çalışabilecekleri iş fırsatlarının sağlanması kariyer hizmetinin sunumunda farklı paydaşları bir araya getiren bir başka görevdir. KUAM tarafından Trakya Bölgesi'ndeki işverenler, sanayi – ticaret odaları, teknokentler, organize sanayi bölgeleri, yerel yönetimler, kamu kurumları, işveren birlikleri ve İŞKUR, üniversite öğrencilerine iş ve staj imkânının sağlanması için çok paydaşlı modelde işbirliği içinde olunması gereken birer paydaş olarak görülmelidir.

5.3.Öğrencilerin İstihdam Becerilerinin Arttırılması

Hem öğrencilerin hem de iş dünyasının ihtiyaçlarının karşılanması için üniversite öğrencilerinin istihdam becerilerinin arttırılması kaliteli bir kariyer hizmetinin önemli bir parçasıdır. KUAM'ın istihdam becerilerini arttıran eğitim, formasyon ya da kursları verebilecek üniversite içindeki ya da dışındaki

paydaşlardan faydalanması gerekir. KPSS, ALES; Yabancı Dil yeterlilikleri için Trakya Bölgesindeki eğitim sağlayıcıları ve üniversitenin sürekli eğitim merkezi; mesleklerin formasyonu için meslek odaları ve İŞKUR ile iletişim içinde olunması gerekmektedir.

5.4.Öğrencilerin Başarısını Artırma

Üniversite öğrencilerinin işe alımlarını etkileyen önemli faktörlerden biri de başarılarıdır. Üniversite öğrencileri eğitimleri boyunca başarılarını ve eğitimlerine devam etmelerini etkileyebilecek risk faktörleriyle karşılaşmaktadırlar. Bu risk faktörlerinin ortadan kaldırılması için kariyer merkezinin üniversitenin Psikolojik Danışmanlık Birimi, Burs Ofisi, fakülteler ve enstitüler gibi iç paydaşlarla vakıf, dernek YURTKUR gibi dış paydaşlarla iletişim halinde olması gerekmektedir. Bu paydaşlar öğrencinin kariyerini etkileyebilecek risk faktörlerinin tespiti ve ortadan kaldırılması için önemli bir role sahiptir.

5.5.Kariyer Hizmetlerinin Yaygınlaştırılması

Kariyer hizmetlerinin anlam kazanabilmesi, hedef kitleye, yararlanıcılara (öğrenciler, firmalar vs.) ulaştırılması ile mümkündür. Kariyer hizmetinin yaygınlaştırılması için rol alacak paydaşlar ise fakülteler, enstitüler, öğrenci kulüpleri ve Trakya bölgesindeki medya, insan kaynakları portalları, sivil toplum kuruluşlarıdır.

5.6.Kariyer Hizmetlerinin Kalitesinin Artırılması

Sunulan kariyer hizmetinin sürdürülebilir olması ve kariyer hizmetine talebin devam edebilmesi için kalitesinin artırılması gerekmektedir. Kariyer hizmetlerinin gerekli teknolojik altyapıyla sunulabilmesi için teknoloji firmaları, personelin eğitimi için gerekli eğitimi verecek kurum ve kuruluşlar bu konudaki paydaşlar olarak düşünülebilir.

Kariyer hizmetinin her bir boyutuyla ilgili farklı paydaşların olduğu görülmektedir. Paydaşlarla iletişimin kurulması ve devam ettirilmesi için iletişim kanallarının açık olması gerekmektedir. Daha fazla yararlanılan paydaşlarla (işverenler, öğrenciler) işbirliğini artırmak için daha fazla çaba sarf edilmesi gerekirken, daha az yararlanılan paydaşlarla iletişim için daha az enerji harcanabilir (KPSS, ALES dershanesi).

SONUÇ

Girişimci üniversiteler, kendi bölgelerinin kalkınmasına hizmet etmektedir (Çetin, 2007b: 230). Buldukları bölgelerin kültürel gelişimi, kentleşmesi, piyasanın hareketlenmesi, işgücü yapısının değişmesi girişimci üniversitelerin faaliyetlerine de bağlıdır (Odabaşı, 2006: 94).

Türkiye’de 2006 yılından sonra kurulan üniversiteler kuruldukları bölgelerin gelişimine katkıda bulunmaktadır, ancak üniversitelerin bir kurum olarak “çaba” göstermesine gerek olmayan ve belli bir doygunluğa eriştikten sonra rantı sonra erecek katkıların bölgesel kalkınmaya etkisi sınırlı olacaktır. Katkının sürekli ve sürdürülebilir olması temel alınmalıdır, bu durumda üniversitelerin sundukları hizmeti girişimci bir anlayışla çok paydaşlı olarak sunmaları gerektiği sonucu doğurmaktadır. Türkiye’de ‘her ile bir üniversite’ hayali gerçekleştirilmiş olup, artan üniversite sayısı ile birlikte üniversite mezun sayısının da arttığı bilinmektedir. Türkiye İstatistik Kurumu’nun 3 ayda bir açıkladığı işsizlik oranı verilerinde işsiz üniversite mezunu gençlerin oranı artma eğilimindedir. Bu durum üniversite mezununa olan bakış açısını da olumsuz etkilenmektedir. Mezuniyetin akabinde iş bulamayan mezunlar öğrendiklerini aktif işgücü hayatına aktarmakta zorluk yaşamaktadırlar. Bu durum girişimci üniversite modeline geçişte engel teşkil etmektedir (Özer, 2011: 94). Mezun öğrenciler KUAM’ın hedef kitlesini oluşturmaktadır. Kırklareli Üniversitesi Mezunlar Derneği’nin iç paydaş olarak çalışmalarının KUAM çatısı altında toplanması ve adı geçen dernek ortaklığı ile mezun öğrencilerin çalışmalarının “girişimci üniversite” modeline entegre edilmesi KUAM’ın çalışma planında yer almaktadır. Somut olarak, mezunlarımızın başarılı kariyer yolculukları ve deneyimlerinin paylaşıldığı etkinlikler düzenlenmektedir. Ayrıca girişimci üniversitenin temelini oluşturan üniversite-sanayi işbirliğinde sanayinin belli bölgelerde öbekleşmesi, bu bölgelerin daha da gelişmesini sağlayarak diğer bölgelerle farklılıkların artmasına neden olmaktadır.

Kırklareli Üniversitesinin yanı sıra, Trakya Üniversitesi ve Namık Kemal Üniversitesi’nin de paydaş olarak katıldığı TrakyaKariyer projesinin Trakya Bölgesi’nin kalkınmasında önemli bir rol oynayacağı düşünülmektedir.

Birbirlerine katma değer sağlayan üretim zinciri ile bağlı, karşılıklı bağımlı firmalar, bilgi üreten kurumlar, destekleyici kurumlar ve müşteriler tarafından oluşturulmuş ağ olarak tanımlanan kümelenme (Çağlar, 2006: 308), üniversitenin paydaşı olduğumuz proje temel alınarak düşünülebilir. Kariyer hizmeti ve nitelikli işgücü üniversitelerin eğitimi, işverenlerin işi, öğrencilerin başarısı, OSB ve TSO' ların staj ve iş imkânları, uzmanların rehberliği gibi birçok aşamadan ve farklı kurumlardan geçtikten sonra ortaya çıkan bir üründür. Bu açıdan bakıldığında, TrakyaKariyer projesiyle beraber nitelikli işgücü ve kariyer hizmeti için özelde Kırklareli'nde genelde ise, Trakya Bölgesi'nde bir kümelenmenin ortaya çıkacağı iddia edilebilir. Çağlar'a göre (2006), kümelenmeye dayalı bir yaklaşım, rekabet gücünü ele alırken şirketleri birbirinden izole oyuncular olarak değil, birbirleriyle bağlantıları olan aktörler olarak inceler ve bu bağlantıları güçlendirmeyi sağlar. Bu bakımdan TrakyaKariyer projesi yaratacağı kümelenme ile hem kariyer hizmetinin devamlılığını hem de kalitesini artırma potansiyeline sahiptir.

KAYNAKÇA

Akçakanat T., İ., Çarıkçı, ve A., Dulupçu (2010). “Üniversite Öğrencilerinin Buldukları İl Merkezine Ekonomik Katkıları ve Harcama Eğilimleri: Isparta 2003 - 2009 Yılları Örneği”, SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, 22: 165-178.

Berber, M. ve E.Çelepçi, (2005). “Türk Bölgesel Kalkınma Politikalarında Yeni Arayışlar: Kalkınma Ajansları ve Türkiye’de Uygulanabilirliği”, Doğu Karadeniz Bölgesel Kalkınma Sempozyumu- 13-14 Ekim 2005: 149-150.

Burton, C. (1998). “The Entrepreneurial University: Demand and Response”, Tertiary Education and Management, 4(1): 5 – 16.

Chakrabarti, A. K. ve Lester, R. K. (2004). “Regional Development: Comparative Case Studies in the US and Finland”, Massachusetts Institute of Technology Industrial Performance Center, Working Papers Series on Local Innovation Systems, No:2,1-14.

Clark, R. B. (2004). “Delineating the Character of the Entrepreneurial University”, Higher Education Policy, 17: 355-370.

Clayman, B. P. ve Holbrook, J. A. (2003). The Survival of University Spinoffs and Their Relevance to Regional Development, Centre for Policy Research on Science and Technology (CPROST), Simon Fraser University, Canada.

Cooke, P. ve Leydesdorff, L. (2004). “Regional Development in the Knowledge-Based Economy: The Construction of Advantage”, http://users.fmg.uva.nl/lleydesdorff/constructed_advantage/jtt2004.pdf, (22.08.2006)

Çağlar, E. (2006). “Türkiye’de Yerelleşme ve Rekabet Gücü: Kümeleneşmeye Dayalı Politikalar ve Organize Sanayi Bölgeleri”, TR Ekonomi Araştırmaları Vakfı.
http://www.tepav.org.tr/sempozyum/2006/bildiri/bolum4/4_4_esen.pdf,
indirilme tarihi: 23 Eylül 2016

Çalışkan, Ş. (2010). “Üniversite Öğrencilerinin Harcamalarının Kent Ekonomisine Katkısı (Uşak Üniversitesi Örneği)”, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 9 (31): 169-179.

Çetin, M. (2007a). “Yerel Ekonomik Kalkınma Yaklaşımı ve Uluslararası Organizasyonlar”, Yönetim ve Ekonomi Dergisi, 14(1): 153- 170.

Çetin, M. (2007b). “Bölgesel Kalkınma ve Girişimci Üniversiteler”, Ege Akademik Bakış, 7(1): 217-238.

Ercan, F. (1996). “Yüksek Öğretimde Yeniden Yapılanma Eğilimlerinin Ekonomi Politikası”, İktisat Dergisi, 357-360.

Eryılmaz, B. ve A., Tuncer (2013). “Avrupa Birliği Uyum Sürecinde Bölgesel Kalkınma Politikaları: Bölgesel Kalkınma Ajansları ve Türkiye Uygulaması”, Akademik İncelemeler Dergisi, 8 (1): 166-189.

Etzkowitz, H. (1983). “Entrepreneurial Scientists and Entrepreneurial Universities in American Academic System”, Minerva, 21: 198-233.

Halkier, H. ve M., Danson (1998). Regional Development Agencies in Western Europe: A Survey of Key Characteristics and Trends, London: Jessica Kingsley Publishers Ltd.

Harvey, J. (2004). “Rural Universities and Rural Development: Making a Difference. A Case Study from Rural Australia”, A paper presented to the Europe at the Margins: EU Regional Policy, Peripherality and Rurality Conference. Angers, France, (15-16 April), 1-6.

Hasanoğlu, M. ve A., Ziya (2006). “Avrupa Birliği İle Bütünleşme Sürecinde Türkiye’de Bölgesel Kalkınma Ajansları”, Sayıştay Dergisi, 60: 81-103.

Jeffery, C. (2001) . The Resurgence of Regional Governments, Universities and the ‘New Regionalism’, ACU Conference of Executive Heads, Cyprus, (22-26 April), 1-6.

Karaduman, E. (1992). Ekonomik Kalkınmada Finansman ve Organizasyon, Yüksek Lisans Tezi, TODAİE, Ankara

Karlsen, J. (2005). “The Knowledge Concept and Universities Third Role”, Paper to be presented at Seminar in Kingston (10.12.2005), 1-13.

Kırklareli Üniversitesi (2011) “Kırklareli Üniversitesi 2013 – 2017 Yılı Faaliyet Raporu”, <http://sgdb.klu.edu.tr/Sayfalar/433-stratejik-plan.klu>, indirme tarihi: 23.12.2016

Kırklareli Üniversitesi, 2017, http://sgdb.klu.edu.tr/dosyalar/birimler/sgdb/dosyalar/dosya_ve_belgeler/2013-2017%20Stratejik%20Plan.pdf

Newlands, D. (2003). “The Role of Universities in Learning Regions”, Paper presented for ERSA 2003 Congress, University of Jyväskylä, Finland, (27-30 August), 1-20.

Odabaşı, Y. (2006). “Değişimin ve Dönüşümün Aracı Olarak Girişimci Üniversite”, Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, 1(1): 87 – 104.

Özer, Y. E. (2011). “Girişimci Üniversite Modeli ve Türkiye”, Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 15(2): 85 – 100.

Öztürk, S. , İ., TORUN, ve Y., ÖZKÖK, (2011). “Anadolu’da Kurulan Üniversitelerin İllerin Sosyo-Ekonomik Yapılarına Katkıları”, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 8 (16): 145-158.

Öztürk, S. , İ., TORUN ve S., SAYIN (2009). “Üniversitenin Sosyo-Ekonomik Gelişmeye Etkisi: Kafkas Üniversitesi Örneği”. İktisat Dergisi, 491: 71-84.

Parellada, F.S. ve J.C., Bertran (1999). “The Responses of Higher Education Institutions to Global Challenge: Innovative Universities and Human Resources Development”, Higher Education in Europe, 24(1): 67 – 79.

Sakınç, S., ve S.A., Bursalıoğlu (2012). “Yükseköğretimde Küresel Bir Değişim: Girişimci Üniversite Modeli”, Yükseköğretim ve Bilim Dergisi, 2(2): 92-99.

Sternberg, E. (1997). The Defects of Stakeholder Theory. Corporate Governance, 5/1, 3-1.

Tübitak (2016) “Girişimci ve Yenilikçi Üniversite Endeksi” <http://www.tubitak.gov.tr/tr/kurumsal/politikalar/icerik-girisimci-ve-yenilikci-universite-endeksi>, indirme tarihi: 23.12.2016

Türk, İ. (1970). İktisadi Planlama Prensipleri, Ankara: Emel Matbaası

KENTSEL DEĞİŞİM-DÖNÜŞÜM SÜRECİNDE ÜNİVERSİTELERİN ROLÜ "KIRKLARELİ ÖRNEĞİ"

Hatice Meltem GÜNDOĞDU*

Mete Korhan ÖZKÖK**

ÖZET

Üniversitelerin kuruldukları kentlere doğrudan etkileri incelendiğinde, bölgeye, kente, üniversitenin ölçeğine göre farklılık gösterdiği bilinmektedir. Aynı zamanda üniversitelerin bir kente olan katkısı, altyapısı ile doğrudan ilişkilidir. Üniversitelerin kurulması ile gelen fırsatlar doğru değerlendirildiğinde, üniversitelerin buldukları kentlere çok yönlü katkılarda bulunmaktadır. Bu kapsamda büyük potansiyellere sahip Trakya bölgesinin üniversite ve kent arasındaki katkı ve ilişkilerinin mevcut durum ve gelecek öngörülerini açısından irdelenmesi önemlidir. Kampüs alanlarının mekansal yer seçimi ile başlayan etkileşim sürecinde, kente katkılarının gözlemlenebilmesi, mevcut durum ve gelişen altyapının ortaya çıkartılması ile mümkündür. Bu da, kentte mekansal değişim-dönüşüm sürecinin incelenmesini önemli kılmaktadır.

Çalışmanın amacı, Kırklareli Üniversitesinin Kırklareli'ne mekansal sosyal kültürel ekonomik anlamda katkısının artırılabilmesi için üniversitenin kurulması ile başlayan etkileşim sürecinin mekansal olarak değerlendirilmesinin yapılarak mevcut altyapının ortaya çıkartılması ve üniversitelerin katkılarının artırılması için yapılabilecek çalışmaların belirlenmesidir. Bu bağlamda çalışmada üniversitelerin kentsel değişim-dönüşüm sürecindeki rolü, Kırklareli özelinde "mekansal gelişimdeki etki"

* Yrd.Doç.Dr., Kırklareli Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, gundogdumeltem@klu.edu.tr

** Araş.Gör., Kırklareli Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, metekorhanozkok@klu.edu.tr

başlığı altında değerlendirilmiştir. Çalışma kapsamında Trakya bölgesinde ve Kırklareli özelinde Kırklareli Üniversitesinin etkilerinin öncelikle mevcut durumu belirlenmiş ve gelecekteki gelişme sürecinde katkısının artırılmasına yönelik öneriler getirilmiştir.

1. GİRİŞ

Üniversiteler sosyo-ekonomik ve kültürel anlamda kentlere katkı sağlayan en önemli yatırımlardan biridir. Üniversitelerin açılması kentin ekonomik kalkınmasına etki ederken, sosyo-kültürel anlamda çeşitliliğin artmasına da katkıda bulunmaktadır. Üniversite ile gelen öğrenci ve kurum çalışanları, ilgili kent ve bölgede insan akışlarını başlatarak, nüfusun yaş aralıkları ve göç yapısında değişimlere neden olmaktadır. Buna bağlı olarak yeni gelen nüfusa yönelik kentsel hizmetler ve sektörlerde çeşitlilik artmakta, kurumsal çalışanlar ile beraber yeni istihdam alanları oluşmakta, ekonomik canlılık artmaktadır. Ayrıca mekanda öğrenci ve çalışanlara yönelik konut talebinin ve arzın oluşması ile beraber gayrimenkul yapısında değişimlerin koşutunda da mekansal dönüşümlerin oluştuğu izlenebilmektedir.

Bu potansiyeli ile üniversiteler bir yandan doğrudan mekansal gelişim sürecini hızlandırırken diğer yandan kendi bünyesinde yapılan araştırma ve çalışmalarla kentin gelişim potansiyeli ve ilerlemesinde etken bilimsel katkının paylaşımını arttırmaktadır. Bu bağlamda üniversitelerin açılması ile gelen katkı, öncelikle sosyo-ekonomik, kültürel, mekansal değişim ve ilerleme olarak görünse de, bölge ve kent için yapılan bilimsel çalışmalarla oluşan bilgi birikiminin önemi de büyüktür.

Dolayısı ile üniversitelerin kentsel değişim - dönüşüm sürecinde birçok rolü bulunmaktadır. Örnek çalışma alanı olarak seçilen Kırklareli ilinde de, 2007 yılında kurulan Kırklareli Üniversitesi ile beraber bu değişim - dönüşüm sürecini izlemek mümkündür.

Çalışmada, üniversitelerin bölgesel ve kentsel değişim-dönüşüm sürecindeki rolü, Kırklareli özelinde "mekansal gelişimdeki etki" başlığı altında değerlendirilecektir. Bu doğrultuda, üniversitelerin yarattığı mekansal gelişimdeki etki; kentsel ölçekte sürdürülebilir planlama ve gelişim açısından

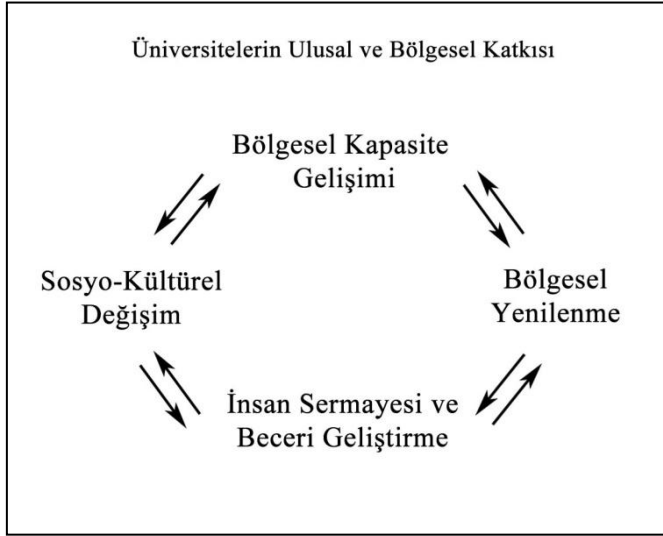
ele alınarak irdelenecek, kent formu gelişim süreci ve kentin büyüme yönleri incelenerek, üniversite öğrencilerinin, kente bakışı, talep ve değerlendirmeleri kapsamında, üniversitenin Kırklareli'ne etkisi ortaya konacaktır. Bu çalışma, Kırklareli kentinin mekânsal ölçekte gelişiminin, mevcut durum ve üniversite ile oluşan potansiyelleri ortaya koyularak değerlendirilmesi, ayrıca kentin geleceğine yönelik önerilerin getirilmesi açısından üniversitelerin Trakya bölgesine katkısını izlemede altlık niteliği taşımaktadır.

2. ÜNİVERSİTELERİN KENTSEL DEĞİŞİM SÜRECİNDE ETKİLERİNİN İZLENEBİLMESİNDE “ETKİLEŞİM SÜRECİ” YAKLAŞIMI

Üniversitelerin kurulması ile gelen fırsatlar doğru değerlendirildiğinde, üniversitelerin buldukları kentlere çok yönlü katkılarda bulunmaktadır. Florax'a göre bunlar: i) Kentsel gelir, kent ekonomik yapısı ve işgücü hareketliliğinde iyileşme sağlanması, ii) Konut, sağlık olanakları, iletişim ve taşımacılıkta iyileşme gibi fiziki altyapı katkıları, iii) Kültürel etkinliklerin artması, yaşam kalitesinin iyileşmesi gibi sosyal ve kültürel katkılar, iv) Eğitime katılma oranında artış, doğum ve ölüm oranlarında düşüş, göçün azalması gibi eğitimsel ve demografik katkılardır (Öztürk. vd., 2011).

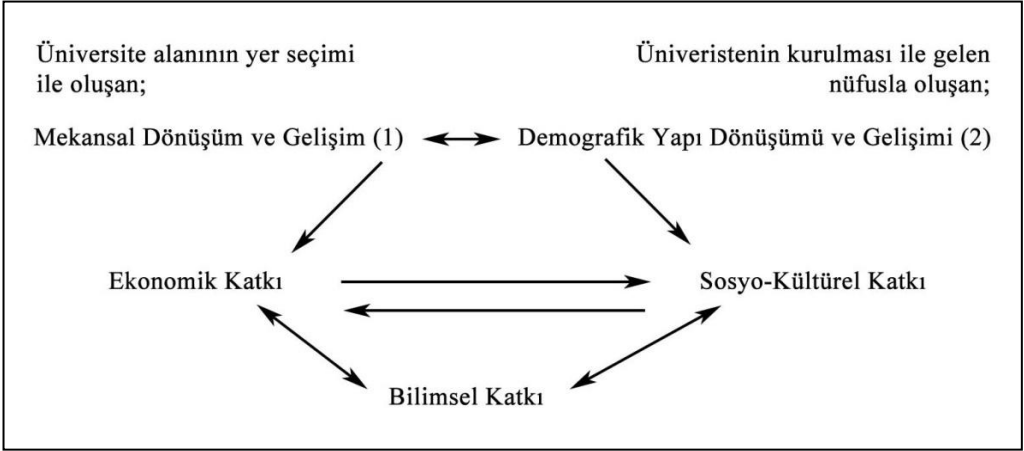
Bu kapsamda üniversitelerin temel görevi olan araştırma ve öğretim işinin desteklenmesi için bir üniversitenin altyapısına yapılan bölgesel yatırım kalkınmada önemlidir. Ancak üniversitelerin bölgesel/kentsel gelişimde sürükleyici değil tamamlayıcı etkide olduğu da bilinmelidir. En temel düzeyde üniversiteler kentlerin yapıları çevre ve kültürel hayatına katkıları ve yerel mallar ve hizmet alıcıları olan geniş bir meslek alanındaki büyük işverenler olarak yerel ekonomilerdeki destekleyici kurumlardır. Bölgesel kalkınmada aktif bir destekleyici olmasalarda yerel ekonomiye bu katkıları ile kalkınmada çoğaltıcı etkiye sahiptirler. Bir üniversitenin yapabileceği aktif katkılar neler olabilir sorusuna Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD)'nün hazırladığı raporda dört alan önemli görünmektedir. Üniversitenin araştırma ve öğretim işlevine bağlı insan sermayesi gelişimi, üniversitelerin kamu hizmeti rolü ile bağlantılı sosyo-kültürel gelişim, ekonomik canlanma ve ticari yenilik, son olarak üniversitenin bölgenin kurumsal kapasitesine entegrasyonu ile oluşan

katkıdır. Ancak bu dört katkının bütünleşmesi ile üniversiteler bölgesel kalkınma sürecinde sadece “pasif” bir rol yerine “aktif” bir rol alabilirler. Bunun sağlanması ise güçlü bir altyapının oluşturulması ile mümkündür. Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD)’nün yaptığı araştırma raporunda belirtilen üniversitelerin ulusal ve bölgesel katkısı, Bölgesel Kapasite Gelişimi, Sosyo-Kültürel Değişim, Bölgesel Yenilenme, İnsan Sermayesi ve Beceri Geliştirme başlıkları altında şematik olarak görülmektedir (European Union Guide, 2011) (Şekil 1).

Şekil 1: Üniversiteler ve etkileşim çemberi (OECD Raporu) (European Union Guide, 2011).

Bu yapı itibarıyla üniversiteler, bir yandan yarattığı gelir akımı ile kentin gelişmesinin maddi koşulunu oluştururken, diğer yandan da gelişmenin bilimsel ve sosyo-kültürel koşullarını hazırlamaktadır (Öztürk. vd., 2011). Üniversitelerin asıl kurulma amacı olan eğitim ve bilimsel bilgi üretimi; insan sermayesinin artırımı ve becerilerinin geliştirilmesinde, kent için bilimsel araştırmaların yapılması ve faaliyetlerin düzenlenmesi ile hem ekonomik kalkınmada hemde sosyo-kültürel gelişimde doğrudan etkidedir. Yukarıda bahsi geçen bilgiler doğrultusunda, öncelikle üniversitelerin kurulduğu bölgelere getirdiği katkının anlaşılmasında “etkileşim süreci” bağlamında basit bir şema geliştirilmiştir (Şekil 2).

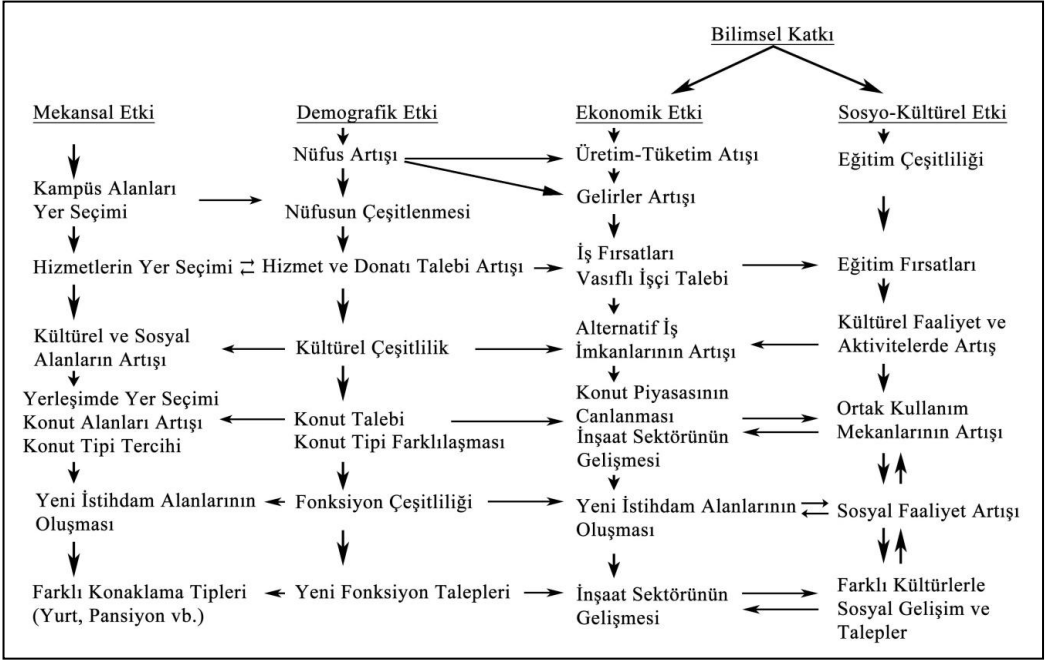

Şekil 2. Üniversite ve Bölgesel Gelişim Arasındaki Etkileşimli Süreç Şeması.

Bu şemada görüldüğü gibi, üniversite alanlarının yer seçimi ile oluşan mekansal dönüşüm ve gelişim, üniversitelerin kurulması ile gelen nüfusla oluşan demografik yapı dönüşümü ve gelişimi üniversitelerin bölgeye getirdiği katkıda birincil öncelikli etkidir.

Kentsel değişimin anlaşılmasında en önemli etki, demografik yapıdaki değişim olarak görülmektedir. Üniversitelerin mekansal olarak yer seçimleri bölgesel ve kentsel değişim ve dönüşümü beraberinde “mekânsal etki”, “demografik” farklılaşma ve artışla doğan ekonomik gelişim ve katkı, bilimsel araştırma ve bilimsel bilginin yayılımı, eğitim aktiviteleri ve faaliyetleri ile desteklenmektedir. Bilimsel birikim, üniversite varlığı ile oluşan talep edilen işgücündeki vasıflı işçi, eğitimli işçi toplumsal gelişimde, öğrenci nüfusu ve ihtiyaçları ile doğan kültürel farklılaşma, sosyal ve kültürel yapıdaki değişim ve etkileri de beraberinde getirecektir.

Bu etkileşim; Üniversite kampüs alanlarının yer seçimi ile başlayan mekansal etki ve bununla birlikte gelen nüfusla oluşan demografik etkinin yarattığı ekonomik etki ve sosyo-kültürel etki başlıkları altında aşağıdaki çizelgede izlenebilmektedir (Şekil 3).

Şekil 3: Üniversite Alanları ve Kentsel Alanlar Etkileşiminde Süreç ve Çapraz İlişkiler

Şekil 3’den görüldüğü gibi, bir kentte üniversite kurulması ile ilgili karar alındıktan sonra belirlenen kampüs alanı yeri ve kuruluşu ile başlayan mekansal değişim ve ekonomik hareketlenme, bu alanın çekim etkisi ile birlikte yeni yerleşim alanlarının açılması, yeni hizmet alanlarının yer seçimi, kültürel ve sosyal alan artışı, konut alanlarındaki talep ve konut tipi farklılaşması, yeni istihdam alanlarının oluşması ve farklı fonksiyonel kullanım taleplerini de beraberinde getirmektedir. Aynı şekilde üniversite ile gelen öğrenci, akademik ve idari personelle birlikte artan nüfus, hizmet ve donatı talebini, kültürel çeşitliliği, konut talebi ve konut tipi farklılaşmasını, fonksiyon çeşitliliğini ve yeni fonksiyon taleplerini tetiklemektedir.

Bu talep ve potansiyelle birlikte üretim ve tüketimdeki artış, gelirler artışı ekonomik katkı sağlayarak, iş talebi ve vasıflı işçi yetişmesine öncülük etmekte, konut piyasasının canlanması ve konut tipi farklılaşmaları ile inşaat sektöründe gelişme, talep edilen hizmet, sosyal ve kültürel donatılarla birlikte yeni istihdam alanlarının oluşması kentte ekonomik canlılığın artmasını sağlamaktadır.

Üniversiteler eğitim çeşitliliği ve eğitim fırsatlarının artmasını beraberinde getirmektedir. Buda bir kentte sosyo-kültürel anlamda gelişim için çok önemlidir. Bununla birlikte farklılaşan demografik yapı ve farklılaşan nüfus özellikleri farklı sosyal ve kültürel faaliyetlerle birlikte, kültürel ve sosyal anlamdaki organizasyonların artışı, ortak mekan kullanım talebinin artışı kente yeni bir bakış, yeni bir kimlikte kazandırmaktadır.

Tüm bu etkileşim ağı içinde, üniversiteler gerçekleştirdikleri ileri düzeydeki araştırmalar ve küresel ölçekli eğitim faaliyetleri ile topluma liderlik eden kurumlar olarak toplumsal ve fiziksel çevrenin bugünü ve yarınını şekillendiren dinamiğin bir parçasıdır. Toplum üzerinde eğitimsel, sosyal, bilişsel ve örgütsel etkileri çeşitlendirmektedir. Üniversiteler, kütüphanesi, spor tesisleri, sosyal hizmetleri, araştırma merkezleri, sivil toplum kuruluşları veya yerel yönetimlerle ortak projeleri, yöre halkına yönelik eğitimler, düzenlediği akademik konferanslar, çalıştaylar, kongreler, açık oturumlar, öğrenci kulüplerinin etkinlikleri, varsa radyoları veya televizyonları ile kuruldukları kentlerin sosyal ve kültürel yapısını etkilerler. (Gerçek, 2011:1). Düzenlenen faaliyetlerle kent dışından gelenlere de ev sahipliği yaparak kentte ekonomik canlılığın artmasına, eğitimde fırsat eşitliği ile yeni genç nüfusun yetişmesine, farklı istihdam alanlarının açılması ve talebine öncülük etmektedir. Ayrıca üniversitelerde yapılan araştırma ve çalışmaların bölge ve kente ilişkin çok çeşitli disiplinlerde ve konularda güncel bilgilerin elde edilmesi, potansiyel ve problemlerin değerlendirilmesi ve kentin gelecekteki vizyonuna yerel yönetimlerle işbirliği içinde katkıda bulunmasını sağlamaktadır. Üniversite ve kente dair oluşan bilgi birikimi ile yenilikçi proje potansiyelleri ortaya çıkmaktadır.

3. LİTERATÜR ARAŞTIRMASI

Yapılan literatür araştırmasında; üniversitelerin bölge ve kente katkısının incelendiği bilimsel çalışmaların; “Ekonomik Kalkınma”, “Yerel Ekonomiye Katkı”, “Sosyo- Ekonomik ve Kültürel Yapıya Katkı” ve “Kentleşmeye Etkiler” başlıkları altında toplandığı görülmüştür. Bu başlıklar altında yapılan çalışmalar değerlendirilmiştir.

“Ekonomik Kalkınma” başlığı altında; İstanbul ve Ankara illeri dışında kurulan ilk üniversitelerden biri olma niteliğini taşıyan Karadeniz Teknik Üniversitesi'nin (1955), Trabzon ve çevresine doğrudan ve dolaylı “ekonomik katkıları”nı inceleyen çalışma incelenebilir. Aydemir'in, “Karadeniz Teknik Üniversitesi'nin kent ve bölge ekonomisine doğrudan ve dolaylı ekonomik etkileri” adlı çalışması üniversitenin bölgeye ve Trabzon iline yaptığı ekonomik katkıları ölçen çarpan katsayısına ilişkin bir araştırmadır (Aydemir, 1994). Özyaba'nın “Kentsel gelişmede üniversitenin rolü: Uludağ Üniversitesi ve Bursa” konulu araştırmada bu konudaki ilk çalışmalardan biridir. Özyaba çalışmasında, üniversitelerin bölgesel ekonomik kalkınmadaki rollerini ve kentsel gelişmeye etkilerini genel bir yaklaşımla ele aldıktan sonra, Uludağ Üniversitesi'nin bu anlamdaki etkilerine yer vermiştir (Özyaba, 1999). Karadeniz Teknik Üniversitesi'nin “kent ve bölge iş dünyası ile ilişkileri” üzerinde durularak, üniversitenin bu konuda oynadığı önemli role dikkat çeken 2005 yılında yayınlanmış çalışmada referans kaynakları arasındadır (Beyazlı-Aydemir vd. 2005). Görkemli ise “Selçuk Üniversitesi'nin Konya kent ekonomisine etkileri” adlı çalışmasında, 2003 yılında Selçuk Üniversitesi'nin Konya ekonomisine sunduğu toplam gelir katkısını ve toplam istihdama olan etkisini araştırmıştır (Görkemli, 2009). Akçakanat, Çarıkçı ve Dulupçu'nun “Üniversite öğrencilerinin buldukları il merkezine ekonomik katkıları ve harcama eğilimleri: Isparta 2003-2009 yılları örneği” makalesi (Akçakanat vd., 2010) ve Çalışkan'ın, Uşak Üniversitesi'nin Uşak kentine olan katkılarını araştırdığı “Üniversite öğrencilerinin harcamalarının kent ekonomisine katkısı - Uşak Üniversitesi örneği” makalesinde üniversitelerin kente getirdiği ekonomik katkıyı ortaya koyan önemli bir araştırmadır (Çalışkan, 2010).

“Sosyo- Ekonomik Yapıya Katkı” başlığı altında, Karataş’ın Muğla Üniversitesi’nin etkileri konusunda hazırladığı doktora tezi incelenebilir. Karataş çalışmasında üniversitelerin “sosyo-ekonomik gelişmedeki roller”ine yer vermekte, Muğla Üniversitesi’nin kurumsal yapısı ve gelişimi ile üniversitenin sosyal ve ekonomik gelişme sürecine etkilerini incelemektedir (Karataş, 2002). Türkiye’de üniversitelerin “kentlerin sosyo-ekonomik yapısına katkıları”nı inceleyen diğer bir bilimsel çalışma, Bilginoğlu ve arkadaşlarının “Erciyes Üniversitesi’nin Kayseri İli’nin ekonomik, sosyal ve kültürel yapısına etkileri” adlı araştırmalarıdır. Bu çalışmada Erciyes Üniversitesi'nin 2001 yılı itibariyle Kayseri'ye olan ekonomik katkısı incelenmiştir. (Bilginoğlu vd. 2002). Çınar ve Emsen’in “Eğitim ve iktisadi gelişme: Atatürk Üniversitesi'nin Erzurum İl ekonomisi ve sosyal yapısı üzerindeki etkileri” çalışması (Çınar vd., 2001) bir diğer önemli çalışmadır. Öztürk, Torun ve San’ın, Kafkas Üniversitesi’nin Kars’ın “sosyo-ekonomik yapısına olan etkilerini araştırdığı “Üniversitenin sosyo-ekonomik gelişmeye etkisi: Kafkas üniversitesi örneği” makalelerinde, Kafkas Üniversitesi’nin 2004 yılı itibariyle personel ve öğrenci sayısı kent nüfusunun yaklaşık %10’na tekabül ettiğinden dolayı, kentin kalkınmasında itici bir güç/baskın bir etken olmasa da, kentin sosyo-ekonomik kalkınmasına çok önemli katkılarının olduğu anlatılmaktadır (Öztürk vd., 2009). Öztürk, Torun ve Özkök’ün “Anadolu’da kurulan üniversitelerin illerin sosyo-ekonomik yapılarına katkıları” başlıklı çalışmaları Anadolu’da kurulan Üniversitelerin kentlerin sosyo-ekonomik özelliklerine göre getirdikleri etkideki farklılaşma üzerinde durulmaktadır (Öztürk vd., 2011).

“Yerel Ekonomiye katkı” başlığı altında Atik’in Erciyes Üniversitesi’nin Kayseri iline olan ekonomik katkısını araştırdığı, “Üniversitelerin yerel ekonomiye katkıları: teori ve Erciyes Üniversitesi üzerine bir uygulama (Atik, 1999) başlıklı çalışması, Erkekoğlu tarafından kaleme alınan “Bölge üniversitelerinin yerel ekonomiye katkıları: Sivas Cumhuriyet Üniversitesi örneği” adlı makale bu alandaki örnekler arasındadır. Erkekoğlu çalışmasında, 1998-1999 eğitim öğretim yılı için Sivas Cumhuriyet Üniversitesi'nin kentin istihdam ve ekonomisine katkısını araştırmıştır (Erkekoğlu, 2000). Bu alanda yapılan diğer bir çalışma, Tuğcu’nun 2002-2003 eğitim öğretim yılı itibariyle, Nevşehir kampüste faaliyet gösteren fakülte ve yüksek okulların kent

ekonomisine yaptığı katkıyı incelediği “Üniversitelerin yerel ekonomik faaliyet hacmine katkıları: Nevşehir örneği” çalışmasıdır (Tuğcu, 2003). Çatalbaş “Üniversite yerel ekonomi ilişkisinde kutuplaşma teorisi iyi bir model olabilir mi?” makalesinde, kalkınma kutupları bağlamında üniversitelerin kent ekonomisine olan katkılarını arttırabilmek için nerelere kurulması gerektiği üzerinde durmaktadır (Çatalbaş, 2007).

“Kentleşmeye etkiler” başlığı altında Üniversitelerin, kentleşme konusundaki etkilerinin incelendiği çalışmalardan biri Sargın’ın, “Şehirleşme üniversiteler: Üniversitelerin şehirleşmeye etkisi” başlığını taşıyan yayınıdır. Çalışma üniversitelerin etkilerini bir kitap düzeyinde araştıran ve bu konuda coğrafyacılardan ele alınan ilk çalışmadır. Isparta kentindeki Süleyman Demirel Üniversitesi’nin etkilerini araştıran Sargın çalışmasında, Türkiye’deki üniversitelerin gelişme süreçlerini incelenmektedir. Çalışmada Süleyman Demirel Üniversitesi’nin “nüfus, kentsel fonksiyonlar ve ekonomik yapısı üzerine etki”leri alan çalışmaları ile desteklenerek ortaya konmuştur (Sargın, 2006). Diğer önemli bir çalışma Işık’ın Türkiye’de üniversitelerin, kentlerin nüfus, ekonomik ve sosyal yapılarında yarattığı değişimleri ve üniversitelerin bir kentleşme modeli veya nedeni olup olmadığını araştırdığı “Türkiye’de üniversitelerin kentleşme üzerinde etkileri” adlı çalışmasıdır (Işık, 2008). Başka kapsamlı bir araştırma ise Sürmeli editörlüğünde ve Taşçı yönetimindeki “Anadolu Üniversitesinin Eskişehir’e etkileri ve şehrin üniversiteyi algılayışı” adlı projedir (Taşçı vd., 2008). Bu projede, Anadolu Üniversitesi’nin şehre ekonomik ve sosyal/kültürel katkılarının neler olduğu, öğrencilerin yaptığı harcamalar, üniversitenin doğrudan ve dolaylı olarak yarattığı istihdam ve katkıları, çarpan katsayısının bulunması gibi konularda detaylı bir araştırma gerçekleştirilmiştir.

Son çalışmalardan Ergun’un “üniversite ve kent ilişkisi üzerine görüşler: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi örneği” başlıklı araştırması, kente hareket getiren ve canlanmayı sağlayan asıl unsur olan üniversite öğrencilerinin önemine vurgu yaparak tam da bu noktadan hareketle 2006 yılında kurulan Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi’nin ve üniversitenin yer aldığı Burdur kentinin öğrenciler açısından nasıl değerlendirildiğini ortaya koymaktadır

(Ergun, 2014). “Bülent Ecevit Üniversitesi’nin Zonguldak’a etkileri ve kentin üniversite algısı” başlıklı çalışmada üniversitenin kente ekonomik ve sosyo-kültürel katkılarının neler olduğunun ve bunların nasıl geliştirilebileceğinin değerlendirildiği Sankır ve Gürdal’ın çalışması Zonguldak’ta yapılmış ilk çalışma olması bakımından önemlidir (Sankır ve Gürdal, 2014). Yavuzçehre’nin hazırladığı “Üniversitelerin kentlerine etkileri Denizli Pamukkale Üniversitesi örneği” konulu çalışma en güncel çalışmalardan biridir. Araştırmada üniversitelerin kuruldukları kentlere olan demografik, ekonomik, mekânsal, sanayi ile sosyal ve kültürel yapıya etkileri, Türkiye genelinde ve Denizli kenti Pamukkale Üniversitesi (PAU) özelinde tartışılmaktadır. Çalışmada üniversite kenti kimliği sorgulanmakta, Anadolu kentlerinin üniversite kenti kimliği taşıması için kentlerin gidermesi gereken eksikliklere dikkat çekmek amaçlanmıştır. Kentsel altyapının ve ihtiyaçların ortaya çıkartılması ve değerlendirilmesinde, getirilen önerilerle önemli bir çalışmadır (Yavuzçehre, 2016).

Yabancı literatür incelendiğinde, üniversitelerin bölgesel katkı ve etkilerine ilişkin değerlendirmelerle ilgili birçok çalışma bulunmaktadır. Son döneme ilişkin “Üniversitelerin bölgesel gelişim ve çalışma alanlarında innovasyon” konusunun incelendiği (European Expert Network on Economics of Education (EENEE) başlıklı Veugelers ve Del Ray’in 2014’te hazırladığı “Eğitim Ekonomilerinde Avrupa Uzman Network (EENEE) 18 numaralı Analitik Raporu” önemlidir. Bu raporda “üniversitelerin yeniliklere katkısını analiz etmede çerçeve”, “üniversitelerin yenilik ve büyümeye katkısı üzerine kanıtlar”, “üniversitelerin teknolojiye transferine ilişkin kanıtlar”, “ekonomi sektörü olarak üniversiteler iş ve GSYİH üzerindeki doğrudan ve dolaylı etkiler” “üniversitelerin yerel kalkınmaya katkısı” başlıkları altında çok kapsamlı bir araştırma yapılmıştır. Ve sonuçta üniversitelerin innovasyona katkısını arttırmak için örnek teşkil edebilecek politikalar önerilmiştir (EENEE Analitik Rapor, 2014). “Üniversitelerin ekonomik ve inovasyon katkısı; Bölgesel bir perspektif başlıklı Huggins and Johnston’un 2009 senesinde yaptığı çalışma, İngiltere’nin bölgelerinde konumları ve kurum türlerine göre değişiklik gösteren üniversitelerin ürettikleri zenginliklerde farklılaşma gösterdiği vurgulanarak, rekabetçi bölgelerdeki üniversitelerin rekabetçi

olmayan bölgelerdeki üniversitelerden daha verimli olduğu vurgulanmaktadır. Çalışmaya göre geleneksel üniversitelerin üretkenlik, bilgi alışverişi ve toplumla ilişkileri ve kabiliyetleri ile yeni kurulan üniversitelere göre daha verimli olduğu, zayıf bölgelerde kurulan üniversitelerin muadil kurumlarla karşılaştırıldığında bölgesel katkılarının daha düşük performansta olduğu ve bilgi altyapılarındaki gelişiminde yavaş olduğu savunulmaktadır (Huggins ve Johnston, 2009). Avrupa Birliği (Bölgesel Politikalar) koordinasyonunda hazırlanan, Bölgesel Politikalar Koordinasyon Başkanı Hahn ve Eğitim, Kültür, Çokdillilik ve Gençten Sorumlu Komisyon üyesi Vassiliou imzalı “Üniversiteleri bölgesel gelişime bağlama: Pratik rehber” başlıklı çalışma, ekonomik sosyal bölgesel bütünlüğü güçlendirmek amacıyla sürdürülebilir bir şekilde üniversitelerin bölgesel kalkınmaya katkısını iyileştirmeye yardımcı olmak amacı ve hedefiyle hazırlanmıştır. Bölgesel gelişimde üniversitelerin rolü, araştırma etkinlikleri ile bölgesel yeniliğin gelişmesi, işletme ve iş geliştirme, bölgesel insan sermaye vbe becerileri geliştirmeye katkı, toplum kalkınmasında sosyal eşitliğin geliştirilmesi, bölge kalkınmasında üniversitelerin etkilerinde engeller, zorluklar, üniversiteler ve bölgelere bazı işlerde kapasite ve teşvikler için yapılacak uygulamalar konuları üzerine çalışılan çok kapsamlı rehber niteliğindeki araştırmada, akıllı ve sürdürülebilir bölgesel büyümede üniversitelerin katkılarının artırılmasına ilişkin yollar ve öneriler getirilmektedir (European Union Guide, 2011).

Yukarıdaki çalışmalar değerlendirildiğinde, üniversitenin kurulduğu kentlerdeki gelişim ve değişime yönelik, mekansal değişimi ele alan çok fazla çalışma olmadığı görülmektedir. Mekansal özelliklerin daha kapsamlı boyutları ile ele aldığı çalışmaların artışı bu alanı zenginleştirilecektir.

4. ÇALIŞMADA İZLENEN SÜREÇ

Üniversitelerin mekansal yer seçimi ile başlayan etkileşim sürecinde, kente katkıların gözlemlenebilmesi, mevcut durum ve gelişen altyapının ortaya çıkartılması ile mümkündür. Bu da, bölge ve kentte mekansal değişim-dönüşüm sürecinin incelenmesini önemli kılmaktadır. Bu bağlamda çalışmada üniversitelerin kentsel değişim-dönüşüm sürecindeki rolü, Kırklareli özelinde "mekansal gelişimdeki etki" başlığı altında değerlendirilmiştir.

“Mekânsal gelişimdeki etki”nin incelemesi sürecinde, tamamlanmış olan “Sürdürülebilirlik kavramı ve sürdürülebilir planlama bağlamında Kırklareli Merkez Yerleşmesi” (Özkök vd., 2016), “Kırklareli kent algısı üzerine deneysel bir çalışma” (Gündoğdu vd., 2016), Kırklareli kent formu ve arazi değerleri ilişkisi (Gündoğdu ve Altın, 2015) başlıklı çalışmalarından temellendirilerek oluşturulmuştur. Konu, Kırklareli İli ile ilgili getirilen üst ve alt ölçekli planlama kararları ile oluşan etkinin araştırıldığı “Sürdürülebilir planlama bağlamında değerlendirme”, Kırklareli merkez bölgesi morfolojik yapılanma ve konut tercihlerindeki farklılaşmanın araştırıldığı “Kentsel morfolojide ve konut tipolojisinde değişim/dönüşüm açısından değerlendirme”, planlarda parçacıl uygulamalara ve parselyona ilişkin “Planlamanın sürecinde parçacıl uygulamalar açısından değerlendirme”, son olarak üniversiteler ve üniversitelerle birlikte kent altyapısına ilişkin görüşlerin alındığı üniversite öğrencileri ile yapılan anket çalışması ile belirlenen “Kent imajı açısından değerlendirme” başlıkları ile ele alınmıştır.

5. KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ GENEL ÖZELLİKLER

Kırklareli Üniversitesi, 29 Mayıs 2007 tarih ve 26536 sayılı Resmî Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren 5662 sayılı Kanunla kurulmuştur. Ana kampüsü Kırklareli Merkez ilçesinde bulunmakla beraber diğer ilçelerde farklı konumlarda eğitim vermekte olan Üniversite için yer seçim çalışmaları sonucunda Kırklareli kent merkezinin kuzey batısında, Kayalı Barajı'nın doğusunda, mülkiyetinin büyük bir bölümü maliye hazinesi adına kayıtlı parsellerden yaklaşık 363 hektar alan üniversite için tahsis edilmiştir (ÇŞB, 2011).

2011 yılında onanarak yürürlüğe giren 1/25.000 ölçekli Kırklareli Çevre Düzeni Plan'ında ana amacın; “...sanayi alanları ile beraber üretimi destekleyecek nitelikte çalışabilen "üniversite ve ARGE alanlarının" oluşturulması...” şeklinde belirlendiği ve Kırklareli Üniversitesi'nin bölgede eğitim ve hizmet alanlarında önemli bir aktör, plan kararlarınca öngörülen vizyonel gelişim için destekleyici bir kurum olarak ele alındığı görülmektedir (ÇŞB, 2011). Ayrıca plan kapsamında, Kırklareli iline yönelik yapılan sorun ve potansiyel analizinde Kırklareli Üniversitesi'nin varlığı bölgede önemli bir güçlü yön ve fırsat olarak tanımlanmıştır (ÇŞB, 2011). Planda, Kırklareli

Merkez ilçe, 2. Kademe Hizmet Merkezi olarak önerilmiş ve bölgesel ölçekte önerilen spor ve donatı alanları, fuar alanı ve eğitim bilişim teknoloji alanı gibi donatılar ile üniversite arası kurgulanan ilişkilerle ekonomik ve toplumsal kalkınmaya yönelik kararlar getirilmiştir (ÇŞB, 2011).

Kırklareli Üniversitesi bünyesinde bulunan 10 adet fakülte, 3 adet enstitü, 3 adet yüksekokul, 1 adet devlet konservatuarı, 7 adet meslek yüksekokulu, 3 adet rektörlüğe bağlı bölüm, 14 uygulama ve araştırma merkezi ile plan kararlarında öngörüldüğü üzere bölgesel ölçekte eğitim ve hizmet sunumu açısından önemli bir aktördür (KLÜ, 2016).

Bölgesel ölçekte Kırklareli Üniversitesi'nin yarattığı akış ve ilişkiler, kent ölçeğinde ekonomik ve mekânsal yapıda etkilerini göstermektedir. Üniversitenin yarattığı mekânsal gelişim etkilerini gözlemlemek üzere, kent makroformunda görülen değişim/dönüşüm ve planlamanın değişim/dönüşüm sürecinde yeterliliği incelenmiştir.

6. MEKÂNSAL GELİŞİMDEKİ ETKİ

6.1. Sürdürülebilir Planlama Bağlamında Değerlendirme

Parçacıl planlama yaklaşımı, yoğunlaşma, ayrıcalıklı imar hakları, tarım alanları, orman alanları, su havzaları gibi eşik alanları da içeren ve ortak yaşam kaynaklarını tüketen gelişme modeli, mevcut kent dokusunun arazi kullanım örüntüsünde çözüm gerektiren sorunlar planlamada yeni arayışları yönlendirmiş, çözüm yaklaşımları sunan sürdürülebilir planlama ve kentsel gelişme son yarım yüzyılda artan oranda gündemde ağırlıklı yer almaya başlamıştır. Uluslararası düzenlemelerle kavramsal içeriği ortaya konan, ekonomik, sosyal ve çevresel mekândaki gereksinimlerin, kaynakların uzun vadede dengeli kullanımını ve gelecek kuşakların ihtiyaçları düşünülerek giderilmesini gerektiren sürdürülebilir kalkınma; yukarıda tanımlanan sorunların çözümünde ve planlama anlayışında yol gösterici niteliktedir. Kentlerin sürdürülebilirliği ise ülkesel ve bölgesel kalkınma, gelişme ve kaynak yönetimi için büyük önem taşımaktadır. Bu açıdan; yerel yönetim politikaları, üst ve alt ölçek plan yaklaşımları, planlamada bütünsel yapı, eşitlikçi ve katılımcı planlama, kamu yararının tanım içeriği, sosyal donatı

kavramının ön planda olması, "sürdürülebilir gelişim" için önem taşımaktadır (Özkök vd. 2015).

Bölgesel plan kararlarının sürdürülebilir gelişme açısından değerlendirilmesinde; Trakya'nın bugünü ve geleceği için yapılması gerekenlerin tartışıldığı ve bugünkü durumun saptandığı Trakya'da sanayileşme ve çevre sempozyumu ilk olarak 3-6 Ocak 1996 tarihinde Çorlu'da yapılmıştır. Sempozyumda Trakya'nın tarım, orman, sanayi envanteri, yer altı ve yerüstü su rezervleri, kentsel yerleşme ve gelişim yönleri, nüfusları saptanmış, yapılan çalışmalar sonucunda doğal kaynakların hızlı bir kirletilme ve tüketilme sürecinde olduğu ortaya çıkmıştır. Trakya bölgesi için bir bölgesel kalkınma planının yapılması zorunlu görülmüştür. Buna göre yapılacak olan planın ana temel amacı ise ekolojik dengeyi esas alarak başta tarım ve sanayi olmak üzere tüm sektörler arasında dengeli, sağlıklı ve sürekli ilişkiler oluşturacak bir kalkınma modelinin oluşturulması ve gerçekleştirilmesi şeklinde belirlenmiştir (MMO, 1999). 1996'da başlayıp 1997 ve 1999 yılları ile devam eden Trakya'da Sanayi ve Çevre Sorunları Sempozyumlarından yaklaşık 3 sene sonra Çevre Bakanlığı ve Trakya Üniversitesi arasında Ergene Havzası Çevre Düzeni Planı protokolü imzalanmıştır. Bununla beraber Trakya Üniversitesi, Trakya Bölgesel Plan Eşgüdüm Uygulama Araştırma Merkezi'ni kurmuştur (MMO, 1999; ÇŞB, 2009).

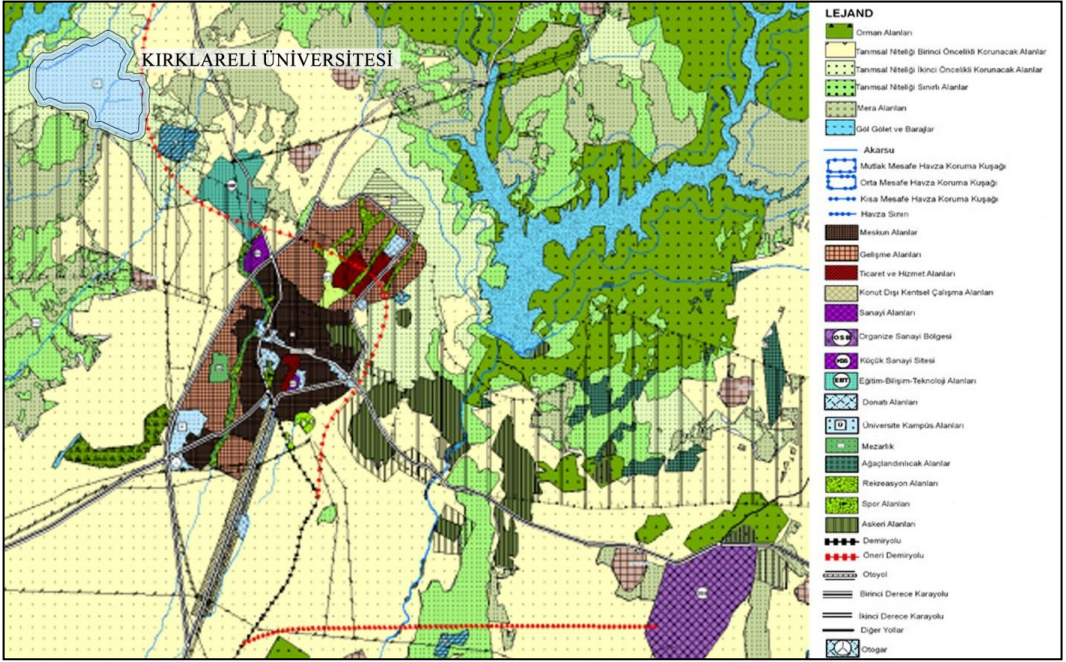
Bu süreçten sonra ise Trakya'nın mevcut durumu, gelecekte oluşabilecek tehditler ve kullanılabilir potansiyeller, bölge planlamasının temel konuları, uygun planlama modelinin oluşturulması ile ilgili çalışmalar yapılmaya başlanmıştır. 2009 yılında onanan 1/100.000 ölçekli Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası Revizyon Çevre Düzeni Planı üst ölçek kararlarına bağlı olarak 1/25.000 ölçekli Kırklareli Çevre Düzeni Planı hazırlanmış ve 2012 yılında onanmıştır (ÇŞB, 2009). Plan 2023 hedef yılı alınarak hazırlanmış ve Kırklareli kent merkezi için ilçe toplamı 125.500 kişi olmak üzere kent nüfusu 95.000 kişi olarak belirlenmiştir (ÇŞB, 2011).

2012 onanlı 1/25.000 ölçekli Kırklareli Çevre Düzeni Planı'nın Kırklareli kent merkezi özelinde getirdiği kararlar incelendiğinde; 1/100.000 ölçekli Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası Revizyon Çevre Düzeni Planı'nda

belirlenen “2. Kademe hizmet merkezi” kimliği çerçevesinde kararların getirildiği görülmektedir. Tarımsal üretimi korumak, tarıma bağlı ekonomik gelişmeyi sağlamak için kent merkezinin güneyinde bulunan tarım ve mera arazileri, 1. Dereceden korunacak alanlar olarak belirlenmiş bununla beraber su kaynaklarının korunması için koruma kuşakları belirlenmiştir. Tarımsal ekonomiyi güçlendirmek için Tarımsal Alt Bölge (TAB) ve Tarımsal Organize Bölge (TOB) alanları oluşturulmuştur. Sanayiye bağlı ekonomiyi güçlendirmek için organize sanayi bölgesine yönelik düzenlemeler getirilmiş ve organize sanayi bölgesi dışında sanayi alanı oluşturulmamıştır. Bununla beraber, kent merkezi kuzeyinde bulunan ve İnci Deresi yer altı su besleme alanı üzerinde kalan mevcut küçük sanayi sitesinin, Kırklareli Üniversitesi ile ilişkisinin kurulabilmesi için eğitim, bilişim ve teknoloji alanına dönüştürülmesi kararı alınmıştır. Kırklareli özelinde getirilen turizm kararlarına bağlı olarak, kent merkezi için “kültür turizmi” kararı alınmıştır. Ekonomi alanında getirilen bu kararların ve mekânsal gelişimi desteklemek için entegre ulaşım sistemleri oluşturulmuştur. Ayrıca atıkların bertarafı için, katı atık depolama ve geri dönüşüm tesis alanları önerilmiştir (ÇŞB, 2011) (Şekil 4).

Kent merkezinin gelişme yönü ise batı ve TOKİ toplu konutlarının bulunduğu kuzeybatı yönü olarak belirlenmiştir. Bununla beraber, belirlenen yeni gelişme konut alanlarının bulunduğu kuzey-kuzeybatı yönünde yeni bir kent merkezinin oluşturulması kararı alınmıştır.

Plan kararları incelendiğinde kent merkezinde bulunan mevcut 555,64 hektarlık meskun konut alanına ek olarak toplam 612,54 hektarlık gelişme konut alanının açıldığı ve mevcut 1991 yılı onanlı alt ölçek planda belirlenen 1075,87 hektarlık plan alan sınırının, toplamda 3572,95 hektara çıkarıldığı görülmektedir (ÇŞB, 2011). (Şekil 4).

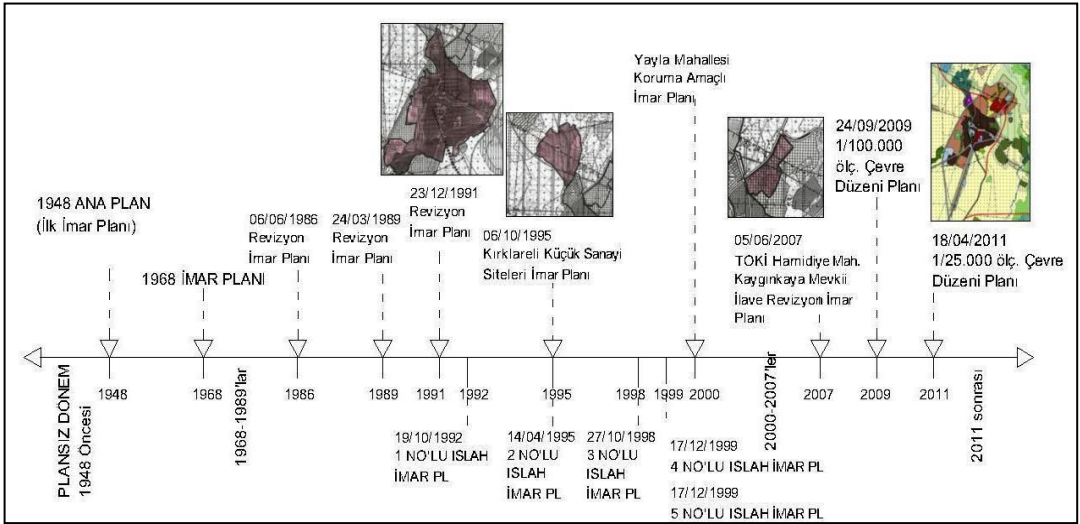

Şekil 4: 1/25.000 ölçekli Kırklareli Çevre Düzeni Planı- Kırklareli Kent Merkezi (ÇŞB, 2011).

Sürdürülebilir mekansal gelişim ilkeleri doğrultusunda, üniversitenin yer seçimine bakıldığında; yararlı maliyet hesabı ile mülkiyetin maliye hazinesine ait olması birinci öncelik taşımakta olup, verimli tarım topraklarının daha yoğun olarak bulunduğu güney, güneydoğu-batı yönlerinden uzakta, kentin gelişim yönü olarak belirlenen kuzey, kuzey-batı yönünde kurulması sürdürülebilir gelişmeyi destekleyen bir karardır. Ancak Kayalı Baraj Göletine yakın olması su kaynaklarının kullanımı ve değerlendirilmesinde hassas bir altyapı sorununu beraberinde getirmektedir. Üniversitenin kent merkezinden çok uzakta oluşu erişilebilirlikte sadece karayolu ile desteklenen bir kent niteliğindeki Kırklareli'nin ulaşımında alternatif çözümleri getirerek kentsel gelişim sürecinde hazırlanacak projelerin ve yatırımların bu yönde desteklenmesini sağlayacaktır.

Alt ölçek planlar sürdürülebilir gelişme açısından değerlendirildiğinde; Kırklareli Belediyesi 1878'de kurulmuş, Cumhuriyet ilanı ile beraber yeni örgütlenen belediye sistemi 1963 yılında faaliyete geçmiştir. Planlama ile ilgili

ilk çalışmalar 1940'ta başlamış ve kentin ilk kadastro çalışmaları yapılmıştır. Kentin ilk imar planı 1948 yılında ikinci imar planı ise 1968 yılında yapılmıştır (Aysu vd., 1984). Kentin üçüncü imar planı ise 1986 yılında Yıldız Teknik Üniversitesi (YTÜ) Şehir ve Bölge Planlama Bölümü tarafından kent merkezi ve çevresini kapsayan 1048 hektarlık alan için 1/1000 ve 1/5000 ölçeklerde hazırlanmış ancak ilgili plan 1989 ve 1991 yıllarında Kırklareli Belediyesi tarafından revize edilmiştir. Revizyon çalışmaları, 1/1000 ölçekte yapılmış, 1/5000 ölçekte ek revize çalışmaları yapılmamıştır. Plan 2005 yılı hedef alınarak yapılmış ve nüfus projeksiyonu 125000 kişi olarak belirlenmiştir. 1986 yılı onanlı, 1991 yılı revize onanlı imar planında farklı olarak; bölge-alt bölge ve il özelindeki gelişim süreçleri ve potansiyeller incelenerek makrodan mikroya inen öneriler ve stratejiler geliştirilmiştir. Planda donatı alanları ve ulaşım yapısı ile ilgili kararlar getirilmiş, yoğunluk kademeleri oluşturularak buna bağlı olarak yapı nizam tipleri ve kat yükseklikleri belirlenmiştir. Bununla beraber İnci Deresi ve çevresini içine alan yeşil koridorlar ve akslar belirlenmiştir (Aysu vd., 1984; MSGÜ, 1991). Kırklareli kent merkezi için geçerli olan plan 1991 Revizyon İmar Planı olarak geçmektedir. 1991 yılından günümüze geldiğimizde arada geçen 24 yılda herhangi bir imar planı yapılamadığı görülmekte olup (Şekil 5), kentsel ihtiyaçlar genelde plan tadilatları, ıslah imar planları ve mevzi planlar gibi parçacıl uygulamalarla çözülmeye çalışılmıştır.

Şekil 5: Kırklareli Kent Merkezi Planlama Süreci (Gündoğdu ve Altın, 2015).

Kırklareli kent merkezindeki mevcut planların ve parçacıl uygulama niteliğine sahip diğer planların, mekânı yönetmede sadece fiziksel boyutla ilgili konularda yoğunlaştığı ve uygulamaların genelde parsellere yapılaşma hakkı tanımak ve mekânsal büyümeyi sağlamak amacıyla kullanıldığı görülmektedir. Ayrıca 1991 revizyon imar planından bugüne gelindiğinde aradan geçen 24 yılda herhangi bir imar planı yapılamaması ve bunun yerine plan tadilatları ile mekânsal sorunların giderilmeye çalışılması; plan öngörülerinin dışında bir gelişimin oluşmasını tetiklemiştir.

Planın mevcut kentsel yapıda görülen olumsuzlukları gidermede ve sürdürülebilir mekânsal gelişmeyi sağlamada çok sınırlı bir gücü olduğu görülmektedir. Planın mekâna yönelik getirdiği kararların genelde çevresel sürdürülebilirlik ile ilgili; doğal-yapay çevre arası ilişkiyi sınırlandıracak yeşil koridorların oluşturulması, konut bölgelerinde altyapı ile ilgili uygulamaların yapılması, çevreyi kirlетici etkisi olan sanayi faaliyetlerinin kentten uzaklaştırılması ve kentsel donatı alanlarının güçlendirilmesi konularında yoğunlaştığı görülmektedir. Bununla beraber, planın sosyo-ekonomik ve yönetim ile ilgili konularda kararların kapsamlı bir şekilde tanımlanmadığı ve genel itibari ile fiziki yapıyı ele alan, güncel kaygı ve sorunlara tam olarak

cevap veremeyen, mekânsal yaklaşımli bir plan niteliği taşıdığı görülmektedir. Mevcut planlama sisteminin görülen sosyo-ekonomik sorunlara bütüncül bir bakış açısı ile çözüm sunacak kapsamlı uygulama araçlarının tanımlanmamış olmasından ötürü, mevcut mekânsal planların da sosyo-ekonomik, politik konulara ilişkin çözümlerler getiremediği görülmektedir.

Kentsel mekânda sürdürülebilir kalkınma açısından ana sorunlara bakıldığında, çevresel sürdürülebilirlik ile ilgili olarak;

- Doğal kaynakların korunumu ile ilgili kararların getirilmemesi,
- Hava, su ve toprakta görülen kirliliklerin azaltılmasına yönelik tanımlı stratejilerin olmaması,
- İklim değişikliğine yönelik stratejilerin geliştirilmemesi ve ekolojik ayak izi değerinin azaltılması ile ilgili önlemlerin alınmaması,
- Atık yönetimi ve geri dönüşüm ile ilgili stratejilerin geliştirilmemesi,
- Alternatif enerji kaynaklarının kullanımı ile ilgili strateji ve teşviklerin geliştirilmemesi,
- Yayılmacı kent formunun engellenmemesi,
- Kentin zgn kimliğinin korunmasına yönelik gelişmiş stratejilerin tanımlanmamış ve planlama sisteminin bu konuda yaptırımlar sunamaması,
- Kentsel tasarım ve konut alanlarının tasarımına yönelik sınırlayıcıların ve tasarım rehberlerinin oluşturulmamış olması,
- Alternatif ulaşım türlerinin kentsel sistem içinde tam olarak kurgulanmamış olması ve bu kapsamda hazırlanan ulaşım plan ve raporlarının uygulanmaması,
- Taşıt kullanımını ve dolayısıyla karbon emisyonunu azaltacak stratejilerin ve uygulamaların geliştirilememesi olarak gruplandırılabilir.

Sosyo-ekonomik yapı ve yönetim ile ilgili olarak ise;

- Kentsel donatı alanlarına eşit ve adil bir şekilde erişimin sağlanamaması,
- Kentte bulunan tüm sosyal gruplar ve kurumlar arası etkin katılımın oluşturulmamış olması,
- Kentsel arazi kullanım ve ulaşım sistemlerinin organizasyonunda engelliler, yaşlılar, çocuklar gibi kullanıcı gruplarına yönelik strateji ve uygulamaların geliştirilmemiş olması,
- Yerel ekonomi ve istihdamı geliştirmeye yönelik gelişmiş strateji ve uygulamaların bulunmaması,
- Ekonomik işletmeler arası ortaklık ağlarının oluşturulmaması,
- Kurumlar arası sürdürülebilirliğe yönelik raporlama çalışmalarının ve kentsel sürdürülebilirliği izlemeye yönelik standartların belirlenmemiş olması,
- Yerel yönetimin mekânsal sürdürülebilirliği sağlamaya yönelik uzun vadeli amaç, vizyon ve hedeflere sahip olmaması şeklinde, özetlenebilir.

Kırklareli merkez bölgesinin üst ölçek ve alt ölçek plan kararlarının ve mekânsal gelişiminin sürdürülebilir gelişme açısından değerlendirilmesi ile ilgili çıkarımlar incelendiğinde;

- Planlama sisteminin fiziksel yapı yanında sosyo-ekonomik yapı ve yönetim ile ilgili konularda karar ve strateji geliştirmesi gerektiği görülmektedir.
- Planlamanın sadece mekânsal ölçekte kararlar üretmekle sınırlı kalmayıp, güncel kaygıları cevaplayacak biçimde kentsel aktörler ve dinamikler arası ortaklıklar ve katılımı oluşturması, planlamaya esneklik ve çeşitlilik katması gerekmektedir.

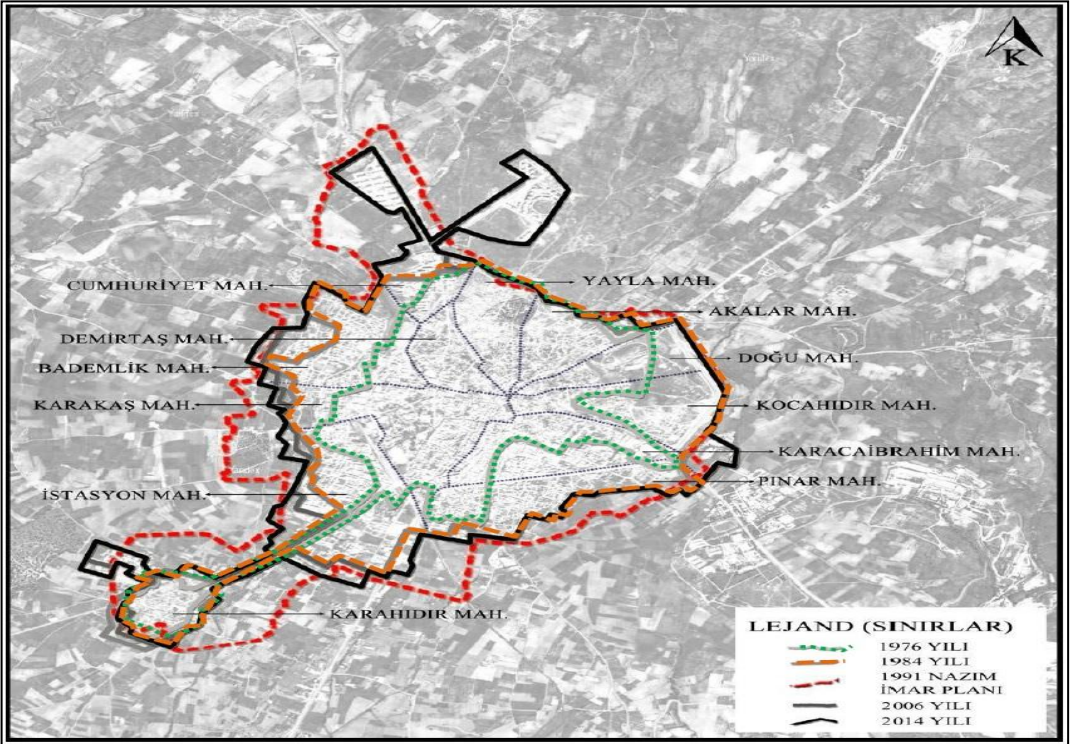
- Yerel yönetimler açısından ise, mevcut mekândaki gelişmeye ilişkin düzenli ve güncel verilerin toplanması ve sürdürülebilir kalkınmaya yönelik uzun vadeli vizyon ve hedeflerin geliştirilmesi gerekmektedir.
- Gelişen ve büyüyen bir turizm, kültür ve "üniversite kenti" olarak tanımlanan Kırklareli kentinde dinamik, esnek, çeşitliliğe sahip ve sürdürülebilirlik ilkelerine uygun bir planlama sisteminin kurgulanabilmesi için planlamada yetkili tüm kurumların birbirleri ile entegrasyonunun sağlanması da gerekmektedir.
- Özellikle üniversite ile işbirliği içinde vizyon geliştirilmeli, üniversitenin varlığının "pasif etkileşim" seviyesinden "aktif" paylaşımcı düzeye çekilmesi gerekmektedir.

6.2. Kentsel Morfolojide ve Konut Tipolojisinde Değişim/Dönüşüm Açısından Değerlendirme

Planlama sisteminin mevcut sorunları açıklanan Kırklareli kentinde, makroformun oluşum ve gelişim süreci, 1976-2014 yılları arası hava fotoğrafları, uydu görüntüleri ve hâlihazır haritaların karşılaştırılması sonucunda hazırlanan görsel bir analiz çalışmasında izlenebilmektedir (Şekil 6).

Kentin 1976 yılındaki yapılı çevre sınırları incelendiğinde, gelişimin kentin kuzey ve güneydoğu yönlerinde yoğunlaştığı görülmekte, 1948 ve 1968 yıllarında yapılan imar planları kararınca oluşturulan meydanlar ve Kurtuluş Caddesi, Fevzi Çakmak Bulvarı, Mustafa Kemal Bulvarı ve İstiklal Bulvarı yönlerinde geliştiği görülmektedir. Özellikle 1980 yılından sonra ise makroformun gelişiminde kamu tesisleri ve karayolu yatırımlarının etkin olduğu izlenmektedir. Kentin doğusunda bugün Doğu ve Kocahıdır Mahallelerinin doğu sınırını oluşturan askeri alanların ve buna bağlı diğer donatıların oluşturulması, yine bu dönemlerde Kırklareli-Dereköy sınır kapısı bağlantısını sağlayan E87 karayolunun tamamlanması, Kırklareli-İstanbul bağlantısının Babaeski yönünde döndürülmesi, gelişimin doğu ve güney yönünde ilerlemesini tetiklemiştir. Ayrıca valilik, eğitim tesisleri, hastane gibi temel hizmetleri sunan sosyal altyapı donatılarının Karakaş Mahallesinde

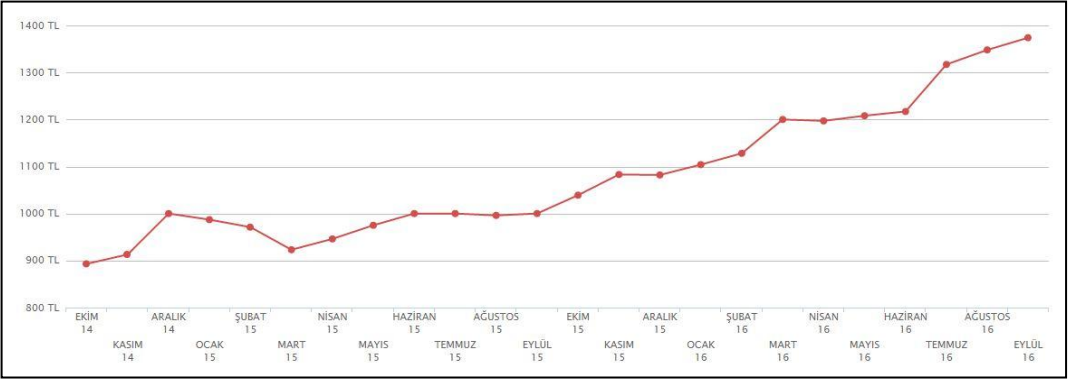
konumlanması gelişimin batı yönünde devam etmesini tetiklemiştir. 1986 yılında yapılmış ve 1988 ve 1991 yıllarında revize edilmiş üçüncü imar plan sınırları ve arazi kullanım kararları incelendiğinde kuzey, güney ve batı yönünde gelişme konut alanları önerildiği görülmektedir. Ayrıca Karakaş Mahallesi ile Karacaibrahim Mahallesinin özellikle, Kırklareli Belediye binası çevresinde oluşturulan donatı ve ticaret kararları ile gelişmesi öngörülmüş, merkezin mahallelerin odağını oluşturan sit alanı ve çevresinde gelişimi öngörülmüştür. 2006 yılına ait yapılı çevre sınırları incelendiğinde, 1991 yılı plan kararları doğrultusunda kuzey, batı ve güney yönlerinde büyümenin devam ettiği görülmektedir. Özellikle 1984 yılından sonra yapılı çevre sınırlarında çok büyük bir değişimin olmadığını ve kentsel büyümenin yatayda değil özellikle parsel ölçeğinde dönüşümlerle üçüncü boyutta görülmeye başladığını söylemek mümkündür (Özkök, 2016).

Şekil 6: 1976-2014 Yılları Arası Kent Makroformunda Görülen Değişim (Özkök, 2016:108).

Kentin bugünkü gelişim eğilimleri incelendiğinde ise, Kırklareli Üniversitesi Kayalı ve Kavaklı Kampüsü toplu taşıma güzergâhında bulunan ve diğer mahallelere göre üniversiteye yakın konumu ile kentin kuzeyinde Cumhuriyet Mahallesi özel toplu konutlar, TOKİ Toplu Konutları ile beraber büyüme görülürken, kentin güneybatısını oluşturan Karahıdır Mahallesi'nde büyümenin daha yavaş olduğu görülmektedir. Kent dokusu içinde kuzeyde İnönü Caddesi, batıda Waldorf Caddesi, İstasyon Altı Caddesi çevresinde yeni yapılaşmalar ile esas büyümenin görüldüğü bölgeyi tanımlamaktadır. Ayrıca Pınarhisar Yolu ve Babaeski Yolu aksları çevresinde yani kentin doğu ve güney yönlerinde ana giriş-çıkış ulaşım aksları çevresinde de büyüme eğilimlerinin ve kentsel yayılmanın başladığı görülmektedir (Özkök, 2016).

Kırklareli Üniversitesi'nin kurulduğu 2007 yılından sonra, bölge bazında başlayan öğrenci, akademisyen ve memur akışları sonucunda kentte artan konut ve yurt talepleri, ciddi bir arzı beraberinde getirmiştir. Eylül 2014 - Ekim 2016 arasındaki konut ortalama birim m² fiyat analizleri incelendiğinde, bu talebe yönelik arz sunumu olduğu ve fiyatların seneler içinde düzenli bir artış gösterdiği görülmektedir (Şekil 7). Merkez ilçe bazında bakıldığında, özellikle Kırklareli Üniversitesi Kayalı ve Kavaklı Kampüsü toplu taşıma güzergâhına, kentin merkezi iş alanlarına yakın konumlarda İnönü Caddesi, batıda Waldorf Caddesi, İstasyon Altı Caddesi çevresinde konut ve yurt sunumunun arttığı, bir önceki bölümde de aktarıldığı üzere büyümenin bu akslar çevresinde olduğu görülmektedir.

Şekil 7: Kırklareli İli Konut Ortalama Birim Metrekare Fiyat Analizi (Eylül 2014-Ekim 2016) (URL-1).

Artan konut ve yurt talepleri, özellikle üniversitenin kurulmasından sonra artan toplumsal- ekonomik ilişkilerin mekâna olan etkileri ve plan kararları sonucunda Kırklareli kent merkezinde, farklı karakterlere sahip, kendi içinde homojen dokular ortaya çıkmıştır (Özkök, 2016). Mevcut yapı incelendiğinde; kentin doğu ve batısında Karacaibrahim, Karakaş, İstasyon Mahallelerinde bitişik nizamlı ve çok katlı yapılar görülmektedir. Kentin güneyinde Pınar Mahallesi çevresinde ayırık nizam ve az katlı yapılar, Karahıdır Mahallesi çevresinde kırsal karakterli konut dokusu görülmektedir. Kentin kuzeyinde bulunan Cumhuriyet Mahallesinde ise çok katlı, taban alanı kullanımı büyük, genel bina ölçülerinden farklı, tip proje uygulamaları ile oluşan doku deseni görülmektedir (Özkök, 2016).

2008 yılında Toplu Konut İdaresi'nin (TOKİ) Cumhuriyet Mahallesi'ndeki 456 konutluk projesi onaylanarak yürürlüğe girmiştir. Proje, bulunduğu bölgede çekim kuvveti etkisi yaratmış, Kırklareli Üniversitesi Kayalı Kampüsüne yakın konumu ile beraber yakın çevrede birçok diğer özel toplu konut projeleri onaylanmıştır (Özkök, 2016). Ayrıca bölgede 1+0, 1+1 gibi farklı daire tipolojilerde ve genel daire büyüklüğünden daha küçük büyüklüğe sahip konut sunumu görülmeye başlamıştır.

Kentin doğu ve batısını oluşturan Karacaibrahim, Karakaş ve İstasyon Mahallelerinde de günümüzde Cumhuriyet Mahallesine benzer şekilde konut

ve yurt taleplerine yönelik; 1+0, 1+1 gibi farklı daire tipolojilerde ve genel daire büyüklüğünden daha küçük büyüklüğe sahip konut sunumu görülmektedir. Ancak ilgili mahallelerde de görülen bu durum parsel bazında parçacıl uygulamaların etkisiyle oluşması ve yönetilmesi bakımından farklı bir dönüşüm niteliği taşımaktadır. Bu bakımdan parçacıl uygulamaların sürece olan etkileri de incelenmiştir.

6.3. Planlama Sürecinde Parçacıl Uygulamalar Açısından Değerlendirme

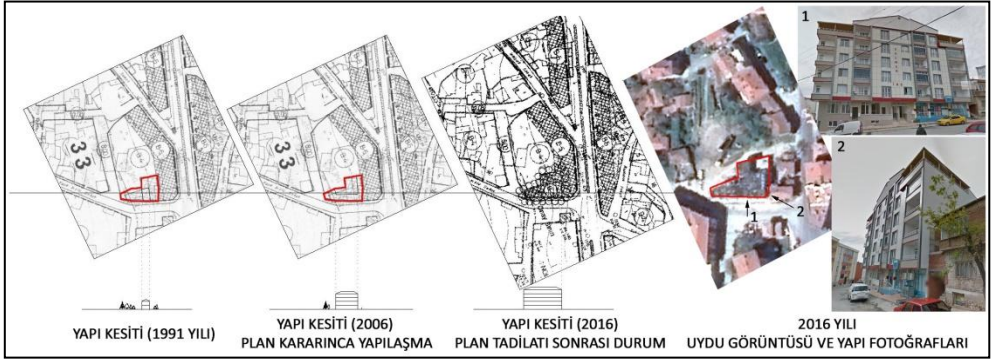
Planlamanın bu süreçte, kentte artan talepleri karşılanmasına yönelik yardımcı bir aktör olarak görüldüğünü ve plan tadilatları vb. parçacıl uygulamalarla büyümenin desteklendiğini söylemek mümkündür. Kırklareli kent merkezinde yapılan plan tadilatları incelendiğinde; tadilatların genel olarak konut yoğunluğunu (kat yüksekliği, emsal) değiştirmeye (Şekil 9 ve Şekil 10) ve parsel bazında fonksiyonu değiştirmeye yönelik olduğu görülmektedir (Gündoğdu ve Altın, 2015). 1995 yılından bu güne gelindiğinde -2000-2010 arası dönem hariç- toplam 429 adet plan tadilatı olduğu ve bu tadilatların %28'inin kent formuna etki eden belirtilen tadilat tiplerinde olduğu görülmektedir (Gündoğdu ve Altın, 2015).

Tadilatlar kentin ana ulaşım aksları olan, Mustafa Kemal Bulvarı, Kurtuluş Caddesi, Waldorf Caddesi, Yayla Caddesi, İnönü Caddesi çevresinde yoğunlaşmaktadır (Şekil 8) (Gündoğdu ve Altın, 2015; Özkök, 2016). 1995-2000 yılları arasında tadilatların, batıdaki gelişim yönlerinde ve ana merkez alanı çevresinde olduğu görülürken; üniversitenin kampüs alanı yerleşimi kararı alındıktan sonraki dönem olan 2010-2015 yılları arasında ise, üniversiteye yakın konumu ile ön plana çıkan kuzeydeki gelişim ve özel toplu konut alanlarının çevresinde ve donatı alanlarını da kapsayan ana ticaret akslarında yoğunlaştığı görülmektedir. Sonuç olarak; mekânsal forma etki eden tadilat taleplerinin kent çeperlerinde olmadığı ve daha çok ana merkez alandaki ticaret aksları çevresinde yoğunlaştığı görülmektedir. 2010 yılından sonra ise bu taleplere ek olarak kuzey yönündeki yeni gelişim bölgelerinde tadilat taleplerinin yoğunlaştığı görülmekte bu durumun oluşmasında ise özellikle 2007 yılında Kırklareli Üniversitesi, Kayalı Kampüsü yer seçiminin çekim noktası yaratması, 2008 yılında TOKİ

Toplu Konutlarının ve çevrede artan arazi değerlerinin bu tipteki bir talep ortamını yarattığını söylemek mümkündür. Bir diğer sonuç olarak ta, 1991 imar planında gelişim yönü kuzey-güney ve batı aksları yönünde belirlenmişken, mevcut gelişimin bu çekim etkileri sonucunda tadilatlar yolu ile kuzey ve batı ekseninde yönlendirildiğini söylemek mümkündür (Gündoğdu ve Altın, 2015; Özkök, 2016).

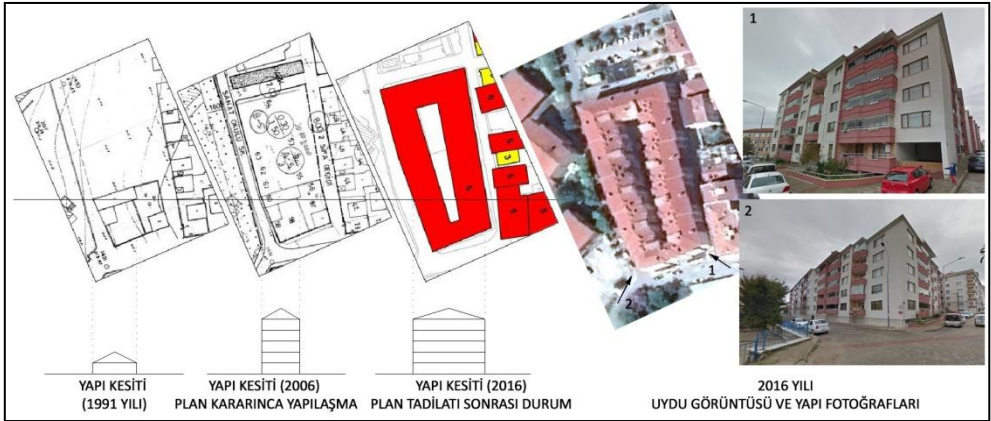

Şekil 8: 1995-2000 ve 2010-2015 Dönemleri Kent Formuna Etki Eden Plan Tadilatlarının Konumları (Gündoğdu ve Altın, 2015).

Şekil 9: Plan Tadilatlarının Kentsel Mekânda Yarattığı Yapılaşma Durumu
(Gündoğdu ve Altın, 2015).

Yukarıda da belirtildiği üzere onaylı kent planı yapılanma şartlarının birçok bölgede henüz uygulanmamış olduğu, ancak özellikle kent merkezi ve kent merkezine yakın alanlarda plan kararlarındaki kat yüksekliği ve yapılanma şartlarının plana aykırı şekilde geliştiği görülmektedir. Parsel bazında mekânsal formu etkileyen tadilatlardan Kırklareli merkezde yapılmış olan değerlendirmeye alınan iki plan değişikliği özelliğinin bir araya geldiği plan değişikliği örnekleri, Şekil 9 ve Şekil10'da görülmektedir. Bu tipolojik gelişim kentin mekânsal formunu etkilemekte, arsa ve yapı fiyatlarında artışı beraberinde getirmektedir.

Şekil 10: Plan Tadilatlarının Kentsel Mekânda Yarattığı Yapılaşma Durumu
(Özkök, 2016:120).

Şekil 9 ve Şekil 10’da görünen kesitlerde, mekansal yapılanmadaki değişim görülmektedir. Değişimde dikkat çeken 1991 planı ile gelmiş olan yapılanma şartlarının uygulanmaması ve plan tadilatları ile öngörülenden daha yüksek emsalli bir yapılaşmanın oluşturulmasıdır. Bu değişim, parsel bazında yapılan değişikliklerle konut değerlerinin ve arsa değerlerinin artacağına bir göstergesidir. (Gündoğdu ve Altın, 2015; Özkök, 2016).

Üniversitenin kuruluşu, kampüs alanı yer seçimi ve eğitim için gelen nüfusla birlikte parçacıl uygulamalarda talebin kampüs alanına yakın bölgelere doğru kaydığını göstermektedir. Kentteki sağlıklı mekansal değişim ve gelişim ancak planlamada bütüncül bir planlama yaklaşımı ile mümkündür.

Bu doğrultuda merkezi ve yerel ilgili tüm kurumlar arasında entegrasyonunun sağlanarak, üniversitenin akademisyen tecrübesi ve bilimsel çalışmalarının da değerlendirilmesi ile, planların bütüncül bir planlama yaklaşımı ile ele alınması gerekmektedir. Bu şekilde üniversitenin kentte bulunmasının avantajları da kullanılmış olacaktır.

6.4. Kent İmajı ve Öğrenci memnuniyeti Açısından Değerlendirme

Mekânsal değişim/dönüşüm süreçleri ile mekanın yeniden üretimi ile beraber kent algısının yeniden biçimlenmesine neden olmaktadır. Öğrencilerin ve kentte yaşayanların kentsel algısındaki farklılık ve benzerlikleri incelemeyi amaçlayan Gündoğdu vd.’nin (2016) çalışmasında konuya ilişkin anket çalışmaları yapılmıştır. Üniversite öğrencilerinin kent algısında mekansal yapılanmaya ilişkin verilen cevaplardan, kent sınırlarında bitiş olarak Kırklareli Üniversitesi Kayalı Kampüsünü (%47.61), en çok kullandıkları bölge olarak da önceki bölümlerde aktarılan, değişim/dönüşümün en fazla görüldüğü İstasyon, Karakaş ve Karacaibrahim Mahallelerini belirttikleri tespit edilmiştir (Gündoğdu vd., 2016). Kentte ikamet eden ve çalışanlarla yapılan anket sonuçlarında ise Kırklareli Üniversitesi Kayalı/Kavaklı Kampüslerine ilişkin herhangi bir cevabın alınmadığı görülmüştür.

Bu bakımdan kampüs alanlarının kentte ikamet eden bireylerce kent algısında ön plana çıkmadığı söylenebilir (Gündoğdu vd., 2016). Mekansal olmayan ancak kentle ilgili görüşleri ve düşüncelerini ortaya çıkartmak

amacıyla sorulan soruların değerlendirilmesinde; Sosyal anlamda kentin yeterli bulunmasına ilişkin soruda, %77 oranında yeterli bulunmadığı, ihtiyaçların karşılanabilmesinde %79 oranında olumsuz, erişilebilirlik ve ulaşımın kolaylığı sorusunda ise %51 oranında evet, %45 oranında hayır cevapları alınmıştır. Erişilebilirlik konusunda alınan hayır cevabının ana nedeni, Kırklareli'nden doğrudan ulaşılabilen tek ilin İstanbul olması, diğer illerden ise kente doğrudan ulaşım olanaklarının bulunmaması şeklinde belirtilmiş; evet cevabının ana nedeni ise Kırklareli kentinin küçük ölçekli bir kent olmasından ötürü yaya yolları ile erişilebilirliğinin yüksek olması şeklinde belirtilmiştir. Kentin küçük ölçekli ve erişilebilir olması öğrenciler için ekonomik açıdan uygun bir ortam sağlamaktadır.

Anket sonuçlarında öğrencilerin kente ilişkin memnuniyet durumları yukarıdaki sonuçlara göre incelendiğinde; kentin ulaşım ve erişilebilirlikte olumlu imkanların olduğu, ancak birçok ihtiyacın henüz karşılanamamış olduğu tespit edilmiştir. Bu bakımdan bir sonuç olarak, sadece konut ve yurt sunumu ile ilgili çözümleri üreten planlamanın değil, üniversite öğrencilerinin ve kentteki diğer kullanıcıların sosyal ve kültürel ihtiyaçlarının da karşılanacağı çalışmaların yapılması önem arz etmektedir. Bu ihtiyaçlar doğrultusunda, Kırklareli son dönem kent yapılanması, kurumsal ve özel faaliyetlerine bakıldığında ise, öğrenci memnuniyetinin artmasını destekleyen çalışmaların artmakta olduğu gözlenmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma ve öğretimin desteklenmesi için bir üniversitenin kurulmasına yönelik yapılan bölgesel ölçekli yatırım, bölgesel kalkınmada önemlidir. Üniversiteler kentlerin yapılı çevre ve kültürel hayatına katkıları, yerel mallar ve hizmet alıcıları olan geniş meslek alanındaki büyük işverenler olarak yerel ekonomiyi destekleyici kurumlardır. OECD'nin hazırladığı raporda belirtildiği üzere insan gelişimi, sosyo-kültürel gelişim, ekonomik canlanma ve ticari yenilenme, üniversitenin bölgenin kurumsal kapasitesine entegrasyonu ancak güçlü bir altyapının beraberinde sağlanması ile mümkün olacak ve bu şekilde üniversitelerin kalkınma sürecinde "pasif" bir rol yerine "aktif" bir rol oynaması sağlanabilecektir.

Bu kapsamda öncelikle üniversitelerin kuruldukları bölgenin mevcut mekansal gelişimlerinin ortaya çıkartılması önem arz etmektedir. Yapılan literatür araştırması değerlendirildiğinde, üniversitenin kurulduğu kentlerdeki gelişim ve değişime yönelik, mekansal değişimi ele alan çok fazla çalışma olmadığı görülmüştür. Yapılan araştırma bu konuya katkı sağlamaktadır.

Çalışma ile üniversitenin yer seçimi ile başlayan etkileşim sürecindeki mevcut durum mekansal gelişimi araştırılmış, üniversitenin kurulmasından sonraki dönemdeki değişim/dönüşüm yapılan analizlerle ortaya çıkartılmıştır. Buna göre;

- Sürdürülebilir mekansal gelişim ilkeleri doğrultusunda, üniversitenin yer seçimine bakıldığında, yararlı maliyet hesabı ile mülkiyetin maliye hazinesine ait olması birinci öncelik taşımakta olup, verimli tarım topraklarının daha yoğun olarak bulunduğu güney, güneydoğu-batı yönlerinden uzakta, kentin gelişim yönü olarak belirlenen kuzey, kuzey-batı yönünde kurulması sürdürülebilir gelişmeyi destekleyen bir karardır. Ancak Kayalı Baraj Göletine yakın olması su kaynaklarının kullanımı ve değerlendirilmesinde hassas bir altyapı sorununu beraberinde getirecektir. Üniversitenin kent merkezinden çok uzakta oluşu erişilebilirlikte sadece karayolu ile desteklenen bir kent niteliğindeki Kırklareli'nin ulaşımında alternatif çözümleri getiren altyapı ve projelerin hızlı bir şekilde gündeme gelmesine etken olacak ve yatırımların bu yönde desteklenmesini sağlayacaktır.
- Üniversitenin kuruluşu, kampüs alanı yer seçimi ve eğitim için gelen nüfusla birlikte parçacıl uygulamalarda talebin kampüs alanına yakın bölgelere doğru kaydığını göstermiştir. Mekansal analizler sonucunda kampüse yakın bölgelerde konut tipolojisinin değiştiği ve kent içinde farklı bir dokunun oluştuğu tespit edilmiştir. Kentteki sağlıklı mekansal değişim ve gelişim ancak planlamada bütüncül bir planlama yaklaşımı ile mümkündür. Bu doğrultuda üniversitenin akademisyen tecrübesi ve

bilimsel çalışmalarının değerlendirilmesi çok önemlidir. Bu şekilde üniversitenin kentte bulunmasının avantajları da kullanılmış olacaktır.

- Planlama süreci ve alınan planlama kararları değerlendirildiğinde, planlamanın sadece mekânsal ölçekte kararlar üretmekle sınırlı kalmayıp, güncel kaygıları cevaplayacak biçimde kentsel aktörler ve dinamikler arası ortaklıklar ve katılımı oluşturması, planlamaya esneklik ve çeşitlilik katmasının gerekli olduğu görülmüştür. Yerel yönetimler açısından, mevcut mekândaki gelişmeye ilişkin düzenli ve güncel verilerin toplanması ve sürdürülebilir kalkınmaya yönelik uzun vadeli vizyon ve hedeflerin geliştirilmesi önem arz etmektedir. Gelişen ve büyüyen turizm, kültür ve "üniversite kenti" olarak tanımlanan Kırklareli kentinde dinamik, esnek, çeşitliliğe sahip ve sürdürülebilirlik ilkelerine uygun bir planlama sisteminin kurgulanabilmesi için planlamada yetkili tüm kurumların birbirleri ile entegrasyonunun sağlanarak bütüncül bir planlama yaklaşımı ile ele alınması önerilmektedir.
- Üniversitelerin bir kente olan katkısını arttırmak ve topluma öncülük edebilmesinin sağlanmasındaki birinci şart altyapısının güçlendirilmesidir. Bundan sonra yapılacak çalışmalar, kentte bulunan altyapı eksikliklerinin giderilmesi yönünde bütüncül ve geleceğe yönelik stratejik bir planlama anlayışı ile tüm kurumların entegrasyonunda özellikle Üniversite potansiyelinin doğru değerlendirilmesi ile gerçekleşmelidir.

Ortaya çıkan sonuçlar mekansal olarak yapılan değerlendirme ve öneriler olup, çalışmaya üniversitenin kente kurulması ile gelen ekonomik gelişim verilerinin de eklenmesi, büyük katkı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

Aydemir S. E., (1994); Karadeniz Teknik Üniversitesinin Kent ve Bölge Ekonomisine Doğrudan ve Dolaylı Ekonomik Etkileri, Bölgesel Kalkınma Sempozyumu, Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi, 195-210.

Aysu, E. Ökten, A. Ünal, Y. Görgülü, Z. Dinçer, Y. Karahasanoğlu, İ. ve Tavşanoğlu, S., (1984). Kırklareli Kentsel Yapı Araştırması (Kent Monografisi). İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü Yayını.

Akçakanat, T., Çarıkçı, İ. Ve Dulupçu, A., (2010); “Üniversite Öğrencilerinin Buldukları İl Merkezine Ekonomik Katkıları ve Harcama Eğilimleri: Isparta 2003-2009 Yılları Örneği”. SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, 22: 165-178.

Atik, H., (1999); “Üniversitelerin Yerel Ekonomiye Katkıları: Teori ve Erciyes Üniversitesi Üzerine Bir Araştırma”. Erciyes Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, 15, 99-111.

Beyazlı, D.Ş., Aydemir, Ş., Aydemir, S., (2005); “Girişimci Üniversite, Karadeniz Teknik Üniversitesi- İş Dünyası, SorunlarBeklentiler-Olası Çözümler”. Doğu Karadeniz Bölgesi Kalkınma Sempozyumu, Bildiriler Kitabı, Trabzon, s:393-414.

Bilginoğlu, M. A., Atik H., Türker, O., Pamuk, Y. ve Düzgün R., (2002); Erciyes Üniversitesi'nin Kayseri İli'nin Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Yapısına Etkiler. Kayseri: Erciyes Üniversitesi Yayınları, No: 135.

Çalışkan, Ş., (2010); “Üniversite Öğrencilerinin Harcamalarının Kent Ekonomisine Katkısı (Uşak Üniversitesi Örneği)”. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 9(31), 169-179.

Çatalbaş, N., (2007); “Üniversite-Yerel Ekonomi İlişkisinde Kutuplaşma Teorisi İyi Bir Model Olabilir Mi?”. Selçuk Üniv. İ.İ.B.F. Dergisi, Yerel Ekonomiler Özel Sayısı, 90-101.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı (ÇŞB), (2009). 1/100000 Ölçekli Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası Çevre Düzeni Plan Raporu. Ankara: Çevre ve Şehircilik Bakanlığı.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı (ÇŞB), (2011). 1/25000 Ölçekli Kırklareli Çevre Düzeni Plan Raporu. Ankara: Çevre ve Şehircilik Bakanlığı.

Çınar, R., Emsen, Ö. S., (2001); “Eğitim ve İktisadi Gelişme: Atatürk Üniversitesi'nin Erzurum İl Ekonomisi ve Sosyal Yapısı Üzerindeki Etkileri”. Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 15(1-2), 91-104.

Ergun C., (2014); Üniversite ve Kent İlişkisi Üzerine Görüşler: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Örneği, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Eylül 2014, Sayı 31, 216 – 237.

Erkekoğlu, H., (2000); “Bölge Üniversitelerinin Yerel Ekonomiye Katkıları: Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Örneği”. Erciyes Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, 16, 203-210.

European Union Guide, (2011); European Union Economical Policy Guide, Connecting Universities to Regional Growth: A Practical Guide 2011. Page:12.

EENEE Analitik Rapor, (2014); European Expert Network on Economics of Education, The contribution of universities to innovation, (regional) growth and employment. EENEE Analytical Report No. 18, January 2014

Huggins R., Johnston A., (2009); The Economic and Innovation Contribution of Universities: A Regional Perspective, Environment and Planning C: Government and Policy, Cardiff School of Management University of Wales Institute, Cardiff Colchester.

Gerçek Z., (2011); “Bütün Parçaların Toplamından Fazladır”, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Zonguldak,2011.

Görkemli, H. N., (2009); “Selçuk Üniversitesi'nin Konya Kent Ekonomisine Etkileri”. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 22, 169-186.

Gündoğdu, H. M., Altın, Y. (2015). “Kırklareli Kent Formu ve Arazi Değerleri İlişkisi”. Kentsel Morfoloji Sempozyumu'nda Sunulan Bildiri, Mersin: Mersin Üniversitesi, Akdeniz Kent Araştırmaları Merkezi.

Gündoğdu, H. M., Kuru, A., Özkök, M. K. (2016). “Kırklareli Kent Algısı Üzerine Deneysel Bir Çalışma”. İdeal Kent Dergisi, (18), 48–79.

Işık, Ş., (2008); “Türkiye’de Üniversitelerin Kentleşme Üzerine Etkileri”. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 10(3), 159-181.

Karataş, M., (2002). Üniversitelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmedeki Rolü ve Önemi (Muğla Üniversitesi Örneği), Basılmamış Doktora tezi, Muğla: Muğla Üniversitesi.

Kırklareli Üniversitesi (KLÜ), (2016).T.C. Kırklareli Üniversitesi Tanıtım Sunumu, Kırklareli.

Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi (MSGÜ), (1991). Kırklareli Analitik Etüt Raporu. İstanbul: MSGÜ, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü.

Özkök, M. K. (2016). Kentsel Yerleşimin, Kentsel Politikalar ve Sürdürülebilir Planlama Yaklaşımı Kapsamında Değerlendirilmesi: Kırklareli Örneği. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Yıldız Tenik Üniversitesi, İstanbul.

Özkök, M. K., Koç, E., Gündoğdu, H. M. (2016). “Sürdürülebilirlik Kavramı ve Sürdürülebilir Planlama Bağlamında Kırklareli Merkez Yerleşmesi”. Sürdürülebilirlik ve Kent Planlaması Kongresi’nde Sunulan Bildiri. Eskişehir: Türk Mühendisler Birliği Derneği.

Öztürk. S., Torun. İ., Özkök Y., (2011); “Anadolu’da Kurulan Üniversitelerin İllerin “Sosyo-Ekonomik Yapılarına Katkıları” Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt: 8, Sayı: 16, s. 145-158.

Özyaba, M., (1999). “Kentsel gelişmede üniversitenin rolü: Uludağ Üniversitesi ve Bursa”. UMED Uludağ Üniversitesi Mezunlar Derneği 3. Geleneksel Mezunlar Buluşması, 4-5, <http://www.kentli.org/makale/bursa.htm> (Erişim tarihi: 15.03.2011).

Öztürk S., Torun, İ. ve Sayın S. (2009). “Üniversitenin Sosyo-Ekonomik Gelişmeye Etkisi: Kafkas Üniversitesi Örneği”. İktisat Dergisi, 491, 71-84.

Sankır H., Gürdal D. A., (2014); Bülent Ecevit Üniversitesi'nin Zonguldak'a Etkileri ve Kentin Üniversite Algısı, Bülent Ecevit Üniversitesi,

Fen-Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü, Zonguldak, Türkiye. DOI: 10.5961/jhes.2014.092

Sargın, S., (2006); Üniversiteler-Şehirleşme Üniversitelerin Şehirleşmeye Etkileri, Fakülte

Kitabevi, Isparta.

Taşçı D., Gökalp E., Genç Kumtepe E., Kumtepe, A. T., Toprak E., Tosunoğlu, T. ve Sürmeli, A., (2008). Anadolu Üniversitesinin Eskişehir'e Etkileri ve Şehrin Üniversiteyi Algılayışı, Ekim 2008, (Ed.: Sürmeli F.) Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, Proje 073623.

TMMOB-Makine Mühendisleri Odası (MMO), (1999). Trakya'da Sanayileşme ve Çevre Sempozyumu III - Bildiri Kitabı. Edirne: TMMOB-Makine Mühendisleri Odası.

Tuğcu T., (2003); Üniversiteleri Yerel Ekonomik Faaliyet Hacmine Katkıları: Nevşehir Örneği, Erciyes Üniversitesi Nevşehir İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi.

Yavuzçehre P. S., (2016); Üniversitelerin Kentlerine Etkileri: Denizli Pamukkale Üniversitesi Örneği, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Y.2016, C.21, S.1, s.235-250.

İnternet Kaynakları

<http://www.hurriyetemlak.com/Emlak-Endeksi/Detayli-Analiz>, Son Erişim Tarihi: 14.11.2016.

KIRKLARELİ HALKININ ÜNİVERSİTE'Yİ NASIL KAVRAMSALLAŞTIRDIĞINA DAİR BİR DEĞERLENDİRME

Aslı OKAY TOPRAK*

ÖZET

Dünyada bilgi ekonomisine geçiş ve onun etkileri ile bilgiyi üretim sürecinde etkin kullanan firmalar, bölgeler ve ülkeler kalkınma sürecinde avantajlı bir konuma gelmiştir. Dolayısıyla üniversiteler bilgiyi üreten ve yayan kurumlar olarak bölgesel kalkınmanın en önemli aktörleri olmuşlardır. Üniversiteler varlıkları ile buldukları bölgeye yüksek eğitilmiş ve yaratıcı bireyleri çekerek, o bölgenin sadece ekonomik olarak değil sosyo-kültürel olarak da çeşitli kazanımlar elde etmesini sağlamaktadırlar. Günümüz üniversiteleri, bünyelerinde araştırma merkezleri, konutlar, sosyal tesisler, bilim parkları ve hatta hastaneler barındıran, büyük alanlar üzerine kurulan, binlerce çalışanı olan büyük bütçeli kuruluşlardır. Ancak üniversitelerin bölgesel kalkınmaya beklenen katkıyı sağlayabilmesi yüksek oranda kurulduğu bölge ile entegrasyonuna bağlıdır. Bu açıdan bölge halkının üniversiteye bakışı ve üniversiteyi nasıl kavramsallaştırdığı geleceğe yönelik planlamanın doğru yapılmasında yol gösterici niteliktedir. 2012 yılında gerçekleştirilen 'Hane halkının Kırklareli Üniversitesi'ni Nasıl Kavramsallaştırdığı' anketinin neticesinde elde edilen; yerel aktörlerin üniversiteyi, kalkınma sürecinin vazgeçilmez bir parçası olarak gördüğü ve çeşitli beklentiler içinde olduğu sonucu bu görüşü destekler niteliktedir. Bu nedenle Kırklareli halkı nazarında yerel dinamikleri harekete geçirecek ve bölgenin kalkınmasında hızlandırıcı etki yaratacak en önemli kurum olarak ele alınan Kırklareli Üniversitesi'nin,

* Araş.Gör., Kırklareli Üniversitesi, İİBF, İktisat Bölümü, asli.okaytoprak@klu.edu.tr

2012 yılından günümüze bölgesel kalkınma sürecindeki rolünü, hane halkı açısından ne ölçüde gerçekleştirdiğini irdelemeye çalışacağız.

1.GİRİŞ

Üniversitelerin geleneksel fonksiyonu bilimsel bilgi üretmek ve nitelikli insan gücünün yetiştirilmesi olarak ifade edilmektedir. Ancak geleneksel fonksiyonlarının yanı sıra üniversiteler; kuruldukları kentlerde öncelikle demografik yapıyı değiştirmekte akabinde yerel ekonomiye, mekânsal yapılanmaya, sosyal ve kültürel yapıya, istihdam yapısına, spor ve fiziksel aktivitelere ve sanayiye sirayet eden bir dizi doğrudan ve dolaylı etki yaratmaktadırlar (Yavuzçehre, Savaş ve Pınar, 2016: 236). Nitelikli insan gücü yetiştirmenin yanı sıra buldukları bölgeyi kalkındırması amacıyla ‘bölgesel üniversitelerin’ kurulması 1950’li yıllarda ağırlık kazanmaya başlamıştır. Amerika Birleşik Devletleri’nde kurulan bu ‘Land-Grant’ tipi üniversiteler; bölgenin ekonomisine, sağlık hizmetlerine ve sosyal refah düzeyine katkı sağlamayı amaçlıyordu (Arslan ve Hüseyin, 2010: 65).

1970’lerden itibaren finans sektöründe başlayıp tüm ekonomiye sirayet eden küreselleşme olgusu ekonomiğe, sosyal hayata, siyasete ve kültürel yapıya etki eden bir akıma dönüşmüştür. Küreselleşen piyasalarda ‘bilgi’ giderek sanayi toplumunun temel parametresi olan ‘sermayenin’ yerini almıştır (Torun, İshak, Öztürk ve Salih, 2013: 199). Dolayısıyla üniversitelerin bölgeselliği de farklı bir boyut kazanmaya başlamıştır. Küreselleşme, bölgesel değerleri ön plana çıkarırken, yeni bir rekabet ortamını geliştirmiştir. Bu noktada üniversite-kent ilişkisi çok daha farklı bir boyuta taşınmış ve üniversite-kent işbirliği ön plana çıkmıştır. Böylece üniversiteler, buldukları bölgenin yerel aktörleri ile bilimsel ve profesyonel işbirliklerini güçlendirme yoluna gitmeye başladılar (Taşçı, Deniz vd., 2008: 1). Küresel vizyonun yakalanması amacıyla, endüstri ile somut işbirliği tesis edilmesi, üniversitelerin ana operasyonlarının da önüne geçen bir faaliyet haline geldi (Yılmaz ve Fevzi, 2010: 32).

Üniversite-Kent etkileşiminin önem kazanması ve üniversitelerin bölgesel kalkınma süreçlerindeki kritik önemi nedeniyle Türkiye’de de üniversitelerin

yaygınlaştırılması ve sayıca çoğaltılması bir bölgesel eşitsizliği giderme politikası olarak uygulanmaya başlanmıştır. Bu politika ile üniversitelerin temel işlevlerinin yanı sıra; ekonomik, sosyal ve kültürel açıdan da bölgenin gelişmesine katkıda bulunması amaçlanmaktadır (Arap, Kavili ve Sultan, 2010: 10-11). Söz konusu politikanın yükseköğretimin yaygınlaştırılmasının yanı sıra kentlere aktarılan kamu kaynaklarıyla istihdam alanlarının genişletilmesi, kent dışından gelen akademisyenler ve öğrenciler vasıtasıyla sosyal ve kültürel hayatın canlandırılması gibi hedeflerinin de olduğu söylenebilir (Sağır, Adem, İnci ve Ülkü, 2013: 52).

Yerel aktörler açısından da üniversite, bölgesel eşitsizliklerin giderilmesinde çok önemli bir rol üstlenmektedir. 1998 yılında İstanbul Ticaret Odası bünyesinde gerçekleştirilen bir çalışmada denekler bölgesel eşitsizlikleri gidermede üniversiteye düşen başlıca görevleri; eşit ve kaliteli bir eğitim sağlamak , halka yol gösterici olmak, bölgenin özelliklerini göz önünde bulunduran projeleri üretmek şeklinde sıralamışlardır (Özaslan, İsmail vd. , 1998: 73). Yerel aktörler açısından kente kurulan yeni bir üniversite, kamu kaynaklarının bölgeye aktarılmasında aracılık etmektedir. Bu bağlamda sosyal adaletsizlikle mücadelede üniversite etkin bir araç olarak görülmektedir (Torun ve Öztürk, 2013: 201). Üniversiteler özellikle az gelişmiş bölgelerdeki kalkınmaya engel olan yapıların ortadan kaldırılmasına ya da etkinliğinin arttırılmasına katkı sağlamaktadırlar (Gültekin, Nihat vd. , 2008: 266). Bölgenin daha gelişmiş bölgelere yakınsaması, üniversitenin varlığı ile süre gelen bir yenilenme süreciyle gerçekleşmektedir (Ricci ve Mose, 1997: 323).

Üniversite ve yerel aktörler arasındaki işbirliğinin hangi alanlarda geliştirilebileceği ve hangi ortak çalışmaların gerçekleştirilebileceğinin tespit edilmesinde üniversite-kent etkileşiminin arttırılması büyük önem taşımaktadır. Dolayısıyla üniversitelerin buldukları kentte halk tarafından nasıl değerlendirildiğinin tespit edilmesi, bölgeye katkıda bulunabilecek belirli strateji ve hedeflere odaklanılmasını sağlayacaktır (Taşçı vd. , 2008: 3). Biz de bu çalışmamızda 2012 yılında gerçekleştirdiğimiz anket ile Kırklareli hane halkının üniversiteyi nasıl kavramsallaştırdığı ve üniversiteden neler beklediğini ele alarak, üniversite-kent etkileşiminin daha verimli

gerçekleşebilmesi için neler yapılabileceğini ve kentin potansiyelinin nasıl değerlendirilebileceğini anlamak adına akademik bir katkı sağlamayı amaçlamaktayız. Bu bağlamda ilk olarak üniversite-kent etkileşimine değinilecek, devam eden bölümlerde de Kırklareli'nin kent yapısı ile Kırklareli Üniversitesi'nin kurumsal yapısı ele alınacaktır. Nihai olarak da anket sonuçları bu çerçevede değerlendirilecektir.

2.ÜNİVERSİTE-KENT ETKİLEŞİMİ

Uluslararası ekonomide gerçekleşen ticaretin küreselleşmesi ve geleneksel üretim anlayışının yerini bilgi ekonomisine bırakması bölgesel ekonomik koşulların ele alınışında da bir dönüşüme yol açmaktadır. Ulusal ve bölgesel aktörler bilgi ekonomisine geçiş sürecinde yeni stratejiler geliştirmek durumunda kalmışlardır. Günümüzde üretimde otomasyonun bir sonucu olarak, toplumun büyük kısmı yüksek oranda hizmet sektörüne kaymaktadır. Bu noktada bilgi ekonomisi ve bilgi toplumu kavramı ön plana çıkmaktadır. Artan bu ulusal ve küresel düzeydeki rekabet, yenilikçi öğrenme modellerini de gündeme getirmiştir (Borat ve Oğuz, 2010: 35). Dolayısıyla yeni ulusal ve bölgesel stratejilerin odağında üniversiteler yer almaktadır (Taşçı vd. , 2008: 7). Günümüzün bilgi çağında, klasik sanayi mekan yapılanmasının yerini üniversitelerce planlanan ve örgütlenen kentler almaktadır (Sağır, 2013: 77). Söz konusu küresel eğilimlerin etkisi ile yükseköğretim anlayışı, üniversitenin doğrudan ve dolaylı olarak ilişkide bulunduğu tüm paydaşları ile işbirliği içinde olmasının iyi bir üniversite sistemi ve yönetimi için bir gereklilik olduğu yönünde bir anlayışa doğru evrilmektedir (Aktan, Can Coşkun, 2007: 21). Dolayısıyla üniversiteden bulunduğu bölgede ve kentte geliştirdiği öğrenme ortamı aracılığıyla rekabet ve sosyal uzlaşmayı sağlayan kaynaklar yaratması beklenmektedir (Taşçı, Deniz vd. , 2011: 132). Bu amaçla gerçekleştirilen teknoloji ve know-how transferleri, teknoparklar, üniversite-sanayi işbirliği, eğitim sisteminin teknoloji yoğun sanayileri desteklemek amaçlı tekrar yapılandırılması gibi politikalar yeni yükseköğretim trendlerine verilebilecek önemli örneklerdir (Taşçı vd. , 2008: 11). Bu güncel politikaların zorluğu kamusal ve özel sektörlerin yeni ve daha etkin bir yolla işbirliği yaparak birlikte çalışmayı öğrenmeleridir. Bu nedenle üniversiteler, çeşitli kuruluşlar ile bölgesel ve yerel düzeylerde daha yoğun gruplar halinde bağlantı kurmalıdır

(Wolfe ve David, 2011: 128). Çünkü üniversite insana ve altyapıya dayalı olmanın yanında çevreyle sürekli etkileşim içinde olan bir aktördür. Üniversiteler, yerelin entelektüel ve sosyal dinamikleri ile uluslararası ortam arasında köprü görevi görmektedirler (Taşçı vd. , 2008: 134).

Üniversiteler geleneksel olarak bilgiyi üreten kurumlardır ancak bilginin üretime dönüştüğü yer piyasadır. Dolayısıyla bilginin üretimi tek başına yeterli olmamaktadır. Bilgiyi üretime aktaracak piyasa, piyasa aktörleri ve girişimciler mevcut değilse, bilimsel gelişme süreci tamamlanamamaktadır. Dolayısıyla piyasa ihtiyaçlarına duyarlı bilim ve eğitim harcamaları gerçekleştiren piyasa ve piyasa aktörlerinin çözüm ortağı olan ‘girişimci üniversitelere’ ihtiyaç vardır (Torun ve Öztürk, 2013: 200). Yerel dinamikleri dikkate alarak, araştırma ya da eğitim odaklı olma stratejisi mevcut işgücü, alt yapı ve çevre koşulları incelendikten sonra belirlenmelidir (Borat, 2010: 36).

Üniversite-Kent etkileşimini inceleyen yazında bölgesel kalkınma politikalarının yanı sıra sürdürülebilir insani gelişmeye yönelik etki de ele alınmaktadır (Taşçı vd. , 2008: 17). Birleşmiş Milletler tarafından üzerinde önemle durulan sürdürülebilir insani gelişme kavramında, üniversitelerin ilk başta eğitim hakkı olmak üzere yerel halkın yaşam koşullarının iyileştirilmesi ve sosyal olanaklara erişiminin yaygınlaştırılmasındaki destekleyici rolü vurgulanmaktadır (Taşçı vd. , 2011: 132).

Üniversitenin kent üzerindeki etkisi, üniversite-kent etkileşimi bağlamında, iki kategoriye ayrılmaktadır. İlk kategoride araştırma, teknoloji transferi ve inovasyon yer alırken ikinci kategori de yeni yatırım fırsatları, sağlık hizmetlerinde iyileşme, kültür ve sanat etkinliklerinde artış, kentin alt yapısının yenilenmesi gibi katkılar yer almaktadır (Taşçı, 2011: 133).

Üniversite-kent ilişkisinin etkinliği büyük kentlere nazaran küçük kentlerde daha belirgin bir biçimde hissedilmektedir. Söz konusu kentlerde üniversite kentin yaşam kalitesini belirgin bir biçimde etkilemektedir (Yavuzçehre, 2016: 246). Kente gelen büyük ve genç bir nüfus kitlesi, kentin tüm tüketim kalıplarını dönüştürmekte, yeni ekonomik faaliyetlerin ortaya çıkmasında, mevcut sektörlerin gelişmesinde katkı sağlamaktadır. Nüfusu kısa

sürede hızla artan küçük ve orta ölçekli kentlerde, artan konut talebi, kentin alansal olarak büyümesini de hızlandırmaktadır (Işık ve Şevket, 2008: 162). Fiziksel çekim alanı olan üniversiteler, kentsel planlama, yerel yönetimin sağladığı hizmetler açısından dikkate alınması gereken kurumlardır (Gültekin, vd. , 2008: 267). Mose Ricci 1997 yılında Pescara bölgesi özelinde gerçekleştirdiği çalışmada, yeni açılan üniversitenin yarattığı ekonomik katkının, yerleşik durumdaki turizm sektöründen daha fazla olduğu sonucuna varmıştır (1997: 319). Ancak görece daha az gelişmiş olan bölgelerdeki üniversite-sanayi işbirliği daha güç gerçekleşebilmektedir. Bölgedeki ekonomik faaliyetlerin azlığı söz konusu bölgedeki bilgi birikiminin ve beşeri sermayenin daha dinamik bölgelere akışıyla, üniversite-sanayi işbirliğini aksatabilmektedir (Wright ve Mike, 2011: 152). Yeni kurulan üniversiteler ve görece daha az gelişmiş bölgeler, en yetenekli ve umut veren mezunlarını ellerinde tutmakta zorlanmaktadırlar. Sıklıkla bu mezunlar daha geniş imkanlar sunan büyük kentlere göç etmektedirler (Yusuf ve Shahid, 2011: 12). Bu durumda görece yeni kurulmuş bir üniversite ile görece gelişmekte olan kentin ortak bir vizyon geliştirerek kentin ve üniversitenin sorunlarını ve hedeflerini üniversite-kent ilişkisi ekseninde ele alarak ortak politikalar geliştirmeleri kentte yaşayan tüm aktörlerin beklediği gelişim sürecini hızlandıracaktır (Ergun ve Cem, 2014: 231).

Etkin bir üniversite-kent ilişkisinin; kentin kültürel, ekonomik ve sosyal dokusunu göz önünde bulunduran, bölgenin kalkınmasına öncelik tanıyan bilgi aktarım mekanizmasına ve işbirliği ortamına sahip olması beklenmektedir (Sankır, Hasan ve Gürdal, Demir Ayça, 2014: 91). Üniversite-Kent etkileşimi her iki taraf için de bir öğrenme, karar verme ve eşgüdüm içinde çalışma sürecidir (Gürkaynak, R. Mehmet, Kasımoğlu ve Murat, 2004: 148). Bu noktada büyük kentlere oranla daha az gelişmiş olan kentlerdeki üniversitelerin kente yeni bir kimlik kazandırma ve kenti dönüştürme işlevlerini de yerine getirebildiğini söyleyebiliriz (Sağır, 2013: 77). Ayrıca yeni kurulan üniversiteler gelir adaletsizliğini, bölgesel farklılıkları, büyük kentlere olan yoğun göçleri azaltmakta önemli rol oynarlar (Torun ve Öztürk, 2013: 203).

Kent ve üniversite arasındaki ilişkilerin geliştirilmesinde kent ve üniversite yönetimlerinin, kentin ekonomik ve sosyal yapısında etkili yerel aktörlerin etkisi oldukça büyüktür. Ancak karar alma mekanizmalarında yer alan aktörlerin yönetim gücünden yoksun yerel halkın taleplerini ve önerilerini göz ardı etmemesi önemlidir. Bu bağlamda yerel halkın üniversiteye bakışı, üniversite yönetiminin kente dönük projelerinin gerçekleştirmesinde yol gösterici olmaktadır (Sankır, 2014: 92). Üniversitenin bulunduğu kentin halkı tarafından nasıl değerlendirildiğinin kurumsal düzeyde değerlendirilmesi için, üniversitenin kentte oluşturduğu fiziksel ve sosyal etki alanını tespit edilmesi, bu etki alanının genişletilmesine yönelik hedeflerin, faaliyetlerin ve alınan sonuçların değerlendirilmesi gerekmektedir (Sankır, 2014: 90). Üniversitenin kente katkılarının değerlendirilmesinde üniversitenin kurumsal yapısının zaman içindeki gelişimi, geleneği, öğretim elemanlarının ve öğrencilerin profili, kentin sosyo-ekonomik yapısı göz önünde bulundurulması gereken noktalardır (Taşçı, 2011: 134).

Yeni kurulan bir üniversite ele alındığında farklı bölgelerden gelen öğrencilerin demografik yapıda meydana getirdiği değişim, kimi zaman kültürel çatışmalara, yabancılaşmaya, insanların birbirini yadırgamasına ve yeni gelenlerin kabul görmemesi gibi olumsuz durumlara da yol açabilmektedir. Bu noktada öğrenci-kent etkileşimindeki uyum, üniversite kentine dönüşüm sürecinin hızını belirlemektedir. Karşılıklı etkileşimin olumlu neticeleri kent büyürken ortaya çıkan yeni ihtiyaçların şekillenmesinde ve kentin yeni bir kimlik kazanmasında etkili olmaktadır (Sağır, 2013: 51).

Üniversite-kent etkileşimi ele alınırken, üniversitenin kente katkısının yanı sıra, üniversitenin bu süreçte kendini nasıl geliştirdiği değinilmesi gereken diğer önemli bir konudur. Üniversite-kent etkileşiminin gerçekleştirilebilmesi için üniversitenin yerel aktörlere yönelik belirli bir strateji geliştirmesi, bölge kalkınmasında entelektüel ve kültürel liderlik görevini yerine getirmesi, bilgi toplumuna geçiş sürecinde gündem belirleyici olması, yetiştirdiği insan sermayesinin kentin işgücü ihtiyacını karşılaması ve bölgenin değişen işgücü taleplerine cevap vermesi gerekmektedir (Taşçı, vd., 2008: 17-18). Tüm bunlara ek olarak üniversite personelinin kalitesi, yerel firmaların işbirliği,

yükseköğretim politikaları, üniversitenin konumu ile potansiyeli, bölgesel kalkınma sürecinde etkili olan diğer unsurlardır. (Yusuf, 2011: 12).

Sonuç olarak; çağdaş üniversitelerde, bilim ve teknolojiye dayalı mesleki eğitimi ana operasyon olarak belirlenmiştir. J. Ortega Gasset'e göre 19. yüzyıldan itibaren yükselen pozitivistin etkisiyle gerçekleşen bu süreçte, bilim ve meslek üzerine yoğunlaşan üniversiteler, kültürü dışlamış ve esas görevi olan toplumun kültür seviyesini yükseltme misyonunu ihmal etmeye başlamıştır (Özkul, 2006: 76). Gasset, bilimin tek başına yeterliliğini sorgulamış, sadece bilim ve araştırma fonksiyonunu benimsemiş üniversiteyi eksik olarak nitelendirmiştir (Özkul, 2006: 81).

Bu noktadan hareketle diyebiliriz ki görece az gelişmiş bölgelerde açılan yeni üniversitelerin sadece tıp, fen ve mühendislik gibi formel bilim dallarına odaklanması, üniversitelerde entelektüel gelenekten ve çağdaş yönetim anlayışından uzak bir kurum yapısı meydana getirecek, böylece üniversiteler bu bölgelerde toplumdan kopuk bir görünüm gösterecektir. Üniversite tarafından sağlanan eğitim seminerlerinin ve panellerin yanı sıra yerel aktörlere yönelik dergilerin yayınlanması, yerele danışmanlık yapılması, dernek ve kulüplerin kurulması gibi faaliyetler kentsel bilincin gelişmesi, yaratıcı ve yenilikçi bireylerin yetişmesi için hayati önem taşımaktadır. Sosyal bilimler alanında yetişen uzmanların faaliyetleri de üniversitelerin önemli çıktıları olarak değerlendirilmelidir (Torun ve Öztürk, 2013: 202). Üniversiteler, kültürel mirasın birikimine ve gelecek kuşaklara aktarılmasında, bireylerin sosyalleşerek; yenilik ve değişim süreçlerinde rol almasına ve statü kazanmasına katkıda bulunmaktadır. Fiziksel çekim alanı olan üniversiteler, kentsel planlama, yerel yönetimin sağladığı hizmetler açısından dikkate alınması gereken kurumlardır (Gültekin, vd. , 2008: 268). Dolayısıyla üniversite-kent etkileşimi sadece bilgi transferi ve inovasyon faaliyetlerini içermemekte topyekûn bölgenin insani değerler açısından yükselmesi anlamına da gelmektedir. Üniversite ve kent arasındaki bu etkileşime Kırklareli özelinde değinmeden önce Kırklareli'nin kent yapısını ele almamız ve sonrasında bir kurum olarak Kırklareli Üniversitesi'ni değerlendirmemiz gerekmektedir.

3.KIRKLARELİ KENT YAPISI

Kırklareli, Marmara Bölgesi'nin Istranca Dağları ve Ergene Ovası bölümleri üzerinde yer alan bir sınır kentidir. Kentin Bulgaristan ile 180 km. kara sınırı bulunurken, Karadeniz boyunca 60 km. de deniz kıyısı bulunmaktadır. Kırklareli, kentleşme oranı, yıllık nüfus artış hızı ve tarım kolunda çalışanların toplam istihdam içerisindeki oranı bakımından Türkiye ortalamasının altındadır. Sanayi iş kolunda çalışanların toplam istihdama oranı ise Türkiye ortalamasının üstündedir. Türkiye'nin en önemli ve zengin biyoçeşitliliğine sahip İğneada Longoz ormanlarının yer aldığı Kırklareli, bu bağlamda çok büyük bir kültür ve turizm potansiyeline sahiptir (TUİK, 2010).

Kırklareli'nin toplam nüfusu 2015 tarihi itibarıyla 346,973'tür. 142,840 nüfusu ile en büyük ilçesi Lüleburgaz'dır. Diğer iki büyük ilçesi sırasıyla 95,274 ile merkez ve 47,851 ile Babaeski'dir (TUİK, 2017).

Kırklareli, Türkiye'deki en gelişmiş 15. kentidir (Kalkınma Bakanlığı, 2013). İstanbul metropolitan alanı ardbölgesinde yer alan Kırklareli, İstanbul merkezli sanayinin ikinci gelişme ve yayılma aksı olarak belirlenmiştir. Bu bağlamda gelişim süreci iç dinamiklerinden ziyade komşu illerdeki sanayinin çevreye yayılması kaynaklı olduğu söylenebilir (DPT, 2003).

4.KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ

Kırklareli Üniversitesi, 29. 05. 2007 tarihinde 26536 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 5662 sayılı Kanun ile kurulmuştur. Kırklareli Üniversitesi'nde 'Hane halkının Kırklareli Üniversitesi'ni Nasıl Kavramsallaştırdığı', anketinin gerçekleştirildiği 2012 yılında 5 Fakülte, 1 Sağlık Yüksekokulu, 7 Meslek Yüksekokulu, 2 adet Enstitü ve 7 adet Araştırma Merkezi bulunmaktaydı. Yine 2011 senesinde Kırklareli Üniversitesi'nde 16'sı Profesör, 3'ü Doçent, 86'sı Yardımcı Doçent, 159'u Öğretim Görevlisi, 143'ü Araştırma Görevlisi ve 34'ü Okutman olmak üzere toplam 441 akademik personel görev yapmaktaydı. 2016 yılı itibarıyla Kırklareli Üniversitesi'nde toplam 10 fakülte, 3 enstitü, 3 Yüksekokul, 1 Devlet Konservatuvarı, 7 Meslek Yüksekokulu, 3 Rektörlüğe Bağlı Birim ve 14 uygulama ve araştırma merkezi bulunmaktadır. Toplam akademik personel

sayısı ise 655'e ulaşmıştır. 2011-2012 öğretim yılında Kırklareli Üniversitesi'nde eğitim gören toplam öğrenci sayısı 12,773 iken 2015-2016 öğretim yılındaki toplam öğrenci sayısı 22,671'dir. Kırklareli Üniversitesi'nde 98 ön lisans, 48 lisans ve 28 adet lisans üstü eğitim programı bulunmaktadır. Bunların yanı sıra üniversite bünyesinde 54 aktif öğrenci kulübü ve sürekli eğitim merkezinde 18 sektöre yönelik eğitim programı yer almaktadır. Teknopark kuruluş çalışmaları ise devam etmektedir(Kırklareli Üniversitesi, 2017).

5.HANE HALKININ KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ'Nİ NASIL KAVRAMSALLAŞTIRDIĞI ANKET BULGULARI

5.1. Araştırmanın Amacı

Kırklareli Üniversitesi kurulduğu günden beri gerçekleştirdiği çeşitli faaliyetlerle birlikte Kırklareli bölgesinde sosyal, ekonomik ve kültürel anlamda birçok etki yaratmıştır. Kırklareli üniversitesinin faaliyetlerinin etkinliği ve bölgeye olan katkısı bölge halkının üniversiteyi nasıl kavramsallaştırdığı ve üniversiteden beklentisinden bağımsız olarak değerlendirilemez. Kırklareli Kentinin Üniversiteyi nasıl kavramsallaştırdığını değerlendirmek amacıyla aşağıdaki dört ana başlıkta toplanan bir anket gerçekleştirdik:

- Kırklareli Halkı, Kırklareli Üniversitesi'nin Eğitim Kalitesini Nasıl Kavramsallaştırmaktadır?
- Kırklareli Halkı (oturanları-sakinleri) Kırklareli Üniversitesinin ve öğrencilerinin bölgeye yönelik sosyo-kültürel etkilerini nasıl kavramsallaştırmaktadır?
- Kırklareli Halkı (oturanları-sakinleri) Kırklareli Üniversitesinin bir kurum olarak nasıl kavramsallaştırmaktadır?
- Kırklareli Halkı Üniversitenin Bölgesel Kalkınmaya Katkısını Nasıl Kavramsallaştırmaktadır?

5.2.Araştırmanın Yöntemi ve Veri Kaynağı

'Hane halkının Kırklareli Üniversitesi' ni nasıl kavramsallaştırdığı' başlıklı anket, Eskişehir Anadolu Üniversite bünyesinde 2008 yılında gerçekleştirilen "Anadolu Üniversitesi'nin Eskişehir'e Etkileri ve Şehrin Üniversite'yi Algılayışı" adlı projede yer alan anket sorularının Kırklareli'ne uyarlanması şeklinde oluşturulmuştur. Kırklareli halkının üniversiteyi nasıl kavramsallaştırdığı kapsamında gerçekleştirilen anketin, ilk sekiz sorusu demografik özelliklerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Anketin diğer soruları, bölgesel fırsat eşitliği, üniversite öğrencilerinin kentin sosyokültürel yapısına olan etkisi ve üniversitenin sunduğu hizmetler kapsamında kentin sosyal yaşantısına katkısı gibi parametrelere ilişkin 22 ifade içermektedir. Bölgesel fırsat eşitliği parametresi altında Kırklareli Üniversitesi'nin bölgenin ihtiyaç duyduğu, kaliteli ve hesaplı yükseköğretim ihtiyacını karşılayıp karşılamadığı sorgulanmaktadır. Üniversite öğrencilerinin kentin sosyokültürel yapısına olan etkisi, öğrencilerin kentte yarattığı pahalılık, modernleşme ve çevre ile kurdukları ilişkiler çerçevesinde halkın görüşleri ölçülmeye çalışılmıştır. Ayrıca katılımcıların Kırklareli Üniversitesi'nin yaşam kalitesini yükseltme, kültür düzeyini artırma, sosyal hayatı zenginleştirme gibi sosyokültürel faktörler üzerindeki etkisine dair görüşleri de incelenmiştir. Katılımcıların bu ifadelere katılım düzeylerinin tespitinde , "Tamamen Katılıyorum", "Katılıyorum", "Karasızım", "Katılmıyorum", "Hiç Katılmıyorum", seçeneklerinden oluşan beşli likert tipi ölçek kullanılmıştır.

Üniversitenin etkisi ve bölge halkı tarafından algılanışı kapsamında Eskişehir'de uygulanan kent anketi Kırklareli Üniversitesi'nin yapısı çerçevesinde düzenlenerek Kırklareli halkını temsil ettiği düşünülen bir örneklem grubuna uygulanmıştır. Kırklareli halkının üniversiteyi nasıl kavramsallaştırdığı kapsamında uygulanan ankette, tabakalı örneklem seçimi yapıp, %5 örneklem hatası ve %95 güven aralığı ölçütleri temel alınarak anketin gerçekleştirildiği 2012 yılındaki Kırklareli nüfusunu (yaklaşık 340,000) temsil yeterliliği olan 384 kişi ile yüz yüze görüşme gerçekleştirilmiştir. Sonuçların analizinde SPSS 20 paket programı kullanılmıştır. Verilerin analizinde Frekans tablolarına ve Ki-Kare ilgi analizlerine ve çapraz tablolar analizlerine başvurulmuştur.

5.3.Demografik Bulgular

Tablo-1’de ankete katılanların demografik özellikleri verilmiştir.

Tablo 1: Ankete Katılanların Demografik Özellikleri

		Frekans	Yüzde
Cinsiyet	Kadın	159	41,4
	Erkek	225	58,6
Yaş	18-25	77	20,1
	26-33	107	27,9
	34-41	81	21
	42 ve üzeri	119	31
İkamet Yeri	Merkez	99	25,8
	Lüleburgaz	160	41,7
	Babaeski	45	11,7
	Vize	50	13
	Pınarhisar	26	6,8
Eğitim	İlköğretim ve Altı	63	16,4
	Lise	166	43,2
	Üniversite	154	40,1
Çalışılan Sektör	Kamu Sektörü	112	29,2
	Hizmet Sektörü	125	32,6
	Sanayi Sektörü	41	10,7
	Emekli	106	27,6
Aylık Gelir	0-1000	59	15,4
	1001-2000	173	45,1
	2001-3000	105	27,3
	3001 ve üzeri	42	10,9

Tablo 1’de görüldüğü gibi ankete katılanların %41,4’ü kadın, %58,6’sı erkektir. Katılımcılar içinde %43,2 oranıyla lise mezunları çoğunluktadır. Yaş grupları içinde %31 ile 42 yaş ve üzeri ilk sırada yer almaktadır. Gelir düzeyi bakımından ilk sırada %45,1 oranı ile 1001-2000 aralığı, çalışılan sektör

kategorisinde ise %32,6 oranı ile hizmet sektörü yer almaktadır. Ankete katılanların %41,7'si Lüleburgaz ilçesinde ikamet etmektedir.

5.4.Anket Bulguları

Tablo 2’de “Kırklareli Halkı Kırklareli Üniversitesi’nin Eğitim Kalitesini Nasıl Kavramsallaştırmaktadır?” Kategorisindeki yanıtlar yer almaktadır.

Tablo 2: Kırklareli Halkı Kırklareli Üniversitesi’nin Eğitim Kalitesini Nasıl Kavramsallaştırmaktadır?

İfadeler	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Kırklareli Üniversitesi kentteki düşük gelirli aile ve öğrenciler için üniversite eğitimini özendirir.	% 2,6	% 7	% 13,8	% 35,7	% 40,4
Kırklareli Üniversitesi bölgedeki gençlerin büyük kentlere gitmesine gerek kalmadan kaliteli bir yükseköğretim almalarını sağlar.	% 4,4	% 8,1	% 28,9	% 29,7	% 28,9
Kırklareli Üniversitesi, bölgedeki gençlerin diğer kentlere gitmesine gerek kalmadan üniversiteyi daha hesaplı okumasına imkan sağlar.	% 1	% 6	% 11,7	% 31,3	% 49,7
Çocuğumun ya da yakınlarımın Kırklareli Üniversitesi’ne gitmesini isterim/isterdim.	% 7,8	% 14,1	% 22,7	% 28,1	% 27,1

Ankete katılanlar, önemli bir oranda Kırklareli Üniversitesi’nin kentte yaşayan düşük gelirli ailelerin de faydalanabileceği kaliteli bir eğitim imkanı sağladığını düşünmektedir. Anket sonuçlarından Kırklareli halkının

çocuklarının yükseköğrenim için kent dışına çıkmak yerine Kırklareli’nde kalmasının sağladığı ekonomik faydadan memnun olduğu görülmektedir. Ancak imkanı olan aileler için daha büyük kentlerdeki üniversitelerin hala ilk tercih durumunda olduğu söylenebilir. Bu noktada Kırklareli’nin İstanbul gibi bir mega kente komşu olması önemli bir etken olmaktadır. Tablo 3’de ise bu kategoride yer alan “Kırklareli Üniversitesi, şehirdeki düşük gelirli aile ve öğrenciler için üniversite eğitimi özendirir” ifadesi ile ankete katılan hane halkının yaş ilişkisi analizi yer almaktadır.

Tablo 3: “Kırklareli Üniversitesi, şehirdeki düşük gelirli aile ve öğrenciler için üniversite eğitimi özendirir.” İfadesi ile ankete katılan hane halkının yaşı ilişkisi

Yaş	Katılım Düzeyi							Toplam
	Hiç	Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen	Katılmıyorum	Katılmıyorum	Tamamen	
18-25	1	9	16	26	24	76		
26-33	4	8	22	37	36	107		
34-41	1	6	7	27	40	81		
42 ve üzeri	4	4	8	47	55	118		
Toplam	10	27	53	137	155	382		

	Değer	df	Tahmini Anlamlılık Düzeyi
Pearson Ki-Kare	24,923	12	0,015
Benzerlik Oranı	25,679	12	0,012
Doğrusal Bağlılık	10,693	1	0,001
Geçerli N Sayısı	382		

- a. 4 hücrede(%20) beklenen sayı 5’in altındadır. Beklenen en küçük sayım değeri 1,99’dur.

H0: “Kırklareli Üniversitesi, şehirdeki düşük gelirli aile ve öğrenciler için üniversite eğitimini özendirir.” ifadesi ile ankete katılan hane halkının yaşı arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

H1: “Kırklareli Üniversitesi, şehirdeki düşük gelirli aile ve öğrenciler için üniversite eğitimini özendirir.” İfadesi ile ankete katılan hane halkının yaşı arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Yapılan analiz sonucunda, 2 serbestlik derecesinde ve 0,049 anlamlılık düzeyinde hesaplanan ki-kare değeri; 24,923’dür. Bu değer %95 güven düzeyine denk gelen 0,05 anlamlılık düzeyinden küçük olduğu için, H0 reddedilerek, H1 hipotezimiz kabul edilmiştir. Tablo 3’de yer alan bu sonuçlara göre Kırklareli Üniversitesi’nin şehirdeki düşük gelirli aileler ve öğrenciler için üniversite eğitimini özendirdiği ifadesine en yüksek katılım düzeyi 42 yaş ve üzerinde gözlenmektedir. Yaş küçüldükçe bu katılım düzeyinde düşüş gerçekleşmektedir.

Tablo 4, yine bu kategoride yer alan “Çocuğumun ya da yakınlarımlarımın Kırklareli Üniversitesi’ne gitmesini isterim/isterdim” ifadesi ile ankete katılan hane halkının eğitim düzeyi ilişkisini göstermektedir.

Tablo 4: “Çocuğumun ya da yakınlarımın Kırklareli Üniversitesi’ne gitmesini isterim/isterdim” ifadesi ile ankete katılan hane halkının eğitim düzeyi ilişkisi

Eğitim	Katılım Düzeyi						Toplam
	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılmıyorum	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum		
İlköğretim ve altı	2	10	10	14	27	63	
Lise	12	19	37	50	47	165	
Üniversite	16	25	40	43	30	154	
Toplam	30	54	87	107	104	382	

	Değer	df	Tahmini Anlamlılık Düzeyi
Pearson Ki-Kare	16,730	8	0,033
Benzerlik Oranı	16,862	8	0,032
Doğrusal Bağlılık	10,303	1	0,001
Geçerli N Sayısı	382		

a. 1 hücrede(%6,7) beklenen sayı 5’in altındadır. Beklenen en küçük sayım değeri 4,95’dir.

H0: “Çocuğumun ya da yakınlarımın Kırklareli Üniversitesi’ne gitmesini isterim/isterdim “ İfadesi ile ankete katılan hane halkının eğitim düzeyi arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

H1:“Çocuğumun ya da yakınlarımın Kırklareli Üniversitesi’ne gitmesini isterim/isterdim “ İfadesi ile ankete katılan hane halkının eğitim düzeyi arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Yapılan analiz sonucunda, 2 serbestlik derecesinde ve 0,049 anlamlılık düzeyinde hesaplanan ki-kare değeri; 16,730'dur. Bu değer %95 güven düzeyine denk gelen 0,05 anlamlılık düzeyinden küçük olduğu için, H0 reddedilerek, H1 hipotezimiz kabul edilmiştir. Tablo 4'de yer alan bu sonuçlara göre, yukarıdaki ifadeye "hiç katılmıyorum" şeklinde cevap verenlerin %16'sı üniversite mezunudur. "Tamamen katılıyorum" şeklinde cevaplandıranların içindeki üniversite mezunlarının oranı ise %7,9'dur. En yüksek oran olan %13,1'i ise "Katılıyorum" şeklinde cevap veren lise mezunu hane halkıdır. Eğitim düzeyi arttıkça Kırklareli dışındaki yükseköğretim seçeneklerine yönelişin arttığını söyleyebiliriz. Daha önce de belirttiğimiz üzere bu noktada İstanbul gibi yükseköğretimin en parlak üniversitelerinin yer aldığı bir kente komşu olunması, Kırklareli kentindeki başarılı öğrencilerin ve onların ailelerinin, çoğunlukla Kırklareli dışında alınacak bir üniversite eğitimi tercihlerinde etkili olmaktadır. Kırklareli Üniversitesi yeni kurulmuş bir üniversite olarak, bulunduğu bölge içinde ciddi bir rekabet içindedir. Kırklareli gibi eğitim oranı yüksek kentlerde, eğitim imkanlarından olabildiğince en üst düzeyde faydalanma isteği mevcuttur. Bu bağlamda Kırklareli Üniversitesi'ni sürekli gelişim içinde olmaya zorlayan, bir çevrede faaliyet gösterdiğini söyleyebiliriz. Ancak sonuçlardan anlaşıldığı üzere Kırklareli Üniversitesi kurumsal gelişim sürecinde hızlı bir trend yakaladıkça Kırklareli halkının yükseköğretim için ilk tercihi olma ihtimali, oldukça yüksektir.

Kırklareli Halkı Kırklareli Üniversitesi'nin Eğitim Kalitesini Nasıl Kavramsallaştırmaktadır? Başlıklı kategoride genel itibariyle, Kırklareli halkının kentlerindeki yükseköğretim imkanının mevcudiyetinden memnuniyet duyduğu görülmektedir. Ancak Kırklareli Üniversitesi'nin eğitim kalitesini ile ilgili bir gelişim beklentisi içinde olduklarını da belirtmektedirler. Bölgenin yetiştirdiği gelecek vaat eden öğrencilerin yükseköğretimlerine Kırklareli'nde devam edebilmesi ve hatta yine Kırklareli'nde istihdam edilmesi üniversite gibi kent halkının da beklentisidir. Bu beklentinin nasıl bir süreçte gerçekleştirilebileceği ve sürdürülebilirliği önemli oranda üniversite-kent etkileşiminin başarısına bağlıdır.

Tablo 5’de “Kırklareli Halkı (oturanları-sakinleri) Kırklareli Üniversitesinin ve öğrencilerinin bölgeye yönelik sosyo-kültürel etkilerini nasıl kavramsallaştırmaktadır?” Kategorisindeki yanıtlar yer almaktadır.

Tablo 5: Kırklareli Halkı (oturanları-sakinleri) Kırklareli Üniversitesinin ve öğrencilerinin bölgeye yönelik sosyo-kültürel etkilerini nasıl kavramsallaştırmaktadır?

İfadeler	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Üniversite öğrencileri Kırklareli’nde sosyal yaşamı zenginleştirir.	%1,6	%3,9	%17,2	%31,3	%42,7
Üniversite öğrencileri Kırklareli’ndeki sanat ve kültür hayatının niteliğini artırır. (sinema, tiyatro, v. b)	%2,6	%5,7	%15,1	%33,1	%43,1
Üniversite öğrencilerinin tutum ve davranışları Kırklareli gençlerine kötü örnek oluyor.	%30,2	%34,4	%17,2	%8,3	%9,4
Üniversite öğrencileri Kırklareli’ne daha hoşgörülü ve özgürlükçü bir hava kazandırır.	%3,9	%6,5	%16,9	%40,1	%32
Üniversite öğrencileri ile komşu olmaktan rahatsız olurum.	%29,9	%31	%18,8	%9,9	%10,4

Ankete katılanlar, yüksek oranda üniversite öğrencilerinin Kırklareli Kentine sosyo-kültürel katkısını olumlu değerlendirmektedir. Sanat ve kültür

hayatının kısıtlı olduğu Kırklareli kentinde, üniversite bu tür aktivitelerin gelişmesinde ve artmasında katkı sağlayacak bir kurum olarak görülmektedir. Genel olarak Kırklareli halkı başka kentlerden gelen öğrencilerin varlığından rahatsız olmamakta ve onlarla komşu olmakta bir sakınca görmemektedir. Ayrıca belirtmeliyiz ki Kırklareli kenti hoşgörülü ve özgürlükçü bir dokuya sahip olduğundan, kentteki yoğun öğrenci nüfus artışı olumsuz bir tepki ile karşılaşmamaktadır. Tablo 6’da “Üniversite öğrencilerinin tutum ve davranışları Kırklareli gençlerine kötü örnek oluyor” ifadesi ile ankete katılan hane halkının eğitim düzeyi ilişkisi analizi yer almaktadır.

Tablo 6: “Üniversite öğrencilerinin tutum ve davranışları Kırklareli gençlerine kötü örnek oluyor” ifadesi ile ankete katılan hane halkının eğitim düzeyi ilişkisi

Eğitim	Katılım Düzeyi						Toplam
	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum		
İlköğretim ve altı	19	16	10	5	12		62
Lise	53	49	34	13	16		165
Üniversite	43	67	22	14	8		154
Toplam	115	132	66	32	36		381

	Değer	df	Tahmini Anlamlılık Düzeyi
Pearson Ki-Kare	17,971	8	0,021
Benzerlik Oranı	16,967	8	0,030
Doğrusal Bağlılık	4,213	1	0,040
Geçerli N Sayısı	381		

a. 0 hücrede(%0) beklenen sayı 5`in altındadır. Beklenen en küçük sayım değeri 5,21`dir.

H0: “Üniversite öğrencilerinin tutum ve davranışları Kırklareli gençlerine kötü örnek oluyor” ifadesi ile ankete katılan hane halkının eğitim düzeyi arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

H1: “Çocuğumun ya da yakınlarımın Kırklareli Üniversitesi`ne gitmesini isterim/isterdim” ifadesi ile ankete katılan hane halkının eğitim düzeyi arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Yapılan analiz sonucunda, 2 serbestlik derecesinde ve 0,049 anlamlılık düzeyinde hesaplanan ki-kare değeri; 17,971`dir. Bu değer %95 güven düzeyine denk gelen 0,05 anlamlılık düzeyinden küçük olduğu için, H0 reddedilerek, H1 hipotezimiz kabul edilmiştir. Bu sonuçlara göre, genel olarak hane halkının üniversite öğrencilerin şehirdeki varlığından rahatsız olmadığı sonucuna ulaşabiliriz. Ancak eğitim düzeyindeki artışla birlikte söz konusu hoşgörü düzeyinde de artış yaşanmaktadır. Tablo 7`de yine bu kategoride yer alan “Üniversite öğrencileri Kırklareli`ne daha hoşgörülü ve özgürlükçü bir hava kazandırır” ifadesi ile ankete katılan hane halkının yaşı arasındaki ilişki analizi yer almaktadır.

Tablo 7: “Üniversite öğrencileri Kırklareli’ne daha hoşgörülü ve özgürlükçü bir hava kazandırır” ifadesi ile ankete katılan hane halkının yaşı arasındaki ilişki

Yaş	Katılım Düzeyi						Toplam
	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum		
18-25	6	7	19	26	19	77	
26-33	4	10	19	47	27	107	
34-41	1	2	13	28	36	80	
42 ve üzeri	4	6	14	53	41	118	
Toplam	15	25	65	154	123	382	

	Değer	df	Tahmini Anlamlılık Düzeyi
Pearson Ki-Kare	23,093	12	0,027
Benzerlik Oranı	23,119	12	0,027
Doğrusal Bağlılık	11,277	1	0,001
Geçerli N Sayısı	382		

a. 4 hücrede(%20) beklenen sayı 5'in altındadır. Beklenen en küçük sayım değeri 3,02'dir.

H0: “Üniversite öğrencileri Kırklareli’ne daha hoşgörülü ve özgürlükçü bir hava kazandırır” ifadesi ile ankete katılan hane halkının yaşı arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

H1:“ Üniversite öğrencileri Kırklareli’ne daha hoşgörülü ve özgürlükçü bir hava kazandırır” ifadesi ile ankete katılan hane halkının yaşı arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Yapılan analiz sonucunda, 2 serbestlik derecesinde ve 0,049 anlamlılık düzeyinde hesaplanan ki-kare değeri; 23,093’dür. Bu değer %95 güven düzeyine denk gelen 0,05 anlamlılık düzeyinden küçük olduğu için, H0 reddedilerek, H1 hipotezimiz kabul edilmiştir. Tablo 7’de yer alan sonuçlara göre üniversitenin şehirde daha hoşgörülü ve özgürlükçü bir ortam yarattığına dair genel bir kanı mevcuttur. Ancak 34 yaş ve üzerindeki grupta bu etkiye daha yüksek oranda katılım olduğu görülmektedir. Bu sonuçların yanı sıra Kırklareli’nde üniversiteden bağımsız olarak hâlihazırda hoşgörülü ve özgürlükçü bir ortama sahip olduğuna dair bir görüşte mevcuttur. Kente yeni gelen öğrenciler hem bu hoşgörülü ortamdan fayda sağlamakta hem de bu hoşgörü ortamına katkı sağlamaktadır. Kırklareli’ndeki mevcut ortama yapılan bu katkı hem kentin modernleşmesi hem de gelişmesi için uygun bir atmosferin oluşmasını sağlamaktadır.

“Kırklareli Halkı (oturanları-sakinleri) Kırklareli Üniversitesinin ve öğrencilerinin bölgeye yönelik sosyo-kültürel etkilerini nasıl kavramsallaştırmaktadır?” Kategorisindeki yanıtlar Kırklareli halkının kentin sosyal hayatına öğrencilerin de katkı sağladığı kanısına sahip olduğunu göstermektedir. Ayrıca farklı kentlerden gelen öğrencilerin Kırklareli halkıyla uyum içinde yaşadığı da ifade edilebilir. Özellikle 42 yaş ve üzeri katılımcıların üniversite öğrencilerine oldukça olumlu yaklaşması ve herhangi bir ön yargı içinde olmaması Kırklareli’nin bir üniversite kenti olmaya ne kadar yakın ve uygun olduğunun önemli bir göstergesi olarak değerlendirilebilir. Üniversite öğrencilerinin kent halkı tarafından olumlu karşılanması ve bir yerel dinamik olarak önemsenmesinin bir kenti nasıl dönüştürebileceğini, Anadolu’nun bir zamanlar küçük bir kenti olan Eskişehir örneğinde gözlemlemek mümkündür. Özellikle kentteki çeşitli sektörlerin hizmetlerini nicel ve nitel anlamda geliştirilmesinde artan öğrenci nüfusu, önemli bir demografik değişim olarak avantaja dönüştürülebilir. Bu noktada Kırklareli halkının harekete geçmeyi bekleyen bir potansiyeli olduğu, ancak

yol gösterici olarak Üniversite ile yeterli iletişim içinde olup olmadığı üzerinde düşünülmesi gereken bir sorudur. Bu soruya Kırklareli halkının yanıtını bir sonraki kategoride değerlendirmeye çalışacağız.

Tablo 8’de “Kırklareli Halkı (oturanları-sakinleri) Kırklareli Üniversitesinin bir kurum olarak nasıl kavramsallaştırmaktadır?” Kategorisindeki yanıtlar yer almaktadır.

Tablo 8: Kırklareli Halkı (oturanları-sakinleri) Kırklareli Üniversitesinin bir kurum olarak nasıl kavramsallaştırmaktadır?

İfadeler	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Kırklareli’nin daha modern bir kent olmasında üniversitenin önemli bir katkısı var.	%2,9	%3,6	%14,3	%39,3	%39,8
Kırklareli Üniversite’si şehrin yaşam kalitesini yükseltir.	%1,3	%2,9	%17,7	%40,4	%37,2
Kırklareli Üniversitesi, şehrin sosyal hayatını zenginleştirir.	%1	%2,9	%14,1	%43	%39,1
Kırklareli Üniversitesi şehrin kültür düzeyini artırır.	%0,8	%3,6	%16,9	%39,6	%38,8
Kırklareli Üniversitesi, şehrin çehresinin değişmesinde önemli bir rol oynamaktadır.	%1,8	%4,7	%20,8	%39,1	%33,6
Kırklareli Üniversitesi kentle yeterince bütünleşmemiştir.	%3,9	%15,4	%33,1	%29,7	%17,2
Üniversite öğrencileri kentte hayat pahalılığına neden oluyor.	%11,2	%28,1	%21,9	%24	%14,6

Ankete katılanlar yüksek oranda, bir kurum olarak Kırklareli Üniversitesi'ni kenti modernleştiren, yaşam kalitesini yükselten, sosyal ve kültürel hayatını zenginleştiren bir aktör olarak değerlendirdikleri gözlenmektedir. Ancak Kırklareli Üniversitesi'nin kent ile yeterince bütünleşemediğini ifade edenlerin oranı da aynı şekilde yüksektir. Bununla birlikte kentteki hayat pahalılığında üniversite faktörünün etkili olduğu düşüncesinin de yaygın olduğu söylenebilir. Tablo 9'da "Kırklareli Üniversitesi şehirle yeterince bütünleşememiştir" ifadesi ile ankete katılan hane halkının yaşı arasındaki ilişki analiz edilmektedir.

Tablo 9: "Kırklareli Üniversitesi şehirle yeterince bütünleşememiştir." İfadesi ile ankete katılan hane halkının yaşı arasındaki ilişki

Yaş	Katılım Düzeyi						Toplam
	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum		
18-25	3	19	13	27	14	76	
26-33	3	14	40	36	14	107	
34-41	6	12	26	24	13	81	
42 ve üzeri	3	14	48	27	25	117	
Toplam	15	59	127	114	66	381	

	Değer	df	Tahmini Anlamlılık Düzeyi
Pearson Ki-Kare	23,304	12	0,025
Benzerlik Oranı	23,580	12	0,023
Doğrusal Bağlılık	0,245	1	0,620
Geçerli N Sayısı	381		

a. 4 hücrede(%20) beklenen sayı 5'in altındadır. Beklenen en küçük sayım değeri 2,99'dur.

H0: “Kırklareli Üniversitesi şehirle yeterince bütünleşmemiştir” ifadesi ile ankete katılan hane halkının yaşı arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

H1: “Kırklareli Üniversitesi şehirle yeterince bütünleşmemiştir” ifadesi ile ankete katılan hane halkının yaşı arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Yapılan analiz sonucunda, 2 serbestlik derecesinde ve 0,049 anlamlılık düzeyinde hesaplanan ki-kare değeri; 23,304’dür. Bu değer %95 güven düzeyine denk gelen 0,05 anlamlılık düzeyinden küçük olduğu için, H0 reddedilerek, H1 hipotezimiz kabul edilmiştir. Bu sonuçlara göre katılımcıların önemli bir kısmı üniversite şehir bütünleşmesini yeterli düzeyde görmemektedir. Ve bu görüş genç katılımcılarda daha da yaygındır.

Son olarak Tablo 10’da “Kırklareli Halkı Üniversitenin Bölgesel Kalkınmaya Katkısını Nasıl Kavramsallaştırmaktadır?” Kategorisindeki yanıtlar yer almaktadır.

Tablo 10: Kırklareli Halkı Üniversitenin Bölgesel Kalkınmaya Katkısını Nasıl Kavramsallaştırmaktadır?

İfadeler	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Üniversitesi, üniversite sanayi işbirliğini desteklemektedir.	%4,4	%15,4	%25,3	%34,4	%18,2
Üniversite bölgenin kalkınmasında önemli bir rol oynar.	%1	%3,6	%20,3	%43,2	%31,8
Üniversite tarafından düzenlenen bilimsel etkinlikler kent halkına ve işletmelere fayda sağlamaktadır.	%3,1	%6,3	%14,6	%42,2	%33,1

Üniversite bölgeye yapılacak yeni yatırımlar için bir cazibe unsurudur.	%3,6	%4,7	%17,4	%40,4	%33,3
Üniversite bölgenin ihtiyaç duyduğu insan gücünü yetiştirmektedir.	%3,4	%12,2	%26,3	%32,8	%25,3
Üniversitesi bünyesinde, bölge işletmelerinin ihtiyaç duyduğu uzmanlar ve birimler bulunmaktadır.	%4,9	%8,9	%31,3	%32,6	%21,6

Anket katılımcılarının tablo 10'daki ifadelere verdikleri yanıtlara göre, üniversitenin bölgesel kalkınma sürecindeki katkısı kent halkı için önem arz etmekle birlikte, özellikle üniversite-sanayi işbirliği ile ilgili tam anlamıyla istenilen düzeye gelinmediği görülmektedir.

SONUÇ

Uluslararası ekonomide meydana gelen dönüşümler ve akabinde bölgesel kalkınmaya yapılan vurgu, üniversitelerin bir yerel aktör olarak önemini daha da ön plana çıkarmıştır. Üniversiteler, yerel aktörler ile kurdukları kurumsal iletişim ağları ile yerel düzeyde gerçekleşecek yeniliklerin yönlendiricisi ve yöneticisi olma niteliğine sahiptirler. Üniversitelerden bölge ile işbirliği içinde olması, yenilik üretmeye katkıda bulunacak laboratuvarları, teknoparkları ve araştırma parklarını inşa etmesi ve bölgesel düzeyde etkinliği ile bölgeye ihtiyaç duyduğu yüksek eğitilmiş, yaratıcı bireyleri çekmesi de beklenmektedir. Ayrıca bölgedeki yaşam şartlarının üst seviyeye çıkarılması, kentin sosyal ve kültürel düzeyinin yükseltilmesi, kent imajının ve çehresinin dönüştürülmesi de önemli oranda üniversite-kent etkileşimi sayesinde gerçekleşmektedir. Kentin entelektüel dönüşümünün yegane kaynağı üniversite-kent etkileşimi, üniversite ve yerel aktörlerin karşılıklı katkısı ve işbirliği ile meydana gelmektedir. Özellikle görece az gelişmiş kent ile yeni kurulan üniversite arasındaki etkileşimin etkinliği çok daha görünür bir şekilde kentin imajını etkilemektedir.

Kırklareli Üniversitesi'nin, Kırklareli halkı tarafından bölgesel bir aktör olarak nasıl kavramsallaştırdığını araştırmak amacıyla 2012 yılında

gerçekleştirdiğimiz anket çalışmasının sonuçlarına bakıldığında öncelikle şunu belirtmeliyiz ki hoşgörülü bir ortama sahip olan Kırklareli halkının, bu özelliği öğrenciye bakış açısında da gözlemlenmektedir. Kırklareli halkı üniversite öğrencileri ile bir arada olmaktan, komşu olmaktan rahatsız olmamakla beraber üniversiteyi yaşadığı bölgeye önemli bir katkı sağlayan bir kurum olarak görmektedir. Ankete katılanların birçoğu sağlık ve eğitim gibi kentsel yaşamın en önemli alanların gelişmesinde üniversitenin önemli bir rolü olduğunu da düşünmektedirler. Ayrıca Kırklareli halkının; yeni açılan işletmeler, hizmet niteliğini yükselten firmalar, sosyal yaşantıdaki artan hareketlilik gibi değişimlerde üniversiteyi doğrudan ilişkili gördüğü söylenebilir.

Anket katılımcılarının büyük bir çoğunluğu çocuklarının ya da yakınlarının Kırklareli Üniversitesi'nde eğitim almasını istediklerini ancak diğer illerdeki üniversitelerin eğitim imkânları açısından daha ileri bir noktada olmasının onları bu üniversiteleri tercih etmeye yönelttiğini belirttiler. Şüphesiz İstanbul gibi bir mega kent ile komşu olmak Kırklareli Üniversitesi gibi diğer tüm bölge üniversitelerini, oldukça zorlu bir rekabet ortamı içinde yer almaktadırlar. Ancak Kırklareli halkının, Kırklareli Üniversitesi'nin düşük gelirli ailelerin çocuklarına da yükseköğretim alma imkânı sağlamasından oldukça memnun olduğu görülmektedir.

Ankete katılanlar, üniversite faaliyetlerine karşı ilgisiz olmamakla birlikte yeterince haberdar edilmedikleri konusunda ortak bir görüşe sahiptir. Aynı şekilde üniversite sanayi işbirliğine yönelik çalışmaların da çevre halkı ile paylaşımı düşük düzeydedir. Hane halkının, Kırklareli'nin sosyokültürel hayatını zenginleştirmesi ve niteliği arttırması açısından Üniversite'nin varlığının önemli olduğu yönünde bir görüşe sahip olduğu ancak sosyal ve kültürel aktivitelerin nicelik açısından yetersiz bulunduğu da söylenebilir.

Üniversite, bölge halkı tarafından bir gelişme ve değişim aktörü olarak kabul görmekle birlikte, üniversite kent ve üniversite sanayi etkileşiminin yeterli düzeyde görülmediği gözlenmektedir. Katılımcıların büyük bir çoğunluğunun ifadesi bu çok önemli soruna işaret etmektedir. Kırklareli halkı nezdinde kentin mevcut staj imkânlarının yanı sıra üniversite ve sanayi

tarafından ortaklaşa gerçekleştirilen proje ve çalışmaların düşük düzeyde gerçekleştirildiği konusunda ortak bir görüşün bulunduğu anlaşılmıştır.

Kırklareli Üniversitesi'nin bölgenin ihtiyaç duyduğu insan gücünü yetiştirdiğine yönelik ifadeye ise katılım düzeyinin belirli bir oranda düştüğü görülmektedir. Bölgenin ihtiyaç duyduğu iş gücü ile üniversite mezunlarının nitelikleri arasında bir farklılaşma olduğu, iş sahasının kısıtlı olması nedeniyle de mezunların büyük bir kısmının kendilerine başta İstanbul olmak üzere çevre illerde istihdam imkânı aradıkları ifade edilmektedir. Üniversitenin bölgenin ihtiyaç duyduğu işgücünü yetiştirme fonksiyonu konusunda hane halkının orta düzeyde bir katılıma sahip olduğu söylenebilir.

Üniversite çalışanları ile iş dünyasının işbirliği ve üniversite çalışanlarının danışmanlık niteliği sorulduğunda hane halkının yine orta düzeyde bir katılım düzeyine sahip olduğu görülmektedir. Ayrıca Kırklareli merkezde faaliyet gösteren sürekli eğitim merkezinin faaliyetleri çevre ilçeler tarafından neredeyse hiç bilinmemektedir.

Kırklareli üniversitesi genç bir üniversitedir dolayısıyla kurumsal yapısı, fiziki imkânları, öğretim elemanı sayısı, araştırma birimleri kısıtlı bir düzeydedir ve yeni kurulan bir kurum olarak teşkilatlanma sürecini henüz tamamlayamamıştır. Bu nedenle geleneksel üniversite fonksiyonlarının dışında bir araştırma üniversitesi niteliğini henüz kazanmış değildir. Bu noktada kent ile bütünleşme ve sanayi işbirliği düzeyinde bir eksiklik söz konusudur.

Bugün gelinen noktada (2017), üniversite-kent etkileşiminde olumlu diyebileceğimiz gelişmeler; yeni konutların inşaatı, öğrencilerin barınması için yurt ve pansiyon seçeneklerinin çoğalması, gıda sektöründeki hareketlenme ve yeni mekanların açılması, ulaşım sektöründeki iyileştirmeler ve üniversite tarafından gerçekleştirilen faaliyetlerin arttırılması şeklinde sıralanabilir. Ancak diğer yandan kentin, konut yapımındaki artışa rağmen %25 gibi bir emlak fiyat artışıyla Türkiye'de birinci sıraya oturması, ulaşım araçlarının ve seferlerin eksikliği, ticari faaliyetlerde müşteri memnuniyeti odaklı firmaların azlığı, artan nüfus ile birlikte artan alt yapı sorunları gibi kentsel sorunlar varlığını sürdürmektedir.

Sonuç olarak sahip olduğu potansiyel ve demografik hareketliliğe rağmen Kırklareli'nin kalkınma düzeyi henüz arzu edilen düzeye ulaşmamış durumdadır. Ancak Kırklareli bir üniversite kenti olmaya en yakın illerden biridir. Kırklareli Üniversitesi yerel aktörler nazarında yerel dinamikleri harekete geçirecek ve Kırklareli'nin kalkınmasında hızlandırıcı etki yaratacak en önemli kurumdur. Üniversite-kent etkileşiminin yeni bir kent kültürü yaratmadaki rolü düşünıldüğünde söz konusu iki yerel aktörün işbirliği ve ortaklığı mevcut potansiyelin harekete geçirilmesinde büyük etki yaratması beklenmektedir.

KAYNAKÇA

Aktan, C. Ç. (2007) “Yüksek Öğretimde Değişim: Global Trendler ve Yeni Paradigmalar”, Aktan, Can Coşkun, Değişim Çağında Yüksek Öğretim içinde, İzmir: Yaşar Üniversitesi Yayını, 1-43.

Arap, K. S. (2010) “Türkiye Yeni Üniversitelerine Kavuşurken: Türkiye’de Yeni Üniversiteler ve Kuruluş Gerekçeleri”, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi Dergisi, 65(1): 1-30.

Arslan, H. (2010) “Medreseler-Üniversiteler ya da Eğitim ve Öğretim Serüvenimiz”, Mimar ve Mühendisler Grubu, 56: 62-65.

Borat, O. , Söyleşi: Yelden, E. (2010) “Kalkınmanın ve Medeniyetin Lokomotifleri; Üniversiteler”, Mimar ve Mühendisler Grubu, 56: 34-37.

Devlet Planlama Teşkilatı (2003) İllerin ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması, Ankara: DPT.

Ergun, C. (2014) “Üniversite-Kent İlişkisi Üzerine Görüşler: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Örneği”, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 31: 216-237.

Gültekin, N. , Çelik, A. , Nas, Z. (2008) “Üniversitelerin Kuruldukları Kent’e Katkıları”, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 7(24): 264-269.

Gürkaynak, R. M. , Kasımoğlu, M. (2004) “Türkiye’de Üniversite-Komşu Çevre Etkileşimi: İşbirliği İçin Bir Ön Çalışma”, Amme İdaresi Dergisi, 37: 147-162.

Işık, Ş. (2008) “Türkiye’de Üniversitelerin Kentleşme Üzerine Etkileri”, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 10(3): 159-181.

Kalkınma Bakanlığı (2013) İllerin ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması (SEGE-2011), Ankara: Bölgesel Gelişme ve Yapısal Uyum Genel Müdürlüğü.

Kırklareli Üniversitesi, (2017) “Tanıtım Kataloğu”, <http://www.klu.edu.tr/araclar/katalog/>, indirilme tarihi: 8 Ocak 2017

Özaslan, İ. , Korkmaz, E. , Batırel, F. Ö. , Erkal, E. M. (1998) “Yükseköğretim Kurumlarının Bölgelerarası Gelişme Farklılıkları Açısından Önemi ve İşlevleri”, İstanbul: İstanbul Ticaret Odası.

Özkul, O. (2006) “J. Ortega y Gasset’e göre Üniversite, Bilim ve Kültür” , Akademik İncelemeler Dergisi, 1(1): 76-82.

Ricci, M. (1997) “The Urban Role of New University: A Case Study of Chieti-Pescara, Abruzzo, Italy”, GeoJournal, 41(4): 319-324.

Sağır, A. , Ülkü H. İ. (2013) “Karabük’te Üniversite Algısı: Karabük Örneği”, İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 2(2): 49-81.

Sankır, H. , Gürdal D. A. (2014) “Bülent Ecevit Üniversitesi’nin Zonguldak’a Etkileri ve Kentin Üniversite Algısı”, 4(2): 90-98.

Taşçı, D. vd. , (Ed) Sürmeli, F. (2008) Anadolu Üniversitesi’nin Eskişehir’e Etkileri ve Şehrin Üniversiteyi Algılayışı, Rapor No: 073623, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.

Taşçı, D. , Gökalp, E. , Kumtepe, G. E. , Kumtepe, T. A. , Toprak, E. (2011) “Kentin Üniversite Algısı: Anadolu Üniversitesi ve Eskişehir Örneği”, Amme İdare Dergisi, 44(2): 131-146.

Torun, İ. , Öztürk, S. (2013) “Yükseköğrenimin Etkinleştirilmesi ve Taşra Üniversitelerinin Önemi” , Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 27(1): 197-208.

TUİK (2010) Bölgesel Göstergeler TR21, Ankara: TUİK.

TUİK, (2017) “Temel İstatistikler”, <http://www.tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist>, indirilme tarihi: 8 Ocak 2017.

Wright, M. (2011) “Üniversite-Sanayi İlişkileri: İngiltere’de Bölgesel Politikalar ve Girişimler”, Yamaç, K. (Çev.), Üniversiteler Ekonomik Büyümeye Nasıl Katkıda Bulunur içinde, Ankara: Eflatun, 143-153.

Wolfe, A. D. (2011) “Yükseköğretimin Rolü ve Ekonomik Kalkınmada Yeni Yönetişim Biçimleri: Ontario Örneği”, Yamaç, K. (Çev.), Üniversiteler

Ekonomik Büyüme Nasıl Katkıda Bulunur içinde, Ankara: Eflatun, 115-131.

Yavuzçehre, S. P. (2016) “Üniversitelerin Kentlerine Etkileri: Denizli Pamukkale Üniversitesi Örneği”, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 21(1): 235-250.

Yılmaz, F. , Söyleşi: Kültür, F. Ö. , (2010) “Kalkınmanın ve Medeniyetin Lokomotifi; Üniversiteler”, Mimar ve Mühendisler Grubu, 56: 30-33.

Yusuf, S. (2011) “Üniversite-Endüstri İlişkileri: Politik Boyutlar”, Yamaç, K. (Çev.), Üniversiteler Ekonomik Büyüme Nasıl Katkıda Bulunur içinde, Ankara: Eflatun, 1-24.

TEKİRDAĞ'IN GELİŞİMİNDE ÜNİVERSİTENİN ROLÜ

Ümit İZMEN*

Zühal ÖZBAY DAŞ**

ÖZET

Bu çalışmada yüzyıllardan beri toplumların gelişmesinde üniversitelerin önemli bir rol oynadığı olgusundan hareketle Namık Kemal Üniversitesi'nin Tekirdağ'ın ekonomik gelişmesi üzerindeki etkisi incelenmektedir. Geçmişten beri bilgi üretimi yapan, üretilmiş bilgiyi toplum içinde yayan ve sonraki jenerasyonlara aktaran üniversiteler bugün bu geleneksel işlevlerinin yanısıra ekonomik kalkınmanın da motor güçlerinden birisidir. Üniversitenin kurulması için yapılan yatırım ve sonradan üniversitenin faaliyete geçmesiyle birlikte üniversitenin kent içinde yaptığı ödemeler, ilk ödemenin kat kat üzerine çıkan bir etki yaratmaktadır. Çarpan etkisi olarak adlandırılan bu modele göre üniversitenin kendi harcamaları ve öğrenci ve üniversite personelinin yaptığı harcamalar bu talebi sağlayan işletmelerde ekonomik faaliyeti canlandırarak daha başka ürün ve hizmetlere olan talebi uyarmaktadır. Bu çalışmada kurulduğu 2009 yılından bu yana NKÜ'nün yarattığı toplam ekonomik etki tahmin edilmektedir. Ancak, bu tür hesaplamalarla elde edilen sonuçlar, kullanılan varsayımlara ve verilere aşırı duyarlıdır. Etki analizlerinde kapsanamayan beşeri sermaye, sosyal sermaye, bilgi altyapısı, inovasyon kapasitesi ve mekansal yerleşim gibi alanlarda üniversitelerin yaptığı etkinin, en az etki analizinden elde edilen sonuçlar kadar önemli olduğu, özellikle Tekirdağ örneğinde geçerli olduğu düşünülmektedir.

* Doç.Dr., Namık Kemal Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü, uizmen@nku.edu.tr

** Doktora Öğrencisi, Marmara Üniversitesi, İktisat(İng)

1.GİRİŞ

Üniversiteler yüzyıllardan beri toplumların gelişmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Geçmişten beri bilgi üretimi yapan, üretilmiş bilgiyi toplum içinde yayan ve sonraki jenerasyonlara aktaran üniversiteler bugün bu geleneksel işlevlerinin yanısıra ekonomik kalkınmanın da motor güçlerinden birisidir. Üniversitelerin ekonomik kalkınma konusundaki katkıları teknoloji ve inovasyon üretimi ve bu üretimin meslekleri icra edecekleri öğretilmesi ile sınırlı kalmamaktadır. Üniversiteler doğrudan katkıları kadar dolaylı katkıları ile de içinde buldukları toplumların sosyo-kültürel gelişmesinde itici güç oynamaktadırlar. Üniversitelerin işlevleri arasında ekonomik kalkınmaya katkı yapmanın önemi son yıllarda hızla öne çıkmaktadır. Üniversitelerin ekonomik kalkınmaya katkısı, büyümeyi hızlandırmanın yanısıra, eğitimde fırsat eşitliğini geliştirerek gelir dağılımının bireyler ve bölgeler arasında iyileştirilmesini de kapsamaktadır. Nitekim, İkinci Dünya Savaşı sonrasında tüm dünyada üniversitelerin işlevlerinin değiştiği, ekonomik kalkınmaya katkı işleviyle birlikte, üniversitelerin kitleselleştiği, yaygınlaştığı ve erişilebilirliğinin arttığı görülmektedir.

Türkiye de, üniversitelerin tüm dünyada değişen bu rolüne biraz gecikmeli de olsa, ayak uydurmuş ve üniversite sayısı son 10 yılda hızla artarken üniversitelerin coğrafi dağılımı da hızla iyileşmeye başlamıştır. Türkiye’de 2002 yılında 76 olan üniversite sayısı 184’e ulaşmış, yükseköğretimde okullaşma oranı ise %20’lerden %80’e ulaşmıştır. Her ilde en az bir üniversitenin mevcudiyeti, kuruldukları ilin eğitim hayatının yanısıra, sosyal, kültürel ve ekonomik hayat üzerinde de önemli etkilerde bulunmuştur. Bu durum, üniversitelerin açılmasından sonra kentlerdeki ekonomik ve sosyal hayatın değişiminden izlenebilmektedir. Yakın dönemde kurulmuş ve bulunduğu ilin gelişimi açısından önemli misyonları olan üniversitelerden birisi de Tekirdağ’da bulunan Namık Kemal Üniversitesi’dir.

Tekirdağ tarih boyunca Trakya’nın kentsel merkezlerinden biri ve bir liman kenti olmuştur. Ancak göç ve istila yollarının üzerinde bulunuşu gelişimini sınırlamıştır. 20. yüzyıl başlarında, Balkan Savaşları ve 1. Dünya Savaşı sırasında yaşadığı işgaller ve nüfus mübadeleleri bu olumsuzluğun en

yakın örnekleridir. İlin gelişimini belirleyen bir diğer etken de, doğusunda İstanbul, batısında Edirne gibi büyük çekim merkezlerinin bulunuşudur Sanayileşme öncesinde gelişmeyi sınırlama yönünde işleyen bu durum, son kırk yıl boyunca tersine dönmüştür. İl sınırları içinde Çorlu, Çerkezköy gibi önemli sanayi merkezlerinin ortaya çıkması, ulaşım ve ticaret kanallarının açılmasıyla Tekirdağ en hızlı sanayileşen ve en çok göç alan illerden biri haline gelmiştir.

Sanayi ildeki gelir artışında en itici sektör görevi görmektedir. Tarım sektörü gerilemiş hizmetler sektörü ise sanayi sektöründeki gelişim hızında büyüme göstermemiştir. Ancak büyümede önemli bir rol oynayan sanayi sektöründe verimlilik artışında bir ivme kaybı yaşanmaya başlamıştır.

İl, ekonomik kalkınmada bugün bazı çok önemli yapısal sorunlarla karşı karşıya kalmıştır. Çevre sorunları bu yapısal sorunların başını çekmektedir, gerçekten de ilde çevre sorunlarının geldiği durum düşük teknoloji ve çevreyi kirleten bazı sanayilerin artık kullanılamaz hale gelmesine neden olmuştur. Dolayısıyla, özellikle 2000’li yılların ikinci yarısından itibaren sanayide sürdürülebilirlik ve daha yüksek katma değerli ürünlere geçiş ilin önemli bir sorunu hale gelmiştir. Bir diğer önemli sorun ise sosyal ve beşeri sermayede görülen sıkıntılardır. Daha yüksek katma değerli ürünlerin üretimi, sanayide ve sanayinin gereksindiği modern hizmet sektörlerinde yüksek nitelikli işgücü gerektirmektedir.

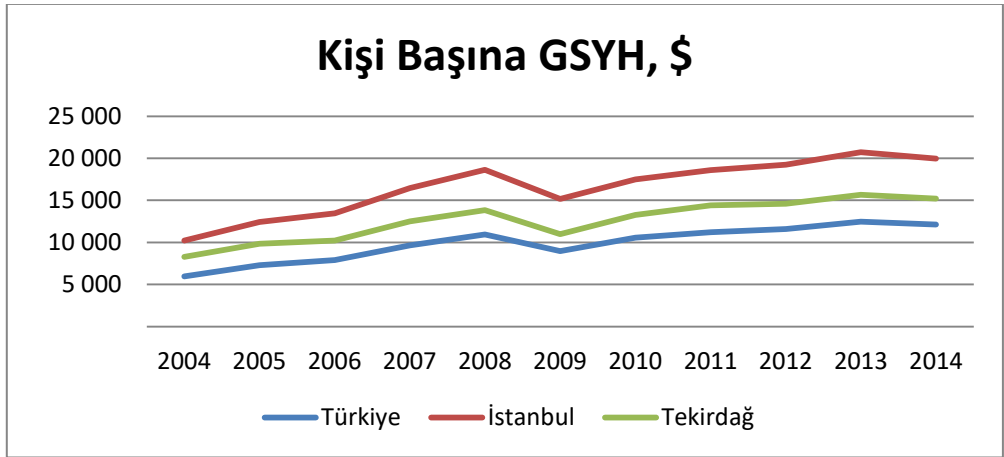
Kentin sorunlarını çözmede ilin yöneticilerinin ve paydaşların ortak bir vizyon çerçevesinde bir araya gelemediği ve yeterince uyum içinde olmadıkları anlaşılmaktadır. Eğitim seviyesi de ilin ulaşmak istediği hedeften uzaktır. Dolayısıyla, ilde hem sosyal sermayenin hem de beşeri sermayenin güçlendirilmesinde Namık Kemal Üniversitesi (NKÜ) çok büyük önem arz etmektedir. Üniversite bu çerçevede, Tekirdağ’da sanayinin ve hizmetler sektörünün daha yüksek katma değerli ürünlere doğru gelişebilmesi açısından kritik bir konumdadır.

Bu çalışmada NKÜ’nün Tekirdağ ilinin ekonomik gelişimi üzerindeki etkileri tartışılmıştır. Bu kapsamda, ikinci bölümünde Tekirdağ ilinin genel

ekonomik performansı değerlendirilmiş ve istihdam, büyüme, eğitim ve nüfus dinamiklerinin gelişimi kısaca özetlenmiştir. Üçüncü bölümde üniversite ve ekonomik büyüme arasında ilişkiden bahsedilmiş, son bölümde ise Tekirdağ'da yaptığımız çalıştay, mülakat ve anket çalışmalarına dayanarak NKÜ ve Tekirdağ'ın gelişimi arasındaki ilişki tartışılmıştır.

2.TEKİRDAĞ İLİ GENEL GÖRÜNÜMÜ

TÜİK tarafından açıklanmış olan İl Bazında Gayrisafi Yurtiçi Hasıla 2004-2014 verilerine göre Tekirdağ'da kişi başına GSYH Şekil 1'de de görüldüğü üzere 15.208 dolar ile 12.112 dolar olan Türkiye ortalamasının üzerinde, ancak 19.957 dolar seviyesine ulaşan İstanbul'un gerisindedir. Nispeten yüksek refah düzeyi, geleneksel olarak tarım sektörünün güçlü olmasının yanısıra 1980 sonrası sanayileşme ile açıklanabilir.

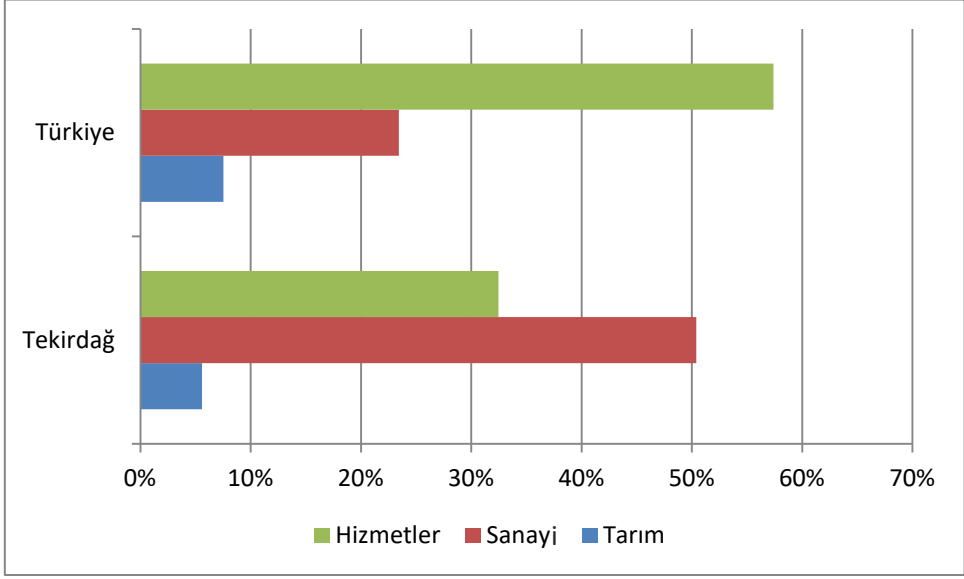

Şekil 1 Kişi Başına Gayrisafi Milli Hasıla; \$; 2004-2014

Kaynak: TÜİK İl Bazında Kişi Başına Gayrisafi Yurtiçi Hasıla (GSYİH), 2004-2014 verilerinden hazırlanmıştır

Tekirdağ'da hızlı gelir artışında sanayi sektörü sürükleyici olmuştur. İstanbul'da başlayan sanayisizleşme süreci Tekirdağ'da sanayileşmenin artmasına vesile olmuştur (Doğruel ve Doğruel, 2010). Nitekim 2004-2014 döneminde Tekirdağ'da sanayinin GSYH içindeki payı %45'den %50'ye çıkmıştır. Bu oran Türkiye ortalamasının iki katının üzerindedir. Şekil 2'de 2014 yılına gelindiğinde ülke genelinde ve Tekirdağ'da sanayinin GSYİH

içindeki payı gözler önüne serilmektedir. Türkiye genelinde sanayinin payı 2014 yılında %23 ile sınırlı kalırken bu oran Tekirdağ'da %50'ye ulaşmıştır.

Şekil 2 Gayrisafi Yurtiçi Hasılanın Sektörel Dağılımı, 2014; %

Kaynak: TÜİK, İl Bazında Gayrisafi Yurtiçi Hasıla, iktisadi faaliyet kollarına göre, NACE Rev.2, 2014, tuik.gov.tr (Erişim tarihi: 19.12.2016) verilerinden hazırlanmıştır

Sanayi sektörünün gelişmesiyle birlikte iç göç hızı da artış göstermiştir. 1965-2015 döneminde Türkiye nüfusu 2,36 katına çıkarken Tekirdağ'ın nüfusu 3.21 katına çıkmıştır. Böylece Türkiye toplamı içinde %0,9 olan payı 2000 yılından sonra artmaya başlamış ve 2013 yılında %1.19'a yükselmiştir. Özellikle 1990 sonrasında Çorlu ve Çerkezköy ilçelerinde sanayinin gelişmesine bağlı olarak oluşan iç göç akımları dikkat çekicidir. Tekirdağ 1990'lardan günümüze kadar hem mutlak sayı hem de il nüfusuna oran olarak en çok iç göç alan illerimiz arasında yer almış, kimi yıllarda net göç oranının en yüksek gerçekleştiği ilimiz olmuştur.

Tablo 1: Tekirdağ İli Net Göç Hızı (%)

Tekirdağ ili net göç hızı(‰)		Türkiye içindeki sırası
1975-1980	16.5	10
1980-1985	10.3	12
1985-1990	46.7	6
1995-2000	96.8	1
2007-2008	33.2	2
2008-2009	11.0	4
2009-2010	15.0	1
2010-2011	16.6	1
2011-2012	16.7	5
2012-2013	15.7	5
2013-2014	24.3	2
2014-2015	22.1	1

Kaynak: ADNKS verileri, İzmen ve Daş (2014)

Tekirdağ'ın ekonomik gelişimi istihdam piyasalarından da izlenebilmektedir. Türkiye ve TR21 bölgesi geneli ile kıyaslandığında işgücüne katılma ve istihdam oranı yüksek, işsizlik oranı düşüktür.

Tablo 2: Tekirdağ İşgücü Göstergeleri

Tekirdağ	İşgücüne katılım (%)	İşsizlik (%)	İstihdam (%)
2008	57,3	9,1	52,1
2009	56,2	11,9	49,5
2010	55,1	9,6	49,8
2011	56,1	8,8	51,1
2012	55,5	7,1	51,6
2013	56,7	7,2	52,6

Kaynak: TÜİK verileri, İzmen ve Daş (2014)

Nüfus ve Konut Araştırması 2011 verilerine göre Tekirdağ, Türkiye’de sanayinin toplam istihdam içindeki payının en yüksek olduğu ildir.. Sanayinin toplam istihdam içindeki payı, Türkiye genelinde %27,2 iken, Tekirdağ’da %46,6’dır. Bu oran diğer sanayi kentleri olan Kocaeli’nde %44,1, Bursa’da %42,6 ve Gaziantep’te %37,5’tir. Çalışan her iki kişiden neredeyse birisinin sanayi sektöründe istihdam ediliyor olması, ilin tam bir sanayi bölgesi olduğu göstermektedir.

Tekirdağ’da sanayinin ihtiyacı olan nitelikli iş gücü ve kalifiye eleman ihtiyacı veri alındığında, nüfusun eğitim düzeyi Türkiye ortalamasının üzerinde olsa da, eğitim göstergelerinin Tekirdağ’ın daha yüksek katma değerli sanayi ürünlerine geçişini destekler nitelikte olmadığı görülmektedir. .

Tablo 3: 15 Yaş Ve Üzeri Nüfusun Bitirilen Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı (%), 2015

Bitirilen eğitim düzeyi	Erkek			Kadın		
	Tekirdağ	TR21	Türkiye	Tekirdağ	TR21	Türkiye
Okuma yazma bilmeyen	0.74	0.98	1.41	3.30	4.07	7.29
Okuma yazma bilen Fakat bir okul bitirmeyen	2.54	2.78	3.41	6.01	5.84	8.27
İlkokul mezunu	22,97	25,9	22,6	32,9	35,1	29,6
İlköğretim mezunu	21.89	24.46	21.61	31.59	33.74	28.74
Ortaokul veya dengi okul mezunu	19.53	17.50	17.97	15.98	13.62	13.47

Lise veya dengi okul mezunu	11.98	11.34	12.32	9.59	8.75	8.93
Yüksekokul veya fakülte mezunu	27.92	27.13	25.16	20.11	20.64	18.67
Yüksek lisans mezunu	13.46	13.94	15.59	11.74	11.77	12.55
Doktora mezunu	0.85	0.88	1.26	0.67	0.69	0.90
Bilinmeyen	0.21	0.25	0.34	0.14	0.17	0.23
Toplam	100	100	100	100	100	100

Kaynak: TÜİK 2015 eğitim verilerinden hesaplanmıştır.

Türkiye’de eğitimsiz nüfusun oranı Türkiye ortalamasının altında iken lise ve dengi okullarda Türkiye ortalamasının üzerindedir. Buna karşılık, yüksek öğretimli nüfusun oranının Türkiye ortalamasının altında kalması, Tekirdağ’da sanayinin atılım yapmasının önündeki başlıca sorunlardan birisi olarak görülmektedir. Bu kapsamda 2006 yılında kurulan Namık Kemal Üniversitesi büyük önem taşımaktadır. İlde sanayicilerle yapılan görüşmeler, Tekirdağ’ın aldığı yoğun iç göç nedeniyle düşük vasıflı istihdam açısından bir sorun yaşanmadığını ancak konjonktüre bağlı olarak zaman zaman nitelikli eleman sıkıntısı görüldüğüne işaret etmektedir. Nitelikli eleman sıkıntısı da diğer birçok alanda yaşanan zorluklarda olduğu gibi, İstanbul’dan temin yoluna gidilmektedir. Bu nedenle, üniversitenin özellikle sanayinin ihtiyaç duyduğu nitelikli eleman teminini sağlayabilir hale gelmesi, Tekirdağ’ın ekonomik gelişimini hızlandırmakta etkili olacaktır.

3.ÜNİVERSİTELERİN BÖLGE EKONOMİSİNE KATKISI

Değişen işlevi ile üniversiteler günümüzde bölgesel gelişmeyi hızlandırma ve bireysel gelir dağılımı ve bölgesel eşitsizliklerini azalmada önemli aktörlerden birisi haline gelmiştir. Literatürde üniversitelerin ülke ve bölge ekonomilerine katkısını araştıran birçok araştırma mevcuttur.

Üniversitelerin buldukları bölge açısından yol açtıkları etki, sadece ekonomik etki ile sınırlı değildir. Drucker ve Glodstein (2007) üniversitelerin kalkınma fonksiyonlarını 8 başlık altında toplanabileceğini belirtir. Bu fonksiyonlar şunlardır (s.22):

1. Bilgi yaratılması
2. Beşeri sermaye yaratılması
3. Know-how transferi
4. Teknolojik inovasyon
5. Sabit sermaye yatırımları
6. Bölgesel liderlik
7. Bilgi altyapısı oluşturulması
8. Mekansal yerleşim etkisi

R. Garrido-Yserte (2008) üniversitelerin etki alanlarının, beşeri sermayenin gelişmesi, teknoloji ve inovasyonun hızlanması, ekonomik kalkınma, siyasi hayata katılım, siyasi yapıda değişim, sosyal ve kültürel hayat, mekânsal dönüşüm, nüfus artış hızı, nüfus yapısı, iç göç gibi demografik değişkenlere kadar uzanabileceğini belirtir. Bu fonksiyonlar çoğu kez bir arada görülür ve bu nedenle birbirlerinden ayrıştırılması kolay değildir.

Üniversiteler için bütün bu fonksiyonların arasında beşeri sermayenin oluşmasındaki katkıları önemli bir rol oynamaktadır. Üniversite, hem daha yüksek nitelikte işgücü çekerek hem de bulunduğu coğrafyadaki işgücünün niteliğini yukarı çekerek etkide bulunur. Beşeri sermaye yapılan katkıları ise büyümeyi hızlandırır.

Beşeri sermayenin bölgesel gelişme farklılıklarının açıklamadaki rolünün oldukça yüksek olduğunu gösteren çalışmalar bulunmaktadır (Gennaioli, La-Porta, Lopez-de-Silanes, and Shleifer, 2011)

Üniversitelerin beşeri sermaye üzerinde yarattığı etki, sosyal, kültürel ve siyasi etkiye de yol açar. Üniversitenin, yerel kalkınma, yaşam kalitesi, sosyal ve kültürel faaliyetleri üzerinde yoğun etkisi olabilmektedir.

Üniversitenin çektiği insan sayısı arttıkça oluşan topluluğun boyutu da değişir. Daha geniş topluluklar eğlence, kültür, eğitim, yeme-içme, alışveriş, spor vb. faaliyetlerde artışa yol açacak pozitif dışsallıklar oluşmasına yol açabilir (Siegfried, Sanderson ve McHenry, 2006). Ayrıca üniversiteler, çektikleri öğrenci sayısına bağlı olarak buldukları bölgenin demografik yapısı üzerinde de değişikliğe yol açarlar.

Beşeri sermayenin yanısıra üniversitenin bölge istihdamına ve harcamalar yoluyla gelir seviyesine olan katkılarını inceleyen çalışmalar da azımsanmayacak ölçüdedir (Ambargis, McComb ve Robbins, 2011).

Üniversitelerin bölgelerin kalkınmasındaki rolü elbette bunlarla sınırlı kalmamaktadır. Özellikle bilgi ekonomilerinin bu denli geliştiği toplumlarda üniversite-sanayi işbirliğinin ekonomiye olan katkıları çeşitli şekillerde ele alınmıştır. Bu kapsamda üniversite-sanayi işbirliğinden doğacak teknolojik gelişme Dünya Bankası 2007 raporunda da vurgulandığı gibi mikro ve makro (ulusal, bölgesel, üniversite politikaları) ölçekli politikalar ile değişim yaşamaktadır (Yusuf, 2007). Dolayısıyla, üniversitenin rolünün bu kompleks ağlar içerisinde değerlendirilmesi gerekmektedir. Rapor ayrıca, Doğu Asya'da üniversiteye bakış açısının değişmesiyle beraber bu ülkelerin teknoloji kaldıracını nasıl uyguladıklarını göstermesi bakımından da dikkat çekmektedir (Matthews ve Hu,2007). Silikon Vadisi ve Route 128 otobanı etrafında görülen ekonomik gelişme de üniversitelerin motor gücü oluşturması açısından birçok çalışmaya ve uygulamaya ilham vermiştir. Helsinki'de yüksek teknoloji sanayi kümelenmeleri, San Fransisco'da bioteknoloji kümelenmeleri yine bu kapsamda üniversitelerin ekonomik gelişmedeki önemine işaret etmektedir (Chakrabarti and Santoro ,2004). Chakrabarti and Santoro (2004) üniversite sanayi işbirliğinin somut teknoloji transferlerinin yanısıra katılımcı firmalar ve tüm paydaşlar arasında bir sosyal sermaye oluşturma yolu olduğunu da belirtmektedir. Böylelikle bu ilişkiler sürdürülebilir büyümenin de önünü açmaktadır. (Chakrabarti ve Santoro, 2004).

Üniversitelerin bir diğer etkisi de kümelenme etkisidir. Üniversitenin açılmasından sonra ildeki ekonomik aktivitenin çeşitlenmesi, özellikle emlak, perakende ticaret, lokanta, cafe vb. işletmeciliği alanlarında yeni iş yerlerinin açılması, yeni yatırımların çekilmesi vb. etkiler sık görülmektedir.

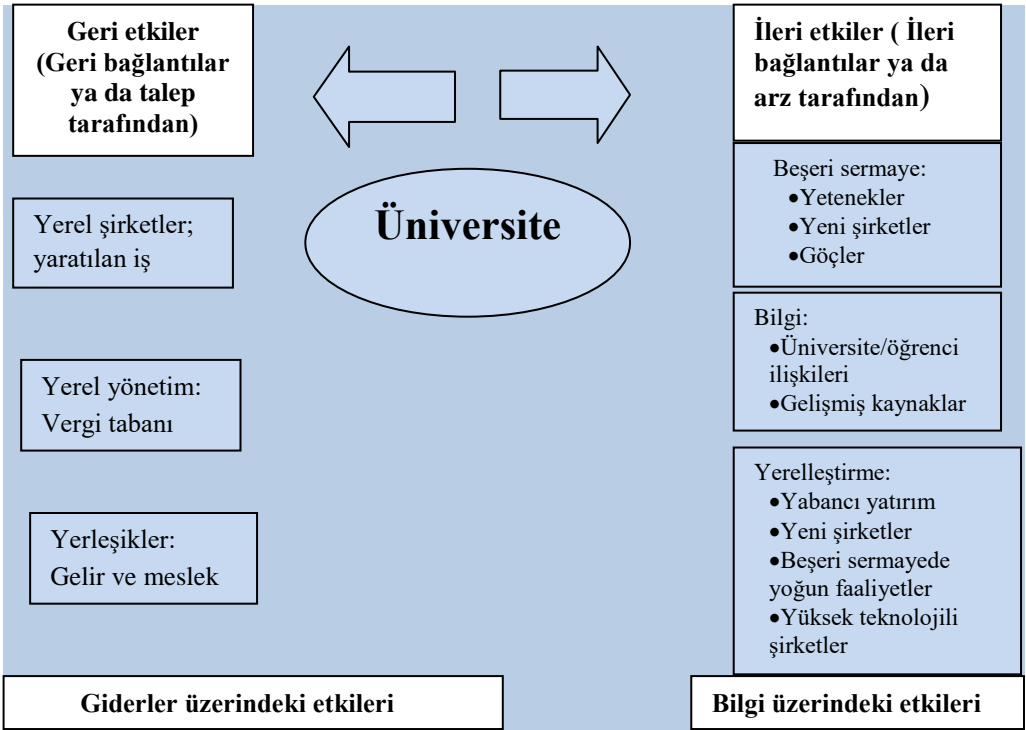
Üniversitelerin buldukları bölgede olumsuz etkileri olabileceği de dikkate alınmalıdır. Örneğin, üniversitenin açılmasıyla oluşan konut talebi, bölgede konut fiyatını yukarı çeker. Konut fiyatlarındaki artış, bölgenin sakinleri üzerinde iki ayrı etki yapar. Konut fiyatlarındaki artış, evi olanları olumlu etkilerken, kiracıların refah seviyeleri üzerinde olumsuz etkide bulunur. Ayrıca, üniversitenin açılması ile birlikte meydana gelen nüfus artışı, çevre kirliliği, trafik yoğunluğu gibi sorunlara ve kültürel çatışmalara da yol açabilir.

Üniversitelerin yarattığı ekonomik etki, girdi-çıkıtı metodolojisi çerçevesinde ele alınabilir. Ekonomik etkinin üniversitelerin girdileri (geri bağlantılar), çıktıları (ileri bağlantılar) ve hem girdilerini hem çıktıları dikkate alan bir bakış açısından ele alınması mümkündür.

Çıktılar açısından ekonomik etki, üniversite yatırımının ve ardından üniversitenin kendisinin ve üniversite personeli ve öğrencilerin harcamalarının yol açtığı ekonomik faaliyet etkisi ile yaratılan istihdam ve gelir etkisidir.

Girdiler açısından tedarikçi etkisi ise, üniversitenin kurulduktan sonra üniversitenin kendisinin ve üniversite personeli ve öğrencilerinin satın aldığı mal ve hizmetlerin, bu mal ve hizmetleri tedarik eden firmaların ekonomik aktiviteleri, yarattıkları istihdam ve gelir üzerindeki etkisidir.

İstihdam ve gelir etkileri, vergi gelirleri üzerinde de bir etki doğurur. Üniversitenin doğrudan ve dolaylı etkileri, vergi gelirlerini artırarak, üniversiteler için yapılan kamu harcamalarının bir bölümünün finanse edilebilmesine olanak sağlamaktadır.

Şekil 3 Üniversitenin Ekonomik Etkileri: Arz Ve Talep Yönlü Etkileri

Kaynak: R. Segarra i Blasco (2003)'ten aktaran Garrido-Yserte (2008), Şekil 1, s. 43

Üniversitenin kurulması için yapılan yatırım ve sonradan üniversitenin faaliyete geçmesiyle birlikte üniversitenin kent içinde yaptığı ödemeler, ilk ödemenin kat kat üzerine çıkan bir etki yaratır. Çarpan etkisi olarak adlandırılan bu modele göre üniversitenin kendi harcamaları ve öğrenci ve üniversite personelinin yaptığı harcamalar bu talebi sağlayan işletmelerde ekonomik faaliyeti canlandırarak daha başka ürün ve hizmetlere olan talebi uyarır. Dolayısıyla üç etki söz konusudur:

1. Doğrudan etki: Üniversitenin, üniversite personelinin ve öğrencilerin doğrudan yaptığı harcamalar
2. Dolaylı etki: Öğrencilerin ve üniversite tarafından yapılan diğer harcamaların ekonomik faaliyet düzeyi üzerindeki etkisi
3. Uyarılan harcama etkisi: Doğrudan ve dolaylı etkilerin uyardığı gelir seviyesindeki artış. Çarpan analizi kullanılarak üniversitenin, üniversite

personelinin ve öğrencilerin doğrudan yaptıkları harcamaların üniversite ile doğrudan ilişkisi bulunmayan kesimler üzerinde yol açtığı etki. Bu etki eski harcama kalemleri üzerindeki talebi artırabileceği gibi eskiye oranla bir dizi yeni faaliyet (emlak, ulaştırma, lokantacılık vb.) alanında da harcamaları uyarır.

Toplam etki yukarıda bahsedilen etkilerin toplamına eşittir ve üniversitenin kendisinin ve üniversite personeli ve öğrencilerin yol açtığı ilk etkinin yer yer 5-6 katına ulaşabilmektedir. Bu nedenle üniversiteler, ekonomik hayatın hızlandırılmasında çok önemli bir etki görmektedirler.

Benzer ekonomik gelir ve istihdam etkisi başka yatırımlarla da ortaya çıkabilir olsa da üniversiteler, sadece bu ekonomik etkinin dışında başka yatırımlarla elde edilmesi mümkün olmayan, teknolojik gelişme, beşeri ve sosyal sermaye birikimi, kültürel ve toplumsal ilerleme gibi etkiler de üretir. Bu etkilerin ölçülmesi her ne kadar kolay olmasa da, üniversite sayesinde artan eğitim seviyesinin toplumsal sorumluluk, insan ve toplum sağlığı, suç eylemlerinin azaltılması gibi olumlu etkilerinin oldukça güçlü olduğu belirtilmektedir (Siegfried, Sanderson ve McHenry, 2006: 22)

Gençlerin yüksek öğrenim görmesi, bundan sonraki hayatlarında gelir seviyelerini artıracığı için de ilave ekonomik katkıda bulunur. EMSI (2014) tarafından ABD’de yüksek öğrenimin ekonomik etkisini ölçen bir çalışmada verimlilik etkisi nedeniyle kişisel gelirden ortaya çıkan doğrudan ve dolaylı artışın ABD’deki toplam kişisel gelirlerin %5,3’üne ulaşabildiği hesaplanmıştır. Ulusal düzeyde hesaplanması makul olmakla birlikte, bu tür bir etki, yerel düzey için söz konusu değildir.

Küçük bir kent ölçeğinde çok ciddi bir yatırım tutarı olan üniversite yatırımının yarattığı gelir ve istihdam etkisinin ölçülmesinde bir dizi metodolojik zorluk yaşanmaktadır. Siegfried, Sanderson ve McHenry (2006) üniversitelerin yaptığı her çeşit harcamanın çarpan analizine dahil edilmesine kesin olarak karşı çıkar (s.13) ve öğrencilerin yaptığı çoğu harcamanın üniversitenin kendisine yapıldığına işaret ederek mükerrer sayımlardan

kaçınmak gerektiğine işaret eder. Üniversitelerin etki analizinin hesaplanmasında dahil edilecek harcamalar, üniversite olmasa yapılmayacak harcamalar ile sadece üniversite olduğu için yapılan harcamalardan oluşmalıdır (s.14). Etki hesaplamasında gösterilen hassasiyet, hesaplanan çarpan oranının geniş bir aralıkta yer alması ile sonuçlanmaktadır.

Üniversitelerin ekonomik etki analizi konusunda farklı ülkelerde yapılmış çeşitli çalışmalar bulmak mümkündür. ABD’de bu tür çalışmalar 1970’lerin başlarına kadar gitmektedir. 1971’de Caffrey, John ve Herbert Isaacs tarafından American Council on Education adına yapılan bir çalışma, etki analizi için standart bir yaklaşımın ortaya çıkmasında etkili olmuştur (Drucker ve Glodstein, 2007: 24).

Yüksek öğretim kurumlarının yol açtığı ekonomik etkiyi ölçümleyen çalışmaları ele alan Leslie ve Slaughter (1992) 1992 öncesinde yapılmış 60, Siegfried, Sanderson ve McHenry, (2006) 1992 sonrasında yapılmış 138 çalışmayı incelemiştir. Bu çalışmalarda istihdam çarpanlarının 1.03 - 8.44 arasında değiştiği görülmüştür. Gelir çarpanları ise 1.84 – 26 arasında değişmekte olup, ortalaması 5.7, standard sapması ise 3.79’dur. Siegfried, Sanderson ve McHenry, (2006) tarafından incelenen çalışmalardan 19’unda açıkça belirtilmiş olan harcama çarpanları 1,34-2,54 arasında değişmektedir ve medyan değeri 1,7’dir. Elliott, Levin ve Meisel’e göre de (1988) bölgesel çarpanlar genelde 2 civarındadır (s. 26). Çarpanın boyutu bölgenin büyüklüğüne göre değişkenlik gösterir. Dar tanımlanmış bölgelerde düşük, geniş tanımlanmış bölgelerde (ulusal ölçek gibi) daha yüksektir. Çünkü bölge daraldığı ölçüde harcamaların bölge dışına kayma ihtimali daha yüksektir.

Ryan ve Malgieri (1992) tarafından geliştirilen ve The Ryan shortcut methodu olarak bilinen bir yöntem, bu etkilerin kolayca hesaplanmasında sık sık kullanılmaktadır ve karmaşık hesaplama yöntemleri ile karşılaştırılabilir sonuçlar üretmektedir R. Garrido-Yserte (2008: 47).

Türkiye’de özellikle 2006-2008 döneminde sosyal ve ekonomik açıdan geri kalmış kentlerde açılan çok sayıda üniversitenin buldukları illerde ekonomik kalkınmayı hızlandırdığı bilinmektedir. Üniversitenin açılmasıyla

birlikte gerek eğitim kadrosu, gerekse kente okumaya gelen öğrenciler ciddi bir konut talebi yaratmakta, konut talebinin karşılanması ihtiyacı inşaat sektörünü canlandırmakta ve kentsel dönüşümü hızlandırmaktadır.

Açılan üniversitenin sadece kendi bölgesinden değil, tüm Türkiye’den hatta diğer ülkelerden kente önemli büyüklükte bir genç nüfus çekmesi, kentin tüketim eğilimlerinde büyük değişikliklere yol açmaktadır. Gençlerin tüketim alışkanlıklarının farklı olması, kentte daha önce olmayan birçok alanda talep yaratmaktadır.

Türkiye’de küçük kentlerde yeni kurulan üniversiteler sadece ekonomide değil, sosyal hayatta da çok önemli değişikliklere yol açmaktadır. Kentin çok sayıda öğretim elemanı ve öğrenci çekmesi, kentteki toplumsal değişimi bir anda hızlandırmaktadır. Bunun en eski ve en iyi bilinen örnekleri Eskişehir ve Isparta’dır. Bu değişimin hızı zaman zaman kentlin eski sakinleri arasında huzursuzluk ve şikayet konusu da olabilmektedir.

Ancak üniversitelerin buldukları kentleri dönüştürebilmeleri, üniversitelerin dışarıdan öğretim üyesi ve öğrenci çekme kapasitesi ile ilgilidir. Bazı durumlarda kentin sosyal hayatının çok kısıtlı olması, üniversiteyi öğretim üyeleri ve öğrenciler açısından cazip kılmamakta, böylece sosyal hayatın kısıtlılığı üniversitenin gelişimi önünde bir engel haline gelmektedir. Bu risk Tekirdağ için de kısmen söz konusudur.

Üniversitelerin bölgesel ekonomik gelişme üzerindeki etkisi konusunda Türkiye’de de yapılmış birçok çalışma mevcuttur¹. Bu çalışmaların bir bölümü, öğrenciler arasında yapılan anketler yoluyla öğrencilerin harcamalarını belirlemeye yöneliktir. Bu çalışmalarda öğrencilerin marjinal harcama eğilimini tahmin edenlere de rastlanmaktadır. Sayıları daha az olmakla birlikte bazı çalışmalarda doğrudan ve dolaylı etkilerin yanısıra uyarılmış etkilerin de hesaplandığı görülmektedir.

¹ Bu çalışmalar arasında bkz. Yavuzçehre (2016) ve Altıntaş ve Baycan (2015). Yavuzçehre (2016), üniversitelerin kent üzerindeki etkilerini, demografik, ekonomik, mekânsal, sanayi, sosyal ve kültürel etkileri başlıkları altında, Pamukkale üniversitesi ve Denizli örneğinde incelemiştir. Altıntaş ve Baycan (2015) ise yeni kurulan tüm üniversitelerin ekonomik etkilerini ölçmüştür.

Altıntaş ve Baycan (2015) Türkiye’de 2013 yılında 41 yeni kurulan üniversitede toplam 449,497 öğrenci ile yaratılan toplam ekonomik etkinin 6,4 milyar TL olduğunu hesaplamıştır. Üniversitelerin ve okuyan öğrencilerin yaptığı harcamalar bu illerde toplam 89,222 istihdam yaratmıştır.

Bu çalışmalardan bazılarında ölçek tüm üniversite yerine belli bir okul ve tüm il yerine söz konusu okulun yer aldığı ilçe olarak kullanılmıştır. Dalğar, Tunç ve Kaya’nın, 2009 yılında yaptıkları çalışmada Buca’da yer alan Meslek Yüksek Okulunun (MYO) istihdam ve ekonomiye genel olarak katkıları sunulmaktadır. Ergün (2003) yine Bolvadin’de yer alan MYO’nun ilçeye ekonomik ve sosyo-kültürel katkılarını ele almıştır. Bu kapsamda yapılmış diğer bir çalışma ise Babaeski’de yer alan MYO’nun ilçeye olan katkılarının ele alındığı çalışmadır (Yıldız ve Talih, 2011).

TABLO 4: Üniversitelerin İle Konomilerine Olan Katkılarının İncelendiği Araştırmalar Ve Sonuçları

Araştırma	İl	Üniversite	Araştırma yılı	Öğrenci başına aylık harcama	Öğrenci sayısı	Dolaylı etki (öğrenci harcamaları ve diğerleri)	Dolaysız etki	Toplam etki	Toplam istihdam etkisi	Uyarılmış etki	Toplam ekonomik etki
Atık	1999	Kayseri	Erciyes Üniversitesi	1997-1998				13.700.000	7.675		
Erkek oğlu	2000	Sivas	Sivas Cumhuriyet Üniversitesi	1998-1999				15.400.000	5.965		
Bilgin oğlu ve arkadaşları	2002	Erciyes	Erciyes Üniversitesi	2001			9.700.000				
Ergün	2003	Afyon	Afyon Kocatepe Üniversitesi Bolvadin MYO	2003		3.291.075	500.000	3.800.000			
Tuğcu	2004	Nevşehir’de	Erciyes Üniversitesi	2002-2003				4.500.000	278		

Araştırma	Yıl	İl	Üniversite	Araştırma yılı	Öğrenci başına aylık harcarma	Öğrenci sayısı	Dolaylı etki (öğrenci harcamaları ve diğerleri)	Dolaysız etki	Toplam etki	Toplam istihdam etkisi	Uyarılmış etki	Toplam ekonomik etki
Kaşlı ve Serel	2008	Balıkesir	Balıkesir Üniversitesi Gönen MYO	2006 2007	519		2.300.000		3.800.000			
Taşçı ve arkadaşları	2008	Eskişehir	Anadolu Üniversitesi						443.000.000	6.939		
Çelik kaya ve arkadaşları	2009	Isparta	Süleyman Demirel Üniversitesi Yalvaç MYO		494				15.700.000			
Görkemli	2009	Konya	Selçuk Üniversitesi	2003	292	1.338	237.554.355	41.069.000	278.623.355	13.702		852.587.466
Dalğar ve arkadaşları	2009	Burdur, Bucak	Bucak MYO	2008- 2009	468	3.920	14.678.048	..	17.017.485	372	45.266.510	62.283.995
Akçakanat ve arkadaşları	2010	Isparta	Suleyman Demirel University	2009	475	3.591	81.591.000	..	13.643.502			
Çalışkan, Ş	2010	Uşak	Uşak Üniversitesi	2008- 2009	560	8.291	50.000.000	..				
Şen	2011	İzmir	İzmir Ekonomi Üniversitesi	2004	877	7.918		14.500.000				
Ceyhan ve Güney	2011	Bartın	Bartın Üniversitesinin	2009	574	2.608	138.551.807	35.157.034		5.865	75.858.981	249.567.822
Selçuk ve Başar	2012	Kars	Kars Kafkas Üniversitesi	2012	549	12.500	54.963.000	..	14.740.765		274.815.000	289.555.765
Soysal vd.	2012	Kilis	Kilis 7 Aralık Üniversitesi	2011- 2012	456	6.000	29.808.000	..				
Demireli ve Taşkın	2013	Kütahya	Dumlupınar Üniversitesi	2010	495		120.582.000	..		1.634		
Yayar ve Demir	2013	Tokat	Gaziosmanpaşa Üniversitesi	2012	644	20.659	112.422.347	46.225.756	139.898.029			
Çayın ve Yapraklı	2014	Batman	Batman Üniversitesi	2012- 2013			44.875.999	17.698.956				

Araştırma	İl	Üniversite	Araştırma yılı	Öğrenci başına aylık harçma	Öğrenci sayısı	Dolaylı etki (öğrenci harçmaları ve diğerleri)	Dolaysız etki	Toplam etki	Toplam istihdam etkisi	Uyarılmış etki	Toplam ekonomik etki	
Altıntaş ve Erilli	2015	Sivas	Sivas Cumhuriyet Üniversitesi	2013		348.703.109	169.651.726	549.248.455				
Altıntaş ve Baycan	2015	Türkiye		2013	683	449.497	2.450.651.608	..	89.222		6.608.480.050	
Korkmaz	2015	Bayburt	Bayburt Üniversitesi	2012-2013	433	4.791	16.582.992	..				
Büyükdoğan ve arkadaşları	2015	Konya	Konya KTO Karatay Üniversitesi	2013	622	700	3.482.000	..				
Çayın ve Özer	2015	Muş	Alparslan Üniversitesi	2012-2013	484	4.779	29.587.176	11.075.394	40.662.570	894	208.472.325	249.134.895

* Adı geçen eserlerden ve Akçakanat ve arkadaşlarının (2010) çalışmasından yararlanılarak hazırlanmıştır. Bulgular yorumlanırken, çalışmalarda kullanılan yöntemlerin farklılıklarının tam bir karşılaştırma yapılmasını önlediği dikkate alınmalı ve sütun başlıklarının her bir çalışma için nasıl tanımlandığını görmek için orijinal çalışmaya gidilmelidir.

Bu çalışmaları yorumlarken, üniversitelerin Türkiye ekonomisinin tamamında ortaya çıkardıkları ekonomik etkinin, kendi bölgelerinde yaptıkları katkıların toplamından küçük olacağı da dikkate alınmalıdır. Çünkü, yüksek öğrenime devam etme kararı alan bir öğrencinin ekonomik katkısı, üniversiteye gittiği ilde artı olurken örneğin nüfusa kayıtlı olduğu ilde eksi olacaktır. Bu nedenle il bazında yapılan etki analizlerinin yorumu, bu durumu gözetenek yapılmalıdır².

² Çalışkan, Karabacak ve Meçik, (2013) tarafından 1923-2011 dönemi için yapılan çalışmada yükseköğrenim seviyesinde öğrenci sayısındaki her yüzde 1'lik artışın GSYH'yi yaklaşık yüzde 0,6 artırdığı bulunmuştur.

Bu çalışmada ise, Tekirdağ ilinin gelişmesinde Namık Kemal Üniversitesi'nin katkısı değişik yönleriyle ele alınmaya çalışılacak ve bu yönler tartışılacaktır.

4. NKÜ'NÜN TEKİRDAĞ İLİNE KATKISI

4.1 NKÜ'nün Gelişimi ve Tekirdağ İline Etkileri

2006 yılında kurulan NKÜ 2015 yılı itibariyle “Fen Edebiyat Fakültesi, Tıp Fakültesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Çorlu Mühendislik Fakültesi, Ziraat Fakültesi, Güzel Sanatlar Tasarım Mimarlık Fakültesi, Veteriner Fakültesi, İlahiyat Fakültesi, Hukuk Fakültesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Fen Bilimleri Enstitüsü, Sağlık Yüksekokulu, Yabancı Diller Yüksekokulu, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Türk Müziği Devlet Konservatuvarı, Çerkezköy Meslek Yüksekokulu, Çorlu Meslek Yüksekokulu, Hayrabolu Meslek Yüksekokulu, Malkara Meslek Yüksekokulu, Marmara Ereğlisi Meslek Yüksekokulu, Muratlı Meslek Yüksekokulu, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Saray Meslek Yüksekokulu, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Şarköy Meslek Yüksekokulu ve Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu'ndan” oluşmaktadır. Üniversitede “42 adet toplantı salonu, 14 adet konferans salonu, 5 adet seminer salonu, 12 adet anfi, 284 adet sınıf, 24 adet bilgisayar laboratuvarı, 2 adet teknik resim salonu, 219 adet diğer laboratuvar ile kapalı spor salonu ve yarı olimpik yüzme havuzu bulunmaktadır” (NKÜ, 2015 Faaliyet Raporu: 4).

Tam bir sanayi kenti olan Tekirdağ'da çok gereksinim duyulan okul türlerinden biri de meslek okullarıdır. Tekirdağ'ın 8 ilçesinde birer adet olmak üzere Namık Kemal Üniversitesi'ne bağlı yukarıda da adları geçen 11 tane meslek yüksekokulu bulunmaktadır. Bu meslek yüksekokulları tekstil teknolojisi, lojistik, halkla ilişkiler ve tanıtım, iş sağlığı ve güvenliği, deri teknolojisi, endüstri ürünleri tasarımı, otomotiv teknolojisi, makine, gıda teknolojisi, elektronik teknolojisi, bilgi yönetimi, bankacılık ve sigortacılık ve büro yönetimi gibi alanlar bulunmaktadır. (<http://www.nku.edu.tr/>, Erişim tarihi: 03.10.2016).

Öğrenci sayısı 9 yılda hızla artan NKÜ’de 2015-2016 eğitim öğretim yılında önlisans, lisans ve lisansüstü düzeyinde eğitim alan öğrenci sayıları sırası ile 19.434, 9.450 ve 2.454 olmuştur. Toplam öğrenci sayısı Kasım 2015 itibariyle 31955’e ulaşmıştır (NKÜ, 2015 Faaliyet Raporu, s.6.).

Tablo 5: Yıllara Nkü’de Göre Öğrenci Ve Akademik Ve İdari Personel Sayılarının Gelişimi

	Akademik ve idari personel sayısı	Öğrenci Sayısı
2007	538	10517
2008	676	10836
2009	823	12276
2010	1047	14791
2011	1207	16426
2012	1407	22708
2013	1634	26275
2014	1704	29003
2015	1727	31955

Kaynak: NKÜ İdare Faaliyet Raporları (2007-2015)

İzmen ve Daş tarafından 2014 yılında yapılan ve Tekirdağ’ın ekonomik gelişmesinin incelendiği araştırmada da Namık Kemal Üniversitesi’nin önemli bir ağırlığa sahip olduğu görülmektedir. Bu çalışma çerçevesinde yapılan çalıştay³, kentlin fikri önderleriyle yapılan görüşmeler⁴ ve Tekirdağ ilinde işinsanları⁵ ve üniversite öğrencileri⁶ arasında yapılan anket çalışmalarına göre

³ Çalıştay 29 Eylül 2014 tarihinde yapılmıştır.

⁴ Görüşmeler 10 Haziran, 1 Temmuz, 11 Ağustos, 16 Eylül, 29 Eylül 2014 tarihlerinde yapılmıştır.

⁵ Tekirdağ’ın geçmişteki ve mevcut sorunlarına ışık tutmak, gelecekteki beklentilerini ortaya koymak amacıyla Ağustos-Eylül 2014 tarihlerinde gerçekleştirilen ankete 85 kişi yanıt vermiştir. Ankete katılanların %66,7’si işyeri sahibi ya da ortağı olduklarını belirtmiştir. %13,1’i de bir firmada Müdür ve Genel Müdür seviyesindedir. Ayrıca katılanların %87’si ise özel sektörden gelmektedir.

ilin 6 güçlü yanından biri Namık Kemal Üniversitesi ve mevcut eğitimin kalitesi, 3 fırsattan biri ise Namık Kemal Üniversitesi'nin büyümesi ve işgücünün artması olarak gösterilmiştir. Nitekim iş insanlarına ve gençlere yaptığımız anketlerde de Tekirdağ'ın gelişiminin hızlandırılması için ne yapılmalı sorusuna gerek iş insanları arasında gerek gençler arasında üniversite geliştirilmeli en fazla verilen cevap olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu durum NKÜ'nün ilde önemli bir soruna işaret eden sosyal sermaye sıkıntısına çözümler üretmede başarılı olabileceği izlenimini uyandırmaktadır. Zira ildeki bütün paydaşların ilde üniversitenin varlığının önemli katkılar sağlayacağı konusunda hemfikir olması üniversitenin sosyal güveni artırıcı bir rol oynayabileceğine dair görüşü güçlendirmektedir.

4.2 NKÜ'nün Tekirdağ İline Doğrudan ve Dolaylı Ekonomik Katkısı

Bu bölümde girdi-çıkı analiz çerçevesinde NKÜ'nün doğrudan harcamalarının ve üniversitenin kendisinin ve öğrencilerin harcamalarının dolaylı etkilerinin boyutu hesaplanacaktır.

Bu çalışmada üniversitenin yıllar itibariyle ilin ekonomisine ve istihdamına harcamalar yoluyla yaptığı katkıyı ölçmek için Altıntaş ve Baycan (2015)'nin da analizinde kullandığı Ryan Kısa Yol Modeli (Ryan ve Malgieri, 2009) kullanılmıştır. Ryan ve Malgieri, bu çalışmada önerdikleri çok basit bir hesaplama yönteminin, zahmetli veri toplama ve hesaplama yöntemleri yerine kullanılabilirliğini ileri sürmüşlerdir (2009). Ryan Kısa Yol Modeli aşağıdaki gibi hesaplanmaktadır.

⁶ Tekirdağ'da yaşayan gençlik geçmiş ve gelecekteki sorunların neler olduğunu düşünüyor, gelecek ile ilgili beklentileri nelerdir gibi konuları içeren ve Ağustos-Eylül 2014 tarihlerinde gerçekleştirilen bu ankete 74 kişi yanıt vermiştir. Ankete katılanların %93 oranında büyük bir çoğunluğu öğrenci, %7'si ise çalışmaktadır. Öğrencilerin neredeyse tamamı da Namık Kemal Üniversitesi'ne devam etmektedir.

Tablo 6: Ryan Kısa Yol Modeli'nin Basitleştirilmiş Formülü

A. Üniversitenin Toplam Harcaması (Personel Harcaması Dahil)
B. Toplam Öğrenci Harcamaları
C. DOĞRUDAN VE DOLAYLI EKONOMİK ETKİ (A+B)
D. Gelir çarpanı
E. TAHMİN EDİLEN TOPLAM EKONOMİK ETKİ (C*D)
F. UYARILMIŞ EKONOMİK ETKİ (E-C)

Kaynak: (Ryan ve Malgieri, 2009, s.9-11) yararlanılmıştır.

Çarpan etkisi literatürde önemli bir yer tutmaktadır. Weiss & Gooding (1966) çarpan olarak yerleşim yerinin büyüklüğüne bağlı olarak 1,9-2,3 arasında bir rakamın kullanılmasını önermiştir. Medaniel (2006) üniversite personelinin % 83,7 gibi yüksek bir oranla aynı mahalde yaşadığı ve personelin harcamalarının da çoğunu aynı mahalde yapmasına olanak verecek imkanların çokluğu nedeniyle Coosa Valley Technic Okulu için yaptığı çalışmasında çarpan olarak 2.5 rakamını kullanmıştır. Drucker ve Glodstein (2007) tarafından özetlenen çalışmalarda da çarpan için kullanılan rakamların önemli farklılıklar gösterdiği dikkati çekmektedir.

Türkiye’de yapılan çalışmalarda ise çeşitli rakamlar kullanılmış olduğu dikkati çekmektedir. Dalğar ve arkadaşları tarafından Bucak ilçesinde bulunan yükseköğretim kurumlarının ilçe ekonomisine katkısını ölçmek için yapmış oldukları çalışmada ise çarpan rakamı için yapılan hesaplamada 2,66 rakamına ulaşılmıştır. Kafkas üniversitesi için ise çarpan 5 olarak kabul edilmiştir. Ancak NKÜ’deki öğrencilerin önemli bir bölümünün İstanbul’lu olması, öğrencilerin genellikle hafta sonlarını İstanbul’da geçirmeleri, personel arasında da hafta sonlarını İstanbul’da geçirenlerin çokluğu, çarpanın daha küçük alınması gerektiğini düşündürmektedir⁷. Bu çalışmada, ekonomik etki

⁷ İzmen ve Özbay Daş tarafından NKÜ öğrencileri arasında yapılan bir ankete göre, ankete katılımcıların sadece %15’i doğma büyüme Tekirdağlı iken %80’i Tekirdağ’a okumak amacıyla başka bir şehirden gelmiştir (İzmen ve Özbay Daş, 2015). NKÜ öğrencileri arasında 2016 yılında yapılan başka bir ankete göre öğrencilerin sadece %10’u Tekirdağlı olup, % 67’si ise İstanbul’dan gelmektedir. (Bostancı, 2017).

hesaplamasında temkinli davranışın daha gerçekçi sonuçlar üreteceği yaklaşımı kabul edilmiştir. Bu nedenle bu çalışmada çarpan, Ryan ve Malgieri (2009)'de olduğu gibi 1,9 olarak kullanılmıştır. Ayrıca Weiss & Gooding (1966)' de yerleşim yerinin büyüklüğüne bağlı olarak çarpanın alt sınırını 1,9'dur.

Türkiye için yapılan birçok çalışmada öğrencilerin 8 ay boyunca harcama yaptıkları kabul edilmiştir. Harcama tutarları yapılan çalışmalarda birbirine yakındır. Örneğin Akçanat ve arkadaşlarının çalışmasında (2010) aylık harcama tutarı 2009 yılı için 474,92 olarak belirlenmiştir. 2013 yılında aylık harcama tutarı Konya'da Büyükdoğan ve arkadaşlarına (2015) göre 622 TL, Tokat'ta ise Yayar ve Demir'e (2013) göre 644 TL'dir. Farklı yıllarda yapılmış 21 araştırmadan yola çıkan Altıntaş ve Tezcan (2015), 2013 yılı için bir öğrencinin aylık harcamasının ortalama 683 TL olduğunu hesaplamıştır. Bu veri baz alınarak yıllar itibariyle Tüketici Fiyat Endeksi'ne göre aylık harcama yeniden hesaplanmıştır.

Tablo 7: Öğrenci Başına Aylık Ortalama Harcama (TL)

Yıllar	Öğrenci Başına Aylık Ortalama Harcama (TL)
2007	435
2008	478
2009	510
2010	542
2011	599
2012	636
2013	683
2014	739
2015	804

Kaynak: Altıntaş ve Tezcan (2015), TUIK ve kendi hesaplamalarımız

Bir yıl boyunca yapılan toplam öğrenci harcaması, öğrencilerin 8 ay boyunca ilde kaldıkları varsayımı ile hesaplanmıştır.

Bizim yaptığımız hesaplara göre Tablo 7’de belirtildiği gibi her yıl üniversitenin harcamalar yoluyla ile doğrudan etkisi 340 milyona ulaşırken dolaylı etkisi yarım milyarı geçmektedir. Bir başka ifadeyle NKÜ’de kullanılan 1 TL’lik kamu kaynağı Tekirdağ’da yaklaşık 4,2 TL’lik kaynak yaratmaktadır. Yaratılan bu kaynağın vergi gelirleri üzerindeki etkisi düşünüldüğünde, NKÜ’ne yatırılan kamu kaynağının vergi gelirlerinde uyarılan artışla finanse edildiği hatta fazlalık yarattığı ileri sürülebilir.

Ayrıca üniversite nedeniyle yaratılan bu kaynağın kaç kişiye istihdam yarattığı da hesaplanmıştır. Toplam ekonomik etkinin yol açacağı istihdam rakamının hesaplanmasında kullanılan istihdam katsayısı için Altıntaş ve Tezcan’ın çalışmasında (2015. s. 221) yer alan aşağıdaki formül kullanılmıştır.

- GSYH Toplamı (TL)
- GSYH İçindeki Hizmetler Sektörünün Payı (TL)
- Toplam İstihdam Edilen Kişi
- Hizmetler Sektöründe Çalışan Kişi Sayısı
- Bir Kişinin Yıllık Yarattığı Hizmet
- = GSYH İçindeki Hizmetler Sektörünün Payı / Hizmetler Sektöründe Çalışan Kişi Sayısı
- İstihdam Katsayısı= 1/ Bir Kişinin Yıllık Yarattığı Hizmet (1 TL için ne kadar istihdam yaratılıyor)
- Üniversiteden Kaynaklı İstihdam Sayısı Doğrudan ve Dolaylı Ekonomik Etki * İstihdam Katsayısı

Her bir yıl için üniversiteden kaynaklı yaratılan istihdamı bulmak için o yıla ait Türkiye ortalaması verileri kullanılmaktadır. Bir kişinin yıllık yarattığı hizmet GSYH içindeki hizmetler sektörünün payının hizmetler sektöründe çalışan kişi sayısına bölünmesiyle hesaplanmaktadır. Bir kişinin yarattığı hizmetin 1 TL’ye bölünmesiyle ise istihdam katsayısı oluşturulmaktadır. Dolayısıyla, tablo 6’da görülen toplam doğrudan ve dolaylı harcamayla istihdam katsayısı çarpıldığında üniversiteden kaynaklı yaratılan istihdam

sayısına ulaşılmaktadır. Tablo 6’da gösterilen Ryan Kısa Yol Modeli’ne dayanarak yapılan hesaplamalarda 2014 yılında NKÜ’nün yol açtığı toplam doğrudan ekonomik etki 340 milyona, bu sayede ortaya çıkan ilave istihdam ise 4452 kişiye ulaşmaktadır. Tablo 8’de yıllar içerisinde yaratılan istihdam, NKÜ’nün Tekirdağ ekonomisine toplam doğrudan, dolaylı ve istihdam etkisi görülmektedir.

Altıntaş ve Baycan (2015) tarafından 41 üniversite için yapılan çalışmada yer alan üniversitelerden birisi de NKÜ’dür. Bu çalışmaya göre 2013 yılında Tekirdağ’da NKÜ’nün yarattığı toplam ekonomik etki 330 milyon TL olarak hesaplanmıştır⁸. Aynı yıl Tekirdağ’da toplam GSYH ise 29620 milyon TL’dir. Buna göre NKÜ’nün Tekirdağ’ın toplam GSYH’sı içindeki payı %1.1 olarak hesaplanmaktadır. Ancak, Tekirdağ ekonomisinde, özellikle Çorlu ve Çerkezköy ilçelerinde sanayinin ağırlığı, buna karşılık NKÜ’nün ekonomik etkisinin en çok hissedildiği Süleymanpaşa ilçesinde ise sanayinin neredeyse hiç olmaması, GSYH üzerinden yapılan hesaplamaları zorlaştırdığı akılda tutulmalıdır. NKÜ’nün etkisinin GSYH yerine GSYH içindeki hizmetler sektörü dikkate alınarak ölçülmesi daha yerinde olacaktır. Bu durumda NKÜ’nun Tekirdağ toplam hizmetler sektörü katma değeri içindeki payı %6,7 olarak hesaplanabilmektedir.

⁸ Bu çalışmada doğrudan harcamamalar, üniversitenin toplam harcamaları ile öğrencilerin tahmin edilen harcamalarından oluşmaktadır.

Tablo 8: Yıllar İtibariyle Nkü'nün Tekirdağ Ekonomisine Toplam Doğrudan, Dolaylı Ve İstihdam Etkisi

Yıllar	Öğrenci Sayısı	Toplam Öğrenci Harcaması (TL)*	Toplam Doğrudan ve Dolaylı Ekonomik Etki (TL)**	Tahmin Edilen Toplam Ekonomik Etki (TL)	Toplam Uyarılmış Etki (TL)	Toplam İstihdam Etkisi
2007	10,517	36,577,690	53,191,690	101,064,210	47,872,521	1110
2008	10,836	41,479,918	67,884,121	128,979,830	61,095,709	1260
2009	12,276	50,058,819	96,917,767	184,143,757	87,225,990	1773
2010	14,791	64,175,179	140,824,706	267,566,942	126,742,236	2401
2011	16,426	78,715,435	174,940,543	332,387,031	157,446,489	2713
2012	22,708	115,526,984	204,728,096	388,983,382	184,255,286	3020
2013	26,275	143,566,600	264,972,874	503,448,460	238,475,586	3676
2014	29,003	171,419,505	339,496,424	645,043,206	305,546,782	4452

Kaynak: NKÜ İdari Faaliyet Raporları, TÜİK ve yazarların hesaplamaları

*Toplam öğrenci harcamasını hesaplariken Altıntaş ve Tezcan (2015), 2013 yılı için bir öğrencinin aylık harcamasını ortalama 683 TL olduğunu hesaplamıştır. Bu veri baz alınarak yıllar itibariyle Tüketici Fiyat Endeksi'ne göre aylık harcama yeniden hesaplanmıştır. Öğrencilerin 8 ay boyunca ilde kaldıkları varsayılmıştır. Dolayısıyla toplam öğrenci harcamasını formülü: Toplam Öğrenci Harcaması= Öğrenci Sayısı*Aylık Harcama*8

** Toplam doğrudan ve dolaylı ekonomik etkide toplam öğrenci harcaması ve üniversitenin toplam harcaması, personel giderleri dahil, yer almaktadır. Personel giderlerinde araştırma görevlisi maaşları da bulunmaktadır. Araştırma görevlileri aynı zamanda lisansüstü öğrenciler arasında da yer almaktadır. Dolayısıyla burada bir mükerrerlik söz konusudur. Ancak yine de tutarı etkilemeyecek ölçüde olduğu tahmin edilmektedir.

Ancak bu tür etki analizi çalışmalarından elde edilen sonuçların, kullanılan çok güçlü varsayımlara ve elde edilebilmiş olan verilerin güvenilirliğine aşırı duyarlı olduğu gözden uzak tutulmamalıdır. Etki analizlerinde kapsanamayan beşeri sermaye, sosyal sermaye, bilgi altyapısı, inovasyon kapasitesi ve

mekansal yerleşim gibi alanlarda üniversitelerin yaptığı etkinin, en az etki analizinden elde edilen sonuçlar kadar önemli olduğu dikkate alınmalıdır.

Örneğin, öğrenci ve personel sayısında görülen hızlı yükselme ildeki konut piyasasında bir hareketlilik kazandırmıştır⁹ Nitekim Tekirdağ'da konut satışları 2008-2013 döneminde yıllık ortalama %27,5 artış göstermiştir. Bu oran Türkiye genelinde %13,2'dir (İzmen, Daş, 2015). Kentte, özellikle üniversitenin yer aldığı Değirmenaltı mahallesinde üniversite öğrencilerinin konut talebinin çok yüksek olduğu kolaylıkla tespit edilebilmektedir.

Üniversite'nin ilin ekonomisine harcamalar yoluyla yaptığı katkının yanısıra özellikle üniversite-sanayi işbirliği bağlamında kısa bir sürede önemli yollar katettiği de anlaşılmaktadır. Zira üniversite bünyesinde NKÜ Teknokent kapsamında 2 teknopark bulunmaktadır. Teknokent bünyesinde teknoparkların yanısıra Teknoloji Transfer Ofisi, KOSGEB ile birlikte yürütülen Teknoloji Merkezi ve kuluçka merkezi de yer almaktadır. İki lokasyonda yer alan teknoloji geliştirme bölgelerinin ilki Merkez kampüste 14132 metrekarelik bir alana, ikinci bölge ise Çorlu Mühendislik Fakültesi içinde 24943 metrekarelik geniş bir alana sahiptir (NKÜ Teknokent). Teknokentte faaliyet gösteren firmalarit toplam 22 adet devam eden ve 7 adet sonuçlanmış proje olduğu belirtilmektedir. Bu firmalar; enerji, bilgisayar ve iletişim teknolojileri, tekstil ve yazılım gibi farklı alanlarda çalışmaktadır. (Tekirdağ Valiliği, <http://www.tekirdag.gov.tr/egitim>, erişim tarihi: 29.01.2017).

Ayrıca üniversite bünyesindeki araştırma hastanesi, daha geniş bir bölge için sağlık hizmetleri kalitesinde önemli bir artışa yol açmıştır. Ancak üniversitenin yol açtığı toplan ekonomik etkinin, üniversite eğitim süresi ile kısıtlı olduğu da dikkate alınmalıdır. İzmen ve Daş (2015) tarafından yapılan ankette kentin sunduğu ekonomik ve sosyal imkanların kısıtlı olması nedeniyle öğrencilerin yalnız dörtte birinin üniversite sonrasında Tekirdağ'da kalmayı düşünüyor olması veri alındığında, kentin imkanlarının artmasıyla, üniversitenin yarattığı ilave ekonomik katkının kalıcı hale geleceği açıktır.

⁹ Tekirdağ genelinde, konut talebindeki artışta yüksek göç alımı elbette ki çok etkilidir. Ancak bu göçün daha çok sanayi merkezlerinde yoğunlaştığı, Süleymanpaşa ilçesinde ise konut piyasasını hareketlendiren olgunun üniversitenin varlığı olduğu görülmektedir.

Yurtdışından okumak için NKÜ'ye gelen öğrencilerin Tekirdağ ekonomisine, başka şekilde mümkün olmayan ilave olumlu etki yapacağı açıktır. Bu nedenle yabancı öğrenci sayısındaki artış NKÜ'nün ekonomik katkısını artırmanın en etkili yollarında birisidir.

SONUÇ

İstanbul'a ulaşımın çok rahat olduğu ve refah düzeyinin oldukça yüksek olduğu bu şehir, İstanbul'daki imalat sanayinin mekansal kaymasında olduğu gibi, üniversite de İstanbul'un yarattığı dışsallıktan yararlanmaktadır. NKÜ'de okuyan öğrencilerin büyük bölümünün Tekirdağ dışından olması, NKÜ'nün yarattığı ekonomik etkinin Tekirdağ'ın kalkınması açısından oynadığı rolün önemine işaret etmektedir.

Yapılan hesaplamalara göre NKÜ'de kullanılan 1 TL'lik kamu kaynağı Tekirdağ'da yaklaşık 4.2 TL'lik kaynak yaratmaktadır. Böylece, NKÜ'nün 2014 yılında yol açtığı toplam doğrudan ekonomik etki 340 milyona, bu sayede ortaya çıkan ilave istihdam ise Tablo 8'de belirtildiği gibi 4452 kişiye ulaşmaktadır.

NKÜ'nün etkisinin GSYH yerine GSYH içindeki hizmetler sektörü dikkate alınarak ölçülmesi daha yerinde olacaktır. Bu durumda NKÜ'nün Tekirdağ toplam hizmetler sektörü katma değeri içindeki payı %6.7 olarak hesaplanabilmektedir.

Ancak NKÜ'nün yarattığı bu ekonomik etki, öğrencilerin öğrenim süresi ile sınırlıdır. Kentin sunduğu ekonomik ve sosyal imkanların genişlemesiyle öğrencilerin üniversite öğrenimi sonrasında da Tekirdağ'da yerleşik hale gelmesi durumunda, üniversitenin yarattığı ilave ekonomik katkının Tekirdağ'ın kalkınması açısından kalıcı bir etki yaratacağı açıktır. Bunun için gerekli koşulların neler olduğu ve kurumlar itibarıyla alınması gereken önlemlerin neler olduğu başka bir araştırma konusu olarak ortaya çıkmaktadır.

Hiç şüphesiz etki analizi çalışmaları, kuruluş aşamalarını tamamlamış üniversitelerin kamu kaynaklarından yararlanmaya devam etmeleri açısından güçlü argümanlar sunduğu ve bu nedenle bu tür çalışmalarda elde edilen

etkinin zaman içinde artma eğiliminde olduğu görülmektedir. Ancak, bu çalışmalardan elde edilen sonuçların, kullanılan varsayımlara ve verilere göre değişkenlik gösterebildiği dikkate alınmalıdır. Etki analizlerinde kapsanamayan beşeri sermaye, sosyal sermaye, bilgi altyapısı, inovasyon kapasitesi ve mekansal yerleşim gibi alanlarda üniversitelerin yaptığı etkinin, en az etki analizinden elde edilen sonuçlar kadar önemli olduğu, özellikle Tekirdağ örneğinde geçerli olduğu düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

Akçakanat, T., Çarıklı, İ., Dulupçu, M.A. (2010), “Üniversite Öğrencilerinin Buldukları İl Merkezine Ekonomik Katkıları ve Harcama Eğilimleri : Isparta 2003-2009 Yılları Örneği”, Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı:22, 165-178.

Ambargis, O.Z., McComb, T. and Robbins, A.C., (2011) “Estimating the Local Economic Impacts of University Activity Using a Bill of Goods Approach”, The 19th International Input-Output Conference Alexandria, Virginia June 13-19,

Atik, H. (1999), Üniversitelerin Yerel Ekonomiye Katkıları: Teori ve Erciyes Üniversitesi Üzerine Bir Uygulama, Erciyes Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, 15, 99–109.

Bilginoğlu, M. A., Atik, H., Türker, O., Pamuk, Y., Düzgün, R. (2002), Erciyes Üniversitesi'nin Kayseri İli'nin Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Yapısına Etkileri, E.Ü. Yayınları No: 135, Kayseri. Aktaran Akçakanat vd.

Bostancı, S. H. (2017) Üniversite ve Kent İlişkisinin Mekansal Dinamikleri: Tekirdağ Örneği, Nisancı, E., İzmen, Ü., Bostancı, S. H. (der.), Trakya Bölgesinde Üniversitelerin Bölgesel Kalkınmaya Etkisi, Tekirdağ: Namık Kemal Üniversitesi.

Büyükdoğan, B., Afşar, B., Gedik, H. (2015) Üniversite Öğrencilerinin Öğrenim Gördükleri Şehire Ekonomik Katkıları:KTO Karatay Üniversitesi Örneği, Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, 3(15), 161-174. (Yayın No: 2692701)

Caffrey, John and Herbert Isaacs. (1971) *Estimating the Impact of a College, or University on the Local Economy*. Washington, D.C.: American Council on Education.

Ceren Altuntaş, Necati Alp Erilli (2015) Cumhuriyet Üniversitesi'nin Sivas İli Ekonomisine Katkısı Siirt Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İktisadi Yenilik Dergisi, Cilt: 3, Sayı: 1, Temmuz 2015, 11

Ceyhan M.S., Güney, G. (2011) Bartın Üniversitesi'nin Bartın İli'nin Ekonomik Gelişimine 20 Yıllık Projeksiyonda Katkılarının Değerlendirilmesi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 21, Sayı: 2, Sayfa: 183-207,

Chakrabarti, A.K., Santoro, M.D., (2004), “Building social capital and learning environment in university-industry relationships” *International Journal of Learning and Intellectual Capital*, Vol. 1, No.1

Çalışkan, Ş. (2010), Üniversite Öğrencilerinin Harcamalarının Kent Ekonomisine Katkısı (Uşak Üniversitesi Örneği), *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(31), 169-179.

Çalışkan Ş, Karabacak M., Meçik, O. 2013. Türkiye’de Eğitim-Ekonomik Büyüme İlişkisi: 1923-2011 (Kantitatif Bir Yaklaşım), *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 11(21):29-48

Çelikkaya, S., Tunç, H. ve Atatorun, M. (2009), “Yalvaç Meslek Yüksekokulu’nun Yalvaç Ekonomisine Katkısı ve Karşılaştırmalı Bir Analiz” *Uluslararası Davraz Kongresi: "Küresel Diyalog" Bildiriler Kitabı*, Süleyman Demirel Üniversitesi, 24-27 Eylül 2009, Isparta, 654-661.

Çayın, M. Özer, H. (2015) Üniversitelerin İl Ekonomisine Katkısı Ve Öğrencilerin Tüketim Yapısı: Muş Alparslan Üniversitesi Örneği, *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt 30, Sayı 2, s. 131 – 147

Dalğar, H., Tunç, H. Kaya, M., (2009), “Bölgesel Kalkınmada Yükseköğretim Kurumlarının Rolü ve Bucak Örneği” *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı 1 pp. 39-50

Dogrueel, F. ve Doğrueel S., (2010) “The Deindustrialization of Istanbul,” *Munich Personal RePEc Archive*, MPRA Paper no.2707

Drucker J., Goldstein H. (2007) “Assessing the Regional Economic Development Impacts of Universities: A Review of Current Approaches.” *International Regional Science Review*, 30 no. 1 (January 2007): 20-46.

Eichengreen, B.ve Gupta, P., (2009) “The Two Waves of Service Sector Growth”, *NBER Working Paper*, 14968

Elliot, Donald S. and Stanford L. Levin, and John B. Meisel. (1988) “Measuring The Economic Impact Of Institutions Of Higher Education.” *Research in Higher Education*. 28, pp. 117-33.

EMSI (2014) Where Value Meets Values: The Economic Impact of Community Colleges Analysis of the Economic Impact and Return on Investment of Education, http://www.aacc.nche.edu/About/Documents/USA_AGG_MainReport_Final_021114.pdf,

Ergün, E., (2003), “A.K.Ü. Bolvadin Meslek Yüksekokulu’nun Bolvadin’in sosyo-kültürel yapısına ve ekonomisine katkıları”, Afyon Kocatepe Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, 5(1), 63–78

Erkekoğlu, H. (2000), Bölge Üniversitelerinin Yerel Ekonomiye Katkıları: Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Örneği, Erciyes Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, 16, 203–210.

Gennaioli, N., La-Porta, F., Lopez-de-Silanes, F., and Shleifer, A., (2011) “Human Capital and Regional Development” NBER Working Paper Series, No.17158

Görkemli, H. N. (2009), Selçuk Üniversitesi’nin Konya Kent Ekonomisine Etkileri, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 22, 169-186.

İzmen, Ü. Daş, Ö.Z., (2015). Tekirdağ için Plansız Sanayileşme Tuzakından Çıkış Stratejileri ve 2023 Senaryoları. İstanbul, TÜRKONFED

Korkmaz, Ö. (2015) Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt: 29, Sayı: 2, Üniversite Öğrencilerinin Harcamalarının İl Ekonomisine Katkısı: Bayburt Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Öğrencileri Üzerine Bir Analiz

Leslie, Larry L. and Sheila A. Slaughter. (1992) “Higher Education and Regional Development,” in *The Economics of American Higher Education*, William E. Becker and Darrell R. Lewis (eds), Kluwer Academic Publishers.

Matthews, J. A., Hu, M., (2007), “Universities and Public Research Institutions as Drivers of Economic Development in Asia” How Universities Promote Economic Growth, edited by Shahid Yusuf and Kaoru Nabeshima, World Bank

Namık Kemal Üniversitesi, <http://www.nku.edu.tr/>, erişim tarihi 03.10.2016

NKÜ Teknokent, <http://www.nkuteknopark.com.tr/>, erişim tarihi 04.10.2016

Özer, H., Akan, Y. Ve Çalmaşur, G. (2010). “Atatürk Üniversitesi Öğrencilerinin Gelir-Harcama İlişkisi” Cumhuriyet Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, 11 (1): 231-249

Ryan J, Malgieri P (1992) Economic impact studies in community colleges: the short cut method. National Council for Resource Development. Resource Paper No. 48. 23 pp

R. Garrido-Yserte. (2010) The impact of the university upon local economy: three methods to estimate demand-side effects The Annals of Regional Science, February, 44:39

Segarra i Blasco A. (2003). La universitat com a instrument de dinamizació socioeconòmica del territori. En Coneixement i Societat 03:78–101

Selçuk, N.G. Başar, S., (2012), “Kafkas Üniversitesi Öğrencilerinin Harcamalarının Kars İli Ekonomisine Katkısı” KAÜ İİBF DERGİSİ * Cilt: 3 Sayı: 4, pp. 89-106

Siegfried J., Sanderson A., McHenry P. (2006) “The Economic Impact of Colleges and Universities.” Working paper, Department of Economics, Vanderbilt University,

Soysal, A., Bakan, S., Özçalıcı, M., Kaymaz, Y. Ve Söylemez, C. (2012). “Kilis 7 Aralık Üniversitesi Öğrencilerinin Kilis Ekonomisine Katkısı: 2011-2012 Eğitim-Öğretim Yılı Örneği”, Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 24: 261-276.

Şen, A. (2011) Local income and employment impact of universities: the case of Izmir University of Economics, Journal of Applied Economics and Business Research JAEBR, 1: 25-42

[tr.wikipedia.org/wiki/Tekirdağ_\(il\)](http://tr.wikipedia.org/wiki/Tekirdağ_(il)). (2014, Haziran 12). Temmuz 29, 2014 tarihinde tr.wikipedia.org/wiki/ Erişim, Temmuz 2014, [tr.wikipedia.org/wiki/Tekirdağ_\(il\)](http://tr.wikipedia.org/wiki/Tekirdağ_(il))

Taşcı, D., Tosunoğlu, B. T., Toprak, E., Gökalp, E., Sürmeli, A., Kumtepe, E. G., Kumtepe, A. T., (2008), Üniversite Kaynaklı Doğrudan ve Dolaylı Harcamaların Eskişehir Ekonomisine Katkıları, Sürmeli, F. (der) Anadolu Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri içinde, Proje Raporu, Proje No: 073623, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.

Tekirdağ Valiliği, <http://www.tekirdag.gov.tr/egitim>, erişim tarihi:29.01.2017

Trakya Kalkınma Ajansı, 2013. 2014-2023 TR21 Bölge Planı taslağı.

Trakya Kalkınma Ajansı, Trakya Bölgesi Lojistik Sektörü, Nisan 2011

Tuğcu, C. T. (2003), Üniversitelerin Yerel Ekonomik Faaliyet Hacmine Katkıları: Nevşehir Örneği,

Yavuzçehre, P. S. (2016) Üniversitelerin Kentlerine Etkileri: Denizli Pamukkale Üniversitesi Örneği. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 21(1).

Yıldız, E., Talih, D., (2011), “Üniversitelerin Kalkınmadaki Rolü: Babaeski Meslek Yüksekokulu Örneği” Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, (6:2), pp.269-287

Yayar, R. , Demir, D. (2013) Gaziosmanpaşa Üniversitesinin Tokat İli Ekonomisine Etkisi, Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi (AKAD), Cilt 5, Sayı 8, s. 106 - 122

Yusuf, S., (2007) “University Industry Links: Policy dimensions” How Universities Promote Economic Growth, edited by Shahid Yusuf and Kaoru Nabeshima, World Bank

Weiss, S. J., & Gooding, E. C. (1966). Estimation of differential employment multipliers in a small regional economy. Federal Reserve Bank of Boston Research Report N. 37. Boston, MA.

ÜNİVERSİTE VE KENT İLİŞKİSİNİN MEKANSAL DİNAMİKLERİ: TEKİRDAĞ ÖRNEĞİ

Seda H. BOSTANCI*

ÖZET

Üniversitelerin gelişimi, kentsel ve bölgesel kalkınma açısından potansiyel etkiler yaratmaktadır. Mekansal açıdan bu etkiler, estetik, kentsel kimlik, yaşam kalitesi, fonksiyonel çeşitlilik gibi çeşitli dinamiklere sahiptir. Bu çalışmada üniversite kent ilişkisinin mekansal dinamikleri, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi örneklemini üzerinden incelenmektedir. Yöntem, literatür araştırması ile veri analizi ve anket değerlendirmelerini içermektedir. Literatür araştırmasında, üniversite, kent ilişkisinin mekansal dinamikleri, üniversite kampüs alanlarının genel özellikleri, yaşam kalitesi ölçütleri incelenmiştir. Üniversite öğrencilerinin kente ilişkin düşünce ve beklentileri metodoloji kısmında ele alınarak, betimleyici istatistik yöntemleri ile değerlendirmeler yapılmıştır. Üniversite öğrencilerinin kentin gelişim sürecinden beklentilerini içeren öneriler geliştirilmiştir. Sonuç olarak, üniversite öğrencilerinin kent ile ilişki içinde olduğu ve öğrencilerin kentin daha canlı, gençlere yönelik sosyal aktivitelerin çeşitlendiği özelliklere sahip olmasını istedikleri saptanmıştır.

1. GİRİŞ

Üniversiteler kentleri, sosyal, kültürel, ekonomik ve mekansal açıdan değiştirmektedir. Üniversite kurulan kentlerde, öğrenciler ve akademisyenlerin yaşam kalitesi beklentilerine bağlı olarak, çeşitli yenilikler meydana gelmektedir. Buna ilişkin yeni kentsel fonksiyonlar; yurt, stüdyo daire, apart otel gibi konut tipolojileri, sinema, tiyatro, kütüphane gibi kültürel yapılar,

* Doç.Dr. Namık Kemal Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, shbostanci@nku.edu.tr

park, eğlence, dinlenme alanları gibi rekreasyon alanları olarak gruplandırabilir. Aynı zamanda kentlere, üniversite kenti, kültür kenti gibi yeni kimlikler kazandırabilmektedir. Yeni kurulan ve gelişmekte olan üniversiteler, kendi özgün kimliklerini oluştururken, buldukları kentin kültürel özelliklerini kullanmaktadır. Tekirdağ kent kimliğine önemli etki yapmış ve heykelleri, müzesi ile kültürün parçası olmuş, vatan şairi Namık Kemal'in adının üniversiteye verilmesi ve üniversitedeki Namık Kemal heykeli bu yaklaşıma örnek verilebilir.

Altıntaş ve Baycan (2015) ilgili literatürden yola çıkarak üniversitelerin kente etkilerini başlıca dört alana göre gruplandırmıştır; Bu alanlar, “ekonomik faaliyette canlanma, fiziksel altyapıda iyileşmeler, sosyal ve kültürel aktivitelerde canlanma, demografik yapıda değişimler” olarak ifade edilmiştir. Araştırmada, üniversitelerin kuruldukları şehirlerde, kentsel büyüme ve konut piyasasını etkileyerek, kentleşme hızını artırdıkları belirtilmiştir. Üniversite kampüs alanları, kentlerde orman ve yeşil dokuların korunmasına katkı sağlayan etkiler yaratırken, şehirlerin kampüs alanlarına doğru yayılarak plansız büyümesi, çevresel sorunlara neden olabilmektedir. Tekirdağ kentinde, kampüsün çevresinde yer alan tarım alanlarının, konut yapılarına dönüşümü görülmektedir.

İzmen ve Özbay'ın (2016) Tekirdağ kentinin sosyal sermayesi üzerine yaptıkları araştırmada, 85 çalışana ve 74 Namık Kemal Üniversitesi öğrencisine, kentsel gelişim sürecine ilişkin anket soruları sormuşlardır. Bu çalışmada yer alan öğrencilerin %80'inin farklı şehirlerden üniversiteye geldikleri belirlenmiş ve Tekirdağ kentsel gelişim sürecinde İstanbul'a yakınlığın önemli avantaj yarattığını, girişimciliğin az olmasının şehir için dezavantaj olduğunu belirtmiştir. Namık Kemal Üniversitesi ana kampüsünün konumu incelendiğinde, İstanbul'dan gelişte kentin girişinde yer alması, İstanbul ve Tekirdağ arasındaki kentsel ilişkide önemli rol oynadığına ilişkin göstergedir. Tekirdağ kentinin yer aldığı Süleymanpaşa ilçesinde Değirmenaltı ve Hürriyet Mahallelerinin yapılaşma süreci, konut tipolojisi ve tercih edilebilirliği açısından üniversiteye bağlı kentsel yapılaşma süreci olarak görülmektedir.

Üniversite ve kent ilişkisinin bir yönü üniversite kuruluşu ile gelen yeni nüfusun kentle kurdukları ilişkiyi, bir yönü ise kentlilerin üniversite kampüs alanı ile kurdukları ilişkiyi kapsamaktadır. Kentlilerin üniversitedeki sosyal olanaklardan yararlanmasına ilişkin konu araştırma dışında tutulmuştur. Akademisyenlerin ve idari personelin kent ile ilişkileri kapsam dışında yer almıştır.

2. ÜNİVERSİTE VE KENT İLİŞKİSİNİN MEKANSAL DİNAMİKLERİ

Kentlerin mekansal dinamikleri, dokusu, ulaşım sistemi, peyzaj ve rekreasyon alanları, kimliğini oluşturan özellikleri, imaj ve estetik değerleri gibi çok boyutlu konuları içermektedir. Bu konuları bilimsel alanı haline getiren disiplin, şehir planlama ve mimarlık arakesitinde gelişen kentsel tasarımıdır. Kentlerin, yaşam biçimi değerlerinin ve morfolojik özelliklerinin biraraya gelmesi ile oluşan kent dokusu, yerleşimlerin kent formunu tanımlarken kimliğini de oluşturmaktadır (Ocakçı, 2012: 189). Lynch'in tanımladığı gibi çevresel imaj, kimlik, yapı ve anlamın bileşkesi ile oluşmaktadır (Lynch, 1960: 12). Kentlerin görsel özellikleri, doğal ve yapılı çevrenin oluşturduğu doku ve örüntünün belleklerde yer almasıyla anlamlı hale gelen imajının, zamanla kent kimliğinin parçası olarak nitelendirilebilir hale gelen estetik değerini ifade etmektedir (Bostancı, 2014: 84). Kentlerin mekansal özelliklerinin, sosyal, morfolojik, algısal, görsel, fonksiyonel ve anlamsal açıdan incelenmesi, değerlendirilmesi ve yerel, küresel, sektörel konuları kapsayan düzenleyici etkenlerin süzgecinden geçerek gerçekleştirilen esnek ve duyarlı tasarım süreci, kentsel tasarım olarak tanımlanmaktadır (Carmona, vd., 2003).

Üniversitelerin kurulması kentlere yeni mekansal karakteristikler kazandırmaktadır. Üniversite kampüs alanlarının, gençlere özgü yenilikçi bakış açılarını mekana yansıtabildikleri görselliklerinin oluşması beklenir. Üniversitelerin eğitimsel, sosyal, mekansal karakteristikleri uzun bir tarihçe sonrası özgün kimlik özelliklerine dönüşmektedir. Yeni kurulan üniversiteler kendine özgü kimlik değerlerini oluşturmak için, akademisyen profilleri, kampüs alanları, kent ile ilişkilendirilebilir nitelikler, web siteleri, isim ve

logoları ile çeşitli yönlendirici ve farklılaştırıcı özellikler aramaktadır. Bunun yanında, en güçlü kimlik, kendiliğinden oluşan ve öğrencilerin gelenekselleştirme eğilimi gösterip sahip çıktıkları değerler ile ortaya çıkmaktadır. Bu yönleri Clark'ın (1986) ifade ettiği gibi üniversitelerin düzen ve düzensizlik içinde değişim ve yenilik arayan dinamik yapılarını ortaya koymaktadır. Akademik sistemler istikrarlı olarak düzensiz yollardan, düzenleyici kuralların birbiriyle etkileşim içinde şekillendiği yapılara sahiptir. Çelişkiler belki uyum kapasitesi için gereklidir, adapte edilebilir sistem düzen ve düzensizlik arasındaki ilişkiye ihtiyaç duymaktadır ve bütün bu gerilim kampüslerin dinamizmini ortaya çıkarır (Clark, 1986: 214). Bu yönü ile düşünüldüğünde, üniversiteler kalıcı kimlik değerlerini, öncelikle yaratıcı, dinamik öğrencileri ve onları yönlendirme kapasitesine sahip yenilikçi akademisyenleri ile oluşturmaktadır. Bunun yanında özellikle kentte bir üniversite olduğu zaman, üniversite ve kent kimliği arasında yoğun bir etkileşim ortaya çıkmaktadır.

Üniversiteler, kentlerde genç ve yaratıcı potansiyele sahip, kimi zaman kentlerin geleneksel yapısından farklılık gösteren yeni nüfus yapısı oluşturmaktadır. Bu süreç yeni gelen akademik, idari personel ve öğrenci nüfusu birlikte ele alındığında kentte, kira ve konut fiyatlarının yükselmesi, hizmet sektörünün canlanması gibi etkiler yaratmaktadır. Fakat öğrencilerin harcama kapasitelerinin sınırlı olması ve kentlilerin öğrencileri ekonomik potansiyel olarak görerek, onların gereksinimlerine yüksek fiyatlar belirlemeleri eleştirilecek durum yaratır. Geleneksel yaşam tarzlarının çok baskın olduğu şehirlerde, öğrencilerin yeni yaşam tarzları kimi zaman öğrenci ve kentliler arasında çatışma yaratabilmektedir. Smith ve Holt, Hubbard, Holton ve Riley, Kinton vd. bu yaklaşımla, planlama literatüründe, tarihi dokusunun yanında kullanıcılarının düşük gelirli olmalarından dolayı köhneleşmiş, kent merkezi çevresindeki alanların, öncelikle sanatçılar ve eğitilmiş kesim tarafından satın alınıp, konut sanat galerisi gibi işlevlerle düzenlenip, kentte cazibe merkezi haline getirilmesi anlamını taşıyan ve bölge halkının yerinden edilmesi ile sonuçlandığı için eleştiri alan soylulaştırma kavramı ile ilişkilendirdiği, “öğrencileştirme” kavramını ortaya koyarak, bu alanda çeşitli araştırmalar yapmışlardır. İngiltere’den ve çeşitli ülkelerden

örneklerle, üniversite öğrencilerinin kentsel alanda yaşadığı ve tatil dönemlerinde boş bıraktıkları konut ve yerleşimlerin, kentsel etkilerini araştırmışlardır. Bu araştırmalar, öğrenci coğrafyaları kavramını literatüre kazandırmış ve üniversite öğrencileri için yapılan evlerin kentsel yaşamın sürekliliğini kesintiye uğrattığını, öğrencilerin olmadığı zamanda, boş yatak, boş sokaklar ve boş evlerin mekansal etkilerine değinmişlerdir (Smith ve Holt, 2007; Hubbard, 2008; Holton ve Riley, 2014; Kinton vd., 2016). Oktay (2007) makalesinde üniversitelerin uluslararası özellikleri ile buldukları kentlerin yerel dinamikleri arasında ortaya çıkan gerilimden söz etmektedir. Mekansal açıdan oldukça önemli ve ilginç çalışmaları içeren bu yaklaşımlar kimi zaman, kampüs yaşamı ile kent arasında kopukluğa ve kampüslerin kentlerden uzak alanlara kurulmasına neden olmaktadır. Bunun yanında kentler genç nüfus için cazip kentsel tasarım süreçleri geçirdiğinde, öğrencilerin olmadığı dönemlerde canlılığını koruyabilmektedir. Yaz okulları, yazın devam eden kampüslerdeki eğitim ve spor faaliyetleri, kentlerin öğrenci mahallelerinde süreklilik sağlayabilir. Tekirdağ yönünden bakıldığında, kentin alt merkezi olarak tanımlanabilecek Değirmenaltı Mahallesi'nin kampüse yürüme mesafesindeki konumu, kentlilerin yeniliklere açık olması, bu ilişkileri canlı tutmaktadır. Aynı zamanda Değirmealtı halk plajı ve ikinci konutlar bulunduğu için, eğitim döneminde öğrenci, yaz tatili döneminde yazlık sahiplerini ve tatil amaçlı gelen turistlerin varlığı bu alanın canlılığını kısmen sürdürülebilir kılmaktadır. İleride deniz ve sahil temizliği daha yüksek standartlara ulaşırsa yaz ve kış kentsel canlılık yaşanabilecektir.

Üniversitelerin mekansal dinamiklerine uzaktan eğitim sistemi ve üniversite web siteleri ile sosyal medya hesapları farklı boyutlar eklemektedir. Uzaktan eğitim, bilgi çağının yeni hareketlilikleri arasında yer alsa da kampüs alanlarının maddesel varlığı ve sembolik değerleri uzaktan eğitim gören öğrenciler için önemini devam ettirmektedir (Bayne, 2014). Bu yaklaşımla, üniversite yönetimleri, uzaktan eğitimde final sınavlarını haftasonu okulda yaparak ve okulda çeşitli aktivitelere bu öğrencileri katacak projeler geliştirerek bu grup için üniversiteli olma aidiyetini geliştirmeye çalışmaktadır. Köklü geleneğe sahip üniversitelerin mezunlarının, mezunlar günleri dışında üniversitelerinde vakit geçirmeleri yaygın alışkanlıklardandır. Web siteleri ve

sosyal medya yönünden bakıldığında, üniversitelerin sanal olarak belirli uzamsal boyutlarının varlığı görülmektedir. Özellikle, üniversite tercih sürecinde web siteleri devlet ve vakıf üniversitelerini tanımak için referanslar sunmaktadır. Vakıf üniversitelerinde, web siteleri ve sosyal medya uygulamaları stratejik pazarlama araçları arasında kullanılmaktadır. Gelişmekte olan devlet üniversitelerinde nitelikli öğrencileri çekebilmek için web siteleri ve üniversitenin sosyal medyadaki etkinlikleri önem kazanmaktadır. Üniversiteler üzerinde yapılan çeşitli akademik araştırmalarda web siteleri, zengin veri kaynağı oluşturmaktadır (Zaphiris ve Ellis, 2001; Jeysankar ve Ramesh Babu, 2009).

Mekansal dinamiklere göre, üniversite kent arası ilişkiler incelenirken, öğrenci ve kent etkileşimi, akademisyen ve idari personelin kent ile etkileşimi ve kentten beklentileri, yöre halkının üniversitenin sosyal mekansal özellikleri hakkındaki düşünceleri, kampüs alanları yer seçimi özellikleri, kent içinde yer alan farklı binalardan oluşan üniversiteler, kent dışında kentin gelişme eğilimi etkileyen büyük kampüs alanları, üniversite kimliği kent kimliği ilişkisi, öğrenci ve akademisyenlere yönelik konut tipolojileri ve kentsel donatı alanlarının değişimi ve planlama sürecine etkileri gibi çok çeşitli konuların bu kapsamın içinde yer aldığı görülmektedir. Araştırmayı sınırlandırmak için, mekansal açıdan kampüs ve kent içindeki yaşam kalitesi standartları araştırma konusu, üniversite öğrencileri araştırma örneklemini oluşturmuştur.

Yaşam kalitesi, herkes için psikolojik, fizyolojik ve sosyal açıdan iyi hissedilebilecek mekanların oluşturulduğu kentsel tasarım yaklaşımları ile sağlanabilir. Yaşam kalitesi araştırmaların temel özellikleri arasında evrensel tasarım ve herkes için erişilebilirlik konuları yer almaktadır. Kampüs alanlarında çeşitli engellere sahip öğrencilerin, erişilebilirliği üzerine tasarımlar geliştirilmektedir. Kampüs alanlarında bu yaklaşımla, yol yön bulmaya katkı sağlayacak işaretler, konuşan yönlendirici işaretler, farklı engel gruplarını kampüs içinde yönlendirecek navigasyon sistemleri geliştirilebilir. Teknolojinin gelişimi, üniversitelerde erişilebilirlik rehberlerinin hazırlanmasında yenilikçi katkılar sağlamaktadır (Fansmith, 2016). “Üniversiteler kuruldukları kentlerde mekânsal açıdan dönüşümleri ortaya

çıkarmaktadır. Yeni konut alanları ve hizmet sektörlerine ilişkin fonksiyonlar kampüs alanı yakınlarında oluşmaya başlarken, kampüs alanları kentlerin çekim merkezi haline gelmektedir. Küçük kentlerde kurulan üniversiteler, kentleri büyük kentlere nazaran daha çok etkilemektedir. Kentte ilk olarak ekonomik ve demografik etkileri ile hissedilen üniversiteler, zamanla kuruldukları kentin istihdam yapısını, sağlık olanaklarını, fiziki altyapısını, konut, sosyal ve kültürel yapısını, dolaylı olarak yaşam kalitesini etkilemektedir” (Yavuzçehre, 2016: 240-241-246). Üniversite projeleri, ekonomik işlevsel özelliğini kaybetmiş (örneğin sanayi kenti iken bu sanayinin bölgeden desantralizasyonu gibi) buna bağlı olarak, ekonomik durgunluk yaşanan ve nüfusu azalan kentlerin yeniden canlanması için fırsat yaratmaktadır (Martin ve Samels, 2010). Üniversite kampüslerinin mekansal dinamikleri değerlendirilirken, öncelikle kampüslerin kuruluş alanları incelenmektedir. Üniversitelerin kent içinde ya da kent dışında olması, kentsel gelişim stratejilerine göre planlanır. Kentsel gelişim sürecinde, kent dışında kurulan üniversiteler, zamanla kent içinde kalmaktadır. Üniversite kampüsü planlama sürecine etki eden faktörler, kampüsün yakın çevresi olan ilişkisi, doğal faktörler, altyapı, nüfus, kampüs dokusu ve mimarisi olarak gruplandırılabilir (Öztürk, 2009: 29, 45).

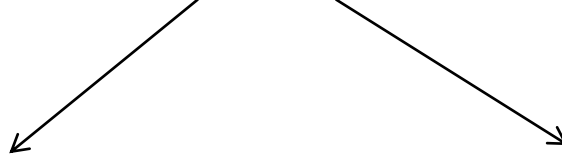
Üniversite kampüsleri, binaları ve peyzajı yanında, aktiviteleri ve hareketliliği ile mekansal karakter kazanır. Kampüs alanları, rektörlük ve yönetim binası, sosyal yaşam merkezi, kütüphane, kültür merkezi, peyzaj alanları, spor merkezi, yurt ve lojmanlar ile fakülte ve yüksekokullarının yer aldığı binalarından oluşmaktadır. Üniversiteler, ölçeklerine göre bu özelliklerin tümünü ya da bir kısmını içinde barındırabilir. Kampüs tasarım süreçlerinde, fakülte binaları fakültedeki eğitiminin özelliklerini yansıtabilecek şekilde birbirinden farklı tasarlandığında, öğrencilerin fakültelerini benimsemesi daha kolay sağlanabilmektedir. Üniversite kampüsleri özgün kimliğe sahip ve odaklanma hissi veren iyi tanımlanmış fiziksel alana sahiptir (Edwards, 2010: 2).

Eğitim kalitesi, akademisyen ve mezun profilleri kadar, üniversitenin sosyal ve mekansal olanakları, üniversite seçiminde etkin kriterler arasında yer almaktadır (Price, vd., 2003). Yeni kurulan üniversitelerde, akademisyenlerin

üniversitede görev alma motivasyonlarını etkilediği için eğitim kalitesinin artmasında kampüs olanakları belirleyici faktörler arasındadır. Üniversitenin kurulduğu kentin yaşam kalitesi standartları ile kampüs olanakları birbirini dengeleyici etki yaratabilmektedir. Akademisyenlerin yurt dışı deneyimleri, atandıkları yerdeki kentsel olanaklardan beklentilerini artırmaktadır. Bunun yanında, üniversitenin laboratuvar ve araştırma olanakları, doğduğu kentte çalışmak istemek, sakin bir şehirde huzur bulmak gibi çeşitli sebepler olanakları sınırlı kentlerdeki üniversiteleri tercih edilebilir hale getirmektedir. Akademisyenler, kent ve üniversite ile güçlü aidiyet bağları kurabildiklerinde, yapabilecekleri yenilikçi projelerle yerel yönetimlerle birlikte kentin gelişim sürecinde belirleyici aktörler olabilmektedir. Üniversite kampüsleri, öğrenci, akademik ve idari personelin yaşamlarının büyük kısmını geçirdikleri alanlar oldukları için, psikolojik ve fizyolojik açıdan yaşam kalitesi standartlarının iyi tasarlanması ve kontrol edilmesi gerekmektedir. Bostancı ve Sancar (2012), sağlıklı üniversite kriterlerinin çevre standartları ile ilişkilendirdikleri çalışmada, sosyal ve mekansal özellikleri psikolojik ve fizyolojik sağlık gereksinimlerine göre gruplandırmıştır. Tablo 1’de bu bilgiyi temel alarak, öğrencilere yönelik üniversitelerin mekansal yaşam kalitesi değerlendirme ölçütlerini belirlemeye yönelik geliştirilen yaklaşım görülmektedir.

Tablo 1: Üniversite kampüs alanlarında öğrencilere yönelik yaşam kalitesi değerlendirme kriterleri

**Üniversite Kampüs Alanlarında
Yaşam Kalitesi Değerlendirme
Kriterleri**

Psikolojik Memnuniyeti Sağlayan Kriterler	
Sosyal Aktiviteler	Sosyal Olanaklar
Sosyal Kulüpler	Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık
Sosyal Kültürel Aktiviteler	Yurt Koşulları
Spor Aktiviteleri	Yemek Servisi
Sağlıklı Yaşam Aktiviteleri	Restoranlar
Sosyal Sorumluluk Faaliyetleri	Kütüphane

Sağlıklı Yaşam Kriterleri	
Fiziksel Olanaklar	Sağlıklı Çevre Göstergeleri
Kişi Başına Düşen Yeşil Alan	Revir Koşulları
Ulaşım sistemi	Hava Temizliği Kontrolü
Evrensel Tasarım ve Herkes için Erişilebilirlik	Çevre Temizliği Kontrolü
Afet Yönetim Planı	Temiz Su Kaynakları
Altyapı	Atıkların Geri dönüşümü
Bisiklet ve Yaya Yolları	Yapı Standartları (Yeşil Sertifikalı Kampüs Yapıları)
Gürültü Kontrolü	
Aydınlatma	
Güvenlik	

Tablo 1’de görüldüğü gibi, sosyal aktiviteler ve sosyal olanaklar psikolojik yönden memnuniyet sağlayan temel kriterleri oluştururken, fiziki koşullar ve sağlıklı çevre göstergeleri, sağlıklı yaşam standartlarını oluşturan temel kriterlerdir. Tabloda, ele alınan kriterler yaşam kalitesi üzerine olduğu için eğitim kalitesini yükselten göstergeler, öğretim elemanı sayısı, laboratuvar gibi olanaklar bu tablo içinde yer almamıştır.

3. TEKİRDAĞ KENTSEL GELİŞİM SÜRECİ

Tekirdağ kenti İstanbul, Çanakkale ve Kırklareli illeri ile sınıra sahiptir. Kentin morfolojik yapısı, yerleşimin kıyıya doğru paralel olarak şekillendirdiği dokusu ve kıyı kenti kimliğidir. Tekirdağ il genelinde ele alındığında, “güney sınırı boyunca uzanan Marmara Denizi’nde 133 km kıyısı, kuzeydoğudan Karadeniz’e 2,5 km kıyısı vardır. Tekirdağ ilinin büyük bölümü topografik açıdan plato olarak şekillenmiştir. Tekirdağ ilinin denizden yüksekliği 10 m ve denize olan uzaklığı merkezden 250 m’dir. Anadolu ve Balkanlar arasında geçit bölgesi olması ve İstanbul’a yakınlığı kenti coğrafi açıdan stratejik önem taşıyan bir konuma yerleştirmiştir” (Gültürk, 2013: 32, 34, 38). “Tekirdağ coğrafi konumu ile Türkiye’yi Avrupa’ya bağlayan geçiş bölgesi üzerinde yer almaktadır. Doğal, kültürel, tarihi zenginlikleri ile dikkati çeken Tekirdağ ili kıyı şeridi, çok yoğun bir kullanıma sahiptir” (Şimşek ve Korkut, 2009: 315). “Tekirdağ, M.Ö. 4000 yıllarına kadar uzanan tarihi boyunca çeşitli uygarlıkların etkisi altında kalmıştır. Bu dönemler içerisinde Bisante, Rodosto, Tekfurdağı gibi isimler alan Tekirdağ’ın il sınırları içinde tarih öncesi ve tarih çağlarında tam bir kronoloji vermemekle birlikte iskân edilmiş yerler tespit edilmiştir” (Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi, 2015: 22).

“Tekirdağ Belediyesi 1879 yılında kurulmuştur. İlk Belediye Başkanı Hasan Cemali Baba olmuştur. İlk Belediye Başkanlığında kullanılmış olan Belediye Başkanı Meclis Çalışma Masası, Belediye Meclis salonunda başkanlık masası-kürsüsü olarak hala kullanılmaktadır. 1901 yılında belediye binası, Belediye Başkanı Avukat Adil Bey tarafından Paris Belediye binasının örnek alınıp küçültülmüş şekli ile inşa edilmiştir” (Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi, 2015: 23).

Tekirdağ kentinin büyükşehir belediyesi statüsü kazanması 2012 yılında yürürlüğe giren büyükşehir belediyelerine ilişkin 6360 sayılı kanun ile gerçekleşmiştir. 2014 yılı yerel seçimleri sonrası Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi göreve başlamıştır. 2012 sayılı kanun gereği ilin tamamı büyükşehir belediyesi yetkisine girmiş, yine kanuna bağlı olarak ilde yer alan belde belediyeleri kapatılmış ve üç adet yeni ilçe kurulmuştur. İl genelinde yeni kurulan ilçeler Süleymanpaşa, Kapaklı ve Ergene ilçeleri olup diğer ilçeler Saray, Çerkezköy, Çorlu, Marmara Ereğlisi, Muratlı, Hayrabolu, Malkara ve Şarköy ilçeleridir (Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2016: 8-9). “2014 yerel seçimlerinden sonra Büyükşehir statüsündeki Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi 60 üye ile temsil edilmektedir” (Özyavuz ve Şişman, 2016: 205). Tekirdağ kent merkezi ve üniversite ana kampüsünün yer aldığı alan Süleymanpaşa belediyesi sınırları içinde yer almaktadır.

Araştırma Tekirdağ kentine ilişkin olmakla birlikte, Trakya Kalkınma Ajansının 2010 yılında hazırladığı Trakya Bölge Planından il genelinde çeşitli bilgiler kentin daha iyi tanınması ve gelişim potansiyelinin belirlenmesi için derlenmiştir. Planda, Tekirdağ ilinin gelişiminde sanayinin belirleyici olduğu ifade edilmiştir. 1980’li yıllarda Trakya Bölgesinde sanayileşme başlamış ve D-100 Karayolu etrafında sanayi bölgeleri büyük kısmı Tekirdağ il sınırı içinde oluşmuştur. Tekirdağ ilinin sahip olduğu kıyı şeridi, deniz, yelkenli ve Uçmakdere’nin bulunduğu Ganos dağı bölgesi yamaç paraşütü konusunda turistik potansiyele sahip olduğu ifade edilmiştir. Bunun yanında Edirne haricindeki diğer illerin turizm rekabet gücünün orta veya düşük seviyede olduğu raporda belirtilmiştir. Tekirdağ’da bulunan limanın demiryolu hattı ile bağlantısı tamamlanmıştır. Marmara Denizi içinde ve Avrupa limanları kapsamında gerçekleştirilen Ro-Ro seferleri, Bölgenin ülke ve dünya pazarlarına erişimini kolaylaştırmaktadır. Yükler, Tekirdağ Limanı’na indikten sonra, Tekirdağ–Muratlı arasındaki demiryolu ile İstanbul–Kapıkule demiryoluna aktarılabilir. 300 metreden daha uzun gemilerin İstanbul boğazından geçemiyor olması, Tekirdağ limanlarının “aktarma limanı” olarak kullanılmasını gerektirecektir. Raporda Trakya bölgesinde ulaşım yatırımının Tekirdağ ve Kırklareli’nde yoğunlaştığı belirtilmiştir. Tekirdağ Kiraz Festivali, Şarköy Bağbozumu Şenlikleri, Tekirdağ’ın başlıca festivalleri arasında raporda

yer almıştır. Bölgedeki trafik yoğunluğunu özellikle Çorlu Havaalanı, Tekirdağ Limanı, sanayi bölgeleri ve sınır kapıları etkilemektedir. Trafik yoğunluğu, İstanbul'a ve sanayinin yoğunlaştığı Çorlu ve Çerkezköy bölgelerine yaklaştıkça artmaktadır. Tekirdağ– Muratlı – Büyükkarıştıran Demiryolu Projesi, toplamda 49 km'lik bir güzergahı kapsamakta olup, iki aşamalı olarak hayata geçirilmesi planlanmaktadır. Halkalı – Kapıkule Hızlı Tren hattını Sirkeci – Edirne demiryolu hattına bağlamak üzere tasarlanmıştır. Halkalı – Kapıkule Hızlı Tren Projesi şu anda planlama aşamasındadır. Tekirdağ liman alanları, İstanbul ilinin liman faaliyetlerine ilişkin gelecek senaryoları açısından stratejik önem taşıdığı belirtilmiştir. Haydarpaşa Limanı'nın faaliyetlerinin sona ermesi ve Ambarlı Limanı'nın orta vadede artan talebi karşılayacak kapasite hacmine ulaşamaması durumunda, trafiğin Tekirdağ limanlarına kaydırılması olası gözükmemektedir. Tekirdağ-Muratlı demiryolunun faaliyete geçmesi ve Limanın demiryolu bağlantısına paralel olarak, Asya-Avrupa arasındaki yük trafiği Derince-Tekirdağ, Bandırma-Tekirdağ arasındaki “Trenferi” seferleri ile sağlanabilecektir. Tekirdağ ilindeki Ganos Nemli Ormanlar Sahası önemli doğal alanıdır ve Tekirdağ ilinin yaklaşık %17'si orman alanları ile kaplıdır. Merkez kademelenmesinde, Tekirdağ ili 1. derece merkez kademesinde hizmet merkezi olarak öngörülmektedir. Fakat Bölge genelinde bugüne kadar süregelen Tekirdağ merkezli gelişmenin dengeli dağılılabilmesi için, Edirne, Kırklareli il merkezleri ve Keşan, Lüleburgaz, Çorlu, Çerkezköy ilçeleri 2. kademe merkez olarak geliştirilecektir. Planda Tekirdağ ilinin Merkez, Saray ve Şarköy agro-eko turizmin geliştirileceği alanlar olarak belirlenmiştir. Kentin, Edirne ve Kırklareli'ne göre sağlık sektörünün yeterince gelişmediği bu alanda çalışmalara ağırlık verilmesi gerektiği belirtilmiştir (Trakya Kalkınma Ajansı, 2010: 8, 22, 52, 54, 69, 87, 88, 91, 132, 135). Rapor genel olarak incelendiğinde, Tekirdağ kentinin geleceğinde, liman, raylı sistemler, lojistik ve ulaşım gelişiminde belirleyici olacağı ifade edilirken, bölgenin doğal değerlerinin turistik potansiyelleri göz önüne alınarak korunmasına önem verildiği görülmektedir.

Tekirdağ Büyükşehir Belediyesinin 2015-2019 stratejik planın amaçlarından başlıcaları; Paydaşlarla etkin iletişim içinde katılımcı ve uyumlu bir kent yönetimi oluşturmak; Tekirdağ'ın daha yaşanabilir kent olması için

kentsel ve kırsal yerleşim alanlarının altyapısını güçlendirmek; çevre, sağlık ve güvenlik konularında gerekli önlem ve uygulamaları aktif şekilde yerine getirerek vatandaşların yaşam kalitesini artırmak; kent ekonomisinin bütünsel çerçevede gelişimini sağlamaya yönelik olarak sanayi ve tarım alanları ile turizm sektörüne yönelik yüksek katma değer ve hizmet kalitesi artışına ilişkin çalışmaları yürütmek ve destek vermek, olarak ifade edilmiştir. Stratejik planının vizyonu: “Güçlü sanayisi, tarım ve hayvancılığı, lojistik yatırımlarıyla, turizmi ve üniversitesi ile çevreye duyarlı kentleşmesini tamamlamış, yaşanabilir, güvenli ve mutlu bir Tekirdağ” olarak belirlenmiştir. Büyükşehir belediyesinin stratejik planlama çalışmalarında halk katılımına önem verildiği, kentin sivil toplum kuruluşları ile yapılan çalıştayda, belediye hizmetleri ve altyapıdan beklentiler alanında başlıca konular, sokak hayvanlarını koruma, engelsiz yaşam, iletişim, turizm, tarım ve hayvancılık, planlama, afet yönetimi, altyapı – ulaşım – çevre, afet ve kentsel hizmetler olarak gruplandırılmıştır (Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi, 2015: 11, 15). Kent içinde sivil toplum örgütlerinin gündeminde olan, yazlıkların etkisiyle sokağa terk edilmiş evcil sokak hayvanlarının korunmasına ilişkin sorun alanı bulunmaktadır. Bunun yanında belediyenin stratejik planında kentsel stratejiler arasında; “Sahipsiz sokak hayvanları, hayvan haklarını gözetken bir biçimde yaşam alanlarından uzaklaştırılacaktır” ifadesi yer almaktadır (Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi, 2015). Fakat bu hayvanların evcil oldukları dikkate alınarak, kentlilerin bu canlıların kent yaşamında varlıklarını sürdürülebilmeleri için destek olmaları daha iyi strateji olarak önerilebilir.

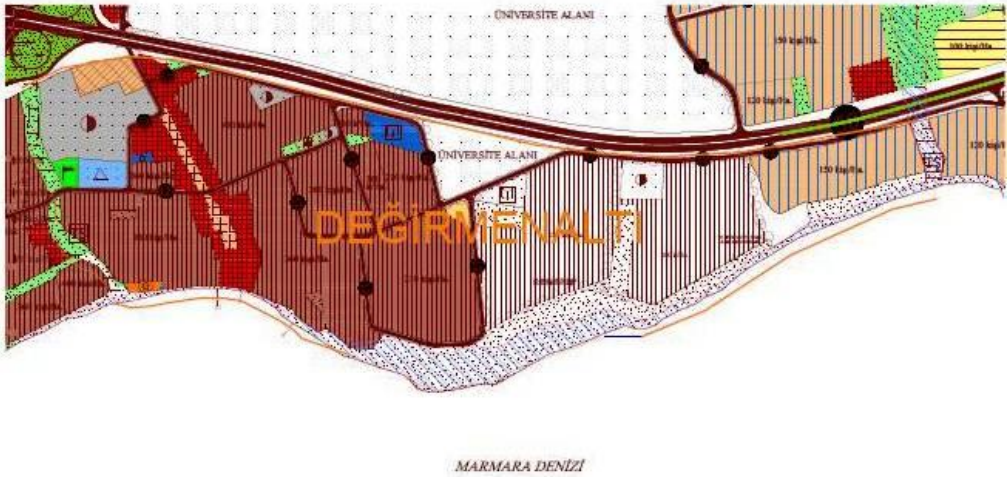
Tekirdağ Büyükşehir Belediyesinin web sitesi incelendiğinde, belediyenin 2015 yılında Kent Estetik Kurulu oluşturulduğu görülmektedir. Kent içindeki tabelalar, billboardlar, heykeller gibi kent mobilyalarına ilişkin düzenlemelerin bu komisyonca kararla alındığı görülmektedir (Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi, 2016a). Büyükşehir Belediyesi web sitesinde hizmetler arasında hava kalitesi indeksi bulunmaktadır ve bu veriye göre Tekirdağ İli’nin genel olarak orta hava kalitesinde, sağlık açısından uygun seviyede olduğu belirtilmiştir (Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi, 2016b).

Özyavuz'un coğrafi bilgi sistemleri ile kent merkezinin değişim sürecine uydu görüntüleri ile incelediği çalışma sonucunda; "İstanbul'a yakın olması ve yaşam şartlarının kolaylığı nedeniyle hem kendi ilçe ve köylerinden hem de diğer illerden özellikle şehir merkezine bir göç süreci yaşandığı belirtilmiştir. Özellikle 2006 yılında kurulan Namık Kemal Üniversitesi, mevcut ve her yıl artan öğrenci ve öğretim elemanı sayısı ile bu gelişime öncülük ettiği; ancak yapılan çalışma sonucunda, kent gelişim yönünün öncelikli olarak tek bir bölgeye (İstanbul yönü) yoğunlaştığı saptanmıştır. Bu gelişim yönü şimdi ve gelecek zamanlarda çok farklı olumsuz etkilere sebep olacağına ilişkin değerlendirme yapılmıştır. Çalışmada buradaki toprakların çok fazla değer kazanması ile bu alandaki tarım alanlarının, sahipleri tarafından konut inşaatı için verilecek olmasının kentin ekolojik sürdürülebilirliğine etkisi tartışılmıştır. Bunun yansımaları sonucu, tarım alanlarında azalma ve ürün kaybı gibi ekonomik sebeplere neden olacağına ilişkin tespitlerde bulunulmuştur" (Özyavuz, 2011: 72).

Tekirdağ İl Çevre Durum Raporunda, "Tekirdağ merkez yerleşim alanının Marmara Denizi kıyısında yer alması etkisi ile kentin büyümesi sahil kıyılarında oldukça yoğun yer tutmakta olduğu belirtilmiştir. Kentsel gelişme alanları deniz manzaralı sahaların seçilmesinde önem taşımakla beraber, bu oluşum içerisinde, Tekirdağ – İstanbul karayolunun alt ve üst arazi boşlukları ve kentin doğu ve batı ucunda yer alan deniz görüntülü araziler üzerinde yeni gelişme alanları oluşturulma çabaları yapıldığı ifade edilmiştir. Mevcut durum itibari ile kent merkezinin doğu ve batı uç bölgelerinde 300 ha'lık sahalar üzerinde ve ayrıca alternatif kent merkezi işlevini de karşılayacak biçimde Gündoğdu Mahallesi'nde 670 ha'lık yeni gelişme alanları planlandığına ilişkin bilgi verilmiştir" (Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2013: 59). Bu raporda görüldüğü gibi, kent merkezinde kentsel yenileme çalışmaları ve Gündoğdu Mahallesinde kentsel dönüşüm çalışmaları yapılacağı görülmektedir.

Trakya Kalkınma Ajansının, Tekirdağ Büyükşehir Belediye Başkanlığının, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Tekirdağ Valiliği Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü'nün Tekirdağ ilinin planlama stratejilerine ilişkin raporlar genel olarak incelendiğinde, üniversiteye ilişkin strateji ve yaklaşımların kısmen

büyükşehir belediyesi gündeminde yer aldığı, diğer raporlarda üniversiteye ilişkin fazla bilgi bulunmadığı görülmektedir. Bu yönü ile düşünüldüğünde, üniversitenin bu kurumlarla daha fazla iletişim halinde olması ve kentin gelişme stratejilerinde, üniversitenin daha fazla rol alması gerektiği görülmektedir. Bunun yanında, kentin gelişme stratejilerinde ulaşım sistemlerine ilişkin etkin kararların bulunması, üniversite nüfusunun yaşam kalitesini artıracak ve farklı illerden öğrenci ve akademisyenler için kenti daha yoğun çekim merkezi haline getirecektir.

Harita 1: Değirmenaltı Mahallesi 1/5000 ölçekli Nazım İmar Planı

Kaynak: Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi ve Doç.Dr. Murat Özyavuz Arşivi, 2016.

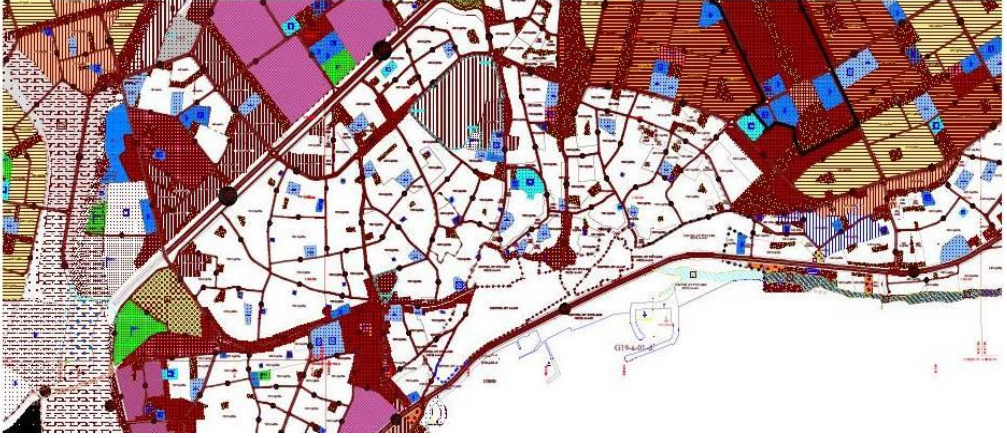
Harita 1'de Değirmenaltı Mahallesi'nin 1/5000 ölçekli Nazım İmar Planı görülmektedir. Planda, üniversite ile olan konumu, ulaşım ve ticaret aksı, donatı alanları, konut alanları ve kıyı alanları görülmektedir.

Fotoğraf 1: Tekirdağ Değirmenaltı Mahallesinden çeşitli fotoğraflar.

Fotoğraf 1’de üniversiteden çıkınca ilk mahalle olan Değirmenaltı Mahallesinin dört farklı özelliğini gösteren fotoğraflar yer almaktadır. İlk fotoğraf, uzun bir kumsal sahili olan kentin halk plajını göstermektedir. Fotoğraf kışın çekilmiş olduğu için sahil boş ve deniz dalgalı görülmektedir. Yazın öğrenciler ve ikinci konut sahipleri sahilde vakit geçirmekte ve denizde yüzmektedir, fakat genel olarak kent merkezindeki deniz, kentlilere göre yüzülecek kadar temiz değildir. 2017 yılı projeleri arasında yer alan arıtma tesisi faaliyete geçince, denizin daha temiz olacağı beklenmektedir. İkinci fotoğrafta 1998 yılında Tekirdağ kentinin ilk alışveriş merkezi olan ve günümüzde YSK Merkezi olarak adlandırılan alışveriş merkezi yer almaktadır. Bu merkez özellikle sinemaları, yeme içme ve eğlence aktiviteleri ile öğrencilerin boş vakitlerini geçirdikleri temel buluşma noktalarından biri konumundadır. Bu merkezde İstanbul ve yakın ilçelere giden otobüslerin biletleri satılmaktadır. Üçüncü fotoğraf, Değirmenaltı’nda yer alan öğrenciler için yapılmış apart otel ve cafelerden örnekler yer almaktadır. Dördüncü fotoğraf, mahallede ikinci konutlardan bahçeli villa tipi evlerden oluşan sokaklardan görünümüdür. Mahalle yazın, tatil amaçlı gelenlerin ve kentte yaşayanların hareketliliğine sahipken; eğitim dönemi boyunca, öğrencilerle yoğunlaşan bir alt merkez konumundadır. Mahallede, yurt binaları, apart

otellerin yanında öğrencilerin birlikte kiraladığı villa ve apartman tipi evler bulunmaktadır. Bu bölgenin üniversiteye yakınlığı ve gece gündüz hareketliliği öğrenciler için güvenilir ve hareketli bir sosyal mekan imajını yaratmaktadır.

Harita 2: Tekirdağ, Süleymanpaşa 1/5000 ölçekli bütüncül Nazım İmar Planı.

Kaynak: Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi ve Doç.Dr. Murat Özyavuz Arşivi, 2016.

Harita 2’de Tekirdağ kent merkezinin ulaşım aksları, kıyı şeridi, limanı, konut alanları ve kentsel donatı alanları görülmektedir. Tekirdağ kent merkezi üzerine yapılan görsel inceleme, öğrencilerin kente geldiklerinde ilk dikkatlerini çekebilecek tarihi, rekreasyonel ve sosyal özelliklerini belirlemeyi hedeflemiştir. Burada yer alan fotoğraflar bu yaklaşımla ele alınmıştır. Kent merkezinde turistik olarak öncelikle nerelerin ilgi çektiğini belirlemek için web sitelerinde Tekirdağ kent merkezinin dahil edildiği haftasonu turları incelenmiştir. Bu turlar arasından rastgele seçilmiş web sitesinin gezi programlarında, şehir merkezinde, Rakoczi Müzesi, Namık Kemal Evi ve Anıtı ile Rüstem Paşa Külliyesi başlıca gezilecek yerler arasında yer almıştır (Vesturizm, 2016). Bunun yanında, turizm programları içinde kent merkezini kapsayan turun az olduğu, yakın çevrede doğal ve yöresel özellikleri ile öne çıkan Şarköy gibi ilçelerin gezi programlarında ağırlıkta olduğu görülmüştür.

Fotoğraf 2: Tekirdağ kent merkezi ve sahil aksı.

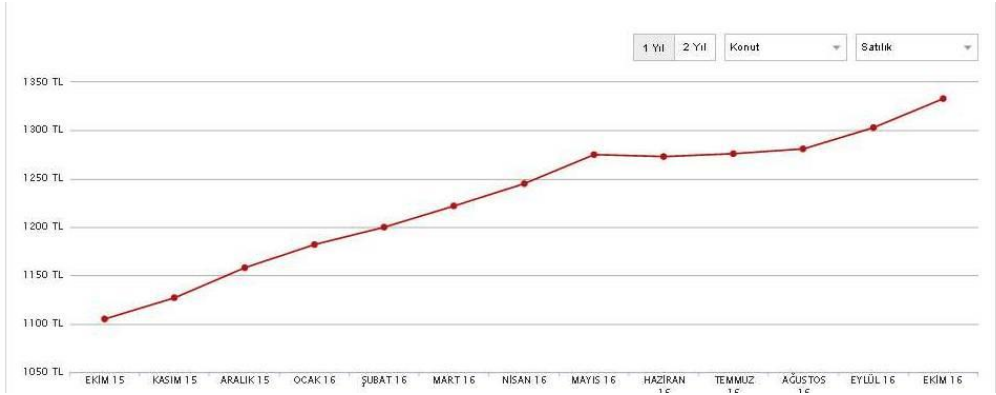
Fotoğraf 2’de yer alan üç fotoğraftan ikisinde kent merkezinin kimliğinde etki eden iki yapı bulunmaktadır. Üçüncü fotoğrafta Tekirdağ kentinin sahil ve park alanının görüntüsü yer almaktadır. 1980’li yıllarda kurulmuş olan Şar Pastanesi kent merkezinde çarşı içinde bulunmaktadır. İkinci fotoğrafta yer alan Rakoczi Müzesi, “eski bir Türk evi olan ve Barbaros Caddesi üzerinde yer alan yapı, 1676-1735 yılları arasında yaşamış ve son yıllarını Tekirdağ’da geçiren Erdel Prensi ve Macar Halk Kurtuluş Kahramanı II. Rakoczi French’in anılarına izafeten, Macar Hükümetince müze olarak düzenlenmiştir” (Tekirdağ

İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2016). Kentin tarihi yapıları arasında, arkeoloji müzesi, Namık Kemal Evi, Hükümet Konağı, Rüstem Paşa Cami ve Külliyesi ve çeşitli anıt ve sivil mimari örnekleri bulunmaktadır. Kent merkezinde yer alan ve 2008 yılında kurulan Tekira Alışveriş Merkezi, Tekirdağ'ın en büyük ve haftasonu en kalabalık alışveriş merkezi olma özelliği göstermektedir.

Kentlerin yaşam kalitesi standartları arasında, yeşil alan kullanımları ve sağlıklı çevre standartları büyük önem taşımaktadır. Özyavuz ve Karakaya Aytin'nin, Tekirdağ kent merkezi ile ilgili açık ve yeşil alanların kentsel yaşam kalitesine ilişkin yaptığı çalışmada, önemli cadde, sokak, meydan ve rekreasyon alanlarına yönelik açık ve yeşil alan kalitesine ilişkin değerlendirme formları oluşturulmuş ve uzmanlar bu formları değerlendirmiştir. Değerlendirme sonucunda kent merkezinin ana aksı konumundaki Hükümet Caddesi'nin kentsel yaşam kalitesi bileşenlerini ve prestij aksi olma özelliğini yeteri kadar karşılayamadığı saptanmıştır. Bu cadde üzerinde ticaret alanlarının yoğun olduğu, yaya kaldırımlarının yeterli genişlikte olmadığı bazı bölümlerde bir kişinin geçmesine imkan verdiği belirtilmiştir. Hürriyet Mahallesinde yer alan Öğretmenler Caddesi'nin kentin yeni kurulan gelişmekte olan ve okulların yer aldığı bölge olmasından dolayı çevre kalitesinin yükseltilmesi çalışma kapsamında önerilmiştir (Özyavuz ve Karakaya Aytin, 2016: 21-22).

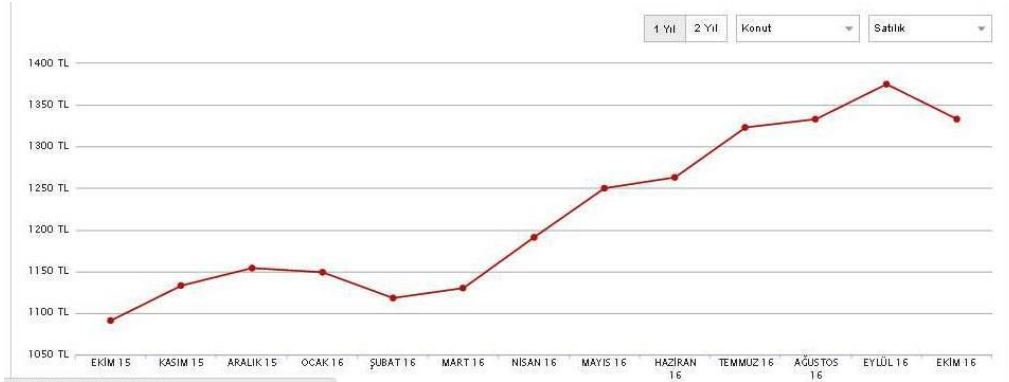
Kentsel gelişim sürecinin konut fiyatları yönünden incelemesi yapılırken, Tekirdağ İl geneli, Süleymanpaşa İlçesi ve Hürriyet Mahallesindeki konut fiyatlarının 2016 yılındaki değişim süreci incelenmiştir. Üniversitelerin kentin gelişiminde önemli etkilerinden biri konut fiyatları ve kira değerlerindeki artıştır. Tekirdağ İli ve Süleymanpaşa İlçelerinde konut fiyatlarındaki artış, İstanbul'la yakınlık, geleceğe yönelik ulaşım planları, liman projesi gibi çeşitli faktörler etken oluştururken, üniversite kuruluşu ile yeni bir merkez oluşturmaya başlayan Hürriyet Mahallesi üniversitenin konut fiyatlarına ve kira değerlerine etkisi adına önemli göstergedir.

Tablo 2: Tekirdağ il genelinde satılık konut m2 birim fiyatındaki artış (Ekim 2015-Ekim 2016 dönemi).

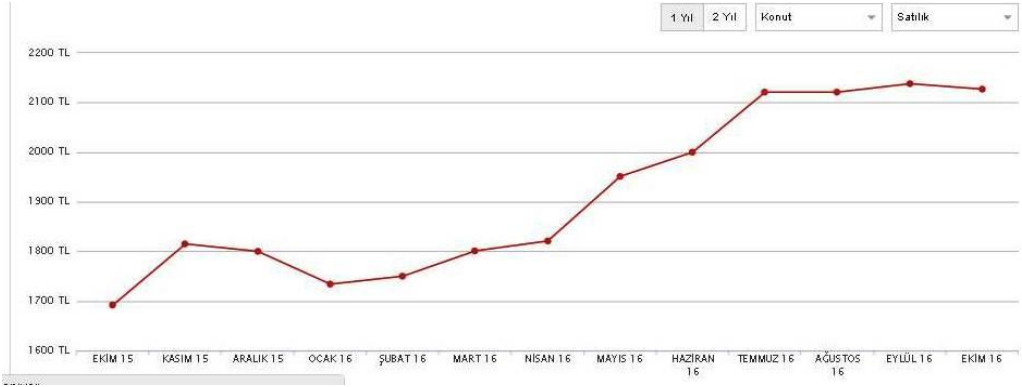
Kaynak: Hürriyet Emlak, 2016.

Tablo 3: Süleymanpaşa İlçesi satılık konut m2 birim fiyatındaki artış (Ekim 2015-Ekim 2016 dönemi).

Kaynak: Hürriyet Emlak, 2016.

Tablo 4: Hürriyet Mahallesi satılık konut m2 birim fiyatındaki artış (Ekim 2015-Ekim 2016 dönemi).

Kaynak: Hürriyet Emlak, 2016.

Tablo 5: Tekirdağ İli, Süleymanpaşa İlçesi ve Hürriyet Mahallesi satılık ve kiralık m2 fiyat karşılaştırması.

	Satılık m2 Fiyatı		Kiralık m2 Fiyatı	
	Ekim 2016.	Yıllık Değişim Yüzdesi	Ekim 2016.	Yıllık Değişim Yüzdesi
Tekirdağ	1.333 TL.	%21.	7 TL.	%13.
Süleymanpaşa	1.333 TL.	%22.	6 TL.	%14.
Hürriyet	2.127 TL.	%26.	8 TL.	%19.

Tablo 2-3-4 incelendiğinde, Ekim 2015'ten, Ekim 2016'ya kadar geçen bir yıllık süreç içinde dönemsel farklar olsa da satılık dairede m2 birim fiyatlarda artış gözlenmektedir. Tablo 5 satılık ve kiralık olarak, Tekirdağ İli, Süleymanpaşa İlçesi ve Hürriyet Mahalleleri'nin karşılaştırması yaptığında, her iki değişim yüzdesinde en çok artışın Hürriyet Mahallesi'nde yaşandığı görülmektedir. Kentin üniversiteye doğru yayılarak gelişmesine neden olan, tarım alanlarının konut alanına dönüşmesi ve kentin saçaklanarak büyümesi ile oluşmuş Hürriyet Mahallesi, planlama ilkeleri yönünden eleştirel niteliktedir.

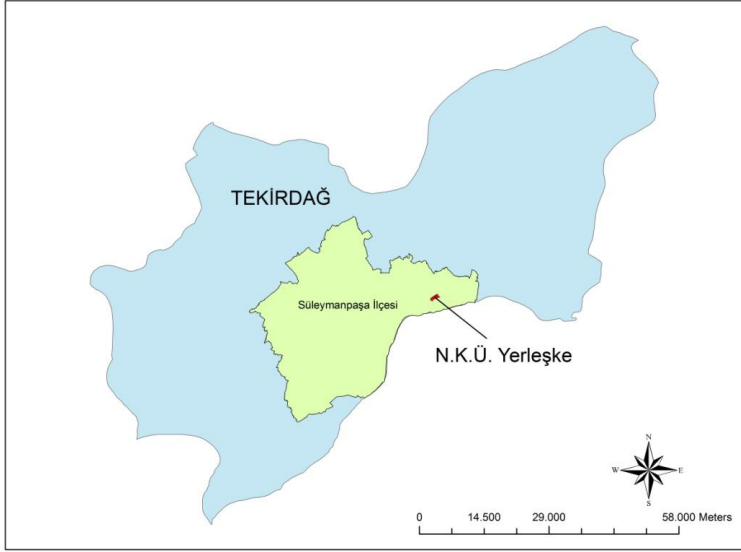
Bunun yanında, binaların yeni olması, çoğu binanın doğal gazla ısınması, kent merkezine göre daha temiz havası olan bu mahallenin, üniversite nüfusunun yanında, kentin yerlileri için de Hürriyet Mahallesi'ni konut edinme açısından cazibe merkezi haline getirmektedir. Mahallede ortaokul ve liselerin kümelenmiş olması, öğrencilerin ve genç nüfusun vakit geçireceği çeşitli kitapevi, kırtasiye ve yeme içme mekanlarının artmasına neden olmuştur.

4. ÜNİVERSİTENİN KURULUŞU VE FİZİKSEL OLANAKLARI

“Namık Kemal Üniversitesi 2809 sayılı ve 28.03.1983 tarihli Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanunu'nun 5467 sayılı ve 01.03.2006 tarihli Kanun'un 1 inci maddesi ile değişik ek 62 nci maddesi uyarınca Tekirdağ İlinde kurulmuştur. Üniversite birimleri; Rektörlüğe bağlı olarak yeni kurulan Fen-Edebiyat Fakültesi ve Tıp Fakültesi ile Trakya Üniversitesi Rektörlüğüne bağlı iken adı ve bağlantısı değiştirilerek oluşturulan ve Rektörlüğe bağlanan Ziraat Fakültesi ile Çorlu Mühendislik Fakültesinden, Trakya Üniversitesi Rektörlüğüne bağlı iken adı ve bağlantısı değiştirilerek oluşturulan ve Rektörlüğe bağlanan Sağlık Yüksekokulundan, Trakya Üniversitesi Rektörlüğüne bağlı iken adı ve bağlantısı değiştirilerek oluşturulan ve Rektörlüğe bağlanan Teknik Bilimler ve Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Çorlu, Çerkezköy, Marmara Ereğlisi, Muratlı, Saray, Hayrabolu, Malkara ile Şarköy Meslek Yüksekokulundan, Rektörlüğe bağlı olarak yeni kurulan Sosyal Bilimler, Fen Bilimleri ile Sağlık Bilimleri Enstitüsünden oluşmaktadır” (Namık Kemal Üniversitesi Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı, 2016).

“Namık Kemal Üniversitesi Rektörlüğü, yapılanma sürecinin ilk çalışmalarını Trakya Üniversitesi Rektörlüğü bünyesinde, daha sonra Tekirdağ'daki Namık Kemal Üniversitesi Uygulama Oteli'nde, gerçekleştirmiştir. Rektörlük Kasım 2007'de Tekirdağ İl Merkezinde Tekirdağ Belediyesi tarafından geçici tahsis yapılan eski belediye binasında faaliyetine başlamıştır. Daha sonra, Değirmenaltı Yerleşkesinde Ziraat Fakültesi Dekanlık Binasındaki ayrılan yere taşınmış, Şubat 2010'da Merkezi Derslikler binasına taşınmış ve burada hizmet vermeye başlamıştır. Rektörlük ve İdari Birimler 2011 yılı sonu itibariyle tamamlanan Rektörlük binasına Haziran 2012'de

taşınmış ve burada hizmet vermeye devam etmektedir. (Namık Kemal Üniversitesi Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı, 2016).

Harita 3: Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi idari sınırları, Süleymanpaşa İlçesi, Üniversitenin konumu.

Kaynak: Doç.Dr. Murat Özyavuz arşivi, 2016.

Fotoğraf 3: Farklı yönlerden üniversite kampüs alanı görselleri.

Harita 3 üniversite yerleşkesinin kent içindeki konumu göstermektedir. Fotoğraf 3'te de üniversitenin kampüs alanından görünümler yer almaktadır. İlk fotoğraf kampüsün genel görünümü, ikinci fotoğraf Namık Kemal heykeli ve Rektörlük binası, üçüncü fotoğraf üniversiteden kent ve deniz manzarası, dördüncü fotoğrafta üniversitenin spor salonunun bulunduğu yapının yanındaki park alanı görünmektedir.

Fotoğraf 4: Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi girişi, yönlendirici işaretler ve öğrencilerin hareketlilikleri.

Fotoğraf 4'te üniversitenin girişini ve öğrencilerin giriş-çıkış yaptıkları temel bölgeleri göstermektedir. İlk fotoğrafta, üniversitenin görsel açıdan kimlik özellikleri arasında yer alan ana giriş kapısı bulunmaktadır. İkinci fotoğraf, fakültelerin nerede yer aldığını gösteren işaretler bulunmaktadır. Üçüncü fotoğraf, üniversite yemekhanesinin yer aldığı, sosyal yaşam merkezinden çıkan yaya yolunu kullanan öğrencileri göstermektedir. Üniversite içinde yol ve peyzaj düzenlenmeleri yapılmaktadır. Dördüncü

fotoğraf, üniversite kapısından öğrencilerin çıkışlarını göstermektedir. Öğrenciler, okulun kapsımın bulunduğu ana çıkışından üst geçit köprüsünün altından geçerek, alternatif bir kent merkezi konuma sahip olan Değirmenaltı Mahallesi'nin otobüs duraklarını ve yiyecek içecek başta olmak üzere sosyal aktivite alanlarına kolaylıkla erişebilmektedir. Kampüs içinde yer alan üniversite hastanesini kente entegre eden ana giriş ve otobüs durakları bulunmaktadır. Üniversitenin, ikisi ana giriş olmak üzere, toplam beş girişi bulunmaktadır. Kampüste, öğrenci ve çalışanların kullanabileceği ücretsiz ring servisleri vardır.

Bu bölümde üniversitenin fiziksel olanakları ile ilgili olarak, Tablo 1'de yer alan üniversite kampüs alanları yaşam kalitesi değerlendirme kriterlerinin dört temel alt başlığı olan, (1) Sosyal aktiviteler, (2) Sosyal olanaklar, (3) Fiziksel olanaklar ve (4) Sağlıklı çevre göstergeleri, üniversite web sitesinde yer alan bilgiler ve genel gözlemlerden yararlanılarak değerlendirilmektedir.

(1) Sosyal aktiviteler: Okulda bir kısmı 100'den fazla üyeye sahip 78 adet öğrenci kulübü bulunmaktadır. Öğrenci kulüpleri, bilimsel nitelikli, kültürel nitelikli, sportif nitelikli topluluklar olarak üç çeşit özellik göstermektedir. Dağcılık ve kampçılık topluluğu 732 üyesi ile en çok üyesi olan topluluktur. Spor toplulukları 17 farklı aktiviteyi barındırmaktadır. Deniz özelliklerinin etkisiyle yelken ve yüzme topluluğunun toplam 300'den fazla üyesi bulunmaktadır. (Namık Kemal Üniversitesi Topluluklar, 2016). Sosyal sorumluluk ve sağlıklı yaşama ilişkin üniversitenin çeşitli toplulukları bulunmakla birlikte, eğitim müfredatlarında sosyal sorumluluk kapsamında dersler bulunmaktadır. Üniversite 2007-2008 eğitim öğretim döneminde, Erasmus Programına dahil olmuştur, 237 öğrenci Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde bu program kapsamında eğitim görmüştür. Üniversitede Farabi ve Mevlana programları aktif haldedir (Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Öğrenci Kılavuzu, 2016). Üniversitede, spor etkinlikleri, sergiler, tiyatro ve klasik müzik, sinema film gösterimleri yapılmaktadır. Öğrenci kulüpleri yıl içinde çeşitli aktiviteler düzenlemektedir. Çeşitli akademik birimlerde, sempozyum, seminer faaliyetleri yıl içinde organize edilmektedir.

(2) Sosyal olanaklar: Üniversite, 8 Fakülte, 3 Enstitü, 3 Yüksekokul, 11 Meslek Yüksekokulu, 6 Araştırma ve Uygulama Merkezi, Rektörlüğe bağlı 5 Bölüm Başkanlığından oluşmaktadır (Namık Kemal Üniversitesi Tarihçesi, 2016). Üniversitede; Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezi; Sürekli Eğitim Merkezi; Kadın Sorunlarını Araştırma Merkezi; Bilimsel ve Teknolojik Araştırmalar Merkezi; Türkçe Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi; Uzaktan Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi; Balkan Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi; Kariyer Merkezi Uygulama ve Araştırma Merkezi; Dış İlişkiler Uygulama ve Araştırma Merkezi; Deney Hayvanları Uygulama ve Araştırma Merkezi ve kapsamlı merkez kütüphane ve diğer kütüphaneler bulunmaktadır. Üniversite bünyesinde Teknopark ve Teknoloji Geliştirme Merkezi bulunmaktadır. Üniversite kütüphanesinde 56.468 adet kitap vardır ve bu kitapların 43.329 adeti merkez kütüphanede yer almaktadır. Basılı periyodik yayın sayısı 426 adet ve elektronik yayın sayısı 173.765 adettir (Namık Kemal Üniversitesi Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı, 2016). Üniversite’de Ayşe Menger Kız Öğrenci Yurdu bulunmakta olup, 24 saat sıcak su, ısıtma, internet , 24 saat güvenlik, kamera-kayıt sistemi vardır. Yine Tekirdağ, Süleymanpaşa ilçesinde Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu bulunmaktadır (Namık Kemal Üniversitesi Yurtlar, 2016). Üniversitede, Rehberlik ve Danışma Birimi aktif olarak çalışmaktadır. Üniversitenin yaşam merkezi içinde öğrencilere ve akademisyenlere ait yemekhane bulunmaktadır. Kız öğrenci yurdunda, spor merkezinde yemekhane ve bütün fakültelerde kantin bulunmaktadır. Üniversitede öğlen ve akşam yemeğinde hizmet veren Rektörlük binası kulesinin en üst katında yer alan ve kentin manzara terası özelliği gösteren Akademia Restoran bulunmaktadır.

(3) Fiziksel olanaklar: Üniversitenin fiziksel olanaklarının sayısal özellikleri incelendiğinde; ilçelerdeki meslek yüksek okulları dahil tüm kampüs alanlarında, tüm kampüsler geneli için 17 adet kantin, 6 adet kafeterya, 11 adet öğrenci yemekhanesi ve toplam öğrenci yemekhane kapasitesi 2.476 kişi, 14 adet personel yemekhanesi ve kapasitesi 1.500 kişi, iki adet öğrenci yurdu, lojman, 8.210 m2 alanı kapsayan bir adet kapalı spor salonu, 2.405 m2 alanı kapsayan 5 adet açık spor tesisi, 2 adet konferans salonu, 42 adet toplantı salonu, 5 adet seminer odası, bir adet 84 m2 sinema salonu, 31 adet atölye

bulunmaktadır. (Namık Kemal Üniversitesi Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı, 2016). Üniversite kampüs alanlarında yeşil alanların artırılmasına ilişkin faaliyetler devam etmektedir. Üniversite içinde yarım saatte bir ring servisleri bulunmaktadır. Soğuk havalarda bu servislerin sefer sayıları artırılmaktadır. Üniversite girişinde, minibüs ve otobüsler kent merkezi ve yakın çevre ile üniversiteyi kolay erişilebilir hale getirmektedir. Üniversite kampüs alanında, engelli öğrencilere uygun yol düzenlemeleri, bisiklet ve yaya yolları ve altyapı çalışmaları sürdürülmektedir. Kampüsün gece aydınlatması güvenlik açısından yeterli görülmektedir. “Engelli öğrencilerin erişilebilirliği üniversiteler için önemli sosyal sorumluluk alanı olarak görülmektedir. N.K.Ü. bu yaklaşımla Sağlık, Kültür ve Spor Dairesi Başkanlığı bünyesinde ‘Engelli Öğrenci Birimi’ni’ kurmuştur. Engelli Öğrenci Biriminin aldığı karar ile özellikle görme engelli öğrencilerin üniversite merkez kütüphanesinden yararlanabilmesi için sesli kitaplardan oluşan bir kitaplık oluşturulmuştur. Üniversitenin engelli öğrencileri tespit edilerek bu öğrencilere ulaşılarak, bu öğrenciler Engelli Öğrenci Birimi çalışmalarından haberdar edilmiş ve akademik temsilciler ile tanıştırılıp iletişimleri sağlanmıştır (Namık Kemal Üniversitesi Engelli Öğrenci Birimi, 2016). Daha sonra Engelli öğrenci birimi, Rektörlüğe bağlanmıştır. Üniversitenin Sağlık Yüksekokulu Müdürlüğü’ne bağlı Acil Yardım ve Afet Yönetimi bölümü bulunmakta olup, bu bölüm öğrencileri ile birlikte Tekirdağ İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü ile birlikte çeşitli faaliyetler yürütmektedir (Namık Kemal Üniversitesi Acil Yardım ve Afet Yönetimi, 2016).

(4) Sağlıklı çevre göstergeleri: Üniversitenin, Araştırma ve Uygulama hastanesi bulunmaktadır. Üniversitede kurulu Mediko Sosyal Merkezi öğrenci fiziksel sağlığının korunmasında yeterli özelliklere sahiptir. (Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Öğrenci Kılavuzu, 2016). Üniversitenin Ziraat Fakültesinin köklü geçmişi olması kampüste tarım alanı ve tarımsal faaliyetlerin yer almasına olanak vermiştir. Bu alan ile birlikte üniversitenin orman alanları ve yeni yapılan peyzaj düzenlemeleri tamamlandığında üniversite kampüsünün yeşil alanlarının estetik nitelikleri gelişecektir. Kampüs denize yakın konumu, tepede yer alması ve çevresindeki orman alanları ile Tekirdağ Kentinin havası en temiz olan bölgesinde bulunmaktadır. Üniversite toplulukları arasında, çevre

topluluğu, tarla bitkileri topluluğu, gıda topluluğu gibi çevre korumaya yönelik faaliyetler yapan öğrenci grupları bulunmaktadır. Ziraat Fakültesinde organik ürünlerin üretimi ve satışı yapılmaktadır. Üniversitede belediyenin evsel atıkların ayrıştırılacağı geri dönüşüm kutuları kullanılmaktadır.

5. METODOLOJİ VE VERİ ANALİZİ

N.K.Ü. Öğrenci İşleri Daire Başkanlığından edinilen bilgiye göre, 2016-2017 eğitim öğretim döneminde önlisans, lisans ve lisansüstü toplam 34.824 kayıtlı öğrenci bulunmaktadır. Bu öğrencilerin 11.256'sı fakültelerde kayıtlıdır. Çalışma, Tekirdağ kenti ve üniversite ana kampüsü arasındaki ilişkiler üzerine temellendirildiği için, araştırma evreni ana kampüsteki öğrencilerden oluşmaktadır. Kolayda örnekleme yöntemine göre, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi (İ.İ.B.F.) öğrencileri araştırma örnekleme olarak seçilmiştir. 2016-2017 eğitim öğretim döneminde öğrenci işlerinden alınan adres ve kayıt bilgileri analiz edilmiştir. Bu veriden, İ.İ.B.F.'ye kayıtlı 1051 öğrencinin, hangi yılda ve hangi ilden okula geldiğine ilişkin bilgiler grafik haline getirilmiştir. Bu veri değerlendirmesinin amacı, üniversitenin ülke genelinde tanınırlığı ve tercih edilebilirliği üzerinden yorum yapabilmektir.

İ.İ.B.F. öğrencilerinin kent ile ilişkilerinin değerlendirilmesi için fakülteden, öğrencilere anket uygulaması yapılmıştır. Anket uygulamasının amacı, öğrencilerin kent merkezi ve kent ile kurdukları ilişkiye bağlı olarak, mekansal beklentilerini anlamaktır. Anket, öğrencilerin bakış açısını temel alarak, üniversite ve kent ilişkisinin mekansal boyutunu incelemeye yönelik sorulardan oluşmaktadır. Oluşturulan anket soruları için üç uzman görüşü alınmıştır. Betimleyici istatistik yöntemi kullanılarak, frekans dağılımı yapılmıştır.

Araştırma kapsamında uygulanan anket verileri iki kategoride ele alınmıştır. Birinci kategori araştırmaya katılanların demografik bilgileri, ikinci kategori ankete katılanların Tekirdağ kenti ile olan ilişkilerini ve kent içindeki hareketliliklerini incelemeye ilişkin bilgilerini öğrenmeye yöneliktir. İkinci kategorideki soruların ölçeği çalışma için hazırlanmış ve uzman görüşleri alınmıştır. Anket uygulanırken, gerektiğinde bilgi vermek ve açık uçlu

soruların yorumlarını gözlemleyebilmek amacıyla araştırmacı sınıflarda bulunmuştur. Katılımcıların tutumlarını ölçmek için, 1= kesinlikle katılmıyorum, 5= kesinlikle katılıyorum olacak şekilde, beşli likert ölçęęi kullanılmıştır. Açık uçlu sorular, verilen cevaplara göre kategorize edilmiştir. Çalışma durum tespitini hedeflediği için betimleyici istatistik yöntemi kullanılarak, soruların cevaplarına ilişkin frekans ve yüzde değerleri bulunmuştur.

5.1. Üniversite Öğrencilerinin Geldikleri Şehirler Üzerine İnceleme

Namık Kemal Üniversitesinin kent ile mekansal ilişkilerinin incelendiği çalışma araştırma örneklemi olarak merkez kampüsteki öğrenciler üzerinden temellendirmiştir. Üniversite öğrencilerin hangi şehirlerden geldiğinin araştırıldığı bölümün örneklemi, İ.İ.B.F.'de kayıtlı tüm öğrenciler olarak seçilmiştir. Bu bölümde öğrencilerin, okula hangi yıl kayıt oldukları ve hangi şehirden geldiklerine ilişkin adres bilgileri incelenerek, çeşitli değerlendirmeler yapılmıştır.

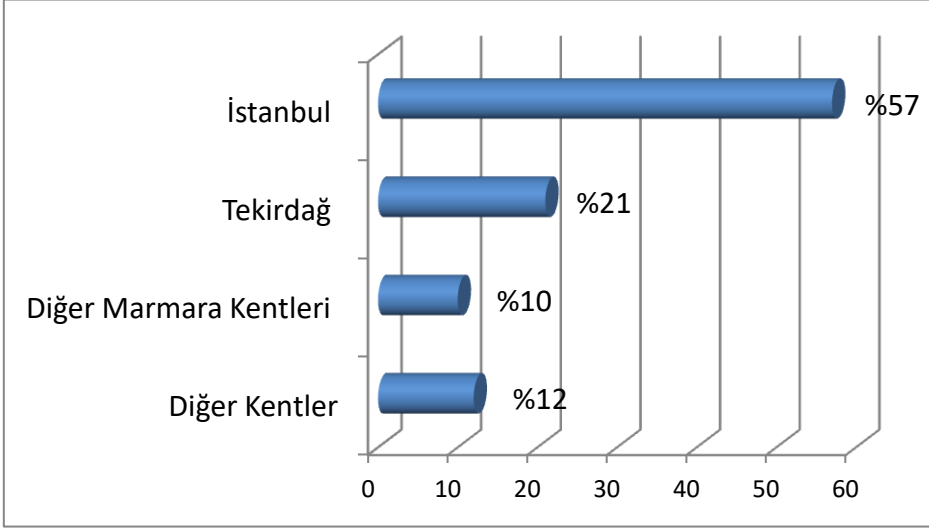
Tablo 6'da, öğrencilere ilişkin demografik bilgiler görölmektedir. Öğrencilerin %28 işletme, %27 iktisat, %20 uluslararası ilişkiler, %18 çalışma ekonomisi ve endüstri ilişkileri, %7 maliye bölümlerinden oluşmaktadır. Örnekleme grubun %36 2016, %24 2015, %18 2014, %22 2013 yılında okula kayıtlı öğrencilerdir. Kız öğrenciler örnekleme grubun %53'ünü, erkek öğrenciler %47'sini kapsamaktadır.

Tablo 6: İ.İ.B.F. Öğrencilerine ilişkin demografik veriler.

İ.İ.B.F. Bölüm	İçindeki	Frekans	Yüzde
İktisat Bölümü		280	27
Uluslararası İlişkiler Bölümü		207	20
Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü		195	18
Maliye Bölümü		77	7
İşletme Bölümü		292	28
Toplam		1051	100
Kayıt yılı		Frekans	Yüzde
2013		230	22
2014		185	18
2015		251	24
2016		385	36
Toplam		1051	100
Cinsiyet		Frekans	Yüzde
Kız Öğrenci		555	53
Erkek Öğrenci		496	47
Toplam		1051	100

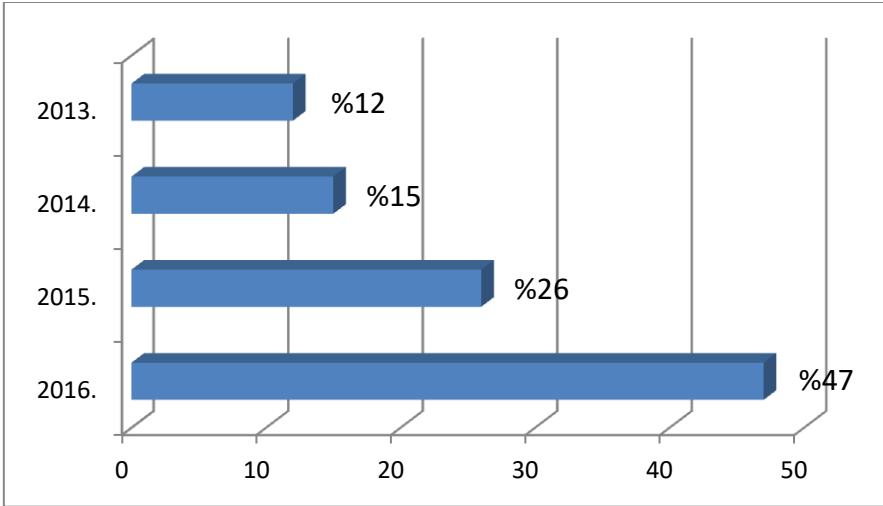
Şekil 1’de İ.İ.B.F.’de kayıtlı öğrencilerin, adres bilgilerine göre hangi şehirlerden geldikleri incelenmiştir. Frekans değeri 595 olan %57 oranı ile İstanbul, en çok öğrencinin geldiği şehir olarak görülmektedir. Tekirdağ İlinde, fakülteye kayıtlı öğrencilerin frekans değeri 223, Marmara bölgesinin diğer kentlerinden gelen 109 ve Türkiye’nin diğer kentlerinden gelen öğrencilerin

frekans değeri 124 olarak bulunmuştur. Buradan İstanbul'dan üniversiteye önemli ilginin oluştuğu görülmektedir.

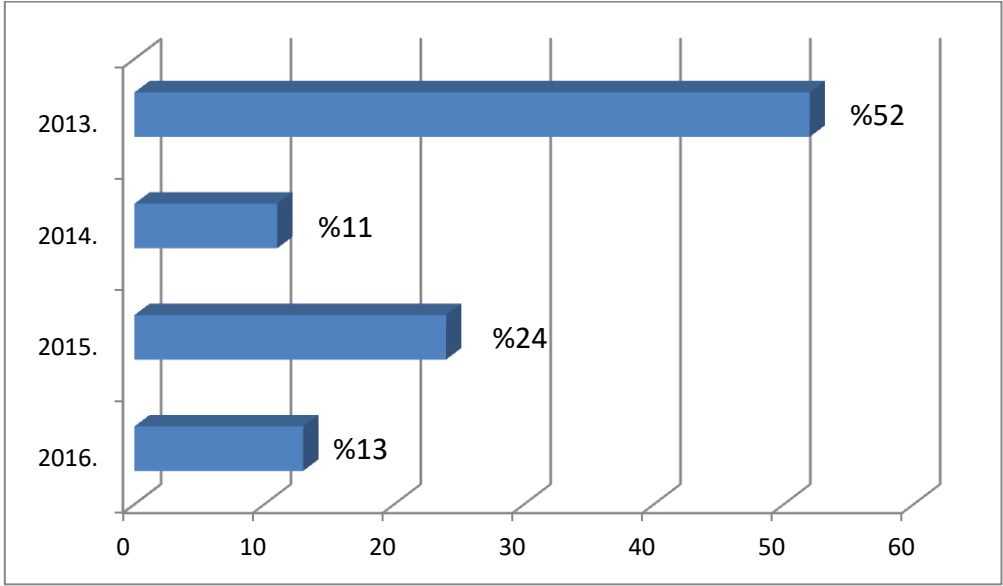

Şekil 1: İ.İ.B.F. Öğrencilerinin Türkiye’de geldikleri kentler.

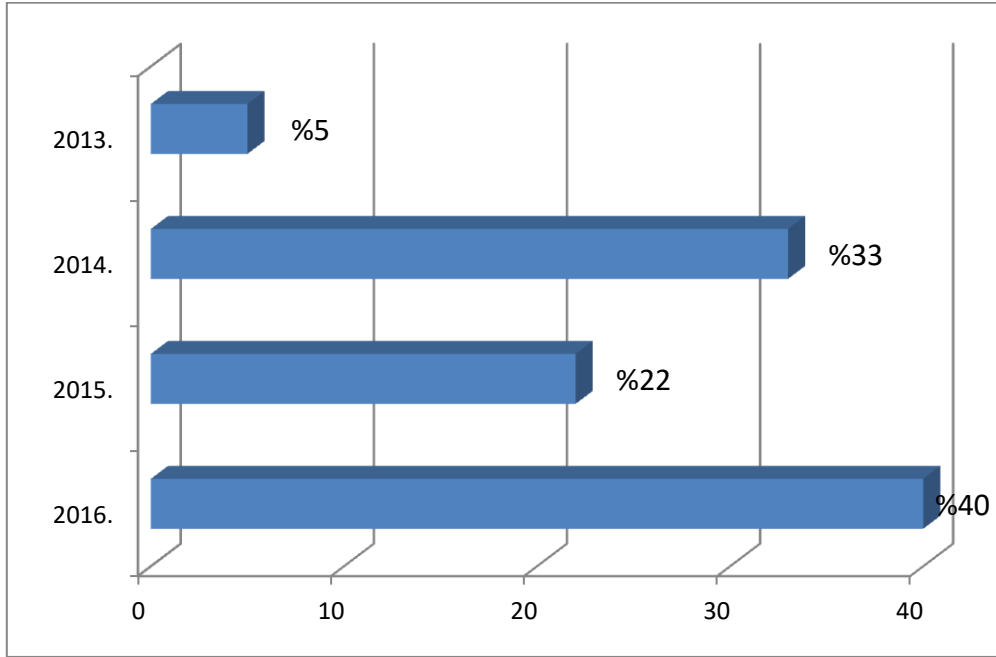
Dört farklı kategoride ele alınan kentlerden gelen öğrencilerin frekans değerlerinin yıllara göre değişimini incelemek için Şekil 2-3-4-5 oluşturulmuştur. 2016-2015-2014-2013 yıllarında okula kayıt yaptıran İ.İ.B.F. öğrencileri arasında bu değerlendirmeler yapılmıştır.

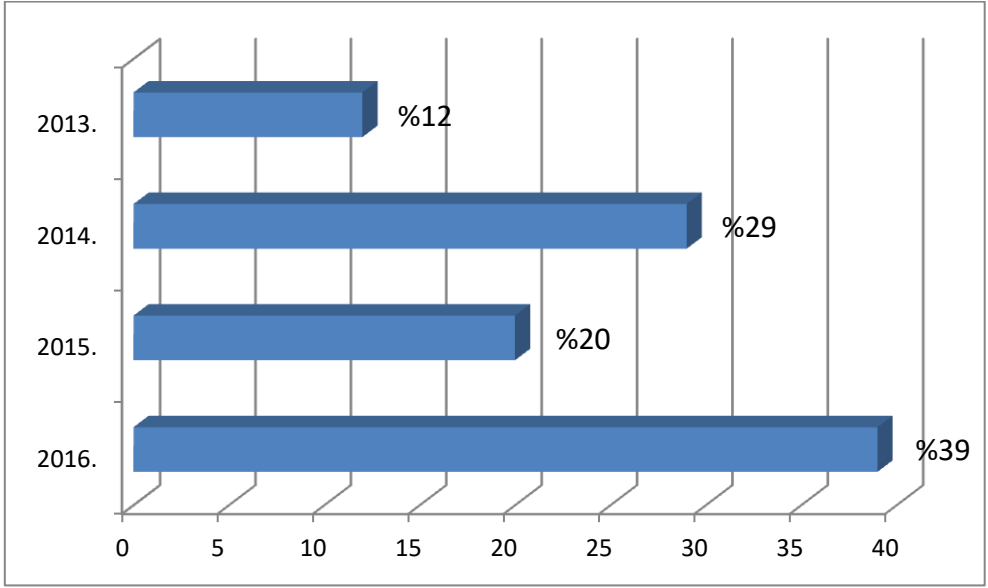
Şekil 2: İstanbul’dan gelen öğrencilerin kayıt yıllarına göre dağılımı.

Şekil 3: Tekirdağ'dan gelen öğrencilerin kayıt yıllarına göre dağılımı.

Şekil 4: İstanbul ve Tekirdağ dışındaki Marmara Bölgesindeki kentlerden gelen öğrencilerin kayıt yıllarına göre dağılımı.

Şekil 5: Marmara Bölgesi dışındaki kentlerden gelen öğrencilerin kayıt yıllarına göre dağılımı.

Şekil 2’de İstanbul’dan gelen öğrencilerin kayıt yıllarına göre dağılımı incelendiğinde, 2013 yılından 2016 yılına doğru sayıda artış olduğu görülmektedir. Fakültenin 5 yıllık eğitim süreci göz önüne alındığında, İstanbul’da tanınırlığının arttığı ve tercih edilme potansiyelinin yükseldiği görülmektedir. Şekil 3 Tekirdağ’da yaşayıp fakülteye kayıt olan öğrencilerin yıllara göre dağılımını gösterirken, İstanbul’dan farklı olarak, 2013 yılından, 2016’ya sayıda azalış görülmektedir. Şekil 4 İstanbul ve Tekirdağ dışında Marmara bölgesinin diğer kentlerinden kayıtları göstermektedir. 2013 yılında bu kentlerden gelen öğrenci sayısının dikkate değer şekilde az olduğu, zamanla ve özellikle 2016 yılında bu sayıda artış olduğunu göstermektedir. Şekil 5’te görüldüğü gibi Marmara bölgesine benzer şekilde, diğer illerden tanınırlığa bağlı olarak öğrenci sayılarının yıllara göre artış gösterdiği görülmektedir.

Veri analizi yıllar geçtikçe, İstanbul ve ülke genelindeki öğrenciler için incelenen fakülte örnekleminde yola çıkarak üniversitenin daha fazla talep edilmeye başladığını göstermektedir. Böylece, Türkiye genelinde öğrencilerin ilgi duyduğu ve tanıdığı üniversiteler arasında Namık Kemal Üniversitesi yer almaktadır. Konuya mekansal olarak bakıldığında, farklı illerden gelen

öğrencilerin bir kısmı kentte mezun olduktan sonra yaşamaya devam ederek işgücüne katılırsa, kentte farklı kültürlerden gelen insanların potansiyel etkisi eklenecektir. Bu durum, kentte girişimciliğin gelişmesine, kültürel alanların çeşitlenmesine fırsatlar yaratabilir. Böylece zamanla üniversitenin kökleşmesi ile kent, kültürel derinliğe sahip nitelikler kazanır ve kentsel yaşam, sosyal kültürel doygunluğa ulaşır.

5.2. Üniversite Öğrencilerinin Kent ile Kurdukları İlişkilerin İncelenmesi

Üniversite ve kent arasındaki mekansal ilişkiyi öğrenciler temel alınarak, kentsel hareketlilik ve kümelenme süreçlerini inceleyebilmek ve üniversite öğrencilerinin kentin geleceği için önerilerini öğrenebilmek için yapılan anket çalışmasının sonuçları bölüm içinde ele alınmaktadır. Anket çalışması, Kasım 2016 tarihinde, çeşitli günlerde öğrencilere uygulanmıştır. 1051 kayıtlı İ.İ.B.F. öğrencilerinin tümüne anket uygulanması hedeflenmiş ve 208 öğrenciden değerlendirilebilecek anket formları elde edilmiştir. Tablo 7’de ankete katılan İ.İ.B.F. öğrencilerine ilişkin demografik veriler yer almaktadır.

Tablo 7: Çalışma örneklemine ilişkin demografik veriler

İ.İ.B.F. İçindeki Bölüm	Frekans	Yüzde %
İktisat Bölümü	54	26
Uluslararası İlişkiler Bölümü	62	30
Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü	40	19
Maliye Bölümü	52	25
Toplam	208	100
Sınıf Bilgisi	Frekans	Yüzde %
1. Sınıf	138	66

2. Sınıf	20	10
3. Sınıf	20	10
4. Sınıf	30	14
Toplam	208	100
Üniversiteye Başlama Yılı	Frekans	Yüzde %
2013	26	13
2014	17	8
2015	44	21
2016	121	58
Toplam	208	100
Yaş Aralığı	Frekans	Yüzde %
18'den küçük	6	3
18-20	145	70
21-23	42	20
23'ten büyük	15	7
Toplam	208	100
Cinsiyet	Frekans	Yüzde %
Kız Öğrenci	120	58
Erkek Öğrenci	88	42
Toplam	208	100

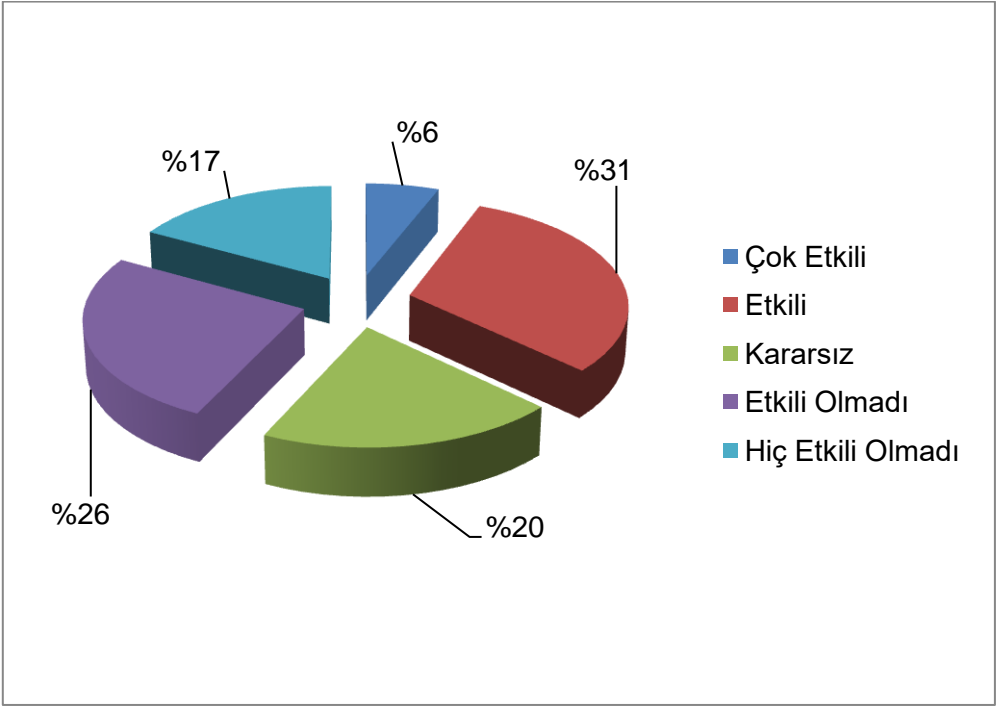
Tablo 7’de yer alan öğrencilere ilişkin demografik veriler incelendiğinde, iktisat, uluslararası ilişkiler, çalışma ekonomisi ve endüstri ilişkileri ve maliye programlarından benzer sayıda öğrencinin ankete katıldığı görülmektedir. Öğrencilerin çoğunluğu, %66 oranında 1. sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. 2016 yılında okula kayıtlı öğrenci %58 oranındadır. 1. sınıf öğrencilerinin bir kısmı hazırlık okuduğu ya da yatay geçiş ile okula geldiği için 2015 yılında

okula kayıt yaptırmıştır. 2016 yılında okula kayıt olan öğrencilerin %58 oranla çoğunluğu oluşturması, kent ve kampüs üzerine izlenimlerinin yeni oluşmaya başlayanların değerlendirmedeki belirleyici kitleyi oluşturduğunu göstermektedir. Örneklem grubun %70'i 18-20 yaş arasındadır ve %58'i kız öğrenciler oluşturmaktadır. Tablo 8'de katılımcıların hangi kentten geldiklerine ve Tekirdağ'da tanıdıkları olup olmadığına ilişkin soruların bilgileri yer almaktadır. Öğrencilerin Tekirdağ ile önceden bir bağı olup olmadığı böylece incelenmektedir.

Tablo 8: Öğrencilerin geldikleri şehirler ve önceden Tekirdağ'da tanıdıkları olup olmadığı

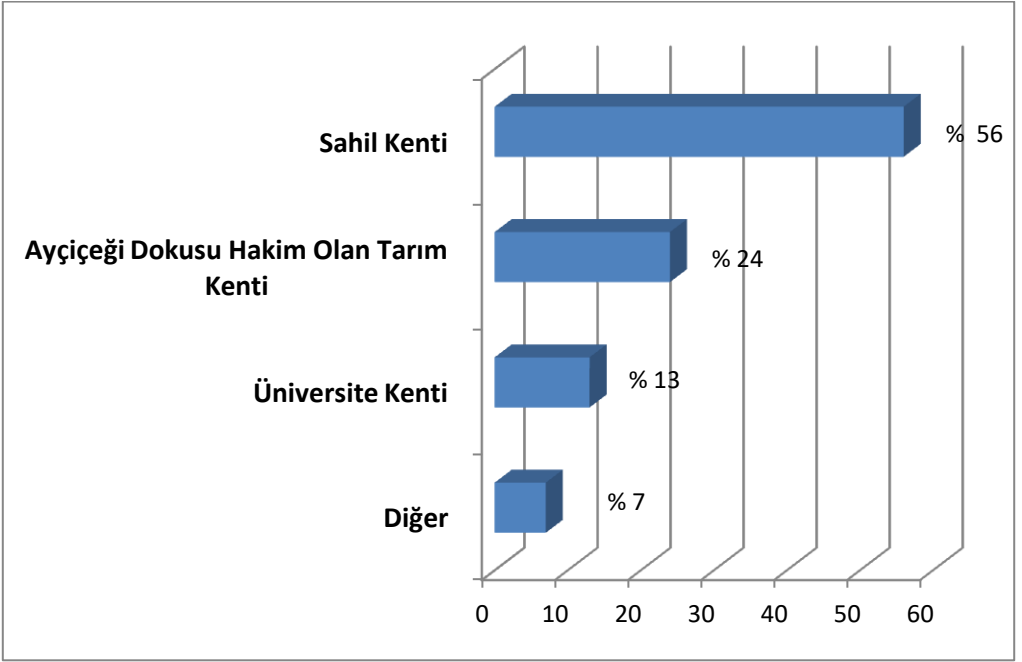
Gelinen şehir	Frekans	Yüzde %
Tekirdağ	20	10
İstanbul	139	67
Diğer Marmara	19	9
Diğer Şehirler	30	14
Toplam	208	100
Tekirdağ'da önceden tanıdık olup, olmadığı	Frekans	Yüzde %
Vardı	108	52
Yoktu	100	48
Toplam	208	100

Tablo 8'de katılımcıların %67'sinin İstanbul'dan geldiği görülmektedir. Bu yönü ile bakıldığında, öğrencilerin Tekirdağ kenti üzerine yaptıkları yorumlarda, İstanbul gibi metropol ölçekli kent ile Tekirdağ'ı karşılaştırarak soruları cevaplandıkları göz önünde bulundurulmalıdır. Tekirdağ'da yaşayan öğrenciler katılımcıların %10'unu oluşturmaktadır. %52 oranında öğrencilerin Tekirdağ'da tanıdıklarının olduğu saptanmıştır. Bu iki soru ile ilişkili olarak, Tekirdağ kent özelliklerinin, üniversite tercihinde etkili olup olmadığı sorulmuştur ve elde edilen bilgi Şekil 6'da gösterilmiştir.

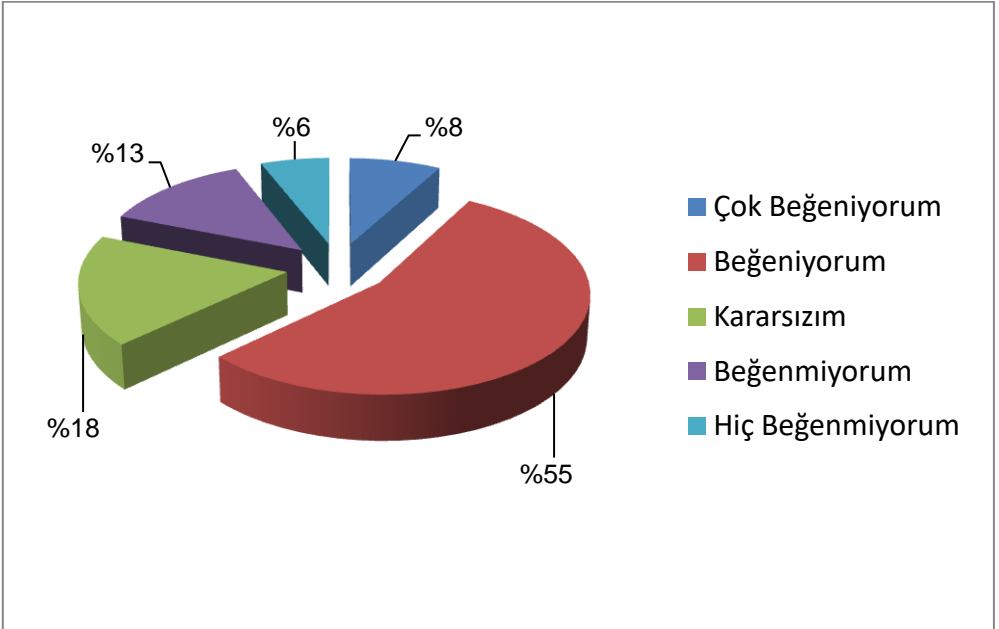

Şekil 6: Tekirdağ'ın kentsel özelliklerinin üniversite seçiminde etkili olup olmadığı.

Şekil 6 incelendiğinde, öğrencilerin %43'ü kentin özelliklerinin üniversite tercihinde etkili olmadığını, %20'si kararsız olduğunu belirtmiştir. Bu yönü ile bakıldığında, Tekirdağ kentsel özelliklerinin, üniversiteyi seçerken temel belirleyici olmadığını göstermektedir. Tekirdağ kent kimliğinin belirleyicisinin öğrencilere göre nasıl tanımlanabileceğine ilişkin sorunun cevapları Şekil 7'de görülürken, Şekil 8'de kentin genel görünümünün öğrenciler tarafından beğenilip beğenilmediği sorulmaktadır.

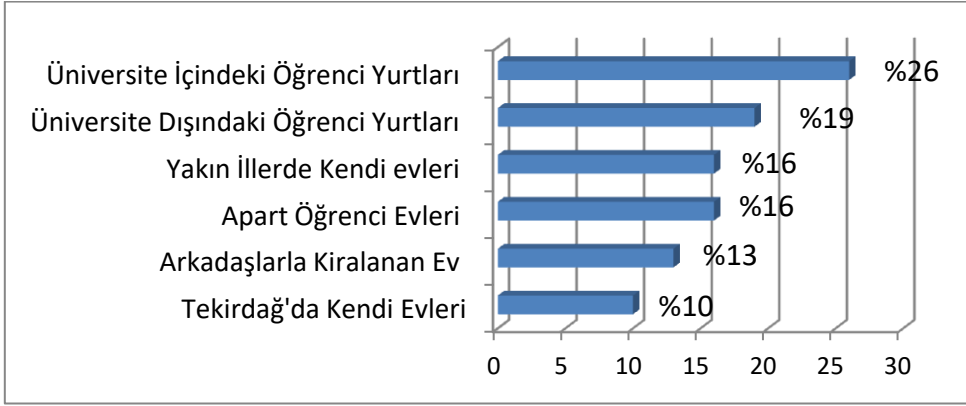

Şekil 7: Tekirdağ kent kimliğinin öğrenciler açısından tanımlanması.

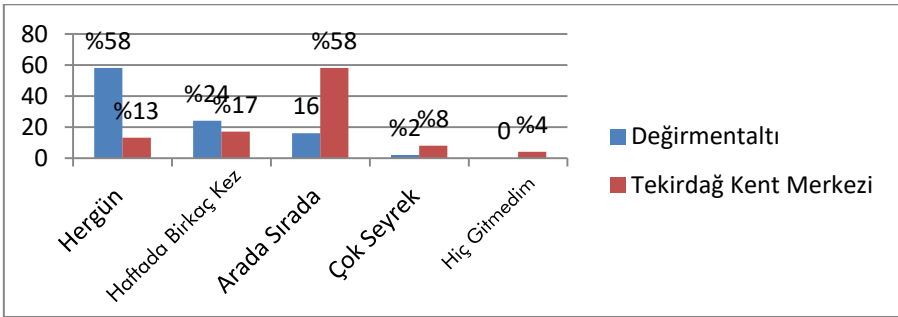
Şekil 8: Tekirdağ kenti genel görünümünü öğrencilerin beğenip beğenmediğinin araştırılması.

Şekil 7’de görüldüğü gibi öğrencilerin çoğunluğu %56 oranında Tekirdağ’ı sahil kenti olarak tanımlamıştır. İkinci olarak %24 oranında ayçiçeği dokusu hakim olan tarım kenti olarak, %13’ü üniversite kenti ve %7 farklı ifadelerle kentin belirleyici kimliği üzerine düşüncelerini belirtmiştir. Farklı ifadeler arasında, yazlık kenti, sakin kent, İstanbul’a yakın kent gibi tanımlamalar yer almıştır. Bu yönü ile bakıldığında, kentin belirleyicisinin sahil özelliği olduğu görülmektedir. Tarım kenti özelliğinin zamanla, üniversitenin etkisi ile hakim kimlik oluşturma yönünden ikinci plana yerleştiği görülmektedir. Şekil 8’de kentin görsel açıdan beğenilip, beğenilmediği sorulduğunda, öğrencilerin %63 oranında kenti beğendiği görülmektedir. Bu veri kentin mekansal özelliklerinin öğrencilerin üniversite yaşamlarına olumlu etki yarattığını göstermektedir. Öğrencilerin kümelenme etkisini araştırmak için Tekirdağ’da ikamet ettikleri mahalle sorulduğunda, %48 Değirmenaltı, %14 Hürriyet Mahallesi cevabı alınmıştır. % 38 oranında diğer mahalleler ve yakın ilçelerde öğrencilerin eğitim döneminde ikamet ettiği saptanmıştır. Katılımcıların kenti ne kadar tanıdığını anlamaya yönelik soru olarak Süleymanpaşa ilçesinde bildikleri mahallelerin isimlerinin yazılması istendiğinde, %25’in bir mahalle adı yazdıkları bunun, Değirmenaltı olduğu, bazı cevaplarda yanlış mahalle adlarının yazıldığı, %40 oranında 2-4 mahalle adı yazıldığı görülmüştür. Kent geneli üzerinde yeterince bilgi sahibi olmamaları, öğrencilerin çoğunun 2016-2017 eğitim öğretim döneminde okula kayıt olmasından kaynaklanabilir. Tekirdağ’da öğrencilerin boş vakitlerini genellikle hangi mahallede geçirdiğine yönelik soruya, %63 Değirmenaltı, %15 Hürriyet mahallesi ve % 22 diğer mahalleler cevabı verilmiştir. Bu veri Değirmenaltı’nın öğrencilerin yoğunlaştığı alt merkez olduğunu göstermektedir. Öğrencilerin eğitim sürecinde kaldıkları yurt ve konut tipolojilerini belirlemeye yönelik, sorunun bilgileri Şekil 9’da görülmektedir.

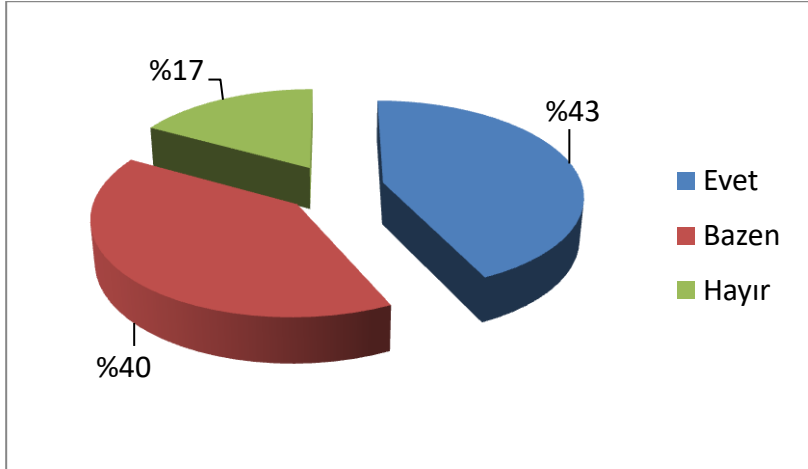
Şekil 9: Öğrencilerin eğitim döneminde kaldıkları yurt ve konut çeşitleri.

Şekil 9'da görüldüğü gibi, örneklem grup içinde yer alan öğrencilerin en yüksek oranla %26'sı üniversite içindeki öğrenci yurtlarında kalmaktadır. %19 üniversite dışındaki öğrenci yurtları, %16 apart öğrenci evlerinde kalmaktadır. Okul dışındaki öğrenci yurtları ve apart öğrenci evleri çoğunlukla Değirmentaltı'nda yer almaktadır. %16 yakın illerde kendi evlerinde kalıp okula gelmektedir. Bu öğrenciler genellikle Silivri, Avcılar gibi Tekirdağ'a yakın İstanbul ilçelerinden gelmektedir. Arkadaşları ile ev kiralayanlar örneklem grupta %13 oranında bulunmuş olup, ana kampüsteki öğrenci sayısı ile bu oran ele alındığında, öğrenciler kent için önemli kiracı potansiyeli yaratmaktadır. %10 oranında öğrenci kendi evlerinde yaşayarak eğitimlerini sürdürmektedir. Öğrencilerin kampüs dışındaki yaşamlarını kentin neresinde geçirdiğini belirlemeye yönelik; "Tekirdağ kent merkezine ve Değirmentaltı alt kentsel merkeze öğrencilerin ne sıklıkla gittikleri" sorularak, Şekil 10 oluşturulmuştur.

Şekil 10: Öğrencilerin Değirmentaltı ve Tekirdağ kent merkezinde bulunma sıklıkları.

Şekil 10’da karşılaştırmalı olarak, Değirmentaltı’nda ve Tekirdağ kent merkezinde öğrencilerin bulunma sıklıkları incelendiğinde, Değirmentaltı’nın kampüsten yürüyerek gidilecek yakınlıkta olmasından dolayı, bu bölgenin öğrencilerin gündelik yaşamının parçası olduğu görülmektedir. Çeşitli kentlerde, öğrenciler kampüs içinde yaşam sürerken, Tekirdağ’da kent ile iç içe yaşam sürmektedir. Değirmentaltı ile karşılaştırıldığında, kent merkezine Değirmentaltı kadar sıklıkla gidilmese de kent merkezinin öğrenciler tarafından kullanıldığı saptanmıştır. Özellikle anket sürecinde yapılan mülakatlarda, kent merkezinde Tekira AVM, pastane, cafe ve tiyatronun öğrenciler tarafından kullanılan sosyal kültürel donatı alanları olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin haftasonu Tekirdağ’da kalıp kalmadığına ilişkin sorunun cevapları Şekil 11’de görülmektedir.

Şekil 11: Öğrencilerin haftasonu Tekirdağ’da kalıp kalmadığına ilişkin cevapları.

Katılımcıların çoğunluğunun İstanbul’dan gelmesinden dolayı, öğrencilerin büyük kısmının haftasonları Tekirdağ’da kalmadıkları araştırma öncesi düşünülmekteydi. Şekil 11’de tahmin edilenden farklı katılımcıların %67’si İstanbul’dan geldiği halde, %43’ünün haftasonları Tekirdağ’da kaldıkları, %40’ının bazen Tekirdağ’da kaldıklarına ilişkin bilgi edinilmiştir. Bu veri, öğrencilerin kentte vakit geçirmekten mutlu olduklarını gösterebilecek bulgu olarak yorumlanabilir. Katılımcıların kent içinde %34 otobüs, % 33 otobüs ve minibüs, %23 minibüs, %8 kişisel araç, %2 taksi kullandığını belirtmiştir. Otobüs öğrencilerin kullandığı en yaygın ulaşım aracı olarak

saptanmıştır. Toplu taşımadan memnuniyet sorulduğunda, %40 evet, %31 kararsız, %29 hayır yanıtını vermiştir. Genel olarak, öğrencilerin toplu taşımadan memnun olduğu söylenebilir. Mezun olduktan sonra Tekirdağ'da yaşamak isteyip, istemedikleri sorulduğunda, %30 istediğini, %30 kararsız olduğunu, %40 istemediğini belirtmiştir. İstemediğini belirtenlere, mülakat sırasında nedenleri sorulduğunda, bu kentte iş bulamayacaklarını düşündükleri, kendi yaşadıkları kentte yaşamlarını sürdürmek istedikleri, kentte gençlere yönelik sosyal olanakların sınırlı olduğunu belirtmişlerdir. Kenti güvenli bulup bulmadıkları sorulduğunda, %60 güvenli, %11 güvensiz, %29 bu konuda kararsız olduğunu belirtmiştir.

Betimleyici istatistik soruları sorulduktan sonra, öğrencilere kentte nelerin yapılmasının kenti daha çok sevmelerine neden olacağı, kentin gelişimi için önerilerinin neler olduğu sorulmuştur. Bu soruya öğrencilerin yaklaşık %20'si cevap vermemiştir. En çok istenen konuların sıra ile gösterildiği cevaplarının düzenlenmesi ile oluşturulan öğrenci önerileri aşağıda yer almaktadır.

Öğrencilerin kentin mekansal gelişimine ilişkin beklenti ve önerileri;

1- Kentte sosyal aktivitelerin artması ve çeşitlenmesine ilişkin öneriler:

- Öğrencilere yönelik kültürel ve sportif faaliyetlerinin belediye ve üniversite işbirliği ile çeşitlendirilmesi,

- Değirmenaltı'nın yakın çevresinde festival, çeşitli sahne sanatları, tiyatro, resim sergisi faaliyetlerini kapsayacak kültür merkezinin yapılması,

- Değirmenaltı'nda, kitapevi, sahaf, müzik market, sanat cafe gibi fonksiyonların yer alması ile bu bölgenin yeme içme özelliği dışında, kültür sanat sokağı haline gelerek yeni kimlik kazanması,

- Kent içinde merkez ve Değirmenaltı dışındaki mahallelere canlılığı artırıcı kentsel fonksiyonların kazandırılması,

- Gelişmiş spor tesislerinin yapılması,

- Eğlence merkezi yapılması,

- Toplu taşımanın geç saatlerde devam etmesi olarak ifade edilmiştir.

2- Yolların düzenlenmesi ve altyapı faaliyetlerine ilişkin öneriler:

- Yol ve altyapı çalışmalarının daha hızlı yapılması,

- Bozuk olan ara yolların düzeltilmesi,

- Sahil dışında bisiklet ve yaya yollarının sürekliliğinin sağlanmasıdır.

3- Sahilin düzenlenmesi ve denizin temizlenmesine ilişkin öneriler:

- Sahilde halk plajında yürüyüş yolu, plaj voleybolu sahası, su sporları, aqua park gibi deniz aktivitelerinin çeşitlendirilmesi,

- Denizin temizlenmesi, yosunların ve kokunun giderilmesi için arıtma tesisi faaliyetlerinin artırılması,

- Kent merkezindeki sahil yolunda, farklı aktivitelerin yapılması, sergi, sokak müzisyenleri gibi,

- Zamanla deniz temizliğine ilişkin raporların duyurulması sonucu, plajın canlanması ve plajda cankurtaran bulunmasıdır.

4- Kent ve çevresinin ulaşım olanaklarının geliştirilmesine ilişkin öneriler:

- Kent formuna uygun olacak, metrobüs, metro, tramvay gibi toplu taşıma araçlarının gerekli fizibiliteleri ve teknik incelemeleri yapılarak en uygun raylı sistemin, tren istasyonuna ve üniversiteye entegre olacak şekilde geliştirilmesi,

- Otobüs hatlarının güzergahlarının yeniden düzenlenmesi,

- Belediye otobüslerinin büyüklüğünün artırılması ve toplu taşıma araçlarının daha konforlu hale gelmesi,

- Edirne – Tekirdağ – İstanbul arasında hızlı tren yapılması,

- Deniz ulaşımının geliştirilmesi,

- Toplu taşıma ücretlerinin düşürülmesi,

- Çorlu, Çerkezköy gibi Tekirdağ ilçelerine kent ile entegre olacak şekilde belediye otobüs güzergahlarının oluşturulmasına ilişkin beklentiler arasında yer almaktadır.

5- Kent planlama sistemine ilişkin öneriler:

- Turistlere ve öğrencilere yönelik gezilecek görülecek yeni yerlerin tasarlanması,

- Kentin doğal güzelliklerinin, kentsel gelişim sürecinde korunması,

- Mesire yerlerinin oluşturulması,

- Kent merkezindeki sahil şeridinde, Tekirdağ ilçelerinin farklı kültürel ürünlerine ilişkin sergiler düzenlenmesi gibi ilgi çekebilecek çeşitli turistik faaliyetlerin düzenlenmesi,

- AVM'lerin çeşitlenmesi ve artması,

- Sağlık sektörünün gelişmesi,

- Kentsel dönüşüm ve kent planlama sistemi ile kentin yeni düzenli ve düzgün bir görünüm kazanması,
- Binaların yenilenmesi,
- Merkez çarşının yeniden düzenlenmesi,
- Merkezdeki çarpık kentleşmenin düzeltilmesidir.

Öneri ve beklentiler incelendiğinde, öğrencilerin kent üzerine çeşitli konuları düşündükleri ve bu konularda çözüme yönelik fikirleri olduğu görülmektedir. Tekirdağ'da üniversite öğrencilerinin yaşamlarının, kampüs ile sınırlı olmadığı, kent ile entegrasyon içinde bulunduğu saptanmıştır.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Üniversiteler üzerine yapılan çalışmaların büyük çoğunluğu, eğitim ve araştırma faaliyetlerinin kalitesi üzerinedir. Bunun yanında, Türkiye'de ve dünyada üniversite sayılarının artması, yeni eğitim sistemleri, üniversite kimlikleri, ekonomik etkiler, yer seçimi özellikleri, kampüs tasarımları, uluslararası üniversite faaliyetleri, sürdürülebilir üniversite kampüsleri, üniversite yaşam kalitesi beklentileri gibi üniversiteler üzerine çok çeşitli konular bu alanın akademik araştırmalarını çeşitlendirmektedir. Konunun disiplinlerarası niteliği ve akademisyenlerin kişisel deneyimleri sonucu, araştırmaları öncesi üniversite olgusuna ilişkin bilgi ve görüşlerinin gelişmiş olması, bu alanda holistik çalışmalara olanak vermektedir. Alandaki geniş literatür, çalışmaların kapsamını sınırlandırma gerekliliğini ortaya koymaktadır. Araştırma bu yönü ile üniversite ve kent ilişkisinin mekansal dinamiklerini, kimlik, görsel değerler ve estetik nitelikler, kentsel fonksiyonlar ve kentsel tasarım, kampüs alanları yaşam kalitesi standartları ile ele alarak, kent ve kampüs olanakları üzerine genel bilgiler vererek, öğrencilerin kent ile ilişkisine yönelik detaylı bilgiler vermiştir.

Kentin gelişim süreci incelendiğinde, tarım ve sanayi kenti özelliklerinden, hizmetler sektörüne geçiş süreci gözlemlenmektedir. Kent üzerine çeşitli kurumların raporlarında, büyükşehir raporları hariç üniversite üzerine stratejik kararlara fazla yer verilmediği, üniversitenin kentsel gelişime etkilerinin, kentsel aktörler açısından yeterli gündem oluşturmadığını göstermektedir. Bu

yönü ile üniversitenin, kentsel aktörlerle daha fazla iletişim halinde bulunması ve kentin gelişiminde daha fazla söz sahibi olması gerektiği düşünülmektedir. Kentsel gelişim süreci çeşitli araştırmalar ve kamu kurumu raporları ile incelendiğinde ve kent üzerine gözlem yapıldığında, İstanbul'a yakınlığın kent için avantaj ve dezavantajlarından söz etmek mümkündür. Avantajları açısından, kentte yaşayanların İstanbul metropolünün kentsel aktivite olanaklarından yararlanması; İstanbul'dan çeşitli alanlarda kalifiye işler için nitelikli beşeri sermayenin Tekirdağ'ı tercih etmesidir. Kentin İstanbul ile entegre lojistik faaliyetleri gibi potansiyel özelliklerinin konut fiyatlarını yükseltmesi, kentte inşaat ve gayrimenkul faaliyetlerinin yoğunlaşması gibi konular ekonomik avantajlar olarak görülebilir. Dezavantajları arasında, kentin İstanbul ve Trakya arasında geçiş bölgesi olarak görülmesi, İstanbul'da sanayinin desantralizasyonu ile bu bölgeye kayan sanayinin kentin havasını ve denizini kirletmesi; konut alanlarının artması ile kentin doğal güzelliklerinin tehdit altında bulunması gibi çeşitli sorunlar bulunmaktadır. Üniversitenin kent üzerine geliştireceği projeler, kentin kültürel birikimini mekana yansıtacaktır.

Kampüse ilişkin yaşam kalitesi standartları incelendiğinde, üniversitenin öğrenci ve akademisyenler için psikolojik ve fizyolojik gereksinimleri yeteri kadar karşıladığı fakat çevre ve sosyal canlılık yönünden gelişmeye ihtiyacı olduğu görülmektedir.

İ.İ.B.F. örneklemini üzerinden öğrencilerin hangi kentlerden geldiklerine ilişkin veri, üniversitenin kent ve bölgesine hizmet etmenin ötesinde, Türkiye geneline hitap eden ve yıllara göre bu etkisini artıran nitelikte olduğunun göstergesi olarak yorumlanabilir. Üniversite öğrencilerine uygulanan anketler, öğrencilerin büyük çoğunluğunun kente gelmeden önce kent ile ilgili bilgilerinin olduğunu, Değirmenaltı Mahallesi yaşam alanları olarak kabul ettikleri, bununla birlikte kent merkezinde daha seyrek vakit geçirdiklerini göstermiştir. Yurt yapıları başta olmak üzere çeşitli konut tipolojilerinde yaşadıkları, kentin toplu taşıma araçlarından memnun oldukları, kentin genel görünümü beğendikleri ve haftasonlarını genellikle kentte geçirdiklerine ilişkin bilgiler edinilmiştir. Özellikle iş bulamama ve ailesinin yaşadığı kente dönme gibi nedenlerle öğrencilerin büyük çoğunluğu mezun olduktan sonra bu kentte

yaşamaya devam etmeyi düşünmediğine ilişkin veri elde edilmiştir. Bunun yanında katılımcılar kent daha sosyal ve kıyı alanları özellikle yazlık kullanım, deniz olanakları gibi konularla daha fonksiyonel hale gelir ve kent merkezi, kentsel yapılar yenilenirse, çevre ilçelerle ulaşım olanakları gelişirse kentte ilerde yaşamaya daha istekli olacaklarını belirtmişlerdir. Bu verilerden yola çıkarak üniversite öğrencilerinin kentsel mekan ile yoğun ilişkiler içinde olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin kente ilişkin önerileri arasında konutlara ve yurt yapılarına ilişkin veriye fazla rastlanmaması, kentte öğrencilerin barınma sorunu olmadığını, yurt ve benzeri yapılardan memnun olduklarını gösteren bilgi olarak yorumlanabilir. Öğrencilerin kentin daha canlı olması, gece gündüz yaşanabilen kent kimliği kazanması, yenilikçi ulaşım sistemlerinin geliştirilmesi, yeşil alan ve bisiklet yollarının tasarımı, sahil ve plaj düzenlemesi, turistik çekiciliğin artırılması gibi çeşitlilik gösteren önerileri olduğu görülmektedir.

Kentin doğal güzelliklerinin korunması çoğunlukla ifade edilen maddeler içinde yer almaktadır. Öğrencilerin önerilerinin bir kısmının gerçekleşme olasılığı düşük olsa da çoğu kentin mekansal özelliklerini geliştirici niteliktedir. Katılımcıların kente ilgili ve bilinçli oldukları görülmektedir. Bunun yanında öğrenciler tarafından turistik çekicilikten söz etmekle birlikte, kent merkezindeki tarihi yapıların ve sivil mimari örneklerin korunmasına ilişkin öneriler dile getirilmemiştir. Kent içinde müze yapılarının oldukça az olması göz önüne alınarak, kent merkezinde, kent tarihi müzesi yapılabilir ve müzede, Tekirdağ ilçelerinin tarihi ve turistik özelliklerine ilişkin maketler, video gösterimleri yer alabilir. Öğrencilerin Değirmenaltı'nı kültür sokağı kimliği kazandırmaya yönelik önerileri, öğrencilerin kültürel beklentilerini kentten sağlamak istediklerini göstermektedir. Kent kimliğine yeni değerler katma ve kent estetiğini geliştirme adına, kent mobilyalarının ilgi çekici ve çevre temizliği konusunda yönlendirici olmaları, kentsel yaşama hareket kazandırabilir. Kentin çeşitli bölgelerinde ve sahilde yapılan heykeller kent estetiği için yeni değerler katmaktadır. Kentin, kolay algılanabilir, merkeze ve kıyı yollarına sahip olması, yaşam kalitesini yükseltmekte, anketlerde

belirlendiği gibi gençlerin kentte kendilerini güvende hissetmelerini sağlamaktadır. Bu duygunun güçlendirilmesi ve kent yaşamının ritim kazanması için kentte yol yön bulma işaretlerinin açıklayıcı olması ve görsel açıdan ilgi çekici tasarlanması, çeşitli dönemlerde renklerinde ve görünümünde değişiklik yapılması kentsel tasarım stratejileri arasında düşünülebilir.

Kent planlama disiplinine göre tartışılır konu olan AVM'ler öğrencilerin vakit geçirdikleri alanlar arasındadır. Katılımcılar bu alanların sayısının artması ve içindeki fonksiyonların çeşitlenmesine ilişkin talepleri dile getirmiştir. Planlama açısından bakıldığında, Tekirdağ kent merkezinin bulunduğu Süleymanpaşa ilçesinde kent ölçeğine göre, mevcut iki AVM dışında, yapımı devam eden AVM yeterli görülmektedir. Kentin kış mevsiminde oldukça soğuk olması, kentlileri kapalı mekanlara daha fazla çekmektedir. Kent merkezinin canlı kalabilmesi için, kent merkezinin karakteristik özellikleri içinde yer alan pasajların, kent kimliği yaratacak kurgusal tasarım yaklaşımı ile kimliğini kaybetmeden yenilenmesi ve ilgi çekici hale getirilmesi, AVM'lere alternatif öneri olarak düşünülebilir. Öğrencilere yönelik açık uçlu soruların temel olarak “kenti daha çok sevebilmeleri için kentte nelerin olmasını istediklerine” ilişkin olması farklı yaş ve fiziksel imkanlara sahip insanlar için kentsel yaşam alanında çözüm önerilerine yönelik cevapların yer almamasına neden olmuştur. Bunun yanında anket genelinde öğrenciler kentte yaşlı nüfusun oldukça fazla olduğunu belirtmişlerdir. Bu yönü ile kentsel tasarım ve planlama çalışmalarında yaşlılara yönelik tasarımlar geliştirilmelidir. Ayrıca kentsel tasarımın temel hedeflerinin başında olan, herkes için erişilebilirlik kriterleri temel alınarak, farklı engelleri bulunan vatandaşlar için evrensel tasarım ölçütlerinin geliştirilmesi gerekmektedir. Üniversite ve kent arasında engelli öğrencilerin erişimini sağlayacak özel araçlara yönelik projeler üretilmesi ve ulaşım sisteminin bu gereksinimlere göre düzenlenmesi, güncel zamanda kentlerde öneriden öte zorunluluktur.

Öğrencilerin kentten beklentileri arasında kentte sağlık sektörünün geliştirilmesi konusu da yer almaktadır. Trakya Bölge Planında 2010-2013 Tekirdağ ilinin sağlık altyapısına ilişkin sorunlar ifade edilmiş ve bu alanın

iyileştirilmesine yönelik öneriler geliştirilmiştir (Trakya Kalkınma Ajansı, 2010: 7). Kentin genel karakteristiği incelendiğinde konut alanları artarken, dengeli yeşil alan sisteminin oluşturulmadığı görülmektedir. Bu nedenle, park ve rekreasyon alanlarının artırılması ve kademeli yeşil alan sisteminin oluşturulması kentin sürdürülebilir gelişimini sağlayacak ve yaşam kalitesini artıracaktır.

Çevresel değerler açısından hayvan hakları dikkate alındığında, kent ve çevresindeki yazlık konutların sonucu olarak, sokağa terk edilmiş cins köpeklerin fazlalığı dikkat çekmektedir. Belediyenin köpek ve kediler için kentin park alanlarında kulübeler, su ve yemek sistemleri kurduğu görülmektedir. Belediyenin stratejik planlama çalışmasında sivil toplum çalıştayında, hayvan haklarına yönelik halkın oldukça duyarlı olduğu ve belediyeden bu alanda projeler beklediği görülmektedir.

Sonuç olarak, araştırma üniversitelerin kuruldukları kentlerin mekansal olanaklarının öğrenciler için oldukça önemli olduğunu göstermektedir. İlerideki çalışmalarda, benzer yaklaşımla akademisyen ve idari personelin kentin mekansal özelliklerine ilişkin düşünce ve beklentileri incelenebilir. Üniversite kampüsünün görsel özelliklerinin gelişiminde, kimlik kazanma sürecinde tasarım süreçlerinin nasıl geliştirilmesine yönelik olarak öğrencilerin katılımı ile atölye çalışmaları yapılabilir. Farklı yönü ile kentlilerin, üniversitenin özellikle 2006 yılından beri kampüs şeklinde gelişiminin, kentte yarattığını mekansal değişim hakkındaki görüşleri araştırılabilir. Kentlilerin üniversite kampüsü ile ilişkileri araştırılabilir. Üniversite ve kent ilişkisinde farklı aktörlerin mekansal yaşam kalitesi ölçütlerinin belirlenmesine ilişkin kapsamlı araştırmalar yapılabilir. Bu araştırmalar yeni kurulan üniversitelerin, kampüsten kente doğru yayılan kültürel kimlik derinliğinin oluşturulmasına ilişkin altyapı oluşturabilir.

KAYNAKÇA

Altıntaş, V. ve Baycan, T. (2015) “Türkiye’de Üniversitelerin Bölgesel ve Yerel Gelişmeye Etkileri”, 15. Ulusal Bölge Bilimi / Bölge Planlama Kongresi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon, 3-4 Aralık 2015, 210-230.

Bayne, S., Gallagher, M. S. and Lamb, J. (2014). “Being ‘at’ university: the social topologies of distance students”. *Higher Education*, 67(5), 569-583.

Bostancı, S.H., Sancar, O. (2012) “Creating Healthy University Criteria for Environmental Sustainability”. CAUMME 2012, International Symposium Global Impacts and Local Challenges, ed. Diker, N., İstanbul, 417-435.

Bostancı, S.H. (2014). “Kentsel Dönüşümün Görsel Yansımaları” isimli bölüm, Kentsel Dönüşüm Çalıştay Raporu, Ankara: Çevre ve Şehircilik Bakanlığı.

Carmona, M., Heath, T., Oc. T. and Tiesdell. S. (2003). “Public Places Urban Spaces: The Dimensions of Urban Design”, Architectural Press.

Clark, B. R. (1986). “The Higher Education System: Academic Organization in Cross-National Perspective”. University of California Press.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı: Tekirdağ Valiliği Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü (2013) Tekirdağ İl Çevre Durum Raporu.

Edwards, B. (2000) “University Architecture”. London: Spon Press

Gültürk, P. (2013) “Tekirdağ Kent Merkezi Kıyı Şeridinin Görsel Peyzaj Kalitesi Yönünden Değerlendirmesi”, Yüksek Lisans Tezi, Tekirdağ: Namık Kemal Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.

Holton, M., and Riley, M. (2014). “Talking on the move: place based interviewing with undergraduate students”. *Area*, 46(1), 59-65.

Hubbard, P. (2008). “Regulating the social impacts of studentification: A Loughborough case study”. *Environment and Planning A*, 40(2), 323-341.

İzmen, Ü., ve Özbay, Z. (2016) The Importance of Social Capital: The Case of Tekirdağ, 19th EBES Conference, İstanbul, 26-28 Mayıs.

Jeys Shankar, R., ve Ramesh Babu, B. (2009). "Websites of universities in Tamil Nadu: A webometric study". *Annals of Library and Information Studies*, 56(2), 69.

Kinton, C., Smith, D.P., ve Harrison, J. (2016). "De-studentification: emptying housing and neighbourhoods of student populations". *Environment and Planning A*, 48 (8), 1617-1635.

Lynch, K. (1960). "The Image of the City", The MIT Press, Cambridge.

Namık Kemal Üniversitesi Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı, 2016 Mali Yılı Performans Programı, Tekirdağ.

Ocakçı, M. (2012). Kent Dokusu, Melih Ersoy (Ed.), "Kentsel Planlama Ansiklopedik Sözlük". İstanbul: Ninova Yayınları.

Oktay, D. (Ocak, 2007). "Üniversite Kent İlişkisi", *Yapı Dergisi*.

Öztürk, N. (2009). "Üniversite Kampüs Yapıları ve Üniversite-Kent İlişkisi", Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

Özyavuz, M. (2011). "Tekirdağ Kent Merkezinin Zamansal Değişiminin Uzaktan Algılama İle İncelenmesi", *JOTAF/Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi*, 8(1), 65-73.

Özyavuz, M., ve Şişman, E. E. (2014). Büyükşehir: Tekirdağ, Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt: 1, Özel Sayı, 194-217.

Özyavuz, M. ve Karakaya Aytin, B. (2016). "Açık ve Yeşil Alanların Kentsel Yaşam Kalitesine Etkisi: Tekirdağ-Süleymanpaşa Örneği", 4. Uluslararası Kentsel ve Çevresel Sorunlar ve Politikalar Kongresi, 20-22 Ekim, 2016, İstanbul.

Price, I. F., Matzdorf, F., Smith, L., and Agahi, H. (2003). "The impact of facilities on student choice of university". *Facilities*, 21(10), 212-222.

Smith, D. P., and Holt, L. (2007). "Studentification and 'apprentice' gentrifiers within Britain's provincial towns and cities: extending the meaning of gentrification", *Environment and Planning A*, 39(1), 142-161.

Şimşek, D. S., ve Korkut, A. B. (2009). “Kıyı Şeridi Rekreyasyon Potansiyelinin Belirlenmesinde Bir Yöntem Uygulaması: Tekirdağ Merkez İlçe Örneği”. Journal of Tekirdag Agricultural Faculty, 6(3).

Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi, 2015-2019 Stratejik Planı.

Trakya Kalkınma Ajansı (2010) TR21 Trakya Bölge Planı: Tekirdağ, Edirne, Kırklareli 2010-2013.

Yavuzçehre, P. S. (2016). “Üniversitelerin kentlerine etkileri: Denizli Pamukkale Üniversitesi örneği”, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 21(1).

Zaphiris, P. and Ellis, R. D. (2001, October). “Website Usability and Content Accessibility of the top USA Universities”. In WebNet, 1380-1385.

İnternet Kaynakları

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Mekansal Planlama Genel Müdürlüğü, 1/25.000 Tekirdağ İli Çevre Düzeni Planı Değişikliği, Plan Açıklama Raporu, http://www.csb.gov.tr/db/mpgm/editordosya/file/CDP_25000/Tekirdag/08102015_25%20000_PLAN%20RAPORU.pdf, Erişim tarihi, 8.11.2016.

Vesturizm (2016) Edirne İğneada Tekirdağ Turu, <http://www.vesturizm.com.tr/edirne-igneada-kiyikoy-luleburgaz-tekirdag-turu> , Erişim tarihi, 16 Kasım 2016.

Fansmith, J. (2016) Access, Accessibility: The Future of Technology on Campus , <http://higheredtoday.org/2016/11/09/access-accessibility-future-technology-campus/>, Erişim tarihi, 10.11.2016.

Hürriyet Emlak, <http://www.hurriyetemlak.com/Emlak-Endeksi/Detayli-Analiz>, Erişim tarihi, 10.11.2016.

Martin, J. ve Samels, J.E. (2010) A Tale of Three Cities: Transforming River Mill Cities into New Age Collegetowns, <https://www.universitybusiness.com/article/tale-three-cities-transforming-river-mill-cities-new-age-collegetowns>, Erişim tarihi, 10.11.2016.

Namık Kemal Üniversitesi Acil Yardım ve Afet Yönetimi,
<http://syo-ayay.web.nku.edu.tr/anasayfa/0/s/6386/7750>, Erişim tarihi,
10.11.2016.

Namık Kemal Üniversitesi Engelli Öğrenci Birimi,
<http://engelsiz.nku.edu.tr/anasayfasayfa/0/s/5622/6332>, Erişim tarihi,
8.11.2016.

Namık Kemal Üniversitesi Tarihçesi,
<http://www.nku.edu.tr/tr/universite/s/16>, Erişim tarihi, 8.11.2016.

Namık Kemal Üniversitesi Topluluklar,
<http://topluluklar.nku.edu.tr/Anasayfa/0/s/9314/12908>, Erişim tarihi,
8.11.2016.

Namık Kemal Üniversitesi Yurtlar,
<http://yurtlar.nku.edu.tr/kyk/0/s/7641/9830>, Erişim tarihi, 8.11.2016.

Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi (2016a) Kent Estetik Kurulu,
http://www.tekirdag.bel.tr/kent_estetik_kurulu , Erişim tarihi, 9.11.2016.

Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi (2016b) Hava Kalite İndeksi,
<http://index.havaizleme.gov.tr/index/station/77> , Erişim tarihi, 9.11.2016.

Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Öğrenci Kılavuzu,
<https://edergi.nku.edu.tr/2015%20ogrenci%20kılavuzu/#1/z> , Erişim tarihi,
9.11.2016.

Tekirdağ İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Rakoczi Müzesi,
<http://www.tekirdagkulturturizm.gov.tr/TR,75777/rakoczi-muzesi.html>, Erişim
tarihi, 8.11.2016.

BEŞERİ SERMAYE VE İÇ GÖÇ HAREKETLERİ BAĞLAMINDA ÜNİVERSİTELERİN BÖLGESEL KALKINMADAKİ ROLLERİ: NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

Ayhan GÖRMÜŞ*

Deniz YETKİN AKER**

ÖZET

Üniversitelerin bölgesel kalkınmaya katkısı ve bölgesel kalkınmadaki rolleri akademik ve kurumsal olarak sürekli tartışılan konular arasındadır. Bu açıdan, üniversitelerin bölgesel kalkınmayı sosyo-kültürel ve ekonomik olarak pozitif yönde etkilediği birçok çalışmada vurgulanmaktadır. Yapılan çalışmalar ve büyüme kutbu yaklaşımına göre, bir bölgenin kalkınmasında sanayi sektörü gibi katma değeri yüksek sürükleyici sektörün bulunması, üniversitelerin bölgesel kalkınmadaki tamamlayıcı rolü açısından iyi bir dinamik oluşturmakta ve üniversitelerin bölgesel kalkınma üzerindeki beklenen katkısını daha yükseltebilmektedir. Bu nedenle, bir tarım ve sanayi şehri olma özelliklerini birlikte taşıyan Tekirdağ'da, böyle sürükleyici bir sektörün bulunması, Namık Kemal Üniversitesi'nin (NKÜ) hem bölgenin kutbu niteliğinde olan ekonomik sektörlerin gelişmesindeki tamamlayıcı rolünü, hem de iç göç hareketlerine etkisini ve katkısını tartışmayı, son derece önemli hale getirmektedir. Bu çalışmada, NKÜ'nün gerek bölgede sürükleyici sektörlerin geliştirilmesini tamamladığı, gerekse bölgenin beşeri sermayesinin gelişmesine önemli katkılar sağladığı ve ayrıca, hem akademik personel, hem de öğrenci potansiyeli açısından, Tekirdağ'ı iç göç hareketlerinin önemli bir çekim merkezi haline

* Yrd.Doç.Dr. Namık Kemal Üniversitesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü, agormus@nku.edu.tr

** Yrd.Doç.Dr. Namık Kemal Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, dyaker@nku.edu.tr

getirdiği ileri sürölmektedir. Bu çerçevede, bu çalışmada gerek ulusal, gerekse uluslararası alanda yapılmış çeşitli çalışmalar taranarak, NKÜ'nün bölgesel kalkınmadaki rolü, çeşitli kurum rapor ve istatistiklerinden elde edilen ikincil verilerle incelenmiştir.

1.GİRİŞ

Ekonomik büyüme ve sosyo-ekonomik kalkınma ölkeler için en temel amaç olup, ölkeler kaynak ve olanaklarının etkin ve verimli şekilde kullanılması bu doğrultuda en temel ilkedir. Genel olarak, sosyo-költürel ve ekonomik olarak toplumu geliştirmeye dönük yapılan faaliyetlerin tümü ekonomik kalkınma kapsamında değerlendirilmektedir. Ancak, ölkelerin iç dinamikleri nedeniyle sosyo-ekonomik faaliyetler, belirli alan ve bölgelerde yoğunlaşırken, diğer geri kalan bölgelerde ekonomik ve sosyal faaliyetlerin nispeten daha düşük yoğunlukta gerçekleşmesi, bölgelerarası gelişmişlik farklılıkları ve dengesizliklerini ortaya çıkarmaktadır. Bu durum bölgeler arasında sosyo-ekonomik olarak, gelişmiş ve az gelişmiş bölge ayırımına yol açmaktadır (Arslan, 2005: 276). Bu anlamda, ölkeler içindeki bölgelerin kendine has ve birbirlerinden farklı coğrafi, ekonomik ve sosyo-költürel dokularının bulunması, her bölge için farklılaşmış bölgesel kalkınma yaklaşımını gündeme getirmektedir (Dalđar vd. 2009: 42). Konunun bu yönüyle, en basit şekliyle bölgesel kalkınma, bölgenin coğrafi, ekonomik ve sosyo-költürel özelliklerini de dikkate alarak, ekonomik ve sosyal yönden geliştirilmesi olarak tanımlanabilir (Ergün, 2003: 3).

Bölgeler arasındaki coğrafi ve sosyo-ekonomik dinamiklerin birbirinden önemli ölçüde farklılaşması, bölgelerin sosyal refah açısından birbirine yakınlştırılması ve bölgesel farklılıkları azaltmaya yönelik politikaları beraberinde getirmektedir (Arslan, 2005: 276). Bu çerçevede, bölgeler arasındaki eşitliği sağlamak ve sorunlu bölgelere ekonomik faaliyetleri yeniden dağıtmak için merkezi hükümetler tarafından altyapı ve finansal destekler gibi geleneksel yukarıdan aşağıya (top-down) sert bölgesel politika araçları kullanılmaktadır. Ayrıca, yerel ekonomik kalkınma ve yerel şirketlerin rekabetçiliğini arttırmaya yönelik, yarı özerk kamu kurumları tarafından yürütölen ve tek bir bölgeyi kapsayan bağlantılar veya eğitim gibi aşağıdan

yukarıya (bottom-up) yumuşak politika araçları da uygulanmaktadır. Bölgesel politikaların yerel kurumlar aracılığı ile aşağıdan yukarıya yürütülmesinin, merkezi yönetim aracılığı ile yukardan aşağıya yürütmeye nazaran önemli avantajlarının olduğu düşünülmektedir. Öncelikle, bu yaklaşım hedef bölgenin ve yerel şirketlerin sorunlarına odaklanmayı mümkün kılmakta, kısa vadeli politik beklentiler veya popülist yaklaşımları önemli ölçüde azaltmakta ve son olarak, politika araçlarının pro-aktif ve bütüncül olarak uygulanmasına imkan sağlamaktadır (Halkier, 2006: 3).

Esas olarak, bölgenin yerel koşullarını dikkate alan ve beşeri sermayenin geliştirilmesi yoluyla bölgenin ekonomik ve sosyal refahının yükseltilmesini amaçlayan çalışmaların bütünü bölgesel kalkınma kapsamında değerlendirilebilir. Bu açıdan, bölgesel kalkınma ekonomik kalkınmanın hem bir ürünü, hem de bir süreci olarak değerlendirilmektedir. Bölgesel kalkınmanın bölgedeki iş olanaklarını, refah düzeyini, yatırım hacmini, yaşam standartlarını ve çalışma koşullarını iyileştirmesi yönü, ekonomik kalkınmanın ürün boyutunu vurguluyorken; endüstrinin desteklenmesi, altyapının iyileştirilmesi ve işgücü piyasalarının geliştirilmesi yönü ise, süreç boyutunu ortaya koymaktadır (Stimson vd. 2006: 4). Bununla birlikte, bölgesel kalkınma, temelde bölgesel gelişmişlik farklılıklarını gidermek için az gelişmiş bölgelerde kamu ve özel yatırımları artırarak, bu bölgelerin de gelişmiş bölgeler seviyesine ulaştırılması ve refahın ülke içinde daha adil bir şekilde dağıtılmasını hedeflemektedir (Arslan, 2005: 291; Kaya, 2009: 24). Bu da, ekonomik kalkınmanın temel dinamiklerinin harekete geçirilmesiyle mümkündür. Ancak bunu sağlamak pek de kolay değildir. İşte bu durum bölgesel kalkınmanın önemini bir kat daha arttırmaktadır.

Geleneksel büyüme teorilerinde tasarrufların, fiziki yatırımların, nüfusun ve sermaye stokunun artırılması, ekonomik büyümenin en temel kaynakları olarak açıklanmaktadır. Ayrıca coğrafi yapı, altyapı hizmetleri, çevrenin destek gücü, sermaye birikimi, teşebbüs kabiliyeti, talep yapısı ve seviyesi ile teşvik tedbirleri gibi faktörler bölgesel kalkınma dinamiklerini etkileyebilmektedir (Abuşoğlu ve İnan, 1989'dan aktaran Tekin, 2011: 38-39). Ancak, içsel büyüme yaklaşımlarına göre, ekonomik kalkınma için son derece önemli olan

bütün bu dinamikler, niteliksel ve niceliksel yönden yeterli bir beşeri sermaye ile desteklenirse, bölgesel kalkınma sağlanabilir. Bu açıdan, teknolojik ilerleme, demokratik ortam, girişimcilik kültürü, sosyal, siyasal, dinsel ve kültürel koşullar beşeri sermayenin gelişmesini olumlu yönde etkileyen faktörlerdir (Han ve Kaya, 2006: 53). Ekonomik kalkınmanın itici gücünü oluşturan beşeri sermaye, bu koşulların elverişliliği nispetinde gelişebilir.

OECD'nin (<https://stats.oecd.org>) tanımına göre beşeri sermaye, emek, beceri ve bilgide somutlaşan üretken zenginliktir. Özetle, beşeri sermaye, “bireyin sahip olduğu bilgi, beceri, kabiliyet, eğitim ve öğrenim stokudur” ve beşeri sermayeyi elde etmenin, tıpkı fiziki sermaye gibi bir maliyeti vardır. Beşeri sermayeye yatırımı, fiziki sermaye gibi daha yüksek gelecek dönem getirisi oluşturmaktadır (Hyclak vd. 2012: 114). Literatürde; Lucas (1988), Romer (1990), Helpman (1992), Mankiw vd. (1992), Schultz (1993), Pack (1994), Grossman vd. (1994), O'Neill (1995), Grammy vd. (1996), Cheng vd. (1997), Ramirez vd. (1997), Barro (1998) ile Bassanini vd. (2001) tarafından yapılan çalışmalar, beşeri sermayenin üretimde verimliliği artırdığını ve böylece ekonomik büyümeyi hızlandığını ortaya koymaktadır (Eser ve Ekiz Gökmen, 2009: 43). Ayrıca, yapılan ampirik çalışmalarda, beşeri sermaye yatırımlarının verimliliğe, daha adil bir gelir dağılımına, istihdamın artırılmasına ve bölgelerarası gelişmişlik farklılıklarının azaltılmasına katkıda bulunduğu tespit edilmiştir. Beşeri sermaye yatırımları, işgücünün niteliğini ve verimliliğini artırmanın yanı sıra, bireylerin yeni ürün ve teknolojilere daha kolay uyarlanmasını da sağlayarak, ekonomik kalkınmayı pozitif yönde etkilemektedir (Koç, 2013: 242). Bu nedenle, beşeri sermaye yatırımı hem ulusal, hem de bölgesel anlamda ekonomik kalkınma politikalarının önemli bir unsurunu oluşturmaktadır (Barro, 1991'den aktaran Özyakışır, 2011: 62). Ayrıca, beşeri sermayenin coğrafi yoğunluğu, ekonomistlerin “bilgi yayılmaları” (knowledge spillovers) olarak ifade ettiği, bilginin ve becerilerin bir bireyden diğerine transferini kolaylaştırmaktadır. Bir kişi gözlem ve iletişim yoluyla, diğer kişiden bir takım becerileri öğrenebilir, alternatif olarak, bireyler arasında fikirlerin paylaşımı grubun bilgisini artıran yeni anlayışları oluşturabilir. Bireyler bilgilerini bu şekilde artırdığında, bölgesel verimliliği, yeniliği ve büyümeyi teşvik eden beşeri sermayeyi artırmak için ikincil bir yol

yaratılmaktadır. Diğer çalışmalar, ekonominin zamanla değişmesiyle, yüksek beşeri sermaye seviyesine sahip bölgelerin ayrıca daha yüksek ücret, daha fazla yenilikçilik, daha hızlı nüfus ve istihdam büyümesi ve daha büyük yeni icat beklentisi sağlama eğiliminde olduğunu göstermektedir. Bu bağlamda, ABD’de yapılan araştırmalar, en az dört yıllık bir üniversite derecesine sahip büyük şehir çalışma çağındaki nüfusun payı ve bu nüfusun kişi başına düşen geliri arasında pozitif bir ilişki olduğunu göstermektedir. Örneğin, Flint ve Michigan’da, çalışma çağı nüfusunun yalnızca %15’i üniversite derecesine sahip ve bunların kişi başına düşen geliri kabaca 27.000\$ iken, Boston’da, çalışma çağı nüfusunun yaklaşık %45’i bir üniversite derecesine sahip ve kişi başına gelir 66.000\$’dır (Abel ve Deitzp, 2011: 1).

Beşeri sermaye bireyin sahip olduğu bilgi, beceri ve kabiliyetle yakından ilişkili olduğu için, beşeri sermaye incelemeleri daha çok eğitim üzerine odaklanmaktadır. Şu halde eğitim, bireyin bilgi, beceri ve kabiliyetinin, yani niteliğinin artırılmasında, rol oynayan en önemli unsurlardan birisidir. Lucas’da (1988), hükümetlerin eğitime ve teknolojik altyapının geliştirilmesine yapacakları her türlü yatırımın beşeri sermaye birikimi üzerinde olumlu etkiler yaratarak, büyümeyi fiziki sermaye yatırımlarından daha fazla etkileyeceğini vurgulamıştır. Bu anlamda, üniversiteler hem eğitim, hem de araştırma faaliyetleri yaparak, beşeri sermaye arz ve talebine katkı sağlamakta ve bölgesel ekonomik kalkınmada hayati bir rol oynamaktadır (Abel ve Deitzp, 2011: 6). Bu nedenle, hem kamu, hem de özel sektördeki bölgesel aktörler ve ajanslar kendi bölgelerindeki üniversitelerin varlığına değer vermekte ve hem içsel nüfusun vasfını artırma, hem de dışarıdan beşeri sermaye çekme yönüyle üniversitelerin bölgenin beşeri sermayesinin geliştirilmesindeki rollerini maksimize etmenin yollarını aramaktadır (EU, 2011: 23). Bu yollardan biri olan hareketlilik programları (mobility programmes), üniversite ile bölgedeki kamu ve özel sektör arasında akademisyen ve öğrenci hareketliliğini teşvik eden programlardır. Örneğin İngiltere’de Mezun Avantajı Programı (Graduate Advantage), West Midlands üniversitelerinin küçük işletmelerle birlikte çalışarak, 100 yeni iş yaratma ve 200’den fazla işletmeye yönelik 1,200 staj imkanı sağlama amacını taşıyan bir yeni mezun yerleştirme hizmetidir (EU, 2011: 26).

Perroux (1950), Hirschman (1958), Myrdal (1958) ve Boudeville'in (1966) çalışmalarına dayanan büyüme kutupları teorisine göre (the growth poles), bir bölgenin kalkınabilmesi için belirli bir sürükleyici sektör ya da endüstriye (dirving sector or industry) gereksinim vardır. Böylece, bütün ekonominin bir çeşit büyüme kutbunu oluşturan bu özel girişimler, bölgedeki en gelişmiş endüstri kolları ve sektörler yoluyla ekonomik kalkınma uyarılmaktadır. Bu büyüme kutbu ve onun çevresiyle olan ilişkisi "kutuplaşmış sistem" olarak adlandırılan mekansal bir sistem oluşturmaktadır. Böylece, yenilikçi ve rekabetçi sektörler ile endüstri kolları "bölgenin büyüme kutbu olarak" bu bölgelere yerleşmekte ve güçlenmektedir (Szajnowska-Wysocka, 2009: 77-78). Bölgenin büyüme kutbu olan bu sektör genellikle katma değeri yüksek olan sanayi sektörüdür ve bölgenin bu sürükleyici sektör çevresinde geliştirilmesi hedeflenmektedir. Bu bağlamda, bölgesel kalkınma açısından, üniversiteler bölgenin büyüme kutbu değil, ama tamamlayıcısıdır. Bu açıdan, büyüme kutbu niteliğindeki sektör ve endüstri kollarına sahip olmayan bir şehre veya bölgeye üniversitenin kurulması, beklenen sosyo-ekonomik katkıyı tam olarak sağlayamayabilir (Çatalbaş, 2007: 96). Ancak yine de, üniversiteler, bölgenin gerek gelir ve istihdam gibi ekonomik değişkenlerinde, gerekse beşeri sermaye ve sosyo-kültürel değişkenlerinde önemli iyileşmeler sağlanması açısından, kalkınmayı destekleyen en önemli kurumlardan biridir (Florax, 1987'den aktaran Dalğar vd. 2009: 42).

Üniversitelerin bölgesel kalkınmaya katkısı ve bölgesel kalkınmadaki rollerine ilişkin gerek uluslararası, gerekse ulusal birçok araştırma olmasına rağmen, Tekirdağ özelinde Namık Kemal Üniversitesi (NKÜ) örneği üzerinden yapılmış herhangi bir çalışma bulunmamaktadır. Bu açıdan bu çalışma, üniversitelerin bölgesel beşeri sermayeyi artırmasının yanı sıra, hem akademik personel, hem de öğrenci potansiyeli açısından iç göç hareketleri için çekici bir etki oluşturması bağlamında yapılmış çalışmalara katkı sağlamayı amaçlamaktadır. Ayrıca bu çalışmada, Tekirdağ'da 2006 yılında kurulmuş olan NKÜ'nün gerek bölgenin kutbu niteliğinde olan ekonomik sektörler ve endüstrilerin gelişmesindeki tamamlayıcı rolü, gerekse içgöç hareketlerine yaptığı katkıları değerlendirilmektedir. Bu çerçevede çalışmada, NKÜ'nün bölgede sürükleyici sektörlerin geliştirilmesini tamamladığı, bölgenin beşeri

sermayesinin gelişmesine önemli katkılar sağladığı ve ayrıca, hem akademik personel, hem de öğrenci hareketliliği yönünden Tekirdağ için çekici bir etki yarattığı ileri sürülmektedir. Çalışmanın geri kalan bölümlerinde, ilk olarak üniversiteler ve bölgesel kalkınmadaki rolleri çeşitli çalışmalar taranarak açıklandıktan sonra, bir durum çalışması olarak, NKÜ'nün bölgesel kalkınmadaki rolleri, beşeri sermaye ve iç göç hareketleri açısından, ikincil veriler ışığında değerlendirilecek ve sonuç yerine NKÜ'nün bölgesel kalkınmadaki rolünü artırması için birtakım öneriler sunulacaktır.

2.ÜNİVERSİTELER VE BÖLGESEL KALKINMADAKİ ROLLERİ

Üniversiteler, tarih boyu çeşitli değişim ve dönüşüm süreçlerinden geçerek, ekonomik ve sosyal hayatta pek çok önemli amaç ve fonksiyonu yerine getirdikleri görülmektedir. Ancak, 1980 sonrası döneme damgasını vuran küreselleşme süreci ve bilgi ekonomileri, üniversitelere klasik yükseköğretim ve araştırma faaliyetlerinin yanında, buldukları kent, bölge ve ülke kalkınmasında yaratıcı ve üretici kurumlar olarak yeni roller ve görevler de yüklemiştir. Üniversitelere yüklenen bu roller ve görevler aslında teknoloji ve yenilik yaratmayı, rekabet ve kaliteyi artırmayı, ekonominin ihtiyaç duyduğu vasıflı insan gücünü yetiştirmeyi esas alan ekonomik kalkınmayı işaret etmektedir. Bu yönüyle, geçmişte üniversitelerden özgür düşüncenin, araştırmanın, bilimin ve bilginin temel dinamiği olması beklenirken, günümüzde bunun yanı sıra, içinde buldukları bölgenin temel dinamiklerini ve koşullarını göz önünde bulundurarak, bölgenin fiziki, ekonomik ve sosyal/kültürel altyapısının gelişmesi ve güçlenmesine katkı sağlaması da beklenmektedir (Öztürk vd. 2011:155; Sankır ve Gürdal, 2014: 91). Bu açıdan, üniversiteler bilinen evrensel fonksiyonları ile birlikte, beşeri sermayeyi ve sosyo-ekonomik kalkınmayı direkt etkileyen teknoparklar, patent merkezleri ve sanayi üniversite işbirliği programları gibi enstrümanlarla bölgesel ve ulusal kalkınmayı desteklemeye çalışmaktadır (Telli Üçler, 2014: 108; Yardımcı ve Müftüoğlu, 2015: 818; Yıldız ve Talih, 2011: 271).

Üniversitelerin bölgesel kalkınmadaki tamamlayıcı rolü açısından, üniversiteler çok sayıda akademisyen ve yüksek vasıflı insan gücü istihdam etmenin ve yüksek eğitimli vasıflı işgücü üretmenin yanı sıra, üniversitelerin

doğrudan, dolaylı ve uyarılmış (Newland, 2003: 5; Çayın ve Yapraklı, 2014: 156) etkileri, bölgenin özellikle gelir ve istihdam seviyesini yükseltme potansiyeli taşımaktadır. Öncelikle, doğrudan istihdam etkisiyle yani, akademik ve idari personel personelin üniversitelerde işe alınmaları ve doğrudan gelir etkisi yani, yukarıda bahsi geçen personele yapılan ödemeler (Atik, 1999: 104; Çayın ve Yapraklı, 2014: 156) bölgesel kalkınmaya önemli ölçüde katkı sağlamaktadır. Bununla birlikte, üniversite yeni mezunlarının bölgede kalarak, yerel işgücü piyasasına girmesi de bölgesel beşeri sermayeyi direkt olarak artırmaktadır (Abel and Deitzp, 2011: 7). Dolaylı katkı ise, gelir ve istihdam olarak ikiye ayrılmaktadır: Dolaylı gelir etkisi dendiğinde, üniversitelerin personel harcamaları dışındaki harcamalar sonucu oluşan etki kastedilmektedir. Bu harcamalara örnek olarak yerel ekonomiden alınan mal ve hizmetler verilebilir (Çayın ve Yapraklı, 2014: 156). Dolaylı istihdam ise, üniversitelerin ihtiyacı olan mal ve hizmetleri karşılayan sektörlerin gelişmesi, öğrencilerin harcamaları sonucunda gelişen faaliyetler ve bu faaliyetlerin gerektirdiği işgücünün istihdam edilmesi şeklinde açıklanabilir (Çayın ve Yapraklı, 2014: 156). Uyarılmış gelir etkisi, doğrudan ve dolaylı etkiler ile ortaya çıkan toplam/harcanabilir gelirin, tüketim harcamalarını artırarak, çarpan ve hızlandıran mekanizması ile ekonomide ek gelir oluşturmaktan kaynaklanmaktadır (Çayın ve Yapraklı, 2014: 156).

İkinci olarak, araştırma ve geliştirme (AR-GE) aktivitelerinin çoğu üniversitelerde yapılmaktadır. Bu AR-GE faaliyetleri, beşeri sermayenin yerellik üretip üretmediğine bakılmaksızın, yerel ekonomide beşeri sermaye talebini artıran yayılmalar yaparsa, bölgenin beşeri sermaye seviyesini bir kat daha yükseltebilir. Bu anlamda, yerel üniversitelerin araştırma boyutunun gelişmesi, yerel işletmelerin beklentilerini karşılayarak ve yüksek beşeri sermaye talep eden işler yaratarak, yerel ekonomi içinde yayılmaları teşvik edebilir. Bu süreç, çalışanlar ister yerel üniversite mezunu olsun, ister başka üniversitelerden mezun olsun, vasıflı işgücü talebini de artırabilir (Abel ve Deitzp, 2011: 7). Örneğin Araştırma ve Teknoloji Merkezleri potansiyel olarak büyük bir küresel pazarın ve önemli bir ulusal kapasitenin bulunduğu belirli bir teknolojiye odaklanarak, iş ve araştırma yeniliği için kritik bir yapı oluşturmaktadır. Bu merkezler, genellikle araştırma ve teknoloji ticaretini

birbirine bağlayan iş odaklı kapasite ve kabiliyet oluşturmak için ulus ötesi bir altyapı sunmakta ve hem kurulu teknoloji alanları, hem de yeni gelişen teknolojiler yoluyla yeni teknolojilerin kullanılmasına odaklanmaktadır. Avrupa'daki araştırma ve teknoloji merkezi modelleri arasında İngiltere'deki Technology Innovation Centres (TICs), Almanya'daki Fraunhofer Gesellschaft ve Hollanda'daki Organisation for Applied Scientific Research (TNO) sayılabilir (EU, 2011: 14).

Son olarak üniversiteler, sağlık, iletişim, taşımacılık ve refah seviyesinin artması gibi sosyo-kültürel değişkenlerde iyileşme sağlayarak da bölgesel kalkınmaya önemli katkılar sağlamaktadır (Dalğar ve Kaya, 2009: 42-43; Demireli ve Taşkın 2013: 321-322).

Çeşitli ülkelerde karşılaştırmalı olarak yapılmış ampirik çalışmalar, üniversitelerin bölgesel kalkınmayı gerek ekonomik, gerekse sosyo-kültürel anlamda etkilediği tezlerini desteklemektedir. Koç (2013) 27 AB ülkesinin 2012 yılı verilerine dayanarak yaptığı çalışmada, beşeri sermaye iyileşmesinin ekonomik büyüme üzerinde olumlu etkisi olduğu sonucuna ulaşmıştır. Benzer şekilde, Bleaney vd. (1992), Huggins and Cooke (1997), Tiuzbaian (2003) ve Crispin-Little (2005) gibi araştırmacılar tarafından çeşitli il/bölge ve ülke düzeyinde yapılan çalışmalarda üniversitelerin yerel ekonomik etkileri incelenmiş ve bu çalışmalara göre, üniversitelerin yerel ekonomi üzerindeki doğrudan, dolaylı ve uyarılmış gelir ve istihdam etkilerinin pozitif olduğu görülmüştür. Diğer çalışmalara bakıldığında, örneğin Amstrong vd. (1994), Tavoletti (2007), CB Richard Ellis (2008) ve Pen State Extension and Penn College-MSETC (2012), tarafından yapılan çalışmalarda üniversitelerin, yerel ekonomileri hem gelir ve istihdam açısından, hem de bilgi üretimi, yatırım artışı, yan sektörlerin oluşması ve çevre il/bölgelerin gelişmesi gibi yönlerden de olumlu etkilediği sonucuna ulaşılmıştır (Çayın ve Yapraklı, 2014: 157).

Üniversitelerin buldukları bölgeler üzerindeki kalkınmayı destekleyen bütün bu potansiyelleri düşünüldüğünde, üniversitelerin bölgesel kalkınmadaki tamamlayıcı rolünü önemli ölçüde yerine getirdikleri görülmektedir. Ancak, bölgede sürükleyici bir sektörün bulunmaması durumunda, yüksek eğitilmiş üniversite mezunlarının (işgücünün) daha gelişmiş şehir ve bölgelere göçünü

engellemek pek mümkün olmayabilir (Çatalbaş, 2007: 96). Yine de bu durumun tersi de mümkündür. Üniversitelerin bölgesel kalkınmayı sosyo-kültürel açıdan etkilemesi aynı zamanda göç, özellikle de, içgöçle ilintilidir. Örneğin, üniversiteler buldukları kentlerde çevre düzenlemesi, yeni ve farklı sportif eğlence mekanlarının açılması, ayrıca çeşitli kentlerden bu üniversitelerin buldukları kentlere göç eden personel ve öğrencilerin yöre halkıyla ilişkileri sayesinde kentin ve bölgenin sosyo-kültürel değişimine katkıda bulunmaktadır (Yılmaz ve Kaynak, 2011: 56). Bu yönüyle, üniversiteler bölgesel kalkınmanın sosyal unsurlarından biri olarak, bulunduğu şehrin sosyal, kültürel, siyasal, bilimsel ve fiziki çevresiyle sürekli etkileşim ve iletişim halindedir (Çatalbaş, 2007: 93). Ayrıca üniversiteler, akademik ve idari personel istihdamıyla bölgesel kalkınmaya katkı sağlarken, iç göç açısından da çekici bir etki oluşturmaktadır. Üniversitelerin kuruldukları bölge ve şehirlerde sağladıkları sosyal ve ekonomik olanaklar da çekici faktörler arasında sayılabilir. Bu göçler sonucunda sosyal ve kültürel etkileşim de arttığından, üniversiteler, bölgenin ve kentin sosyo-kültürel değişimine bu yolla da katkıda bulunmaktadır.

Genel olarak göç, özellikle de içgöçler çeşitli teorilerle açıklanmaktadır. Bunlardan biri ve bu çalışmada da üniversitelerin bölgesel kalkınmaya olan etkilerini açıklamak için kullanılacak yaklaşım “itici ve çekici güçler yaklaşımı”dır. Bu yaklaşıma göre göç iki grup faktör “itici ve çekici unsurlar” sonucu ortaya çıkar. Örneğin işsizlik ve düşük gelir gibi unsurlar bireyleri itici bir şekilde etkilerken; istihdam imkanları ve yüksek gelir çekici olarak etkileyecektir (Çelik, 2005: 182). Ravenstein’a (1885, 1889) göre, kişilerin hareketi ekonomik fırsatların az olduğu yerlerden yoğun olduğu yerlere doğrudur. Stouffer ise, göçü etkileyen itici ve çekici faktörlerden bahsetmiş, çeşitli etkenleri de (göçün maliyeti gibi) göz önüne alarak, kırsal alanda sanayileşme ile birlikte yaşanan gelişmeler, hızlı nüfus artışı, istihdam olanaklarının kısıtlı olması, gelir darlığı ve güvenlik gibi durumları itici faktörler; istihdam ve gelir olanakları, kentsel yaşamın getirdiği refah ortamı ve eğitim gibi durumları da çekici faktörler olarak tanımlamıştır (Bahar ve Bingöl, 2010: 47).

Bir sonraki bölümde, Tekirdağ özelinde NKÜ'nün bölgenin ekonomik kutbu olan sektörlerini beşeri sermaye artışı, istihdam üzerindeki etkileri ve AR-GE faaliyetleriyle bölgesel kalkınmadaki tamamlayıcı rolünün yanı sıra, iç göç hareketlerini açıklayan çekici güç oluşturması yönüyle de incelenecektir.

2.1.Bir Durum Çalışması Olarak Namık Kemal Üniversitesi'nin Bölgesel Kalkınmadaki Rollerini

2.1.1.Ekonomik ve Beşeri Sermaye Gelişimi Açısından

Kalkınma için gerekli katma değeri yüksek ürünleri üretebilen ve bu ürünleri kullanılabilen bir toplum oluşturmak açısından, eğitim son derece kritik bir öneme sahiptir. Konunun bu yönüyle hem ulusal, hem de bölgesel kalkınma için bu kadar önemli ve gerekli olan eğitimde, özel olarak yüksek eğitimde, Türkiye önemli bir mesafe kaydetmesine rağmen, gelinen noktanın hala istenen seviyede olmadığı akademik ve kurumsal olarak sürekli tartışılmaktadır. Ülkemizdeki bu eksikliği giderebilmek için son 10 yıllık dönemde, her ile bir üniversite, mevcut üniversitelerin kontenjanlarının artırılması ve özel üniversitelerin yaygınlaştırılması politikaları, esas olarak yükseköğrenim sahibi nüfusun artırılması ve bu üniversitelerin kurulduğu bölgelerde kalkınmaya destek olması amacını taşımaktadır. Bu politikalar doğrultusunda, yükseköğrenime erişimin kolaylaştırılması amacıyla, 2000 yılından itibaren, 50'den fazla devlet ve 36'dan fazla vakıf üniversitesi açılmıştır (Çalışkan ve Meçik, 2013).

Türkiye'de üniversitelerin buldukları şehir ve bölgeleri nasıl değiştirip dönüştürebildikleriyle ilgili çeşitli çalışmalar yapılmış olup, üniversitelerin çeşitli çekici faktörlerle ekonomik ve sosyo-kültürel açıdan bölgesel değişim ve gelişime katkı yaptığı tezini destekleyen birçok sonuç çıkmıştır. Sınırlı sayıda ve çoğunlukla 2000'den sonraki yıllarda yapılan bu çalışmalara örnek olarak Atik (1999), Bilginoğlu vd. (2002), Sürmeli (2008) ile Görkemli'nin (2009) çalışmalarına bakıldığında, üniversitelerin yerel ekonomilerin gelir ve istihdamı üzerinde pozitif etkilerinin olduğu ileri sürülmektedir. Üniversitelerin bu pozitif etkisi, aynı zamanda iç göç açısından çekici bir faktör de oluşturmaktadır. Ayrıca, Türkiye'nin nispeten az gelişmiş il veya ilçelerinde

bulunan üniversitelere odaklanan Erkekoğlu (2000), Tuğcu (2004), Tugay ve Başgül (2005), Dalğar vd. (2009) ve Ceyhan ve Güney (2011) gibi araştırmacıların çalışmalarında; ekonomik, sosyal ve kültürel açıdan gelişmiş olan şehirlerde bulunan üniversitelerin yerel ekonomik katkıları, daha az gelişmiş şehirlere kıyasla daha yüksek olduğu ifade edilmiştir. Çayın ve Yapraklı'nın (2014) Batman Üniversitesi özelinde yaptıkları çalışmada, üniversitelerin hem bireylerin niteliklerini geliştirmesine, hem de yerel istihdamın artmasına katkıda bulunduğu belirtilmiştir.

Tekirdağ, ülkemizde hem tarım, hem de sanayi sektörlerini içinde barındıran nadir kentlerimizden biridir (sanayinin payı %25, tarımın payı %23) (bkz. İzmen ve Özbay Daş, 2015). Ülkemizde, Kalkınma Bakanlığı'nca 61 değişken üzerinden yatırımcıların yer seçimi kararları, illerin teknoloji seviyeleri, bölgelerarası işgücü hareketleri gibi ulusal gelişmeyi de doğrudan etkileyen pek çok alanda büyümenin bölgesel kaynaklarını tetikleyecek olan bölgesel teşvikler (KB, 2013: 1) için yapılan Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması (SEGE 2011) Araştırması'na göre, Tekirdağ ikinci kademe gelişmiş iller sıralamasının en tepesinde 9. sırada yer almaktadır. 1980 öncesi dönemde, daha çok tarıma dayalı bir ekonomik yapısı bulunan Tekirdağ, özellikle 1980 sonrası dönemde, sanayinin giderek yoğunlaştığı bir kente dönüşmüştür.

Tekirdağ'ın sanayileşme süreci, 1931 yılında kurulan Tekirdağ Tekel Şarap ve İçki Fabrikası ile başlamış, 1950'li yıllardan itibaren un, yağ, süt ve deri işleme gibi gıda ve tarıma dayalı sanayi kolları ile giderek gelişmiştir. 1977 yılında, Tekirdağ'ın kalkınmada öncelikli yörelere dahil edilmesi ve sanayi sektörünün İstanbul'dan Trakya'nın İstanbul'a yakın yerlerine kaydırılması yaklaşımı, bölgede sanayileşme sürecine yeni bir ivme kazandırmıştır. Ayrıca, 1973'te Çerkezköy Organize Sanayi Bölgesi'nin kurulması ile birlikte Çorlu Çerkezköy hattında hızla gelişmeye başlayan sanayileşme, 1980'li yıllardan sonra Muratlı ilçesini de kapsayacak şekilde genişlemiştir (Güler ve Turan, 2013: 30). Bugün Tekirdağ'da 13 organize sanayi bölgesi (OSB) ve 1 serbest bölgede (SB) (Avrupa Serbest Bölgesi) faaliyet gösteren yerli ve yabancı 1.141 sanayi tesisinde 103.263 kişiye istihdam olanağı sağlanmaktadır (TTO, 2015: 12). Tekirdağ'ın

sanayileşmesinde sağlanan vergi ve gümrük avantajları ile teşvik politikalarının yanı sıra, kentin dinamik yapısı, İstanbul'a ve pazara yakınlık, hammadde temini kolaylığı, limanların büyütülmesi, kolay ulaşım yollarının bulunması, OSB'lere ve SB'ye tanınan imtiyazlar ve uygun arazi yapısı etkili olmuştur. Bugün gelinen noktada, Tekirdağ sanayinin sektörel dağılımında, tekstil sektörünün %40'la önemli bir ağırlığı bulunuyorken, onu takiben gıda sanayi %17, deri sanayi %16, makine teçhizat %10, kimya sanayi %6 yer tutmaktadır. Ayrıca kağıt, ambalaj ve inşaat sektörleri de diğer önemli endüstrilerdir (Güler ve Turan, 2013: 31-32).

Tablo 1. Tekirdağ'ın İktisadi Faaliyet Kollarına Göre, Gayrisafi Yurtiçi Hasılası (GSYH), 2004-2014 (Cari Fiyatlarla) (Bin TL)

Yıllar	Tarım	Payı %	Sanayi	Payı %	Hizmetler	Payı %	Sektörler Toplamı	Payı %	GSYH	Türkiye GSYH İçindeki Payı %
2014	1.653.359	6	14.927.815	57	9.616.058	37	26.197.232	100	29.620.421	1,45
2013	1.302.186	6	12.747.141	56	8.524.610	38	22.573.938	100	25.769.068	1,42
2012	1.434.595	7	10.603.422	54	7.499.771	38	19.537.788	100	22.136.307	1,41
2011	1.317.368	8	9.635.112	56	6.359.968	37	17.312.448	100	19.680.358	1,41
2010	1.130.733	8	7.417.183	54	5.309.860	38	13.857.776	100	15.761.396	1,36
2009	909.622	8	6.265.292	53	4.575.421	39	11.750.335	100	13.175.929	1,32
2008	993.179	8	6.414.731	54	4.407.758	37	11.815.668	100	13.271.801	1,33
2007	861.303	8	5.575.864	54	3.877.299	38	10.314.465	100	11.639.097	1,32
2006	861.149	10	4.705.857	53	3.372.307	38	8.939.313	100	10.221.091	1,30
2005	877.880	11	4.052.363	52	2.841.638	37	7.771.881	100	8.899.961	1,32
2004	833.109	12	3.507.192	52	2.406.227	36	6.746.527	100	7.720.058	1,34

Kaynak: TÜİK, İl Bazında Gayrisafi Yurtiçi Hasıla, 2004-2014

Not: % payları yazarlar tarafından hesaplanmıştır.

Çeşitli endeks çalışmaları Tekirdağ'ın Türkiye'nin en büyük ve en rekabetçi kentleri olan İstanbul, Ankara ve İzmir'i takip eden iller arasında bulunduğunu göstermektedir. Sanayi açısından bakıldığında, Tekirdağ,

Sakarya'dan başlayarak Marmara Bölgesi'ndeki sanayi bölgesinin gelişimine paralel bir gelişim göstermektedir (TTO, 2015: 5). Tablo 1 incelendiğinde, Tekirdağ'ın ekonomik yapısı içerisinde tarımsal GSYH ağırlığının ve öneminin giderek azalmasının (2014'de %6) yanı sıra, sanayi sektörünün Tekirdağ ekonomisine yön veren büyüme kutbu haline geldiği açıkça gözlenmektedir (2014'de %57). Ayrıca, Tekirdağ'ın Türkiye'nin GSYH'sindeki payı her yıl lineer bir artış göstererek, 2014 yılı itibariyle %1,45'e yükselmiştir.

Tablo 2. Tekirdağ'ın İktisadi Faaliyet Kollarına Göre GSYH Endeksi 2004-2014 (2006=100)

Yıllar	Tarım	Sanayi	Hizmetler	Sektörler Toplamı
2014	192	317	285	293
2013	151	271	253	253
2012	167	225	222	219
2011	153	205	189	194
2010	131	158	157	155
2009	106	133	136	131
2008	115	136	131	132
2007	100	118	115	115
2006	100	100	100	100
2005	102	86	84	87
2004	97	75	71	75

Kaynak: TÜİK, İl Bazında Gayrisafi Yurtiçi Hasıla, Cari Fiyatlarla, 2004-2014

Not: Endeks yazarlar tarafından hesaplanmıştır.

Tablo 2'de gösterilen Tekirdağ'ın GSYH endeksine göre, NKÜ'nün kurulduğu 2006 yılı baz alındığında, 2014 yılı itibariyle, tarım sektörü %92 büyürken, hizmetler sektörü %185, sanayi sektörü ise %217'lik bir artış göstermiştir. Buna göre, Tekirdağ'da sanayi sektörü, yarattığı GSYH bakımından, 2006-2014 aralığında en hızlı büyüyen sektör olarak öne

çıkılmaktadır. Sanayi sektöründeki bu büyüme ile birlikte, önemli ölçüde göç alan şehrin demografik yapısı değişmeye ve kamu yatırımları hızla artmaya başlamıştır. Bu yapısıyla Tekirdağ bugün Türkiye'nin ekonomik ve sosyal olarak en gelişmiş dokuz ili arasına girmiştir (TTO, 2015: 4). Ancak, Tekirdağ'da sanayileşmenin genelde düşük teknoloji ve düşük vasıflı endüstrilerde yoğunlaşması, yaratmış olduğu çevre tahribatı nedeniyle, tıkanma riski ile karşı karşıyadır. Bu durum, kentin gelecek sosyo-ekonomik gelişmesi için önemli bir tehdit olarak görülmektedir. Bu açıdan, Tekirdağ'ın gelecek sosyo-ekonomik kalkınma stratejisinin yüksek teknoloji, yüksek katma değerli, çevre ve doğa dostu ürünler üreterek, yurt dışı pazarlarına açılmak ve ulaşım yollarının kapasitesinin artırılarak, bir lojistik üssü haline gelmek şeklinde oluşturulması son derece önemlidir (TTO, 2015: 7). Bu stratejik hedeflere ulaşabilmek için, ayrıca kentin beşeri sermayesinin niteliğinin ve niceliğinin de artırılması gerekecektir. Konunun bu yönü, bölge üniversitelerine çok önemli bir misyon yüklemektedir.

Tablo 3. Tekirdağ ve Türkiye Temel İşgücü Göstergeleri, 2008-2013

Yıllar	İşgücüne Katılma Oranı		İşsizlik Oranı		İstihdam Oranı	
	Tekirdağ	Türkiye	Tekirdağ	Türkiye	Tekirdağ	Türkiye
2013	56,7	48,3	7,2	9	52,6	43,9
2012	55,5	47,6	7,1	8,4	51,6	43,6
2011	56,1	47,4	8,8	9,1	51,1	43,1
2010	55,1	46,5	9,6	11,1	49,8	41,3
2009	56,2	45,7	11,9	13,1	49,5	39,8
2008	57,3	44,9	9,1	10	52,1	40,4

Kaynak: TÜİK, Hanehalkı İşgücü Anketi Sonuçları 2008-2013

Tekirdağ'ın gelecek kalkınma stratejisi paralelinde Tablo 3'e bakıldığında, Tekirdağ'ın temel işgücü piyasası göstergelerinin de, Türkiye'nin geneline kıyasla, nispeten daha iyi seyrettiği açıkça görülmektedir. Örneğin, 2013 yılı verileri incelendiğinde, işgücüne katılma oranı Tekirdağ'da %56,7 iken, Türkiye'de %48,3; işsizlik oranı Tekirdağ'da %7,2 iken, Türkiye'de %9;

istihdam oranı ise, Tekirdağ'da %52,6; Türkiye'de %43,9 olarak gerçekleşmiştir (TÜİK, 2008-2013).

Tablo 4. TR21 Bölgesinin (Edirne, Kırklareli, Tekirdağ) Eğitim Durumlarına Göre İstihdam Oranları (2004-2013)

Yıllar	Okuma yazma bilmeyen	Lise altı eğitim	Lise ve dengi meslek okulu	Yükseköğretim
2013	1,59	55,78	25,29	17,34
2012	1,67	56,36	25,00	17,12
2011	2,06	58,86	24,05	15,03
2010	2,55	60,88	22,45	14,12
2009	2,15	57,96	24,87	15,21
2008	1,47	57,90	24,08	16,73
2007	1,71	61,33	24,38	12,38
2006	2,48	61,90	24,00	11,62
2005	3,40	59,36	25,52	11,72
2004	2,92	64,20	23,15	9,73

Kaynak: TÜİK, Hanehalkı İşgücü İstatistikleri, 2004-2013

Beşeri sermayenin artırılmasında eğitimin, özellikle yüksek eğitimin, yeri ve önemi yadsınamaz bir gerçektir. Tablo 4'e bakarak, TR21 bölgesinde, lise altı eğitilmişlerin ve lise dengi eğitilmişlerin istihdam oranlarındaki baskınlığının devam ettiği görülmektedir. Ancak, lise altı eğitilmişlerin ve okuma yazma bilmeyenlerin istihdamdaki payı yıllar itibariyle düşüş gösterirken, lise ve dengi okullar ile yüksek öğrenimlilerin istihdamında yıllar itibariyle artış göstermektedir. 2004-2013 yılları arasındaki lise altı eğitilmişlerde görülen yaklaşık %11'lik istihdam daralmasının, büyük oranda yaklaşık %8'lik artış gösteren yüksek eğitilmiş istihdamı ile ikame edildiği izlenmektedir. Yüksek eğitilmiş istihdam oranındaki artış son derece önemlidir ve bir yönü ile bölgeye Trakya Üniversitesi'nin yanı

sıra, 2006 sonrasında kurulan NKÜ ve Kırklareli Üniversitesi'nin pozitif etkilerinin olduğu söylenebilir. Ancak, bölge üniversitelerinin bölge istihdamına olan net katkılarını ve işverenlerinin bölge üniversite mezunlarının istihdam etme eğilimlerini tam olarak anlamak için, bölgeye özgü detaylı bir işgücü piyasası araştırmasının yürütülmesi gerekmektedir.

Tablo 5. Yıllar İtibariyle Akademik Personel Sayıları (2012-2015)

	2012	2013	2014	2015
Profesör	68	85	94	102
Doçent	50	73	82	98
Yrd. Doçent	221	238	278	280
Öğr. Görevlisi	183	212	206	204
Okutman	53	58	57	60
Araştırma Gör.	178	235	222	230
Uzman	19	18	16	16
Toplam	772	919	955	990

Kaynak: NKÜ, 2016: 18

Konuya Tekirdağ özelinden bakacak olursak, NKÜ kentin gelecek bölgesel kalkınma stratejisi açısından, gerekli olan beşeri sermayenin geliştirilip güçlendirilmesi hedefinde, bölgesel kalkınma kutbu olan sektör ve endüstrilerin tamamlayıcısı ve destekleyicisi olarak, kentin en önemli aktörlerinden biri olduğu görülmektedir. Üniversitenin beşeri sermaye artışına sağladığı katkının yanı sıra, bölgeye nitelikli akademik iç göçü çekerek, işgücü arzına da önemli katkılar yapmaktadır. Bu açıdan, Tablo 5’de görüldüğü gibi, NKÜ’deki çalışan akademik insan gücü sayısı her yıl artış göstererek, 2015 yılı itibariyle 990’a, çeşitli kademelerde çalışan idari personel sayısı da 2015 yılı itibariyle 489’a yükselmiştir (NKÜ, 2016: 10-18).

Tablo 6. Dönemler İtibariyle Öğrenci Sayıları (2012-2016)

	2012-213	2013-2014	2014-2015	2015-2016
Fakülteler	5.711	6.954	8.198	9.450
Yüksek Okullar	348	456	523	617
Enstitüler	1.113	1.766	2.086	2.454
Mes. Yük. Ok.	15.536	17.036	18.196	19.434
Toplam	22.708	26.212	29.003	31.955

Kaynak: NKÜ, 2016: 23

Tablo 6’da gösterildiği gibi, 2015-2016 eğitim öğretim yılında öğrenci sayısı ise, toplamda 31.955 olarak gerçekleşmiştir (NKÜ, 2016: 23). Şüphesiz üniversitenin gerek istihdam ettiği çalışanları, gerekse öğrencilerinin bölgesel kalkınma üzerinde doğrudan, dolaylı ve uyarılmış etkileri büyük önem taşımaktadır.

Tablo 7. Kurumsal, Ulusal ve Uluslararası Proje ve TEKNOPARK’ta Faaliyet Gösteren Firma Sayıları

Sayı	Faaliyetler	2015 yılsonu tahmini	2016 hedefi
1	Ulusal Proje Sayısı	201	241
2	Uluslararası Proje Sayısı	9	10
3	Kurumsal Proje Sayısı	184	220
4	Kabul edilen SANTEZ Proje Sayısı	2	4
5	Teknoloji Transfer Ofisi İle Gelişen Proje Sayısı	10	15
6	TEKNOPARK’ta Yer Alan Firma Sayısı	91	131

Kaynak: NKÜ, 2016: 38-44

NKÜ’nün kente gerekli olan beşeri sermayenin geliştirilip güçlendirilmesi için, bölgesel kalkınma kutbu olan sektör ve endüstrilerin tamamlayıcısı ve destekleyicisi olarak, dahil olduğu çeşitli projeler de bulunmaktadır. Tablo 7’de

NKÜ'nün kurumsal, ulusal ve uluslararası projelerin yanı sıra, TEKNOPARK'ta faaliyet gösteren firma sayıları gösterilmiştir. 2015 yılında 263 BAP Projesi, 26 TÜBİTAK, 3 TAGEM, 4 SANTEZ, 2 Avrupa Birliği, 3 Kalkınma Ajansı olmak üzere toplam 302 projenin tüm işlemleri tamamlanmıştır (NKÜ, 2015: 5). Önceki yıllardan devam etmekte olan 22 TÜBİTAK projesine, 2015 yılında 10 proje daha eklenerek, toplam 32 projenin işlemleri yapılmıştır (NKÜ, 2015: 7).

NKÜ'de yürütülen bu projeler ile hem ulusal, hem de bölgesel kalkınma destekleniyorken, TEKNOPARK'ta faaliyet gösteren firmalara, teknoloji alanındaki rekabet edebilirliği ve yenilikçiliği geliştirmek için yüksek nitelikli ofis alanları ve destek hizmetleri sunulmaktadır. Tablo 7'de de gösterildiği gibi, 2015 yılında TEKNOPARK'ta daha çok bilişim, yazılım, AR-GE, eğitim danışmanlık ve çeşitli imalat alanlarında faaliyet gösteren 91 firma sayısının 2016 yılında 131'e çıkarılması hedeflenmektedir. Ayrıca, bir üniversite-sanayi işbirliği platformu olan NKÜTEK ile Üniversite-Sanayi İşbirliğini en üst düzeye çıkarılarak, ileri teknoloji kullanan veya üreten şirketlerin kurulmasının ve büyümesinin desteklenmesi ve aynı zamanda, kaynakların daha etkin ve verimli kullanılmasının sağlanması amaçlanmaktadır. Teknoloji Transfer Ofisi'nde, kapsam altındaki firmalara AR-GE ve yazılım geliştirme için finansman ve risk sermayesi sağlamanın yanı sıra, firmaların geliştirdikleri yeni ürünlerin ve üretim yöntemlerinin fikri mülkiyet hakkı ve patent, marka tescil, test ve kalibrasyonuna yönelik eğitim ve destekler de verilmektedir. TEKMER ise, Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı'nın (KOSGEB) koordinasyonu altında üniversiteler ile KOBİ'leri AR-GE çalışmaları için bir araya getiren ortak bir platform olarak faaliyet göstermektedir (<http://www.nkuteknopark.com.tr>). NKÜ tarafından desteklenen bu AR-GE faaliyetlerinin, bölge ekonomisinde yerel işletmelerin beklentilerini karşılayarak ve yüksek beşeri sermaye talep eden işler yaratarak, yerel ekonomi içinde yayılmaları ve yenilikleri teşvik etmesi beklenmektedir. Bu açıdan NKÜ, sanayi gibi yüksek katma değer üreten sektörlerin bulunduğu Tekirdağ'da faaliyet gösteren işletme ve kuruluşlarla yaptığı işbirliği nispetinde, kentin ve bölgenin ekonomik kalkınmasında önemli aktörlerden biri olmaya adaydır. Yeni açılan üniversiteler bağlamında bakıldığında ise,

NKÜ'nün bölgesel ekonomik kalkınmadaki etkinliği ve rolüyle ilgili performansı nispi olarak diğer yeni açılan üniversitelerden daha iyi gözükmetedir.

2.1.2.İç Göç Hareketleri Açısından

İstanbul'un etki alanı içerisinde yer alan ve bu nedenle sanayileşme açısından bir çekim noktası olan Tekirdağ, NKÜ ile birlikte, nüfus hareketleri için de yeni çekim merkezi haline gelmiştir (KB, 2013: 56). Bazı nitelikli çalışanların Tekirdağ'da yerleşik olmak yerine İstanbul'dan gidip gelmeyi tercih ettikleri bilinmektedir. Ancak yine de, gerek sanayileşme, gerekse NKÜ istihdam olanakları ve öğrenci potansiyeli Tekirdağ'daki nitelikli iç göçü desteklemektedir (İzmen ve Özbay Daş, 2015: 6). Göçler sadece itici ve çekici faktörlerle açıklanamasa da, sosyal ve ekonomik değişkenler Tekirdağ üzerine olan bu teoriyi destekler niteliktedir.

Üniversite'ye odaklanıldığında, İzmen ve Özbay Daş'ın (2015) çalışmaları NKÜ'nün gerek nitelikli göç çekmesi, gerekse bölgenin kalkınmasına olan katkısının bireyler açısından nasıl görüldüğünün anlaşılmasına olanak sağlamaktadır. Kentin iş insanlarıyla yapılmış "Ekonomik Performans Değerlendirme Anketi" sonuçları NKÜ'nün kentle güçlü bir ilişki kurduğunu göstermektedir (İzmen ve Özbay Daş, 2015: 97). Gençlerle gerçekleştirilmiş olan anketin katılımcılarının çoğu çeşitli bölümlerde okuyan NKÜ öğrencileridir (İzmen ve Özbay Daş, 2015: 126). Bu nedenle anket sonuçları, NKÜ öğrencilerinin subjektif değerlendirmelerini göstermektedir. Ankete katılımcıların %80'i Tekirdağ'a okumak amacıyla başka bir şehirden gelmiştir. Doğma büyüme Tekirdağlı olanların sayısı ise, %15 ile oldukça sınırlı bir düzeydedir (İzmen ve Özbay Daş, 2015: 128).

Tablo.8 Tekirdağ Nüfus ve Göç İstatistikleri (1975-2015)

Dönem	Türkiye Nüfusu	Tekirdağ Nüfusu	Türkiye Nüfusuna Oranı	Aldığı Göç	Verdiği Göç	Net Göç	Net Göç Hızı (%)
2014-2015	78 741 053	906 732	1,2	52 994	31 266	21 728	24,3
2012-2013	76 667 864	874 475	1,1	45 313	31 681	13 632	15,7
2011-2012	75 627 384	852 321	1,1	42 155	28 042	14 113	16,7
2010-2011	74 724 269	829 873	1,1	42 265	28 620	13 645	16,6
2009-2010	73 722 988	798 109	1,1	41 307	29 433	11 874	15,0
2008-2009	72 561 312	783 310	1,1	37 655	29 066	8 589	11,0
2007-2008	71 517 100	770 772	1,1	47 534	22 373	25 161	33,2
1995-2000	60 752 995	555 916	0,9	88 618	37 283	51 335	96,8
1985-1990	49 986 117	392 512	0,8	49 734	31 827	17 907	46,7
1980-1985	44 078 033	335 542	0,8	31 066	27 628	3 438	10,3
1975-1980	38 395 730	296 239	0,8	28 421	23 572	4 849	16,5

Kaynak: TÜİK, ADNKS Sonuçları

Genel olarak bakıldığında, 1995–2000 yılları arasında en çok göç almış ilk üç il İstanbul, Ankara ve İzmir olsa da, net göç hızına göre, en fazla göç alan iller sırası ile Tekirdağ, Muğla ve Antalya’dır. Bu illerin istihdam oranları nüfus sayımına göre, Türkiye ortalamasından 5 ila 12 puan yüksek çıkmıştır ve bu nedenle bu şehirlerden dışarıya göçün az olduğu ve dışarıdan göç aldıkları sonucuna varılabilir (Bahar ve Bingöl, 2010: 48). Tekirdağ, göç alan bir şehirdir; 1965-2013 yılları arasında Türkiye’de nüfus 2,4 katına çıkarken, Tekirdağ’da bu artış 3 katı olarak gerçekleşmiştir. (İzmen ve Özbay Daş, 2015: 34). Tablo 8’e bakarak, Tekirdağ nüfusunun yıllara göre düzenli olarak artış gösterdiği izlenmekte ve 2015 yılı itibariyle Tekirdağ nüfusu Türkiye nüfusunun %1,2’sini oluşturmaktadır. Şüphesiz bu nüfus artışında, Tekirdağ’daki sanayileşen ekonomik yapı ve NKÜ’nün iç göç açısından bir çekim merkezi oluşturmasının rolü büyüktür. Ayrıca tabloda Tekirdağ’daki net göç hızının daima pozitif yönde değiştiği de izlenmektedir. Özellikle 2008 sonrası dönemde, NKÜ’nün de etkisiyle göç hızı her yıl lineer bir biçimde artış

göstermiştir. Örneğin 2008-2009 dönemi göç hızı %11 iken, her yıl bir artış kaydederek, 2014-2015 döneminde %24,3'e ulaşmıştır. İzmen ve Özbay Daş'ın (2015) çalışmasında, Tekirdağ nüfusunun yaş gruplarına göre dağılımına bakıldığında, aldığı ekonomik nedenli göçlerden dolayı, Türkiye'nin genel ortalamasından farklı olduğu görülmektedir, Türkiye'de 0-14 yaş arası nüfusun toplam nüfus içindeki oranı 2009-2012 döneminde %25,5 iken, bu oran Tekirdağ'da %21,6'dır. 15-65 yaş arasındaki çalışma çağındaki nüfusun oranı Türkiye genelinde %67,3 iken, Tekirdağ'da bu oran 71,2'dir. Bu sonuçlar aynı zamanda itici çekici güçler teorisiyle de açıklanabilir.

Tekirdağ'daki istihdam olanakları çekici faktörler olarak, bireylerin Tekirdağ'a göç etmeleri nedenlerinden biridir. Anket sonuçlarına göre, her ne kadar NKÜ, şehrin çekim merkezi olmasına destek sağlasa da, öğrencilerin yalnız dörtte biri Tekirdağ'da kalmayı düşünmektedir, katılımcıların %54'ü şehirde kalmak istememektedir. Tekirdağ'da kalmak isteyenlerin açıklamalarına bakıldığında, %35'i kentin huzurlu, rahat, gelişime açık ve güzel bir şehir olduğundan dolayı tercih etmektedir, %27'si akademik kariyer nedeniyle Tekirdağ'da kalmak isterken, %23'ü iş olanaklarının gelişmiş olmasından ötürü Tekirdağ'ı tercih edeceklerini belirtmişlerdir (İzmen ve Özbay Daş, 2015: 129). Tekirdağ özelinde gelişme konusuna odaklanıldığında, şehrin gelişimini hızlandırmak için katılımcıların %28,1'i NKÜ'nün geliştirilmesi gerektiğini belirtmiştir. İş insanları anketinde de benzer bir sonuçla karşılaşmıştır. Ankette, üniversitenin geliştirilmesi, şehrin gelişmesi için yapılması gerekenler arasında ilk sırada belirtilmiş (İzmen ve Özbay Daş, 2015: 142).

SONUÇ YERİNE

Üniversitelerin kuruldukları bölgenin kalkınmasına ne denli önemli katkılar sunduğu yukarıda detaylı şekilde açıklanmıştır. Bu çalışmada, henüz 2006 yılında kurulmuş olmasına rağmen, NKÜ Tekirdağ'ın ekonomik kalkınmasındaki tamamlayıcı rolü ile akademik personel ve öğrenci hareketliliği bağlamında bir çekim merkezi oluşturması bakımından nispi olarak daha iyi bir performans sergilediği TÜİK ve NKÜ'den elde edilen takım ikincil verilerle açıklanmaya çalışılmıştır. Genel olarak bakıldığında, 1980

sonrası dönemde Tekirdağ ekonomisi, sanayi yatırımları için bir çekim merkezi haline gelmiş ve son olarak Tekirdağ'ın Türkiye GSYH'si içindeki payı %1,45'e kadar çıkmıştır. Ayrıca Tekirdağ'ın temel işgücü piyasası göstergeleri de, Türkiye ortalamasının üzerinde seyretmektedir. Son yıllarda Trakya Bölgesi'nde (TR21) yüksek öğrenimli istihdamının da artış trendinde olduğu gözlenmektedir. Bununla birlikte, NKÜ'nün bölgenin beşeri sermayesine sağladığı katkıyı net olarak ölçecek bir veri olmasa da, NKÜ bölgeye nitelikli akademik göç ve her yıl artan sayıda öğrenci çekerek, bölgenin beşeri sermayesine önemli bir katkı sağlamaktadır. Bütün bunlar birlikte düşünüldüğünde, NKÜ'nün nüfus hareketleri bakımından bölgede yeni bir çekici güç oluşturduğunu söyleyebiliriz. Ayrıca, bu çalışmada derlenen bulgular, bölgenin büyüme kutbunu oluşturan sürükleyici sektör niteliğindeki sanayi sektörünün Tekirdağ'da yoğunlaşmasının, NKÜ'nün bölgesel kalkınmadaki tamamlayıcı rolünü oldukça kolaylaştırdığını göstermektedir. Bu çerçevede, NKÜ'nün bölgesel kalkınmadaki rolünün gelecekte de artarak devam etmesi için sonuç yerine bazı öneriler getirmenin daha uygun olacağı düşünülmüştür. Yukarıda detaylandırılan bütün bu katkılarının yanında, NKÜ'nün Trakya Bölgesi ve Tekirdağ özelinde bölgesel kalkınmayı daha fazla destekleyebilmesi için:

- Üniversite-Sanayi işbirliğinin alanlarının ve derinliğinin artırılarak, devam ettirilmesi tüm paydaşlar için son derece önemlidir. Bu çerçevede akademisyenler, öğrenciler ve sanayi işletmeleri (özellikle KOBİ'ler) arasında değişim programları teşvik edilmelidir. Ayrıca, bölgedeki işletmelerin NKÜ mezunlarını istihdam etmeleri teşvik edilmeli ve işletmeler bunun faydalarıyla ilgili bilinçlendirilmelidir. Bununla birlikte, akademisyenlerin sektörlere yönelik araştırma ve danışmanlık faaliyetleri daha fazla özendirilip desteklenmeli ve diğer alanlarda gelecek işbirliklerine öncülük etmek için üniversite ve özel sektör arasındaki yeni bağlantı alanları kurulmalıdır. Böylece işletmelerin, akademisyen ve öğrenciler vasıtasıyla üniversitenin bilgi varlıklarını keşfetmesi de sağlanacaktır.
- Araştırma ve teknoloji merkezleri Avrupa'daki modellerde olduğu gibi belirli bir teknolojiye odaklanarak, iş ve araştırma yeniliği için

kritik bir yapı oluşturmaktadır. Ayrıca bu merkezler, genellikle araştırma ve teknoloji ticaretini birbirine bağlayan iş odaklı kapasite ve kabiliyet oluşturmak için ulus ötesi bir altyapı sunmakta ve hem kurulu teknoloji alanları, hem de yeni gelişen teknolojiler yoluyla yeni teknolojilerin kullanılmasına odaklanmaktadır (EU, 2011: 14). Bu anlamda, endüstrinin desteklenmesi, altyapının iyileştirilmesi, işgücü piyasalarının geliştirilmesi ve bölgesel endüstrinin sektörel uzmanlıkları ile NKÜ'nün araştırma uzmanlığının örtüştüğü alanlarda yenilik faaliyetleri için kurulmuş olan TEKNO PARK, NKÜTEK, Teknoloji Transfer Ofisi ve TEKMER gibi merkezlerin iş yaratma odaklı kapasite ve kabiliyetleri artırılmalıdır.

- NKÜ'de bölgedeki işletmelerin ihtiyaçlarına uygun eğitim programlarının tasarlanması ve yapılandırılması, bölge ekonomisi üzerinde önemli bir etkiye sahip olabilir. Ancak bu, uzaktan eğitim, yerinde öğretim, modüler program tasarımları, yeni akreditasyon yaklaşımları ve eğitim programlarının tasarımı ve sunumunda özel sektörün daha iyi kullanılması gibi geleneksel araçların ötesine geçilmesini gerektirmektedir. Ayrıca, bölge ihtiyaçlarına uygun vasıfta işgücünü geliştirmek için iyi bir işgücü piyasası araştırması yapılması ve gelecekteki beceri ihtiyaçlarının tahmin edilmesi ve işverenlerin NKÜ mezunlarını istihdam etme eğilimlerinin bilinmesi gerekmektedir. Şüphesiz ki bu, kamu sektörü tarafından desteklenen üniversiteler, işverenler ve diğer öğrenme organizasyonları arasında güçlü bir ortaklığın geliştirilmesini gerekli kılmaktadır (EU, 2011: 23). Bu açıdan, Tekirdağ'da sanayinin yüksek teknolojili, yüksek katma değerli, çevre ve doğa dostu üretime dönüştürülmesi ve Tekirdağ'ın ulaştırma kapasitesinin artırılarak, bir lojistik üssü olması stratejisi çerçevesinde, NKÜ'de bu stratejiye uygun beşeri sermayeye yatırımı için gerekli eğitim programlarının tasarlanması ve yapılandırılması ile üniversitenin tamamlayıcı rolünü daha fazla ön plana çıkarabilir.
- NKÜ'de mezun ağı kurularak, eski öğrencileri bölgeye geri çekme konusunda çalışmalar yapılabilir.

- Sosyo-kültürel anlamda doğa ve hayvanlarla yaşam duyarlılığını destekleyen çalışmalar yapılabilir.
- Avrupa Gönüllü Hizmeti gibi, Erasmus+ kapsamında, tüm bölgenin belli kriterlere sahip yaşayanlarının katılabileceği projelerin aktif tanıtımı yapılabilir.
- Fakültelerinin akademik çalışma ve eğitimin yanı sıra, kendi uzmanlık alanlarıyla ilgili olarak içinde bulunduğu çevreye dönük katkıları ve destekleri arttırılabilir (Peyzaj Mimarlığı'ndan çevre düzenleme desteği, Veterinerlik Fakültesi'nden sokak hayvanları ve barınaklar için hizmet desteği gibi).
- Bölgeye yönelik sosyal sorumluluk projelerinin arttırılması ve bunu yaparken, öğrenci kulüplerinden de destek alarak, öğrencilerin gönüllülük faaliyetlerine katılımları desteklenebilir (Gönüllülük ve Hareketlilik, Ulusal Gençlik ve Spor Politika Belgesinin temel politika alanlarından birisidir. Bu başlık çerçevesinde gençlerin gönüllülük faaliyetlerine katılımlarının arttırılması ve gönüllü olma önündeki engellerin kaldırılması bir politika olarak kabul edilmiştir).

KAYNAKÇA

Abel, J. R. and Deitzp, R., (2011), “The Role of Colleges and Universities in Building Local Human Capital”, Current Issues in Economics and Finance, Vol: 17, No: 6, ss.1-7, www.newyorkfed.org/research/current_issues, (Erişim:21.11.2016)

Arslan, K., 2005 “Bölgesel Kalkınma Farklılıklarının Giderilmesinde Etkin Bir Araç: Bölgesel Planlama ve Bölgesel Kalkınma Ajansları”, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Yıl:4 Sayı:7, ss.275-294

Bahar, O. ve Korkmaz Bingöl, F., (2010), “Türkiye’de İç Göç Hareketlerinin İstihdam ve İşgücü Piyasalarına Etkileri”, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt:15, Sayı:2, ss.43-61

Çalışkan, Ş. ve Meçik, O., (2013), “Üniversitelerin Yerel Ekonomiye Katkıları”, V. Yerel Ekonomiler Kongresi, Manisa

Çatalbaş, N., (2007), “Üniversite-Yerel Ekonomi İlişkisinde Kutuplaşma Teorisi İyi Bir Model Olabilir Mi?”, Selçuk Üniversitesi Karaman İİBF Dergisi, Yerel Ekonomiler Özel Sayısı, ss.90-101

Çayın, M. ve Yapraklı, S., (2014), “Üniversitelerin Yerel Gelir ve İstihdam Üzerindeki Etkileri: Batman Üniversitesi Üzerine Bir Uygulama” C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt 15, Sayı 2, ss. 155-172.

Çelik, F., (2005), “İç Göçler: Teorik Bir Analiz”, Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 14, Sayı 2, ss.167-184

Dalğar, H., Tunç, H. ve Kaya, M., (2009), “Bölgesel Kalkınmada Yükseköğretim Kurumlarının Rolü ve Bucak Örneği”, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Yıl: 1 Sayı: 1, ss. 39-50

Demireli, C. ve Taşkın, E., (2013), “Üniversite Öğrencilerinin Buldukları Şehre Ekonomik Katkıları: Kütahya İl Merkezi Örneği”, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı 37, ss.321-328.

Ergün, E., (2003), “Bolvadin Meslek Yüksekokulu’nun Bolvadin’in sosyo-Kültürel Yapısına ve Ekonomisine Katkıları”, Afyon Kocatepe Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, 5(1), ss.63–78.

Eser, K. ve Ekiz Gökmen, Ç., (2009), “Beşeri Sermayenin Ekonomik Gelişme Üzerindeki Etkileri: Dünya Deneyimi ve Türkiye Üzerine Gözlemler”, Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi, Cilt 1, Sayı 2, ss.41–56.

European Union, (2011), Connecting Universities to Regional Growth: A Practical Guide

Güler, M. ve Turan, M., (2013), “Trakya Bölgesi'nin Kentleşmesinde Sanayileşme ve Demografi İlişkisi,” Çağdaş Yerel Yönetimler, Cilt 22, Sayı 2, ss. 17-43

Han, E. ve Kaya A. A., (2006), Kalkınma Ekonomisi - Teori ve Politika, 5. Baskı, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara

Hyclak, T., Johnes, G. and Thornton, R., (2012), Fundamentals of Labor Economics, Second Edition, Cengage Learning, USA

Halkier, H., “Regional Development Agencies and Multilevel Governance: European Perspectives”, Bölgesel Kalkınma ve Yönetişim Sempozyumu, TEPAV, 7–8 Eylül 2006, ss.3-15

İzmen, E. Ü. ve Özbay Daş, Z., (2015), Bölgesel Kalkınma Dinamikleri: Tekirdağ İçin Plansız Sanayileşme Tuzakından Çıkış Stratejileri ve 2023 Senaryoları, Trakya Kalkınma Ajansı Yayını

Kalkınma Bakanlığı, (2013), İllerin ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması (SEGE-2011), Ankara

Koç, A., (2013), “Beşeri Sermaye ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Yatay Kesit Analizi ile AB Ülkeleri Üzerine Bir Değerlendirme”, Maliye Dergisi, Sayı:165, ss.241-258

Lucas, R. (1988); “On the Mechanics of Economic Development”, Journal of Monetary Economics, 22 (1), ss. 3-42

Namık Kemal Üniversitesi, (2015), Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi, 2015 Yılı Faaliyet Raporu

Namık Kemal Üniversitesi, (2016), 2016 Mali Yılı Performans Programı

Stimson, R. J., Stough, R. R. and Roberts, B. H., (2006), Regional Economic Development Analysis and Planning Strategy, Springer Verlag: Berlin and Heidelberg. Ch. 1, 2

Szajnowska-Wysocka, A., (2009), “Theories of Regional and Local Development – Abridged Review”, Bulletin of Geography, Socio-economic Series NO. 12, ss.75-90

Öztürk, S., Torun, İ. ve Özkök, Y., (2011), “Anadolu’da Kurulan Üniversitelerin İllerin Sosyo-Ekonomik Yapılarına Katkıları”, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt: 8, Sayı: 16, ss.145-158

Özyakışır, D., (2011), “Beşeri Sermayenin Ekonomik Kalkınma Sürecindeki Rolü: Teorik Bir Değerlendirme”, Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, (6:1) ss.46-71

Sankır, H. ve Demir Gürdal, A., (2014), “Bülent Ecevit Üniversitesi’nin Zonguldak’a Etkileri ve Kentin Üniversite Algısı”, Yükseköğretim ve Bilim Dergisi, Cilt: 4, Sayı: 2, ss.90-98

Tekirdağ Ticaret ve Sanayi Odası, (2015), Tekirdağ Ekonomisindeki Gelişmeler Araştırma Raporu, Tekirdağ

Telli Üçler, Y., (2014), “Bölgesel Kalkınmada Üniversite-Sanayi İşbirliği’nin Sanayiye, Devlete ve Üniversiteye Yararları: Konya İli Özelinde Bir Araştırma”, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 41. Sayı, ss. 107-120.

Tekin, A., “Küreselleşen Dünyada Bölgesel Kalkınma Dinamikleri, Kamu Politikaları ve Bölgesel Kalkınma Ajansları”, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı: 29 Ağustos 2011, ss.37-48

TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları

TÜİK, İl Bazında Gayrisafi Yurtiçi Hasıla, 2004-2014

TÜİK, İşgücü İstatistikleri İl Düzeyinde Temel Göstergeleri, 2004-2013

TÜİK, Hanehalkı İşgücü Anketi Sonuçları 2008-2013

Yardımcı, A. ve Bilgehan Müftüoğlu, E., (2015), “Üniversite Sanayi İşbirliğine Sanayi Kesiminin Bakışı”, Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, Cilt 70, No. 4, ss.815-838

Yıldız, E. ve Talih, D., (2011), “Üniversitelerin Kalkınmadaki Rolü: Babaeski Meslek Yüksekokulu Örneği”, Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, (6:2), ss.269-287

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ'NİN EDİRNE İLİNİN SOSYO-EKONOMİK GELİŞİMİNE KATKISI

Meltem OKUR DİNÇSOY*

F. Dila TAŞDEMİR**

ÖZET

Üniversiteler bölgesel ekonomi ve bölgesel kalkınmada çok önemli rol oynarlar ve içinde buldukları ile önemli katkılar sağlarlar. Özellikle 2000 yılından sonra tüm şehirlerde en az bir üniversitenin faaliyete geçmeye başlamasıyla bölgelerarası öğrenci mobilizasyonu sağlanmaya başlamıştır. Öğrenci mobilizasyonu bölge/kent ekonomisinin canlanmasına ve emek piyasasının da gelişmesine olanak sağlamaktadır. Trakya Üniversitesi (TÜ) de 47.000'e yaklaşan öğrenci sayısı ile Edirne'nin kalkınmasında önemli bir fonksiyona sahiptir. Edirne'nin nüfusu ile TÜ öğrenci sayısı oranlandığında yaklaşık olarak şehirdeki her 9 kişiden 1'i üniversite öğrencisidir. Edirne nüfusunun yaklaşık %0,8'i TÜ çalışanıdır ve bu sayı şehirdeki toplam kamu personelinin yaklaşık %20'sini oluşturmaktadır. Son yıllarda, hizmetler sektörü Edirne'nin toplam Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (GSYH) büyüklüğünün yaklaşık %50'sini oluşturmaktadır. Bu sektörün gelişiminde TÜ'nün öğrenci ve personel potansiyelinin etkisi çok büyüktür. Ayrıca, şehirdeki ekonomik faaliyetlerin bir göstergesi olarak, Edirne'nin gelir ve kurumlar vergisi mükellef sayısında bir miktar azalma olmasına rağmen vergi gelirlerinde bir artış tespit edilmiştir. Sonuç olarak, Edirne'nin sosyo-ekonomik gelişiminde, özellikle hizmetler sektörünün gelişiminde, TÜ'nün öğrenci ve personel potansiyeli büyük bir etkiye sahiptir ve bu etkinin ilerleyen yıllarda da önemini koruyacağı görülmektedir.

* Yrd.Doç.Dr. Trakya Üniversitesi, İktisat Bölümü, meltemokurdincsoy@trakya.edu.tr

** Trakya Üniversitesi, İktisat, Doktora Öğrencisi, dilatopgul@gmail.com

1. GİRİŞ

Günümüzde, bölgesel ve kırsal kalkınma stratejileri, bölgesel iş birlikleri, yerelleşme, bölgesel rekabet edilebilirlik ve sürdürülebilir kalkınma gibi çalışmaların önemi ve sayısı artmaktadır (Okur Dinçsoy, Dinçsoy ve Tasdemir, 2016: 66-67). Bu bağlamda, üniversiteler bilinen asli fonksiyonlarının yanında bölgesel ekonomi ve bölgesel kalkınma açısından oldukça önemli bir role sahiptir. Ayrıca ekonomik kalkınmada hem arz hem de talep yaratma fonksiyonlarından dolayı buldukları ile önemli oranda katkı sağlarlar. Üniversiteler yerel ekonominin bir sosyal kurumudur ve bu kurum akademik ve idari personel, öğrenciler ve tüzel kişiliği ile ilin ekonomisini etkilediği gibi ilin sosyal, kültürel, siyasal, bilimsel ve fiziki çevresiyle de etkileşim içerisinde. Bu bağlamda TÜ, Edirne İlinin sosyo-ekonomik ve bölgesel gelişiminde önemli rol oynamaktadır.

Bu çalışmada, yerel yönetimler, yöre halkı, araştırma yapmak isteyen akademisyenler, yatırım yapmak isteyen girişimciler ve öğrenciler için üniversite ve şehir hakkında faydalı bilgiler sunulmaya çalışılmıştır. Dünyada ve ülkemizde hızla gelişen ve sayısı artan üniversiteler, buldukları bölgelerin ekonomik ve sosyal gelişmişlik düzeyini artırma aracı olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu yüzden, ilk olarak konu ile ilgili literatür çalışmalarına yer verilmiştir. Daha sonraki bölümde, Edirne İli için nüfus ve nüfusun cinsiyete göre dağılımı, hane halkı harcamaları, vergi türü bazında mükellef sayıları, potansiyel mükellef sayısı ve genel bütçe vergi gelirleri başlıkları altında analizler verilmiştir. TÜ Edirne İlinin hem ekonomisinin hem de demografik yapısının önemli bir parçasıdır ve açıklanan birçok resmi ikincil veri kaynaklarının içinde yer almaktadır. Bu bakımdan, akademik personel, idari personel ve öğrenci sayıları verilerek üniversitenin Edirne'nin nüfus yapısı ve ekonomisi bakımından önemi ortaya konulmaya çalışılmıştır. Çalışmanın üçüncü kısmında da Trakya Üniversitesi'nin Edirne'nin sosyo-ekonomik gelişimine katkısının GSYİH rakamları sektörel düzeyde verilmiştir. Diğer taraftan, hizmetler sektörünün gelişiminde TÜ'nün etkisini gösterebilmek için Edirne'deki işyeri sayısı, esnaf sayısı, kamu personel sayıları ve TÜ personel sayıları ile bu sayıların nüfusa oranı analiz edilmiştir. Ortaya konan verilerle çalışmanın sonuç kısmı ile bölge ekonomisinin gelişimine katkı sağlayacak değerlendirme ve fikirlere yer verilmeye çalışılmıştır.

2. LİTERATÜR ÖZETİ

Literatür incelendiğinde; ulusal yayınlarda daha çok üniversite öğrencilerinin yaptıkları harcamaları inceleyerek buldukları ile ekonomik katkıları vurgulanırken, uluslararası yayınlarda üniversitelerin buldukları yerlerde üstlendikleri roller ifade edilerek, üniversitelerin sosyal ve kültürel açıdan oldukça geniş bir perspektifte katkı sağladığı ve üniversitelerin faaliyetlerinin günlük yaşamın her yönüne girdiği gözlenmiştir.

Üniversite-yerel ekonomi ilişkisinde kutuplaşma teorisinin iyi bir model olup olmadığını inceleyen Çatalbaş (2007) üniversitelerin yeni açılan fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokullarının ilçe veya küçük yerleşim merkezlerine dağınık bir şekilde kurulması yerine, mümkün olduğunca aynı şehirde veya bir arada olması gerektiğine değinmiştir.

Gönen Üniversitesi öğrencilerinin harcamalarını ve bölge ekonomisine katkılarını incelemek amaçlı öğrencilere anket uygulayan Kaşlı ve Serel (2008) üniversitelerin bölgesel ekonomik gelişmeye katkılarının yadsınamayacak kadar büyük olduğunu ve aslında sadece öğrenci harcamalarının değil aynı zamanda kongre, panel, sempozyum, öğrenci veli ziyaretlerinin de ekonomik gelişmeye önemli artırlarının olduğunu saptamış ve dolayısıyla da üniversitelerin bölge ekonomilerine katkılarının aslında ölçülebilenin üzerinde olduğunu ifade etmişlerdir.

Altuntaş ve Erilli (2015) Cumhuriyet üniversitesinin Sivas İli ekonomisine katkılarını üniversite öğrencilerine anket uygulayarak incelemişler, Cumhuriyet Üniversitesi'nin Sivas İli ekonomisine 2014 yılında 549.248.455 TL katkısı olduğunu hesaplamışlardır. Bu değer Sivas İli ekonomisine oldukça önemli bir katkı sağladığını vurgulayarak benzer şekilde diğer üniversitelerinde buldukları ile katkılarının yaklaşık sonuçlar vereceğini düşünüp, üniversitelerin yerel ekonomiye katkılarının önemini ifade etmişlerdir.

Atatürk Üniversitesi öğrenci harcamalarını analiz ederek, Erzurum İli ekonomisine katkısını inceleyen Selçuk (2012) öğrenci harcamalarını dokuz başlık altında ele almış, en çok harcama yapılan kalemin %15,7 ile barınma olduğunu, bunu %15 ile yeme-içme harcama grubunun takip ettiğini ve en az

harcamanın ise %7,3 ile sportif aktivite olduğunu saptamıştır. Ayrıca 2012 yılında Atatürk Üniversitesi öğrencilerinin Erzurum İli ekonomisine yaklaşık bir yılda 186,3 milyon TL katkı sağladığı belirtilmiştir.

Muş Alparslan Üniversitesi'nin yerel ekonomiye katkısını inceleyen Çayın ve Özer (2015), 500 öğrenciye anket uygulamış ve adı geçen üniversitenin öğrencilerinin 2010-2011 eğitim-öğretim yılında 15.079.424 TL harcama yaptığını saptamışlardır. Bununla birlikte üniversite bünyesinde çalışan idari ve akademik personel, diğer işçilere verilen maaş, ek ders ücretleri ve yolluk gibi ödemelerin de Muş İli ekonomisine katkı sağladığını ifade etmişlerdir. Üniversitenin Muş İli ekonomisine dolaysız gelir katkısı ve dolaylı gelir katkısı olmak üzere sırasıyla 11.075.394 TL ve 29.587.176 TL olup toplam 40.662.570 TL gelir katkısı sağladığı elde edilmiştir.

Demireli ve Taşkın (2013) öğrencilerin demografik özelliklerini, harcama alışkanlıklarını ve gelir düzeylerini içeren araştırmalarında 2010 yılında yaklaşık olarak 30.450 öğrenciye sahip olan Dumlupınar Üniversitesi'nin Kütahya ekonomisine aylık ortalama 15.072.750 TL katkı sağladığı ve öğrencilerin harcama kalemleri arasında en yüksek oranın barınma ve beslenme olduğunu tespit etmişlerdir. Elde edilen bulgulardan yola çıkarak barınma ihtiyacını ev tutarak sağlayan öğrenci sayısının fazla olması, Kütahya'da kira fiyatlarında artışa, kiralık evlerde yetersizliğe, özel yurtların çoğalmasına ve apart daire sayısının artmasına neden olarak kiralık konut piyasasında öğrencilerin önemli bir faktör olduğu sonucuna varılmıştır.

Üniversitelerin yerel ekonomiye katkılarını inceleyen Çalışkan ve Meçik (2013), üniversiteleri, kurumsal, öğrenci ve personel harcamaları ile ekonomiyi canlandıran etkin bir politika aracı olarak değerlendirmektedir. Ayrıca artan üniversite sayısının, mevcut üniversitelerdeki kontenjanların artışının, üniversitelerin kent ve bölge ekonomisine katkılarında kaynaklandığı ifade edilmiştir. 2011-2012 eğitim-öğretim yılı için Uşak üniversitesi ve ili incelenmiş; öğrenci harcamalarının aylık olarak yaklaşık 5 milyon TL olduğu, 2012 yılında üniversite personeline ise 25.964.000 TL ödeme yapıldığı saptanmıştır.

Benzer şekilde Yayar ve Demir (2013) Gaziosmanpaşa Üniversitesi'nin Tokat İli ekonomisine katkısını inceleyip öğrencilere anket uygulamış ve 2012 yılı Mart ayı itibari ile üniversitede öğrenim gören öğrencilerin toplam aylık gelirin 13.365.753 TL olduğunu tespit etmişlerdir.

Isparta İli için üniversite öğrencilerinin buldukları ile ekonomik katkıları inceleyen Akçakanat ve arkadaşları (2010) çalışmalarında üniversiteleri eğitim sağlayan kurum olmasının yanı sıra; ekonomiye doğrudan ve dolaylı yollardan katkı sağlayan, sanat, sağlık, ticaret, bilim alanlarında büyük gelişmelere ön ayak olan, kentsel alanların oluşumunda önemli yeri olan kurumlar olarak nitelendirmişlerdir. Bu çalışmada 2009 yılında öğrenci harcamalarının 80 milyon TL'yi aştığı ve yapılan bu harcamanın %59' u ise barınma ve beslenme harcamalarının olduğu görülmüştür.

Trakya Bölgesi'ndeki konaklama işletmelerinde tutundurma faaliyetleri üzerine yapılan bir çalışmada; konaklama işletmelerinde uzun vadeli müşteri potansiyeli oluşturarak yaşamını sürdürebilmesi açısından önem arz ettiğini belirtmektedir (Gönen, 2009). Şehirlerde üniversitenin ve turizm bölümlerinin olması konaklama işletmelerinde tutundurma faaliyetlerine önemli katkılar sağlayacaktır.

TCMB TR21¹ konut fiyat endeksinde göre, son birkaç yılda açılan yeni fakülte ve yüksekokullar ile birlikte TR21'deki toplam öğrenci ve personel sayısının artmasına bağlı olarak, konut fiyatları ve kiralarda da belirgin bir artış olduğu görülmektedir (TCMB, erişim: 07.11.2016). Dolayısıyla, barınma talebi, kiralık ev fiyatlarında, apart daire ve yurt ihtiyacında artışa neden olarak konut sektöründe yol gösterici bir etkiye sahip olmaktadır.

Üniversitelerin ekonomiye katkıları yalnız ülkemizde değil yurtdışında da çalışılan önemli konular arasında yer almaktadır. Luo ve Qin (2012) Çin'deki üniversitelerin fonksiyonlarını SWOT analizi yaparak incelemiş; üniversitelerin büyük bir iç pazar oluşturduğunu, eğitim reformu, gelişmiş teknoloji, diğer sektörler ile rekabet sağladığını saptamıştır. Eskiden

¹ Edirne İli Trakya Bölgesi (düzey 2) istatistiki bölge birimleri sınıflandırmasına göre TR21 olarak ifade edilmekte olan üç ilden (Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli) biridir.

üniversitelerin ilk fonksiyonunun öğrencilere yükseköğrenim sağlamak, ikinci fonksiyonunun ise akademik araştırma yapmak olduğunu ifade etmiş, şimdilerde ise üçüncü bir fonksiyonunun olduğunu, bunda topluma katkı sağlayan yerli ileri teknoloji enstitü olması ve modern ekonomik bilgi ile ekonomik kalkınmaya yol gösteren, teşvik eden kurum olduğunu belirtmiştir. Üniversitelerin; makro planlama, teşvik, yerel ve merkezi yönetimlerin uyumu gibi konularda politik rehberlik yaparak Çin ekonomisine destek oldukları ifade edilmiştir.

Goiyas-Brezilya'daki üniversitenin rolünü inceleyen Silva ve arkadaşları (2012) üniversitelerin çalışan eğitimi, teknolojik altyapı, bilgi transferi, ekonomik faktörler için etkileşim ve araştırma yoluyla yenilik ve teknoloji üreten kurum olması gibi önemli fonksiyonlarının olduğunu belirtmişlerdir.

Üniversiteleri, yetişkinler için eğitim hizmeti sunarak yerel ve bölgesel kalkınmaya katkı sağlayan yapı olarak nitelendiren Albulescu (2014) yaptığı çalışmada; modern bir üniversitenin, geleneksel işlevlerinin yanı sıra sivil toplum, kamu idaresi ve ekonomik çevre için hizmet eden, toplum ilişkilerini düzenleyen, kültür ve eğitim alanında önemli rol oynaması gerektiğini ifade etmiştir.

Sonuç olarak, şehirlerin ve bölgelerin sahip olduğu hizmet sektörünün gelişiminde üniversite öğrencilerinin ve personelin harcamaları (barınma, yemek, ulaşım sosyal aktivite, kırtasiye giderleri, sağlık, vb.) doğrudan; öğrenci veli ziyaretleri, arkadaşlarının ziyaretleri ve üniversite kaydı ya da mezuniyet gibi zamanlarda oluşan ziyaretler de dolaylı olarak katkılar sağlamaktadır.

3. EDİRNE İLİ MEVCUT DURUM

Edirne, Türkiye'nin Avrupa'ya erişimini sağlayan karayolu ağının üzerinde olmasından dolayı Türkiye'nin Avrupa'ya açılan kapısı olarak değerlendirilmektedir (Dinçsoy, 2016: 89-92). Ayrıca, Edirne İli, kültür turizmini canlandırmak ve turizm gelirlerini artırmak amacıyla Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından 2007 yılında başlatılan "Marka Kent Projesi"

kapsamında her yıl bir kentin ön plana çıkarılması hedeflenen 15 kent içinde yer almaktadır (Güler, 2009).

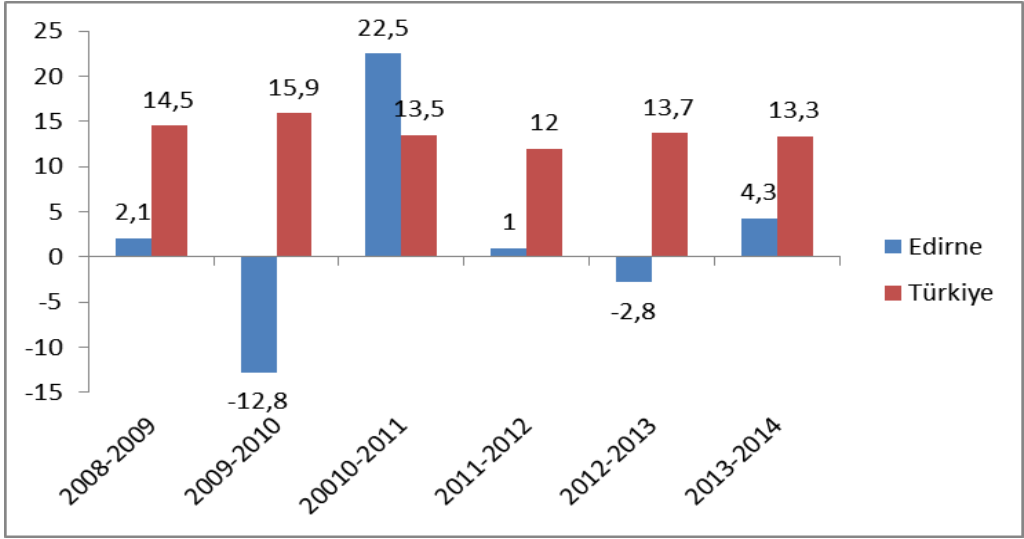
Edirne, coğrafik, tarihsel ve çevresel faktörlere bağlı olarak gelişme potansiyeli olmasına rağmen nüfus olarak hızlı gelişme gösterebilen bir şehir değildir. Tablo 1'e göre 2007 yılında 396.462 kişi olan Edirne nüfusu 2015 yılında 402.537 kişiye yükselmiştir. Erkek nüfusa baktığımızda 2007 yılında 203.569, 2015'te 203.349 kişiye gerilemiştir. Kadın nüfusa baktığımızda ise 2007 yılında 192.893, 2015'te 199.188 kişiye yükselmiştir.

Tablo 1: Edirne Nüfusunun Cinsiyete Göre Dağılımı, 2007-2015

Yıl	Kadın Nüfusu	Erkek Nüfusu	Edirne Nüfusu
2015	199.188	203.349	402.537
2014	197.279	203.001	400.280
2013	197.015	201.567	398.582
2012	196.052	203.656	399.708
2011	194.927	204.389	399.316
2010	194.166	196.262	390.428
2009	194.013	201.450	395.463
2008	191.930	202.714	394.644
2007	192.893	203.569	396.462

Kaynak: TÜİK

Edirne İli ile Türkiye'nin nüfus gelişmeleri Grafik 1'de karşılaştırmalı olarak verilmiştir. İlde 2009-2010 yılları arasında nüfus artış hızı -%1,28 iken Türkiye genelinde %1,59 olarak gerçekleşmiştir. Yine benzer bir şekilde Edirne'nin nüfus artış hızı 2012-2013 yılları arasında -%0,28 iken Türkiye geneli %1,37 olarak gerçekleşmiştir. 2010-2011 dönemi hariç Edirne'nin Türkiye ortalamasının altında kaldığı görülmektedir ve nüfus artış hızının durağan bir seyir izlediği görülmektedir.

Grafik 1: Nüfus Artış Hızı (Binde)

Nüfus ile gelirler, gelirler ile de vergiler arasında yakından bir bağlantı oluşu ve ikincil veriler bakımından düzenli bir veri akışına ulaşılabildiğinden analizlerde kullanılmak üzere vergi türleri, mükellef sayıları ve vergi gelirleri ile ilgili tablolar düzenlenmiştir. Vergi, bireysel ve kurumsal boyutu olan, kazancın elde edilmesinden harcanmasına kadar geniş bir uygulama alanına sahip ve hem mikro hem de makro açıdan değerlendirilen bir kamusal kaynaktır.

Tablo 2’de vergi türü bazında mükellef sayıları verilmiştir. Edirne ve Türkiye’nin mükellef sayıları incelendiğinde, 2013 yılına göre, 2015 yılında Edirne’nin gelir ve kurumlar vergisi mükellef sayısında bir düşüş, Türkiye’nin toplam gelir ve kurumlar vergisi mükellef sayısında ise artış görülmüştür. Edirne’nin Türkiye gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri içerisinde payı sırasıyla %0,5 ve %0,3 civarında gerçekleşmiştir. Türkiye genelinde önemli iki mükellef grubu olan gelir ve kurumlar vergisi mükellef sayısındaki azalma Edirne’nin hem kurumsal hem de şahıs bazında nicelik olarak bir atışın olmadığını ve Türkiye ile aynı yönde gelişmediğini göstermektedir. Edirne’nin türlerine göre vergi mükellef sayılarının Türkiye rakamlarına oranları incelendiğinde, Edirne en yüksek ortalamaya 2015 yılında Basit Usul

Mükellef sayılarında %1,2 ile ulaşmıştır ve 2013'den 2015'e belirgin bir artış sağlamıştır. Bu oran, aynı zamanda Edirne İlinin ekonomik faaliyetlerinin büyüklüğü ve çeşidi bakımından değerlendirme imkânı vermektedir. Basit usulde vergi mükellefi olmanın kendi işinde bilfiil çalışmak ve ticari, zirai veya mesleki faaliyetler dolayısıyla gerçek usulde gelir vergisine tabi olmamak gibi genel şartları vardır. Bunun haricinde yıllık alımları tutarının 2016 takvim yılı için 88.000 TL veya satış tutarlarının 126.000 TL'yi aşmaması, gayri safi iş hâsılâtın 42.000 TL'yi aşmaması, yıllık satış tutarı ile iş hasılatı toplamının 88.000 TL'yi aşmaması gerekmektedir (GİB, erişim: 07.11.2016).

Tablo 2: Vergi Türü Bazında Mükellef Sayıları

Vergi Türü	2013		2014		2015		2013	2014	2015
	Edirne	Türkiye	Edirne	Türkiye	Edirne	Türkiye	Oran	Oran	Oran
Gelir V.	9.709	1.798.056	8.814	1.798.738	8.810	1.827.180	0,005	0,005	0,005
Kurumlar V.	2.260	662.225	2.175	673.920	2.194	699.904	0,003	0,003	0,003
K.D.V	11.852	2.378.432	10.911	2.390.387	10.839	2.442.668	0,005	0,005	0,004
Gelir Stopaj	12.608	2.471.782	11.640	2.489.121	11.560	2.548.204	0,005	0,005	0,005
Ötv 1.Liste	4	2.502	3	3.837	2	2.185	0,002	0,001	0,001
Ötv 3a. Liste	0	241	2	279	3	303	0,000	0,007	0,010
Ötv 3b. Liste	1	176	1	1.233	2	1.999	0,006	0,001	0,001
Ötv 3c. Liste	0	27	0	24	0	23	0,000	0,000	0,000
Ötv 4. Liste	0	1.570	0	1.598	0	1.620	0,000	0,000	0,000
Gmsi Vergisi	7.849	1.550.164	7.800	1.595.320	8.001	1.668.967	0,005	0,005	0,005
Basit Usul Gelir Geçici	7.521	693.694	8.523	730.956	8.725	743.665	0,011	0,012	0,012
	9.414	1.738.430	8.505	1.738.273	8.440	1.764.005	0,005	0,005	0,005

Kurum Geçici	2.191	631.750	2.118	646.726	2.145	675.231	0,003	0,003	0,003
B.M.V.	24	6.307	24	6.131	25	6.025	0,004	0,004	0,004
Sgrr.M.V.	1	907	0	726	0	663	0,001	0,000	0,000
S. Damga V.	381	154.893	412	169.937	481	206.004	0,002	0,002	0,002
Diğer Ücret	526	51.850	556	54.929	526	57.994	0,010	0,010	0,009

Kaynak: GİB

* Yalnızca GMSİ yönünden mükellefiyeti bulunan gelir vergisi mükellefleri.

** Vergi mükellefiyeti bulunmayanların (elçilik gibi) yanında çalışan ücretliler

Not: Gsmi: Gayrimenkul Sermaye İradı, B.M.V.: Banka Muamele Vergisi, Sgrr.M.V.: Sigorta Muamele Vergisi

Tablo 3' de ise Edirne ve Türkiye için faal ve potansiyel mükellef sayıları 2013, 2014 ve 2015 yılları için veriler işlenmiş bir şekilde verilmiştir. Edirne'nin faal mükellef sayısında 2014 yılında bir düşüş olmasına rağmen 2015 yılında tekrar bir artış görülmektedir.

Tablo 3: Faal ve Potansiyel Mükellef Sayıları

	2013		2014		2015		2013	2014	2015
Mükellef	Edirne	Türkiye	Edirne	Türkiye	Edirne	Türkiye	Oran	Oran	Oran
Faal Mükellef	29.373	4.932.129	29.355	5.032.643	29.687	5.177.521	0,006	0,006	0,006
Top. Potansiyel Mükellef	241.457	31.565.660	240.903	31.538.155	239.485	31.319.970	0,008	0,008	0,008
Faal/Potansiyel Mükellef	0,12	0,16	0,12	0,16	0,12	0,17	-	-	-

Kaynak: GİB

Türkiye’deki faal mükellef sayısı devamlı bir artış göstermiştir. Veriler oranlar bakımından değerlendirildiğinde sadece %0,6 oranında gerçekleşmiştir, bu oran toplam potansiyel mükellef sayısında ise Türkiye’nin %0,8’i Edirne’de bulunmaktadır. Bu iki oran arasındaki fark Edirne’nin potansiyelinin faal hale gelmesinde bazı sorunlar yaşadığını göstermektedir. Faal/Potansiyel Mükellef sayısı oranı bakımından Türkiye oranı %16-17 civarında gerçekleşmekteyken Edirne %12 ile bu oranın gerisinde kalmıştır.

Edirne İli genel bütçe içindeki vergi gelirleri payını 2013’de %0,19’dan %0,21 yükseltmeyi başarmıştır (Tablo 4). Hem Türkiye’de hem de Edirne’den elde edilen vergi gelirlerinde tahakkuk ve tahsilat bakımından belirgin bir artış görülmektedir. Tahsilat oranları bakımından da Edirne Türkiye geneli tahsilat oranına 2015 yılında yakalamayı başarmıştır.

Tablo 4: Genel Bütçe Vergi Gelirleri

Yıllar	Bölge	Tahakkuk [1]	Tahsilat [2]	Tahsilat Oranı (%) (2/1)	Toplam Tahsilat İçindeki Payı (%)
2015	Edirne	1.144.788.414	969.073.478	84,65	0,21
	Türkiye	548.919.515.343	464.886.789.637	84,69	100,00
2014	Edirne	950.646.234	803.289.835	84,50	0,20
	Türkiye	471.334.225.545	401.605.955.286	85,21	100,00
2013	Edirne	839.367.455	711.540.662	84,77	0,19
	Türkiye	423.397.273.798	367.473.549.763	86,79	100,00

Kaynak: GİB

Sonuç olarak, Edirne İlinin nüfusu durağan olmasına rağmen, tahakkuk ve tahsilat oranlarındaki artış nicel bir artış kadar ekonomik faaliyetlerdeki bir nitel gelişmeyi de işaret etmektedir. Şehirlerin ekonomik hayatında, üniversite öğrencileri ve/veya mezunları ile işbirliği yapan işletmelerin önemli bir yeri vardır ve TÜ, mevcut veriler ışığı altında, sonraki bölümlerde detaylı olarak incelenecektir.

4. TRAKYA ÜNİVERSİTESİNE GENEL BAKIŞ

Üniversitelerin özellikle 2000 yılından sonra şehirlerin en az bir üniversiteye sahip olması hem bölgesel kalkınma projesi hem de bölgeler arası öğrenci mobilizasyonunu sağlamıştır. Böylelikle ailelerin başka şehirde kazandıkları hane halkı gelirlerini öğrencilerin başka şehirde harcamaları sağlanarak, hatta öğrencilerin şehirdeki emek piyasasına katılması ile üretim faktörleri (emek, sermaye ve girişimci) hareketliliği de sağlanmaktadır.

Üniversiteleri kuruluş yıllarına göre sıralayan Yükseköğretim ve bilim dergisinin yaptığı çalışmada TÜ 22. sırada yer almaktadır. TÜ Türkiye'deki birçok üniversiteye göre hem daha eski hem de köklü bir üniversitedir (Günay ve Günay, 2011, 22). 1982 yılında kurulan TÜ; *“araştırma, eğitim ve öğretim faaliyetini, bilimsel ve kültürel mirası değerlendirip çağın gerçeklerini görerek geleceği kurma ilkesiyle yürütmek; bilgi ve becerilerini Edirne, Balkanlar, ülke ve insanlık yararına kullanma bilincine sahip, özgüven ve sorumluluk duygusu yüksek bireyler yetiştirmek misyonunu ve bilim ve eğitim dünyasında küresel ölçekte etkin, tanınan, izlenen ve tercih edilen bir üniversite olmak vizyonunu”* amaç edinmiştir ve temel değerleri aşağıda maddeler halinde verilmiştir (TÜ-SGDB, erişim: 02.10.2016).

Tablo 5: Trakya Üniversitesi'nin Temel Değerleri

1.Akademik ve bilimsel özgürlük	12.Kurumsal iletişime açıklık
2.Kurumsal özerklik ve kalite insan	13.Sosyal sorumluluk ve etik değerlere bağlılık
3.Toplum ve çevreye saygı	14.Evrensellik
4.Hakları ve ahlâk ilkelerini gözetme	15.Katılımcılık
5.Girişim, katılım, üretim ve paylaşımı özendirme	16.Kaynakları etkin ve verimli kullanma
6.Düşünce özgürlüğü	17.Toplumsal yararlılık
7.Yenilikçilik ve yaratıcılık	18.İnsan ve sanat odaklılık
8.Şeffaflık ve hesap verebilirlik	19.Sürekli gelişim
9.Çözüm odaklılık	20. Girişimcilik Liyakate önem vermek
10. Paydaş memnuniyeti	21.Tarafsızlık
11.Çevreye saygı ve duyarlılık	

Kaynak: TÜ-SGDB

TÜ'nün ilçe ve il merkezinde olmak üzere toplam 15 yerleşkesi bulunmaktadır. Yerleşkelerin toplam açık alanı 4.915.237 m² ve kapalı alanı ise 454.260 m² olup, açık ve kapalı olmak üzere toplamda 2.213.450 m² alana sahip olan Balkan Yerleşkesi Üniversite'nin en büyük yerleşkesidir. Bu yerleşkede 'yaşam merkezi' olarak adlandırılan alış veriş merkezi bulunmaktadır. Burada restoranlar, kafeler ve çeşitli ticari faaliyete bulunan ticarethaneler de yer almaktadır.

Devlet üniversitelerini ve fakültelerini akademik teşvik puanlarını temel alarak sıralayan DÜS'a (Devlet Üniversiteleri Sıralaması) göre TÜ; devlet üniversiteleri genel sıralamasında 36. sırada, tıp fakülteleri sıralamasında 9. sırada, İİBF sıralamasında 36. sırada, mühendislik fakülteleri sıralamasında 11. sırada, edebiyat fakülteleri sıralamasında 11. sırada, fen fakülteleri sıralamasında 19. sırada, eğitim fakülteleri sıralamasında 39. sırada, sağlık

bilimleri fakülteleri sıralamasında 5. sırada yer almaktadır. Yapılan sıralama üniversite tercihlerinde bulunacak olan kişiler için önem arz edip, TÜ'nün özellikle sağlık bilimlerinde oldukça iyi bir sıralamaya sahip olması üniversitenin önemli bir artısıdır. Bunlara ek olarak Orta Doğu Üniversitesi Enformatik Enstitüsü bünyesinde kurulan URAP araştırma laboratuvarının yaptığı değerlendirmeye göre; TÜ akademik performans açısından dünya sıralamasında 1.860 ve Türkiye'deki Üniversiteler arasında ise 65. sırada yer almaktadır. Doktora öğrencileri mezun sayısı ve doktora öğrenci sayısının toplam öğrenci sayısına oranını da analiz eden çalışmada; TÜ'nün toplam 41 doktora öğrencisi mezun ettiği ve doktora öğrenci sayısının toplam öğrenci sayısına oranının ise 1,59 olduğu saptanmıştır. Öğretim üyesi başına düşen öğrenci sayısı da 40,28 olarak gerçekleşmiştir (URAP, 2016).

TÜ ülke sınır kapısına yakınlığı, Avrupa ülkelerine olan yakınlığı, Balkanlar'a olan yakınlığı gereği birçok yabancı uyruklu akademisyen ve öğrenci için ideal bir üniversite olmuştur. Üniversitenin 2015 yılı mali faaliyet raporuna göre; Üniversite bünyesindeki yabancı uyruklu akademik personel sayısı 32, öğrenci sayısı 2.136'dır. Ayrıca, TÜ, 57 üye üniversiteden oluşan Balkan Üniversiteler Birliği'nin kalıcı sekreteryasını yürütmektedir ve birliğin başkanlığını da, 31 Aralık 2015 tarihine kadar TÜ Rektörü üstlenmiştir (BUA, 2015).

TÜ öğrencilerinin bölümlere göre dağılımı ve öğrenci sayılarındaki artışlar Tablo 6 ve 7' de yıllara göre verilmiştir ve 2012 yılından itibaren öğrenci sayısında sistematik bir artış bulunmaktadır.

Tablo 6: Yıllara Göre Trakya Üniversitesi Öğrenci Sayısı

OKULLAR	2016- 2017	2015- 2016	2014- 2015	2013- 2014	2012- 2013	2011- 2012	2010- 2011
Dış Hekimliği Fakültesi	136	66	0	0	0	0	0
Eczacılık Fakültesi	205	146	86	42	0	0	0
Edebiyat Fakültesi	3.045	2.839	2.734	2.573	2.494	2.405	2.276
Eğitim Fakültesi	3.664	3.769	3.873	3.984	3.805	3.565	2.907
Fen Fakültesi	852	872	1.046	1.244	1.454	1.662	1.745
Güzel Sanatlar Fakültesi	229	213	252	229	222	196	131
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	5.306	5.232	4.803	4.539	4.124	3.508	2.846
İlahiyat Fakültesi	304	227	162	95	0	0	0
Mimarlık Fakültesi	781	722	659	611	0	0	0
Mühendislik Fakültesi	2.407	1.398	2.182	2.064	2.539	2.196	1.858
Sağlık Bilimleri Fakültesi	1.519	1.340	1.205	1.032	926	793	654
Tıp Fakültesi	1.414	1.340	1.274	1.181	1.074	1.020	908
Kırkpınar Beden Eğitimi ve Spor YO	1.130	1.110	1.179	1.138	1.016	879	717
Uygulamalı Bilimler YO (UBYO)	1.378	1.364	1.285	1.212	1.139	961	800
Devlet Konservatuvarı	75	65	49	41	47	39	173
Edirne Sosyal Bilimler MYO	3.412	3.057	2.687	2.446	2.346	2.225	2.059
Edirne Teknik Bilimler MYO	4.550	4.002	3.527	3.206	3.459	3.029	2.581

Arda MYO	468	370	303	274	273	272	231
Sağlık Hizmetleri MYO	1.347	1.069	892	840	826	723	605
Tunca Meslek YO	708	646	650	654	626	534	409
Şehit Ressam Hasan Rıza Güzel Sanatlar MYO	960	865	781	631	0	0	0
Fen Bilimleri Enstitüsü	1.120	949	784	672	632	589	522
Sağlık Bilimleri Enstitüsü	349	336	236	182	162	143	119
Sosyal Bilimler Enstitüsü	3.307	2.750	2.086	1.454	1.141	977	853
Tıpta Uzmanlık (Tus)	0	0	0	0	286	311	311
Toplam (Edirne - Merkez)	38.666	35.737	32.735	30.344	28.591	26.027	22.705
Havsa MYO	2.011	1.842	1.637	1.574	1.604	1.476	1.338
İpsala MYO	1.208	1.142	1.053	898	813	761	668
Keşan Yusuf Çapraz UBYO	1.442	1.402	1.336	1.412	1.097	787	542
Keşan Hakkı Yörük Sağlık YO	146	63	0	0	0	0	0
Keşan MYO	1.337	1.314	1.306	1.326	1.337	1.251	1.113
Uzunköprü UBYO	1.505	366	182	58	0	0	0
Uzunköprü MYO	544	1.531	1.447	1.504	1.474	1.290	1.530
Toplam (Edirne - İlçeler)	8.193	7.660	6.961	6.772	6.325	5.565	5.191
TOPLAM	46.859	43.397	39.696	37.116	34.916	31.592	27.896

Kaynak: TÜ-OİDB (erişim: 10.11.2016)

Tablo 7: Yıllara Göre Trakya Üniversitesi Öğrenci Sayısında Artış (%)

OKULLAR	2016- 15	2015- 14	2014- 13	2013- 12	2012- 11	2011- 10
Diş Hekimliği Fakültesi	106	-	-	-	-	-
Eczacılık Fakültesi	40	70	105	-	-	-
Edebiyat Fakültesi	7	4	6	3	4	6
Eğitim Fakültesi	-3	-3	-3	5	7	23
Fen Fakültesi	-2	-17	-16	-14	-13	-5
Güzel Sanatlar Fakültesi	8	-15	10	3	13	50
İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi	1	9	6	10	18	23
İlahiyat Fakültesi	34	40	71	-	-	-
Mimarlık Fakültesi	8	10	8	-	-	-
Mühendislik Fakültesi	72	-36	6	-19	16	18
Sağlık Bilimleri Fakültesi	13	11	17	11	17	21
Tıp Fakültesi	6	5	8	10	5	12
Kırkpınar Beden Eğitimi ve Spor YO	2	-6	4	12	16	23
UBYO	1	6	6	6	19	20
Devlet Konservatuvarı	15	33	20	-13	21	-77
Edirne Sosyal Bilimler MYO	12	14	10	4	5	8
Edirne Teknik Bilimler MYO	14	13	10	-7	14	17
Arda MYO	26	22	11	0	0	18
Sağlık Hizmetleri MYO	26	20	6	2	14	20

Tunca MYO	10	-1	-1	4	17	31
Şehit Ressam Hasan Rıza Güzel Sanatlar MYO	11	11	24	-	-	-
Fen Bilimleri Enstitüsü	18	21	17	6	7	13
Sağlık Bilimleri Enstitüsü	4	42	30	12	13	20
Sosyal Bilimler Enstitüsü	20	32	43	27	17	15
Tıpta Uzmanlık (Tus)	-	-	-	-	-8	0
Toplam (Edirne - Merkez)	8	9	8	6	10	15
Havsa MYO	9	13	4	-2	9	10
İpsala MYO	6	8	17	10	7	14
Keşan Yusuf Çapraz UBYO	3	5	-5	29	39	45
Keşan Hakkı Yörük Sağlık YO	132	-	-	-	-	-
Keşan MYO	2	1	-2	-1	7	12
Uzunköprü UBYO	311	101	214	-	-	-
Uzunköprü MYO	-64	6	-4	2	14	-16
Toplam (Edirne - İlçeler)	7	10	3	7	14	7
TOPLAM	8	9	7	6	11	13

TÜ'de; 12 Fakülte, 6 Yüksekokul (YO), 10 Meslek Yüksekokulu (MYO), 5 Enstitü, 26 Uygulama ve Araştırma Merkezi ve 1 Devlet Konservatuar bulunmaktadır. Faaliyette bulunan fakülteler: Tıp, Fen, Edebiyat, İktisadi ve İdari Bilimler, Eğitim, Mühendislik, Mimarlık, Sağlık Bilimleri, İlahiyat, Dış Hekimliği, Eczacılık ve Güzel Sanatlar Fakülteleridir. YO'lar: Keşan Hakkı Yörük Sağlık, Keşan Yusuf Çapraz Uygulamalı Bilimler (UB), Kırkpınar

Beden Eğitimi ve Spor, UB, Uzunköprü UB, Yabancı Diller. MYO'lar: Arda, Edirne Sosyal Bilimler, Edirne Teknik Bilimler, Havsa, İpsala, Keşan, Sağlık Hizmetleri, Şehit Ressam Hasan Rıza Güzel Sanatlar, Tunca ve Uzunköprü. Enstitüler: Balkan Araştırma, Roman Dili ve Kültürü Araştırmaları, Sağlık Bilimleri ve Sosyal Bilimler Enstitüleri bulunmaktadır.

TÜ bünyesinde 2016 yılında 170 profesör, 147 doçent, 380 yardımcı doçent, 262 öğretim görevlisi, 84 okutman, 582 araştırma görevlisi ve 49 uzman olmak üzere toplam 1.674 akademik personel ve 1.540 idari personel bulunmaktadır. 2010 yılında 1.335 kişi olan akademik personel sayısı 6 yılda 339 kişi artmıştır. Yine aynı şekilde idari personel sayısı 2010'da 1.095 kişi iken 2016'da 1.540'a yükseldiği görülmüştür (Tablo 8).

Tablo 8: Trakya Üniversitesindeki Personel Sayıları Dağılımı, 2010-2016

Yıllar	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Akad. Pers.	1.335	1.400	1.449	1.588	1.588	1.614	1.674
İdari Pers.	1.095	1.490	1.497	1.584	1.584	1.566	1.540

Kaynak: TÜ-SGDB

TÜ'nün Edirne İline katkı sağladığı bir başka alanda sosyal yaşamdaki gelişme ve yeniliklerdir. TÜ Meriç Kenarı Dinlenme Tesisi, Enez Öğrenci Dinlenme Tesisleri, Enez Eğitim ve Spor Kompleksi, Menza Binası, Engelli Çocuklar Merkezi, satış-sergileme üniteleri, misafirhane, kafeterya, kantin, personel yemekhanesi, öğrenci yemekhanesi, lojman olmak üzere toplamda 204 sosyal tesise sahiptir. Öğrencilerin sosyal yaşam talebi kafe, restoran, bar ve disko gibi işletmelerin gelişmesini sağlayarak hizmet sektörüne de fayda sağlamaktadır. TÜ, Edirne Merkez ilçesinde 7 ayrı yerleşkede faaliyetini sürdürmektedir. Yerleşkelerin her birinin etrafında kafeteryalar, restoranlar, spor salonları gibi sosyal yaşam merkezlerinin artmasına sebep olmuştur. Öğrenciler, kaldıkları evleri ya da yurtları ulaşımın kolay olması açısından, genel olarak okula yakın yerlerde talep ettikleri için bu bölgelerde yeni yurt ve yeni ev inşaatlarında gözle görülür artışlar mevcuttur. Bu durum, üniversitelerin kurulduğu yerleşke alanlarının çevresini öğrenciler ve yatırımcılar için cazip hale gelmesini sağlayarak, kentin gelişim yönünü

belirlemektedir. Böylelikle öğrenciler kentin imarı ve yerleşim yapısında belirleyici rol oynamaktadır. Üniversite öğrencileri girişimcilik ve yenilikçi aktivitelerin temel kaynağını oluşturmaktadır. Öğrencilerin oluşturduğu genç nüfus şehrin demografik yapısına da olumlu katkı sağlamaktadır. Tüm bunlar göz önüne alınırsa öğrencilerin sosyal yaşamın temel gücünü oluşturduğu görülmektedir.

5. YÖNTEM VE BULGULAR

Üniversitelerin şehirlerin kalkınmasına katkılarının analiz edildiği çalışmalarda genellikle üç önemli zorluk karşımıza çıkmaktadır. Bunlardan birincisi, il bazında ikincil veri kaynaklarının sınırlı olması; ikincisi, yıl bazında uyumlu verilerin eksikliği ve son olarak, elde edilen veriler içinde üniversitelerin payının ayrıştırılmasının zorluğudur. Bu bakımdan, bu bölümde TÜ'nün Edirne İlinin sosyoekonomik gelişimine katkısının analizi rakamsal ve oransal olarak düzenlenen detaylı tablolar ve grafiklerle yapılacaktır.

TÜ'nün Edirne İline ekonomik katkısının ortaya konulması için ilk olarak Tablo 9 düzenlenmiştir. Şehirde özel sektör işyeri ve esnaf sayıları bakımından nicel olarak artış göstermektedir. 2013 yılından 2016 kadar, yaklaşık %11'lik artış ile şehirde faaliyet gösteren işyeri sayısında 1.577 ve esnaf sayısında ise 1.505'lik bir artış sağlanmıştır. Ancak 2013 yılından 2016'ya Edirne'nin nüfusu yaklaşık %1,6 artmıştır ve Türkiye geneli ile kıyaslandığında (Grafik 1'e bkz.) durağan olarak nitelendirilebilecek bir düzeydedir.

Tablo 9: Edirne'deki İşyeri, Esnaf ve Personel Sayıları ve Nüfusa Oranı, 2013-2016

Edirne					2013-2016
	2013	2014	2015	2016	artış (%)
İşyeri Sayısı	14.178	14.266	14.740*	15.755	11,1
Esnaf Sayısı	13.237	13.344	13.774*	14.742	11,4
TÜ Akademik Personel	1.526	1.588	1.614	1.664	9,0
TÜ İdari Pers.	1.643	1.584	1.566	1.540	-6,3
Kamu personeli	16.365	17.036	17.685	17.596	7,5
İlin Nüfusu	398.582	400.280	402.537	404.790**	1,6
İşyeri/Nüfus	%3,56	%3,56	%3,66	%3,89	
Esnaf/Nüfus	%3,32	%3,33	%3,42	%3,64	
Akademisyen/Nüfus	%0,38	%0,40	%0,40	%0,41	
İdari Personel/Nüfus	%0,41	%0,40	%0,39	%0,38	
Toplam TÜ Personel/Nüfus	%0,80	%0,79	%0,79	%0,79	
Kamu Personeli/Nüfus	%4,11	%4,26	%4,39	%4,35	

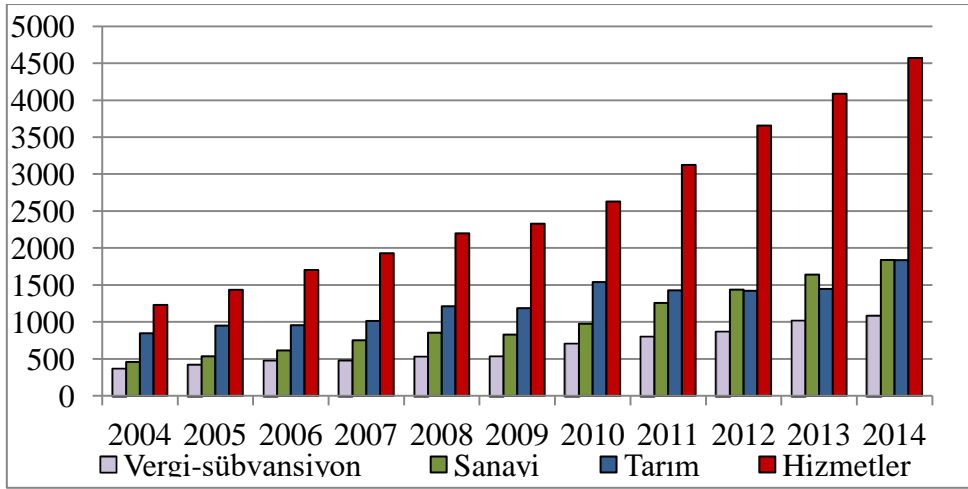
Kaynak: DPB, GTB, TESK, TÜİK ve TÜ-PDB

Not: * 2014 yılı sonu ve 2016 yılı başı rakamlarının ortalama değeridir

** bir önceki dönemin nüfus artış hızına göre hesaplanmıştır

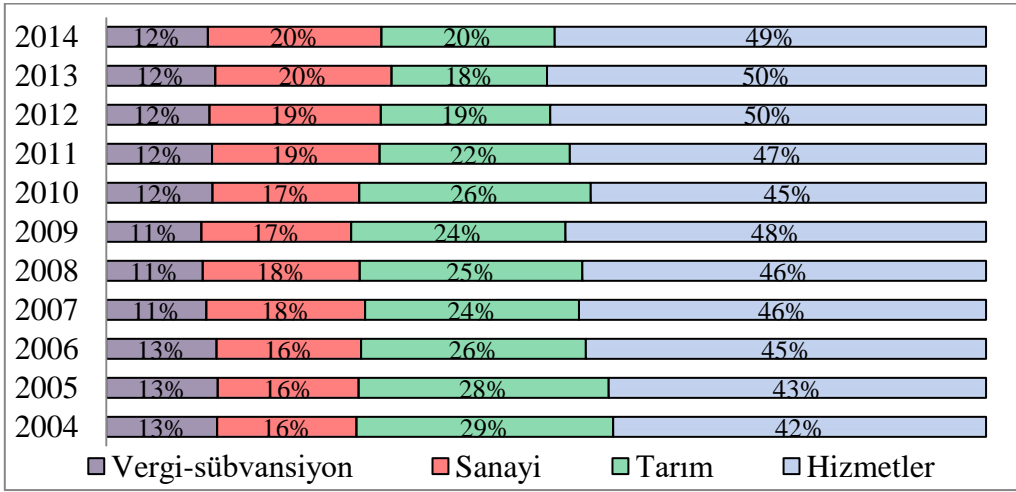
TÜ akademik personel sayısı artarken (%9) idari personel sayısı azalmıştır (-%6,3). Bütün il genelinde kamu personel artışı da %7,5 olarak gerçekleşmiştir. Ayrıca TÜ öğrenci sayısında da istikrarlı bir artış bulunmaktadır (Tablo 7'ye bakınız). Verilerin nüfusa oranlarına baktığımızda 2016 yılı itibariyle, nüfusun %3,89'u işyeri sahibi, %3,63'ü esnaf, %0,41'i akademisyen ve %0,38'i üniversite idari personeli olarak görülmektedir. Toplam üniversite (akademisyen + idari) personeline bakıldığında Edirne nüfusunun yaklaşık %0,8'ini oluşturmaktadır. Toplan kamu personelinin nüfusa oranı da yaklaşık %4 civarındadır ve toplam kamu personelinin yaklaşık %20'si üniversite personeli olduğu görülmektedir. Kamuda istihdam edilen personel sayısı hizmetler sektörünün önemli bir parçasıdır ve TÜ bu bakımdan Edirne için önemli istihdam alanı oluşturmaktadır.

Edirne İlinin bölgesel GSYH rakamları iktisadi faaliyet kollarına göre Grafik 2'de, sektörlerin büyüme oranları da Tablo 10'da verilmiştir. Hizmetler sektörü 2007 yılından itibaren diğer iki sektörün toplamından (Tarım + sanayi) daha fazla bir büyüklüğe ulaşmıştır ve Grafik 3'de de görüldüğü gibi son üç yıldır toplam GSYH'nin yaklaşık %50'sini oluşturmaktadır. Bu sektörün bu kadar gelişmiş olmasında TÜ'nün sahip olduğu öğrenci ve personel potansiyelinin etkisi büyüktür.

Grafik 2: İktisadi Faaliyet Kollarına Göre GSYH, Edirne, 2004-2014 (Bin)

Kaynak: TÜİK, 2016

Grafik 3: İktisadi Faaliyet Kollarına Göre GSYH, Edirne, 2004-2014 (%)

Ayrıca, TÜ öğrenci sayısındaki artış ile doğru orantılı olarak hizmet sektörü oldukça istikrarlı bir büyüme performansı göstermektedir. Tablo 10’da, hizmetler sektörünün 2004 yılından itibaren ortalama %14’lük bir büyüme gerçekleştirmiştir. Sanayi sektörü %15 ile nispeten tarım sektörü gibi istikrarlı bir büyüme sağlarken, tarım sektörü %9 büyümüştür ancak oldukça dalgalı bir seyir göstermiştir. Hatta küresel ekonomik krizin ortaya çıktığı 2008 yılında ve etkilerinin görülmeye başladığı 2009 yılı büyüme oranlarına bakıldığında sanayinin -%3 ve tarımın -%2 küçüldüğü görülürken, hizmetler sektörü %6’lık bir büyüme sağlamıştır.

Tablo 10: İktisadi Faaliyet Kollarına Göre GSYH Büyüme Oranları, Edirne, 2004-2014

	Vergi-sübvansiyon	Sanayi	Tarım	Hizmetler	GSYH
2004-05	% 16	% 17	% 12	% 17	% 15
2005-06	% 11	% 15	% 1	% 19	% 12
2006-07	% 1	% 22	% 6	% 13	% 11
2007-08	% 11	% 14	% 20	% 14	% 15
2008-09	% 0	-% 3	-% 2	% 6	% 2

2009-10	%34	%18	%30	%13	%20
2010-11	%12	%29	-%7	%19	%13
2011-12	%9	%14	%0	%17	%12
2012-13	%17	%14	%2	%12	%11
2013-14	%6	%12	%27	%12	%14
Ortalama	%12	%15	%9	%14	%12

TÜ'nün aylık personel gideri (Ekim 2016) 10.300.000 TL olarak gerçekleşmektedir. Yıllık düzeyde yaklaşık 124.000.000 TL'lik bir meblağa ulaşmaktadır. Kurumun sadece personel giderleri bakımından düşünüldüğünde bile Edirne ekonomisine yadsınamayacak bir katkısı vardır. Bu katkının nicel olarak ölçülmesi oldukça zor olup detaylı bir araştırma gerektirmektedir. Üniversitenin personel giderleri, personelin kendi ve hane halkı harcamaları finansal sistemin hareketliliğinden küçük işletmelerin ekonomik hayatlarını sürdürebilmelerine kadar geniş bir yelpazede doğrudan ve dolaylı katkıları vardır.

Üniversitede ihtiyacı olan öğrencilere üniversite ihtiyaçları, kendi eğitim ve ilgi alanları doğrultusunda iş imkânları sunulmaktadır. Bu doğrultuda Üniversite'nin çeşitli birimlerinde 2015 yılı içerisinde, toplam 3.180, aylık ortalama 265 kısmi zamanlı öğrenci çalıştırılmıştır. Her bir öğrenciye ayda azami 60 saat üzerinden ve saat ücreti olarak da brüt 5,50 TL maaş ödemesi yapılmıştır.

Üniversitenin 2015 yılı mali faaliyet raporuna göre, üniversitede düzenlenen; 4 turnuvaya 500 katılımcı, 11 konsere 40.600 katılımcı, şenlik açılış törenine 1.500 katılımcı, 25 sempozyuma 8.000 katılımcı, 5 kongreye 3.000 katılımcı... vb. faaliyetlere toplam 70.500 katılımcı iştirak etmiştir. Üniversitenin kurulum aşamasındaki katkılara ek olarak, düzenlenen seminer, kongre, sempozyum ve çeşitli zamanlarda yapılan şenliklerden elde edilen gelirler de il ekonomisine katkı sağlamaktadır. Üniversitenin yaz okulunun olması hem kendi öğrencilerine hem de farklı üniversitelerde okuyan öğrencilere şehirde eğitim imkânı sunmaktadır. Öğrencilerin bir kısmı yaz mevsiminde de Edirne'de kalarak, yaptıkları harcamalarla, kentin ekonomik

hayatının devamlılığının sağlanmasına yardımcı olmaktadır. Üniversitenin 2015 yılı mali faaliyet raporunda yaz okulu gelirleri karşılığı ödenek kaydı raporuna göre; vize karşılığı 172.741 TL, gelir fazlası 340.667 TL, likit ödenek 45.340 TL gelir sağladığı saptanmıştır. TÜ 2015 yılı uzaktan öğretim gelirleri karşılığı ödenek kaydına göre; vize karşılığı 338.085 TL, gelir fazlası 632.620 TL, likit ödenek olarak ise 333.770 TL gelir sağlamaktadır.

TÜ'nün il ekonomisine katkıları bunlarla sınırlı değildir. Tüm bunlara ek olarak Üniversitede okuyan öğrenciler kendi eğitim hayatları için harcama yapmaktadır. KPSS, TUS, DGS, YDS gibi sınavlara hazırlanmak amacıyla eğitim merkezlerine giderek hem eğitim sektöründe bir artışa sebep olmakta hem de ekonomiye katkı sağlamaktadır. Ayrıca, Üniversitedeki eğitilmiş akademisyenler tarafından gerek yerel halka gerek çeşitli kamu ve özel kuruluşa verilen farklı türlerdeki eğitimler, Edirne İlinin eğitim seviyesinde bir artış sağlamaktadır.

TÜ'de üniversite sanayi iş birliğinin olması şehrin sanayi sektöründe gelişmesine katkı sağlamaktadır. Bu iş birliği sayesinde Edirne'de faaliyet gösteren çeşitli kurum ve kuruluşlarla iş birliği içerisinde ortak projelerde yer alarak sanayi sektöründe de il gelişimine katkı sağlanmaktadır.

TÜ'de Teknopark olması ileri teknoloji alanında çalışan yerli ve yabancı şirketleri bir araya getirme fırsatı doğurmakta, buda yerli ve yabancı üniversitelerle işbirliği yaratılmasını sağlayan mekanizmalar kurmaktadır. TÜ Teknopark 2009 yılında faaliyetlerine başlamıştır. Yıllar içerisindeki gelişimine bakıldığında örneğin, Trakya Teknopark Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının açıkladığı, Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Performans Endeksine göre; 59 bölge arasında 2012 yılında 27. sırada iken, 2014 yılı sonuçlarına göre 24. sıraya yükseldiği gözlemlenmiştir (TÜR, erişim: 10.01.2017). Teknoparkta 2013 yılı Ocak ayı son verilerine göre 43 adet Ar-Ge firması, akademisyenlerin ortak olduğu 7 adet firma ve 2 akademisyenin proje danışmanlığı, farklı sektörlerden toplam 59 adet Ar-Ge projesi için 102 Ar-Ge personeli istihdam edilmektedir. Bünyesinde faaliyetlerini sürdüren 43 adet Ar-Ge firması bulunmaktadır. Firmaların sektörel dağılımına bakıldığında; medikal bilişim teknolojileri, otomotiv, finans, enerji, tekstil, kimya, yem, gıda ve yağ ve

teknolojileri şeklindedir (Esatoğlu, 2013). Ek olarak, Teknopark sayesinde ileri teknoloji üretme potansiyeli olan yeni şirketlerin kurulmasını ve mevcut küçük şirketlerin büyümesi teşvik edilmektedir. Bu İlin sosyo-ekonomik gelişimine katkı sağlamaktadır.

Onkoloji merkezi, acil servis hizmeti, yoğun bakım, klinik, ameliyat hizmetleri, poliklinik hizmetleri, radyoloji ünitesi hizmetleri, nükleer tıp bölümü hizmetleri, ayakta tedavi ve yatarak tedavi hizmetleri sunan TÜ Tıp Fakültesi gerek Edirne İli, ilçe ve köylerine gerekse çevre il ve ilçelerden gelen binlerce hastaya teşhis, tedavi ve ameliyat olmak üzere çeşitli sağlık hizmetleri vermektedir.

Kadın Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi; kadın hakları, kadın sorunları ve kadınların çağdaş toplum bireyi olmasını temel alan misyonuyla ulusal ve uluslararası düzeyde panel, kurslar, seminer, konferans, kongre, sempozyum ve benzeri faaliyetler düzenleyerek il nüfusunun %49,48'ünü (199.188 kadın, 2015) oluşturan Edirne İlindeki kadınların gelişimine bilimsel destek sağlamaktadır.

Proje Koordinasyon ve Uygulama ve Araştırma Merkezinin olması; üniversitenin bölgesel, ulusal ve uluslararası düzeyde toplum ve sanayi kuruluşları ile işbirliğini geliştirmek ve somut projeler hazırlama ve uygulama yoluyla bölgesel kalkınmaya bilimsel destek ve katkı sunmaktadır.

TÜ'nün Roman Araştırma Enstitüsü, Edirne ve Balkanlardaki Romanlarla yapılan çeşitli projelerle, gelir düzeyi düşük olan Roman vatandaşların sosyo-ekonomik gelişimine katkı sağlamaktadır.

Üniversitede "Girişimcilik Uygulama ve Araştırma Merkezi" ilin girişimcilik potansiyellerinin öne çıkarılmasına katkı sağlamak amacıyla seminerler ve uygulamalı girişimcilik eğitimleri vermektedir. Üniversite akademik girişimcilik yoluyla da il ekonomisinde aktif rol oynamaktadır. Kurumsal cari harcamalar, kurumsal yatırım harcamaları, akademik sosyal etkinlik harcamaları ve yatırımlardaki genişleme ekonomideki hareketliliğin sebepleri arasında yer almaktadır.

Üniversitenin mevcut kırk dört (44) ana başlık altında, kendi alt grupları ile birlikte toplam altmışı (60) aşkın öğrenci topluluğu bulunmaktadır. Bünyesinde yaklaşık 6.000 öğrenci belirli bir program dahilinde bilimsel, sanatsal ve kültürel faaliyette bulunmaktadır. Öğrenci toplulukları tarafından düzenlenen, konferans panel, sergi söyleşi ve halk oyunları gösterileri gibi etkinlikler düzenlenmektedir. Tablo 11’de gösterildiği gibi öğrenci toplulukları tarafından 2014-2015 yılları arasında toplam 290 faaliyet gerçekleştirilmiştir. Bu faaliyetlerin en dikkat çekici olanı da geleneksel bahar şenlikleridir. Bahar şenliklerinde farklı mekânlar kullanılarak yöre halkının da katılımı sağlanmaktadır.

Tablo 11: 2014-2015 Eğitim Öğretim Yılında Öğrenci Toplulukları Tarafından Gerçekleştirilen Etkinlikler

Etkinliğin Türü	Adet
Söyleşi, seminer, panel, konferans, kongre, sunum	58
Halk oyunları gösterileri	17
Film-Slayt -Belgesel Gösterimi	10
Konser	4
Fotoğraf – Resim Sergisi	23
Nevruz Kutlaması, Anma Programları, Şiir Dinletisi, Kermes, Yarışmalar ve Diğer Aktiviteler	50
Tanışma Toplantısı	25
Toplam	209

Kaynak: TÜ-SGDB

TÜ’de 7 gün 24 saat hizmet veren bir kütüphanenin bulunması da yine Edirne İlinin sosyo-kültürel ve akademik gelişimi için oldukça önemlidir. Tablo 12’deki 2013-2015 yılları arasındaki kütüphane hizmetlerine baktığımızda 2015 yılında Kütüphaneye gelen kullanıcı sayısının 757.394, materyal sayısının 133.242, aktif üye sayısı 51.220 ve ödünç verilen materyal sayısı 51.220 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 12: 2013-2015 yıllarında Kütüphane Hizmetleri

Verilen Hizmetler	2013	2014	2015
Kütüphaneye Gelen Kullanıcı Sayısı	592.384	617.428	757.394
Materyal Sayısı	112.385	120.853	133.242
Aktif Üye Sayısı	45.750	49.743	51.220
Ödünç Verilen Materyal Sayısı	45.750	49.743	51.220

Kaynak: TÜ-SGDB

Teknopark, Roman Araştırma Enstitüsü, Kütüphane, Girişimcilik Uygulama ve Araştırma Merkezi gibi birçok kurumu ile TÜ, gerek üniversite öğrencileri için gerekse Edirne halkı için oldukça önemli bir yere sahiptir ve Edirne'nin bir üniversite şehri olma imajını güçlendirmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

TÜ öğrenci sayısı, 2010-2011 öğretim yılı döneminden 2016-2017 dönemine, 18.953 kişilik artış ile toplam 46.859'a ulaşmıştır. 2010 yılında 1.335 kişi olan akademik personel sayısının 6 yılda 339 kişi, aynı dönemde 1.095 kişi olan idari personel sayısı da 445 kişi artmıştır. 2015 yılı 402.537 nüfusa sahip Edirne İlinde, nüfus ile öğrenci sayısı oranlandığında yaklaşık olarak her 9 kişiden 1'i üniversite öğrencisidir. Bu bakımdan, Edirne bir üniversite şehridir ve TÜ finansal sistemin hareketliliğinden küçük işletmelerin ekonomik hayatlarını sürdürebilmelerine kadar sektörlerin gelişimine geniş bir yelpazede doğrudan ve dolaylı katkıları olmaktadır.

Analizler sonucunda, Türkiye'nin toplam gelir ve kurumlar vergisi mükellef sayısında bir artış gözlenirken ilgili Edirne verilerinde hem kurumsal hem de şahıs bazında nicelik olarak bir artışın olmadığı ve Türkiye verileri ile aynı yönde gelişemediği görülmüştür. Ancak, hem Türkiye genelinden hem de Edirne'den elde edilen vergi gelirleri (tahakkuk ve tahsilat bakımından) artmıştır. Tahsilat oranları bakımından da Edirne Türkiye geneli tahsilat oranını 2015 yılında yakalamıştır. Bu bakımdan, Edirne İlının nüfusu durağan olmasına rağmen, tahakkuk ve tahsilat oranlarındaki artışlar ekonomik faaliyetlerdeki bir niteliksel gelişmeyi işaret etmektedir.

TÜ'nün Edirne'nin ekonomik olarak gelişmesinde etkisi özellikle hizmetler sektöründe olmuştur. Şehirde özel sektör işyeri ve esnaf sayılarında nicel olarak bir artış vardır. Ayrıca TÜ öğrenci sayısında da istikrarlı bir artış bulunmaktadır. Toplam üniversite (akademisyen + idari) personel büyüklüğü bakımından Edirne nüfusunun yaklaşık %0,8'i TÜ çalışanıdır ve bu sayı şehirdeki toplam kamu personelinin yaklaşık %20'sine tekabül etmektedir. TÜ, Edirne için önemli bir istihdam alanı yaratmaktadır. Hizmetler sektörünün son yıllarda Edirne'nin toplam GSYH'nin yaklaşık %50'sini tek başına oluşturmasında da TÜ'nün sahip olduğu öğrenci ve personel potansiyelinin etkisi çok büyüktür ve bundan sonraki dönemlerde de bu etkilerinin giderek artacağı düşünülmektedir.

Sonuç olarak, rekabetçi bir ortamda konumlanan TÜ bazı refleksleri ile sektörlerin varlığını fark edip Edirne'nin ihtiyaçlarına cevap vermektedir. Hem ulusal hem de yerel boyutta hedefleri olan TÜ, yenilikçi ürünlerin ve fikirlerin ortaya çıkarılmasında, kamu ve özel sektör ilişkilerinin geliştirilmesinde, yaratıcı sanatların teşvik edilmesinde, fen ve sosyal bilimlerin öğretilmesinde olduğu kadar bilim insanlarının ve uzmanların yetiştirilmesinde, topluma kazandırılmasında, bölge ve kent ekonomisinin sektörel gelişiminde önemli görevler üstlenmektedir.

KAYNAKÇA

Akçakanat, T. , Çarıkcı, İ. ve Dulupçu, M. A. (2010) “Üniversite Öğrencilerinin Buldukları İl Merkezine Ekonomik Katkıları ve Harcama Eğilimleri: Isparta 2003-2009 Yılları Örneği”, SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, 22: 165-178.

Albulescu, I. ve Albulescu, M. (2014) “The University in the community. The university’s contribution to local and regional development by providing educational services for adults”, Procedia - Social and Behavioral Sciences, 142: 5 – 11.

Altuntaş, C. ve Erilli, N. A. (2015) “Cumhuriyet Üniversitesi’nin Sivas İli Ekonomisine Katkısı”, İktisadi Yenilik Dergisi, 3 (1) : 11-21.

BUA, (2015) Balkan Universities Association, Second Meeting Of Balkan Universities Association (<http://www.baunas.org/>, son erişim 07.01.2017)

Çalışkan, Ş. ve Meçik, O. (2013) “Üniversitelerin Yerel Ekonomiye Katkıları” V.Yerel Ekonomiler Kongresi, 9-11 Mayıs 2013.

Çatalbaş, N. (2007) “Üniversite-Yerel Ekonomi İlişkinde Kutuplaşma Teorisi İyi Bir Model Olabilir Mi?”, Selçuk Üniversitesi Karaman İ. İ. B. F. Dergisi, 90-101.

Çayın, M. ve Özer. H. (2015) “Üniversitelerin İl Ekonomisine Katkısı ve Öğrencilerin Tüketim Yapısı: Muş Alparslan Üniversitesi Örneği”, Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 30 (2) : 131-147.

Dincsoy, E. E., (2016) Environmental, Social and Economic Factors of Development Axes in terms of Spatial Planning: An Analysis of Thrace Region in Turkey. International Journal of Statistics & Economics™, 17(2), 85-96.

Demireli, C. ve Taşkın, E. (2013) “Üniversite Öğrencilerinin Buldukları Şehre Ekonomik Katkıları: Kütahya İl Merkezi Örneği” , Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 37: 321-328.

Esatoğlu, Ş.E. (2013) Trakya Teknopark Gücünü Trakya Üniversitesi’nden Alıyor: Otomasyon Dergisi, (<http://www.otomasyondergisi.com.tr/arsiv/yazi/60-trakya-teknopark-gucunu-trakya-universitesinden-aliyor>, son erişim 07.11.2016)

GİB “Gelir İdaresi Başkanlığı”, İstatistikler, Yayınlar (<http://www.gib.gov.tr/yarim-ve-kaynaklar/yayinlar> , son erişim 07.11.2016)

Güler, E. G. (2009) Konaklama İşletmelerinde Tutundurma Faaliyetleri Ve Trakya’daki Oteller Üzerine Bir Araştırma. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 27(2).

Güler, E. G. (2009) Otel İşletmelerinde Değer Yaratma ve Müşteri Değeri Algılaması Üzerine Bir Araştırma: Edirne'deki Oteller Örneği. Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi, 20(1), 61-76.

Günay, D. & Günay, A. (2011) 1933’den Günümüze Türk Yükseköğretiminde Niceliksel Gelişmeler, Yükseköğretim ve Bilim Dergisi,1(1), 1-22.

Kaşlı, M. ve Serel, A. (2008) “Üniversite Öğrenci Harcamalarının Analizi ve Bölge Ekonomilerine Katkılarını Belirlemeye Yönelik Bir Çalışma”, Yönetim ve Ekonomi, 99-113.

Luo, Z. ve Qin, Z. (2012) “SWOT Analysis of Functions of Chinese Universities”, IERI Procedia 2, 253 – 257.

Okur Dinçsoy, M., Dinçsoy, E. E., & Tasdemir, Ö. (2016). Local Awareness on Regional Development Agencies: A Case Study on Trakya Development Agency. IIB International Refereed Academic Social Sciences Journal, 7(22), 63-95.

Selçuk, G. N. (2012) “Atatürk Üniversitesi Öğrencilerinin Harcamalarının Analizi ve Erzurum ekonomisine Katkısı”, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 16(3), 317-330.

Silva, Y. F. O., Freitas, C. C., Paranhos, J. ve Hasenclever, L. (2012) “University and the local development in Goiás-Brazil”, Procedia - Social and Behavioral Sciences, 52, 269-278.

TCMB “Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası”, (<http://evds.tcmb.gov.tr/>, son erişim 07.11.2016)

TÜR “Trakya Üniversitesi Rektörlüğü”, (<http://www.trakya.edu.tr/news/trakya-teknopark--teknoloji-gelistirme-bolgeleri-performans-endeksi-nde-yukseldi>, son erişim 07.11.2016)

TÜ-OIDB “T.C. Trakya Üniversitesi Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı” İstatistiki Bilgiler, Öğrenci Sayıları, (<http://oidb.trakya.edu.tr/pages/ogrenci-sayilari>, son erişim 10.11.2016)

TÜ-PDB “T.C. Trakya Üniversitesi Personel Daire Başkanlığı”, Personel Listeleri, (<http://pdb.trakya.edu.tr/pages/personel-listeleri>, son erişim: 02.10.2016)

TÜ-SGDB “T.C. Trakya Üniversitesi Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı”, Plan ve Programlar, (<http://sgdb.trakya.edu.tr/>, son erişim: 02.10.2016)

TÜİK “Türkiye İstatistik Kurumu”, İstatistik Göstergeler, (<http://www.tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=istgosterge>, son erişim 07.11.2016)

URAP (2016) “University Ranking by Academic Performance”, Yayınlar, (<http://tr.urapcenter.org/2016/article.php>, son erişim: 05.10.2016)

Yayar, R. ve Demir, D. (2013) “Gaziosmanpaşa Üniversitesinin Tokat İli Ekonomisine Etkisi”, Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi, 5(8), 106-122.

DPB “T.C. Devlet Personel Başkanlığı” İstatistikler, Kamu Personeli İstatistikleri, (<http://www.dpb.gov.tr/tr-tr/istatistikler/kamu-personeli-istatistikleri>, son erişim 10.11.2016)

GTB “T.C. Gümrük ve Ticaret Bakanlığı”, Esnaf ve Sanatkarlar Genel Müdürlüğü, Risk Yönetimi Ve Kontrol Genel Müdürlüğü, İstatistikler, (<http://risk.gtb.gov.tr/istatistikler>, son erişim 10.11.2016)

TESK “Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu”, Çalışma Alanları, Esnaf ve Sanatkarlar Sicili, İstatistikler, (<http://www.tesk.org.tr/tr/calisma/sicil/ist.php>, son erişim 10.11.2016)

ÜNİVERSİTE-SANAYİ İŞBİRLİĞİ KAPSAMINDA TRAKYA ÜNİVERSİTESİ'NİN EDİRNE SANAYİSİNİN GELİŞİMİNDE AR-GE VE İNOVASYON KATKILARI

Enver Erdiñ DİNÇSOY*

Serdar ÖZER**

ÖZET

Toplumlar için ekonomik riskleri azaltmanın en etkili araçlarından biri teknolojik gelişmelere ayak uydurarak bilgi ve yeni teknolojiler üreten bir ülke haline gelmektir. Bu açıdan, eğitim kurumları ile sanayi şirketleri arasında işbirliğinin sağlanması şarttır. Türkiye’de üretimde ithalat bağımlılığının yüksek oluşu önemli bir ekonomik sorundur. Üniversite-sanayi işbirliği ÜSİ ile hammadde, ürün geliştirme ve nitelikli personel ihtiyacının karşılanmasında yaşanan ithalat bağımlılığı sorunu azaltılabilecektir. Türkiye ekonomisi 2001 yılında yaşadığı ekonomik krizden sonra, özellikle finansal alanda, yapısal reformlar yaparak sanayi sektöründe önemli gelişmelere imza atmıştır. Bu doğrultuda devletin teşvik mekanizmalarının geliştirilerek sanayi sektörünün kullanıma açılması sektörün gelişimine büyük katkı sağlamıştır. Devletin son yıllarda Ar-Ge ve inovasyon çalışmaları yapacak firmalara yüksek miktarda destek vermesi sanayinin Ar-Ge ve inovasyona dayalı üretim yapmasına ayrıca olanak sağlamıştır. Bu bakımdan, teknoparklar yeni teknolojilerin üretiminde üstlendiği rolle ön plana çıkmaktadır. Türkiye’de artık devlet politikası haline gelen ÜSİ konusunda Trakya Üniversitesi, 2008 yılında Trakya Üniversitesi Teknoloji Geliştirme Bölgesi’nin kurulmasıyla, daha etkin çalışmalar ve faaliyetler yürütmeye başlamıştır. Edirne, sahip olduğu potansiyeline kıyasla

* Yrd.Doç.Dr. Trakya Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Yüksek Okulu
erdincincsoy@trakya.edu.tr

** Uzman, Proje Koordinasyon ve Uygulama Merkezi, serdarozer@trakya.edu.tr

istenilen istihdam, teknolojik düzey ve katma değer seviyesinin gerisindedir. Yapılacak yeni yatırımlarla ve verilecek desteklerle Edirne'nin bölgesel rekabetçi yapısının güçlendirilmesi ve patent, marka, endüstriyel tasarımlar konusunda Türkiye sıralamasındaki yerinin yükseltilmesi hedeflenmelidir.

1. GİRİŞ

Başta *sanayi devrimi* olmak üzere tarih boyunca yaşanan çeşitli sosyo-ekonomik gelişmeler, yeni üretim yöntemleri geliştirerek - mekanize ve elektrikli fabrikalar, kimyasallar, demiryolları, motorlu araçlar, elektrikli aletler, yeni örgütlenme biçimleri gibi- devamlı olarak sanayinin mevcut yapısını yeniden şekillendirmiştir (Schumpeter, 2013: 68). Geleneksel ekonomik mallar hem rekabetçi hem de dışlanabilir¹ özelliğe sahipken, kamu malları rekabetçi değildir ve dışlanamaz (Romer, 1989: 5-6). Bu yüzden tarih boyunca yaşanan önemli ekonomik değişimler ve gelişmeler daha ziyade geleneksel ekonomik mallar üzerinde etkili olmuştur ve giderek piyasaları daha rekabetçi bir yapıya kavuşmuştur. Diğer taraftan, vergi, kanuni düzenlemeler, emeklilik ve diğer transferler gibi kamu politikaları yanında altyapı yatırımları, Ar-Ge harcamaları, eğitim kalitesi, gelir ve servetin dağılımı gibi faktörlerin de ekonomik büyüme üzerinde önemli etkileri bulunmaktadır (Barro, 1996: 70).

Dünyadaki tüm ülkeler çeşitli endeksler ve faktörler açısından değerlendirildiğinde çevresel, iklimsel ve sosyo-ekonomik riskler taşımaktadır ve ülkeleri birbirinden ayıran en önemli fark ise risklere karşı hazır olma ve yerel gelişmelerden küresel düzeyde etkilenme dereceleridir (Okur Dinçsoy, 2016: 103-104). Toplumlar için ekonomik riskleri azaltmanın en etkili araçlarından biri teknolojik gelişmelere ayak uydurarak bilgi ve yeni teknolojiler üreten bir ülke haline gelmektir. Eğitim kurumları ile sanayi şirketleri arasında işbirliğinin sağlanması ise kaçınılmazdır. ÜSİ ile hammadde, ürün geliştirme, nitelikli personel ihtiyacının karşılanmasında karşılaşılan bir takım sorunlar çözülebilmektedir. Ayrıca, üniversiteler bilimsel çalışmalarla işletmelerin ihtiyaç duyduğu altyapı güçlendirme faaliyetlerine ve sanayinin ihtiyaçları doğrultusunda öğrencilerin eğitimine katkı sağlamaktadır

¹ Günümüzde üretilen malların çoğu özel mallardır ve yalnızca satın alan kişi tarafından tüketilir. Tersine ise kamu malları için geçerlidir ve başkalarının yararlanması önlenemez.

(Uzmanoğlu vd., 2010: 3451). Ülkeleri ekonomik açıdan sınıf atlattırarak büyüme planlaması, bilim insanları ile mühendislerin işbirliğini sağlayacak ve katma değeri yaratacak yenilikçi bir ürün ya da hizmeti girişimsel olarak ortaya çıkaracak şekilde yapılmalıdır (Yalçıntaş, 2014: 85). ÜSİ'nin bir aracı olarak teknoparklar ve bu kapsamda verilen teşvikler, Türkiye'nin bilim ve teknoloji kapasitesine katkısı kadar işletmelerin hem verimliliklerinin artmasında hem de maliyetlerinin azaltılmasında çok büyük katkı sağlamaktadır (Demirli, 2014: 104-110). Verimliliğin artması ve üretim faktörlerinin girdi maliyetlerinin düşmesi ulusal ve uluslararası piyasalarda rekabet edebilmenin bir şartıdır ve ülkelerin ekonomilerinin büyümesinde en önemli araçtır.

Ülkelerin teknolojiyi üretme ve kullanma bakımından farklılaşmalarında uyguladıkları kalkınma planları, coğrafi konumları ve toplumun demografik yapısı etkilidir. Ancak bazı dışsal faktörler de vardır ki ülkelerin etkilenmemesi hemen hemen imkânsızdır. Türkiye'de 1940'lara kadar uygulanan sanayileşme çabalarının belirli bir atılımı başardığı ancak İkinci Dünya Savaşı'nın oluşturduğu ağır şartlarla yatırımlar kesintiye uğramıştır. Savaş sonrası verilen Marshall Yardımları da Türkiye'nin sanayileşmesine beklenen katkıyı² sağlayamamıştır (Oğuztürk, 2004: 100-102; Ertem, 2009: 393-395). Türkiye'de 1960'lı yıllardan itibaren, planlı kalkınma döneminin başlamasıyla, ithal ikameci politikalar uygulanmaya başlanmıştır ve sermaye birikimi, ekonomik büyüme ve bölgesel gelir dağılımı sorunlarını çözmeye yönelik proje, plan ve politikaların uygulandığı bir döneme girilmiştir (Takım, 2011: 173-174). 1980 yılında alınan 24 Ocak Kararları sonrası Türkiye ithal ikameci politikardan ihracata yönelik ve rekabetçi politikaların uygulandığı yeni bir yapısal dönüşüm sürecine girmiştir. Girişimci üniversite kavramı da bu dönemde başlayan neo-liberal politikaların eğitim, ekonomi ve toplumsal sistem üzerine yapmış olduğu etkiler sonucunda ortaya çıkmıştır (Aslan, 2010: 179). Teknoparkların kurulma süreci ise, Devlet Planlama Teşkilatı (DPT), Ortadoğu

² Verilen ekonomik yardımlar Türkiye'nin ithalat bağımlılığını azaltmayıp, sanayinin emek yoğun veya geri teknolojilerle üretim yapma sorununu çözememiştir ve Türkiye'yi dünyanın önde gelen buğday üreticisi olmaktan öteye götürememiştir. Demiryolu inşaatlarından vazgeçilerek karayolu inşaatlarının artması otomobil ve otobüs ihracatını artırmıştır. Ayrıca, kamu iktisadi teşebbüslerinin de özelleştirilme politikalarını gündeme getirmiştir.

Teknik Üniversitesi (ODTÜ) ve Savunma Sanayii Müsteşarlığı'nın girişimleri ile başlatılmıştır (İlkyaz Gül, 2009: 56). Küreselleşme ile rekabetin uluslararası boyut kazandığı günümüzde, ÜSİ çalışmaları girişimci yetenekleri ve ruhu daha ön plana çıkarmıştır (Sakinç & Aybarç Bursalıoğlu, 2012: 95-98). Türkiye'de 2005 sonrası dönemde siyasi otorite tarafından her şehre bir üniversite politikası ile üniversiteler hem toplum hem de kent bazında üstlendiği görevlerde yeni bir döneme girmiştir (Sağır ve İnci, 2013: 52). Üniversiteler bölge veya kentteki bazı sosyo-ekonomik sorunların çözülmesinde bir *kalkınma projesi* görevi üstlenerek, bölgesel ekonominin gelişmesi, bölgenin bölgesel rekabet gücünün artırılması ve bölge planlarının hazırlanması gibi alanlarda etkin görevler almıştır. Türkiye ekonomisinin üretimde ithalat bağımlılığının yüksek oluşu sorunun çözümü için uzun yıllardır hazırladığı orta ve uzun vadeli planlarda bu konu ile ilgili düzenlemeler yapması gerekliliğini doğurmuştur (Dinçsoy, 2015: 90). Günümüzde rekabet, işletmeler ve devletler açısından, bölgesel, ulusal, uluslararası alanda şiddetini oldukça artırmıştır. Sadece işletmeler ve devletler için değil, rekabet bireyler tarafından da derinden hissedilmekte, rakipler arasında en iyi olma ve kendini geliştirme ihtiyacı günden güne artmaktadır. Bu rekabet koşulları, aynı zamanda, işletmeleri ve bireyleri yaşamlarını sürdürmek ve hatta daha da geliştirmek için klasik düşünme tarzlarını değiştirmeye zorlamaktadır (Şentürk, 2012: 11).

Dünyada bilgi teknolojileri alanında büyük gelişmeler ve değişimler yaşanmakta, toplumlar sanayi merkezli yapılarını bilgi odaklı sistemlere adapte etmektedir. Sanayi ve sanayileşme literatürü içinde yer alan teknoloji ve makineleşme kavramlarının içeriği de beden gücünden beyin gücüne evrimleşmiştir ve üniversiteler, ürün pazarı ile sürekli bilgi alışverişi sonucunda teknolojik gelişme sağlayan taraf, sanayi ise ürün geliştiren taraf olarak tanımlanmaya başlamıştır (Vardar Sukan, Akdeniz ve Hepbaşlı, 2002: 12-15).

ÜSİ öğrenciler açısından da büyük katma değerler yaratmaktadır. Öğrencilerin mesleki ve teknik becerilerinin gelişmesini sağlayarak onların gerek iş hayatına hazırlamada gerek iş bulmada ve gerekse kendilerine olan özgüvenlerini artırmada büyük katkılar sağlamaktadır. Öğretim elemanları

açısından da ilgili alanlarda verilen proje bazlı finansal destekler akademik, teknik ve teorik araştırma imkanlarını artırmaktadır (Peker, Ar ve İlker, 2014: 109). Türkiye’de araştırmaların inovasyona dönüştürülmesini teşvik eden yeterince mekanizma bulunmaktadır. Ancak uygulamada bir etkinlik sorunu ile karşılaşmakta ve bu sorunun çözümü için üniversitelerin örgütlenme yapısının zamanın şartlarına uygun ve yeni mekanizmaların geliştirilmesine olanak sağlayan bir esneklikte olması gerekmektedir (Erdil, Pamukçu, Akçomak ve Erden, 2013: 123).

2. SEKTÖREL GENEL DURUM VE GELİŞMELER

Ar-Ge harcamalarını karşılamakta sıkça sorun yaşayan yenilikçi firmalar için 2001 yılında kabul edilen 4691 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu (TGBK) ile Teknoparklar aracılığıyla çözüme yönelik önemli bir adım atılmıştır. Ankara ve Kocaeli’nde faaliyete geçen ilk teknoparklar zaman içerisinde, başta İstanbul olmak üzere, Türkiye geneline yayılmıştır (Eyyuboğlu ve Aktaş, 2016: 75-78).

Tablo 1’de gösterildiği gibi, 2014 yılında 59 olan Teknoloji Geliştirme Bölgeleri (TGB) sayısı 2015 yılında 63’e yükselmiştir. Aktif durumda olan TGB sayısı da 41’den 48’e yükselmiştir. Toplam firma sayısı 2959’dan 3724’e yükselip olup, 8282 kişilik bir istihdam artışı sağlamıştır. TGB’de hem biten (yaklaşık %28) hem de üzerinde çalışılan proje sayılarında (yaklaşık %23) oldukça yüksek artış oranları sağlanmıştır. Toplam patent tescil sayısında 188 adetlik bir artış sağlanmıştır. Yaratılan katma değer ise toplam 32.068 milyon TL satış hacmine ve 2,34 milyar ABD dolar tutarında ihracat rakamına ulaşılmıştır.

Türkiye ekonomisi 2001 yılında yaşadığı ekonomik krizden sonra, özellikle finansal alanda, yapısal reformlar yaparak, sanayi sektöründe önemli gelişmelere imza atmıştır. Ayrıca, devletin teşvik mekanizmaları geliştirerek sanayi sektörünün kullanıma açmıştır. Günümüzde gelinen noktada, katma değeri yüksek ileri teknoloji ürünlerinin üretimi karlılığın artması için zorunlu hale gelmiştir (Akgün ve Akgün, 2016: 9). Ayrıca, Türkiye ekonomisinin iki konuda gelişimini hızlandırması ve sanayi ürünlerinin modifikasyonunu

sağlaması gerekmektedir. Birincisi toplam sanayi üretimi içerisinde ileri teknoloji ürünlerinin payını arttırmak, ikincisi ise üretim süreçlerinde ileri teknoloji kullanım düzeyini (girdisini) yükseltmektir. Hatta tarım sektörünün itici güç olduğu bölgelerde Ar-Ge ve inovasyon ile tarım sanayinin desteklenmesi ve sektörün bölge/ülke ekonomisi için katma değer yaratacak şekilde yeniden planlanması son derece önemlidir.

Tablo 1: Teknoloji Geliştirme Bölgelerindeki Durum, (2014 ve 2015)

Göstergeler	2014	2015
İlan edilen Teknoloji Geliştirme Bölgesi sayısı	59	63
Faaliyette geçen Teknoloji Geliştirme Bölgesi sayısı	41	48
Firma sayısı	2.956	3.724
İstihdam edilen personel sayısı	29.903	38.185
Biten Proje Sayısı	14.194	18.167
Üzerinde çalışılan proje sayısı	6.902	8.486
Patent tescil sayısı	384	572
Yabancı/yabancı ortaklı firma sayısı	126	177
Akademisyenlerin Kurduğu/ Ortaklı Firma Sayısı	653	824
Toplam satış (Milyon TL)	20.473	32.068
Toplam ihracat (Milyar ABD doları)	1,70	2,34

Kaynak: Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı (2014, 2015)

Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından Kamu, Üniversite ve Sanayi İşbirliği Platformu ile bilgi paylaşımı, toplumsal refahın artırılması, ortak bilimsel ve teknolojik çalışmaların yapılması, deneyim ve bilgi paylaşımından ortaya çıkacak katma değerle rekabet gücünün artırılmasını kavramı Ocak 2014 tarihinde projelendirilmiştir.

Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) bu süreçte oldukça büyük sorumluluklar düşmektedir ve bir yol haritası olacak şekilde TÜBİTAK tarafından sunulan hizmetlerin konu başlıkları aşağıda maddeler halinde özetlenmiştir (TÜBİTAK, 2013):

1. Proje destekleri, yeni ürün/sistem geliştirme, yeni yöntem geliştirme, bilgi üretimi
2. Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu (BTYK) sekretarya hizmetleri, BTYK politikalarına ilişkin gelişmelerin izlenmesi, değerlendirilmesi, önerilerin sunulması ve uluslararası Bilim, Teknoloji ve Yenilik politikaları ve stratejileri belirleme çalışmaları
3. Kamu ve özel sektörün Ar-Ge, yenilik ve girişimcilik faaliyetleri ile bu konularda kapasite artırımı, sanayi-üniversite-araştırma kuruluşlarının işbirliğini desteklemek, girişimcilik destekleri, Ar-Ge ve yenilik etkinlik destekleri ve patent destekleri

Türk Patent Enstitüsü (TPE), Ar-Ge, bilimsel araştırmalar ve diğer çalışmalar sonucunda elde edilen sınai mülkiyet haklarının korunması amacıyla kurulmuş bir kamu kuruluşudur ve Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığına bağlıdır.³ Bakanlık, Türk sanayisi ve üniversiteler açısından sahip olduğu önem haricinde, hem ülkenin kalkınmasında hem de küresel düzeyde rekabet gücünün artmasında önemli bir role sahiptir. TPE'nin en önemli kuruluş amaçlarından biri ülkenin teknolojik ilerlemesine katkıda bulunmaktır. Hizmet alanı: a) Patent Dairesi b) Markalar Dairesi c) Endüstriyel Tasarımlar d) Uluslararası İlişkiler; olmak üzere dört ana alana ayrılmıştır. Tablo 2 ve 3'te TPE'ye yapılan başvuruların başvuru alanı ve başvuru şekline göre dağılımları hem adet hem de oransal olarak verilmiştir.

³ Bakanlık organizasyon yapısı içerisinde, TPE ve TÜBA (Türkiye Bilimler Akademisi) bağlı kuruluşlar; TÜBİTAK, KOSGEP (T.C. Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı) ve TSE (Türk Standardları Enstitüsü) ilgili kuruluşlar; Şeker Kurumu ilişkili kuruluşur.

Tablo 2: Türk Patent Enstitüsüne Yapılan Başvuruların Başvuru Alanı ve Başvuru Şekline Göre Dağılımı, 2008-2016 (Adet)

Alan	Yıllar	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
Patent	Online	1364	1950	2294	3228	4313	9037	11516	16049	12848
	Elden	8759	8173	9082	10257	11074	6576	4439	1492	741
	Toplam	10123	10123	11376	13485	15387	15613	15955	17541	13589
Tasarım	Online	1158	1864	2402	3432	4003	5107	5824	8230	27252
	Elden	5420	4467	4570	4557	4420	3675	3204	666	684
	Toplam	6578	6331	6972	7989	8423	8782	9028	8896	27936
Marka	Online	28224	40885	52533	84257	79411	76357	81569	81566	59461
	Elden	46767	30719	32595	33466	31732	32251	29975	29113	16127
	Toplam	74991	71604	85128	117723	111143	108608	111544	110679	75588
Genel Toplam	Online	30746	44699	57229	90917	87727	90501	98909	105845	99561
	Elden	60946	43359	46247	48280	47226	42502	37618	31271	17552
	Toplam	91692	88058	103476	139197	134953	133003	136527	137116	117113

Kaynak: Türk Patent Enstitüsü

Not: *2016 yılı istatistikleri Ekim, Kasım ve Aralık aylarına ait verileri içermemektedir

2008 yılında Kuruma yapılan toplam başvuru sayısı 91.692 adet olarak gerçekleşmiştir. Bu başvurular içerisinde elden yapılan başvuru sayısı oldukça fazladır ve %66 olarak gerçekleşmiştir. İki tablodan da yıllar içerisinde başvuru sayısı ve başvuru şekli olarak online şekildeki başvuruların sistematik olarak arttığı görülmektedir. 2016 yılında toplam başvuruların yaklaşık %85'i online olarak gerçekleşmiştir. Bu gelişmede hem teknolojik altyapıdaki gelişmeler hem de Kurumun yapmış olduğu düzenlemeler etkili olmuştur.

Tablo 3: Türk Patent Enstitüsüne Yapılan Başvuruların Başvuru Alanı ve Başvuru Şekline Göre Dağılımı, 2008-2016 (Yüzde)

Alan	Yıllar	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
Patent	Online	%13	%19	%20	%24	%28	%58	%72	%91	%95
	Elden	%87	%81	%80	%76	%72	%42	%28	%9	%5
Tasarım	Online	%18	%29	%34	%43	%48	%58	%65	%93	%98
	Elden	%82	%71	%66	%57	%52	%42	%35	%7	%2
Marka	Online	%38	%57	%62	%72	%71	%70	%73	%74	%79
	Elden	%62	%43	%38	%28	%29	%30	%27	%26	%21
Genel Toplam	Online	%34	%51	%55	%65	%65	%68	%72	%77	%85
	Elden	%66	%49	%45	%35	%35	%32	%28	%23	%15

Not: *2016 yılı istatistikleri Ekim, Kasım ve Aralık aylarına ait verileri içermemektedir

2011 yılından sonra Kuruma yapılan başvuru sayısı 130.000-140.000 aralığında gerçekleşmiştir. Tablo 4'te görüldüğü gibi, yapılan başvurularda en büyük artış 2010-2011 döneminde yaşanırken en yüksek artış marka başvurusunda olmuştur.

Tablo 4: Türk Patent Enstitüsüne Yapılan Başvuruların Yıllara göre Artış Yüzdeleri, 2008-2016

Alan	2008-09	2009-10	2010-11	2011-12	2012-13	2013-14	2014-15
Patent	%0	%12	%19	%14	%1	%2	%10
Tasarım	-%4	%10	%15	%5	%4	%3	-%1
Marka	-%5	%19	%38	-%6	-%2	%3	-%1
Genel Toplam	-%4	%18	%35	-%3	-%1	%3	%0

Sonuç olarak, 2013-2014 yılında %3'lük artış olmasına rağmen 2011 yılı marka başvurularında yaşanan gelişmeler sonraki dönemlerde devam ettirilememiştir. Patent ve tasarım başvurularında da az da olsa bir artış sağlanmıştır.

3. EDİRNE'DE SANAYİ SEKTÖRÜ

Edirne coğrafi olarak Meriç, Tunca ve Arda nehirlerinin birleşim noktasında bulunan ve tarım açısından verimli topraklar üzerine kurulmuş bir ildir. Bu nedenle önemli miktarda tarımsal üretim gerçekleştirilmektedir. Türkiye'deki çeltik ve ayçiçeği üretiminin önemli bir kısmı bölgede üretilmektedir. Ayrıca bölge, buğday üretimi bakımından da zengindir.

Tarımsal üretime bağlı olarak sanayi, tarıma dayalı bir şekilde gelişmiştir. Bu üretim sektörlerine hizmet eden yan sanayileri de dikkate aldığımızda tarıma dayalı bir sanayi sektörünün Edirne bölgesinde oluştuğu söylenebilir. Tarım sanayinden sonra gelişen diğer bir sektör de tekstil sektörüdür. Bununla beraber linyit kömür rezervleri bakımından zengin olan bölgede yılda 200.000 ton/yıl linyit kömürü üretimi gerçekleştirilmektedir.

Edirne'nin İstanbul'a yakınlığı, üretilen ürünlerin İstanbul pazarına hızlı bir şekilde sunulabilmesi bakımından bir avantajdır; çünkü günümüzde gelişen sanayi piyasalarında hız faktörünün ön plana çıktığı görülmektedir. Edirne'nin İstanbul'un metropolitan etki alanı içerisinde kalması, İstanbul'da meydana gelecek olumlu ya da olumsuz sosyo-ekonomik gelişmenin Edirne'nin hem mevcut durumunu hem de planlarını yakından etkileyecektir. Ayrıca lojistik olarak üretilen ürünlerin dış ülkelere gönderilmesinde sınır bölgesi olmasından dolayı da ayrı bir avantaja sahiptir. Edirne lojistik konum olarak ihracatın yoğun olarak yapıldığı Avrupa Birliği ülkelerine yakınlığı ile sahip olduğu potansiyeli fırsata çevirebilecek durumdadır.

Trakya Üniversitesi fakülteleri, meslek yüksekokulları, yüksekokulları ve bölümleri ile bölgeye farklı alanlarda hizmet vermektedir. Trakya Kalkınma Ajansının Bilim ve Teknoloji Bakanlığı raporları, Trakya Kalkınma Ajansı Enerji Sektör Raporu, Tarım Raporu, Trakya Lojistik ve Turizm Master Planı kaynaklarından yararlanarak hazırladığı "TR21 Trakya Bölgesi Mevcut Durum

Analizi Taslağı” isimli çalışmasında Edirne ilinin yatırım fırsatları aşağıdaki şekilde özetlenmiştir (Trakya Kalkınma Ajansı, 2013).

- Turizm Yatırımları (Acenta-Servis-Konaklama)
- Otel Yatırımları (Özellikle Saroz Bölgesi)
- Ar-Ge Yatırımları (Teknopark içi)
- Biyogaz Yatırımları
- Tarım Yatırımları (Hayvancılık, Meyve ve Sebzeçilik)
- Süt Tozu Üretim Tesisi
- Konfeksiyon Ürünleri Üretimi
- Temalı Park Yatırımları
- Et İşleme Yatırımları
- Seracılık
- Pastörize Süt ve Süt Mamulleri Üretim Tesisi
- İşlenmiş Su Ürünleri Üretim Tesisi
- Sebze-Meyve Konservesi Üretim Tesisi
- Bisküvi ve Gofret Üretim Tesisi
- Makarna Üretim Tesisi

Bölge dinamizmine uygun bir sanayi üretimi Edirne de gerçekleştirilmektedir ve gıda ürünleri imalatı il genelinde ilk sırada yer almaktadır. Edirne sahip olduğu potansiyeller ve avantajlı coğrafi konumu ile bölgede lojistik sektörünün gelişmesine de imkan tanımaktadır.

Tablo 5’te Edirne ilinin 2012 verilerine göre yerel birim sayılarına göre istihdam rakamları verilmiştir. Tabloya göre 11.068 birimde toplam 35.624 kişi istihdam edilmiştir. Organize sanayi bölgesi, küçük sanayi sitesi, iş merkezi, iş hanı (pasaj) haricinde bulunan yerlerde toplam 32.345 kişi 9.432 yerel birimde istihdam edilmiştir. Yerel birim sayısı bakımından toptan ve perakende ticaret en fazla (5.149) işletme sayısına ulaşsa da en fazla istihdam 17.722 kişi ile imalat sanayinde gerçekleşmiştir. Kısaca, imalat ile toptan ve perakende ticaret

sektörlerinin iki lokomotif sektör ve istihdam alanı olduğu söylenebilir. Organize sanayi bölgesi ve küçük sanayi sitesi sağladığı istihdam sayıları bakımından çok iyi düzeyde değildir.

Tablo 5: Ekonomik Faaliyet Kısımlarına Göre Yerel Birim Sayısı ve İstihdam (2012)

İstihdam Alanları (sektörler)	Toplam		Organize Sanayi Bölgesi		Küçük Sanayi Sitesi		İş Merkezi		İş Hanı/Pasaj		Diğer	
	Yerel birim sayısı	İstihdam	Yerel birim sayısı	İstihdam	Yerel birim sayısı	İstihdam	Yerel birim sayısı	İstihdam	Yerel birim sayısı	İstihdam	Yerel birim sayısı	İstihdam
Madencilik ve taşocakçılığı	8	0	-	-	-	-	-	-	1		7	
İmalat	1151	17722	3	550	277	543	12	29	76	113	783	16487
Elektrik, Gaz, Su	35	627	-	-	-	-	-	-	-	-	35	627
İnşaat	139	301	-	-	5	10	-	-	14	33	120	258
Toptan ve perakende ticaret	5149	8527	-	-	465	695	37	53	298	464	4349	7315
Otel, lokanta ve kahvehane	1859	3008	-	-	32	52	12	14	112	168	1703	2774
Ulaştırma, depolama ve haberleşme	1516	2696	-	-	5	7	2		10		1499	2689
Mali aracı kuruluşların faaliyetleri	86	649	-	-	-	-	-	-	-	-	86	649
Gayrimenkul kiralama ve iş faaliyetleri	421	739	-	-	1		15		172	294	233	445
Eğitim	21	117	-	-	-	-	2		8	117	11	

Sağlık işleri ve sosyal hizmetler	173	311	-	-	-	-	4	6	14	21	155	284
Diğer sosyal, toplumsal ve kişisel hizmet faaliyetleri	510	927	-	-	2		4		73	110	431	817
Toplam	11068	35624	3	550	787	1307	88	102	778	1320	9412	32345

Kaynak: Özer (2013)

Teknoparkların şehirlere göre dağılımı Tablo 6’da verilmiştir. 2015 yılında 4 adet yeni Teknopark kurulmuştur. Konya’daki teknopark sayısı 1’den 2’ye çıkarken Karaman, Muğla ve Afyon’da yeni teknoparklar kurulmuştur ve sayı toplamda 63’e yükselmiştir. Buna göre toplam 63 teknopark 43 ile yayılmıştır ve Edirne 17. sırada yer almıştır; hala 38 ilde teknopark bulunmamaktadır.

Tablo 6: Türkiye’deki Teknopark Sayıları ve Şehirlere Göre Dağılımı, 2015

Sıra	İller	2014	2015	Sıra	İller	2014	2015	Sıra	İller	2014	2015
1	Ankara	8	8	16	Denizli	1	1	31	Tekirdağ	1	1
2	İstanbul	7	7	17	Edirne	1	1	32	Van	1	1
3	Kocaeli	4	4	18	Elazığ	1	1	33	Çorum	1	1
4	İzmir	4	4	19	Sivas	1	1	34	Manisa	1	1
5	Konya	1	2	20	Diyarbakır	1	1	35	Niğde	1	1
6	Antalya	1	1	21	Tokat	1	1	36	Burdur	1	1
7	Kayseri	1	1	22	Sakarya	1	1	37	Yozgat	1	1
8	Trabzon	1	1	23	Bolu	1	1	38	Kırıkkale	1	1
9	Adana	1	1	24	Kütahya	1	1	39	Balıkesir	1	1
10	Erzurum	1	1	25	Samsun	1	1	40	Hatay	1	1
11	Mersin	1	1	26	Malatya	1	1	41	Karaman	-	1
12	Isparta	1	1	27	Şanlıurfa	1	1	42	Muğla	-	1
13	Gaziantep	1	1	28	Düzce	1	1	43	Afyon- Uşak	-	1
14	Eskişehir	1	1	29	Çanakkale	1	1	TOPLAM	59	63	
15	Bursa	1	1	30	Kahraman maraş	1	1				

Kaynak: Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı (2014 ve 2015)

Teknoparklar yeni teknolojilerin üretiminde üstlendiği rollerle bölgelerin gelişimine ekonomik katkılar sağlamaktadır. Tablo 7’de Edirne merkezli TPE’ye yapılan başvurular, bu başvurular sonucunda Türkiye genelinde elde edilen sıralama Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 7: Edirne’den Türk Patent Enstitüsüne Yapılan Başvuru Sayısı

Alan	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Patent Başvuru	0	2	3	5	4	3	11	8	7	22
Patent Tescil	1	0	0	0	0	1	3	2	3	2
Marka Tescil	80	68	57	87	84	72	105	114	176	151
Endüstriyel										
Tasarım	-	-	-	-	1	329	78	30	153	40
Toplam	81	68	57	87	85	402	186	146	332	193

Kaynak: TPE

Tablo 8: Edirne’nin Türk Patent Enstitüsüne Yapılan Başvuru Sayısına Göre Türkiye Sıralaması

Sıralama	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Patent Başvuru	57	25	25	22	28	29	24	24	30	20
Patent Tescil	14	9	12	13	18	16	16	18	16	20
Marka Tescil	35	36	40	36	32	39	37	39	35	36
Endüstriyel										
Tasarım	-	-	-	-	58	15	29	38	23	36
Ortalama	25	23	26	25	36	23	27	32	25	31

Kaynak: TPE

Edirne ilinden 2006 yılında patent başvurusu yapılmamıştır, ancak geçmiş dönem başvurularından kaynaklanan bir tane tescil gerçekleşmiştir. Marka tescili ise 80 adet gerçekleşmiştir. Edirne, 2006 yılını, patent tescili bakımından 14’üncü ve marka tescili bakımından 35’inci sırada tamamlamıştır. Edirne patent tescili bakımından en fazla sayıyı üç taneyle 16’ncı sırada tamamladığı 2011 ve 2014 yılında; marka tescilinde en fazla sayıyı 176 adetle 35.sırada tamamladığı 2014 yılında; endüstriyel tasarımda ise 329 adetle 15’inci sırada tamamladığı 2011 yılında elde etmiştir. Toplam tescil bakımından en fazla sayı

402 adetle 2011 yılında gerçekleşmiştir. 2011 yılında yaşanan endüstriyel tasarım başarısı aynı zamanda Edirne'nin Türkiye sıralamasındaki yerini 23'üncü sıraya yükseltmiştir. Ancak, ne başvuru alanları bakımından ne de Türkiye sıralamasında aldığı dereceler bakımından Edirne sürekli artan ve üst sınırları zorlayan rekabetçi bir eğilim içinde değildir.

4. TRAKYA ÜNİVERSİTESİ VE SANAYİ İŞBİRLİĞİ

Devlet politikası haline gelen ve bu konuda sağlanan desteklerin katkısı ile gelişen ÜSİ faaliyetleri konusunda Trakya Üniversitesi etkin çalışmalar yürütmektedir. Etkin ve gerçek bir ÜSİ, karşılıklı olarak tarafların bilgi ve tecrübe paylaşımında bulunduğu gerçekleştirilmekte ve amaçlanan hedeflere ulaşmaktadır. Aynı zamanda üniversitenin sahip olduğu potansiyeller, bilgi birikimleri, fikri ve mülki haklar sanayi kesiminde yol gösterici olarak değerlendirilmelidir.

2008 yılında Trakya Üniversitesi Teknoloji Geliştirme Bölgesi çalışmalarına başlamıştır. 1. Bölgesi Ayşekadın Yerleşkesi'nde toplam 6.846 m² alanın yaklaşık 3.600 m² kapalı alanında faaliyetlerine devam etmektedir. Trakya Üniversitesi Edirne Teknoloji Geliştirme Bölgesi 2. Bölgesi ise 48.039 m² Prof. Dr. Ahmet T. Karadeniz yerleşkesindeki alanda bulunmakta olup imar planları hazırlanmış durumdadır. Trakya Teknopark bünyesinde 2016 yılı Kasım ayı son verilerine göre 48 adet Ar-Ge firması ile %87 doluluk oranı ile çalışmaktadır. Ar-Ge firmalarının devam eden proje sayısı 72, biten proje sayısı 38 adete ulaşmıştır. Projeler sonucu 8 adet patent, 1 faydalı model, 42 marka tescil belgesi alınmıştır. Teknoparkta bulunan firmaların 2015 yılı rakamlarına göre Ar-Ge projelerinin ihracat rakamı 228.637 ABD doları, Ar-Ge gelirleri 28.970.914 TL ve toplam ciroları 32.260.631 TL, Ar-Ge harcamaları 506.758 TL olarak gerçekleşmiştir. Bölgedeki firmalara sağladığı vergi muafiyetleri ile Ar-Ge ve inovasyon çalışmalarını yürüten firmalara destek olmaktadır. Bununla beraber etkin bir ÜSİ için çalışmalar yürütmektedir.

Bu amaçlar doğrultusunda Trakya Üniversitesi Teknoloji Geliştirme Bölgesi (Trakya Teknopark) çatısı altında 2013 yılında Trakya Teknoloji

Transfer Ofisi faaliyetlerine başlamıştır. Edirne'deki sanayi kuruluşları ile Trakya Üniversitesi akademisyenlerini ve Trakya Üniversitesi'nin teknik imkanlarını bir araya getirip çeşitli konularda işbirliği yapılması amacıyla çalışmalarına devam etmektedir. 2014 yılında TÜBİTAK tarafından desteklenen Yenilik ve Girişimcilik Alanlarında Kapasite Artırılmasına Yönelik Destek Programı ile ÜSİ sayısı ve niteliğini arttırmak için kapasitesini genişletmiştir.

Bu proje ile Trakya Üniversitesi'nde proje yapma kültürünün geliştirilmesi, ÜSİ'nin güçlendirilmesi ve Ar-Ge sonuçlarının ticarileştirilmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda çalışmalarını sürdüren Trakya Teknoloji Transfer Ofisi, sanayi Ar-Ge ihtiyaçlarının akademisyenlerin uzmanlık alanları ile eşleştirilmesi, kontratlı proje geliştirme hizmetleri, fikri sınai mülkiyet hakları yönetimi, proje yazım hizmetleri, buluş ticarileşme süreç yönetimi vb. faaliyetleri gerçekleştirerek Trakya Üniversitesi'nin ve bölge sanayisinin gelişimine katkıda bulunmaktadır.

Bölge sanayisi ile üniversite arasında köprü görevini üstlenen Trakya Teknoloji Transfer Ofisi üniversite ile sanayinin bir araya geldiği Ar-Ge projeleri başta olmak üzere birçok projeyi hazırlamış ve uygulamaya koymuştur. Bunlarla birlikte Trakya Üniversitesi akademisyenlerinin uzmanlık alanları ve fikri ve mülki hakları ile ilgili Edirne Organize Sanayi Bölgesi, Edirne Ticaret ve Sanayi Odası ve bölgedeki sanayi kuruluşları ile yüz yüze görüşerek bilgi aktarımında bulunmuştur. Yapılan bu çalışmalar neticesinde Trakya Üniversitesi'nde üretilen bilgi birikimi Edirne sanayisinin yapacağı Ar-Ge ve inovasyon çalışmaları için kullanımına sunulmuş durumdadır. 2016 yılına kadarki süreçte 35 adet ÜSİ sağlanmış durumdadır ve bu sayının giderek artması beklenmektedir.

Tablo 9'da Trakya Üniversitesi'nce gerçekleştirilen Ar-Ge projelerinin aldığı destekler kurum bazında detaylı olarak verilmiştir⁴ Trakya Üniversitesi 2010-2015 yılları arasında 13 adet Kalkınma Bakanlığı'ndan, 1.233 adet

⁴ Tablo kurumlardan mail yoluyla resmi yazışmalar ile elde edilen bilgiler doğrultusunda hazırlanmıştır.

Trakya Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri'nden ve 58 adet TÜBİTAK'tan proje desteği almıştır. Projelerin toplam tutarı 51.473.214 TL'ye ulaşmıştır. Toplam proje (adet) sayısı olarak en yüksek sayıya 2010 yılında 330 adetle ulaşılmıştır. En yüksek bütçe değeri ise 2015 yılında 6.895.292 TL ile gerçekleşmiştir. Tablodaki en önemli gelişmelerden biri TÜBİTAK'tan 20 proje için alınan toplam 6.513.165 TL tutarındaki destektir. Bu kapsamda elde edilecek yeni projelerin ve başarıların hem Trakya Üniversitesi'nin Türkiye sıralamasındaki yerinin yükselmesinde hem de Edirne'nin kalkınmasında büyük katkı sağlayacaktır.

Tablo 9: Trakya Üniversitesinin Desteklenen Ar-Ge Projelerinin Sayısı ve Bütçesi

Yıl	Kalkınma Bakanlığı		T.Ü. Bilimsel Araştırma Projeleri		TÜBİTAK		TOPLAM	
	Adet	Bütçe	Adet	Bütçe	Adet	Bütçe	Adet	Bütçe
2010	-	-	319	7.627.095	11	1.675.523	330	9.302.618
2011	1	483.280	200	5.927.692	3	477.100	203	6.888.072
2012	-	-	202	6.622.078	1	213.000	203	6.835.078
2013	-	-	213	3.875.046	8	280.000	221	4.165.046
2014	5	995.630*	166	6.469.991	15	1.734.066	186	9.199.687
2015	7	1.684.256*	133	6.895.292	20	6.513.165	160	15.092.713
Toplam	13	3.163.166	1.233	37.417.194	58	10.892.854	1.303	51.473.214

* ile işaretlenen veriler Ar-Ge faaliyetlerinin sağlanması için verilen altyapı destekleridir.

Edirne bölgesindeki sanayi kuruluşları ile işbirliği içerisinde olan bir diğer birim ise Teknoloji Araştırma, Geliştirme ve Uygulama Merkezidir (TUTAGEM). Ülkemizin kalkınma hedefleri doğrultusunda Ar-Ge ve inovasyon çalışmalarına destek vermek, rutin analizler de dahil olmak üzere bu kapsamda gerekli tüm analizleri yapmak, akademik çalışmalara rekabet edebilir ölçüde bilimsel altyapı oluşturmak, bu sayede başta ÜSİ olmak üzere ulusal ve uluslararası bilimsel ortaklıkların kurulması amaçları doğrultusunda

faaliyetlerini sürdürmektedir. Bünyesinde, Sağlık Bilimleri Laboratuvarı, Enstrümantal Analiz Laboratuvarı, Yakıt Analiz Laboratuvarı, Makine ve Malzeme Mühendisliği Laboratuvarı, Çevre Analiz Laboratuvarı, Genetik ve Sitotoksite Laboratuvarı, Gıda Laboratuvarı, Görüntüleme laboratuvarını barındıran TUTAGEM akademisyen ve öğrencilerin gelişimi için zemin hazırlamakta bununla beraber bölge sanayisine de hizmet etmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Edirne, sanayi potansiyeli ile gelişime açık bir bölgedir. Edirne'nin tarım topraklarının son derece verimli olması tarım ve tarıma dayalı sanayinin gelişmesine imkan tanımaktadır. Her ne kadar Edirne Tarımsal Araştırma Enstitüsü, Trakya Üniversitesi ve Trakya Kalkınma ajansı destekleyici çalışmalar yapsa da bölgede alternatif tarım ürünlerinin üretimine karşı bir ön yargı bulunmaktadır. Tarımın yoğun olarak yapıldığı Keşan ve İpsala ilçelerinde tarıma dayalı sanayi sektörü gelişmiştir ve bu gelişimini devam ettirmektedir. Edirne'nin sahip olduğu topraklar sanayi üretimi için mekânsal olarak da genişleme imkanına sahiptir ve sanayi kümelenmesinin olmayışı ileride gerçekleştirilecek olan yatırımlar açısından yatırımcılara fırsatlar sunmaktadır.

Son yıllarda, ÜSİ alanında yapmış olduğu çalışmalar ile bölge sanayisinin Ar-Ge ve inovasyon alanlarında itici güç olmuştur. Trakya Teknopark, Trakya Üniversitesi'nin sahip olduğu bir diğer önemli itici güçtür. Trakya Teknopark, Ar-Ge ve inovasyon projeleri yapan firmaların projelerini Edirne'de hayata geçirme aşamasında dışarıdan bilgi birikiminin transferini sağlamaktadır. Halen genişleme çalışmalarını yürüten Trakya Teknopark, bölgedeki Ar-Ge ve inovasyon projelerinin ve ÜSİ'nin etkin bir şekilde yapıldığı yerdir. Ancak, işbirliği yapılacak sanayi firmalarının nicel olarak yetersiz oluşu özellikle yan sanayi ihtiyacı olan firmaların zorlanmasına sebep olmaktadır. Çorlu ve Lüleburgaz gibi sanayi yoğun ilçelere yakınlık ise alternatif işbirliği çözümleri sunabilmektedir. İhtisas Organize Sanayi Bölgesinin olmayışı ise belirli alanlarda yoğunlaşmış olan sanayi üretiminin kapasitesinin arttırılmasında bir dezavantajdır. Bölgede yoğun bir şekilde gerçekleştirilen tekstil üretimi için

böyle bir yapının kurulması bölge dinamiklerini daha yoğun bir şekilde hayata geçirecektir.

Edirne ilinde emek yoğun bir şekilde faaliyette bulunan tekstil firmaları sağladığı mavi yaka istihdamı açısından önemli bir sektördür. Ayrıca, Edirne'nin yaşam standardı göreceli olarak yüksek bir şehir oluşu beyaz yakalı çalışanların bölgeye çekilmesinde de avantaj sağlamaktadır. Diğer bir deyişle, kalifiye işgücünün özellikle beyaz yakalı işgücünün iller arası mobilizasyonunda sorun yaşayan sanayi sektörü, Edirne'de bu tip bir sorunu derinden yaşamamaktadır. Bölge ekonomisinin tarıma dayalı olması istihdam imkanları kısıtlamaktadır ve çalışan genç nüfusun azalmasında önemli bir neden olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu durum, genç nüfusun sanayi üretimi daha fazla olan yakın illere göç etmesine ve Trakya Üniversitesi'nin büyük öğrenci potansiyeli olmasına rağmen nitelikli, yetişmiş mezunlarını şehirde istihdam etme fırsatlarının sınırlandırılmasına sebep olmaktadır.

Edirne için nüfusun eğitim, meslek, yaş ve gelirleri haricinde beklentileri ve bilgi düzeyleri bakımından alt gruplara ayrılarak çeşitli ulusal ve uluslararası fonlardan finansman ve teknik destek sağlayarak proje uygulamalarının artırılması Edirne için oldukça önemlidir (Okur Dinçsoy, Dinçsoy, & Taşdemir, 2016: 89). Turizm sektörü de bölge için önemli bir ekonomik potansiyeldir ve teknolojik gelişmelerin uygulanması, firmaların rekabetçi gücünün artırılması ve marka kent potansiyelinin ortaya çıkarılması gerekmektedir (Güler, 2009a: 257-259, Güler, 2009b: 75).

Edirne'nin gelişiminde önem arz eden diğer bir nokta, üretim kaynaklarının etkin ve verimli kullanımının sağlanması ve bu yolla verimliliğin artırılmasıdır. Sanayi sektöründe, özellikle imalat sanayinde, Ar-Ge ve inovatif çalışmalarla girdi maliyetlerini düşürücü ve verimlilik artırıcı projelerin hayata geçirilmesi Edirne'nin hem ulusal düzeyde hem de uluslararası alanda rekabet gücünü artıracaktır. Sonuç olarak, Trakya Üniversitesi'ne Edirne'nin ve Trakya bölgesinin sosyo-ekonomik gelişiminde oldukça büyük görevler düşmektedir. Bu bakımdan, Üniversitenin mevcut katkısını daha da artırarak süreci daha dinamik ve istikrarlı bir hale getirecek çalışmalara daha fazla kaynak ve zaman ayrılması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

Akgün, A., & Akgün, V. Ö. (2016) “İşletmelerde Ar-Ge Harcamalarının Karlılığa Etkisi: Aselsan Örneği”, Selçuk Üniversitesi Sosyal Ve Teknik Araştırmalar Dergisi, 12, 1-12.

Aslan, G. (2010) “Öğretim Üyelerinin Girişimci Üniversite ve Üniversite Sanayi İşbirliği Kavramlarına İlişkin Görüşleri”, Eğitim Bilim Toplum Dergisi, 8(30), 179-185.

Barro, R. J. (1996) Determinants of Economic Growth: a Cross-country Empirical Study, National Bureau of Economic Research, No: 5698.

Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, (2014) Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı 2014 Yılı Faaliyet Raporu, Ankara (<http://www.sp.gov.tr/upload/xSPRapor/files/UFIQG+bstb-2014-yili-faaliyet-r-232015112546.pdf>, son erişim: 09.11.2016)

Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, (2015) Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı 2015 Yılı Faaliyet Raporu, Ankara (<http://www.sp.gov.tr/upload/xSPRapor/files/e8ECW+bstb-2015-yili-faaliyet-r-2922016151106.pdf>, son erişim: 09.11.2016)

Demirli, Y. (2014) “Türkiye’de teknoparklara yönelik teşvikler ve teknoparkların bilim ve teknoloji kapasitesinin gelişimine katkısı”, Maliye Dergisi, 166, 95-115.

Dinçsoy, E. E., (2015) The Spatial Dimension of Development: Entrepreneurship Analysis of NUTS Level-3 TR212 Region IIB International Refereed Academic Social Sciences Journal, 6(20), 83-107.

Dinçsoy, E. E., (2016) Environmental, Social and Economic Factors of Development Axes in terms of Spatial Planning: An Analysis of Thrace Region in Turkey. International Journal of Statistics & Economics™, 17(2), 85-96.

Erdil, E., Pamukçu, M. T., Akçomak, İ. S., & Erden, Y. (2013) “Değişen üniversite-sanayi işbirliğinde üniversite örgütlenmesi”, Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 68(02), 95-127.

Ertem, B. (2009) “Türkiye-ABD İlişkilerinde Truman Doktrini ve Marshall Planı”, Balıkesir University Journal of Social Sciences Institute, 12(21), 377-397.

Eyyüboğlu, B. B., & Aktaş, S. G. (2016) “Türkiye’de Teknoparkların Coğrafi Dağılım ve Yoğunluğu (2001-2015)” Doğu Coğrafya Dergisi, 21(35), 75-88.

Güler, E. G., (2009a) “Konaklama İşletmelerinde Tutundurma Faaliyetleri ve Trakya’daki Oteller Üzerine Bir Araştırma”, Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 27(2), 233-261.

Güler, E. G., (2009b) “Otel İşletmelerinde Değer Yaratma ve Müşteri Değeri Algılaması Üzerine Bir Araştırma: Edirne’deki Oteller Örneği”, Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi, 20(1), 61-76.

İlkyaz Gül, İ. (2009) “İnovasyon, Teknoparklar ve Savunma Sanayi Sektörü: ODTÜ Teknokent Örneği”, Savunma Sanayi Müsteşarlığı Dergisi, 2009(3), 55-59.

Oğuztürk, B.S. (2004) “Türkiye’de Uygulanan Teknoloji Politikaları”, Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları, 2(2),100-105.

Okur Dincsoy, M., (2016) “A Comparative Study on Population and Employment Risks in Vulnerable Countries to Climate Change”, International Journal of Ecological Economics and Statistics™, 37(2), 103-120.

Okur Dinçsoy, M., Dinçsoy, E. E., & Tasdemir, Ö. (2016) “Local Awareness on Regional Development Agencies: A Case Study on Trakya Development Agency”, IIB International Refereed Academic Social Sciences Journal, 7(22), 63-95.

Özer, S., (2013) İmalat Sanayinde Dönüşüm Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Trakya Kalkınma Ajansı, Tekirdağ (http://www.trakya2023.com/content-428-imalat_sanayinde_donusum.html, son erişim: 11.10.2016,)

Peker, İ., Ar, M., & İlker, B. B. (2014) “Üniversite-Sanayi İşbirliğinin Gelişmesinin Önündeki Engellerin AAS Yöntemiyle Belirlenmesi: Karadeniz Teknik Üniversitesi Örneği”, Atatürk Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 28(3), 107-126.

Romer, P. (1989) Endogenous technological change, National Bureau of Economic Research, No: 3210.

Sağır, A., & İnci, Ü.H., (2013) “Karabük’te Üniversite Algısı: Karabük Üniversitesi Örneği”, İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 2(2), 49-81.

Sakinç, S., & Aybarç Bursalıoğlu, S. (2012) “Yükseköğretimde küresel bir değişim: Girişimci üniversite modeli” Yükseköğretim ve Bilim Dergisi, 2(2), 92-99.

Schumpeter, J. A. (2013) Capitalism, socialism and democracy. Routledge.

Şentürk, F. K. (2012). “A study to determine the usage of strategic management tools in the hotel industry”, Procedia-social and Behavioral sciences, 58, 11-18.

Takım, A. (2011) “Türkiye’de 1960-1980 Yılları Arasında Uygulanan Kalkınma Planlarında Maliye Politikaları”, Maliye Dergisi, 160, 154-176.

Trakya Kalkınma Ajansı (2013) TR21 Trakya Bölgesi Mevcut Durum Analizi Taslağı (<http://www.trakya2023.com/uploads/docs/trakyamda.pdf>, son erişim: 08.11.2016)

TÜBİTAK, (2013) Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu, 2013 Faaliyet Raporu, Ankara
(http://www.tubitak.gov.tr/sites/default/files/content_files/2013_faaliyet_raporu_tubitak.pdf, son erişim: 09.10.2016)

TPE, (2016) Türk Patent Enstitüsü, İstatistikler
(<http://www.tpe.gov.tr/TurkPatentEnstitusu/statistics/>, son erişim: 09.10.2016)

Uzmanoğlu, S., İşgören, N. Ç., Çınar, A., Tektaş, N., Oral, B., Büyükpehlivan, G., & Polat, Z. (2010) “Evaluation of educational and technical structure at vocational schools”. Procedia-Social and Behavioral Sciences, 2(2), 3447-3451.

Vardar Sukan F., Akdeniz R.C., & Hepbaşlı, A. (2002) “Üniversite-Sanayi İşbirliğinde Ar-Ge Merkezlerinin Rolü: EBİLTEM Uygulaması”, Endüstri Mühendisliği, 13(2), 12-19.

Yalçıntaş, M. (2014) “Üniversite - Sanayi - Devlet İşbirliğinin Ülke Ekonomilerine Etkileri: Teknopark İstanbul Örneği”, Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi, 5(10), 83-106.

BİGA İLÇESİNDE GİRİŞİMCİLERİN GÖZÜNDEN ÜNİVERSİTE

Nazan YELKİKALAN*

Erdal AYDIN**

Ünzüle KURT***

ÖZET

Üniversite-kent etkileşiminde önemli faktörlerden bir tanesi üniversitenin faaliyet gösterdiği yörede algılanış biçimidir. Faaliyet gösterdiği yöre tarafından olumlu algı geliştirilen bir üniversite kent ile doğru bir etkileşime girmekte, karşılıklı bilgi ve kaynak aktarımını sağlayarak hem kendi gelişimine hem de kentin gelişmesine katkı sağlamaktadır. Bu bağlamda çalışmada üniversite-kent etkileşiminde önemli bulunan ticari işletmelerin üniversiteyi algılama biçimi ele alınmaktadır. Zira, üniversite ve öğrenci ile ticari faaliyetlerinden dolayı etkileşimde olan katılımcıların üniversiteyi algılama biçimleri birlikte gerçekleştirilecek ekonomik, sosyal ve kültürel faaliyetlerde etkili olmakta ve üniversitenin kentle olan bağını güçlendirmektedir. Çalışma kapsamında ele alınan katılımcılar kentte faaliyet gösteren ticari işletmeler arasından tesadüfi olarak seçilmiş ve üniversiteyi algılama biçimlerini sorgulayan bir ankete tabi tutulmuşlardır. Elde edilen anket sonuçlarının değerlendirilmesinde SPSS programından yararlanılmıştır. Öncelikle sorular ekonomik, sosyal, kültürel ve çevresel, öğrenci algısı ve katılımcıların beklentileri olarak kategorize edilmiş ve bu kategorilere ait yüzde ve frekans

* Prof.Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Biga Uygulamalı Bilimler Yüksek Okulu, Bankacılık ve Finans Bölümü, nyelkikalan@comu.edu.tr

** Yrd.Doç.Dr. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, İİBF, İşletme Bölümü, erdalaydin08@gmail.com

*** Yrd.Doç.Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Biga Uygulamalı Bilimler Yüksek Okulu, Bankacılık ve Finans Bölümü, kurtunzule@comu.edu.tr

dağılımları incelenmiştir. Ardından ankette yer alan demografik faktörler yapılan ki-kare bağımsızlık testi ile kategorilerin demografik özellikler ile ilişkisi ortaya konulmaya çalışılmıştır. Çalışmada elde edilen bulgular katılımcıların üniversite algısının, üniversitenin kente ekonomik, sosyal ve kültürel katkılar sağladığı yönünde olduğunu göstermektedir. Buna ek olarak katılımcılar faaliyet gösterdikleri ticari alanlara göre üniversitenin vereceği girişimcilik eğitimlerine katılmada istekli olmaları kentin üniversite ile işbirliğine istekli olduğunu göstermektedir.

1. GİRİŞ

Üniversiteler sosyal yapı içerisinde bilimsel bilginin üretildiği, geliştirildiği ve yayılmak üzere programlandığı yükseköğretim kurumlarıdır. Türkiye’de bölgesel kalkınma farklılıklarını gidermek üzere uygulanan ‘*her ile bir üniversite projesi*’ üniversitenin kurulduğu kent için önemini göstermektedir (Sağır ve İnci 2013:52). Kalkınma sürecinde kent – üniversite ilişkisinden beklenen bu etkilerin ortaya çıkabilmesi için yöre halkının üniversiteyi algılama ve kabullenme durumu önemli ve belirleyici kavramlardır. Zira yöre halkının üniversite hakkında olumsuz yargılara sahip olması beklenen kalkınma sürecinin gerçekleşmesini engelleyerek, üniversitenin yöre halkı ile ilişkilerini olumsuz etkileyecektir.

Literatürde üniversite – kent ilişkisinden beklenen etkiler ekonomik, sosyal ve kültürel olarak incelenmektedir. Üniversitenin kent ekonomisine katkıları olarak ele alınan ekonomik etki direkt, dolaylı ve uyarılmış gelir ve istihdam etkisi olarak iki biçimde ortaya çıkmaktadır. Direkt etki üniversitenin akademik ve idari personel olarak sağladığı istihdam ve gelir ile açıklanmakta, dolaylı etki üniversitenin personeli dışında gerçekleştirdiği istihdam ve ödemeler olarak açıklanmaktadır. Uyarılmış etki ise Keynesyen harcama çarpanı çerçevesinde marjinal tüketim eğilimine bağlı olarak gerçekleştirilen ve dolaylı ve dolaysız etkilerin yarattığı istihdam ve gelir etkisi ile ortaya çıkan etkilerdir (Atik 1999: Aktaran: Çayın ve Özer 2015:132). Söz konusu yollar ile kentte talep canlılığı yaratarak ekonomik büyümeye katkı sağlayan üniversiteler bu yolla kentteki algılarını ve kent halkı ile ilişkilerini yönlendirme gücüne sahiptir.

Üniversite – kent ilişkisinden beklenen bir diğer önemli etki de sosyal ve kültürel etkidir (Yılmaz ve Kaynak 2011:56). Kentlerde sosyal ve kültürel değişimin önemli bir parçası olan üniversiteler bu bağlamda kentte yeme-içme, eğlenme, giyim, eğitim düzeyi gibi birçok faktörde değişimi beraberinde getirmektedir. Nispeten daha küçük kentlerde kurulan üniversiteler öncelikle bazı toplumsal değer yargılarının daha esnek hale gelmesine, gençlerin ve bu gençlerin ailelerinin yüksek öğrenim konusunda özendirilmesine, sosyal ve kültürel aktivite çeşitliliği sağlanmasına, düzenlenen kongre, sempozyum ve projelerle ülke ve yöre sorunları hakkında bilgilendirilmesine ve bu sorunlara çözüm üretilmesine imkan sağlayarak yöre halkının üniversite algısını olumlu etkileyebilmektedir. Bu noktada yöre halkının üniversiteden beklentileri üniversitenin de bu beklentiler doğrultusunda projeler geliştirerek cevap vermesi aradaki etkileşimi güçlendirmekte ve bölgesel kalkınma bağlamında beklenen etkilerin görülmesine destek olmaktadır.

Üniversite kent ilişkisinde, üniversitenin kentte yaratması hedeflenen ekonomik, sosyal ve kültürel değişimin görülmesinde önemli bir yere sahip olan yöre halkının üniversiteyi algılama biçimi belirleyici bir faktördür. Yöre halkı tarafından olumsuz algı geliştirilen bir üniversitenin ekonomik ve sosyal anlamda yöreye herhangi bir katkı sağlaması beklenemez. Bu algının üniversitenin bölgesel hedefleri çerçevesinde yönlendirilmesi mümkündür. Bunun için öncelikle yöre halkının üniversiteden beklentilerinin, üniversite ile ilgili düşünce ve algılarının doğru tespit edilmesi gerekmektedir. Bu tespit yapıldıktan sonra bölgesel politikalar yeniden gözden geçirilip revize edilerek, kent üniversite ilişkisi güçlendirilerek ekonomik, sosyal ve kültürel hedeflere ulaşmak mümkündür. Burada önemli bir faktör olarak yer alan üniversite algısı bu önemi dolayısıyla çalışmada ele alınmakta ve Biga ilçesi kapsamında ticari işletmeler özelinde incelenmektedir. Burada üniversite ve öğrenciler ile yakın ve sürekli ilişkide olan ticari işletmeler üniversitenin kentin gözündeki yerini görebilmek için temsili olarak seçilmiştir. Burada amaç üniversite ile ilişkili grupların gözünde üniversitenin algılanış biçimi tespit ederek üniversite-kent ilişkisindeki eksikleri tespit edip giderme yolları geliştirmektir. Bu çalışmanın devamında daha kapsamlı bir örneklem seçimi ile üniversite – kent etkileşimi daha ayrıntılı olarak ortaya konulabilir, üniversite ile potansiyel etkileşim gruplarına ulaşılabilir.

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi'nin iki yerleşke ile faaliyet gösterdiği Biga ilçesinde nüfusu içerisinde üniversite nüfusu önemli bir yere sahiptir. 1992-1993 eğitim-öğretim döneminde faaliyete başlayan üniversite halen 7 tanesi kent merkezinde olmak üzere 15 yerleşke ve toplam 45.425 öğrenci ile eğitim-öğretime devam etmektedir. Üniversitenin 2 yerleşke ile faaliyet gösterdiği Biga ilçesinde toplam 9000 öğrenci bulunmaktadır. İlçe nüfusunda önemli bir yere sahip olan üniversitenin yöre halkı ile ekonomik, sosyal ve kültürel ilişkiler içerisinde olması kaçınılmaz bir durumdur.

Çalışmada ticari kesimin üniversite algısı çerçevesinde Biga ilçesinde faaliyet gösteren ticari işletmelerin öğrenci ve üniversite ile birinci dereceden ilişki içerisinde olduğu düşüncesinden hareketle, ilçede faaliyet gösteren 742 ticari işletme anakütle olarak belirlemiş ve hazırlanan anket seçilen 256 örnekleme uygulanmıştır. Çalışmanın temel hedefi kentte faaliyet gösteren ticari işletmelerin üniversiteyi algılama biçimlerinin tespit edilerek, bu algının olumlu yönde gelişmesine katkı sağlayacak politika önerileri sunmaktır. Burada amaçlanan, ticari kesimin üniversite algısının üniversitenin vizyon ve misyonu ile örtüşmesini sağlayacak çözüm önerileri geliştirmek ve üniversitenin yörede yarattığı ekonomik, sosyal ve kültürel etki çerçevesini katılımcıların istek ve talepleri ile bağlantılı olarak genişletmektir. Bu bağlamda çalışmanın giriş bölümünde üniversite-kent etkileşimine dair teorik bilgiler verilmekte, ardından literatür kapsamında ele alınan çalışmalar incelenmektedir. Son bölümde ise konu ampirik olarak ele alınarak kentte faaliyet gösteren ticari işletmelerin üniversite algısı incelenmektedir. Ampirik uygulamada anket çalışması yapılmış olup elde edilen veriler SPSS programı yardımı ile çözümlenmiştir.

2. LİTERATÜR

Huggins ve Cooke (1996) çalışmasında Cardiff Üniversitesinin yerel ve bölgesel kalkınmadaki rolünü araştırmaktadır. Çalışmanın ilk bölümünde üniversitenin yerel ve bölgesel direkt ve dolaylı etkileri araştırılmakta, ikinci bölümünde ise yerel ve bölgesel bağlamda bilgi paylaşımı ve sektörel (otomotiv ve elektronik) etkiler araştırılmaktadır. Çalışma sonucunda üniversitenin yerel ve bölgesel ekonomik kalkınmada etkili olduğu, istihdam

olanklarını arttırdığı, sektörel bilgi alışverişini sağlayarak özellikle otomotiv ve elektronik sektörlerinin gelişiminde katkıda bulunduğu ileri sürülmektedir.

Ricci (1996) çalışmasında Chieti-Pescara Üniversitesinin faaliyet gösterdiği kentle etkileşimini ve kentle arasındaki karşılıklı ilişkinin kentin gelişimine katkılarını araştırmaktadır. Çalışma sonucunda üniversiteyi yalnızca kültür üreten bir kurum değil bunun yanında kentte önemli bir gelir kaynağı, stratejik bir kalkınma aracı olarak tanımlamanın mümkün olduğu tespit edilmiştir.

Phelps (1998) Amerika için yaptığı çalışmasında üniversitelerin faaliyet gösterdikleri kentte başta gelir düzeyi olmak üzere istihdam ve nüfus artışı ile ilişkili olduklarını ileri sürmektedir. Bu ilişki üniversitelerin buldukları kentlerde gelir düzeyi ve istihdamı olumlu yönde etkilediklerini, nüfusu ise olumsuz yönde etkilediklerini göstermektedir. Çalışmada etkilerin ortaya çıkmasında üniversitenin faaliyet gösterdiği kentin büyüklüğünün önemli olduğu vurgulanmaktadır.

Taşçı, Gökalp, Kumtepe vd. (2011) üniversite ve kent ilişkisini yöre halkının algısı ve üniversitenin yöreye katkıları bağlamında Anadolu Üniversitesi ve Eskişehir örneği olarak incelemişlerdir. Odak grup çalışması ve anket yöntemlerinin kullanıldığı çalışmada, katılımcılar Anadolu Üniversitesinin düşük sosyoekonomik düzeydeki öğrenciler için üniversite eğitimini özendirdiğini, üniversitenin kentteki gençlere başka yerlere gitmelerine gerek kalmadan kaliteli ve daha hesaplı bir yükseköğretim olanağı sağladığını ifade ederek, çocuklarının veya yakınlarının Anadolu Üniversitesinde okumasını istediklerini vurgulamışlardır.

Yılmaz ve Kaynak (2011) Bayburt Üniversitesinin yöre halkının beklentilerine uyup uymadığı ve yöreye katkıları konusunda gerçekleştirdikleri çalışmalarında anket tekniği kullanmışlardır. Çalışma sonucunda Bayburt Üniversitesinin şehrin ekonomik hayatına canlılık kattığı, şehirde yeni işyerleri açılmasına sebep olduğu, yeni yatırımların yapıldığı hususları belirtilmiştir. Bununla birlikte çalışmada üniversitenin, şehrin sosyo-ekonomik hayatını geliştirdiği yönüne vurgu yapılmaktadır.

Kotosz (2013) çalışmasında üniversitelerin yerel etkilerini ekonomik, politik, demografik, sosyal, kültürel, eğitim, altyapı, bölgesel kimlik ve imaj olarak sınıflandırıldığını, bu etki bir girdi olarak ele alındığında hane halkının gelir düzeyi, istihdam ve tüketimini arttırdığı, yerel otoritelerin vergi tabanı ve hizmetlerini arttırdığı, iş dünyası için girişim fırsatları yarattığını, çıktı olarak ele alındığında ise, beşeri sermaye kalitesini, bilgi düzeyini, üniversite – iş dünyası etkileşimini, araştırma geliştirme faaliyetlerini, kentin imajını, sosyal ve kültürel düzeyin artmasını sağladığını ileri sürmektedir.

Özbay (2013) çalışmasında Niğde Üniversitesi'nin yer aldığı Niğde ili için yöre halkının bakış açısını ve üniversitenin sosyal çevreye etkisini araştırmaktadır. Niğde, Bor ve Ulukışla esnafları ile yapılan çalışmada anket görüşmeleri yöntemi kullanılmıştır. Çalışma sonucunda üniversitenin yer aldığı yörelerde ekonomik ve kültürel gelişmenin iyiye gitmekte olduğu, ancak birtakım fiziki ve altyapı sorunlarının giderilmesi gerekliliği vurgulanmaktadır.

Sankır ve Demir Gürdal (2014) çalışmasında Bülent Ecevit Üniversitesi'nin Zonguldak kentine etkileri ve kentin üniversite algısını açık ve kapalı uçlu anket soruları ile incelemişlerdir. Çalışmada anket sonuçları neticesinde üniversitenin ekonomik anlamda Zonguldak kentini olumlu etkilediği, üniversitenin kentin modern yaşamına yenilik ve olumlu katkılar sunduğu, ulaşım ve yerleşim olanaklarının arttığı vurgulanmaktadır.

Herrero (2015) çalışmasında İspanya'nın Santander şehrinde faaliyet gösteren Cantabria Üniversitesi için 254 uluslararası öğrencinin şehir ve üniversite hakkındaki görüşlerini araştırdığı çalışmada anket yöntemini kullanmıştır. Çalışma sonucunda uluslararası öğrencilerin şehir ve üniversite algılarının birbirini karşılıklı etkilediği saptanmıştır.

Çayın ve Özer (2015) tarafından üniversite öğrencilerinin gelir, istihdam ve harcama kanalları ile il ekonomisine sağladıkları katkının araştırıldığı çalışmada tüketim eğilimlerinin yüksek olduğu tespit edilen öğrencilerin ilin ekonomisine önemli katkıları olduğu tespit edilmiştir. Araştırmada hedeflenen sonuçların elde edilmesinde öğrencilere uygulanan anketlerin değerlendirilmesi yöntemi kullanılmıştır.

Saatçi, Avcıkurt ve Demirbulat (2015), çalışmalarında Bursa ili Harmancık ilçesinde, ilçe halkının üniversite algısını araştırmaktadırlar. Söz konusu iletişimi ekonomik katkı yöresel imaj ve sosyal katkı kategorilerinde ele alan çalışmada anket uygulaması ile yöre halkının üniversite algısının pozitif olduğu halkın bir yakınlarının bu üniversitede okumasını isteyecekleri saptanmıştır.

Savaş Yavuzçehre (2016) çalışmasında üniversitelerin buldukları kente etkilerini Pamukkale Üniversitesi özelinde Denizli şehri için araştırmaktadır. Çalışma, üniversitenin demografik, ekonomik, mekânsal, sanayi ile sosyal ve kültürel yapıya nasıl etki ettiğini kente ait sayısal göstergeler ile değerlendirmektedir. Çalışma sonucunda Pamukkale üniversitesinin kentin nüfusunu artırdığı, konut sayısı ve inşaat sektörünü hızlandırdığı, kültürel anlamda çalıştay, kongre ve konferanslar ile kente değer kattığı vurgulanmaktadır.

3. AMPİRİK ANALİZ

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi'nin, Biga ilçesinde faaliyet gösteren ticari işletmelerin gözündeki algısının tespit edildiği çalışmada elde edilen anketlerde yer alan sorular, ekonomik sosyal, kültürel, çevresel, öğrenci algısı ve katılımcıların üniversiteden beklentileri kategorileri çerçevesinde gruplandırılarak üniversitenin algı ve etki faktörleri ayrıntılandırılmıştır. Burada amaçlanan üniversite algısının ekonomik, sosyal, kültürel çevresel ve beklenti olarak çok yönlü biçimde ele alınması ve üniversitenin katılımcılar tarafından sahip olunan algısının ve yöreye katkılarının geliştirilerek artırılmasına olanak sağlamaktır. Bu amaç doğrultusunda demografik özellikler ayrı ayrı birer değişken olarak kullanılmak koşulu ile ki-kare (bağımsızlık) testi kullanılarak yaş, gelir durumu, eğitim düzeyi, medeni durum ve cinsiyet kavramlarının kategorilendirilen üniversite algı değişkenleri ile ilişkisi tespit edilmeye çalışılmaktadır. Burada hedef üniversite algı değişkenlerinin katılımcıların demografik özelliklerine bağımlı olup olmadığının araştırılmasıdır. Bu sayede olumsuz algıya sahip demografik gruplar tespit edilerek bu algıyı gidermek için çalışmalar geliştirilebilecek ya da beklenti özelinde yoğun olarak oluşturulan talepler saptanarak bunların karşılanması söz konusu olacaktır.

3.1. Veri Seti Ve Yöntem

Literatürden hareketle hazırlanan anket formunda üç grup soru bulunmaktadır. Birinci gruptaki sorular demografik sorular, ikinci gruptaki sorular yerel halkın üniversite ve öğrenci algısını tespit etme amacı ile oluşturulan 5’li likert tekniği (kesinlikle katılıyorum, katılıyorum, kararsızın, katılmıyorum, kesinlikle katılmıyorum) ile hazırlanmış sorular ve üçüncü grup sorular katılımcıların üniversiteden beklentilerini ölçmek amacı ile hazırlanmış, üniversite ile ilgili ve olumsuz beklentilerini ortaya koyan açık uçlu sorulardan oluşmaktadır.

Çalışmada betimleyici araştırma yöntemi ile elde edilmek istenilen sonuçlara ulaşabilmek için anket tekniği kullanılmıştır. Çalışmanın evrenini Biga ilçesinde faaliyet gösteren ticari işletmeler oluşturmaktadır. Söz konusu ticari işletmeler Ticaret ve Sanayi odasından elde edilen rakam üzerinden öğrenci ve üniversite ile yakın ilişkisi bulunduğu düşünülen gıda, giyim, eğlence sektörlerinde faaliyet gösterenler tesadüfi olarak seçilmiştir.

Anket soruları hazırlanırken ulaşılmak istenen hedef göz önünde bulundurularak temelde katılımcıların üniversiteye bakışı, üniversitenin kente olumlu olumsuz katkıları, katılımcıların kentlerinde bir üniversitenin olmasından mutlu olup olmadıkları, üniversitenin kente olan katkıları soruları temel alınmıştır.

Kentte faaliyet gösteren ticari işletmelerin üniversiteyi algılama biçiminin, ekonomik, sosyal, kültürel, çevresel, öğrenci algısı ve beklenti kategorileri ile incelendiği anket çalışmasına ait bulguların değerlendirilmesinde SPSS programı kullanılmıştır.

Çalışmada anket uygulamasının gerçekleştirildiği örnekleme ait demografik bilgilerin frekans ve yüzde dağılımları tablo 1’de yer almaktadır. Çalışmada ele alınan örneklem büyüklüğü %95 güven aralığında 252 olarak belirlenmiştir. Demografik soruların ilki olan cinsiyet sorusuna 248 adet cevap alınmıştır. Bu 248 kişinin 89’u kadın 154’ü erkektir. Bu durumda çalışmaya katılan toplam katılımcıların %61.4’ü erkek, %35.5’i kadındır.

Tablo:1 Demografik Frekans ve Yüzde Dağılımları

		Frekans	Yüzde
Cinsiyet	Kadın	89	35.5
	Erkek	154	61.4
Yaş	18-25	61	24.3
Aralıkları	26-35	91	36.3
	36-45	61	24.3
	46 ve üzeri	30	12.0
Gelir	500-1000	15	6.0
Aralıkları	1001-2000	85	33.9
	2001-3500	74	29.5
	3500 ve üzeri	59	23.5
Medeni	Evli	129	51.4
Durum	Bekar	104	41.4
Eğitim	İlköğretim	34	13.5
Durumu	Lise	71	28.3
	Üniversite	112	44.6
	Lisansüstü	25	10.0

İkinci demografik soru olarak yer alan yaş aralıkları incelendiğinde bu soruya cevap veren 243 kişinin %24.3'ü 18-25 yaş aralığı, %36.3'ü 26-35 yaş aralığı, %24.3'ü 36-45 yaş aralığı ve %24.3'ü 46 ve üzeri yaş aralığındadır. Üçüncü olarak katılımcıların gelir durumlarını tespit etmek üzere ankette yer alan gelir değişkeni incelendiğinde katılımcıların %6'sının 500-1000TL gelir aralığında, %33.9'unun 1001-2000 gelir aralığında, %29.5'inin 2001-3500 gelir aralığında %23.5'inin 3500 ve üzeri gelir aralığında olduğu görülmektedir. Dördüncü olarak medeni durum sorusu çerçevesinde

katılımcıların %51.4'ünün evli, %41,4'ünün bekar olduğu tespit edilmiştir. Son olarak katılımcıların eğitim durumuna ilişkin soru kapsamında %13.5 oranında ilköğretim, %28.3'ünün lise, %44.6'sının üniversite ve %10'unun lisansüstü eğitim düzeyine sahip olduğu saptanmıştır. Katılımcıların yüksek bir oranda üniversite mezunu olmaları kentte eğitim seviyesi yüksek bir ticari kesimin olduğunu göstermektedir. Bu durum ticari kesimin üniversite ile etkileşime açık olacağına, üniversitenin gerçekleştirdiği sosyal sorumluluk projeleri, kültürel aktiviteler ve eğitimler gibi faaliyetlere katılma potansiyelinin yüksek olabileceğinin bir göstergesi olarak değerlendirilebilir.

3.2. BULGULAR

İlk olarak katılımcıların üniversite algısı çerçevesinde ekonomik faktörlerin yer aldığı sorulara verilen cevapların frekans ve yüzde dağılımları tablo 2'de yer almaktadır. Tabloda yer alan bilgilere göre, ilk olarak “*üniversite kente sosyal, kültürel ve ekonomik katkı sağlamıştır*” yargısına verilen cevapların %65.3'ü *kesinlikle katılıyorum*, %30.7'si *katılıyorum* biçimindedir.

Bu durum katılımcıların %96'sının üniversitenin yöreye sosyal, kültürel ve ekonomik katkısının olduğunu düşündüğünü göstermektedir. Söz konusu sosyal, kültürel ve ekonomik etkilerin ayrıntılandırılarak kategorize edildiği soruların ekonomik etki bağlamında incelendiği tablo 2'de katılımcıların toplamda verdikleri cevapların %38.9'u *kesinlikle katılıyorum*, %31.3'ünün *katılıyorum* ifadeleri ile toplamda verilen cevapların %70.2'si üniversitenin yöreye ekonomik etkisinin olduğunu göstermektedir.

Tablo:2 Ekonomik Algı Kriteri Frekans ve Yüzde Dağılımları

	1	2	3	4	5
Üniversite kente sosyal, kültürel ve ekonomik katkı sağlamıştır.	164 (65.3)	77 (30.7)	6 (2.4)	1 (0.4)	3 (1.2)
Üniversitenin yaşadığım kentte faaliyet göstermesi ile gurur duymaktayım.	121 (48.2)	94 (37.5)	24 (9.6)	10 (4.0)	2 (0.8)
Ekonomik Algı Soruları	1	2	3	4	5
Üniversite kentte gıda fiyatlarını arttırmıştır.	44 (17.5)	45 (17.9)	49 (19.5)	95 (37.8)	17 (6.8)
Üniversite kentte ulaşım fiyatlarını arttırmıştır.	39 (15.5)	46 (18.3)	43 (17.1)	95 (37.8)	26 (10.4)
Üniversite kentte kira fiyatlarını arttırmıştır.	153 (61.0)	68 (27.1)	12 (4.8)	13 (5.2)	3 (1.2)
Üniversite kente istihdam imkanı sağlamaktadır.	101 (40.2)	97 (38.6)	35 (13.9)	15 (6.0)	3 (1.2)
Üniversite kent esnafının yarı zamanlı istihdam ihtiyacını karşılamaktadır.	108 (43.0)	113 (45.0)	21 (8.4)	9 (3.6)	0 (0.0)
Üniversite kent halkını yeni girişimleri hayata geçirme noktasında teşvik etmektedir.	100 (39.8)	86 (34.3)	43 (17.1)	20 (8.0)	1 (0.4)
Üniversite Kentin önemli bir gelir kaynağıdır.	135 (53.8)	93 (37.1)	17 (6.8)	3 (1.2)	3 (1.2)

1: Kesinlikle katılıyorum, 2: Katılıyorum, 3: Karasızım, 4: Katılmıyorum, 5: Kesinlikle Katılmıyorum. Parantez içerisindeki değerler yüzde değerleri göstermektedir.

Ekonomik algı çerçevesinde ele alınan fiyat artışları ile ilgili yargılar “Üniversite kentte gıda fiyatlarını arttırmıştır, üniversite kentte ulaşım fiyatlarını arttırmıştır, üniversite kentte kira fiyatlarını arttırmıştır” olarak seçilmiştir. Bu sorulara verilen cevaplar sırası ile %17.5, %15.5 ve %61 oranında kesinlikle katılıyorum, %17,4, %18.9, %27.1 oranında katılıyorum biçimindedir. Sonuçlar bağlamında katılımcıların %34.9’u üniversite ile gıda fiyatlarının arttığını, %34.4’ü ulaşım fiyatlarının arttığını, %88.1’i kiralardan arttığını düşünmektedir. Bunun yanında üniversitenin kente katkıları çerçevesindeki ekonomik etki soruları “Üniversite kente istihdam imkanı sağlamaktadır, üniversite kent esnafının yarı zamanlı istihdam ihtiyacını karşılamaktadır, üniversite kent halkını yeni girişimleri hayata geçirme noktasında teşvik etmektedir, üniversite Kentin önemli bir gelir kaynağıdır” biçimindedir. Bu bağlamda, bu ifadeler sırası ile %40.2, %43.0, 39.8 ve %53.8 oranlarında kesinlikle katılıyorum, %38.6, %45.0, %34.3,%37.1 oranlarında katılıyorum cevapları verilmiştir. Bu durumda katılımcıların %78.8’i üniversitenin yörede istihdam olanaklarını arttırdığını, %88.0’i kent esnafının yarı zamanlı istihdam ihtiyacının karşılandığını %74.1’i yörede yeni girişimlerin desteklendiğini, %90.9’u kentin önemli bir gelir kaynağı olduğunu düşünmektedir.

Sonuç olarak ekonomik etki kategorisinde değerlendirildiğinde katılımcıların üniversite algısının daha çok olumlu yönde olduğu görülmektedir. Ticari işletmeler üniversitenin kente önemli ekonomik katkılarının olduğu algısına sahiptir. Burada dikkat çeken bir unsur katılımcıların yüksek oranda üniversitenin kentte kiralardan arttırdığı algısına sahip olmasıdır. Burada olumsuz bir faktör olarak görünen bu durum anketin ticari işletmeler üzerinde yapıldığından hareketle konut piyasasına dinamizm kattığı varsayımı üzerinden değerlendirilmektedir. Genel çerçevede katılımcılar üniversitenin kentte istihdam, girişim ve gelir üzerinde olumlu etkilere sahip olduğu algısı üzerinde yüksek oranda hemfikirdir.

Biga yöresinde faaliyet gösteren ticari işletmelerin üniversite algısı tespitinde ikinci kategori olarak ele alınan katılımcıların üniversitenin yöreye sosyal, kültürel ve çevresel etkileri çerçevesinde algılarının tespiti için elde edilen veriler tablo 3’de yer almaktadır.

Tablo:3 Sosyal Kültürel ve Çevresel Algı Kriteri Frekans ve Yüzde Dağılımları

Sosyal Kültürel ve Çevresel Algı Soruları	1	2	3	4	5
Üniversite kentin karmaşasını arttırmaktadır.	49 (19.5)	50 (19.9)	65 (25.9)	74 (29.5)	8 (3.2)
Üniversite kentin kültürel yapısını değiştirmiştir.	65 (25.9)	87 (34.7)	53 (21.1)	29 (11.6)	17 (6.8)
Üniversite kent gençlerini eğitim konusunda özendirilmektedir.	109 (43.4)	104 (41.4)	30 (12.0)	7 (2.8)	1 (0.4)
Üniversite kentin ulusal ve uluslararası tanıtılmasında önemli rol oynamaktadır.	105 (41.8)	92 (36.7)	38 (15.1)	11 (4.4)	5 (2.0)
Üniversite kentin çevre sorunlarına daha duyarlı olmasına katkı sağlamaktadır.	85 (33.9)	85 (33.9)	52 (20.7)	24 (9.6)	5 (2.0)
Üniversite kent insanının kültürel seviye ve aktivitelerini arttırmaktadır.	108 (43.0)	93 (37.1)	27 (10.8)	20 (8.0)	2 (0.8)
Üniversite kent için bir markadır.	109 (43.4)	103 (41.0)	26 (10.4)	8 (3.2)	2 (0.8)

Üniversite kentte ulaşımı kolaylaştırmıştır.	76 (30.3)	97 (38.6)	43 (17.1)	24 (9.6)	9 (3.6)
Üniversite kentin farklı kültürlerle tanışmasına olanak sağlamaktadır.	115 (45.8)	107 (42.6)	16 (6.4)	11 (4.4)	1 (0.4)
Üniversite kent ile bütünleşmiştir.	92 (36.7)	109 (43.4)	33 (13.1)	15 (6.0)	2 (0.8)
Üniversite kent gençlerini eğitim konusunda özendirilmektedir.	109 (43.4)	104 (41.4)	30 (12.0)	7 (2.8)	1 (0.4)

1: Kesinlikle katılıyorum, 2: Katılıyorum, 3: Karasızım, 4: Katılmıyorum, 5: Kesinlikle Katılmıyorum. Parantez içerisindeki değerler yüzde değerleri göstermektedir.

Sosyal, kültürel ve çevresel etki kapsamında ele alınan tablodaki sonuçlara göre, “*Üniversite kentin karmaşasını arttırmaktadır, üniversite kentin kültürel yapısını değiştirmiştir*” yargılarına sırası ile katılımcıları %19.5, %23.5 oranında kesinlikle katılıyorum, %19.9, %34.7 oranında katılıyorum cevabı vermişlerdir. Bu durumda katılımcıların %39.4’ü üniversitenin kentin karmaşasını arttırdığını, %58.2’si üniversitenin kentin kültürel yapısını değiştirdiğini düşünmektedir. Burada kent kamaşasından kasıt nüfus yoğunluğu, trafik yoğunluğu görece yabancıların kent nüfusu içerisindeki payının artması faktörleridir. Kentin kültürel yapısındaki değişim ile kastedilen ise, kentin eğlence olanaklarının değişmesi, dışarı çıkma saatlerindeki değişim, sosyal aktivite olanaklarındaki değişimdir. Öte yandan “*Üniversite kent gençlerini eğitim konusunda özendirilmektedir, üniversite kentin ulusal ve uluslararası tanıtılmasında önemli rol oynamaktadır, üniversite kentin çevre sorunlarına daha duyarlı olmasına katkı sağlamaktadır, üniversite kent insanının kültürel seviye ve aktivitelerini arttırmaktadır, üniversite kent için bir markadır, üniversite kentte ulaşımı kolaylaştırmıştır, üniversite kentin farklı*

kültürlerle tanışmasına olanak sağlamaktadır, üniversite kent ile bütünleşmiştir'' ifadelerine katılımcılar sırası ile %43.4, %41.8, %33.9, %43.0, %43.4, %30.3, %45.8, %36.7 oranında kesinlikle katılıyorum, %41.4, %36.7, %33.9, %37.1, %41.0, %38.6, %42.6, %43.4 oranında katılıyorum cevabı verdikleri saptanmıştır.

Bu durumda katılımcılar %84.8'i üniversitenin yöre gençlerini eğitim konusunda özendirdiğini, %78.5'i üniversitenin kentin ulusal ve uluslararası tanıtımında rolü olduğunu, %67.8'i üniversitenin katılımcıların kentin çevre sorunlarına karşı daha duyarlı olmasını sağladığını, %80.1'i üniversitenin kent insanının kültürel çeşitliliğini arttırdığını, %84.4'ü üniversitenin kent için bir marka olduğunu, %68.9'u üniversite ile kentte ulaşımın kolaylaştığını, %88.4'ü üniversite ile kentin farklı kültürlerle tanıştığını, %80.2'si üniversitenin kent ile bütünleştiğini düşünmektedir. Tüm bu sonuçlar ele alındığında katılımcıların üniversitenin kente sosyal, kültürel ve çevresel çerçevede olumlu etkileri olduğu yönünde bir algıya sahip oldukları anlaşılmaktadır.

Katılımcıların öğrenciye bakışını saptamak için ankette yer alan yargılar ve cevapları tablo 4'de yer almaktadır. Katılımcıların üniversite algısını tespit etmek amacı ile ankette yer alan "*Üniversite öğrencileri toplumda kötü örnek teşkil etmektedirler, üniversite öğrencileri düzensiz bir yaşam tarzına sahiptirler, üniversite öğrencileri gürültülü olduklarından komşu olmak istemem''* yargıları değerlendirildiğinde katılımcıların sırası ile %7.2, %9.6, %9.6 oranında kesinlikle katılıyorum, %8.4, %23.1, %19.9 oranında kesinlikle katılıyorum cevabı verdikleri görülmektedir. Buna karşın yine sırası ile katılımcılar aynı sorulara %21.1, %10.4, %8.8 oranında *kesinlikle katılmıyorum*, %41.0, %31.9, %, 33.9 oranında *katılmıyorum* cevabı vermişlerdir. Sonuç itibari ile öğrenci algısına yönelik verilen cevaplar %62.1, %41.3 ve %42.7 oranında katılmama yönündedir. Bu duruma ek olarak tablo incelendiğinde katılımcıların öğrenci algısının olumsuz yönde olmadığı anlaşılmaktadır.

Tablo:4 Öğrenci Algı Kriteri Frekans ve Yüzde Dağılımları

Öğrenci Algı Soruları	1	2	3	4	5
Üniversite öğrencileri toplumda kötü örnek teşkil etmektedirler.	18 (7.2)	21 (8.4)	53 (21.1)	103 (41.0)	53 (21.1)
Üniversite öğrencileri düzensiz bir yaşam tarzına sahiptirler.	24 (9.6)	58 (23.1)	60 (23.9)	80 (31.9)	26 (10.4)
Üniversite öğrencileri gürültülü olduklarından komşu olmak istemem.	24 (9.6)	50 (19.9)	67 (26.7)	85 (33.9)	22 (8.8)
Bir yakınımın ÇOMÜ’de eğitim görmesini isterim.	97 (38.6)	102 (40.6)	38 (15.1)	10 (4.0)	2 (0.8)
Üniversitenin sosyal faaliyetlerine çocuğumu ya da yakınımı güvenle gönderebilirim.	76 (30.3)	114 (45.4)	47 (18.7)	7 (2.8)	4 (1.6)

1: Kesinlikle katılıyorum, 2: Katılıyorum, 3: Karasızım, 4: Katılmıyorum, 5: Kesinlikle Katılmıyorum. Parantez içerisindeki değerler yüzde değerleri göstermektedir.

Öğrenci algısına bağlı olarak katılımcıların üniversiteye dahil olma isteklerinin sorgulandığı ‘‘Bir yakınımın ÇOMÜ’de eğitim görmesini isterim, Üniversitenin sosyal faaliyetlerine çocuğumu ya da yakınımı güvenle gönderebilirim’’ yargılarına verilen cevaplar sırası ile %38.6, %30.3 oranında kesinlikle katılıyorum, %40.6, %45.4 oranında katılıyorum biçimindedir. Bu durumda katılımcıların %79.2 oranında bir yakınlarının ÇOMÜ’de eğitim görmesini istediği, buradan öğrencilerin üniversiteyi olumlu temsil ettiği

anlaşılmaktadır. Katılımcıların %75.7'sinin üniversitenin sosyal faaliyetlerinde yer almak istemeleri öğrencilerin sosyal aktiviteleri ve davranışları hakkında olumlu algıya sahip olduklarını göstermektedir. Buna ek olarak katılımcıların öğrenci algısı kapsamında ele alınan üniversite öğrencileri toplumda kötü örnek teşkil ettiği görüşüne %62.1, üniversite öğrencileri düzensiz bir yaşam tarzına sahip oldukları yargısına %41.3, üniversite öğrencileri gürültülü olduklarından komşu olmak isteme yargısına %47.3 oranında katılmamaları olumlu yöndeki öğrenci algısı ile ulaşılan sonuçları desteklemektedir.

Son olarak katılımcıların üniversite algısının tespitinin ardından üniversiteden beklentilerinin tespit edilmesi için tasarlanan ifadelerin kategorize edilmesi ile elde edilen sonuçlar tablo 5'te yer almaktadır.

Tablo:5 Katılımcıların Üniversite Beklentileri Frekans ve Yüzde Dağılımları

Katılımcıların Üniversiteden Beklentileri	1	2	3	4	5
Üniversite tarım ve hayvancılık eğitimleri vermelidir.	106 (42.2)	93 (37.1)	32 (12.7)	13 (5.2)	4 (1.6)
Üniversite girişimcilik eğitimleri vermelidir.	120 (47.8)	109 (43.4)	14 (5.6)	4 (1.6)	0 (0.0)
Üniversite kadın girişimciliği eğitimleri vermelidir.	114 (45.4)	113 (45.0)	17 (6.8)	3 (1.2)	1 (0.4)
Üniversite sosyal sorumluluk projelerini halkla birlikte gerçekleştirmelidir.	115 (45.8)	111 (44.2)	17 (6.8)	5 (2.0)	0 (0.0)

Üniversite ile kolayca iletişim kurabilirim.	67 (26.7)	128 (51.0)	34 (13.5)	15 (6.0)	4 (1.6)
Üniversite destekli sosyal sorumluluk projeleri kentte önemlidir.	120 (47.8)	101 (40.2)	12 (4.8)	18 (7.2)	0 (0.0)
Üniversite eğitim kalitesi hakkında yeterli bilgiye sahibim.	75 (29.9)	88 (35.1)	70 (27.9)	16 (6.4)	1 (0.4)

1: Kesinlikle katılıyorum, 2: Katılıyorum, 3: Karasızım, 4: Katılmıyorum, 5: Kesinlikle Katılmıyorum. Parantez içerisindeki değerler yüzde değerleri göstermektedir.

Kentte faaliyet gösteren ticari işletmelerin üniversiteden beklentilerinin araştırıldığı ya da bu amaçla kategorize edilen “Üniversite tarım ve hayvancılık eğitimleri vermelidir, Üniversite girişimcilik eğitimleri vermelidir. Üniversite kadın girişimciliği eğitimleri vermelidir, üniversite sosyal sorumluluk projelerini halkla birlikte gerçekleştirmelidir, üniversite ile kolayca iletişim kurabilirim, üniversite destekli sosyal sorumluluk projeleri kentte önemlidir, üniversite eğitim kalitesi hakkında yeterli bilgiye sahibim” ifadeleri ile üniversiteye katılımcılar ile olan iletişimini beklentiler doğrultusunda yönlendirecek öneriler geliştirebilmek hedeflenmektedir. Tablodaki bilgilere göre, katılımcılar ilk önermede %79.3'lük bir oranda katılma yönünde cevap verildiği tespit edilmiştir. Bu durumda katılımcıların ticari faaliyetlerinde eğitim noktasında üniversiteden destek beklemedikleri anlaşılmaktadır. Bu sonucu destekleyen bir sonuçta %91.2 oranında girişimcilik faaliyetlerini geliştirmek üzere eğitim desteğinin alınmak istemesidir. Buna ek olarak katılımcıların sosyal sorumluluk projelerinde yer almak istedikleri, bu projelerin üniversite tarafından desteklenmesini talep ettikleri yaklaşık %90 katılma yönündeki cevapları ile görülmektedir. Aynı zamanda yaklaşık %60 oranında katılımcının üniversite ile kolayca iletişim kurabileceğini beyan etmesi yaklaşık %40

oranında bir kitlenin iletişim kanalları ile ilgili bilgilendirilmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır. Son olarak katılımcıların %75 oranında üniversitenin eğitim kalitesi hakkında bilgiye sahip olması üniversite ile ilgili diğer olumlu görüşler ile birleştirildiğinde üniversitenin katılımcılar tarafından ilgi ile takip edildiğini göstermektedir.

Çalışmada kullanılan demografik değişkenler ile üniversite algısı ölçme değişkenlerinin ilişkisi bağımsızlık testi (ki-kare) yöntemi ile araştırılmaktadır. İlk olarak genel çerçevede üniversite algısını tespit etmeye yönelik ankette yer alan “üniversite kente sosyal, kültürel ve ekonomik katkı sağlamıştır” ve “üniversitenin yaşadığım kentte faaliyet göstermesi ile gurur duymaktayım” ifadelerinin ki-kare analizine ait elde edilen sonuçlar tablo 6’da yer almaktadır.

Tablo: 6 Genel Üniversite Algısı Ki-Kare Analizi

	sd	Ki-Kare	P
Cinsiyet			
Üniversite kente	4	9.911	0.04*
Üniversitenin	4	5.733	0.22
Yaş Aralığı			
Üniversite kente	12	21.287	0.04*
Üniversitenin	12	34.39	0.00*
Gelir Düzeyi			
Üniversite kente	12	17.07	0.14
Üniversitenin	12	18.07	0.11
Medeni Durum			
Üniversite kente	4	13.86	0.00*
Üniversitenin	4	3.53	0.47
Eğitim Düzeyi			
Üniversite kente	4	12.86	0.37
Üniversitenin	4	16.11	0.18

*: ki-kare istatistik değeri ile ki-kare tablo değeri karşılaştırmasına göre değişkenler arası istatistiksel bir ilişkinin varlığını göstermektedir.

Tabloda yer alan bilgilere göre, “üniversite kente sosyal, kültürel ve ekonomik katkı sağlamıştır” ifadesi ile cinsiyet, yaş ve medeni durum arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler mevcuttur. Bu durum katılımcıların

üniversitenin kentte sosyal, kültürel ve ekonomik etkileri olduğu fikri cinsiyet, yaş ve medeni durumlarına bağlı olarak değiştiğini göstermektedir. Bunun yanında “üniversitenin yaşadığım kentte faaliyet göstermesi ile gurur duymaktayım” ifadesi ile yaş ve medeni durum arasında istatistiki olarak anlamlı ilişki olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuçlar katılımcıların genel çerçevede üniversite algısının yaş ve medeni durum faktörlerine bağlı olarak değiştiğini göstermektedir.

İkinci olarak ekonomik algı kategorisi çerçevesinde uygulanan ki-kare analizi sonuçları tablo 7’de görülmektedir.

Tablo:7 Ekonomik Algı Kategorisi Ki-Kare Analizi Sonuçları

	sd	Ki-Kare	P
Cinsiyet			
Üniversite kentte gıda fiyatlarını arttırmıştır.	4	4.95	0.29
Üniversite kentte ulaşım fiyatlarını arttırmıştır.	4	11.58	0.02*
Üniversite kentte kira fiyatlarını arttırmıştır.	4	3.55	0.46
Üniversite kente istihdam imkanı sağlamaktadır.	4	2.82	0.58
Üniversite kent esnafının yarı zamanlı istihdam ihtiyacını karşılamaktadır.	3	4.76	0.18

Üniversite kent halkını yeni girişimleri hayata geçirme noktasında teşvik etmektedir.	4	6.01	0.19
Üniversite Kentin önemli bir gelir kaynağıdır.	4	2.00	0.73
Yaş Aralığı			
Üniversite kentte gıda fiyatlarını arttırmıştır.	12	18.70	0.09
Üniversite kentte ulaşım fiyatlarını arttırmıştır.	12	19.79	0.07
Üniversite kentte kira fiyatlarını arttırmıştır.	12	11.69	0.47
Üniversite kente istihdam imkanı sağlamaktadır.	12	21.66	0.04*
Üniversite kent esnafının yarı zamanlı istihdam ihtiyacını karşılamaktadır.	9	22.27	0.00*
Üniversite kent halkını yeni girişimleri hayata geçirme noktasında teşvik etmektedir.	12	25.71	0.01*
Üniversite Kentin önemli bir gelir kaynağıdır.	12	23.86	0.02*

Gelir Düzeyi			
Üniversite kentte gıda fiyatlarını arttırmıştır.	12	44.20	0.00*
Üniversite kentte ulaşım fiyatlarını arttırmıştır.	12	20.76	0.05*
Üniversite kentte kira fiyatlarını arttırmıştır.	12	7.76	0.80
Üniversite kente istihdam imkanı sağlamaktadır.	12	23.77	0.02*
Üniversite kent esnafının yarı zamanlı istihdam ihtiyacını karşılamaktadır.	9	5.32	0.80
Üniversite kent halkını yeni girişimleri hayata geçirme noktasında teşvik etmektedir.	12	24.33	0.01*
Üniversite Kentin önemli bir gelir kaynağıdır.	12	10.67	0.55
Medeni Durum			
Üniversite kentte gıda fiyatlarını arttırmıştır.	4	21.47	0.00*
Üniversite kentte ulaşım fiyatlarını arttırmıştır.	4	4.61	0.32

Üniversite kentte kira fiyatlarını arttırmıştır.	4	8.66	0.07
Üniversite kente istihdam imkanı sağlamaktadır.	4	9.74	0.04*
Üniversite kent esnafının yarı zamanlı istihdam ihtiyacını karşılamaktadır.	3	2.30	0.51
Üniversite kent halkını yeni girişimleri hayata geçirme noktasında teşvik etmektedir.	4	13.60	0.00*
Üniversite Kentin önemli bir gelir kaynağıdır.	4	11.49	0.02*
Eğitim Düzeyi			
Üniversite kentte gıda fiyatlarını arttırmıştır.	12	16.55	0.16
Üniversite kentte ulaşım fiyatlarını arttırmıştır.	12	21.52	0.04*
Üniversite kentte kira fiyatlarını arttırmıştır.	12	15.51	0.21
Üniversite kente istihdam imkanı sağlamaktadır.	12	18.78	0.09

Üniversite kent			
esnafının yarı zamanlı istihdam ihtiyacını karşılamaktadır.	9	22.60	0.00*
Üniversite kent halkını yeni girişimleri hayata geçirme noktasında teşvik etmektedir.			
12	14.52	0.26	
Üniversite Kentin önemli bir gelir kaynağıdır.			
12	36.85	0.00*	

***: ki-kare istatistik değeri ile ki-kare tablo değeri karşılaştırmasına göre değişkenler arası istatistiksel bir ilişkinin varlığını göstermektedir.**

Tabloda yer alan bilgilere göre cinsiyet değişkeni altında incelendiğinde, “*üniversite kentte ulaşım fiyatlarını arttırmıştır*” ifadesinin anlamlı istatistiksel değere sahip olduğu görülmektedir. Bu bağlamda ekonomik algı çerçevesinde cinsiyet değişkeninin sınırlı etkide bulunduğu anlaşılmaktadır. Bir diğer değişken olarak ele alınan yaş aralıkları çerçevesinde bakıldığında “*üniversite kente istihdam imkanı sağlamaktadır, üniversite kent esnafının yarı zamanlı istihdam ihtiyacını karşılamaktadır, üniversite kent halkını yeni girişimleri hayata geçirme noktasında teşvik etmektedir, üniversite kent önemli bir gelir kaynağıdır*” ifadelerinin yaş aralıkları ile istatistiksel olarak anlamlı ilişkide oldukları görülmektedir. Bu sonuç üniversite ile ilgili olumlu ekonomik algının katılımcıların yaş aralıkları ile ilişkili olduğunu, olumsuz ekonomik algının ise cinsiyet ile ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır. Gelir düzeyi üzerinden ele alındığında ise “*üniversite kentte gıda fiyatlarını arttırmıştır, üniversite kentte ulaşım fiyatlarını arttırmıştır, üniversite kente istihdam imkanı sağlamaktadır, Üniversite kent halkını yeni girişimleri hayata geçirme noktasında teşvik etmektedir*” ifadeleri ile söz konusu değişkenin

istatistiki olarak anlamlı ilişkide olduğu tespit edilmiştir. Öte yandan medeni durum değişkeni ile “*üniversite kentte gıda fiyatlarını arttırmıştır, üniversite kente istihdam imkanı sağlamaktadır, üniversite kent halkını yeni girişimleri hayata geçirme noktasında teşvik etmektedir*” ifadeleri birbirine bağlı olarak değiştikleri istatistiki olarak anlamlı hesaplanan katsayılarından anlaşılmaktadır. Son olarak eğitim düzeyi ile “*üniversite kent esnafının yarı zamanlı istihdam ihtiyacını karşılamaktadır, üniversite kentin önemli bir gelir kaynağıdır*” ifadeleri arasında tespit edilen istatistiki olarak anlamlı sonuçlar eğitim düzeyinin üniversitenin olumlu ekonomik algısında etkili olduğunu göstermektedir.

Ekonomik algı ile demografik değişkenlerinin bağımsızlık test sonuçlarının ardından aynı analiz sosyal, kültürel ve çevresel algı değişkenlerine de uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlar tablo 8’de yer almaktadır.

Tablo:8 Sosyal, Kültürel ve Çevresel Algı Kategorisi Ki-Kare Analizi Sonuçları

	sd	Ki-Kare	P
Cinsiyet			
Üniversite kentin karmaşasını arttırmaktadır.	4	7.53	0.11
Üniversite kentin kültürel yapısını değiştirmiştir.	4	7.74	0.10
Üniversite kent gençlerini eğitim konusunda özendirilmektedir.	4	4.83	0.30

Üniversite kentin ulusal ve uluslararası tanıtılmasında önemli rol oynamaktadır.	4	6.19	0.18
Üniversite kentin çevre sorunlarına daha duyarlı olmasına katkı sağlamaktadır.	4	5.68	0.22
Üniversite kent insanının kültürel seviye ve aktivitelerini arttırmaktadır.	4	9.79	0.04
Üniversite kent için bir markadır.	4	7.57	0.10
Üniversite kentte ulaşımı kolaylaştırmıştır.	4	7.33	0.11
Üniversite kentin farklı kültürlerle tanışmasına olanak sağlamaktadır.	4	7.82	0.09
Üniversite kent ile bütünleşmiştir.	4	6.29	0.17
Yaş Aralığı			
Üniversite kentin karmaşasını arttırmaktadır.	12	11.53	0.48
Üniversite kentin kültürel yapısını değiştirmiştir.	12	23.88	0.02*

Üniversite kent gençlerini eğitim konusunda özendirilmektedir.	12	7.49	0.82
Üniversite kentin ulusal ve uluslararası tanıtılmasında önemli rol oynamaktadır.	12	13.58	0.32
Üniversite kentin çevre sorunlarına daha duyarlı olmasına katkı sağlamaktadır.	12	12.30	0.42
Üniversite kent insanının kültürel seviye ve aktivitelerini arttırmaktadır.	12	17.33	0.13
Üniversite kent için bir markadır.	12	40.20	0.00*
Üniversite kentte ulaşımı kolaylaştırmıştır.	12	25.74	0.01*
Üniversite kentin farklı kültürlerle tanışmasına olanak sağlamaktadır.	12	16.50	0.16
Üniversite kent ile bütünleşmiştir.	12	16.26	0.17
Gelir Düzeyi			
Üniversite kentin karmaşasını arttırmaktadır.	12	11.30	0.50

Üniversite kentin kültürel yapısını değiştirmiştir.	12	20.00	0.06
Üniversite kent gençlerini eğitim konusunda özendirilmektedir.	12	16.35	0.17
Üniversite kentin ulusal ve uluslararası tanıtılmasında önemli rol oynamaktadır.	12	16.96	0.15
Üniversite kentin çevre sorunlarına daha duyarlı olmasına katkı sağlamaktadır.	12	14.36	0.27
Üniversite kent insanının kültürel seviye ve aktivitelerini arttırmaktadır.	12	28.29	0.00*
Üniversite kent için bir markadır.	12	23.83	0.02*
Üniversite kentte ulaşımı kolaylaştırmıştır.	12	14.19	0.28
Üniversite kentin farklı kültürlerle tanışmasına olanak sağlamaktadır.	12	16.69	0.16
Üniversite kent ile bütünleşmiştir.	12	10.93	0.53

Medeni Durum

Üniversite kentin karmaşasını arttırmaktadır.	4	10.57	0.03*
Üniversite kentin kültürel yapısını değiştirmiştir.	4	13.33	0.01*
Üniversite kent gençlerini eğitim konusunda özendirilmektedir.	4	6.09	0.19
Üniversite kentin ulusal ve uluslararası tanıtılmasında önemli rol oynamaktadır.	4	6.69	0.15
Üniversite kentin çevre sorunlarına daha duyarlı olmasına katkı sağlamaktadır.	4	7.00	0.13
Üniversite kent insanının kültürel seviye ve aktivitelerini arttırmaktadır.	4	12.53	0.01*
Üniversite kent için bir markadır.	4	8.17	0.08
Üniversite kentte ulaşımı kolaylaştırmıştır.	4	10.53	0.03*
Üniversite kentin farklı kültürlerle tanışmasına olanak sağlamaktadır.	4	13.14	0.01*
Üniversite kent ile bütünleşmiştir.	4	11.56	0.02*

Eğitim Düzeyi			
Üniversite kentin karmaşasını arttırmaktadır.	12	37.64	0.00*
Üniversite kentin kültürel yapısını değiştirmiştir.	12	24.50	0.01*
Üniversite kent gençlerini eğitim konusunda özendirilmektedir.	12	17.44	0.13
Üniversite kentin ulusal ve uluslararası tanıtılmasında önemli rol oynamaktadır.	12	17.11	0.14
Üniversite kentin çevre sorunlarına daha duyarlı olmasına katkı sağlamaktadır.	12	21.95	0.03*
Üniversite kent insanının kültürel seviye ve aktivitelerini arttırmaktadır.	12	22.12	0.03*
Üniversite kent için bir markadır.	12	18.97	0.00*
Üniversite kentte ulaşımı kolaylaştırmıştır.	12	10.33	0.58
Üniversite kentin farklı kültürlerle tanışmasına olanak sağlamaktadır.	12	9.85	0.62
Üniversite kent ile bütünleşmiştir.	12	19.50	0.07

*: ki-kare istatistik değeri ile ki-kare tablo değeri karşılaştırmasına göre değişkenler arası istatistiksel bir ilişkinin varlığını göstermektedir.

Sosyal, kültürel ve çevresel algı bağlamında ilk olarak cinsiyet değişkeninin hiçbir değişkenle istatistiki olarak anlamlı ilişkide olmadığı tespit edilmiştir. Bu durumda cinsiyet kavramı ile bu değişkenin bağımsız olarak hareket ettiği anlaşılmaktadır. İkinci olarak *“üniversite kentin kültürel yapısını değiştirmiştir, üniversite kent için bir markadır, üniversite kentte ulaşımı kolaylaştırmıştır”* ifadeleri ile yaş değişkeni arasında anlamlı ilişki olduğu tespit edilmiştir. Gelir değişkeni çerçevesinde incelendiğinde ise *“üniversite kent insanının kültürel seviye ve aktivitelerini arttırmaktadır, üniversite kent için bir markadır”* ifadeleri ile arasında anlamlı ilişki bulunmaktadır. *“Üniversite kentin karmaşasını arttırmaktadır, üniversite kentin kültürel yapısını değiştirmiştir, üniversite kent insanının kültürel seviye ve aktivitelerini arttırmaktadır, üniversite kentte ulaşımı kolaylaştırmıştır, üniversite kentin farklı kültürlerle tanışmasına olanak sağlamaktadır, üniversite kent ile bütünleşmiştir”* ifadeleri ile medeni durum arasında tespit edilen istatistiki olarak anlamlı ilişkiler, medeni durumun sosyal, kültürel ve çevresel algı üzerinde önemli etkilere sahip olduğunu göstermektedir. Son olarak eğitim düzeyi değişkeni ile *“üniversite kentin karmaşasını arttırmaktadır, üniversite kentin kültürel yapısını değiştirmiştir, üniversite kentin çevre sorunlarına daha duyarlı olmasına katkı sağlamaktadır, üniversite kent insanının kültürel seviye ve aktivitelerini arttırmaktadır”* ifadeleri arasında anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır. Bu sonuçlar bağlamında değerlendirildiğinde yörede sosyal, kültürel ve çevresel üniversite algısı çerçevesinde yaş, gelir düzeyi, medeni durum ve eğitim düzeyinin etkili olduğu söylenebilmektedir.

Üniversite algısı çerçevesinde ele alınan son kategori öğrenci algı kategorisidir. Bu çerçevede elde edilen bağımsızlık testi sonuçları tablo 9’da yer almaktadır.

Tablo:9 Öğrenci Algısı Kategorisi Ki-kare Sonuçları

	sd	Ki-Kare	P
Cinsiyet			
Üniversite öğrencileri toplumda kötü örnek teşkil etmektedirler.	4	4.86	0.30
Üniversite öğrencileri düzensiz bir yaşam tarzına sahiptirler.	4	4.18	0.30
Üniversite öğrencileri gürültülü olduklarından komşu olmak istemem.	4	4.65	0.32
Bir yakınımın ÇOMÜ’de eğitim görmesini isterim.	4	10.77	0.02
Üniversitenin sosyal faaliyetlerine çocuğumu ya da yakınımı güvenle gönderebilirim.	4	0.76	0.94
Yaş Aralığı			
Üniversite öğrencileri toplumda kötü örnek teşkil etmektedirler.	12	18.73	0.09
Üniversite öğrencileri düzensiz bir yaşam tarzına sahiptirler.	12	37.99	0.00*

Üniversite öğrencileri gürültülü olduklarından komşu olmak istemem.	12	4.55	0.97
Bir yakınımın ÇOMÜ'de eğitim görmesini isterim.	12	8.80	0.72
Üniversitenin sosyal faaliyetlerine çocuğumu ya da yakınımı güvenle gönderebilirim.	12	28.29	0.00*
Gelir Düzeyi			
Üniversite öğrencileri toplumda kötü örnek teşkil etmektedirler.	12	16.65	0.16
Üniversite öğrencileri düzensiz bir yaşam tarzına sahiptirler.	12	11.30	0.50
Üniversite öğrencileri gürültülü olduklarından komşu olmak istemem.	12	22.30	0.03
Bir yakınımın ÇOMÜ'de eğitim görmesini isterim.	12	9.02	0.70
Üniversitenin sosyal faaliyetlerine çocuğumu ya da yakınımı güvenle gönderebilirim.	12	26.82	0.00*

Medeni Durum			
Üniversite öğrencileri toplumda kötü örnek teşkil etmektedirler.	4	10.44	0.03*
Üniversite öğrencileri düzensiz bir yaşam tarzına sahiptirler.	4	20.79	0.00*
Üniversite öğrencileri gürültülü olduklarından komşu olmak istemem.	4	2.24	0.69
Bir yakınımın ÇOMÜ'de eğitim görmesini isterim.	4	5.88	0.20
Üniversitenin sosyal faaliyetlerine çocuğumu ya da yakınımı güvenle gönderebilirim.	4	4.51	0.34
Eğitim Düzeyi			
Üniversite öğrencileri toplumda kötü örnek teşkil etmektedirler.	12	17.39	0.13
Üniversite öğrencileri düzensiz bir yaşam tarzına sahiptirler.	12	22.93	0.02
Üniversite öğrencileri gürültülü olduklarından komşu olmak istemem.	12	20.68	0.05*

Bir yakınımın ÇOMÜ’de eğitim görmesini isterim.	12	7.84	0.79
Üniversitenin sosyal faaliyetlerine çocuğumu ya da yakınımı güvenle gönderebilirim.	12	18.33	0.10

***: ki-kare istatistik değeri ile ki-kare tablo değeri karşılaştırmasına göre değişkenler arası istatistiksel bir ilişkinin varlığını göstermektedir.**

Tablodaki değerler incelendiğinde, cinsiyet değişkeninin öğrenci algı kategorisinde yer alan hiçbir ifade ile istatistiki olarak anlamlı ilişkide olmadığı görülmektedir. Bunun yanında yaş değişkeni ile *“üniversite öğrencileri düzensiz bir yaşam tarzına sahiptirler, üniversitenin sosyal faaliyetlerine çocuğumu ya da yakınımı güvenle gönderebilirim”* ifadeleri arasında istatistiki olarak anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Bu durum katılımcıların üniversite öğrencileri hakkındaki olumsuz algılarının yaş aralıklarına bağlı olarak değiştiğini göstermektedir. Gelir durumu değişkeni bağlamında incelendiğinde *“üniversitenin sosyal faaliyetlerine çocuğumu ya da yakınımı güvenle gönderebilirim”* ifadesi ile anlamlı ilişki hem yaşın hem de gelir düzeyinin katılımcıların üniversite faaliyetlerine katılımını etkilediğini göstermektedir. *“üniversite öğrencileri toplumda kötü örnek teşkil etmektedirler, üniversite öğrencileri düzensiz bir yaşam tarzına sahiptirler”* ifadeleri ile istatistiksel olarak anlamlı ilişkiye sahip olan medeni durum değişkeninin olumsuz öğrenci algısı üzerinde etkili olduğunu ortaya koymaktadır. Son olarak eğitim düzeyi değişkeninin *“üniversite öğrencileri gürültülü olduklarından komşu olmak istemem”* ifadesi ile istatistiksel olarak anlamlı ilişkide olduğu anlaşılmaktadır.

Biga İlçesinde faaliyet gösteren ticari işletmelerin üniversite algılarının kategorize edilerek tespit edilmeye çalışılmasının ardından, katılımcıların üniversiteden beklentilerinin demografik değişkenler ile ilişkisinin tespitine ilişkin uygulanan ki-kare analizi sonuçları tablo 10’da yer almaktadır.

Tablo: 10 Katılımcı Beklentileri Kategorisi Ki-kare Analizi Sonuçları

	sd	Ki-Kare	P
Cinsiyet			
Üniversite girişimcilik eğitimleri vermelidir.	4	0.52	0.91
Üniversite kadın girişimciliği eğitimleri vermelidir.	4	4.12	0.39
Üniversite sosyal sorumluluk projelerini halkla birlikte gerçekleştirmelidir.	4	3.48	0.32
Üniversite ile kolayca iletişim kurabilirim.	4	6.34	0.17
Üniversite destekli sosyal sorumluluk projeleri kentte önemlidir.	3	0.90	0.82
Üniversite eğitim kalitesi hakkında yeterli bilgiye sahibim.	4	5.27	0.26
Yaş Aralığı			
Üniversite tarım ve hayvancılık eğitimleri vermelidir.	12	40.52	0.00
Üniversite girişimcilik eğitimleri vermelidir.	12	6.64	0.67

Üniversite kadın girişimciliği eğitimleri vermelidir.	12	7.94	0.79
Üniversite sosyal sorumluluk projelerini halkla birlikte gerçekleştirmelidir.	12	14.46	0.10
Üniversite ile kolayca iletişim kurabilirim.	12	7.36	0.83
Üniversite destekli sosyal sorumluluk projeleri kentte önemlidir.	12	12.19	0.20
Üniversite eğitim kalitesi hakkında yeterli bilgiye sahibim.	12	31.29	0.00*
Gelir Düzeyi			
Üniversite tarım ve hayvancılık eğitimleri vermelidir.	12	40.03	0.00*
Üniversite girişimcilik eğitimleri vermelidir.	9	21.10	0.01*
Üniversite kadın girişimciliği eğitimleri vermelidir.	12	25.65	0.01*
Üniversite sosyal sorumluluk projelerini halkla birlikte gerçekleştirmelidir.	9	19.41	0.02*
Üniversite ile kolayca iletişim kurabilirim.	12	26.06	0.01*
Üniversite destekli sosyal sorumluluk projeleri kentte önemlidir.	9	13.30	0.14

Üniversite eğitim kalitesi hakkında yeterli bilgiye sahibim.	12	20.26	0.06
Medeni Durum			
Üniversite tarım ve hayvancılık eğitimleri vermelidir.	4	6.10	0.19
Üniversite girişimcilik eğitimleri vermelidir.	3	8.19	0.04*
Üniversite kadın girişimciliği eğitimleri vermelidir.	4	5.22	0.26
Üniversite sosyal sorumluluk projelerini halkla birlikte gerçekleştirmelidir.	3	8.26	0.03
Üniversite ile kolayca iletişim kurabilirim.	4	2.91	0.57
Üniversite destekli sosyal sorumluluk projeleri kentte önemlidir.	3	3.29	0.34
Üniversite eğitim kalitesi hakkında yeterli bilgiye sahibim.	4	2.24	0.69
Eğitim Düzeyi			
Üniversite tarım ve hayvancılık eğitimleri vermelidir.	12	17.03	0.14
Üniversite girişimcilik eğitimleri vermelidir.	12	9.46	0.39
Üniversite kadın girişimciliği eğitimleri vermelidir.	12	14.82	0.25

Üniversite sosyal sorumluluk projelerini halkla birlikte gerçekleştirmelidir.	12	18.63	0.02
Üniversite ile kolayca iletişim kurabilirim.	12	6.73	0.87
Üniversite destekli sosyal sorumluluk projeleri kentte önemlidir.	12	11.91	0.21
Üniversite eğitim kalitesi hakkında yeterli bilgiye sahibim.	12	32.23	0.00*

***: ki-kare istatistik değeri ile ki-kare tablo değeri karşılaştırmasına göre değişkenler arası istatistiksel bir ilişkinin varlığını göstermektedir.**

Katılımcıların üniversiteden beklentileri kapsamında ele alınan faktörlerin tabloda yer alan değerleri incelendiğinde cinsiyet faktörü ile bir bağının olmadığı anlaşılmaktadır. İkinci değişken olarak ele alınan yaş faktörü bağlamında elde edilen bulgular değerlendirildiğinde ise bu faktörün sadece “*Üniversite eğitim kalitesi hakkında yeterli bilgiye sahibim*” ifadesi ile istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir. Bu durumda katılımcıların üniversite hakkında bilgi sahibi olma durumları yaş aralıklarına bağlı olarak değiştiği anlaşılmaktadır. Çalışmada bir diğer demografik faktör olarak yer alan gelir düzeyi ele alındığında ise bu değişkenin “*Üniversite tarım ve hayvancılık eğitimleri vermelidir, üniversite girişimcilik eğitimleri vermelidir, üniversite kadın girişimciliği eğitimleri vermelidir, üniversite sosyal sorumluluk projelerini halkla birlikte gerçekleştirmelidir, üniversite ile kolayca iletişim kurabilirim*” ifadeleri ile anlamlı ilişkide olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuçlar bağlamında katılımcıların üniversiteden beklentilerinin büyük ölçüde gelir düzeylerine bağlı olarak değiştiği anlaşılmaktadır. Son olarak medeni durum ve eğitim düzeyi değişkenleri çerçevesinde değerlendirildiğinde sırası ile “*üniversite girişimcilik eğitimleri vermelidir, üniversite eğitim kalitesi hakkında yeterli bilgiye sahibim*” ifadeleri ile istatistiksel olarak anlamlı ilişkiye sahip oldukları görülmektedir.

SONUÇ

Üniversitelerin faaliyet gösterdikleri yöre için ekonomik, sosyal ve kültürel değer olma özelliklerinden hareketle, söz konusu değeri güçlendirmek için katılımcıların üniversiteyi algılayış biçiminin Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi çatısı altında Biga ilçesi için araştırıldığı çalışma çerçevesinde ulaşılan en genel sonuç katılımcıların %96'sının üniversitenin yöreye ekonomik, sosyal ve kültürel katkı sağladığı, %85.7'sinin üniversitenin kentte faaliyet göstermesinden gurur duymakta oldukları ifadelerine katılma yönünde cevap vermeleridir. Bu sonuçlar genel çerçevede kentte faaliyet gösteren ticari işletmelerin üniversite algısının olumlu olduğunu göstermektedir.

Bu genel görüşe ek olarak çalışmada ticari kesimin algısı ekonomik, sosyal -kültürel -çevresel, öğrenci algısı ve beklenti başlıklarında kategorize edilerek daha spesifik sonuçların elde edilmesi amaçlanmıştır. İlk olarak ekonomik algı çerçevesinde anket sonuçlarından elde edilen frekans ve yüzde dağılımlarına göre katılımcıların üniversitenin yörede istihdam, girişim ve gelir kaynakları üzerinde etkili olduğu algısı öne çıkmaktadır. Bu durumda katılımcıların üniversitenin kentlerinde faaliyet göstermesinden dolayı istihdamın, girişim olanaklarının ve gelir düzeylerinin arttığı algısına sahip olduğu anlaşılmaktadır. Buna karşın katılımcıların yüksek oranda üniversitenin kentte kira fiyatlarını arttırdığı algısına sahip oldukları dikkat çekmektedir. Öte yandan katılımcılar üniversitenin kette gıda ve ulaşım fiyatlarını arttırdığı görüşüne yüksek oranda *katılmamaktadır*. Üniversite algısı kapsamına ekonomik etki bağlamında ele alındığında katılımcılar üniversitenin kent ekonomisine olumlu katkıları olduğu algısına sahiptir. Burada algı ifadeleri ile demografik özellikler arasındaki ilişkiyi araştırmak üzere kullanılan ki-kare analizi sonuçlarına göre, ekonomik algı kriteri üzerinde yaş ve gelir düzeyi faktörleri etkili bulunmuştur.

Kentte faaliyet gösteren ticari işletmelerin üniversite algısının tespitinde kullanılan bir diğer kategori sosyal, kültürel ve çevresel algı kriteridir. Bu kategori çerçevesinde katılımcılar üniversitenin kentin sosyal, kültürel çeşitliliği ve imkanlarına katkı sağladığı algısına sahiptir. Buna ek olarak katılımcılarda üniversite ile kentin karmaşasının arttığı algısı hakimdir. Sosyal ve kültürel algı kapsamında katılımcılar üniversitenin kentin tanıtımına katkı

sağladığı ve bir marka değeri olduğu noktalarında yüksek oranda katılıma sahiptirler. Çevresel etki bağlamında ise katılımcıların algısı üniversitenin kentte çevresel sorunlara farkındalık yarattığı yönündedir. Söz konusu kategorinin demografik özelliklerle olan ilişkisi incelendiğinde ise en yüksek etkileşimin medeni durum ve gelir düzeyi faktörleri olduğu görülmektedir.

Çalışmada incelenen bir diğer kategori ise öğrenci algısıdır. Katılımcıların üniversite öğrencilerinin kentlerinde olmasını algılayış biçimlerinin araştırıldığı bu kategoride, yüksek bir katılım oranı ile bir yakınlarının ÇOMÜ'nün faaliyetlerine katılmasını istemeleri üniversite öğrenci ve faaliyetlerinden memnun olduklarını göstermektedir. Buna karşın katılımcılar üniversite öğrencilerinin düzensiz bir yaşam tarzına sahip oldukları algısına sahiptir. Ancak yine katılımcıların büyük bölümü üniversite öğrencilerinin kötü örnek teşkil ettiği ifadesine *katılmamaktadır*. Bu durum yaşam tarzları düzensiz dahi olsa öğrenciler kent tarafından kabul edilmiş ve katılımcıların büyük çoğunluğu çocuğunun veya bir yakınının ÇOMÜ'de öğrenim görmesini istemektedir.

Ekonomik, sosyal, kültürel ve çevresel algı kategorileri çerçevesinde katılımcıların üniversitenin kente sosyal, kültürel ve ekonomik değer kattığı algısında olduğu, üniversitenin kent için bir marka olduğunu düşündükleri ve her türlü üniversite-kent ilişkisinde yer almaya hazır oldukları anlaşılmaktadır. Katılımcılar üniversitenin kentlerinde olmasından memnundur ve üniversitenin eğitim-öğretim ve diğer faaliyetleri ile ilgili bilgilendirilmeyi beklemektedir. Kentte faaliyet gösteren ticari işletmelerin üniversiteden beklentilerinin tespit edilmesi için oluşturulan bu kategori altında katılımcıların ortalama %90'ı üniversitenin kentte katılımcıların ihtiyaç ve ilgi alanlarına yönelik eğitimler vermesini istemektedir. Bunun yanı sıra katılımcıların üniversite ile iletişimlerinin kolaylaştırılması gerekliliği de bu kategori ile ulaşılan önemli bir sonuçtur. Son olarak katılımcılar üniversitenin içerisinde bulunduğu sosyal sorumluluk projelerine katılma hususunda istekli oldukları görülmektedir.

Üniversitelerin faaliyet gösterdikleri kentlerden başlayarak tüm ülkede beklenen yaygın etkilerinin ortaya çıkabilmesi, üniversitelerin sosyal, kültürel ve ekonomik açıdan toplumsal fayda yaratabilmesi öncelikle üniversitenin yörede algılanış biçimi ile ilişkilidir. Kent tarafından üniversiteye geliştirilecek

herhangi bir olumsuz algı söz konusu faydanın ortaya çıkmasında engel olmaktadır. Bu bağlamda çalışmada katılımcıların Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi'nin ilçede faaliyet göstermesinden mutlu oldukları ve üniversitenin kente sosyal, kültürel ve ekonomik katkı sağladığı yönünde bir algıya sahip oldukları ampirik çalışma sonuçları ile ortaya konulmuştur. Bu sonuçlar çerçevesinde değerlendirildiğinde katılımcılar üniversite ile kentin ekonomik olanaklarının arttığını, sosyal ve kültürel yapının değiştiğini bu değişim sürecini olumlu karşıladıkları sosyal ve kültürel faaliyet alanlarının genişlediğini ve bu yeni alanlara dahil olma arzusunda olduklarını, öğrencilerin düzensiz bir yaşam tarzına sahip olmalarına karşın onlarla komşu olmaktan çekinmediklerini, üniversitenin gerçekleştireceği her türlü aktivitede memnuniyetle yer alacaklarını tespit etmek mümkündür. Bu durum katılımcıların Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi'nin Biga ilçesinde faaliyet göstermesinden memnun olduğunu ve üniversite ile her türlü iletişim ve organizasyona dahil olma isteğinde olduklarını ortaya koymaktadır.

Bu bulgular neticesinde, katılımcıların bu olumlu algı ve yaklaşımına karşılık olarak üniversitenin-kent ile iletişimini kolay erişilebilirlik noktasında geliştirmesi var olan üniversite – kent etkileşiminin güçlenmesini sağlayacaktır. Buna ek olarak üniversitenin gerçekleştirdiği faaliyetler, eğitim kalitesi gibi hususlarda kentte bilgilendirmeyi arttırması söz konusu etkileşimi destekleyecektir. Anket uygulaması ile ulaşılan bir diğer önemli husus katılımcıların üniversiteden beklentilerinin tespitidir. Bu bağlamda değerlendirildiğinde katılımcılar üniversiteden ihtiyaçları doğrultusunda eğitim almak istemektedir. Özellikle üniversite bünyesinde gerçekleştirilecek girişimcilik, tarım, hayvancılık, kadın girişimciliği eğitimleri katılımcılar tarafından talep edilen faaliyetlerdir. Bu faaliyetlerin gerçekleştirilmesi ile hem üniversite algısı geliştirilecek hem de toplumsal çıktı faktörü işlevsellik kazanmış olacaktır. Son olarak katılımcılar üniversite tarafından gerçekleştirilecek olan sosyal sorumluluk projelerine katılım hususunda oldukça istekli görünmektedir. Bu durumda gerek bölgesel gerek ulusal sosyal sorumluluk projeleri ile hem üniversite –kent iletişim ve yardımlaşması sağlanacak hem de üniversitenin ulusal ve uluslararası fayda sağlama ve tanıtımı noktasında adımlar atılmış olacaktır.

KAYNAKÇA

Çayın, H. ve Özbay, M. (2015) “Üniversitelerin İl Ekonomisine Katkıları ve Öğrencilerin Tüketim Yapısı: Muş Alparslan Üniversitesi Örneği”, Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 30(2):131-147.

Herero A. (2015) “Influence of Country and City Images on Student Perception of Host Universities and the of Stisfaction with the Assigned Destination for Their Exchange Programmers”, Place Branding and Public Diplomacy, 11(3):190-203.

Huggins, R. ve Cooke P. (1996) “The Economic Impact of Cardiff University: Innovation, Learning and Job Generation”, Geo Journal, 41(4):325-337.

Kotosz B. (2013) “Local Econonmic Impact of Universities”, Analecta Technica Szegedinensia, 1-2:22-26.

Phelps R.P. (1998) “The Effect of University Host Community Size on State Growth” Economics of Education Reviews, 17(2):149-158.

Ricci M. (1996) “The Urban Role of A New University: A Case Study of Chieti-Pescara, Abruzzo, Italy”, Geo Journal, 41 (4), Universities in Urban Economics:319-324

Saatçi G., Avcıkurt C. ve GÜDÜ Demirbulat Ö. (2015) “Yerel Halkın Üniversiteye Bakış Açısı: Harmancık Meslek Yüksek Okulu Örneği”, Akademik Bakış Dergisi,(47): 126-140.

Sağır A. ve İnci Ü.H. (2013) “Karabük’te Üniversite Algısı: Karabük Üniversitesi Örneği”, İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırma Dergisi, 2(2): 49-81.

Savaş Yavuzçehre, P. (2016) “Üniversitelerin Kentlerine Etkileri: Denizli Pamukkale Üniversitesi Örneği”, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi Y.2016, 21(1):235-250.

Sankır, H. ve Demir Gürdal, A. (2014) “Bülent Ecevit Üniversitesi’nin Zonguldak’a Etkileri ve Kentin Üniversite Algısı”, Yükseköğretim ve Bilim Dergisi, 4(2): 90-98.

Taşçı, D. ve Gökalp E. ve Kumtepe, E.G. ve Kumtepe, A.T. ve Toprak, E.(2011). “Kentın Üniuersite Algısı: Anadolu Üniuersitesi Eskişehir Örneği”, Amme İdaresi Dergisi,44 (2):131-146,

Özby, Ö. (2013). “Üniuersite Ve Sosyal Çevresi: Niğe Üniuersitesi Ve Niğe”, Ankara Üniuersitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2013, 4(1):1-63.

Yılmaz, M.K. ve Kaynak, S. (2011). “Sosyo-ekonomik Dönüşüm Sürecinde Üniuersitelerin Rolü ve Yöre Halkının Üniuersite’den Beklentileri İle İlgili Bir Uygulama. Dokuz Eylül Üniuersitesi”, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 13 (4):55-73.

ÜNİVERSİTELİ GİRİŞİMCİLERİN YEREL KALKINMAYA ETKİSİ: ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

Suat UĞUR*

Cüneyt KILIÇ**

Özgür TOPKAYA***

ÖZET

Kalkınmanın merkezi bir nokta yerine belirli bir mekândan başlayarak yayılmasını ifade eden ve gerçekleştiği mekânın sakinlerine refah vaat eden yerel kalkınmada üniversitelerin çok çeşitli rolleri bulunmaktadır. Temel olarak bilginin yayılımı ve yeni bilgi yaratımı yanında yetiştirdiği beşeri sermaye ile ekonomiye katkı sağlamaktadır. Teknolojik gelişmelere bağlı olarak şekillenen rekabetçi piyasa ortamında ekonomilerin varlıklarını sürdürebilmeleri sahip oldukları beşeri sermayenin yenilikçilik kapasitesiyle sınırlıdır. Yerel ekonomiler, bölgede yaşayan sakinlere belirli bir refah düzeyi sunmaktadır bu noktada istikrarlı bir şekilde yerlerini korumaları ve gelişmeleri de sahip oldukları girişimcilerin ekonomiye katkıları ile mümkün olmaktadır. Çalışmada Çanakkale ilinde eğitimini tamamlayan ve bu şehirde kalarak iş kuran girişimcilerin deneyimlerinin kente nasıl bir katkı sağladığı derinlemesine mülakat yöntemiyle analiz edilmektedir. Çalışma sonuçları arasında; üniversitede verilen girişimcilik eğitimlerinin girişimcilerin karar alma sürecinde etkili, üniversiteli girişimcilerin algı açıklığı yanında iletişim

* Doç.Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü, suatugur@yahoo.com

** Doç.Dr. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, İktisat Bölümü, c_kilic2006@hotmail.com

*** Yrd.Doç.Dr. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü, ozgurtopkaya@gmail.com

becerilerinin güçlü ve iş kurarken en çok maddi zorluk çekmeleri, üniversitenin yerel ekonomiye katkısının yarattığı nüfus hacmi ve üniversiteli girişimcilerin yerel ekonomiye katkılarının istihdam yaratma şeklinde olduğu yer almaktadır.

1. GİRİŞ

Girişimciliğin teşvik edilmesi ekonomi politik alanında önemli yer tutan konulardan birisidir. Bu eğilimin temelinde yatan faktör ise girişimciler tarafından kurulan yeni işletmelerin ekonomik büyümenin başlıca itici gücü olması ve önemli derecede istihdam imkanı sağlamasıdır. Girişimcilik faaliyetleri refah düzeyi yüksek bir ekonomiye ulaşmada ekonomik büyümenin ve ülke kalkınmasının temel yapıtaşlarından bir tanesidir. Girişimci faaliyetlere dayalı bir ekonomi yaratmada sosyo-ekonomik yapıda tüm kesimlerin büyük rolü olduğu da kuşkusuzdur. Üniversiteler de girişimci bir ekonominin yaratılmasında gerek sundukları programlar ve öğrencilere verdikleri eğitimler yolu ile gerekse de sahip oldukları akademik kadronun araştırma ve geliştirme gibi bilimsel faaliyetleri ile katkı sunmaktadır. Üniversite-kent etkileşimi çerçevesinde üniversitelerin yürüttükleri programlar yolu ile kente katkı sağlayan çok sayıda yenilikçi eylem ve faaliyet bu kapsamda değerlendirilebilir.

Üniversite öğrenimini tamamlayan öğrenciler önemli bir girişimci kaynağı olarak değerlendirilebilir. Bu alanda yürütülen çalışmalar üniversite mezunu girişimcilerin yeni işletme kurma konusunda oldukça başarılı olduklarını ortaya koymaktadır. Lüthe ve Franke'nin 2002 tarihli çalışması sadece Amerika Birleşik Devletlerinde değil fakat aynı zamanda Avrupa'nın birçok bölgesinde girişimcilik eğitiminin üniversite mezunlarını yeni bir iş kurma konusunda cesaretlendirdiklerini ortaya koymaktadır. (Lüthje ve Franke, 2002:2-3; Harfhoff, 1999).

Bir bölgedeki girişimcilik faaliyetlerinin artışının, söz konusu bölgede büyüme ve istihdam üzerinde olumlu etkileri bulunmaktadır. Girişimcilik bir bölgedeki ekonomik gelişmeyi; yeni firmaların kurulması ve/veya mevcutlarının büyütülmesi ile ortaya yeni işler çıkarılması şeklinde desteklemektedir. İstihdamın yarattığı bölgesel refah ve işletmelerin yarattıkları katma değer

çarpan etkisine yol açarak başka alanlarda da gelirlerin yükselmesini sağlamaktadır. Firmaların kuruluşu hükümetlerin vergi gelirlerini ve buna bağlı olarak devlet hizmetlerini arttırmaktadır. Üçüncüsü ise yeni firmaların ortaya çıkışı bölgedeki yerel hizmet arzını özellikle de perakendecilik faaliyetlerini arttırmaktadır. Yeni firmaların ortaya çıkışı bireylerin motivasyonunu da arttırmaktadır (Çokgezen, 2012:18). Kurulan her yeni işletmenin yaratacağı yeni bir iş potansiyeli bulunmaktadır. Sanayi sektöründe oluşturulan bir organizasyonun beraberinde bölgesel kümelenme meydana getirme potansiyeli olduğu ve hizmete yönelik ekonomik faaliyetlere yol açtığı görülmektedir. Bu durum çarpan etkisiyle açıklanmaktadır (Topkaya, 2015:650).

Türkiye İstatistik Kurumu 2014 yılı girişimcilik verilerine göre çalışanlar içerisinde işveren olarak faaliyet gösteren girişimcilerin payı %4,5 şeklindedir. Bu girişimcilerin %8'i kadın ve %92'si ise erkektir. 2014 yılında kurulan girişimlerin ise %74,8'i ferdi mülkiyet, %16,5'i limited şirket olup; “Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı” sektörü %28.8 ile en fazla paya sahip girişim alanı olmuştur. (TÜİK, 2016). Ekonomi içerisinde istihdam yaratan girişimcilerin sayısının artması ekonominin iş yaratma kapasitesi ile doğru orantılıdır. İşletme ölçeklerinin %99,5'inden fazlasının ve istihdam yaratmada temel birimlerin KOBİ'ler olduğu göz önünde bulundurulduğunda girişimcilik faaliyetleri yoluyla bu işletmelerin sayısının artması büyük önem taşımaktadır. Bu şekilde ekonomik büyümenin sağlanması ve istikrarlı bir yapıya kavuşturulması mümkün olacaktır. Üniversitelerin eğitimler yoluyla girişimciliğe yönelmek isteyen öğrencilerini yetiştirmesi ve girişimcilik becerilerini kazandırması ekonominin sürdürülebilirliğinin sağlanması bakımından gereklidir.

Çalışmada yerel kalkınma, üniversite, üniversiteli girişimciler arasındaki ilişki kavramsal olarak tartışılmakta ardından literatür taraması ve araştırma kısımları yer almaktadır. Yerel kalkınmanın ortaya çıkışı ve merkezi yönetim tarafından yürütülen kalkınma çabalarına göre avantajları bulunmaktadır. Bu noktada üniversiteler yerel kalkınmanın bir aktörü olarak gerek sahip oldukları beşeri sermaye, gerekse de eğittikleri öğrencileri yerel ekonomiye kazandırarak katkı sağlamaktadır.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Yerel kalkınma kavramı 1980’li yıllarda ortaya çıkmış; ekonomik, sosyal, kültürel ve çevresel boyutları bir araya getirmiştir. Yerel kalkınma toplumsal refahın artırılmasında sıradan insanların yetkilendirilmesini hızlandırarak, yerel varlıkları geliştirerek ya da onları koruyarak, ekonomide görülen duraklama dönemlerini aşma, sosyal bütünlüğü güçlendirme, kalkınma projelerini tanımlama ve ortaya koymaya yardımcı olan bir yöntem olarak görülebilir (Aydın, 2015:147). Yerel kalkınmada bir bölgenin ekonomik refah düzeyinin artırılmasında o bölgede bulunan yerel aktörlerin sahip oldukları bir takım özelliklerin etkisi öne çıkmaktadır. Bunlar; yerel aktörlerin kapasitesi, organizasyon yetenekleri ve dışardan gelen baskılara cevap verebilme yetenekleridir. Yerel kalkınma yaşam standartlarının geliştirilmesi ile sonuçlanan ekonomik büyüme ve yapısal değişim süreci şeklinde ifade edilebilir (Topkaya, 2015:647).

‘Girişimci üniversiteler’ kavramı 1990’lı yılların sonlarına doğru Burton Clark tarafından ortaya atılmıştır. Piyasadaki fırsatları değerlendirmek, piyasaya yeni bir ürün veya hizmet sunmak ve yeni bir iş kurma süreci olarak tanımlanan günümüz girişimcilik anlayışına uygun olarak üniversitelerin fonksiyonlarını yeniden düzenlemesidir (Yelkikalan, 2010:53). Girişimci üniversiteler; ekonomik aktörlerin faaliyet gösterdikleri bilgi temelli ekonomide, laboratuvarlarda ve araştırma merkezlerinde elde edilen teknolojik buluşları ve yenilikleri ticarileştiren üniversiteler olarak değerlendirilmektedir. Buna ilave olarak teknoloji ve bilgiyi üniversiteden endüstriyel üretim alanlarına doğru transfer edebilme yeteneğine sahip üniversiteler de girişimci üniversiteler olarak değerlendirilebilmektedir. Üniversitelerin bu yeteneğe sahip olabilmeleri, endüstriyel kesimler ile yakın bağlar kurmaları ve üniversitelerin kendilerinin de sayısız girişimsel eylem gerçekleştirmeleri ile mümkün olmaktadır (Dahlstrand, Smith ve Baines, 2016:129).

Temel olarak üniversiteli girişimciler; üniversitede elde ettikleri bilgi ve becerileri sahip oldukları girişimsel karakter ve fırsatları değerlendirme yeteneği ile birleştirerek piyasada yeni bir işletme kuran ya da yenilik getiren aktörler olarak tanımlanabilir. Üniversiteli girişimciler akademisyenler

olabileceği gibi sahip olduğu beşeri sermayeyi ticarileştiren öğrencilerden de oluşabilir. Yerel kalkınmanın yerelden ulusal düzeye doğru başlayan bir süreç olduğu değerlendirildiğinde üniversiteli girişimcilerin ulusal ekonomiye yerelde sahip oldukları beşeri sermayenin niteliği ölçüsünde katkı sağlayacakları açıktır.

Başarılı bir girişimcilik süreci için birçok girdiye ihtiyaç duyulmaktadır. Bunların belki de en önemlisi girişimci bireye gerekli becerilerin kazandırılmasıdır. Girişimci olmak isteyen öğrencilerin fırsatları belirleyip bunları projeler yoluyla başarılı işletmelere dönüştürmeleri için doğru girişimsel becerilere sahip olmaları gerekmektedir. Başarılı girişimciler bir öğrenim sürecinden geçtikten sonra buldukları yere gelmektedir. Yükseköğrenim kurumları başlangıç düzeyindeki girişimcilik için eşsiz bir ortam sunabilmektedir. Girişimci birey yetiştirmek üzere tasarlanmış eğitim programları yeni girişimcilerin piyasaya katılmalarını kolaylaştırmaktadır. Bu eğitim programları onların yeni bir işletme kurma ve işlerini büyütmede atmaları gereken ilk adımlar konusunda onlara yardımcı olmaktadır (Hofer vd., 2013: 5)

3. LİTERATÜR TARAMASI

Sosyo-ekonomik yapıda geçmişten günümüze iki soru halen cevap bulunabilmiş değildir. Bu sorular değer ve refahın nasıl yaratılacağı ve bunun nasıl bölüşüleceği sorulardır. Geride bırakılan son milenyumda üniversiteler bu konu üzerine önemli rol oynamışlardır. Üniversiteler sadece bilginin ve beşeri sermayenin üretiminde ve dağıtımında önemli sosyal kurumlar olmakla kalmamakta aynı zamanda deney ve yenilikçilik üzerine kurulu pozitif bilimlerle uğraşan, yerel yapıların ve toplumun kendilerine örnek alabileceği bir topluluk yaratmaktadır. Geçen yüzyılda özellikle İkinci Dünya Savaşı'nın başlangıcından itibaren yükseköğretim alanında iki önemli değişiklik ortaya çıkmıştır. Bunların ilki sanayileşmiş ve bilgi temelli sektörlerin ortaya çıkmasıyla sanat ve beşeri bilimlerden doğa bilimleri ve mühendislik alanlarına doğru görülen değişim ile yönetim ve maliye gibi alanların ortaya çıkmasıdır. İkincisi ise küreselleşme ve piyasaların birbirlerine bağlanması ile birlikte kıt kaynaklar için özellikle de bilgi ve beşeri sermaye için artan rekabettir (Audretsch, Lehmann ve Paleari, 2014: 364).

Girişimciliğin işletme ve bölgesel kalkınma alanındaki önemine dair çalışmalar Joseph Schumpeter ve yirminci yüzyılın başlarında bu alanda çalışma yapan akademisyenlere kadar dayanmaktadır (Walzer ve Athiyaman, 2009:2). Teknolojik değişimin ve ekonomik büyümenin arttırılmasında beşeri sermayenin rolü üzerine odaklanan bir dizi çalışmada; girişimcilerin sahip oldukları bilginin bölgenin ve firmaların sahip oldukları rekabet gücünün kaynağı olduğu tartışılmaktadır. Ekonomik yapının karmaşıklık özelliği değerlendirildiğinde bölgeler arasındaki farklılıkların temelinde ise bazı faaliyetlerin ithal edilememesi yatmaktadır. Yani her bölgeyi bir diğerinden farklı kılan özelliklerden bir tanesi onun sahip olduğu beşeri sermayedir. Beşeri sermayesini elinde tutan ve onu bir değer olarak görerek faaliyetlerini yürütebilmesi için yardımcı olan bölgelerde ekonomik çeşitlilik üst düzeydedir. Daha fazla beşeri sermayeye sahip bölgeler hem daha yenilikçi hem de daha girişimci bölgeler olarak öne çıkmakta ve daha hızlı gelişmektedir. Ayrıca bunun makro düzeydeki sonuçları ise ekonomik faaliyetlerinde beşeri sermayeden kaynaklı çeşitliliğe sahip ülkeler katma değeri yüksek ürünlerde öne çıkmakta ve refah düzeylerini arttırmaktadır. Eğitim, istihdam ve Ar-Ge harcamalarının ekonomik kalkınma ve büyüme ile yakından ilişkili olduğu yönünde geniş bir literatür bulunmaktadır. Eğitim düzeylerinin ve Ar-ge çalışmalarının artması sanayileşme sürecinde daha istikrarlı ve belirsizliğe karşı dirençli olmayı sağlamaktadır (Reis vd., 2016:247).

Üniversite eğitiminin girişimcilik faaliyetleri üzerine etkileri ile ilgili araştırmalar genel bazı sonuçlar ortaya koymaktadır. Üniversite eğitiminin mezun olduktan sonraki getirisinin maliyetinden yüksek olduğu ortaya konmuştur. Ayrıca yeni kurulan işletmelerde görülen ekonomik performansın eğitim ile yakından ilişkili olduğu gözlemlenmektedir (Astebro, Bazzazian ve Braguinsky, 2012:665). Üniversite eğitimi almış girişimcilerin kurdukları işletmelerin performansları nitelik olarak üst düzeydedir (Gimeno et al., 1997).

Üniversiteler, üniversiteli girişimcilere yeni iş kurarlarken faydalanacakları bir eğitim vermekle kalmaz fakat aynı zamanda bir üniversite çevresi sunmaktadırlar. İşletme yüksek lisans öğrencilerinin yeni bir iş kurarlarken eğitim camiasındaki arkadaş çevrelerinden tavsiyeler aldıkları ve

bu tavsiyelerin onların mezun olduktan sonra kurdukları işletmelerin oranını ve niteliğini etkilediği ortaya konmuştur (Lerner ve Malmendier, 2011:33). Üniversiteli girişimcilere, üniversitelerdeki araştırma çalışmaları, mezun olduktan sonra bile kullanabilecekleri potansiyel iş fikirleri açısından bir birikim sağlamaktadır. Son olarak üniversiteli girişimciler öğrencilik yılları sırasında girişimcilik derslerini seçerek bu alandaki niteliklerini arttırabilmektedir (Astebro, Bazzazian ve Braguinsky, 2012:665).

Bireylerin girişimci vasıflarının olmaması birçok işletme başarısızlığında geçerli neden olarak çeşitli çalışmalarda gösterilmektedir. Bu nedenle beşeri sermayenin niteliğinin geliştirilmesinde öğrencilere girişimsel becerilerin kazandırılması önem kazanmaktadır. Girişimcilik eğitimleri gençler arasında girişimciliğin yaygınlaştırılmasında başlıca yollardan bir tanesini teşkil etmektedir. Girişimciliğin gençler arasında teşvik edilmesi ve geliştirilmesi için çok çaba harcanmaktadır (Rani, 2015:621).

4. ÇANAKKALE İLİNDE ÜNİVERSİTE, ÜNİVERSİTELİ GİRİŞİMCİLER VE YEREL KALKINMA ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

4.1. Araştırma Modeli

Araştırmada olgubilim deseni kullanılmıştır. Bu desenden, farkında olunan olgular hakkında derinlemesine ve ayrıntılı bilgilere ulaşılması hedeflendiği zaman yararlanılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Çanakkale İli'nde halihazırda istihdam sağlayan üniversiteli girişimci sayısının az olması, yerel kalkınma ve girişimcilik konusunda yapılacak bir araştırmada nitel araştırma yönteminin seçilmesini gerekli kılmıştır. Bu amaçla nitel araştırma yöntemlerinden derinlemesine mülakat yöntemi seçilmiştir. Modelde temel olarak Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi'nin üniversiteli girişimci yetiştirme konusunda faaliyetlerinin değerlendirilmesi, üniversiteli girişimcilerin özellikleri, üniversitenin yerel ekonomiye katkısı ve üniversiteli girişimcilerin yerel ekonomiye yönelik faaliyetleri çerçevesinde sağladıkları faydalar araştırılmaktadır. Bu doğrultuda Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi mezunu ve Çanakkale'de iş kurmuş girişimciler ile derinlemesine mülakat yapılması temel olarak amaçlanmaktadır.

4.2. Katılımcılar

Araştırmada katılımcıların belirlenmesinde, amaçlı örnekleme tekniklerinden “ölçüt örnekleme” tekniği kullanılmıştır. Buradaki amaç, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi’nin yetiştirdiği beşeri sermaye içerisinde yer alan girişimci bireylerin yerel ekonomideki yerlerinin tespit edilerek sağladıkları katkının ortaya konmasıdır. Bu nedenle, Çanakkale İlinde ikamet eden, halihazırda istihdam sağlayan bir işyeri olan üniversite mezunu girişimcilerin mülakata katılımları temel ölçüt olarak alınmıştır. Araştırmaya 10’u erkek 2’si kadın olmak üzere toplam 12 kişi katılmıştır. Demografik veriler kapsamında katılımcılara yaşları, cinsiyetleri, kaç yılında mezun oldukları, bitirdikleri bölüm, işletmenin kuruluş tarihi, ortalama kaç kişinin çalıştığı ve hangi sektörde oldukları sorulmuştur.

Buna göre katılımcıların; 6’sının 20-30 yaş 3 tanesinin 31-40 yaş, 2 tanesinin 41-50 yaş ve bir tanesinin 64 yaşında olduğu ortaya çıkmıştır. Katılımcıların 4 tanesi önlisans (meslek yüksekokulu), 7 tanesi lisans ve 1 tanesi yüksek lisans mezunudur. Girişimcilerin 6 tanesinin işletmesi kendileri mezun olduktan sonra kurulmuş iken, 6 tanesinin ise şu an yönettikleri işletmeler daha önce kurulmuştur. Bu durum 6 işletmenin aile işletmesi olduğuna işaret etmektedir. Mülakata katılan üniversiteli girişimcilerin toplamda 200 kişiye istihdam sağladıkları ve sadece 2 tanesinin şu an geçimlik girişimci oldukları (henüz yeterli kişi istihdam edemedikleri) tespit edilmiştir. Halihazırda girişimcilerin 8 tanesi hizmetler sektöründe ve 4 tanesi ise sanayi sektöründe faaliyet göstermektedir.

4.3. Verilerin Toplanması ve Analizi

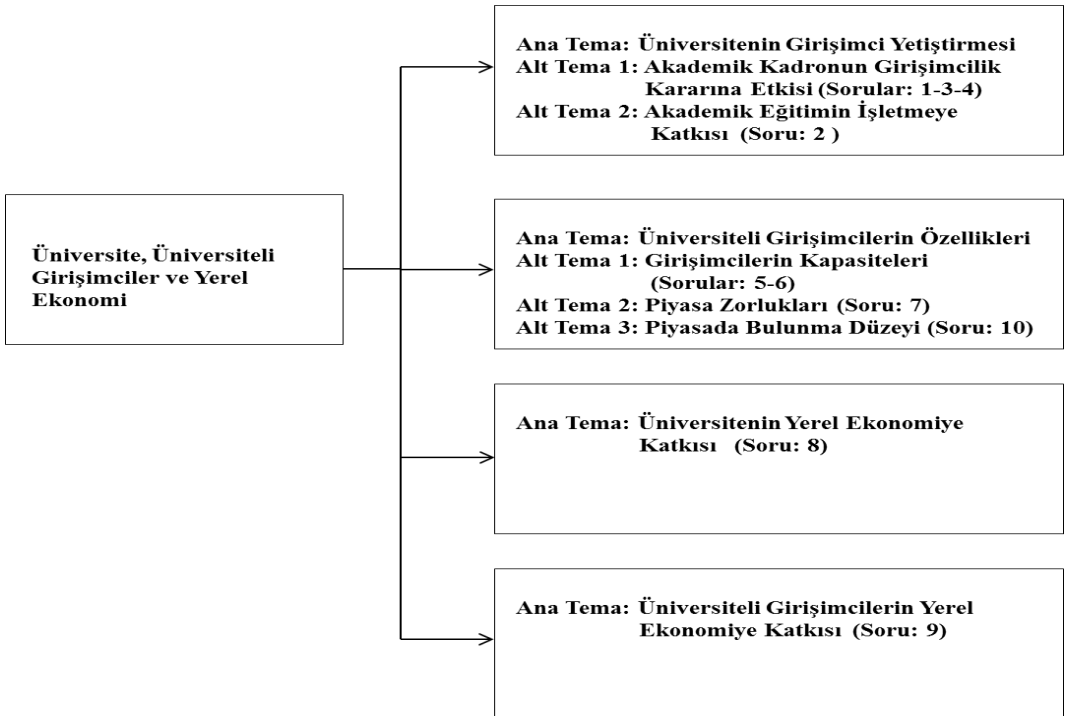
Araştırmanın verileri “görüşme” tekniğiyle toplanmıştır. Görüşme türlerinden ise “yarı yapılandırılmış görüşme” tekniğinden yararlanılmıştır. Araştırmacı tarafından hazırlanan görüşme sorularının kolay anlaşılmasına ve birbirleriyle tutarlı olmasına özen gösterilmiştir. Görüşme soruları hazırlandıktan sonra dört uzmandan soruların anlaşılabilirliği ve uygunluğu konusunda görüş alınmıştır. Ayrıca asıl görüşmeden önce öndeneme uygulaması yapılmıştır. Uzmanlardan gelen geri bildirimler ve öndeneme uygulaması sonuçları doğrultusunda görüşme formuna son şekli verilmiştir.

Buna göre yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla katılımcılara öncelikle demografik durumlarıyla ilgili sorular ve ardından aşağıdaki soruların yöneltilmesi uygun görülmüştür: 1) Girişimci olma kararınızda, üniversitede hocalarınızdan aldığınız tavsiyelerin ve derslerin katkısı oldu mu? Olduysa nasıl? Bu katkı nasıl artırılabilir? 2) Üniversitede aldığınız eğitimlerin işletmenizin yönetiminde faydası oluyor mu? Nasıl? 3) Öğrencilerin girişimci yönlerinin ortaya çıkarılmasında ve geliştirilmesinde neler yapılabilir? 4) Yapmakta olduğunuz işe karar verirken ilk fikrinizi nerden aldınız? Yerel ekonomiyi gözlemlediniz mi? 5) Üniversiteli girişimcilerin, eğitim almamış girişimcilere göre üstün ve zayıf yönleri nelerdir? Size göre varsa açıklayınız. 6) Girişimcilerin eğitim seviyeleri ile yaptıkları işin büyüklüğü ve başarıları arasında bir ilişki var mıdır? 7) Üniversiteli girişimcilerin iş kuararlarken karşılaştıkları zorluklar neler olabilir? Önem derecesine göre sıralayınız. 8) Üniversitenin yerel ekonomiye doğrudan katkısının neler olabilir? Ekonomiye nasıl destek olmaktadır? 9) Yaptığınız faaliyetlerin yere ekonomiye katkısı var mıdır? Varsa nasıl? 10) Üniversiteli girişimcilerin yere ekonomide sayılarının arttırılması nasıl mümkün olabilir?

Görüşmeler araştırmacı yönetiminde gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler katılımcıların işyerlerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmacı, görüşmeyi yaparken, yönlendirici olmamaya, konunun amaçtan uzaklaşmamasına ve katılımcıların kendilerini oldukları gibi ifade etmesine olanak tanımaya dikkat etmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Katılımcılar araştırmaya gönüllü dâhil olmuşlardır. Görüşmenin başında, katılımcılara araştırmanın amacı hakkında bilgi verilmiş ve görüşmede izlenecek yol açıklanmıştır. Görüşülen kişilerden, görüşme başlamadan önce görüşme sorularını incelemeleri istenmiş, görüşmede ses kaydı alınmamış fakat her bir katılımcı için ayrı ayrı hazırlanan soru formu üzerinde notlar alınmıştır. Söz konusu notlar katılımcıların cevaplarından ibaret olup kendilerine teyit ettirilmiştir.

Araştırma iki kişi tarafından yürütülmüş ve katılımcılardan imza alınmamıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmeler tüm katılımcılar için toplamda 12 saat sürmüştür. Daha sonra, formlar çözümlenmiştir. Verilerin yazıya dökümü sırasında araştırmacı, farklı kişilerden yardım almıştır. Bu işlem sürecinde araştırmacının ve katılımcıların konuşmaları olduğu gibi yazıya dönüştürülmüştür.

Araştırmacı ve yardım aldığı iki kişi daha sonra elde edilen verilerin doğruluğunu kontrol etmiştir. Notlar ile yazılı dökümler arasında çok küçük eksikliklerin olduğu belirlenmiş ve bu eksiklikler giderilmiştir. Araştırmada elde edilen verilere göre temaların ve alt temaların oluşturulması sürecinde araştırmacı ve nitel araştırma yöntemleri konusunda lisans ve lisansüstü düzeyde ders veren ve çeşitli nitel araştırmaları bulunan bir öğretim üyesi/uzman birbirinden bağımsız olarak katılımcıların ayrıntılı dökümlerini okumuş, tema ve alt temaları oluşturmuşlardır. Daha sonra araştırmacı ve uzman bir araya gelmiş ve verilerin üç ana tema (üniversitenin girişimci yetiştirmesi, üniversiteli girişimcilerin özellikleri, üniversitenin yerel ekonomiye katkısı, üniversiteli girişimcinin yerel ekonomiye katkısı) ve temaların altında beş alt temada toplanması konusunda uzlaşmaya varmıştır. Şekil 1’de araştırmanın temaları ile ilgili verilere yer verilmektedir.

Şekil 1: Üniversite, Üniversiteli Girişimciler ve Yerel Ekonomi Derinlemesine Mülakat Soruları Temaları

Araştırmanın güvenilirliği “Güvenirlik = Görüş birliği / (Görüş birliği + Görüş Ayrılığı) x 100” formülü kullanılarak hesaplanmıştır (Miles ve Huberman, 1994). Araştırmacılar arasındaki güvenilirlik oranı %85 olarak bulunmuştur. Araştırma verilerinin çözümlenmesinde betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Betimsel analiz, elde edilen verilerin daha önceden belirlenen temalara göre özetlenip yorumlandığı, görüşülen bireylerin görüşlerinin çarpıcı bir biçimde yansıtmak amacıyla sık sık doğrudan alıntılarının kullanıldığı ve elde edilen sonuçların neden-sonuç ilişkileri çerçevesinde yorumlandığı analiz tekniğidir (Yıldırım ve Şimşek, 2006).

4.4. Bulgular

Üniversiteli girişimciler ve yerel ekonomi arasındaki ilişki üzerine kurulu derinlemesine mülakat soruları dört ana temada ve beş alt temada kodlanmıştır. Bu bölümde söz konusu dört ana temaya ve beş alt tema ile ilgili bulgulara yer verilmektedir.

Katılımcıların Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi’nin girişimci yetiştirmesi ile ilgili ana temada sorulan sorulara yönelik cevapları: Araştırmada bu ana tema, iki alt temada işlenmiştir. Katılımcılara üniversitenin girişimcilik yöneliminde etkisi olup olmadığı konusundaki soruya üç katılımcı olmadı ve pek fazla olmadı şeklinde cevaplar vermişlerdir. Diğer katılımcılar ise üniversitenin girişimci olma kararında etkili olduğunu belirtmişlerdir. Girişimcilik kararının verilmesinde Üniversitenin etkisinin olduğunu belirten katılımcıların görüşleri kodlandığında genellikle üniversitede girişimciliğe yönlendirme ve derslerde verilen teorik bilgilerin girişimci olma kararında etkili olduğu ortaya çıkmıştır.

3 numaralı soru ile akademik kadronun girişimcilik kararına etkisi ve girişimcilik tercihinin katkısı alt teması araştırılmaya devam edilmiştir. Bu soruya katılımcılardan toplanan görüşler değerlendirildiğinde; katılımcılar öğrencilerin girişimci yönlerinin ortaya çıkarılmasında ve geliştirilmesinde öncelikli olarak uygulamaya yönelik eğitimin (staj, küçük ama temeli sağlam işletmecilik modelleri, küçük girişimcilik denemeleri, örnek olaylar) arttırılması gerektiğini belirtmişlerdir. Bunun yanı sıra bu soruya verilen

cevaplar arasında devlet ve girişimcilik derslerinin müfredat içerisine alınması, öğrencilerin sosyal yönlerinin geliştirilmesi için çalışmalar yapılması ve girişimcilik seminerlerinin ve konferanslarının yapılması ifade edilmiştir.

Katılımcılara; 4 numaralı soru ile “yapmakta olduğunuz işe karar verirken ilk fikrinizi nereden aldınız?” şeklinde bir soru yöneltmiştir. Bu soruya verilen cevaplar arasında piyasayı gözlemlediklerini belirten katılımcıların sayısı 7 kişidir. Piyasayı gözlemleyerek şu an buldukları sektörün yerel ekonomide olmadığını veya bu alanda bir açık olduğunu tespit eden girişimciler ağır basmaktadır. Piyasayı gözlem cevabının yanı sıra katılımcılar bu soruya; staj eğitimleri, eş-arkadaş fikri, ihtiyaç tespiti, sektör deneyimi ve baba mesleği olduğu için şeklinde cevaplar da vermişlerdir.

Üniversitenin girişimci yetiştirme ana teması altında ikinci alt temada üniversite eğitiminin işletme yönetimine faydası ile ilgili 2 numaralı soru bulunmaktadır. Öncelikle bu soruya 4 katılımcı olmuyor, çok fazla olmadı ve uygulama ve pratik çok farklı şekilde cevaplar vermiştir. Kalan 8 katılımcı ise üniversitede verilen eğitimlerin işletmenin yönetiminde faydası olduğunu ifade etmiştir. Faydası olduğunu ifade eden katılımcıların görüşleri değerlendirildiğinde; eğitimlerin en fazla karar alma süreci ve işletmenin idaresinde faydalı olduğu görülmüştür. Ayrıca; üniversite eğitimlerinin müşterilerle iyi ilişkiler kurma konusunda faydalı olduğu, insanların bakış açısının üniversite mezunlarına karşı farklı olduğu işletme çalışanlarıyla diyalog kurma noktasında daha iyi sonuçlar elde edildiği görüşleri toplanmıştır.

Katılımcıların Üniversiteli Girişimcilerin Özellikleri İle İlgili Ana Temadaki Sorulara Verdikleri Cevaplar: Girişimcilerin kapasiteleri 5. ve 6. sorular olarak bir alt tema oluşturmaktadır. 5. soruda katılımcılara üniversiteli girişimcilerin meslekten yetişen girişimcilere göre üstün ve zayıf yönleri nelerdir diye sorulmuştur. Bu soruya verilen cevaplarda; iletişim becerilerinin, algı açıklığının, karar vermede etkinliğin, iş ile ilgili tutarlı ve analitik düşünebilme yeteneğinin üniversiteli girişimcilerin üstün yönleri olduğu belirtilmiştir. buna karşın, eğitilmiş olmayanların daha tecrübeli oldukları dile getirilmiştir.

Üniversiteli girişimcilerin zayıf yönleri olarak ise deneyim, cesaret, özgüven eksikliği, teorik bilgiye fazla güven, riskleri değerlendirme sürecinde zamanı boşa harcama ve fırsatları kaçırabilme riski gibi faktörler öne çıkmıştır.

6. soruda katılımcılara girişimcilerin eğitim seviyeleri ile yaptıkları işin büyüklüğü arasında bir ilişki var mıdır diye sorulmuştur. Bu soruya 4 katılımcı yok şeklinde cevap vermişlerdir. İlişkinin olmadığını ileri süren girişimciler hayat tecrübesinin de önemli olduğunu ve eğitim almamasına karşın Türkiye’de önemli yerlere gelmiş girişimcileri örnek göstermişlerdir. İlişkinin var olduğunu öne süren girişimciler eğitim seviyesi arttıkça başarının da doğru orantılı olarak arttığını ileri sürmüşlerdir. Bu noktada bazı katılımcılar ise, patronların altında çalışan çoğu yöneticinin patronlarından daha eğitilmiş olduklarını, girişimciliğin mali güçle çok bağlantılı olduğunu, bu sorunun işin türüne göre farklı cevapları olabileceğini belirtmişlerdir.

Üniversiteli girişimcilerin piyasada karşılaştıkları zorluklar 7. soruda derinlemesine araştırılmıştır. Bu soru üniversiteli girişimcilerin iş kurarken karşılaştıkları zorluklar neler olabilir şeklindedir. Bu soruya bir katılımcı eğitilmiş bir girişimci ile eğitimsiz bir girişimcinin aynı zorlukları yaşadığı şeklinde cevap vermiştir. Diğer üniversiteli girişimciler ise iş kurarken en fazla maddi sıkıntı yaşadıklarını (8 katılımcı), piyasadan dışlanma riskiyle karşı karşıya kaldıklarını ve manevi destek bulamadıklarını ifade etmişlerdir.

10. soru ile üniversiteli girişimcilerin piyasada bulunma düzeylerinin nasıl artırılacağı araştırılmıştır. Bu soruya katılımcıların 9 tanesi üniversitede verilecek konferanslar ve dersler gibi etkinlikler ile girişimciliğin özendirilmesi şeklinde cevap vermişlerdir. Bu cevabın yanında iki katılımcı maddi destekler gerektiğini ifade etmiştir. Bir katılımcı üniversitenin taşeron işlerinde kendi mezunu girişimcileri tercih etmesi gerektiğini ve iki katılımcı ise yerel üretici ve işletmeler ile işbirliği yapılması gerektiğini ifade etmişlerdir.

Üniversitenin yerel ekonomiye katkısı ana teması bir soru ile araştırılmaktadır. 8. Soruda katılımcılara üniversitenin yerel ekonomiye nasıl bir katkısı olduğu sorulmuştur. Bu soruya verilen cevaplarda bir kişi soruya

cevap vermemiş, diğerleri ise yerel ekonomiye doğrudan katkısı olduğu yönünde görüş belirtmiştir. Katılımcıların öne çıkardığı nokta ise, üniversitelilerin şehre gelmesiyle doğrudan nüfus hacmini arttırmaları şeklindedir. Üniversitenin yerel kalkınmaya yol açtığı üç katılımcı tarafından, bilgi üretiminde bulunması ise iki katılımcı tarafından dile getirilmiştir. Bu konu ile ilgili bir katılımcı ise üniversitenin yerel ekonomiye katkısının arttırılması noktasında, yerel ekonomiye yönelik bölümler ve programlar açmanın faydalı olacağını belirtmiştir.

Üniversiteli girişimcilerin yerel ekonomiye katkıları ana teması da bir soru ile araştırılmaktadır. 9. soruda üniversiteli girişimcilerin yerel ekonomiye katkısı neler olabilir şeklinde ifade edilmiştir. Katılımcılar bu soruya verdikleri yanıtlarda en fazla istihdam yaratma etkenini (9 katılımcı) öne çıkarmıştır. Bunun yanında kendi işletmesinin yerel ekonomide ilklerden biri olduğunu ifade eden bir katılımcı, ekonomik kalkınma sağladığını ifade eden iki katılımcı ve yerel ekonomi ile ulusal ekonomi arasında köprü görevi gördüğünü belirten bir katılımcı bulunmaktadır.

SONUÇ

Çalışma kapsamında yürütülen araştırma ile Çanakkale İlinde yükseköğrenimini tamamlayıp iş kuran girişimcilerin görüşleri doğrultusunda, girişimcilerin üniversitede aldıkları eğitimin; girişimcilik yöneliminde ve işletme yönetiminde etkili olup olmadığı, üniversiteli girişimcilerin farklı yönleri, üniversitenin ve üniversiteli girişimcilerin yerel ekonomiye katkıları araştırılmıştır. Çalışmanın sonuçları değerlendirildiğinde, girişimcilerin üniversitede aldıkları eğitimler sırasında öğretmenlerinin yaptıkları yönlendirmelerin girişimcilik kararında etkili olduğu görülmüştür. Çalışmada elde edilen bu sonuç; üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğitimi ile aldıkları girişimcilik eğitim arasında anlamlı bir ilişki olduğuna dair çalışmalar ile paralellik göstermektedir (Korkmaz, 2012:223). Üniversitede alınan eğitimlerin ise üniversiteli girişimcilerin kurdukları işletmelerde; idari işlerde karar alma süreçlerinde faydası olduğu araştırma sonuçlarına göre tespit edilmiştir.

Üniversiteli girişimcilerin piyasada kendilerini diğer girişimcilere göre avantajlı gördükleri bir takım özellikleri bulunmaktadır. Bu özellikler beceri olarak üniversitede kazanılmıştır. Sosyal yönden güçlü olma, iletişim kurabilme yeteneği, personelle daha iyi ilişkiler kurma, analitik düşünme ve algı açıklığı elde edilen sonuçlar arasındadır. Çalışmanın bu sonucu girişimcilerin yeni bir iş kurarken okulda aldıkları eğitimin belli düzeyde katkı sağladığını ileri süren çalışmalar ile benzer sonuçlar ortaya koymaktadır (Akın ve Zor, 2009:133).

Üniversiteli girişimcilerin piyasada iş kurarlarken karşılaştıkları başlıca zorluk ise finansal sıkıntılardır. Özellikle yeni işletme kurarken, yükseköğrenimini yeni tamamlamış girişimcilerin maddi zorluklar çekmeleri olağan bir durum olarak görülebilir. Bu konuda çeşitli kamu kuruluşlarınca sağlanan hibe ve kredi desteklerinin olduğu unutulmamalıdır. Buna rağmen, özellikle iş kurma sürecinde projelendirilmesi mümkün olmayan girişimsel fikirlerin maddi destek bulması da oldukça zor bir durumdur.

Üniversitelerin yerel ekonomiye katkıları literatürde çeşitli çalışmalar ile yetiştirdiği beşeri sermaye ve bilgi birikimi şeklinde ifade edilmektedir. Üniversiteli girişimcilerin görüşleri doğrultusunda çalışmada üniversitelerin yerel ekonomiye katkısı ise bölgeye çektikleri nüfus hacmi olarak belirlenmektedir. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi'nde öğrenim görmek üzere şehre gelen öğrencilerin yerel ekonomi için yarattığı ekonomik değer önemli bir kaynak olarak ifade edilmektedir.

Üniversiteli girişimcilerin yerel ekonomiye katkıları ise çalışmada bir ana tema olarak belirlenmiş ve bu yönde bir soru yöneltilerek üniversiteli girişimcilerin görüş bildirmeleri istenmiştir. Araştırma sonucunda, üniversiteli girişimcilerin kendi gözlerinden yerel ekonomiye sağladıkları en büyük fayda istihdam yaratma olarak belirlenmiştir. Mezun olup, yerel ekonomide bir iş kuran her üniversiteli girişimci bu yörede yaşayan halk içerisinde kişiler istihdam ederek hanehalklarına gelir imkanı sunmaktadır. Son yıllarda krizler sebebiyle daralan ya da duraksayan emek piyasalarındaki istihdam oranları değerlendirildiğinde yapılan katkının yadsınamaz derecede büyük olduğu görülmektedir.

Gelecek çalışmalarda derinlemesine mülakat sorularının farklı girişimci gruplarına yönelik olarak sorulması ve cevapların karşılaştırılması çalışmaya farklı bir boyut kazandıracaktır. Ayrıca üniversiteli girişimcilerin yerel ekonomiyle bağlantılarını ortaya koyan özellikle yerel ekonomiye katkı sağlarken tamamen yenilikçi bir fikir ortaya koyan girişimcilerin tespit edilerek, bu kişilerle çalışma yapılması da araştırmayı zenginleştirecektir.

KAYNAKÇA

Akın, A.; Zor, İ. (2009), “İşletmecilik Eğitiminin Bireyin Girişimci Niteliklerinin Geliştirilmesine Etkileri”, İş Güç Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi, Cilt: 11, Sayı: 1, Ocak, ss. 113-138.

Astebro, T.; Bazzazian, N.; Braguinsky, S. (2012) “Startups by Recent University Graduates and Their Faculty: Implications for University Entrepreneurship Policy”, Elsevier, Research Policy 41, pp. 663-677.

Audretsch, D. B.; Lehmann, E. E.; Paleari, S. (2015). “Academic Policy and Entrepreneurship: A European Perspective”, Journal of Technology Transfer (2015) 40, Springer, Science+Business Media New York, pp. 363-368.

Aydın, M. (2015) “The Role of State in Local Development: The Case of Turkey”, Globalization Dimensions & Impacts: Global Studies Vol. 2, (Ed. Hilal Yıldız, Farhang Morady, İsmail Şiriner), IJOPEC Publication, pp. 147-169.

Çokgezen, M. (2012). Türkiye’de Devlet, Girişimcilik ve Yerel Kalkınma, İstanbul Ticaret Odası, Yayın No: 2010-110, İstanbul.

Dahlstrand, A. T. L.; Smith, H. L.; Baines, N. (2016), “Academic Entrepreneurship: Spin-Offs in Sweden and the UK”, University Evolution, Entrepreneurial Activity and Regional Competitiveness, Editors: David Audretsch, Erik Lehmann, Michele Meoli, Silvio Vismara, International Studies in Entrepreneurship, Vol. 32, Springer, pp. 127-152.

Gimenoa, J., Folta, T.B., Cooper, A.C., Woo, C.Y., (1997), “Survival of the Fittest? Entrepreneurial Human Capital and the Persistence of Underperforming Firms”, Administrative Science Quarterly, 42, pp. 750-783.

Harhoff, D. (1999). “Firm Formation and Regional Spillovers Evidence from Germany”, Economics of Innovation and New Technology, 8. pp. 27-55.

Hofer, A. R.; Potter J.; Redford, D.; Stolt, J. (2013) “Promoting Successful Entrepreneurship at the Technical University Ilmenau, Germany”, OECD Local Economic and Employment Development (LEED) Working Papers 2013/03, OECD Publishing, pp. 1-21.

Korkmaz, O. (2012), “Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma: Bülent Ecevit Üniversitesi Örneği”, Afyon Kocatepe Üniversitesi, İİBF Dergisi, C. XIV, S II, ss. 209-226.

Lerner, J., M., U., (2011) “With a Little Help from My (random) Friends: Success and Failure in Post-Business School Entrepreneurship”, NBER Working Paper 16918, pp. 1-56.

Lüthje, C.; Franke N. (2002) “Fostering Entrepreneurship Through University Education and Training: Lessons form Massachusetts Institute of Technology”, 2nd Annual Conference on Innovative Research in Management May 9t-11, 2002, Stockholm, Sweden.

Rani, S. H. B. A. (2015), “The Influence of Psychological Factors on Entrepreneurial Quality among Graduate Entrepreneurs”, 3rd Global Conference on Business and Social Science-2015, GCBSS-2015, 16-17 December, Kuala Lumpur, Malaysia, pp. 620-626.

Reis, A.; Mendonça, J.; Amaral, M.; Heitor, M., (2016), “On the Changing Nature of Industrial Production: Implications for A Research Agenda in Aeronautics Industrial Policy”, University Evolution, Entrepreneurial Activity and Regional Competitiveness, Editors: David Audretsch, Erik Lehmann, Michele Meoli, Silvio Vismara, International Studies in Entrepreneurship, Vol. 32, Springer, pp. 235-261.

Topkaya, Ö., (2015) “Yerel Kalkınma Stratejilerinin İstihdamı Arttırma ve Kayıtdışı İstihdamı Azaltmadaki Rolü”, Atatürk Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt: 29: Sayı: 4, ss. 645-658.

Walzer, N.; Athiyaman, A. (2009), “Introduction and Overview”, Entrepreneurship and Local Economic Development, Editor: Norman Walzer, Lexington Books, UK, pp. 1-20.

Yelkikalan, N.; Akatay, A.; Yıldırım, H. M.; Karadeniz, Y.; Köse, C.; Koncağül, Ö; Özer, E., “Dünya ve Türkiye Üniversitelerinde Girişimcilik Eğitimi: Karşılaştırmalı Bir Analiz”, KMÜ Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 12 (19), ss. 51-59.

YAZAR ÖZGEÇMİŞLERİ

Ensar Nişancı, 1993 yılında Boğaziçi Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümünden mezun oldu. 1995 yılında Dumlupınar Üniversitesi İktisat programında Yüksek Lisans, 2000 yılında Sakarya Üniversitesi Kamu Yönetimi Programında Doktora eğitimini tamamladı. Çeşitli vakıf üniversitelerinde eğitim verdikten sonra 2013 yılından beri Namık Kemal Üniversitesi, İİBF, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı olarak çalışmaya devam etmektedir. Aynı zamanda İİBF Dekanıdır. Çalışmalarını Ortadoğu'da devlet ve toplum, uluslararası ilişkiler teorileri ve siyaset sosyolojisi alanlarında sürdürmektedir.

Ümit İzmen, 1983 yılında Boğaziçi Üniversitesi İktisat bölümünden mezun oldu. 1994 yılında Boğaziçi üniversitesi Ekonomi programında doktora programını tamamladı. Boğaziçi, İstanbul Aydın, Koç, Bilgi ve Işık Üniversitelerinde ders veren İzmen, halen Namık Kemal Üniversitesi, İİBF, Uluslararası ilişkiler bölümünde Doçent Dr. Olarak çalışmaya devam etmektedir. Çalışmalarını uluslararası iktisat, bölgesel kalkınma, uluslararası ekonomi politik alanlarında sürdürmektedir.

Nazan Yelkikalan, 1992 yılında Anadolu Üniversitesi, İşletme bölümünden mezun oldu. 1994 yılında yüksek lisans, 1999 yılında doktora eğitimini Anadolu Üniversitesi, Yönetim ve Organizasyon programında tamamladı. Dumlupınar Üniversitesinde Araştırma görevlisi olarak 6 yıl çalıştıktan sonra 1999 yılında ÇOMÜ'de Yardımcı Doçent Dr. Olarak çalışmaya başlayan Yelkikalan, halihazırda ÇOMÜ, Biga Uygulamaları Bilimler Yüksek Okulu, Bankacılık ve Finans bölümünde Prof. Dr. Olarak çalışmaktadır. Çalışmalarını kurumsal sosyal sorumluluk, kurumsal yönetim, stratejik yönetim alanlarında sürdürmektedir.

Seda H. Bostancı, 2000 yılında Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Şehir ve Bölge Planlama bölümünden, 2002 yılında aynı üniversitenin Kentsel Tasarım Yüksek lisans programından mezun oldu. 2008 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi, Şehir ve Bölge Planlama doktora programını tamamlayan Bostancı, Altı yıl boyunca Okan Üniversitesi, Yerel yönetimler programında Yardımcı Doçent Dr. Olarak çalıştıktan sonra, 2016 senesinden beri Namık Kemal Üniversitesi, İİBF, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi bölümünde Doçent Dr. ve Bölüm başkanı olarak çalışmaya devam etmektedir. Çalışmalarını yerel yönetimler, eko belediyecilik, kentsel tasarım alanlarında sürdürmektedir.

Çiğdem Vatansever, 1990 yılında Boğaziçi Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümünde Lisans eğitimini tamamladı. 1994 yılında Marmara Üniversitesi İşletme Fakültesi Örgütsel Davranış anabilim dalında Yüksek lisans eğitimini, 2008 yılında ise Aynı Üniversite ve Ana Bilim Dalında Doktora eğitimini tamamladı. 2010 ve 2016 yılları arasında Yardımcı Doçent, 2016'dan beri de Doçent olarak Namık Kemal Üniversitesi, İİBF, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri bölümünde çalışmaktadır. Çalışma Psikolojisi, Örgütsel davranış, İnsan Kaynakları Yönetimi alanlarında çalışmalarını sürdürmektedir.

Cüneyt Kılıç, 2001 Yılında Uludağ Üniversitesi İİBF, İktisat bölümünde lisans eğitimini tamamladı. 2006 yılında Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi, SBE, İktisat Anabilim dalında Yüksek lisans eğitimini, 2011 yılında ise İstanbul Üniversitesi, SBE, İktisat anabilim dalında doktora eğitimini tamamladı. 2005 yılında araştırma görevlisi olarak çalışmaya başladığı ÇOMÜ, İİBF, İktisat bölümünde halen Doçent Dr. Olarak çalışmaya devam etmektedir. İktisat teorisi, Makro-Mikro iktisat, Ekonomik Büyüme-Kalkınma alanlarında çalışmalarını sürdürmektedir.

Suat Uğur, 1994 yılında Marmara Üniversitesi İİBF, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri bölümünden mezun oldu. 1990 yılında Çanakkale Onsekiz Mart Üniveristesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yönetim ve Organizasyon anabilim dalında Yüksek Lisans ve 2004 yılında Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Üniversitesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim dalında Doktora eğitimini tamamladı. Halen Çanakkale Onsekiz Mart Üniveristesi, İİBF Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümünde Doçent Dr. Olarak çalışmaktadır. Sosyal politika, Çalışma ekonomisi, İstihdam ve işsizlik alanlarında çalışmalarını sürdürmektedir.

Neziha Musaoğlu, 1983 senesinde Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih, Coğrafya fakültesinden mezun oldu. 1989 yılında Marmara Üniversitesi, Fransız Dili ve Edebiyatı yüksek lisans ve 1996 yılında İstanbul Üniversitesi, İktisat Fakültesi, Uluslararası İlişkiler doktora programlarını tamamladı. Çeşitli Üniversitelerde okutman ve öğretim üyesi olarak çalıştıktan sonra halihazırda Kırklareli Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Uluslararası İlişkiler Bölümünde Doçent Dr. Ve Bölüm başkanı olarak çalışmaktadır. Rus dış politikası, AB, proje uygulamaları alanlarında çalışmalarını sürdürmektedir.

Emel Gönenç Güler, 1986 yılında Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesinden mezun oldu. 1992 yılında İstanbul Üniversitesi, İktisat programında Yüksek lisans, 1998 yılında aynı üniversitenin aynı programında doktora eğitimini tamamladı. 1999 yılından beri Trakya Üniversitesinde Yardımcı Doçent ve daha sonra Doçent Dr. Olarak çalışmaktadır. Çalışmalarını, hizmet pazarlaması, destinasyon pazarlaması ve sürdürülebilir turizm alanlarında sürdürmektedir.

Enver Erdinç Dinçsoy 1999 yılında KTÜ İşletme bölümünden mezun oldu. Yüksek Lisans Eğitimini 2004 yılında, Okayoma Üniversitesi (Japonya)'nde Environmental Synthesis and Analysis alanında ve Doktora eğitimini 2010 yılında aynı Üniversitenin Resource Management and Environmental Science alanında tamamladı. 2010 ve 2016 yılları arasında Okayoma Üniversitesinde araştırmacı sıfatıyla çalışmalarını yürüttü. Halen Trakya Üniversitesinde Yardımcı Doçent Dr. olarak çalışmaktadır. İktisat, kalkınma ekonomisi, çevre ekonomileri alanlarında çalışmalarını sürdürmektedir.

Meltem Okur Dinçsoy, 1999 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi, İktisat Bölümü'nden mezun oldu. Okayama Üniversitesi(Japonya)'nde İktisat alanında 2007 yılında Yüksek lisans ve 2010 yılında doktora eğitimini tamamladı. 2011 yılından beri Trakya Üniversitesi İİBF, İktisat Bölümü'nde Yardımcı Doçent Dr. Olarak çalışmaktadır. Ekonomik büyüme, gelişme iktisadi, ekonomik krizler alanlarında çalışmalarını sürdürmektedir.

F. Dila Taşdemir, 2010 yılında Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Fen Fakültesi, Matematik Bölümü'nde lisans eğitimini tamamladı. Aynı Üniversite, Fen Bilimleri Enstitüsü Uygulamalı Matematik Ana Bilim Dalında 2014 yılında Yüksek lisans eğitimini tamamladı. 2015 yılından beri Trakya Üniversitesi SBE, İktisat Ana Bilim Dalında doktora eğitimine devam etmektedir. Ekonomik büyüme, cari açık ve işsizlik alanlarında çalışmalarını sürdürmektedir.

Özgür Topkaya, 1995 yılında Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi, İngiliz Dili Eğitimi bölümünde lisans eğitimini tamamladı. 2003 yılında Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim dalında Yüksek Lisans Eğitimini ve 2013 yılında İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Üniversitesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Ana Bilim Dalında Doktora eğitimini tamamladı. Halen Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Biga İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümünde Yardımcı Doçent Dr. Olarak çalışmaktadır. Sosyal Politika, Çalışma Ekonomisi, İstihdam ve İşsizlik alanlarında çalışmalarını sürdürmektedir.

Ayhan Görmüş, 2003 yılında Kocaeli Üniversitesi, İİBF, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri bölümünden mezun oldu. Yüksek lisans eğitimini 2006 yılında aynı üniversite, Sosyal Bilimler Enstitüsü Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim dalında, Doktora eğitimini ise 2011 yılında Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çalışma Ekonomisi Anabilim dalında tamamladı. 2014-2015 yılları arasında Cardiff Üniversitesinde misafir öğretim üyesi olarak çalışan Görmüş, 2012 yılından beri Namık Kemal Üniversitesi, İİBF, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri bölümünde Yardımcı Doçent Dr. Olarak çalışmaktadır. İşgücü piyasası analizi, Endüstri ilişkileri, yeşil ekonomi alanlarında çalışmalarını sürdürmektedir.

Deniz Yetkin Aker, 2006 yılında Boğaziçi Üniversitesi, Felsefe bölümünden mezun oldu. 2008 yılında Sabancı Üniversitesi siyaset bilimi programında Yüksek lisans eğitimini, 2014 yılında Bilkent Üniversitesi, Siyaset Bilimi programında doktora eğitimini tamamladı. 2015 yılından beri Namık Kemal Üniversitesi, İİBF, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi bölümünde Yardımcı Doçent Dr. Olarak çalışmaktadır. Çalışmalarını karşılaştırmalı siyaset bilimi, vatandaşlık ve uluslararası göç alanlarında sürdürmektedir.

Hatice Meltem Gündoğdu, Lisans eğitimini 1987-1991 yılları arasında Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi – Şehir ve Bölge Planlaması Bölümünde 1995 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi – Şehirsel Tasarım Programı’nda yüksek lisans eğitimini, 2005 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi – Şehirsel Tasarım Programında doktorasını tamamlamıştır. Belediyelerde ve Koruma, Uygulama Denetim Müdürlüğünde çalıştıktan sonra halen Kırklareli Üniversitesi - Şehir ve Bölge Planlama Bölümünde Yrd. Doç. Dr. öğretim üyesi olarak çalışmaktadır.

Korhan Arun, Hacettepe Üniversitesi Matematik Bölümünden mezun olduktan sonra Dokuz Eylül Üniversitesi Toplam Kalite Yönetimi programında Yüksek Lisansını ve Atatürk Üniversitesi İşletme Yönetim ve Organizasyon ABD’da doktorasını tamamlamıştır. TSK ve NATO bünyesinde orta düzey yönetici olarak eğitim ve danışmanlık faaliyetlerinde bulunduktan sonra halihazırda Namık Kemal Üniversitesi İşletme Bölümü’nde Yardımcı Doçent Dr. Olarak çalışmaya devam etmektedir. Çalışmalarını Liderlik, Strateji, bilgi yönetimi ve lojistik alanlarında sürdürmektedir.

Ertuğrul Üstün Geyik, 1997 yılında Boğaziçi Üniversitesi Kimya Bölümünü bitirdikten sonra aynı üniversitede 2000 yılında iktisat yüksek lisansını tamamlamış ve 2011 yılında Yıldız Teknik Üniversitesi’nden İktisat Doktoru unvanını almıştır. 2012’den beri Namık Kemal Üniversitesi İİBF İktisat Bölümü’nde Yardımcı Doçent Dr. Olarak çalışmalarını sürdürmektedir. Başlıca ilgi alanları oyunlar teorisi, para politikaları ve mikroekonomidir.

Ünzüle Kurt, 2010 yılında Selçuk Üniversitesi, İktisat bölümünden mezun oldu. 2012 yılında yüksek lisans, 2016 senesinde de doktora eğitimini Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi İktisat programında tamamlayan Kurt, 2010 yılında Araştırma Görevlisi olarak çalışmaya başladığı ÇOMÜ’de halihazırda Yardımcı Doçent Dr. Olarak çalışmaya devam etmektedir. Çalışmalarını Makro iktisat, iktisat politikası, para teorisi ve politikası alanlarında sürdürmektedir.

Erdal Aydın, 1996 yılında Lefke Avrupa Üniversitesi işletme bölümünden mezun oldu. 2005 yılında Yüksek lisans, 2010 yılında doktorasını Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi İşletme programında tamamlayan Aydın, 2000 yılında Araştırma Görevlisi olarak çalışmaya başladığı ÇOMÜ’de halihazırda Yardımcı Doçent Dr. Olarak çalışmaya devam etmektedir. Çalışmalarını girişimcilik, aile şirketleri ve yönetim kültürü alanlarında sürdürmektedir.

Ashl Okay Toprak, 2006 yılında İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi İktisat Bölümünden mezun oldu. 2012 yılında Aynı Üniversite, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Politikası Ana Bilim Dalında Yüksek Lisansını tamamladı ve 2012 yılından beri aynı Üniversite, Enstitü ve Ana Bilim Dalında doktora eğitimine devam etmektedir. Halen Kırklareli Üniversitesi İİBF, İktisadi Çalışma ve Uluslararası İktisat Anabilim Dalında Araştırma Görevlisi olarak çalışmaktadır. Uluslararası iktisat, iktisadi büyüme ve kalkınma, Finansallaşma alanlarında çalışmalarını sürdürmektedir.

Mete Korhan Özkök, 2013 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümünden mezun oldu. 2016 yılında Yıldız Teknik Üniversitesi, Kentsel Dönüşüm ve Planlama Programında yüksek lisans eğitimini tamamlayan Özkök, 2017 yılında Yıldız Teknik Üniversitesi, Şehir Planlama Programında doktora eğitimine başladı. 2014 yılından beri Kırklareli Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümünde Araştırma Görevlisi olarak çalışmaktadır. Çalışmalarını Kentleşme Tarihi, Sürdürülebilir Planlama, Kentsel Koruma alanlarında sürdürmektedir.

Sibel Evren, 2008 yılında Yıldız Teknik Üniversitesi Kimya bölümünden ve 2011 senesinde İstanbul Üniversitesi Kimyasal Teknolojiler Yüksek Lisans programından mezun oldu. 2012 ile 2016 yılları arasında Çalışma ve İş Kurumu Kırklareli İl Müdürlüğünde İş ve Meslek danışmanı olarak çalışan Evren, 2016 yılından beri Kırklareli Üniversitesi Rektörlüğü, Kariyer Uygulama ve Araştırma Merkezinde Kariyer Danışmanı olarak çalışmaktadır. Çalışmalarını, İnsan kaynakları yönetimi, İnsan kaynakları geliştirme politikaları, kimyasal tepkimeler alanlarında sürdürmektedir.

Selin Özden, 2011 senesinde İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü, Fizik bölümünde lisans ve 2014 yılında aynı enstitü ve programda yüksek lisans eğitimini tamamladı. 2016 yılından beri Kırklareli Üniversitesi, Fizik bölümünde doktora eğitimine devam etmektedir. İki yıl boyunca İzmir Teknoloji Sanayi ve Ticaret A.Ş.'de Ar-Ge personeli olarak çalışan Özden, 2015 yılından Beri Kırklareli Üniversitesinde Uzman olarak çalışmaya devam etmektedir. Çalışmalarını proje hazırlama-uygulama, ticarileşme ve lisanslama alanlarında sürdürmektedir.

Serdar Özer, 2004 yılında Sakarya Üniversitesi Endüstri Mühendisliği bölümünden mezun oldu. 2010 senesinde Trakya Üniversitesi, İktisat Yüksek lisans ve 2017 senesinde Sakarya Üniversitesi Endüstri Mühendisliği doktora programlarını tamamladı. Dört yıl Namık Kemal Üniversitesi'nde Öğretim görevlisi olarak çalıştıktan sonra 2014 senesinden beri Trakya üniversitesi Proje danışmanlık ve koordinasyon biriminde uzman olarak çalışmaya devam etmektedir. Çalışmalarını Üniversite Sanayi İşbirliği, Üretim Planlama ve Çizelgeleme, Ekonomi alanlarında sürdürmektedir.

Zühal Özbay Daş, 1999 yılında Boğaziçi Üniversitesi, İşletme bölümünden mezun oldu. 2007 yılında Marmara Üniversitesi, İngilizce İktisat bölümünden mezun olan Daş. Türk Girişim ve İş Dünyası Konfederasyonunda bir süre faaliyet gösterdikten sonra 2012 yılından beri Marmara Üniversitesi, İngilizce İktisat bölümünde doktora eğitimine devam etmektedir. Çalışmalarını İşgücü piyasaları, bölgesel kalkınma, büyüme alanlarında sürdürmektedir.

İskender Özatlı, 2009 yılında Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Psikoloji bölümünden mezun oldu. Halen İstanbul Üniversitesi Eğitimde psikolojik hizmetler programında yüksek lisans eğitimine devam etmektedir. Çeşitli kurumlarda psikolog olarak çalıştıktan sonra halihazırda Kırklareli Üniversitesi, Kariyer Uygulama ve Araştırma Merkezi'nde uzman olarak çalışmaya devam etmektedir. Çalışmalarını psikolojik danışmanlık, kariyer danışmanlığı, psikoterapi alanlarında sürdürmektedir.